

Мадам Дьо Ноттадур

Клаудия
Циглер

КЛАУДИЯ ЦИГЛЕР МАДАМ ДЪО ПОМПАДУР

Превод: Ваня Пенева

chitanka.info

МАДАМ ДЪО ПОМПАДУР...

Едва ли има друго име в историята, чието споменаване да събужда толкова противоречиви представи и толкова емоционални фантазии.

МАДАМ ДЪО ПОМПАДУР...

Женска красота и женска хитрост, остър ум и брилянтна способност за оцеляване, изтънчен вкус и безмерно прахосничество, невидан разкош и войни и мизерия се сливат в образа на една жена, станала въплъщение на съблазънта, лукса и греха.

МАДАМ ДЪО ПОМПАДУР...

Една жена, мразена до смърт от хиляди и обичана до полуда от един — от краля на Франция.

На Михаел

„Най-красивото същество, което съм срещал някога в живота си, блестящо като скала от чист диамант.“

Многоуважаемият
Огъстъс Харви

ПРОЛОГ

Образите и случките, за които вече не можеше да каже дали са спомени, или са се запечатали в паметта ѝ като отново и отново връщащи се сънища, бяха все едни и същи. Тя беше осем-деветгодишна и тичаше с развяна бяла рокличка към гората около манастира. Сълзи мокреха бузите ѝ. Стъпваше върху напаялите от дърветата и храстите червени и златни листа, сухата шума пращеше под стъпалата ѝ. Виковете на монахините зад нея бързо заглъхваха.

Тичаше, сякаш никога нямаше да спре. Сухи клони я удряха по лицето, драскаха бузките и ръцете ѝ, но тя не усещаше болка. Препъваше се в покрити с мъх камъни, счупени клони и стърчащи коренища, но не спираше. Минаваше покрай поникнали тук преди векове гъсти храсталаци и чепати стари дъбове, чиито черни дупки се виждаха в нея като мрачни призрачни очи.

Беше тичала така цяла вечност, когато рокличката ѝ се закачи в трънлив храст и тя едва не падна. Най-сетне спря. Опита се да се освободи, отчаяно задърпа и затегли тънката материя. Изведнъж полата ѝ се скъса и тя политна. Твърде късно забеляза, че е застанала на склон. Подхлъзна се и полетя през море от листа, клони и ниски храсти, размахвайки ръце и крака в отчаяни опити да се хване за нещо. Претърколи се няколко пъти и накрая заседна.

Огледа се замаяно и понечи да се изправи. В този момент видя чифт стари, износени обувки и разбра, че не е сама. Сърцето ѝ заби лудо.

В следващия миг кафява, изгоряла от слънцето, мръсна ръка я хвана за рамото и доста грубичко я изправи на крака. Тя вдигна глава и погледна в две дълбоки черни очи. Пред нея стоеше циганка, вързала на кръста си кърпа, от която се подаваха прясно набрани билки. В колана на полата бе затъкнат нож с форма на сърп.

Погледът на жената я прониза болезнено. Сбръчканото, обрулено от ветровете лице внушаваше страх. Момиченцето понечи да побегне,

но циганката я задържа с желязна хватка. Лицето ѝ изведнъж се промени, стана меко, почти нежно.

Малката кимна колебливо.

— Дали игуменката ще ме накаже, задето се скарах с графинята?

Старата циганка сякаш не я чу. Гледаше през нея все едно виждаше нещо в далечината. След малко се изсмя дрезгаво.

— Вярвай ми, момиче, ще дойде ден графинята — а и не само тя — ще се кланя пред теб!

Протегна ръка и с бързо движение скъса верижката от шията на бегълката. Погледна сребърното кръстче и кимна доволно.

— Ще го взема като залог, за да не забравите коя съм, мадмоазел. Един ден сигурно ще се срещнем отново.

Циганката направи поклон и отново се изсмя дрезгаво. Смехът ѝ отекна призрачно в гората и момичето никога не го забрави. Монахините все пак успяха да я настигнат и я върнаха в манастира, за да я накажат за непослушанието и за спора с графинята. Десет удара с пръчка.

— Нямах право дори да говориш с дъщеря на херцогиня. Ако тя благоволи да си поиграе с теб, си длъжна да го приемеш като висока, незаслужена чест — обясни абатисата, наблюдаваща с равнодушно изражение как една сестра изпълнява наказанието.

Малката не заплака, въпреки че болката извика сълзи в очите ѝ, а подутите ѝ пръсти пареха непоносимо. Игуменката покани херцогинята и дъщеря ѝ да влязат. Чу се шумолене на копринени поли и тракане на токчета. Монахините се снишиха в дълбок поклон.

Вирнала брадичка, херцогинята положи ръка върху рамото на дъщеря си и гривните ѝ зазвъняха тихо. В погледа, отправен към наказаната, се четеше досада и пренебрежение.

Момичето засрамено сведе глава.

— Мадмоазел Поасон желае покорно да помоли за извинение — обяви абатисата.

Момичето погледна към графинята и видя как в очите ѝ блесна надменен триумф. Това я накара да се разколебае. В сърцето ѝ се надигнаха последните остатъци от гордост, ала заплашителното лице на абатисата я принуди да сведе глава.

— Извинете — прошепна едва чуто тя.

Всички знаеха, че не тя, а графинята започна караницата, но въпреки това наказаха нея — това беше много по-унизително и болезнено от десетте удара с пръчка.

— Не забравихте ли нещо, мадмоазел Поасон? — попита с режещ глас абатисата.

Трябваше ѝ малко време, докато разбере какво иска абатисата. Направи лек поклон и понечи да се изправи бързо, но изведнъж усети върху тила си пръчката на майката игуменка, която я принуди да сведе глава и да се наведе силно напред и надолу. Отвори очи и видя точно пред себе си красиво избродираната пола на малката графиня. Ето че пророчеството на старата циганка се сбъдна съвсем скоро, макар и обърнато с главата надолу. Как да забрави това унижение...

1

Януари 1730 година...

Жан^[1] се събуди от непоносим шум и воня. Надигна се и се огледа замаяно. Вече не помнеше как е облегла глава върху прозорчето на каретата и е заспала. Мина малко време, докато осъзнае къде се намира. Уморено приглади назад гъст кичур от кестенявата си коса, изплъзнал се изпод бялото боне, и се загледа навън с разширени от изненада очи.

Вече бяха влезли в парижките предградия. Каретата с мъка си пробиваше път сред навалищата от хора, каруци и файтони. Земята беше покрита с трудно поддаващ се на определение слой кал, който пръскаше от колелата чак до прозорчетата. Полуразрушени бедняшки къщурки и набързо сковани бараки се редяха от двете страни на тесните улички. Цареше ужасяваща бъркотия от пронизителни викове, плющене на камшици и шумни караници. Миришеше така силно на урина, изпражнения и гнили отпадъци, че в гърлото на Жан се надигна гадене.

Момичето облегна глава на стъклото и въпреки вонята изпита невероятно облекчение. Вече се намираха в Париж, манастирът бе останал далеч в провинцията! Все още не можеше да повярва, че ще се върне у дома. Нямахше представа какво я очаква там и това, естествено, я притесняваше, но се чувстваше безкрайно щастлива, че е напуснала манастирското училище в Поаси, където прекара цели три години.

Майка ѝ се раздвижи до нея и Жан се обърна да я погледне. Досега и тя беше седяла със затворени очи, но сега се събуди и с лека въздишка посегна към чантичката си. Вонята наистина беше нетърпима.

— Ето, вземи това — подаде тя на Жан кърпичка, напоена с парфюм.

От кърпичката струеше силна миризма, но и тя не се оказа недостатъчна да премахне вонята от улицата.

Жан помириша меката материя и скритом огледа майка си. Когато я изведоха пред манастира, където чакаше каретата, в първия миг не я позна. През последните години двете се бяха виждали само два-три пъти, когато момичето се прибираше вкъщи за празниците, и сега ѝ изглеждаше като чужда жена. За разлика от някога носеше руж и пудра, миришеше на парфюм и беше облечена в елегантна копринена рокля с дълбоко деколте с втъкнато в него букетче от изкуствени цветя.

Жан се погледна и недоволно подръпна полата на избелялата жълта рокля, която носеше под вехтата пътническа наметка. Отеснялата рокля я стягаше отвсякъде. На моменти имаше чувството, че шевовете всеки момент ще се пръснат, но това беше единствената ѝ цветна дреха — в манастира ученичките ходеха в бели роби и нямаха право да обличат други рокли.

Каретата прекоси оживено кръстовище и Жан отново се загледа навън. Между близките къщи гореше огън, на който се топлеха две полуголи деца и старица с мазни сиви коси. По улицата вървяха просяци и хора с бледи, белязани от шарка лица, в дрипави дрехи и дървени обувки. Имаше дори и боси. В един ъгъл се бе събрала голяма тълпа. Жени и мъже се блъскаха около каруца, от която добре охранен парижки търговец продаваше остатъци от храна. Помощниците му, въоръжени с шпаги, разблъскваха грубо напирещите бедняци, за да не ограбят каруцата. Гладните плащаха с последните си монети за парче развалена риба и твърд като камък хляб.

Мадам Поасон^[2] нервно размаха кърпичката.

— Боже мой, как мразя да минавам през предградията!

Жан я погледна плахо. В този миг усети добре познатото драскане в дихателните си пътища и се разтърси от поредния пристъп суха кашлица — мъчеше я вече от седмици и причиняваше болезнено парене в гърдите. Пристъпът я изтощи и тя се отпусна върху меката седалка.

Майката сложи ръка на рамото ѝ.

— Радвам се, че те измъкнах от онези влажни стени — промълви нежно тя. — Вкъщи ще те храним добре и ще те лекуваме. Ще видиш, кашлицата ти много скоро ще престане.

Помилва бузките на Жан и огледа със задоволство все още детските, но многообещаващи черти на дъщеря си. Въпреки бледите, хлътнали бузи си личеше, че само след няколко години момичето ще

стане изключително красива млада жена. Слава богу, имаше гъста коса с хубав цвят и съвсем здрави зъби. Беше доста мършава, но това щеше да се оправи.

Кочияшът на капрата плесна с камшика, за да направи път, но в този миг от съседната улица излезе файтон и се наложи да спрат.

Към вонята изведнъж се примеси нещо друго, хапещо, отвратително. Жан отново изпита гадене и се обърна измъчено към майка си:

— Какво е това?

— Гробището за бедни. Нямаат възможност да ги погребват веднага и... — мадам Поасон изкриви лице, извади от чантичката си шишенце с парфюм и отново напръска кърпичката. Момичето зарови лице в мекия плат и потрепери.

— Дишай през кърпичката и ще ти стане по-добре — посъветва я майката.

Продължиха напред и сладникаво-хапещата миризма постепенно изчезна. Най-сетне влязоха в самия град Париж. Улиците си останаха мръсни, но къщите от двете им страни изглеждаха по-големи и внушителни. Жан забеляза в далечината кулите на Нотр Дам и силуета на Лувъра.

Майка ѝ се усмихна и сложи ръка на рамото ѝ.

— Е, радваш ли се, че се отърва от монахините?

Жан кимна плахо. Вечер, докато лежеше будна върху коравия нар, завита с бодящо сламено одеяло, и проливаше сълзи, мислеше единствено кога най-сетне ще ѝ позволят да се завърне вкъщи. Срамуваше се от себе си, ала през деня правеше всичко, за което се сетеше, за да влоши упоритата си кашлица. Накрая монахините вдигнаха ръце и пратиха вест на майка ѝ да си я прибере вкъщи.

Жан се обърна към майка си и усмивката ѝ я окуражи да зададе въпроса, който гореше на устните ѝ още от напускането на манастира.

— Знае ли се нещо за татко? Ще се върне ли скоро?

Мадам Поасон се поколеба малко и поклати глава.

— Не, скъпа, отхвърлиха молбата за помилване, подадена от чичо Жан и чичо Жозеф — промълви тя и помилва гладката коса на дъщеря си.

През 1727, т.е. преди три години, обвиниха съпруга ѝ Франсоа Поасон, интендант и доставчик на хранителни стоки, в присвояване на

държавни пари. Луиз Поасон не обичаше да си спомня за онова време. Френската държава поиска от нея да върне уж откраднатите пари — астрономическата сума от 232430 ливри. Тя затъна в дългове и нямаше с какво да храни двете си деца. Затова настоя пред съда за подялба на имуществото, изпрати малката Жан в манастир и задържа Абел при себе си.

— Не тъгувай, той живее добре в Хамбург. Там работи за братя Пари — обясни утешително тя, забелязала мъката в очите на Жан. Какво да каже на момичето? Че един ден баща ѝ може би ще се върне във Франция, но няма да заживеят отново заедно? В живота ѝ бяха настъпили промени.

Жан замълча. Тъгуваше за баща си и беше уверена, че той е невинен — все едно какво твърдяха хората.

Обърна се отново към прозореца и зараглежда разкошните вили и великолепно украсените палати. Улиците бързо се изпълваха с хора, карети и носилки. Пъстрата смесица от търговци, занаятчии, елегантни дами, улични музиканти, духовници, продавачки, натоварени със стока, кралски войници и аристократи, придружени от лакеи или слизащи от запрегнати с шест коня карети, скоро заплени Жан. Навън пулсираше живот и малкото момиче жадно попиваше всяка подробност от него.

Най-сетне каретата зави по улица с изискани градски къщи. Мадам Поасон завърза наметката на дъщеря си и издуха няколко пращинки от якичката ѝ.

— Впрочем — обясни тя с подчертана небрежност — живеем в къща, собственост на мосю Льо Норман дьо Турнем. Бъди мила с него. Той ни помогна много през трудното време, когато се случи онова с баща ти.

Каретата спря, кочияшът скочи и отвори вратичката. Жан огледа с учудване внушителната градска къща.

— Значи тук живеем... — промълви невярващо тя. Предишната им къща беше много по-скромна.

— Да, мила. Нали ти писах, че къщата е прекрасна? — усмихна се мадам Поасон.

Нищо подобно не ѝ беше писала, но Жан сметна за неучтиво да ѝ напомни, че твърде рядко беше получавала писма от дома.

Тръгна след майка си по величественото стълбище. На входа ги очакваше слуга, поклони се и пое багажа им.

Широка вита стълба водеше към горния етаж. Жан се загледа възхитено към стената, покрита със скеле. В нещо като дървена люлка се бе настанил художник и рисуваше величествена антична сцена. Гръцки богове и богини седяха върху облаците над Олимп. Никога не беше виждала такава красива картина.

— Ей, искам друго синьо, по-светло, по-блестящо! — извика сърдито художникът и се наведе към помощника си. Столът му изскърца и се спусна към пода.

— Добър ден, мосю Буше! — поздрави с усмивка мадам Поасон.

Франсоа Буше се обърна с гневна физиономия, но като позна дамата, моментално се усмихна и се поклони със завършена учтивост.

— Ах, мадам Поасон! Добър ден!

— Дъщеря ми Жан — представи тя момичето.

— Очарован съм, мадмоазел!

Жан все още се взираше в картината на стената и не го чу. Художникът я изгледа въпросително.

— Цветовете са прекрасни — промълви плахо тя.

Мосю Буше я изгледа силно изненадан.

— Мерси, мадмоазел! — На лицето му изгря усмивка и той я проследи с поглед, докато двете изкачваха стъпалата.

Жан вървеше след майка си по дълъг коридор и оглеждаше с почуда и нарастващо объркване картините в златни рамки по стените, скъпоценните вази и белите мраморни статуи, поставени в ниши или върху малки масички. Появи се млада прислужничка, приклепна в дълбок реверанс и ги изчака да отминат.

* * *

Шарл льо Норман дьо Турнем имаше гости — оживените им гласове се чуваха отдалеч. В зеления салон на къщата главният откупчик на данъците седеше заедно с четирима мъже. Между рунтавите вежди на Льо Норман дьо Турнем се бяха вдълбали две отвесни бръчки. С чаша коняк в ръка, той се обърна към придворния

банкер Жан Пари дьо Монмартел, както винаги стегнат в безупречен синьо-сив жакет.

— Наистина ли смятате, че не бива да понижаваме лихвите? — попита със съмнение в гласа главният откупчик на данъците.

След този въпрос останалите трима — държавният секретар Арман льо Блан, банкерът Самюел Бернар и доставчикът на армията Жозеф Пари Дюверни, брат на Пари дьо Монмартел, — прекъснаха разговора и се обърнаха очаквателно към придворния banker.

Пари дьо Монмартел извади от великолепно украсена табакера малко емфие и спокойно огледа присъстващите. След дълги месеци в немилост наскоро придворният banker бе възстановен на поста си. Без да бърза, той решително поклати глава.

— Няма да ги понижим. Държим на това, което сме замислили. — В гласа му прозвуча присъщият му ненатрапчив авторитет.

Брат му, разположил се удобно в елегантно кресло, което се огъваше под тежестта му, кимна.

— Пейренк и другите не могат да си позволят да облагат заемите си с толкова високи лихви като нас. Няма достатъчно средства. — На устните му заигра многозначителна усмивка. — Рано или късно онези, които им дават капитал, ще дойдат при нас.

— Е, добре — промълви уж примирено Льо Норман дьо Турнем и остави чашата си върху скъпоценната масичка до креслото.

Казаното от братята го изпълни със задоволство. От години инвестираше парите си при тях и им се доверяваше. Успехът на многобройните им начинания показваше, че умеят да работят и за себе си, и за клиентите си. Към клана принадлежаха Монмартел, Дюверни и още двама братя. И четиримата можеха да се похвалят с безпримерно бързо издигане. Синове на обикновен кръчмар от Дофине, те не разполагаха с нищо друго, освен с хладнокръвна готовност да рискуват и с богатство от идеи. Едва навършил два̀сет години, най-големият, Антоан, предприе опасно пътуване през Алпите, за да достави шест хиляди чувала жито на застрашената от глад френска армия, и така положи основите на семейното богатство. Оттогава братята Пари принадлежаха към най-големите доставчици на храни в страната. Министри и генерали знаеха, че винаги могат да разчитат на тях. Междувременно те се бяха утвърдили като могъщи финансисти и имаха здрави връзки с „Версай“.

Преди четири години, когато падна Бурбонският херцог, който ги подкрепяше във всичко, и четиримата изгубиха службите и положението си в Двора, но това се оказа само временно. Враговете им злорадстваха и предричаха, че властта им ще свърши, но не се стигна дотам. Твърде голямо беше влиянието им, твърде здрави бяха връзките им с важни личности в цяла Европа, които им позволяваха за кратко време да получат огромни кредити. Днес четиримата братя бяха помощници от всякога и участваха във всяка голяма парична сделка и във всяко важно търговско предприятие в страната.

— Говори се, впрочем, че херцог д'Амбоаз наистина е банкрутирал — смени темата Льо Блан.

Пари дьо Монмартел кимна.

— Да. Заложил е не само провинциалното си имение, но и парижкия дворец.

В този момент тежката двойна врата на салона се отвори.

— О, не знаех, че имаме гости. Радвам се да видя няколко добри стари познати — прозвуча звънък женски глас и мадам Поасон влезе в салона, следвана от дъщеря си.

Заради начина, по който поздрави мъжете, станали да я посрещнат, и прие поздравите им и галантното целуване на ръка, Жан неволно я оприличи на пъстра пеперуда, прелитаща от цвят на цвят.

Жан остана плахо до вратата. Познаваше двамата братя Пари, някогашни работодатели на баща ѝ, а мосю Пари дьо Монмартел даже ѝ беше кръстник. Другите мъже обаче ѝ бяха непознати. Облечени в копринени ризи с разкошни рюшове, с напудрени перуки и обувки с блестящи сребърни токи, петимата излъчваха нещо сплашващо. Баща ѝ никога не носеше перука. Само по специални поводи отиваше при перукера и се нареждаше на дългата опашка от чакащи мъже, за да му напудрят косата, та да заприлича на желаната от всички изкуствена грива. Веднъж я взе със себе си и тя не спря да кашля заради фините пращинки нишесте, изпълващи работилницата.

Луиз Поасон се приближи до любовника си и Льо Норман дьо Турнем я целуна зарадван.

— Много съм щастлив, че се върнахте толкова бързо.

Мадам Поасон се усмихна и повика дъщеря си.

— Ето я и моята малка Жан.

Льо Норман се наведе към момичето, кимна му благосклонно и помилва бузката му. Жан направи реверанс, опитвайки се да скрие смущението си.

Пари дьо Монмартел се обърна смаяно към слабичкото момиче с красиво лице.

— Това ли е малката Жан? Мили Боже, когато те видях за последен път, беше едва на...

— На шест години, мосю Пари — отвърна бодро тя и не сведе глава пред пронизващия му поглед.

В очите му светна веселие. Малкото момиче явно имаше ум в главата си.

— Кълна се в Бога, малката, станала си истинска красавица! — изгърмя въодушевено Пари Дюверни.

— Наследила е красотата на майка си — подхвърли държавният секретар Льо Блан и се извърна леко към мадам Поасон, която му се усмихна кокетно.

Откъм вратата се чу ликуващ вик и всички се обърнаха стреснато.

— Жан?

На прага застана петгодишно момче със святкащи очи. Въпреки че косите и веждите му бяха по-тъмни, приликата между брата и сестрата си личеше съвсем ясно.

— Абел?

— Жан! Наистина си ти! — извика въодушевено момчето.

Децата се прегърнаха и се засмяха зарадвано. Не се бяха виждали почти две години. Жан засия.

Пари дьо Монмартел си взе нова щипка емфие и измери момичето с внимателен поглед. Само за миг Жан се бе преобразила. Смущението ѝ изчезна, очите ѝ пламтяха, смехът ѝ прозвуча звънко и тя отметна глава назад.

Замислен, без да сваля поглед от Жан, Пари дьо Монмартел смръкна от емфието.

— Надявам се, ще останете за вечеря, господа? — прекъсна мислите му мадам Поасон и погледна очаквателно гостите.

* * *

Жан се взираше с невярващ поглед в дългата маса, отрупана с блестящо сребро и бял порцелан. Намираха се в трапезарията на къщата. Два големи полилея, отрупани със свещи, заливаха просторното помещение с топла златна светлина, а от поднесените ястия се носеха аромати, от които ѝ се завиваше свят. За вечеря имаше печени гълъби, пъстърва в бяло вино, крехко сърнешко филе с меден сос, яйца в телешки бульон и разни видове зеленчуци.

Жан ядеше и поглеждаше крадешком към мъжете. Как само я огледа мосю Пари дьо Монмартел! Сякаш искаше да прочете мислите ѝ.

Брат ѝ Абел седеше срещу нея. Щастлив, че отново са заедно, той я ритна силно под масата и тя едва не падна от стола. Хлапето се засмя тържествуващо и забели очи, когато мъжете заговориха за сделки и до децата стигнаха думи като „заеми“ и „дивиденти“. Жан се усмихна. Поне Абел не се бе променил. Забеляза, че е изпуснала салфетката си, и се наведе да я вдигне.

— Да се върнем за малко към херцог д'Амбоаз — предложи в същия миг Пари дьо Монмартел. — По мое мнение е редно да го отървем от жалкото му положение.

Пари Дюверни, набързо погълнал няколко гълъба, две порции яйца и голямо парче сърнешко филе, го изгледа със съмнение.

— Това би означавало да му заемем повече от двеста хиляди ливри.

Льо Норман дьо Турнем помилва ръката на любовницата си. Мадам Поасон се усмихна.

Жан се изчерви и хвърли бърз поглед към Льо Блан. Докато вдигаше салфетката си от пода, тя видя как кракът на държавния секретар нежно се плъзна по глезена на майка ѝ, а ръката му помилва бедрото ѝ. А тя не само не му се скара за нахалството, ами и отговори на закачките му, като на свой ред плъзна стъпало по крака му и помилва ръката му. Смутена, Жан сведе поглед към чинията си.

Пари дьо Монмартел отпи глътка вино и се обърна към брат си.

— Двеста хиляди ливри са смешна сума, срещу която ще се сдобием с верен човек във „Версай“. Той ще ни дължи услуга, нали разбираш?

— Прав си, естествено — промърмори Пари Дюверни. — Ще отидеш ли утре в Двора?

Пари дьо Монмартел кимна.

— Щом сте били толкова пъти във „Версай“, сигурно сте виждали краля? — попита със святкащи очи Абел.

Пари дьо Монмартел се усмихна.

— Да, моето момче, няколко пъти.

— А той говори ли с вас? — продължи с въпросите Абел.

— О, разменихме само няколко думи — призна придворният банкер. — Обикновено кралят говори с министрите си, а те говорят с мен.

Само няколко думи! Абел изглеждаше много разочарован.

За да помогне на Дьо Монмартел, Льо Блан се обърна към двете деца.

— Само най-високопоставените благородници имат право да служат на краля и да разговарят с него — обясни той с бащински тон. — Когато кралят благоволи да каже няколко думи на гражданин, това е високо, много високо отличие.

Жан се обърна към кръстника си и попита с интерес:

— А вие за какво бяхте отличен, чичо Жан?

Погледите им се срещнаха и Пари дьо Монмартел се засмя развеселено.

— Да го кажем така — Короната се нуждаеше от пари и аз ги дадох.

Жан се готвеше да зададе нов въпрос, но мадам Поасон се намеси със строг тон:

— Престанете, деца, не е прилично да се месите в разговора на възрастните!

Пари дьо Монмартел отново огледа замислено момичето, после дискретно се обърна към Льо Норман дьо Турнем.

— Казвам ви, у малката има нещо. — Тихият му глас изразяваше дълбока убеденост. — Ще стане красавица, но не е само това. Тя е интелигентна. Трябва да я държим под око. Надявам се, разбирате какво имам предвид.

Двамата мъже си кимнаха многозначително.

[1] На френски Jeanne (с ясно произнесено „н“) е женско име, за разлика от мъжкото име Жан — Jean (с носово „н“). — Бел.прев. ↑

[2] Вж. В края на книгата списъка с имената на историческите личности. — Бел.ред. ↑

2

Леконог като елф, мосю Гибодe прекоси помещението с елегантни стъпки под звуците на чембалото, като в същото време с достойна за завиждане грация изпълняваше съответните движения с ръцете — ту надясно, ту наляво, както изискваше съвършеното изкуство на менуета.

Застанала до чембалото, Жан трепереше от нерви и се опитваше да запомни и най-дребните подробности от всяко движение на своя учител. Дано само не забрави някоя, защото мосю Гибодe беше колкото талантилив, толкова и труден по характер, да не говорим за неумолимата му строгост.

Цял Париж се натискаше да учи салонни танци при този благословен от Бога човек. Вече му бяха оказали честта да танцува пред краля и семейството му, но това високо отличие не опази ексцентричния творец от нуждата да дава уроци. Правеше го обикновено сутрин, както този понеделник, и ужасно мразеше да му губят времето.

Затаила дъх от възхищение и страх, Жан проследи как мосю Гибодe завърши изпълнението си с елегантно завъртане и се обърна към нея.

Уроците при него представляваха част от образованието ѝ, щедро финансирано от Шарл льо Норман дьо Турнем.

— Хайде, сега е твой ред — подкани я строго мосю Гибодe и Жан усети как ѝ става горещо. Чембалистът Жак засвири отново и тя започна да танцува: отчаяно броеше наум и се молеше да не забрави някоя стъпка. Едва стигна до средата на помещението и мосю Гибодe ядосано заудря с пръчката по чембалото. Жак спря да свири, а Жан подскочи уплашено.

— Не, не, не! — изкрещя извън себе си учителят и отчаяно заскуба перуката си. — Какво правиш? Каква е тази поза? Какви са тези движения? Танцуваш като болна гъска!

Жан го гледаше изумено. Косите му стърчаха на всички страни. Едва днес тя осъзна, че перуката му не е нарочно фризирана така, а предната ѝ част стърчи, защото той постоянно я скубе.

— Това е менуе! — напомни ѝ той. — Виж как се танцува!

И отново изпълни няколко стъпки с достойна за възхищение лекота и без никакво усилие. Жан се разтрепери от завист. Би дала всичко, за да може да танцува като него.

— Видя ли как се прави? — попита гневно той.

Тя кимна унило. Чембалистът засвири отново и момичето се постара да изпълни стъпките според строгите изисквания. Ала пак стигна само до средата на залата и сърдитият глас на мосю Гибоде прекъсна танца.

— Не, о не! Ужасно!

Обезкуражена, Жан спря и се обърна. Той я гледаше, сякаш имаше пред себе си абсолютно безнадежден случай. Тя ходеше на уроци три пъти седмично и всеки път умираше от страх да не би мосю Гибоде да я изхвърли. Всички в Париж знаеха, че рано или късно това се случва с повечето му ученици.

Много по-приятно ѝ беше да учи с мосю Дьо Кребийон, поет и драматург, който ѝ преподаваше литература и философия. Още от първия миг, когато той изкачи стълбището с куп книги подмишница, седна шумно на първия попаднал му стол, пое въздух и ѝ се усмихна приятелски, тя се почувства окрилена.

— Разказвай! Какво си чела досега? — попита я той и будните, интелигентни очи, осветяващи набразденото от бръчки лице, я погледнаха с любопитство.

— Досега? — Жан се поколеба и отговори виновно: — Само Библията, мосю Дьо Кребийон. В манастира не ни разрешаваха да четем други книги.

Възрастният мъж я погледна невярващо.

— Нима не познаваш гръцките трагедии... философите... Расин, Корней, Молиер? Нищо?

Жан смутено поклати глава.

— Н-не, мосю Дьо Кребийон.

Той въздъхна.

— Значи ни предстои много работа. Да започваме.

Започнаха с кратички пиеси, минаха през древните гърци и стигнаха до класиците на новата литература. Дьо Кребийон не само я подтикваше да чете, но и внимателно развиваше ума ѝ, стимулираше я да мисли и да задава въпроси. Момичето беше жадно за знания и макар че задачата му беше само да ѝ даде обща култура, за да се движи сигурно в обществото, той я научи на много повече неща.

Жан се влюби в четенето. Обичаше миризмата на подвързаните в кожа книги, шумоленето на хартията, когато обръщаше страниците. Не можеше да се насити на чудото, че напечатаните букви разказват прекрасни истории. Въодушевена от този нов свят, който ѝ даряваше знания и мъдрост, събирани от много хора в течение на безчет години, тя поглъщаше всяка книга, която попадеше в ръцете ѝ.

Смееше се, плачеше и преживяваше съдбите на героите от романите и пиесите, участваше в живота на крале и князе, на камериерки, лакеи и селяни.

— Когато четеш, няма значение кой си и къде си. Получаваш достъп до светове, които в действителния живот виждаш само отдалеч или въобще не виждаш, нали, мосю Дьо Кребийон? — попита един ден тя и старият поет кимна замислено.

Вторник и четвъртък бяха любимите ѝ дни. Сутрин имаше уроци с Дьо Кребийон, а следобед отиваше при мосю Желиот, млад оперен певец, чиято звезда тъкмо изгряваше на парижкия оперен небосклон. Той ѝ преподаваше пеене и театрална игра. Въодушевлението и страстта, с които Жан играеше, често извикваше усмивка върху впечатляващо красивите, женствени черти на младия певец.

Истинският ѝ талант обаче беше гласът и Желиот откри потенциала, заложен в гърдите ѝ. За да не развали гласа ѝ, той ѝ забрани да пее друго освен гамата и простички детски песни. Жан остана много разочарована и загуби охота да учи пеене. През един от следващите часове му изпя люлчина песен без никакво желание и той се ядоса ужасно.

— Искам да чувстваш какво пееш! Само тогава си добра. Няма значение дали изпълняваш ария, или детска песен. Не е важно какво пееш, а как го правиш. Само тогава ще постигнеш съвършено изпълнение. — В гласа му имаше толкова сериозност и настойчивост, че Жан засрамено сведе глава.

* * *

Дните ѝ бяха изпълнени с четене и учене. Понякога обаче тя и Абел се срещаха след уроците и тръгваха да обикалят парижките улици. Отиваха на брега на Сена и наблюдаваха как перачките, коленичили върху дълги дъски, плакнат прането в тъмнозелената вода. Обичаха да гледат и водоносците, които пълнеха кофи, окачваха ги на кобилици и тръгваха по пътя си с приведени гърбове.

Париж беше вълнуващо място. Продавачки предлагаха стоката си с викове; лодки, натоварени с бъчви и сандъци, спираха по кейовете или потегляха. Веднъж даже видяха как извадиха от реката труп на удавник.

По улиците ходеха кърпачки — за едно-две дение кърпеха ризите и чорапите на минувачите. Улични търговци продаваха чай и захарна вода. Един ден Жан и Абел проследиха с огромен интерес разкошно погребално шествие на високопоставен аристократ, придружено от офицери, гвардейци и хористи в дълги бели роби, които крачеха бавно към мавзолея.

В града имаше безкрайно много интересни неща и Жан обичаше да се разхожда по шумните, винаги пълни с хора улици. Двамата с Абел бързо се научиха да вървят възможно най-близо до стените на къщите, за да не излеят върху главите им съдържанието на нощно гърне и да избегнат опасността да ги прегазят някоя от бързите карети на аристократите.

Случваше се да стигнат чак до „Тюйлери“. Откриха тесен проход между грижливо подрязаните дървета и храсти и се промъкнаха оттам без опасност да ги открият швейцарските гвардейци, които не пропускаха в двореца простия народ. Скрити между храстите, двете деца наблюдаваха как изискани дами със слънчобрани и господата с шапки и шпаги се разхождаха по алеите, следвани от лакеи и камериерки.

Излизанията им винаги бяха кратки, защото майка им строго бе забранила да се мотаят из града. На връщане тичаха, колкото им държат краката, за да наваксат изгубеното време.

Жан обичаше да си играе с Франсоаз, най-малката сестра на готвачката. Срещаха се на тавана и Франсоаз ѝ помагаше да свали поне

за малко непоносимия корсет, който Жан беше принудена да носи от няколко месеца. След завръщането от манастира майка ѝ, направо разгневена, задето досега не са я стягали, я заведе при най-добрия майстор на корсети. Дребният възрастен мъж с плешива глава и гърбица я изпълни с ужас. Никога нямаше да забрави как я стегнаха за първи път.

Заповядаха ѝ да се опре на облегалката на стола, защото резките движения, с които майсторът затягаше връзките, я теглеха назад. Твърдият корсет смачка ребрата ѝ и тя изпита чувството, че горната част на тялото ѝ ей сега ще се пръсне.

— Но така не мога да дишам! — изплака задавено тя.

Без да обръща внимание на възраженията ѝ, майсторът стегна още веднъж връзките и сърчно завърза краищата.

— Не може повече — усмихна се съжалително той на майка ѝ. — Въпреки че момичето е доста слабо — добави немилостиво и огледа талията на Жан, сякаш имаше пред себе си цяла бъчва.

— Досега беше в манастир, а монахините не мислят за тези неща — въздъхна мадам Поасон.

— Безотговорно! — Майсторът поклати глава. — Е, корсетът ще си свърши работата. Тя е още млада. Не забравяйте три пъти на ден да я стягате и внимавайте да не го сваля нощем.

Жан с мъка си поемаше въздух. Изглежда го невярващо и се помоли да не е чула правилно. Ала се оказа, че ѝ предстои да носи ужасния корсет по цял ден и цяла нощ и да го сваля само когато се мие. Желязна шина, широка един пръст, пристягаше талията ѝ. Майка ѝ иначе не се отличаваше с особено строги принципи, ала в случая остана неумолима.

— Само началото е болезнено. А щом станеш млада дама, ще имаш тънка талия като моята — и тя самодоволно помилва крехкия си кръст, който замайваше главите на мъжете.

Жан страдаше от силни болки в израненото си тяло и тази перспектива не я утеши особено. И днес, скрита на тавана, тя огледа с въздишка грозните синьо-виолетови петна по талията си, докато Франсоаз пробваше корсета ѝ пред старо огледало.

— Ех, ако и аз си имах такъв... — въздъхна тя и в гласа ѝ звънна копнеж.

— С радост бих ти го подарила, повярвай ми — отвърна с мрачно изражение Жан. Все по-трудно понасяше този инструмент за мъчение.

Франсоаз кимна примирено и обърна гръб на огледалото.

— Донесох нещо сладичко — съобщи тя и извади от джоба на полата си тайно измъкнатите от кухнята две доста смачкани ябълкови пастички, увити в салфетка.

Жан грабна едната и я ухапа. Сърцето ѝ тръпнеше от радостно очакване, защото Франсоаз винаги ѝ разказваше по някоя страшна история — например как изтезавали някакъв нещастник на Гревския площад или как отсекли главата на престъпник. Събрала се огромна тълпа, разказа ѝ последния път Франсоаз. Самата тя попаднала там благодарение на голямата си сестра. Жан изслуша с огромно вълнение подробното описание на обезглавяването. Франсоаз беше останала особено възхитена от одеждите на палача.

Още по-интересни клюки приятелката ѝ чуваше от другите слуги.

— Мари имала връзка и с Антоан, и с Лемартин, представяш ли си? Дватамата, естествено, не знаят нищо един за друг — подхвана Франсоаз и се настани на пода до Жан, за да си изяде пастичката.

Мари беше прислужницата с розовите бузки.

— Със секретаря и с кочияша едновременно? — учуди се Жан.

— Да, и с двамата! — Франсоаз се ухили доволно. Очевидно се наслаждаваше на смайването ѝ. — Но ти не би трябвало да се учудваш толкова. Твоята майка също има любовници, въпреки че е омъжена — заяви тя и строго добави: — Впрочем сестра ми твърди, че това е смъртен грях!

— Майка ми няма любовници — отговори с достойнство Жан, макар да знаеше, че Франсоаз е права.

— Има, разбира се — възрази спокойно Франсоаз и се наведе към нея с тайнствена физиономия. — И знаеш ли какво? — Очите ѝ светнаха съзаклятнически. — Сестра ми казва, че баща ти изобщо не бил... — тя млъкна и поклати глава. — О, не, по-добре да си мълча...

Франсоаз отлично знаеше как да я измъчва!

— Веднага ми кажи какво си научила! — заповяда нетърпеливо Жан. — Какво за баща ми?

— Наистина ли искаш да знаеш? — Франсоаз я погледна със съмнение и отхапа голямо парче сладкиш.

Жан кимна решително. Приятелката ѝ преглътна хапката, избърса си устата и едва тогава се наведе отново към нея.

— Добре, щом толкова настояваш. Сестра ми казва, че баща ти изобщо не ти е истински баща. Ти си дъщеря на мосю Льо Норман дьо Турнем! — В гласа ѝ прозвуча триумф.

— Това не е вярно! — избухна възмутено Жан.

— О, вярно е — кимна убедено Франсоаз. — Ти си родена през декември, а кочияшът Антоан разправя, че майка ти започнала да идва тук една година преди раждането ти. Затова господинът плаща за уроците ти и за всичко останало.

Жан се ядоса още повече.

— Лъжеш! — изкрещя тя, грабна корсета си, скочи и се втурна към вратата. В очите ѝ пареха горчиви сълзи.

Беше почти сигурна, че Франсоаз само си придава важност, но казаното от нея се загнезди дълбоко в сърцето ѝ и не ѝ даваше мира. Дали и Абел не ѝ е истински брат?

От този ден нататък Жан започна тайно да се взира в лицето на Шарл льо Норман дьо Турнем и да го сравнява със своето. Не откри особени прилики, ала нямаше как да отрече колко много усилия полага той, за да ѝ осигури добър живот и добро образование. Той прави обаче същото и за Абел, опитваше се да се успокои Жан и упорито гонеше мисълта, че Франсоаз вероятно е казала истината. Въпреки това живееше с чувството, че е лишена от корените си.

3

Жак свиреше на чембалото и същевременно не бе в състояние да откъсне поглед от момичето. Тя дойде тук преди шест години и отначало беше само една от десетките средни ученички, които мосю Гибодe отчаяно се опитваше да научи на що-годе прилична стойка и на основните танцови стъпки. Е, може би беше малко по-музикална от повечето момичета, но иначе беше мършава и непохватна като тях. Ала още тогава момичето затрогваше сърцето му, защото работеше упорито и стъпка по стъпка овладяваше сложните движения на менуета. Изпълняваше танца с невероятно сериозно изражение — сякаш е излязла на дуел и непременно трябва да го спечели. Изслушваше немилостивите, унищожителни критики на мосю Гибодe със сведена глава, безропотно приемаше даже ударите с тънката пръчка и очевидно не подозираше, че с нея той е много по-суров и много по-строг, отколкото с другите ученички.

В началото Жак възприемаше прекаленото строго отношение като израз на желанието на Гибодe да си отмъсти за принудата да обучава „дъщерята на някаква си курва от простолюдието“, както непочтително се изрази господарят му. Той, който бе имал честта да покаже изкуството си пред краля и Двора! Първоначално отказа, и то доста грубо, ала секретарят на главния откупчик на данъците намери начин да го убеди. Мосю Гибодe поиска двойна такса (уроците му и без това бяха безбожно скъпи), надявайки се жалкият буржоа да се откаже. Секретарят обаче се съгласи, без да му мигне окото, и даже му даде нещо отгоре. И му препоръча да внимава какво говори за господаря му! Даже Гибодe остана впечатлен от подобно поведение. Не беше забравил, че за танца си пред краля и Двора не бе получил нищо повече от признание.

С времето Жак разбра, че големият танцьор не си отмъщава на момичето. Не, Гибодe се държеше строго с малката Жан, защото веднага бе открил дарбата ѝ. Затова още от самото начало постави високи изисквания и държеше тя да ги изпълнява.

Усилията си струваха, повтаряше си сега Жак. След шест години Жан се движеше плавно и грациозно. Гледайки я как танцува, човек беше убеден, че никога в живота си не е правила нищо друго. Жак изпита желание да заръкопляска възхитено.

В момента Гибодe изпълняваше пирует и Жан го наблюдаваше съсредоточено. Линията на профила ѝ е толкова мека, каза си разнежено Жак. На колко ли години е сега? На четиринайсет или да речем на петнайсет? Беше станала красива, но на нейната възраст повечето момичета са хубавички — поне за човек на неговата възраст, който би могъл да им бъде дядо. Не, у това момиче имаше нещо друго. Той не намираще обяснение какво е, ала щом Жан погледнеше някого и му се усмихнеше, ставаше истинска магия. Човекът примираше от щастие и беше готов да направи всичко само и само усмивката да остане на лицето ѝ. По дяволите, какво не бих дал да съм поне с двайсет години по-млад, помисли си Жак и въздъхна тежко.

— Мосю Касан, ако сте приключили с въздишките, благоволете отново да посегнете към инструмента!

Режещият глас на Гибодe прекъсна мечтанията на стария музикант. Замислен за израстването на малката красавица, той не бе чул нервното тропане с пръчката, с което учителят му даваше знак да започне мелодията. Жак се огледа стреснато и лицето му пламна.

— Разбира се, започвам — отвърна смутено той и Жан се усмихна.

— Крайно време беше — изсъска Гибодe. — Хайде, сега, пет, шест, седем, осем...

Жак засвири и Жан започна да танцува. Танцът беше много труден. От няколко дни го упражняваше, но така и не успяваше да го изпълни без грешка. Днес обаче, под звуците на музиката, изведнъж усети как мелодията я понесе и се съедини със стъпките ѝ. Изпълни трудните пируети с неподозирана лекота и завърши танца с елегантен поклон.

Гибодe загуби ума и дума.

— Не беше лошо... не беше лошо... — произнесе провлечено той. Трудно му беше да повярва, макар да го беше видял със собствените си очи.

Жан усети как лицето ѝ пламна. Никога не беше чувала такава похвала.

— Само главата. Дръжте я изправена и малко по-назад. Съвсем малко.

Гибодe тикна пръчката под брадичката ѝ и постави главата ѝ в желаната поза. По лицето му пробяга първата истинска усмивка.

* * *

Малко преди Великден пролетното небе над Париж проявяваше капризи. Яркото слънце, допреди малко позлатяващо сградите от жълт пясъчник, бързо се скри зад стена от тъмни облаци.

Абел се взираше нетърпеливо в прозорците на операта. Някъде в страничното крило Жан вероятно продължаваше да изпълнява сложните пируети, възложени ѝ от мосю Гибодe, въпреки че часовникът на църковната кула отдавна удари четири. Всеки път ставаше така. Абел не си спомняше сестра му поне веднъж да е излязла навреме от уроците по танци.

Момчето приглади назад непокорните къдрици на блестящата си черна коса и гордо огледа сребърните токи на новите си обувки. После въздъхна недоволно и стисна здраво куфарчето с виолата.

Небето над главата му все повече потъмняваше. Сигурно скоро ще завали и двамата ще се приберат вкъщи мокри до кости. Най-сетне огромната врата на операта се отвори. Появи се Жан в скромна светлосиня рокля.

— Най-после! — извика обвинително Абел.

Жан се направи, че не го е чула, хвана го под ръка и затананика някаква мелодия.

— Хайде да танцуваме! — извика весело тя и изпълни предсмаяния Абел няколко сложни стъпки. Врътна се наляво, после надясно, увлече Абел след себе си и го завъртя.

Минаващият търговец на зеленчуци очевидно хареса танца, защото спря да ги погледа.

— Ти си луда! — извика сърдито Абел. — Какво ти става?

Жан го завъртя още веднъж, спря и го изгледа тържествуващо.

— Аз мога, разбираш ли, мога!

Абел не разбра нищо.

— Цели шест години учих при мосю Гибодe и днес за първи път не чух укори. Вече мога да танцувам менует.

— Де да можех и аз да кажа същото за виолата... — въздъхна съкрушено Абел.

Още двама мъже спряха до търговеца на зеленчуци и ги зяпнаха с интерес. Братът и сестрата наистина бяха забележително красиви.

Абел дръпна Жан и двамата забързаха по улицата.

— Да побързаме и да се приберем у дома, преди да завали — момчето хвърли сърдит поглед към мрачното небе.

Завиха и тръгнаха по тясна улица, пълна с най-различни магазини. Излязоха на оживен площад. Търговците гръмогласно хвалеха стоката си. Пъстрите щандове се огъваха под тежестта на пресни салати и зелки, сочни дини и пъпеши, портокали и лимони, планини от моркови, алабаш и репички. Млади пилета и снежнобели гъски се продаваха в дървени кафези, а малко по-нататък предлагаха пушена скумрия и прясно уловена риба от Сена.

В този миг от другия край на площада се чу крясък. Възрастна жена, облечена в дрипи, куцукаше, опирайки се на дебела тояга, и викаше възбудено. Очевидно се бе случило нещо извънредно. Старицата задърпа търговеца на дини за ръкава и продължи да обяснява нещо, но поради всеобщата бъркотия Абел и Жан не можаха да чуят думите ѝ.

Продавачът — мъж с огромно шкембе и потно, силно зачервено лице — тъкмо подреждаше нов товар дини на щанда си. Спря работа и смаяно зяпна старицата. В това време на земята падна диня и се пръсна на парчета, но той изобщо не ѝ обърна внимание. След като се отърси от смайването си, мъжът се обърна към съседната сергия и каза нещо.

Хората наблизко се развикаха възбудено. Една жена закрепця истерично и се втурна в посоката, откъдето дойде дрипавата старица.

Тълпата се раздвижи и се люшна след жената. Настана бъркотия. Повечето търговци изоставиха стоката си и затичаха към ъгъла. Няколко сергии бяха преобърнати, зеленчуците и плодовете се разпиляха по земята. Десетки яйца се изпочупиха. Търговецът на птици не успя да спаси кафезите — повечето паднаха от количката му, няколко вратички се отвориха и възмутено крякащите кокошки и патици се освободиха от затвора си.

Абел успя да се добере до търговец на подправки, който с голяма бързина събираше стоката си в кожена торба, и го дръпна за ръкава.

— Какво става? Къде отиват всички тези хора?

— Кралят! — извика задъхано търговецът и се обърна към момчето, макар и само за миг. — Минава процесия с краля!

— Кралят е излязъл на улицата? — попита невярващо Жан, но търговецът вече тичаше след тълпата.

— Да идем да го видим! — извика въодушевено Абел и я повлече след себе си.

* * *

Двамата затичаха по улицата. Много скоро видяха флагите с кралската лилия на Бурбоните да се развяват над главите на хората и чуха тържествени сигнали на тропети и барабани.

Възбудени както никога досега, Жан и Абел се опитаха да се промушат по-напред. За един кратък миг и двамата успяха да зърнат празничното шествие.

Гледката ги зашемети. Херолди и пажове вървяха най-отпред, развяваха знамена и свиреха на тропети. Следваше ги кралският полк — униформите на офицерите блестяха, а сабите заслепяваха очите. После минаха духовници, понесли огромни разпятия. След тях яздеха придворни, облечени в скъпи дрехи.

— Гледай натам, натам, ето го и краля! — изрева Абел в ухото на Жан.

Всички погледи се устремиха в указаната посока. Тежката, украсена със злато носилка на Луи XV приближаваше.

Над тълпата се понесе възхитен шепот. Хората се притиснаха напред, за да виждат по-добре. Повечето бяха по-високи от Жан и Абел и бързо им закриха гледката.

Кралските гвардейци, издигнали същинска защитна стена между краля и простия народ, извадиха саби, за да възпрат ликуващата тълпа. Жан ясно видя зачервеното, запотено лице на капитана им.

— Луи! Луи!

— Да живее кралят! Да живее кралят!

Замаяни от невижданото зрелище, хората се натискаха към кралската носилка. Мнозина плачеха, някои се разкрещяха истерично.

— Виждаш ли нещо? — попита задъхано Жан, надигна се на пръсти и се опита да избута мъжа пред нея.

— Нищичко! — извика в отговор Абел.

Двамата полагаха отчаяни усилия да излязат напред, ала тълпата ги изтласкваше все по-назад. Притиснатата между двама грамадни мъже, Жан отчаяно се опитваше да остане близо до брат си, но така и не успя. Ново люшване на множеството ги отдели един от друг.

— Абел! Абел!

Тя видя как синият му жакет изчезна в навалищата. Палто от груба вълна затисна носа ѝ и тя посегна към човека до себе си, за да не падне. От едната страна я притискаше пищната гръд на продавачка от пазара, воняща на риба и пот, а от другата... Груби мъжки пръсти посегнаха към полата ѝ и се мушнаха между краката ѝ. Замириса на евтин алкохол. Жан се задърпа неистово, без да е в състояние да се освободи. Тълпата я понесе незнайно накъде. Събра сили, замахна с лакът назад и с облекчение усети как мъжът пусна полата ѝ.

След няколко метра навалищата се разреци и Жан успя да се хване за едно дърво. От другата страна внезапно изникна лицето на едър тип с грозни белези от едра шарка по червените бузи. Мъжът се ухили нагло и посегна към нея. Жан се отдръпна с отвращение. Той се засмя и продължи.

— Абел! — извика с все сила Жан и се опита да открие брат си, ала напразно.

Облаците се спускаха все по-ниско. Закапаха първите тежки дъждовни капки. Процесията отмина, а тя така и не успя да види краля!

Разочарована, Жан продължи да търси с поглед брат си. Внезапно усети, че някой я наблюдава. От другата страна на улицата стоеше възрастна жена, забрадена с мръсна червена кърпа, и зяпаше право към нея. Обруленото от вятъра и слънцето лице се хилеше широко и разкриваше беззъба уста.

В първия момент Жан не повярва на очите си. Това не можеше да е истина! Сигурно се лъже.

Ала тъкмо когато щеше да отмести поглед, старата бръкна в пазвата си, извади сребърна верижка с кръстче и я размаха насреща ѝ.

Жан загуби ума и дума.

В същия момент жената направи поклон, обърна се и понечи да изчезне в навалищата.

— Не! — извика Жан и двете жени, застанали наблизко, се обърнаха изненадани.

Развълнувана до дън душа, девойката си запробива път между разотиващите се хора. Вече валеше доста силно. С много усилия момичето успя да стигне до другата страна на улицата. За малко изгуби циганката от поглед, но после зърна червената кърпа и се устреми натам. Затича се, но червеното петно отново изчезна, този път окончателно. Задъхана, Жан спря и се огледа безпомощно. Старата циганка сякаш се бе разтворила във въздуха.

Може би видя призрак? Улицата бързо се опразваше. Едва сега Жан забеляза, че вали като из ведро и роклята ѝ е мокра.

— Жан! Жан!

Обърна се бавно. Абел тичаше към нея.

— Слава Богу! Къде ли не те търсих! — Абел пое дълбоко дъх и лицето му засия. — Видях го, сестричке!

— Кого? — попита с отсъстващ вид Жан.

— Как кого? Краля! — извика тържествуващо Абел.

* * *

Доктор Джузепе излезе от стаята на болната и тихичко затвори вратата зад себе си. Мадам Поасон го очакваше навън с тревожно изражение.

— Този път кашлицата не е толкова лоша. Просто лека настинка. Ще ѝ давате лекарство и бързо ще се оправи. Надявам се да не стигне до дихателните пътища — докторът бавно поглади дългия си посивял мустак.

Мадам Поасон въздъхна облекчено. Вчера двете деца се прибраха у дома мокри до кости. Само след час Жан се разкиха, скоро започна и да кашля. На сутринта мадам Поасон видя стъкления поглед на дъщеря си и незабавно изпрати слуга да повика доктор Джузепе.

Лекарят кимна замислено и се обърна към нея, стараейки се да не поглежда към разкошното ѝ деколте.

— Длъжен съм да ви предупредя, мадам Поасон: дъщеря ви трябва много да внимава. Белите ѝ дробове са слаби. Погрижете се момичето да се пази от студ и течение и да не се пренапряга. Иначе има риск да се разболее сериозно. С белите дробове шега не бива.

— Да, разбира се! — Мадам Поасон кимна загрижено. — За съжаление двете деца са попаднали на кралската процесия и се прибраха вкъщи съвсем мокри.

— Процесията? А, да, заради кралското полагане на ръка — кимна докторът. — За съжаление градът е пълен със скрофулозноболни. Стекоха се в Париж от цялата страна с надеждата кралят да ги докосне и излекува — обясни с пренебрежение ученият мъж, докато двамата вървяха по коридора.

— Не завиждам на Негово Величество за това задължение — мадам Поасон потрепери.

— Права сте, мадам. Гледката не е особено приятна. Но с повечето болести е така. Болните почти винаги са грозни — обясни доктор Джузепе, който обичаше да философства.

* * *

Независимо от ужасния вкус на отварата, Жан я гълташе покорно. Все още кихаше силно и непрекъснато държеше пред лицето си кърпичка. Носът ѝ беше разранен и сигурно двойно по-голям от обичайното. Непрекъснато мислеше за циганката. Даже през нощта я сънува и се събуди с вик. Лицето ѝ пламтеше от вълнение. След толкова години не беше забравила срещата със старата врачка.

Абел отвори тихичко вратата и провря глава в стаята. На лицето му играеше плаха усмивка.

— По-добре ли си вече?

Жан кимна, а той огледа замислено зачервения ѝ нос и подутите очи, огромни върху бледото лице.

— Божичко, изглеждаш ужасно — изтърси той с обичайната си откровеност, — но доктор Джузепе казва, че ако си взимаш редовно лекарството, след няколко дни ще си напълно здрава.

Абел влезе в стаята и приседна в края на леглото.

— Маман ме насоли здравата, задето съм те завел да видиш процесията, вместо да те доведе направо вкъщи — призна съкрушено той, бръкна в джоба си и извади пакетче, увито в груба хартия. — Донесох ти нещо.

Лицето му се зачерви от възбуда и очакване.

Любопитството на Жан се събуди. Тя развърза панделката и разви хартията. Подаръкът на Абел се оказа голяма колкото монета медна миниатюра, изобразяваща мъжка глава.

— Кралят — обясни развълнувано Абел. — Нали не можа да го видиш...

— Откъде я имаш?

— Купих я от един уличен продавач. Продават ги навсякъде заради кралското полагане на ръка.

— Наистина ли изглежда така? — пошепна невярващо Жан.

Абел кимна с гордост, сякаш кралят дължеше красивата си външност единствено на него.

Жан вдигна миниатюрата и се вгледа с възхищение в мъжката глава, изпъкваща върху сивкавата хартия.

4

В началото на декември зимата връхлетя Париж с невиждана сила. Преди няколко дни температурите паднаха под нулата. Езерата, потоците и каналите замръзнаха, по Сена се носеха късове лед, ситен сняг покриваше улиците и покривите. Париж предлагаше приказна гледка, но хората страдаха от студа и не обръщаха внимание на тази необичайна красота. Имаше недостиг на дърва за огрев и на храна. Говореше се, че в бедняшките квартали „Сен Антоан“ и „Сен Марсел“ десетки са измръзнали.

Жан трепереше при мисълта за нещастниците, лишени дори от покрив над главата си, и с благодарност поглеждаше към буйния огън в камината, който я топлеше, въпреки че беше само по долна риза и корсет. Въздъхна и се обърна отново към огледалото. Нави дългата си коса на кок, закрепил го на тила и с умели движения издърпа няколко кичура отстрани, за да падат на меки вълни покрай бузите ѝ. Завърши прическата с бяла панделка и бяло изкуствено цвете и посегна към светлата рокля, просната върху леглото. Меката материя се плъзна над фустата с приятно шумолене. Жан се закопча и приглади полите си.

Роклята беше деколтирана, но не дълбоко, защото ѝ предстоеше само посещение в салона на мадам Дьо Тенсен. Въпреки това гърдите ѝ, повдигнати от корсета, бяха доста открити. Кройката подчертаваше талията ѝ — благодарение на седемте години страдания в металния корсет бе станала извънредно стройна и грациозна. Полата падаше на тежки дипли до пода.

Жан се огледа изпитателно. След около година щеше да навърши шестнайсет. Искаше ѝ се да има малко по-пищни форми, ала като цяло беше доволна от вида си.

Обзета от възбуда, повдигна поли и се завъртя, тананикайки си. Засмя се и падна в близкото кресло. Напудри леко бузите и нослето и се взря замислено в сивите си очи, обрамчени от дълги тъмни мигли. Мислеше за книгата, която мосю Дьо Кребийон ѝ донесе преди няколко дни. „Манон Леско“ — един забранен роман, но мосю Дьо

Кребийон твърдеше, че доброто образование изисква човек да прочете с особено внимание именно забранените от цензурата произведения.

— Но така ще наруша закона! — възрази му наивно тя, когато за първи път получи такава книга и изпита приятно вълнение.

Беше чувала, че за подобно четиво изпращат хора в Бастилията.

— Е, когато заглавието на книгата и името на автора не показват, че книгата е забранена, не е нарушение на закона — отвърна старият ѝ учител с дяволито смигване.

Жан знаеше, че повечето забранени книги се печатат в чужбина под чуждо име и с друго заглавие, връщат се във Франция и се радват на голям успех.

Тя остави пудрата и отново се замисли за любовта на главния герой Дьо Грийо. Наистина ли има хора, обзети от такава луда страст?

Тя поне не познаваше това чувство. Доста млади господа я ухажваха и я обсипваха с комплименти, но никой не вълнуваше сърцето ѝ. Това беше просто игра. Ухажването ласкаеше суетността ѝ и я забавляваше, ала тя не го приемаше сериозно. Определено не беше страст. Силно чукане по вратата я изтръгна от мечтанието. Появи се прислужница.

— Мадмоазел, майка ви чака долу.

* * *

Каретата напредваше бавно по заледените улици. Въпреки вълнената си наметка Жан мръзнеше и прие с благодарност одеялото, метнато от майка ѝ върху коленете им.

Луиз Поасон се усмихна бегло. Под силно напудреното лице ясно се очертаваха дълбоки бръчки. Както обикновено беше сложила силен парфюм и носеше дълбоко деколтирана рокля. Все още беше красива, но изглеждаше уморена. Личеше си, че последните години не са минали незабелязано покрай нея. Макар да покриваше лицето си с дебел пласт *Blanc d'Étain* — паста за избелване на кожата — и да добавяше изобилно светла пудра, тъмните сенки под очите си оставаха.

Днес Луиз изглеждаше някак отнесена. Мислите ѝ бяха объркани. Все още не можеше да повярва в новината, дошла преди два

дни. Съпругът ѝ Франсоа Поасон щеше да се завърне! След няколкогодишни усилия успяха да съберат достатъчно доказателства, да подкупят необходимите хора и да унищожат неблагоприятните улики. С помощта на братята Пари и любовника си Льо Норман дьо Турнем Луиз Поасон задвижи всички лостове и постигна целта си — позволиха на съпруга ѝ да се завърне във Франция. Засега срещу гаранция от четиристотин хиляди ливри, защото предстоеше съдът да заведе ново дело, за да докаже невинността му, но Луиз имаше уверенията на длъжностните лица, че това ще бъде чиста формалност.

Тя седеше тихо и се взираше замислено в ръкавиците си. Какъв ли беше сега Франсоа? Да, радваше се на завръщането му. Сигурно не му е било лесно в Германия. Тя обаче поведе битката за помилването му не защото все още беше влюбена в него. Никога не си бе позволявала подобни сантименталности, открай време ги смяташе за детинщини. Към съпруга си изпитваше искрена привързаност и нищо повече. Той беше бащата на децата ѝ — доколкото можеше да бъде сигурна, като се имаше предвид какви бурни времена преживя тогава, — и петното от бягството и осъждането му тегнеше колкото върху нея, толкова и върху Жан и Абел. Дано с помилването му всичко се оправи, помоли се мислено тя.

Мадам Поасон приглади полата си с леко трепереща ръка. Въпреки нежеланието ѝ да го признае, най-добрите години вече се намираха зад гърба ѝ. Мисълта, че остарява, будеше в сърцето ѝ страх. Льо Норман дьо Турнем беше много привързан към нея, но след няколко години сигурно щеше да я остави, Франсоа Поасон обаче продължаваше да е неин съпруг. Подсигуряване за старостта, от което тя не възнамеряваше да се откаже.

Мадам Поасон въздъхна дълбоко. Щеше да ѝ бъде трудно да обедини всичките си проблеми в едно цяло, но беше длъжна да се справи. Потисна надигащата се нервност и си заповяда да не мисли повече по въпроса. Въпреки че бе получила малко наследство, тя живееше с децата си в една от градските къщи на любовника си. Льо Норман плащаше разходите ѝ, финансираше обучението на Жан и Абел. Нямаше как и мъжът ѝ да се присъедини към тях. Като се върне, ще го настани в друга къща и ще водят две домакинства. Това беше единствената възможност.

Осенилата я мисъл я ободри и тя изправи гръб. Решителността ѝ се възвърна.

Мадам Поасон се обърна към Жан и лицето ѝ омекна. Създаде сълзи прекрасна дъщеря, каза си тя с майчинска гордост. Момичето представляваше още една осигуровка за бъдещето — много повече от съпруга и любовника ѝ. Започна да си представя бъдещето на Жан и напрежението ѝ бързо се разсея.

* * *

Оживени гласове изпълваха салона на мадам Дьо Тенсен. Въпреки лошото време гостите бяха многобройни. Дами и господа седяха плътно един до друг по дивани и елегантни столове и разговаряха. Буйният огън в камината разпръскваше приятна топлина в огромното помещение, украсено с десетки картини и огледала.

Още в преддверието Жан остави майка си в компанията на познат господин и влезе в салона. Вечерите у мадам Дьо Тенсен бяха любимото ѝ развлечение. Обикновено тук се събираха около осемдесет души от доброто парижко общество. Влиятелни граждани със значително богатство, държавни секретари, финансисти, хора на изкуството, философи, гости от чужбина, духовници и дори няколко благородници от Двора посещаваха редовно салона на маркизата, защото ценяха изисканите разговори и дебатите по интересни теми без оглед на различния си произход.

— В моя салон само духът и философията определят ранга и значението на човека — обясняваше с гордост мадам Дьо Тенсен.

Днес беше сряда — вечерта на писателите и философите. И те бяха многобройни. Жан забеляза първо стария Фонтенел, после Вовенарг, Хелвеций, маркиз Дьо Монтескьо и Волтер.

Усети, че някой я наблюдава, и се извърна леко. В другия край на помещението стоеше мъж с представителна външност. Перуката и богато извезаният със сребро жакет показваха принадлежността му към кралския двор. Облегнат небрежно на рамката на вратата, той оглеждаше Жан със спокойно безсрамие. Като забеляза погледа ѝ, направи подигравателен поклон.

Какво невъзпитание! Жан кимна хладно и му обърна гръб. Домакинята, мадам Дьо Тенсен, внушителна дама с посивяла коса, се приближи към нея.

— Мадмоазел Поасон, радвам се, че сте тук! — извика тя и целуна Жан по двете бузи. Независимо от пълната си фигура тя се движеше елегантно. Бялото дантелено боне около пълното ѝ лице само подчертаваше още повече кръглата му форма. Ала малките очи гледаха будно и интелигентно.

— О, майка ви също е тук, това е чудесно — отбеляза мадам Дьо Тенсен, но хладният тон и сянката, преминала по лицето ѝ, не убягнаха от вниманието на Жан. Тя проследи погледа на домакинята и видя мадам Поасон да се смее доста високо на анекдота, разказван от някакъв господин.

— Много сме ви благодарни, че ни позволявате да се наслаждаваме на вечерите ви, мадам — отвърна Жан и учтиво приведе глава.

Домакинята я огледа с искрена благосклонност.

— Не се подценявайте, скъпа моя! Вашата красота и младост, съчетани с бистър ум, украсяват вечерите ми по най-добрия начин. Това означава, че ласкаете суетността ми на домакиня — обясни сухо тя, извади от ръкава си огромно ветрило и го разтвори.

Жан остана много впечатлена от грацията на този жест. Ръцете на маркизата, необичайно деликатни и крехки за пълното ѝ тяло, загатваха за някогашната ѝ хубост. Хората си шепнеха, че на млади години била невероятно красива. Днес обаче беше известна главно с духовитостта и острия си ум.

Жан си спомни разказите на мосю Льо Норман за перипетиите в живота на маркизата и се усмихна. Като младо момиче избягала от манастира. Имала многобройни любовници и афери, между другото с Орлеанския херцог и с известния шотландски банкер Джон Лоу, забърквала се в скандали. Най-пикантният бил самоубийството на любовника ѝ Френе — преди десетина години посегнал на живота си в нейния дом. След този случай маркизата дори била изпратена в затвора, макар и само за кратко.

Днес възрастта ѝ налагаше някои ограничения и тя се бе посветила на своя салон. Освен това подкрепяше кариерата на брат си, абат Дьо Тенсен, известен с честолюбието и амбициите си.

— Мадам ми оказва твърде голяма чест — отвърна Жан, поруменяла от комплимента.

— О, не — възрази маркизата. — Но помнете, че красотата е преходна. Знаете ли какво казва приятелят ми Волтер за мен и за другите дами със салони като моя?

Закри лице с ветрилото и се наведе към ухото на Жан, като умело изимитира дълбокия мелодичен глас на поета:

— Салони имат само дамите, чиято красота е започнала да избледнява, но духът им продължава да блести като утринна зора. — Изкиска се и потупа Жан по рамото. — Радвайте се, че все още притежавате и двете, мадмоазел.

Жан я проследи с усмивка и се обърна към мадам Дьо Сесак, една от малкото аристократки, с която семейство Поасон се познаваше чрез братя Пари и която се отличаваше с дружелюбното си държание.

— О, скъпа, чудесно е, че ви виждам! Тъкмо идвам от операта. В никакъв случай не бива да пропускате новото произведение на Рамо — в гласа на мадам дьо Сесак звучеше въодушевление.

— Бил много талантлив — отбеляза Жан.

Мадам Дьо Сесак кимна.

— Той е гений! За съжаление нашите парижани са твърде консервативни и не го признават.

Млад мъж със син жакет и грижливо напудрени коси — мосю Лавиер — прекъсна разговора им.

— О, мадмоазел Поасон! — възкликна той и притисна ръка към гърдите си. — Всеки ден ставате по-красива.

Жан развеселено поклати глава, а мадам дьо Сесак се усмихна многозначително, намигна ѝ и се отдалечи.

— А вие, мосю Лавиер, сте голям досадник — отговори весело младата дама.

— Простете, мадмоазел Поасон, но съм длъжен да подкрепя оценката на младия господин — намеси се в разговора художникът Буше, застанал наблизко, и се поклонил галантно. — Непременно трябва да ми разрешите да ви направя портрет!

Зарадвана, Жан се засмя и се запъти към ъгъла, където Волтер тъкмо бе повел оживена дискусия с млад абат и с учен естественик.

— Не! Цивилизацията означава прогрес! Само рационализмът и логичното мислене ще ни освободят от мрачното суеверие на миналите

столетия — заяви решително естественикът.

Абатът възмутено поклати глава и понечи да каже нещо, но Волтер го изпревари:

— Съгласен съм с вас, приятелю. Да вземем например законите на физиката, открити от Нютон. В миналото много от природните явления се възприемаха като знаци от небето или се обясняваха с разни суеверия. Днес обаче знаем, че за тези феномени има съвсем логично обяснение — законите на механиката.

Той огледа присъстващите, забеляза Жан и се поклонил елегантно. Дватама се бяха запознали през есента на частно представление и той веднага я попита дали не иска да играе в пиесата му „Заир“. Оттогава ги свързваше нещо като приятелство.

— Мадмоазел Поасон, колко е хубаво, че ни оказвате чест с присъствието си тази вечер.

Абатът изобщо не обърна внимание на Жан. Беше изцяло съсредоточен върху поета. Вълнението му нарастваше.

— Вашите приказки са най-страшната ерес, мосю Волтер! Единствен Господ е създал хората и природата. Наистина ли твърдите, че бихме могли да обясним Божиите чудеса с някакви си физически закони?

По лицето на Волтер се плъзна усмивка. Обичаше словесните сблъсъци.

— Вижте, абате... — млъкна многозначително и се обърна към Жан: — Хайде да помолим мадмоазел Поасон да сподели мнението си по въпроса.

Жан усети как всички погледи се устремяват към нея и се изчерви. Спомни си как се вълнуваше преди година, когато за първи път я помолиха да изкаже мнението си. Междувременно бе започнала да се наслаждава на философските дебати. Усмихна се очарователно и отговори:

— Аз мисля, господа, че Бог не би ни дал ум и разум, ако не искаше да обясним света. — Направи кратка пауза и скромно заключи: — Доколкото мога да преценя, да разбираме света още не означава да знаем как е създаден.

Волтер и естественикът ѝ кимнаха въодушевено.

— Браво, мадмоазел, репликата ви блести с остроумието си! — Поетът с уважение склони глава.

Даже абатът се усмихна, но после отново се обърна към двамата си събеседници:

— Въпреки това! Вашите твърдения и законите на мосю Нютон си остават ерес!

* * *

Льо Норман дьо Турнем и Луиз Поасон, дочули разговора, се присъединиха към Жан.

— Съгласен съм с мосю Волтер — отговорът ти беше изключително умен — похвали я мосю Льо Норман дьо Турнем с бащинска гордост.

Жан забеляза, че мадам дьо Тенсен разговаря до вратата с мъжа, който преди малко я бе огледал безсрамно.

— Познавате ли онзи господин там, чичо? — обърна се тихичко тя към пастрока си. Льо Норман дьо Турнем проследи погледа ѝ.

— О, но това е херцог Дьо Ришельо^[1] да не би да е показал интерес към теб? — Без да се притеснява от очевидното вълнение на Жан, той поклати глава. — В никакъв случай не се съгласявай. Той е извънредно влиятелен придворен и е много важен за нас, но е известен със завоеванията си и рядко остава с една и съща любовница повече от няколко дни. Единственото, което ще постигнеш, ако завържеш връзка с него, е да загубиш доброто си име.

— Просто исках да разбера кой е — отвърна сковано Жан.

Льо Норман ѝ кимна кратко и повика млад мъж.

— Позволи ми да ти представя племенника си Шарл, Жан. В момента ми помага да си върша работата.

Шарл, който въпреки младостта си бе започнал да пуска корем, направи тромав поклон.

— Много се радвам — промълви той, но в гласа му нямаше и капчица въодушевление.

— Удоволствието е изцяло мое. — Жан се усмихна очарователно. — Мисля, че сме се виждали като деца. Сега живеете в Париж, така ли?

— Да.

— Харесва ли ви тук? — попита с усмивка тя.

— Да — отвърна равнодушно той.

Жан го погледна въпросително, но младият мъж очевидно не беше готов да разговаря. През цялото време зяпаше върховете на обувките си. Невероятно, че беше племенник на Льо Норман, майстора на словесните престрелки.

В този момент се намеси мадам Дьо Тенсен и спаси положението. Жан чу домакинята да я вика и се обърна.

— Ето къде сте била, мадмоазел Поасон! — Домакинята сияеше. — Ще ни окажете ли честта да ни изпеете нещо? Всички са възхитени от гласа ви. По думите на мосю Желиот вие сте магьосница.

— О, мосю Желиот е много добър. Боя се, че ще ви разочаровам — отвърна с поаленяло лице Жан.

— Не позволявам откази — заяви строго домакинята и я поведе към музикалния салон.

Десетина свещи осветяваха само средата на помещението, където се намираше чембало. Слушателите седяха в полумрак.

Предишният изпълнител тъкмо бе завършил номера си.

— Ако желаете, ще ви акомпанирам — обърна се той плахо към Жан.

— Прекрасно, мосю Мило! — изръкопляска мадам Дьо Тенсен.

— Знаете ли „L'orgueil de rose“^[2]? — попита Жан.

Мило кимна. Жан го дари с усмивка и застана до чембалото. Тихите разговори престанаха.

Музикантът засвири и Жан запя. Стоеше по средата на помещението в грациозна поза, без да се притеснява ни най-малко. Светлината на свещите се отразяваше в роклята ѝ, косата ѝ блестеше. Присъстващите в салона слушаха като хипнотизирани. Никой не остана равнодушен към омаята на гласа ѝ.

Облегнат на стената, мосю Лавиер бе втренчил пламтящ поглед в певицата. Изпълнението беше прекрасно и слушателите го аплодираха бурно. Една възрастна дама се просълзи.

Мосю Льо Норман дьо Турнем и мосю Пари дьо Монмартел размениха кратък поглед. Питомката им се развиваше превъзходно.

Жан се поклони няколко пъти. Лицето ѝ пламтеше от вълнение. Излезе в коридора и чу зад себе си стъпки.

— Простете, мадмоазел!

Тя се обърна и се озова лице в лице с херцог Дьо Ришельо и предизвикателната му усмивка. Коридорът беше празен и Жан изпита лек страх. Лицето на мъжа без съмнение изглеждаше красиво и правеше силно впечатление, независимо че беше доста по-възрастен от нея.

— Имате прекрасен глас — заговори провлечено той. — За съжаление нямах удоволствието да ви бъда представен, затова позволете да се представя сам. Луи Франсоа Арман дьо Винеро дю Плеси, херцог Дьо Ришельо.

Херцогът се усмихна с осъзнато чувство за превъзходство и направи нещо като поклон. Погледът му се устреми към деколтето ѝ.

— Мадмоазел Поасон — представи се смутено тя и се поклони с подобаващото уважение към титлите му.

— Още сте мадмоазел? Нямате съпруг?

Разочарованието му я изненада.

— Пардон, мосю?

— При вашата красота... Имате, предполагам, поне любовник?

Бузите ѝ пламнаха.

— Какво имате предвид?

Той се изсмя подигравателно.

— О, значи нямате и любовник? Простете ми откровеността, мадмоазел — вие сте извънредно привлекателна, но аз предпочитам жени с опит. Оставям на глупавите съпрузи да се занимават с девственици.

Жан се смути силно. Никой досега не се бе осмелявал да ѝ говори по този начин. Понечи да се въртне и да избяга, но херцогът посегна и я хвана за ръката.

— Не се разочаровайте. — Той се засмя тихо и нежно помилва бузата ѝ с един пръст. — Щом ви омъжат за някой глупак, ще си спомня за вас.

Тя кипна от гняв. За момент се изкуши да го зашлеви, ала навреме си спомни какво ѝ каза Льо Норман за важните делови връзки с Ришельо.

— Е, в такъв случай ми остава само да се надявам никога да не си намеря съпруг — процеди през зъби тя, събра сили и малкото останало ѝ достойнство и се отдръпна от него.

Гръмкият смях на Ришелъо отекна във високия таван. Засрамена до дън душа, Жан се втурна към близката врата и излезе на балкона. Ала дори леденият въздух не беше в състояние да охлади бурята в сърцето ѝ. Гневеше се не толкова на думите на херцога, колкото на пренебрежението, което излъчваше с цялото си поведение. Обидата беше много болезнена.

Едва когато зъбите ѝ затракаха от студ, тя се обърна с намерение да влезе отново в салона, но в същия миг видя мадам Дьо Тенсен и мадам Жофрен да се приближава по коридора и светкавично се скри зад една колона. В момента нямаше никакво желание да бърбри с дамите.

— Малката Поасон е наистина възхитителна. Има чудесен глас — изкоментира мадам Жофрен, съпруга на богатия управител на кралската манифактура за огледално стъкло, която също поддържаше салон, макар и по-малък.

Мадам Дьо Тенсен кимна.

— Мосю Желиот не преувеличава. Наистина пее отлично.

Двете дами спряха пред балконската врата.

— Не е само гласът, а цялостният начин, по който поднася изпълнението си. Заслужи си овациите. — Мадам Жофрен съжалително поклати глава. — В моя малък салон няма място за подобни изпълнения. Простете ми забележката, мадам Дьо Тенсен, но моите посетители са консервативни. Немислимо е да я приема. Не и с такава майка. Да не говорим за историята с бащата — добави тя с тон, издаващ колко е шокирана. — Разправят, че щели да го обесят.

Двете жени продължиха към края на коридора. Мадам Дьо Тенсен отново кимна, този път с разбиране.

— Знам какво изпитвате, скъпа моя. Между нас да си остане — ако връзките ми с братя Пари не изискваха да проявя снизходителност, аз също щях да се замисля дали да я каня на вечерите си.

Двата женски гласа заглъхнаха, но Жан остана още дълго зад колоната. Не беше в състояние да се помръдне.

[1] Луи Франсоа Арман дьо Винеро дю Плеси (1696–1788), херцог Дьо Ришелъо, племенник на кардинал Ришелъо. — Бел.ред. ↑

[2] „Високомерието на розата“ (фр.) — Бел.прев. ↑

5

Възбудената гълчава в препълнената заседателна зала на Парламента в Ил дьо ла Сите^[1] изведнъж замлъкна. Магистратите, чиито червени роби изпъкваха сред навалицата като ярки петна, престанаха да си говорят и се загледаха напред с напрегнати лица. Утихна даже трибуната за зрителите, където нямаше нито едно свободно място, и в залата стана толкова тихо, че би се чуло даже игла да падне на пода. На подиума се качи председателят на Парламента.

С огромно внимание присъстващите в залата проследиха как внушителният господин разгъна кралския бюлетин, подпечатан с Бурбонската лилия.

Пари дьо Монмартел, заел една от страничните ложи заедно с брат си Пари Дюверни и граф Дьо Сакс, затаи дъх. Обикновено в сградата на Парламента се говореше по юридически въпроси — там беше седалището на Върховния съд и на камарите. Ала достопочтената сграда беше и мястото, където се четяха кралските прокламации. Днешната представляваше особен интерес за братя Пари.

Дали ще се потвърди слухът, от няколко дни обикалящ Двора, за да стигне до тях? От ранна утрин очакваха вестта, която можеше да промени съдбините на Европа.

— Господа... — дълбокият глас на председателя прекъсна напрегнатата тишина в залата. Възрастният мъж обходи присъстващите с поглед и обяви: — Негово Величество Луи XV ни известява, че пруският крал Фридрих II не признава претенциите на Мария Терезия към австрийския трон, затова преди пет дни, на 16 декември 1740 г., пруската армия е нахлула в Силезия. Това означава, че започва война с Австрия!

Изненаданите викове на хората в залата заглушиха последните думи. Някои от присъстващите наскочаха възбудено.

— Невероятно!

— Но това е против правото и морала!

— И какво от това? Хабсбургите постъпиха по същия начин!

Пари дьо Монмартел и придружителите му с мъка си пробиха път през възбудената тълпа от парламентаристи, магистрати и стотици зрители.

— Значи е вярно. Фридрих II се е осмелил да поведе война — подхвана невярващо Пари Дюверни, когато най-сетне стигнаха до коридора и навалищата се разреди.

Пари дьо Монмартел изпъна жакета си и кимна замислено.

През октомври бе починал австрийският император Карл VI. Старият Хабсбург не остави син и си отиде с илюзията, че договорите за Прагматичната санкция^[2] и свързаните с тях отстъпки към князете и кралските домове в съседните страни ще са достатъчни да узаконят дъщеря му Мария Терезия като наследница на трона. Ала след кончината му мерките и договорите загубиха силата си. Европейските сили се изкушиха от възможността да си присвоят различни части от отслабената Австрийска империя. Не само курфюрстите^[3] на Бавария и Саксония, а и кралете на Сардиния и Испания предявиха претенции към наследството на австрийския император.

С оглед на старата вражда с Австрия и роднинството с испанския кралски дом Франция наблюдаваше случващото се със смесени чувства. Никой обаче не очакваше тъкмо малката Прусия първа да пристъпи към дела и да постави Европа пред свършен факт.

Пари дьо Монмартел се обърна към граф Дьо Сакс — широкоплещест мъж с яркосини очи. Роден в Саксония, незаконен син на Август Силния, той беше известен като отличен военен стратег, поставил се в услуга на френската армия, както и като любител на красивите жени.

— А вие как преценявате положението, графе? Франция ще бъде въвлечена в споровете за австрийското наследство, нали?

Морис дьо Сакс кимна.

— Да, мисля, че трябва да очакваме именно това. Само въпрос на време е Англия да сключи съюз с Австрия и тогава Франция вече няма да стои настрана. Ще се наложи да подкрепим Прусия и немските курфюрсти — отговори той с обичайната си откровеност.

— Е, докато вие сте в армията, няма от какво да се тревожим — подхвърли Пари Дюверни. Двамата братя от години поддържаха тесни връзки с граф Дьо Сакс, човек твърде важен за сделките им. Войната щеше да е от полза и за тримата.

* * *

Само за няколко часа новината за нахлуването на Прусия в Австрия се разпространи из целия град. Даже вечерта в операта не се говореше за нищо друго.

— Пруският крал е избрал най-благоприятния момент — изкоментира Льо Норман дьо Турнем, когато станаха от местата си след представлението.

Двамата с Луиз Поасон гостуваха в ложата на братята Пари. На сцената Желиот тъкмо бе свалил от лицето си бялата маска на Дардан и се кланяше под бурните овации на публиката.

— Моментът наистина е благоприятен — подкрепи го Пари дьо Монмартел. — Финансите на Австрия са в плачевно състояние, армията е разбита. — Обърна се към Луиз и я дари с мека усмивка. — Как сте днес, скъпа моя? Изглеждате красива както винаги.

Мадам Поасон се усмихна зарадвано, макар да знаеше, че придворният banker лъже. От известно време се чувстваше неразположена и й личеше колко е слаба и немощна. Тя се наведе и потърси с поглед Жан и Абел, заели места на първи балкон. Двамата продължаваха да ръкопляскаат въодушевено.

Жан, облечена в прекрасна рокля с цвят на шампанско, се обърна към брат си със святкащи очи.

— Желиот е велик!

Абел кимна.

— Има божествен глас.

Двамата поздравиха няколко познати. В близката ложа мадам Дьо Тенсен и мадам Жофрен разговаряха приглушено.

Жан поздрави учтиво, но сдържано. Не бе забравила обидните думи, които двете изрекоха по неин адрес, макар оттогава да бяха минали четири години. Те останаха в паметта ѝ като мъничък бодил, който не се вижда, но през цялото време се усеща. Върху произхода ѝ тежеше петно и тя не бе в състояние да го изчисти.

Междувременно баща ѝ се бе завърнал във Франция, ала положението не се подобряваше. Той живееше отделно от семейството си, а Луиз и двете деца продължаваха да обитават двореца на Шарл льо Норман дьо Турнем.

Странно беше да го види отново след толкова много години. Откак се помнеше, тя усещаше липсата му и копнееше той да се върне при тях и пак да заживеят както преди. Ала когато застана пред децата си, той се оказа чужд човек. Беше отсъствал почти десет години и Жан не можа да го познае. С времето образът му се беше размил в съзнанието ѝ.

Тя не знаеше какво да му каже. Усмихна се плахо и го целуна по бузата. Той я заключи в силните си ръце и я притисна до гърдите си.

— Колко хубава си станала, моя малка Ренет!

„Ренет, моя малка кралица“ — така я наричаше в детските ѝ години, а тя бе забравила.

Очите му се напълниха със сълзи и Жан се почувства зле, защото искаше и тя да изпитва радост от новата им среща. Вместо това обаче умът ѝ отчиташе всички разлики между баща ѝ и мосю Льо Норман дьо Турнем, Франсоа Поасон носеше жакет от просто кафяво платно, косите му не бяха напудрени, а по едрите му червени ръце се виждаха резки и мазоли.

— След още няколко срещи ще бъде отново както някога — опита се да я утеши майка ѝ, докато тримата се прибираха вкъщи с каретата. Очевидно бе разбрала какво става в сърцето на момичето.

Жан кимна безмълвно. Двамата с Абел посещаваха баща си редовно и се стараеха да изградят връзка с него. Разказваха му за уроците си, за книгите, които четяха, за театъра и операта, но той явно не се интересуваше от тези неща.

— Много се радвам, че се учите добре. — Само това казваше. Отчуждението си оставаше.

За Абел посещенията при баща им не бяха нищо повече от изпълнение на синовен дълг, Жан обаче копнееше да изпитва други чувства. Освен това ѝ беше неприятно, че хората говорят зад гърба им за необичайните им семейни отношения. Четеше в очите им какво мислят за нея и страдаше.

— Мадмоазел и мосю Поасон. — Гласът на мосю Лавиер я изтръгна от нерадостните мисли. — Великолепно представление, нали? — Младежът направи поклон към придружителя си. — Ще позволите ли да ви представя граф Дьо Брион? Ротмистър и капитан на кралските конюшни във „Версай“. Мадмоазел Поасон и брат ѝ мосю Поасон.

Графът се наведе над ръката на Жан.

— За мен е чест. Мосю Лавиер наистина не е преувеличил, като ми разказваше за вас.

Неприкритото възхищение в очите му извика усмивка на устните й.

* * *

Пари Дюверни наблюдаваше сцената с монокъла си.

— Станала е възхитителна млада дама.

Другите двама мъже се наведоха към първия балкон, където около питомката им се бе образувал кръг от млади мъже, надяващи се да поговорят с нея. Пари дьо Монмартел кимна замислено. Жан наистина беше прелестна. Скоро щеше да навърши деветнайсет години. Той се поздравя за добрия си усет — още отрано откри потенциала на момичето и посъветва генералния откупчик на данъците да й даде добро образование. Направи го не само защото търсеше полза за себе си, а и защото се чувстваше задължен към Франсоа Поасон — бащата на момичето бе работил за него като доставчик на храни и братята също носеха вина за принудителното му бягство в Германия.

Пари дьо Монмартел вярваше в силата на връзките и мрежите от познати. Той и братята му бяха изградили своята финансова империя, като оказваха услуги на подходящи хора в подходящ момент и по този начин ги превръщаха в длъжници. Някои го окачествяваха като чист шантаж, но той гледаше на своите доверени лица по-скоро като на широко разклонено семейство, чиито членове си помагат взаимно.

Възхитен, той проследи как Жан умело размаха ветрилото си и каза нещо, което предизвика буря от смях сред обожателите й.

Вече беше убеден, че един ден момичето ще им е много полезно. Нищо не би могло да ги доближи до заветната цел повече от една красива жена — през годините Пари дьо Монмартел беше овладял този урок до съвършенство. Необходимо беше обаче тази жена да е интелигентна и да знае как да използва оръжията си. А Жан явно притежаваше нужните качества. За разлика от майка си тя бе надарена не само с красота, а и с талант, и с дух.

— Да, момичето се развива много по-добре, отколкото се надявахме — кимна придворният банкер.

Льо Норман дьо Турнем прие думите им с гордостта на собственик.

— Тя е мечтата на всеки граф или херцог — заключи тихо той, сякаш бе прочел мислите на Пари дьо Монмартел.

Братя Пари със задоволство установиха, че не единствено те в залата наблюдават Жан. В една от ложите, запазени за придворните, седеше старият херцог Д'Амбоаз с оперен бинокъл в ръка. Пари дьо Монмартел го поздрави почтително. Старецът, известен с ненаситния си апетит към млади момичета, често прибягваше до финансовите им услуги. И сега ги поздрави с учтиво кимване.

Льо Норман дьо Турнем е прав, каза си придворният банкер. Ако момичето си вземе подходящ любовник, ще разпрострем влиянието си върху Двора. Обърна се към братята си:

— Смятам, че е време да се погрижим за... как да се изразя... подходяща изходна позиция за момичето.

Генералният откупчик на данъците го погледна с многозначителна усмивка.

— Знаете ли, господа, аз вече размишлявах по този въпрос.

* * *

През прозорците нахлуваха ярки слънчеви лъчи и обливаха помещението с топла, приятна светлина, сякаш ѝ се подиграваха.

Жан се взираше упорито в дългите завеси, по които невинно танцуваха бели точки, и се стараеше да прогони сълзите от очите си.

— Никога! — извика възмутено тя, скочи от стола и избяга от салона. Затръшна вратата зад гърба си и Луиз Поасон и Лео Норман дьо Турнем се стреснаха от шума.

Луиз Поасон се изправи бързо.

— Прощавай, тя не знае какво говори — После се втурна да догони дъщеря си, питайки се къде е грешила през всичките тези години във възпитанието ѝ, за да се стигне до днешната неловка сцена.

Намери Жан в стаята ѝ.

— Как смееш да се държиш по този начин? — възмутено попита Луиз Поасон.

Жан се обърна като ужилена. По бузите ѝ се стичаха сълзи.

— Няма да се омъжа за него — процеди през зъби тя.

— Ще го направиш, разбира се. Би трябвало да си безкрайно щастлива и благодарна, че получи такова добро предложение.

— Той е непохватен и необразован! — извика вбесено Жан.

— Ти ще станеш негова жена!

— Никога!

Жан избухна в плач.

— Жан!

Момичето подскочи уплашено от острия тон на майка си.

— Остави ме аз да поговоря с нея — обади се откъм вратата мосю Льо Норман дьо Турнем, влязъл безшумно в стаята. — Остави ни сами — помоли той и успокоително помилва ръката на Луиз.

После я отведе до вратата и тихо затвори след нея. Обърна се към Жан, която трескаво се опитваше да избърше сълзите си.

— Чуй ме, скъпа. Ти си ми като дъщеря...

— Злите езици твърдят, че наистина съм — прекъсна го студено тя.

Той пренебрегна грубата забележка. Лицето му остана непроницаемо.

— Племенникът ми Шарл е мило, добро момче. Е, не е особено интелигентен, но ще бъде добър съпруг. Аз ще се погрижа за това — обеща тихо той. Приблужи се до нея, извади от джоба си кърпичка и попи сълзите от бузите ѝ, продължавайки да говори: — Бракът с Шарл ще ти осигури място в обществото. Място, което иначе никога не би могла да заемеш. Ти си достатъчно интелигентна, за да го разбереш. Виж... — той сложи ръка на рамото ѝ. — Аз нямам наследници. Ти и Шарл ще наследите цялото ми богатство. Освен това ще споделяме градския палат и имението „Етиол“, а след време Шарл ще заеме мястото ми като генерален данъчен откупчик.

Жан го гледаше с каменно лице.

— Искам да помислиш добре какви други възможности имаш. Навярно ще ти помогна, като те посъветвам да си представиш как живее майка ти — добави тихо мосю Льо Норман дьо Турнем и излезе от стаята.

* * *

Жан беше достатъчно честна пред себе си, за да признае, че бракът ще ѝ осигури примамливи възможности: градска къща, имение, слуги, собствена карета. Ще е финансово независима, ще има статут на почтена омъжена жена, а щом стане мадам Д'Етиол, ще носи не особено значителна, но поне малка благородническа титла. Ще си живее добре и дори ще осъществи мечтата си да има собствен салон, където ще се дават представления за избрана публика. Но всичкото това означаваше да приеме за съпруг Шарл льо Норман!

Да прекара остатъка от живота си с този дебел, винаги мрачен мъж, лишен от дух и очарование? Да спи всяка нощ в леглото му? Спомняше си месестата му ръка и отпуснатите контури на лицето и не смееше да помисли за другото. Не, в никакъв случай не би могла да се омъжи за него!

Майка ѝ очевидно разбираше какво става в сърцето ѝ. Един ден ѝ донесе в стаята чаша шоколад с канела и започна да я убеждава с добро.

— Виж, скъпа, разбирам, че не го намираш за привлекателен, но никой не казва, че той трябва да остане единственият мъж в живота ти. Ако искаш да се забавляваш, ще си вземеш любовник. Шарл никога няма да узнае и...

Жан се задави с шоколада и се обърна слисано към майка си. Луиз Поасон я потупа успокоително по гърба.

— Вероятно трябваше да поговоря с теб за тези неща много по-рано — усмихна се тя и помилва дъщеря си по бузата. Жан премълча.

Въпреки всичко тя продължи да отказва женитбата. Накрая, напълно неочаквано, в дома на Льо Норман дьо Турнем се появи баща ѝ. Носеше най-хубавия си, макар и отдавна излязъл от мода жакет, бяла риза и брокатена жилетка. Влезе с тежки стъпки в стаята на Жан и застана пред дъщеря си.

Тя скочи уплашено. Нали се бяха уговорили те да го посещават, а не той тях? Никога досега не беше идвал при нея.

— Вие тук, папа?

— Да, аз — отвърна хладно той.

Светлото, облепено с копринени тапети помещение говореше за живота ѝ повече от разказите ѝ. Елегантните мебели, книгите и нотите, оставени върху красива салонна масичка, разпрострените върху креслото платове, от които тя трябваше да избере новата си рокля... и портрета, нарисуван от Буше за последния ѝ рожден ден. Франсоа Поасон си спомни, че тя му бе споменала за художника и молбата му да я нарисува.

Бащата тръсна глава, за да се освободи от тези мисли, и се обърна енергично към разбунтуваната си дъщеря:

— Мосю Льо Норман дьо Турнем и майка ти ме уведомиха, че отказваш да приемеш предложението на племенника му Шарл. Как смееш да им се противопоставяш? След всичко, което този човек направи за теб! Как смееше да проявяваш непослушание и липса на уважение?

В гласа му имаше толкова строгост и заплаха, че Жан се почувства като малко момиче и наведе глава към пода.

— Не искам да съм неблагодарна, но не мога да се омъжа за Шарл — отвърна тихо тя.

Франсоа Поасон направи няколко крачки из помещението, спря и втренчи поглед в тила на дъщеря си.

— През всичките тези години в Германия бях благодарен, че Мосю Льо Норман дьо Турнем е приел теб и Абел в дома си и полага големи грижи за вас. А сега ми заявяваш, че племенникът му — млад мъж, много по-високо от теб в обществената йерархия, — не бил подходяща партия за теб? Как смееш да ми причиняваш това? И на майка си?

Жан вдигна глава. Баща ѝ стоеше пред нея леко приведен. Кожата на бузите му беше напукана. Тясната жилетка подчертаваше пълния корем. Изведнъж тя осъзна, че баща ѝ е безкрайно уморен, изтощен до смърт. Годините в изгнание бяха белязали и лицето, и духа му. През всичките тези години тя беше копняла да го види отново, а сега не успяваше да възстанови силната им стара връзка. Той се движеше и говореше с маниерите на дребен буржоа. Не можеше да си го представи в салон като този на мадам Дьо Тенсен. Обичаше го, но съзнаваше, че живее в свят, различен от неговия. Стана ѝ ясно, че с бягството си баща ѝ е изгубил много повече от доброто си име.

— Като твой баща ти казвам да приемеш предложението — нареди той с цялата строгост, на която беше способен. — Разбра ли ме?

Жан стоеше и го гледаше. Все още имаше сили да се противопоставя на майка си и на мосю Льо Норман дьо Турнем, ала сърцето не ѝ позволяваше да прекърши волята на баща си — не и след всичко, което той беше изгубил и изстрадал. Дължеше му послушание.

Жан преглътна хълцането, напирасщо в гърлото ѝ, и кимна, скована като марионетка.

— Щом така желаете, папа, ще приема предложението — рече тихо тя.

[1] Остров на Сена в центъра на Париж. — Бел.прев. ↑

[3] Документ от 1713 г., според който владенията на император Карл VI не могат да се делят и дъщеря му Мария Терезия има право да наследя трона на баща си. — Бел.прев. ↑

[3] Владетели на княжества от Свещената Римска империя, членове на избирателната колегия, която избира германски император. — Бел.прев. ↑

6

Роклята ѝ беше от блестящ бял атлаз. Плътено прилепналата горна част подчертаваше тънката талия и преминаваше в разкошна пола, избродирана с портокалови цветчета и придържана от обръчи. Във високата прическа блестеше венец от цветя, украсен с брилянти, а тънкото като паяжина було от дантела падаше изкусно драпирано по гърба и стигаше чак до ръба на полата.

Като видя Жан в булчинската ѝ рокля, мадам Поасон избухна в сълзи.

— Прекрасна си, мила моя! — изхълца тя и бързо извади кърпичката си, за да попие сълзите от силно напудреното си лице.

Венчавката се състоя в църквата „Сен Йосташ“ на 9 март 1741 година. Жан се вслушваше замаяна в звъна на църковните камбани, стоеше като вкаменена и с цялата сила на деветнайсетте си години отказваше да повярва, че ще стане съпруга на мъжа със зачервени бузи, застанал до нея в син копринен жакет.

Досега бяха оставали насаме само няколко пъти и Шарл се отнасяше към бъдещата си жена със стоическо равнодушие. Дори не се опита да я целуне и това потвърди предположението ѝ, че и той не е особено въодушевен от предстоящата женитба. В очите на баща му, мосю Ерве Гийом льо Норман, обаче се четеше от ясно по-ясно какво мисли за тази неравна женитба. Жан се разтреперваше всеки път, щом помислеше за студения, презрителен поглед, с който беше удостоена.

Тя се опита да се съсредоточи върху думите на свещеника. Възрастният отец говореше със сериозно изражение за светостта на брака, за Божията воля и за Божиите заповеди, за послушанието, което съпругата дължи на съпруга си. Смисълът на изреченията не достигаше сърцето ѝ. През цялото време Жан се опитваше да потисне чувството на паника, което се надигаше в гърдите ѝ. Така ѝ се искаше да скочи и да побегне!

Внезапно настана тишина. Жан усети погледа на свещеника и вдигна глава. Той я гледаше въпросително. Шарл също се бе обърнал

към нея. Гърлото ѝ пресъхна.

— Да — чу се да казва тя с безизразен глас. Думата отекна в тишината, все едно бе изрекла „не“.

Като в транс Жан чу Шарл да отговаря по същия начин и усети студения пръстен върху пръста си.

— Пред Бога и пред присъстващите тук ви обявявам за съпруг и съпруга, докато смъртта ви раздели! — завърши тържествено свещеникът и ги благослови.

* * *

Гостите вече бяха събрани в салона — всички близки и далечни роднини на Шарл, многобройните му познати и приятели и само най-близките роднини на семейство Поасон, за да бъде туширана неловката разлика в общественото положение на двете семейства.

Беше необичайно топло за началото на март. Жан нервно си вееше с ветрилото. Виеше ѝ се свят и тя не знаеше дали това се дължи на стегнатия корсет и на задушния салон... или на чудовищния факт, че вече е съпруга на този непоносим мъж.

Въздъхна тихичко, премести тежестта на тялото си от лявата обувка, която я стягаше, върху дясната и се усмихна учтиво, докато приемаше поздравленията на гостите.

Маркиза Дьо Тенсен я поздрави възторжено.

— Каква прекрасна булка сте, мила моя — провикна се тя и ѝ намигна.

Следващият гост в редицата се оказа братовчед на Шарл. Той ѝ целуна ръка, а тя се постара да пренебрегне многозначителния поглед, с който младият мъж потупа съпруга ѝ по рамото.

Пред новобрачните застана млада жена с красиво лице с фини черти.

— Сестра ми Шарлот Виктоар, графиня Дьо Баши, и съпругът ѝ Франсоа дьо Баши, граф Дьо Сен Естев — представи ги Шарл.

— Приемете най-сърдечните ми благопожелания — поздрави я със сияещо лице Шарлот.

— Много ви благодаря — усмихна се Жан. Графинята явно беше най-сърдечният човек в това семейство. Жалко, че брат ѝ не

приличаше на нея.

— А това е братовчедка ми Елизабет Юге дьо Семонвил.

Жан познаваше младата жена от салона на мадам Дьо Тенсен и зарадвано я поздрави.

Мосю Льо Норман дьо Турнем наблюдаваше новобрачните с искрено задоволство. С чаша шампанско в ръка той се наведе към брат си Ерве Гийом, който недоволно се взираше в излъскания паркет.

— Сдобихте се с възхитителна снаха, скъпи ми братко.

Ерве Гийом вдигна глава и му хвърли мрачен поглед.

— Ще ме извините, но не споделям мнението ви — процеди през зъби той. В гласа му ясно се усещаше едва потискан гняв. — Не забравяйте, че вие принудихте и мен, и Шарл да се съгласим на този брак.

Льо Норман дьо Турнем въздъхна примирено. Единствената горчива капка в тази изключително успешна сватба беше фактът, че брат му се чувстваше лично обиден. Синът му се бе оженил за буржоазка без пари, а родителите ѝ се ползваха с лошо име! Ерве Гийом беше бесен. Съзнаваше, че благородническата им титла няма особено значение, защото беше само от две поколения и откупена заедно с длъжност. Все пак умелата политика на семейството бе довела до добри връзки със стари благороднически фамилии, което повиши престижа и стойността на Льо Норман пред обществото. А сега този неравен брак можеше да разруши извоюваното с толкова усилия.

Льо Норман дьо Турнем разхлаби малко копринената си яка.

— Принуда е силна дума — промълви меко той. — Шарл беше свободен да избира.

Ерве Гийом се изсмя злобно.

— Свободен избор? Заплашихте да го лишите от наследство!

Льо Норман дьо Турнем вдигна рамене и дружелюбно потупа брат си по рамото.

— О, я стига! Шарл може да ми бъде само благодарен за тази прекрасна булка!

* * *

Празненството продължи до късна нощ. Ядоха, пиха, танцуваха, държаха безброй речи, смяха се и шушукаха. С напредването на нощта смеховете ставаха все по-дръзки. Вдигнаха се безброй тостове за здравето на младоженците.

По някое време Шарл прегърна Жан и я погледна с мътни очи. Перуката му се бе изкривила, пудрата по бузите му бе изчезнала и се виждаха две трескави червени петна. Притисна я непохватно до себе си. Студенината и равнодушието в погледа му отстъпиха място на смесица от диво възхищение и животинско желание.

— Сега ми принадлежиш — изрече той с натезал език.

Жан се усмихна измъчено и прие мократа целувка по бузата си.

* * *

Новата ѝ камериерка Мари, плахо момиче, едва навършило шестнайсет години, ѝ помогна да се съблече. Свали булото на Жан, разкопча кукичките на роклята, свали обръчите и фустите, развърза връзките на корсета. Смущението ѝ от онова, което предстоеше да се случи, си личеше съвсем ясно.

Мари посегна към фуркетите в косата ѝ, но Жан поклати глава.

— Благодаря, това е достатъчно. Можеш да си вървиш.

Мари спря колебливо на прага.

— Да кажа ли на мосю да дойде, мадам?

— Не веднага... след минути...

Жан искаше поне няколко мига да остане сама. Събу чорапите, захвърли корсета и се отпусна на табуретката пред тоалетната масичка. Извади фуркетите от косата и разпусна тежките кичури по гърба си. Огледа се внимателно в голямото огледало, сякаш виждаше пред себе си чужда жена. Меката линия на гърдите, плоския корем, тънката талия, меко закръглените бедра... Въздъхна и посегна към дантеленото negliже — едно прозрачно „нещо“, с което се чувстваше по-гола отпреди. На всяка цена трябваше да потисне нервността, насъбрала се в стомаха ѝ.

Майка ѝ се опита да ѝ обясни какво се случва през първата брачна нощ, но цветистите ѝ описания повече объркаха Жан, отколкото

да ѝ дадат да разбере какво я очаква. Дано само да мине бързо, помоли се тя. Жените твърдяха, че първия път винаги боли.

Чу трополене и се обърна уплашено. Шарл стоеше на прага по халат, със свещник в ръка, и я зяпаше. Улавяйки погледа му, тя се уплаши, че ей сега ще се нахвърли върху нея.

Олюлявайки се, той влезе в стаята. Остави свещника върху масичката и по излъсканата повърхност капна горещ восък. Спря пред жена си, без да откъсва поглед от нея. Жан усети миризма на вино, храна и емфие и се потърси от отвращение. И сякаш това не беше достатъчно, ами и Шарл се оригна шумно.

— Е, мадам Д’Етиол, тази вечер всички мъже ми завиждат, че от днес нататък ще деля леглото с вас — рече той и в погледа му светна дива жажда. — Искам да разбира дали завистта им има основания, или не.

Жан го гледаше с нарастващ гняв. Нервността и страхът отстъпиха място на дълбоко презрение.

— Вие сте пиян — установи хладно тя.

— Напълно сте права — ухили се той.

Явно смяташе, че няма какво да говорят повече, защото я привлече към себе си и залепи върху устата ѝ влажна, миризлива целувка. Опита с две ръце да свали negliжето от раменете ѝ, но то не се поддаде. Шарл задърпа сърдито тънката материя.

— Първо развържете колана — подсети го Жан.

Трябваше му време, докато разбере какво се иска от него.

— Няма да се мъча с това — отвърна господарски той, бръкна с две ръце в якичката и раздра тънката дантела. Халатът се свлече на земята и Жан остана съвсем гола.

Полудял от похот, Шарл я хвърли върху леглото и отвори халата си. Тялото му беше бяло и отпуснато, само членът му стърчеше право нагоре.

Жан изохка от ужас. Той разтвори краката ѝ и проникна в нея без никаква подготовка. Прониза я остра болка. Запотен, със силно зачервено лице, Шарл се задвижи напред — назад. Болката се засили. Жан стисна устни и се помоли мъчението да свърши скоро. При всеки тласък той притискаше главата ѝ към рамката на леглото.

Мина цяла вечност, през която тя чуваше само пшкането му. Накрая тласъците станаха силни и бързи, той извика дрезгаво и рухна

върху нея като чувал с брашно.

Едва много по-късно, когато той заспа с отворена уста и захърка, Жан се сви в най-далечния ъгъл на леглото, притисна завивката към лицето и даде воля на сълзите си.

Мъжете от малката компания, събрала се за вечеря, станаха от масата в най-добро настроение. Граф Дьо Сакс беше отличен домакин и вечерите му бяха прочути.

Херцог Дьо Ноай се обърна към братята Пари:

— Хайде да изпием още по чаша, господо, преди да се присъединим към другите и да проиграем и последните си ливри — предложи старият маршал с мека насмешка към останалите гости, които бързаха да заемат местата си около игралната маса. После дискретно посочи с глава към близкото сепаре.

— С удоволствие, маршале — отвърна Пари дьо Монмартел. Очакваше да научи новини от „Версай“.

Влязоха в малко помещение със стени, облепени с тъмнорвено платно. Маршалът се увери, че вратата е добре затворена, и се обърна към двамата мъже. Върху масичката в ъгъла имаше чаши и гарафа с вино.

— Бел-Ил е приключил преговорите — съобщи той и наля вино. — Франция ще склучи съюз с Прусия.

— Слава Богу, че Прусия е избрала нас, а не Англия. Новината е добра — зарадва се Пари дьо Монмартел.

— Наистина — съгласи се херцог Дьо Ноай.

Отметна жакета си, за да се настани на тапицираното с копринено кадифе кресло, и сребърната дръжка на сабята му блесна. През последните години движенията му бяха станали по-бавни, но въпреки своите 63 години маршалът си оставаше забележително активен. Двамата с кардинал Дьо Фльори все още бяха най-влиятелните личности в Двора.

Братята, които бяха останали прави от уважение към ранга на маршала, си размениха кратък поглед.

През май Франция бе склучила съюз с Испания и Бавария, но едва сега, след съюза с Прусия, войната бе окончателно решена. Както бе предсказал граф Дьо Сакс, Франция не остана настрана от битката

за власт, която бушуваше в Европа. Младите, войнствени придворни горяха от желание да влязат в битка с вечните врагове на Франция — Австрия и Англия, — за да извоюват чест и слава. Братята Пари обаче се интересуваха единствено от печалбите, които им обещаваха войната. Ако се справят добре, ще утроят богатството си, а може би и ще го учетворят.

— Предполагам, че Бел-Ил се стреми да обедини френските армии с войската на баварския курфюрст — подхвана Пари Дюверни; той вече обмисляше как ще осъществят снабдяването на армията.

— И аз мисля така — потвърди Дьо Ноай, завъртя кристалната чаша в ръцете си и отпи глътка вино.

От салона долитаха смехове и високи женски гласове. За да достави радост на гостите си, мосю Дьо Сакс редовно канеше на вечерите си красиви момичета от операта.

Херцог Дьо Ноай погледна изпитателно братя Пари.

— За военната кампания ще са необходими много пари — отбеляза тихо той.

Пари дьо Монмартел с нетърпение очакваше да се стигне до тази тема.

— Това няма да ни затрудни, маршале.

През последните месеци тримата братя бяха работили упорито, за да активизират мрежата си от капитали из цяла Европа и да съберат необходимите пари, за да финансират войната на краля.

— Не само аз се радвам да го чуя — отвърна многозначително маршалът и след кратка пауза добави: — Негово Величество разчита на вас.

— Почетени сме — придворният банкир учтиво склони глава.

По лицето на херцога се плъзна усмивка.

— Да пием за новите съюзници на Франция — вдигна чашата си той.

— За коалицията и за победата — допълни Пари Дюверни.

Тримата мъже чукнаха чаши и пиха до дъно.

* * *

Точно тези цветове обичаше. Светлосиньо като безоблачно небе, в което се пречупва първият плах слънчев лъч. Светлорозово — напомняше ѝ за първите розови пъпки в Жарден Роял. И пастелно зелено. Тя плъзна пръсти по блестящата материя и се наслади на усещането от допира на хладната, гладка коприна. После решително се обърна към модистката, която я наблюдаваше с очакване.

— Искам тези платове. Ще взема и бялата китайска коприна, и кадифето с цвят на шампанско.

Мадам Бонар я погледна стреснато и поклати глава.

— О, мадам, не може така! Тези цветове са за лятото.

— Знам. Въпреки това ще ги взема.

— На вашия тен ще отиват повече силните тонове — опита се да я убеди модистката, макар да знаеше, че своенравната ѝ клиентка няма да отстъпи.

И преди я беше довеждала до отчаяние. Мадам настояваше да шият бонетата ѝ съвсем мънички, за да не закриват косата ѝ — а всяка почтена жена знаеше, че главата трябва да е изцяло покрита и рюшчето да стърчи поне на няколко сантиметра.

— Искам тези платове — повтори Жан и отново се учуди на самочувствието си, придобито след женитбата.

Началната ѝ несигурност от факта, че вече разполага със собствени пари, които да харчи според желанията и представите си — защото мосю Льо Норман дьо Турнем ѝ обясни, че новото ѝ положение на омъжена жена, съпруга на откупчик на данъци, я задължава да показва богатството си, — много бързо отстъпи място на точна представа какво иска и какво може да си позволи. И тя държеше да задоволява желанията си.

Годините, прекарани в учене, страстта към театъра и операта, посещенията в салона на мадам Дьо Тенсен — всичко това разви вкуса ѝ и създаде усет към изкуството на импровизацията. Жан обичаше нещата да изглеждат случайни, да не се натрапват с присъствието си и да не напрягат околните. Обичаше лекотата, на която я научиха учителите ѝ по танц, пеене и сценично поведение, и я прилагаше към материалните неща, мебелите и декора, към цялостната атмосфера на помещенията и към своя гардероб.

— Ще пратя човек да ви уведоми, щом ушием тоалетите, мадам. Жан кимна разсеяно.

Малко по-късно, доволна от поръчките си, напусна полутъмното ателие и излезе на улицата. Ярката слънчева светлина я заслепи. Засенчи очи и побърза да отвори слънчобрана.

Часовникът на църковната кула показваше един. Трябваше да побърза. Абел сигурно я чака.

Жан тръгна по улица „Сен Оноре“, препълнена с хора, носилки и карети. Между елегантните палати всеки ден изникваха нови кафенета, магазини и ателиета. Жан вече се бе научила да не обръща внимание на жадните погледи на мъжете, които любопитно зяпаха красивата млада дама, тръгнала пеша и съвсем сама.

Видя Абел отдалеч. Брат ѝ стоеше пред новата бронзова статуя на Луи XIV. Промяната, настъпила у него през последните години, я поразя — Абел беше пораснал, раменете му бяха станали още по-широки, а лицето му, отличаващо се до неотдавна с почти женска красота, бе придобило мъжествени черти. Жан се развълнува. Абел беше на седемнайсет и изглеждаше като зрял мъж. Тази мисъл я изпълни с уплаха. Докато бързаше към него през навалищата, отбеляза колко гъста и черна е косата му. В този миг Абел се обърна с нетърпелива гримаса, забеляза я между хората и лицето му веднага се разведри.

— Жан!

Стигна до нея с големи крачки и я прегърна. Връзката им беше все така здрава и силна. За съжаление се виждаха рядко, откакто Жан се омъжи, а той започна да посещава колежа „Луи льо Гран“.

Абел хвърли мрачен поглед към дебелия мъж, който стоеше наблизо и оглеждаше Жан без никакъв срам, и поведе сестра си към статуята.

— Не е редно да излизаш сама, и то пеша — отсеке неодобрително той.

Жан затвори слънчобрана и избухна в сърдечен смях.

— Това е квартал „Сен Оноре“, скъпи братко. Бях в ателието на мадам Бонар. Вървяла съм не повече от двайсет метра.

— Въпреки това.

— И ти ми говориш като Шарл.

Абел се засмя и ѝ подаде ръка. Двамата се бяха уговорили да разгледат луксозните мебели на търговеца Лазар Дюво. Жан вече беше купила от него дамаски, тапети и мебели, защото възнамеряваше да

промени основно обстановката в градския си дом и в „Етиол“. Тежките завеси със сложни шарки, тъмните мебели и мрачният разкош на излаганото на показ богатство я потискаха. Държеше лично да избере мебели и материи, които да създадат светла, ведра атмосфера.

Най-доброто място за покупка на нови мебели без съмнение беше магазинът на Дюво. Той продаваше изискани мебели от палисандър, розово дърво и амарант, украсени с позлатен бронз. Предлагаше още мраморни статуи, скъпи полилеи, екзотични стоки като прозрачен китайски порцелан, блестящи лакирани масички от Япония, рисувани копринени или хартиени тапети от Индия и много други красиви неща.

Лакей в ливрея им отвори високата двукрила врата, над която със златни букви беше изписано името на магазина, и се поклони дълбоко.

— Е, как живееш с Шарл? — попита Абел, докато вървяха към залата. Вътре миришеше приятно на портокал и жасмин. Върху голяма маса бяха наредени китайски порцеланови изделия.

— Вчера замина за две седмици в Нормандия.

Жан вдигна внимателно малка ваза с интересна глазура, разгледа я и се обърна към брат си.

— Не се оплаквам. Полага усилия да бъде добър съпруг. Най-важното е, че ме оставя да правя каквото искам.

Усмивката ѝ беше малко изкуствена, макар че казваше истината. Повечето жени сигурно щяха да ѝ завидят. Разполагаше с пари и красив дом, а Шарл почти не се бъркаше в живота ѝ. През седмицата работеше по събирането на данъците и двамата се виждаха само за кратко. Общуваха помежду си учтиво, от разстояние, и никога не разговаряха за нещо извън ежедневието. Абел я изгледа изпитателно. Жан се усмихна колебливо и се опита да смени темата.

— Вазичката ще отива много на салона ми, нали? Мисля да я взема.

Проблемът не беше, че Шарл е скучен и остава равнодушен към нещата, които я интересуваха. Проблемът беше, че телесната му близост я изпълваше с отвращение. В началото се надяваше да свикне, но това не се случи. Жаждата, с която той се нахвърляше върху нея, начинът, по който пъшкаше и стенеше, я отблъскваха от дън душа. Чувстваше се щастлива, когато той беше извън къщи или не

настояваше на съпружеските си права. Ала не би могла да разкрие тази тайна нито пред Абел, нито пред когото и да било друг.

Е, поне през следващите две седмици ще спя спокойно, помисли си тя и въздъхна.

* * *

След сватбата отношението на обществото се промени рязко. Хора, които доскоро не я удостояваха дори с кимване, сега я канеха на вечеря, отрупваха я с комплименти и дори мадам Жофрен я покани в частния си салон, където се събираха видни личности от цяла Европа.

— Колко е хубаво, че намерихте време да ме посетите — посрещна тя Жан с толкова сияеща усмивка, че младата жена се поддаде на сърдечността ѝ и за малко забрави нанесената ѝ преди години обида.

Жан се наслаждаваше на новото отношение към себе си. То я ласкаеше и ѝ помагаше да забрави старите рани. Въпреки това те не зараснаха напълно. Защото не всичко се беше променило. Беше достатъчно чувствителна да усеща, че невидимата бариера между нея и хората с по-високо обществено положение си остана. Те я приемаха, украсяваха салоните си с талантите ѝ, хвалеха красотата и ума ѝ, но нищо повече. Никой не си помисляше да я приеме като равна или да я посети в парижкия ѝ дом или в „Етиол“.

8

Мина почти година. Храстите и дърветата вече напъпиха, птиците пееха пролетни песни, в парка на „Етиол“ първите цветя отваряха към небето бели и розови цветчета. Няма съмнение, пролетта дойде, каза си щастливо Жан, устремила поглед към наситеносиньото небе. Предстоеше ѝ официална вечеря и трябваше да уреди последните подробности. Менюто и местата за сядане бяха определени, готвачката и слугините бяха получили точни указания, а за останалото можеше да разчита на икономката Маргарет.

Жан отново се загледа към парка. Слънчевите лъчи се отразяваха игриво в струите на фонтана. Мекият, ясен въздух се усещаше съвсем ясно и тя изведнъж закопня да се раздвижи.

— Маргарет?

Икономката, заета в момента с подреждането на свежи цветя във вазите, се обърна и я погледна въпросително с кръглите си, подобни на копчета черни очи.

— Да, мадам?

— Кажете на Виктор, че искам да изляза на разходка.

— Да, мадам — направи реверанс Маргарет и излезе с бързи крачки.

Жан се уви във вълнена стола, сложи си шапка и ръкавици и само след минути излезе от къщата.

Старият кочияш Виктор почтително ѝ подаде ръка, за да ѝ помогне да се качи в тъмносинята карета. После загърна коленете ѝ с одеяло.

— Благодаря, Виктор.

Възрастният мъж сведе глава и страните му се обагриха в руменина. Обожаваше господарката си не толкова заради красотата ѝ, колкото заради топлината и дружелюбието, с които се отнасяше към всички без разлика.

— Мадам желае ли да посети определено място? — попита той, докато с пъшкане се качваше на капрата. Вече не беше пъргав като на

млади години.

Жан поклати глава.

— Не, искам просто да пообиколим горите, за да се насладя на чистия въздух.

Виктор кимна и потегли. Жан се облегна назад с доволна въздишка. Въздухът беше великолепно бистър и мек.

Гората на Сенар предлагаше великолепно гледка с нежните си зелени тонове, с прастарите дъбове и кестени, над чиито силни корени се беше разпрострял килим от светлозелен мъх. Все едно съм в царството на елфите, помисли си унесено Жан.

Някъде далеч се чу изстрел. Сигурно идва от съседно имение, каза си Жан и се вслуша, но не чу нищо повече. Конете препускаха равномерно по черния път. Едра граблива птица се рееше величествено в небесата.

Каретата се движеше по течението на реката и Виктор отпусна юздите. Конете забавиха ход. Жан затвори очи и вдъхна дълбоко пролетните ухания на гората. Слънчевите лъчи стоплиха бузите ѝ, лекият вятър галеше лицето ѝ.

Внезапно, без предупреждение, жално квичене, последвано от шумно прашене в храстите, разкъса мирната тишина.

Конете изпръхтяха уплашено. Жан се обърна и успя да види как нещо голямо и тъмно кафяво изскочи от храсталака и профуча покрай каретата. Дива свиня. Грухтейки, животното се блъсна в конете и побягна обезумяло.

Виктор запази присъствие на духа и се изправи, за да хване юздите. Стреснатите коне изцвилиха и се вдигнаха на задните крака. Изпаднали в паника, направиха огромен скок напред, старият кочияш изгуби равновесие, извика и падна от капрата.

— Виктор! — изпищя уплашено Жан.

Последното, което видя, беше опитът на Виктор да стане. Лицето му се разкриви от болка и той пак се отпусна на земята. Каретата се понесе по пътя.

Полудели от страх, конете препускаха в галоп, а каретата се мяташе на всички страни. Жан се удряше във вратичките, пищеше и се мъчеше да се залови за седалката. Изпълнена с ужас, тя видя как конете се насочват право към езерото, в което се вливаше реката.

— О, не!

Навлязоха в плитката вода и почти веднага едно от колелата затъна в кална дупка. Превозното средство спря изведнъж със силен тласък и конете се олюляха. Каретата изскърца жално, наклони се надясно и се обърна.

Жан се озова в езерото. В първия момент студената вода ѝ отне дъха и тя изплака задавено. Намокри се до кости. Шапката и столата ѝ плуваха наблизко, косата ѝ се разпиля. Не можеше да повярва какво се случи. Премести поглед от преобърнатата карета към възмутено пръхтящите коне.

От брега се чу грухтенето на свинята и Жан обърна глава. Кървящото животно лежеше в храстите само на няколко метра от нея и явно вече нямаше сили да се изкачи по склона. „Това не е глиган, а бременна дива свиня“, разбра с ужас Жан. Издутият корем и розовите цицки показваха, че много скоро ѝ предстои да роди. Сега обаче животното умираше в адски мъки и издаваше ужасени звуци. В сърцето на Жан пламна съчувствие. Кой идиот бе прострелял бременна дива свиня?

Само след миг на другия бряг се появи ездач, скочи от коня и нагази в езерото, за да ѝ се притече на помощ. Носеше ловното облекло на благородник: червен панталон до коленете, високи черни ботуши, тъмносин жакет със сребърна бродерия на ръкавите и реверите. Жан го изчака да се приближи и видя, че е въоръжен с пушка и пистолет.

— Позволете да ви помогна! — извика галантно непознатият, свали тривърхата си шапка и направи елегантен поклон. При други обстоятелства това щеше да е израз на цивилизованост, но в сегашното положение, когато и двамата бяха до коленете във вода, изглеждаше гротескно — още повече че умиращата дивя свиня продължаваше да квичи от болка.

Мъжът учтиво ѝ подаде ръка, ала Жан я пренебрегна. Очите ѝ изпущаха гневни искри.

— За бога, не се занимавайте с мен, а застреляйте най-сетне бедното животно! — изсъска вбесено тя.

За момент мъжът вдигна невярващо вежди. Явно не беше очаквал подобна проява на неучтивост. Отпусна ръка и я измери с недружелюбен поглед.

— Нямам право да извърша подобно нещо — отвърна високомерно той. — Гоним този глиган от ранна утрин.

Жан се слиса. Тя се намираще на своя земя и който и да беше този господин, той нямаше право да ловува без нейно позволение. А най-вече нямаше право да стреля по бременни животни. Високомерието, с което я гледаше, и фактът, че умиращото животно пицеше от болка и страх, опънаха нервите ѝ до скъсване. Бавно, но сигурно Жан загуби самообладание. Погледът ѝ падна върху пистолета на непознатия.

— Мосю се забравя! Тази гора и реката са моя собственост... освен това вие очевидно не сте в състояние да различите бременна дива свиня от глиган! — изфуча разгневено тя, изтръгна пистолета от ръцете му и без да обърне внимание на стъписването му, застреля умиращата свиня. Животното най-сетне замлъкна и Жан въздъхна облекчено.

Мъжът я гледаше, сякаш има пред себе си луда.

— Как смеете! Тази чест се пада само и единствено на Негово Величество! — изсъска той и тънката му уста се опъна в едва видима линия.

Още в първия миг Жан бе забелязала светлосиния ешарп на гърдите му, скъпия кожен колан за оръжия и знаците по ревера му. В главата ѝ светна предупредителна лампичка, ала човекът насреща ѝ се държеше толкова арогантно, че тя не се удържа и от своя страна го удостои с надменен поглед, изпълнен с удовлетворение. Предпазливо остави пистолета върху вратичката на преобърнатата карета, приглади назад мокрите си къдрици и с цялото достойнство, на което беше способна в тази ситуация, излезе от водата.

— Доколкото ми е известно, дори кралят е длъжен да помоли за разрешение, преди да ловува на чужда земя — извика тя, без да се обръща.

— Мадам е напълно права — обади се дълбок глас наблизко.

Жан, все още не стигнала до брега, се обърна стреснато.

На отсрещния бряг видя ездач, възседнал великолепен бял кон. Позата му издаваше неоспорим авторитет. Тъмните очи върху красивото лице святкаха развеселено.

Жан се вцепени. В погледа ѝ проблесна ужас. Кръвта зашумя в ушите ѝ. Зави ѝ се свят, защото веднага разбра кой стои пред нея. За

момент си пожела да се е излъгала. Ала приликата с многобройните портрети, окачени навсякъде из страната, беше неоспорима. Властното му излъчване и Бурбонската лилия на седлото и юздите не оставяха съмнение кой е ловувал в нейната гора. Мъжът, пожелал да ѝ помогне, се поклони толкова дълбоко, че носът му докосна водата.

— Ваше Величество — прошепна почтително той.

Жан загуби дар слово. Кралят я разглеждаше с интерес, строго и същевременно любопитно. За момент погледите им се срещнаха. Бузите ѝ пламнаха. Внезапно осъзна в какво състояние са дрехите и косата ѝ. Сякаш отгатнал мислите ѝ, кралят се усмихна леко.

Лай на кучета и трополене на приближаващи карети върнаха Жан в действителността. Появиха се още ездачи и тя засрамено сведе глава.

— Много се надяваме мадам да ни прости, че ловувахме в земите ѝ — чу тя ироничния глас на Луи, който не откъсваше поглед от нея. Явно се забавляваше от случката.

— Разбира се, Ваше Величество — произнесе с мъка Жан и направи несръчен поклон, както си стоеше в плитката вода.

Зад коня на краля се появи ездачка, възседнала прекрасна кафява кобила. Херцогиня Дьо Шатору. Жан познаваше лицето ѝ. Настоящата метреса на краля често се появяваше в ложата си в парижката опера.

Гордата поза, с която седеше на дамското седло, обточената с кожи стола, леко разкриваща блестящото ѝ деколте, предизвикателният тоалет... дамата беше извънредно привлекателна. Тя измери Жан с леден поглед и ловко преведе кобилата си съвсем близо до краля, за да насочи вниманието му към себе си.

— Е, ние сигурно ще си спомним за вас, мадам — каза Луи на Жан. — А вие, уважаеми граф Дьо Морпа — обърна се той към мъжа до нея, — наистина би трябвало да задълбочите малко познанията си по зоология.

Придворните около краля се засмяха тихо.

Граф Дьо Морпа? Името ѝ говореше нещо, но Жан не се сети какво.

Лакеи и гвардейци нагазиха в езерото, за да извадят каретата. Скоро се установи, че оста е счупена. Изведнъж брегът се напълни с хора. Нима кралят ходеше на лов с толкова голяма свита?

Еlegantен придворен се усмихна едва забележимо и наклони глава към Жан. Тя пренебрегна поклона му. Херцог Дьо Ришельо! Постара се да не забелязва и недобрят поглед, с който я следеше граф Дьо Морпа. Съзнаваше, че го е изложила, но все още не можеше да му прости отношението към бедното животно.

Мъж в униформа на ротмистър насочи коня си към Жан. Едва когато наближи, тя позна високата фигура на граф Дьо Брион и много му се зарадва. Той я поздрави с топла усмивка.

— Мадам Д'Етиол! Ако нямате нищо против, ще ви предоставим карета, за да се приберете у дома.

— А кочияшът ми? — попита загрижено тя. — Лежи ранен недалеч оттук.

— Веднага ще наредя да се погрижат за него — откликна графът.

* * *

Ловната компания продължи пътя си, но придворните не спряха да обсъждат случката в езерото — крайно неприятно за херцогиня Дьо Шатору, която веднага се запита дали пък произшествието не е инсценирано от някой неин враг. Разгневена, тя се загърна по-плътено в топлата стола. Не й беше за първи път. Откакто стана официална метреса на Луи, някои хора от Двора правеха всичко възможно да й отнемат тази почетна титла. Засега без успех, защото тя знаеше как да се задържи на власт, а и имаше добри съюзници. Въпреки това опитът на херцогинята й подсказваше необходимостта винаги да е нащрек. Младата жена в езерото без съмнение беше много красива — е, доста обикновена, но начинът, по който стоеше във водата край преобърнатата карета, трогателно безпомощна и същевременно искрено възмутена, привлече вниманието на Негово Величество и това никак не се хареса на херцогинята.

Кой придворен се криеше зад тази интрига? Ръката й стисна поздравно юздите на кафявата кобила. Трябваше да признае, че няма представа. Вероятно Ришельо ще изкаже някакво предположение.

Във всеки случай този път не беше граф Дьо Морпа. Херцогинята се засмя тихичко. Никой не би се изложил по такъв начин пред целия Двор само за да я нарани. От месеци тя се опитваше да

убеди краля да прогони Морпа от Двора и днес най-сетне присъства на публичното му унижение. Дано той сам подпечата съдбата си, помоли се тя.

Херцогиня Дьо Шатору стегна юздите на коня си и се обърна с подигравателна усмивка към министъра на флота.

— Бедната бременна свиня! Хората сигурно си мислят, че сте противник на женския пол, мосю Дьо Морпа.

— Просто не понасям змийския характер на някои екземпляри от женски пол, херцогиньо — отговори графът с опасна студенина в гласа.

Херцогиня Дьо Бранка, закръглена дама с живи кафяви очи, избухна в смях.

— Каква възхитителна млада дама срещнахме днес в езерото! Извънредно красива, не намирате ли и вие, херцогиньо? — попита невинно тя и бе удостоена с унищожителен поглед от Шатору.

Кралят забави ход, докато се изравни с ротмистъра.

— Кажете, граф Дьо Брион, познавате ли дамата?

— О, да, Ваше Величество — усмихна се младият мъж. — Мадам живее със съпруга си в имението „Етиол“.

Кралят го изгледа с интерес.

— А ние познаваме ли я?

— О, не, Ваше Величество, тя не посещава Двора.

— Колко жалко...

Херцогиня Дьо Шатору се наведе към ухото на херцог Дьо Ришельо.

— Не искам да знам как ще го направите, мосю Ришельо — изсъска тя с треперещ от гняв глас, — но се погрижете онази жена никога повече да не се явява пред нас в този вид, когато кралят ловува наблизко.

— Трудно мога да постигна нещо — отвърна тихо той. — Все пак се намираме на нейна земя...

В погледа ѝ светна заплаха.

— Не ме разочаровайте, херцоже — изфуча тя и пришпори коня си с такава страст, че Ришельо неволно си спомни времето, когато херцогинята беше негова любовница, а не на краля. Споменът го изпълни с меланхолия. С радост би се опитал отново да стопи студенината ѝ. Той обичаше предизвикателствата.

* * *

Шарл стоеше пред Жан силно зачервен. Без да свали прашното пътническо палто, той влетя направо в салона ѝ, където тя вечеряше заедно с майка си, Абел, Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел.

— Как посмяхте! Пред краля! Знаете ли, че граф Дьо Морпа ме повика в кабинета си? Знаете ли какво трябваше да чуя?

Смаяна от бързината, с която случилото се предишния ден бе стигнало до Париж, Жан се изправи бавно.

— Много съжалявам за причинените неприятности — отвърна учтиво тя и добави решително: — Ала бедното животно страдаше и се наложи аз да сложа край.

Шарл я зяпна, сякаш имаше пред себе си глупаво дете.

— Бедното животно страдало? Вие не сте на себе си! — изфуча разярено той. — Граф Дьо Морпа е кралски министър и ръководи парижката полиция!

За човек, чието най-характерно качество е флегматичното равнодушие, съпругът ми показва учудващ темперамент, помисли си изненадано Жан.

— Според мен положението не е чак толкова лошо, Шарл — обади се примирително Льо Норман дьо Турнем.

Шарл се извърна невярващо към чичо си.

— Не било чак толкова лошо? Простете, но аз виждам нещата по друг начин.

Обърна се отново към Жан и нареди строго:

— Още утре ще пишете на граф Дьо Морпа и смирено ще се извините за поведението си.

— На никого няма да се извиня — отвърна хладно Жан.

Шарл шумно пое въздух, ала преди да отговори, в салона влезе Маргарет.

— Простете, мадам... — започна тя, очевидно развълнувана. — Мосю Дьо Брион, ротмистър на Негово Величество, е дошъл да ви поднесе почитанията си от името на краля.

— Мосю Дьо Брион? — зарадва се Жан. — Поканете го — нареди тя, без да обръща внимание на объркването на Шарл.

Граф Дьо Брион, облечен в парадна униформа, влезе в салона, следван от паж с кошница. Кимна на малката компания, после се поклони дълбоко пред Жан.

— Мосю Дьо Брион, каква чест. На какво дължа посещението ви?

Графът се покашля.

— Мадам, Негово Величество ми възложи да ви донеса дивеч. Още веднъж моли за извинение, че е ловувал на ваша земя без разрешение.

Пажът излезе напред, поклони се дълбоко и сложи на масата голямата кошница с дивеча.

Шарл зяпна смаяно.

Жан трудно повярва на думите. Дар лично от краля? Лицето ѝ пламна. Значи не се е представила чак толкова зле, колкото си мислеше.

— Предайте на Негово Величество смирената ми благодарност — усмихна се очарователно тя и склони глава.

Граф Дьо Брион се поклони отново.

— За мен винаги е чест да ви виждам, мадам.

Шарл проследи излизането на кралския пратеник със заплашително смръщено чело. Лицето и шията му бяха станали тъмночервени и Жан се уплаши да не би съпругът ѝ да получи удар.

— От краля? — изтърси гневно той. — От този момент нататък няма да излизате сама с каретата или на езда, разбрахте ли ме?

Льо Норман дьо Турнем се изправи и застана пред племенника си.

— Шарл... — опита се да обясни той. — ... фактът, че кралят лично изпраща дивеч на Жан, би могъл да се тълкува като голямо отличие.

— Точно така — подкрепи го Пари дьо Монмартел, проследил появата на графа с голям интерес.

— Отличие? Че кралят си позволява да прави подаръци на жена ми? Аз няма да търпя това, бъдете сигурен! — извика възбудено Шарл.

Пари дьо Монмартел го погледна втренчено, после се обърна със суха усмивка към Лео Норман дьо Турнем:

— Вашият племенник очевидно не е много интелигентен...

9

Към края на второто действие откри лицето му сред публиката. Очите им се срещнаха. В първия момент не беше сигурна дали изобщо я е познал, но той бързо наклони глава в знак, че много добре си я спомня, и тъмните очи светнаха развеселено под напудрената перука.

Херцог Дьо Ришельо! Точно той! Избродираният със сребро жакет и грамадните блестящи копчета демонстрираха впечатляващо както винаги кой е той и какъв е — влиятелен, могъщ придворен! Жан усети могъществото му на собствен гръб, защото само няколко дни след срещата ѝ с краля получи заповед, подписана лично от херцога, с която ѝ се забраняваше да се разхожда в гората на Сенар, когато кралят ловува там. Тя побесня и Пари дьо Монмартел и мосю Льо Норман, които ѝ донесоха вестта, едва успяха да я укротят.

Жан си спомни преживяното унижение и пламна от гняв. Червенината сигурно се виждаше въпреки пудрата. Трябваше да внимава, за да не обърка текста. Само след секунди успя да се овладее и вече съсредоточена, се обърна към херцог Дьо Ниверне и херцог Дьо Дюрас, застанали в другия край на сцената, преоблечени като елини.

Всичко можеше да си позволи, само не и да не блесне тази вечер. Защото ѝ беше оказана честта да играе в имението „Шантмерл“. Домакинята, мадам Дьо Вилмюр, която подобно на нея беше построила малък театър в извънградското си имение, бе чула за актьорския ѝ талант и я бе поканила да изпълни главната роля.

Столовете в зрителната зала бяха тапицирани с червено кадифе. Днес там седяха все изискани дами и господа, повечето от аристокрацията, някои дори от „Версай“. На първо място херцог Дьо Ришельо.

Жан завърши успешно финалния диалог и само след няколко минути вече се кланяше заедно с другите изпълнители пред бурно аплодиращата публика.

Впечатлен, херцог Дьо Ниверне се обърна към нея:

— За мен беше удоволствие и чест да играя с вас, мадам.

Херцог Дьо Дюрас кимна въодушевено.

— Мога само да се съглася с мосю Дьо Ниверне! Благодарни сме ви за великолепното изпълнение.

— О, не, господа, аз трябва да ви благодаря. Защото само благодарение на вашия талант ми се удаде възможност да изпълня ролята си — Жан сведе глава със скромна усмивка.

— Не само талантлива, а и остроумна! — Херцог Дьо Ниверне я гледаше с възхищение.

Чу се скърцане на обръчи и колосани поли. Появи се мадам Дьо Вилмюр и кимна величествено на двамата мъже.

— Отлично, господа, както винаги — после се обърна към Жан: — А вие, мадам Д'Етиол... просто възхитително! — Хвана я подръка и я поведе към залата. — Какво изпълнение! Всеки тук знае, че комедията е върхът на изпълнителското изкуство. Непременно трябва да ми обещаете по-често да играете в моите постановки.

— С удоволствие — отговори Жан и огледа с интерес просторния салон, където гостите стояха на групички, а лакеите поднасяха освежителни напитки и вкусни хапки.

Пари дьо Монмартел, завършено елегантен в гълъбовосив жакет и бели копринени чорапи, се приближи към тях и целуна ръката на Жан.

— Прекрасно, наистина прекрасно! — поздрави я той с искрена радост.

Жан се усмихна. Двамата се виждаха често, защото дворецът „Брюноа“, където живееше кръстникът ѝ, се намираше недалеч от „Етиол“.

Тя поздрави мадам Дьо Тенсен и граф Дьо Брион и размени няколко думи с Континя д'Естрад. Отпи глътка от лимоновата вода, поднесена от лакея, и усети чуждо присъствие.

Той застана пред нея, безсрамен както винаги.

— Красива и талантлива. Изпълнението ви беше очарователно — рече херцог Дьо Ришельо и добави с дръзка усмивка: — Възхитен съм да ви видя отново.

— Наистина ли? — Жан наклони глава с хладна усмивка и се огледа за някое познато лице. Съзнаваше, че би било крайно неучтиво да му обърне гръб — не можеше да си позволи подобно поведение. Колко жалко! През зимата бе починал старият кардинал Дьо Фльори и

Луи XV все още не беше взел решение кого да назначи за министър-председател. Херцог Дьо Ришельо, племенник на великия кардинал Ришельо, пръв министър на Луи XIII, се смяташе за един от възможните кандидати. „Докато е налице възможността да го направят пръв министър и докато херцогиня Дьо Шатору продължава да се ползва с благоволението на Негово Величество, не бива да им се противопоставяме“ — беше й обяснил Пари дьо Монмартел, когато Жан гневно го попита дали наистина могат да й забранят да се разхожда в собствената си гора.

Ришельо забеляза сдържаността ѝ и се разсмя.

— О, мадам, нима все още ме мразите заради онази нещастна заповед? Просто изпълних желанието на херцогиня Дьо Шатору, уверявам ви.

Жан втренчи поглед в лицето му.

— Чувствам се много поласкана, мосю, че незначителна личност като мен е станала причина да прибегнете до толкова драстични мерки — отвърна остро тя и преглътна грубите думички, напираници на устните ѝ.

Ришельо се наведе към нея и тя неволно потръпна от тръпчивия му парфюм.

— Изглеждате възхитителна, когато сте гневна, мадам — пошепна в ухото ѝ той. — И сте много по-красива, отколкото при първата ни среща преди няколко години. Тогава все още бяхте мадмоазел, за което много съжалявах — добави с кадифен глас той.

Жан беше готова да плисне лимоновата вода в лицето му.

— Спомням си какво казахте за вкуса си — отбеляза студено тя.

Херцог Дьо Ришельо несъмнено беше впечатляваща личност, но надменността и наглостта му бяха непоносими. Той наистина си въобразяваше, че за нея ще бъде чест да влезе в леглото му! Този път няма да му позволи да я извади от равновесие.

Херцогът се изсмя тихо и я измери със замислен поглед.

— Време е, мисля, да си позволя да ви поканя на малка частна вечеря.

Жан се усмихна коварно.

— Моля за прошка, милорд, но понеже съм омъжена, а вие имате известна слава в това отношение, съм принудена да откажа поканата. Да не говорим, че съпругът ми няма да ми разреши.

Той се наведе към нея и я погледна право в очите.

— Сериозно ли вярвате, мадам, че ако пожелая, сте в състояние да ми се противопоставите? — попита той и в гласа му звънна лека заплаха.

— О, не, разбира се, херцоже, но положително ще навредите много на славата си, ако стане известно, че се е наложило точно вие да прибегнете до принуда, за да накарате една жена да вечеря с вас — отвърна тя с невинна усмивка и с елегантно движение разтвори ветрилото си.

По дяволите, този разговор трябваше най-сетне да приключи! Доста от присъстващите в салона ги наблюдаваха скритом, но никой не смееше да се намеси. Жан потърси с поглед Пари дьо Монмартел и брат му, ала не ги видя никъде.

Ришельо избухна в смях и я огледа преценяващо.

— Никога досега не съм прибягвал до принуда, когато съм искал някоя жена, уверявам ви, мадам. Бъдете сигурна, че с радост ще ми дадете онова, което пазите така грижливо.

Сивите очи на Жан потъмняха от гняв. Тя се изправи с цялото си достойнство — нищо, че той беше една глава по-висок от нея.

— Даже вашето положение в Двора не е достатъчно високо, за да ме накара да ви дам, каквото искате, мосю — процеди през зъби тя, поклони се и му обърна гръб.

Край с учтивостта. Можеше само да се надява никога повече да не размени и дума с този наглец.

* * *

Един от многото незабележими, вехти файтони, каквито се наемаха на всеки ъгъл срещу няколко ливри, влезе с висока скорост в изисканата улица „Дьо Варен“. Утрото едва сивееше. От двете страни на платното се издигаха великолепни градски дворци от светъл пясъчник, заобиколени от частни градини и паркове.

Файтонът спря пред внушителна вила с колони. Появи се мъж, загърнат в тъмна наметка, нахлупил качулката над очите. Подобно на душещо куче мосю Льо Бел, първият камердинер на Негово Величество, протегна острия си нос в хладната есенна утрин и бързо,

преценяващо огледа двете страни на улицата. Нямахте ни най-малко желание някой да разбере за идването му тук. Ала с изключение на двама водоносци, превити под тежестта на ведрата, и един тичащ бръснар наблизко нямаше никого.

Льо Бел мина по тротоара с бързи стъпки и изкачи разкошното стълбище. Чукчето на вратата имаше форма на лъвска глава. Отвори му полузаспал лакей.

— Добро утро, мосю Льо Бел, господарят вече ви очаква — поздрави с поклон слугата и пое тежката наметка на госта.

Прекошиха голямата входна зала с мраморен под и позлатени огледала и тръгнаха по дълъг коридор. Пътят им минаваше покрай картини, скулптури и безценни китайски вази. Обстановката е поразкошна, отколкото в повечето аристократични домове, помисли си мосю Льо Бел и с усмивка отбеляза липсващата галерия на предците, която собствениците не бяха в състояние да демонстрират — въпреки богатството си.

Влязоха в *antichambre* — преддверието, дълъг салон, обзаведен със скъпоценни килими и кресла. Друг лакей отвори двукрилата врата и мосю Льо Бел влезе в Светая светих — в работния кабинет на домакина, препълнен с книги и рула пергамент, приличащ по-скоро на библиотека. Мосю Пари дьо Монмартел седеше зад внушително писалище и независимо от ранния час диктуваше на секретаря си първите писма. Никой не би могъл да обвини братята Пари, че не са работили упорито, за да се сдобият с богатството си.

При влизането на Льо Бел Пари дьо Монмартел стана. Секретарят се поклонил и бързо излезе от кабинета.

— Как сте, мосю Льо Бел? — поздрави придворният banker.

Остро изсеченото лице с високо чело грейна в любезна усмивка. Той предложи стол на госта си и отново зае мястото си зад писалището.

— Не се оплаквам, мосю Пари дьо Монмартел, не се оплаквам — отвърна Льо Бел и елегантно кръстоса краката си с доста тънки прасци.

— О, радвам се да го чуя! Една чаша бавароаз?

— С удоволствие — кимна кралският камердинер и посегна с доволна усмивка към пенестата течност в чаша от фин порцелан, поставена безшумно върху масичката до стола му от един лакей.

Пари дьо Монмартел рядко вършеше нещо без сметка, ала Льо Бел се почувства поласкан, че придворният banker познава слабостта му към напитката. Бавароаз представляваше смес от силен чай, тръстикова захар, жълтък, мляко и черешов ликьор.

Гостът отпи щедра глътка и въздъхна доволно. Погледът му падна върху голямата картина вдясно от него — изобразяваше четиримата братя Пари: Антоан, Клод, Жозеф и Жан. Изглеждаха досущ като аристократи и излъчваха аристократична самоувереност, въпреки че баща им е бил прост кръчмар. В момента братята Пари бяха най-могъщите френски финансисти. Обвиняваха ги в жажда за власт и в безогледност. В Париж открито говореха, че вършат кръвосмешение, защото Пари дьо Монмартел се бе оженил за племенницата си, дъщерята на по-големия си брат, само за да може титлата *garde du tresor*^[1] да остане в семейството.

Във „Версай“ ги мразеха, но се нуждаеха от парите им. Льо Бел обаче се поздравяваше за проникателността си — твърде рано разбра колко ще нарасне влиянието на братята.

— Надявам се Негово Величество да се радва на най-добро здраве? — попита учтиво мосю Пари дьо Монмартел.

Льо Бел вдигна глава. Въпреки усмивката, мъжът насреща му излъчваше нещо дебнещо, хищническо. Сигурно не е много приятно да имаш мосю Пари дьо Монмартел за враг, помисли си камердинерът и потрепери.

— О, кралят е много добре — отговори той и отново надигна чашата, като елегантно вирна малкия си пръст.

— Радвам се да го чуя. — Пари дьо Монмартел се облегна удобно. — Вижте, вероятно ви е ясно, че ви повиках тук по важна причина.

Льо Бел кимна и придворният banker продължи:

— Никой не е толкова близо до Негово Величество като вас, мосю Льо Бел, затова си помислихме, че няма да ви струва нищо от време на време да споменавате пред краля името на една личност.

Льо Бел зяпна смаяно.

— Сигурно имате предвид мадам Д’Етиол, вашата кръщелница? Целият двор знаеше за сблъсъка ѝ с краля по време на лова.

— Точно така.

Камердинерът се опита бързо да прецени възможностите си.

— Разбира се, бих могъл да го направя. И никой не проявява голяма готовност да ви послужи — побърза да увери домакина си той. — Има обаче един проблем. — От гърлото му се отрони дълбока въздишка. — Рискувам да си навлека омразата на мадам Дьо Шатору.

Пари дьо Монмартел го погледна втренчено, кимна, мълчаливо отвори едно чекмедже, извади торбичка с монети и я бутна през масата.

Льо Бел се направи на ужасен.

— О, не, недейте! Не исках да кажа това.

Придворният банкиер се усмихна.

— Не, разбира се, мосю Льо Бел — отвърна той с кадифен глас. — Приемете го като малко обезщетение за усилията, които ще положите.

[1] Пазител на хазната (фр.). — Бел.прев. ↑

10

Августовското слънце изгори зеленината на дърветата и поляните, цветята и цъфтящите храсти изсъхнаха. Само паркът на „Етиол“, където десетки прислужници и градинари всяка сутрин мъкнеха безброй кани и кофи с вода за поливане, блестеше като плодороден оазис сред сухия пейзаж.

Не беше валяло от седмици и горещината обричаше хората и животните на апатична леност. Всяко занимание, дори най-дребното, напрягаше тялото. Даже птиците бяха престанали да пеят и се криеха в короните на дърветата. В двореца цареше сковаваща тишина. Внезапно някъде се затръшна врата.

Слугинята Терез изскочи навън с развети поли. Дървените й обувки тракаха оглушително по паважа, докато тичаше към оборите. Кръглото й лице пламтеше от възбуждане.

— Виктор! Виктор! — развика се тя отдалеч.

Независимо от пълнотата си слугинята прекоси двора със завидна бързина. Полите й пречеха и тя ги вдигна решително, без да се притеснява, че ще покаже чак до коленете силните си крака с дебели глезени.

— Виктор!

Недоволен, че смуцават следобедния му сън, старият кочияш подаде потната си глава през вратата.

— Бързо, веднага впрегни конете! Трябва да доведеш доктора! — извика задъхано Терез. — Мадам ражда!

В първия миг старият Виктор зяпна смаяно, после тръсна глава и се затича към обора. Терез се облегна на рамката на вратата и избърса потта от челото си. Дано този път всичко мине добре, помоли се безмълвно тя.

* * *

Жан се взираше отчаяно в релефа на тавана и се молеше на позлатените ангелчета да ѝ помогнат. Врхлетя я нова вълна от болка, отне ѝ дъха и я отнесе до ръба на припадъка.

Опита се да си спомни кой, за бога, ѝ беше разправял, че след първото дете ще ражда много по-леко, ала не успя.

Акушерката, дребна жена със силни мъжки ръце, я помилва по бузата.

— Дишайте дълбоко и спокойно — нареди тя, без да се трогва от мъките ѝ.

Болката отмина и Жан се опита да диша. В стаята беше непоносимо горещо и задушно. Още от сутринта спуснаха завесите, но така и не спряха лятната задуха.

Камериерката Мария, застанала с бледо лице до леглото, избърса потта от челото на господарката си с влажна кърпа и ѝ даде малко вода. Жан пи благодарно и се отпусна изтощена върху възглавниците. В тялото ѝ се надигна следващата вълна и тя се сгърчи от болка. Всеки нов пристъп беше по-силен от предишния. Изпита чувството, че ще се разкъса, и простена от ужас.

„Моля те, Господи, направи така, че да родя здраво и силно дете“, изплака безмълвно тя. За момент видя отново малката главица на момчето, което роди преди две години и което живя само три дни. Не, сега не бива да мисли за него! На всяка цена трябва да прогони спомена и страха, изпълващ сърцето ѝ. Този път детето ѝ ще живее!

Жан изохка, понесена от нова болка, и заби нокти в леката копринена завивка. Болките я замайваха и тя изпадаше в състояние, близо до припадък. Светът загуби очертанията си. Почти не чуваше как в стаята влизат хора и си шепнат. Не усети кога донесоха до леглото ѝ кофи с гореща вода и лекарят, повикан от Шарл, се скара с акушерката кой е по-компетентен. Не усети и прегледа, докато Мария отново и отново бършеше челото ѝ.

Някой ѝ говореше, но тя не беше способна да отговори. Чувстваше се абсолютно безпомощна. Болките се засилваха, а интервалите между тях бързо се съкращаваха. Жан пъшкеше и имаше чувството, че не ѝ достига въздух. Лекарят хвана ръката ѝ и заби игла във вената. Кръвта ѝ закапа по пода. Пред очите ѝ се спусна черна пелена и тя преживя кратък миг на милостиво безсъзнание. Много скоро обаче започнаха да я плискат със студена вода и да я разтриват с

мокри кърпи, за да дойде на себе си. Макар да не ѝ се вярваше, че е възможно страданието да продължи, болките се засилиха и следваха една подир друга почти без пауза. Тя се мятеше и виеше от болка като ранено животно.

Настъпи миг на просветление и Жан разбра с абсолютна увереност, че няма да преживее този ден. Животът ѝ ще свърши, без да е направила нищо значително. Почина на 22 години при раждане, ще казват хората. Но в момента дори това нямаше значение. Дано само болките свършат по-скоро. „О, Господи, моля те!“ — проплака тя.

При следващия миг на просветление Жан видя широката усмивка на акушерката и почти се ядоса.

— Още малко остана, мадам. Виждам главичката. — Тя помилва отново бузата на родилката и с мрачно изражение избута лекаря настрана.

* * *

Шарл ходеше нервно напред-назад и непрестанно бършеше потта от челото си. Отдавна беше захвърлил перуката.

През последните часове в спалнята на жена му не спряха да влизат и излизат хора с тревожни лица и това го изнерви.

Прие първото дете съвсем естествено, а след като малкият му син почина само три дни след раждането, изпита съвсем слабо съчувствие към това непознато същество. Увериха го, че жена му е здрава и ще му роди още много деца, и той се успокои. Ето че отново се стигна дотам и той пламенно се надяваше и второто бебе да е момче и този път да оцелее. Ще има син!

Силен детски плач го изтръгна от мислите му и той се обърна облекчено към вратата. Слава Богу, детето излезе на бял свят.

След минута се появи Терез с леген, пълен с окървавена вода и мокри кърпи, и мина бързо покрай него със сведена глава. След нея излезе доктор Леноар и Шарл го погледна очаквателно.

— Поздравления, мосю Д’Етиол. Жена ви роди здраво бебе — лекарят смутено се почеса по главата.

— Значи е момиче? — попита беззвучно Шарл.

Льоноар кимна със съжаление.

Жан лежеше смъртнобледа върху куп възглавници. Бяха я измили и застлали леглото с чисти чаршафи, но в стаята все още миришеше на кръв и Шарл се потърси от отвращение. За малко да извади кърпичка и да си закрие носа.

Хвърли бързо поглед към дъщеря си, наведе се към Жан и я целуна по челото.

— Не е страшно, че е момиче. Следващия път сигурно ще родиш момче — рече Шарл, горд с великодушието си.

— Мадам има нужда от време, за да възстанови силите си — обясни учтиво лекарят. — Раждането беше много трудно. Засега я оставете на спокойствие.

* * *

Нарекоха момиченцето Александрин. Тя имаше мънички пръстчета на ръцете и краката, а валмото руси къдрави косъмчета на главичката ѝ придаваше ангелски вид.

— Моето сладко малко съкровище! — Жан се смееше и я подхвърляше във въздуха. Бебето реагираше с радостни звуци.

Погледнеше ли дъщеричката си в очите, Жан изпитваше топлота и нежност. Имаше чувството, че двете се познават от цяла вечност. Александрин беше съвършена. Шарл почти не ѝ обръщаше внимание, но това не притесняваше щастливата майка. И бездруго беше убедена, че прекрасното малко същество няма нищо общо с човек като Шарл.

През трите години на брака си двамата не успяха да се сблизат. Жан се радваше, че Шарл не проявява интерес нито към салона ѝ, нито към театъра. „Сигурно съзнава неспособността си да каже дори две свързани изречения“, мислеше си понякога тя.

Все пак признаваше, че мъжът ѝ не е с лош характер. Той беше добродушен, макар и доста тромав. Би могла да попадне на много по-лош съпруг. Подобно на повечето брачни двойки и двамата се отнасяха един към друг с дистанцирана учтивост. За съжаление Шарл продължаваше да идва в стаята ѝ всяка нощ и да настоява за правата си. С повечето съпруги беше така. Жената не се омъжваше за удоволствие, а за да е осигурена и да заеме по-добро място в

обществото. Така беше открай време. Брачните задължения бяха цената, която тя бе принудена да плати, за да живее желания живот.

Ала появата на Александрин я обезщети за всички преживени страдания. Детето представляваше дар небесен. Истинска благословия беше да го държи в прегръдките си. Целуна я за кой ли път и я залюля нежно. Кърмачката стоеше до леглото и се усмихваше с разбиране.

— Сигурна ли си, че я храниш добре? — попита Жан.

— Разбира се, мадам — отговори спокойно жената. Пищните ѝ гърди не допускаха съмнение в способностите ѝ. — Кърмя я редовно, на всеки три часа.

Жан целуна Александрин по пухкавата бузка и неохотно я предаде в ръцете на кърмачката.

— Искам да ми я донесеш и следобед, чуваш ли?

Кърмачката кимна и излезе, притиснала бебето към гърдите си. Там малката Александрин изглеждаше още по-дребничка и безпомощна, отколкото беше в действителност.

Пред входа на великолепия градски дворец на улица „Дю Бак“ горяха факли. Ярките пламъци затопляха ледения въздух и осветяваха величествения герб над вратата.

Свещеникът се прекръсти и започна да изкачва широкото стълбище.

Лакеят му отвори вратата, Божият служител влезе в спалнята на херцогинята и веднага разбра, че слуховете, обикалящи от вчера Париж, отговарят на истината. Херцогиня Дьо Шатору беше тежко болна. Доскоро красивото лице на кралската метреса днес изглеждаше въсъчно и хлътноло. Под очите ѝ се бяха вдълбали тъмни кръгове, високите скули сякаш се бяха смъкнали, прекрасното чело беше покрито с капчици студена пот.

Свещеникът имаше достатъчно опит. Още щом чу неравномерното, мъчително дишане, разбра, че краят приближава. Отпрати лекарите и камериерките и пристъпи към леглото.

Трескавият поглед на херцогинята се местеше неспокойно. Най-сетне тя забеляза застаналия до леглото ѝ свещеник и го погледна въпросително, с няма молба. В стъклените очи ясно личеше страх.

Още не е разбрала, че животът ѝ свършва, помисли си съжалително старецът. Както повечето хора, така и херцогинята не искаше да се примири с неизбежното.

Треската, започнала само преди ден, дойде бързо и неочаквано. Внезапното заболяване на кралската метреса предизвика ужас в двора. Между парижкия ѝ дворец и „Версай“ непрестанно сновяха пратеници, за да осведомяват отчаяния Луи за здравето на любовницата му. Негово Величество заповяда да се четат молитви и изпрати при херцогинята най-добрите си лекари. Напразно. Господ бе решил друго.

Свещеникът направи кръст върху челото на умиращата, поръси я със светена вода и зашепна молитва. Равномерните, монотонни слова

успокоиха херцогиня Дьо Шатору. Дишането ѝ се нормализира и това позволи на свещеника да я изповяда.

Накрая тя се отпусна изтощено върху възглавниците и затвори очи. Божият служител хвана ръката ѝ. Оттук нататък щеше да я придружава само Всемогъщият.

* * *

Мъжът препускаше към двореца „Ла Мюет“ с последни сили. Шибаше немилостиво нещастния кон и се взираше напред в нощта. Вятърът развяваше наметката му, горещият дъх на врания жребец се стелеше на кълба в ледения декемврийски въздух. Ездачът минаваше покрай дървета, възвишения и поляни, ала не виждаше почти нищо. Само луната осветяваше пътя му и той се молеше да не падне и да си счупи врата.

Най-сетне гората се разреде и херцог Д'Айен успя да различи очертанията на двореца. Сега вече можеше да забави ход.

„Ла Мюет“! Херцогът въздъхна. Снощи Негово Величество научи за влошеното състояние на херцогинята, напусна „Версай“ и се уедини там. Далеч от строгия церемониал, от всевластния етикет и от безбройните лица наоколо. За да погледне истината в очите.

За един кратък миг херцог Д'Айен, син на маршал Дьо Ноай, успя да се съсредоточи и да се подготви за тежката задача, която му предстоеше да изпълни. Винаги безгрижното му момчешко лице тази нощ изглеждаше тревожно и напрегнато. Той пое дълбоко дъх и отново пришпори коня. Стигна до двореца в галоп. Стражите веднага познаха капитана на гвардията и отдадоха чест. Херцог Д'Айен скочи от седлото и хвърли юздите в ръцете на притичалия коняр.

Кралят го очакваше. Стоеше сам до прозореца и се взираше в черната нощ.

Като чу тежките ботуши на гвардейския капитан да тропат по мраморния под на преддверието, Луи се обърна бавно.

— Ваше Величество... — започна задъхан херцог Д'Айен и гласът му се пречупи. Неспособен да продължи, той падна на колене пред краля и захвърли прашната си пътническа наметка.

Като видя сведената глава на Д'Айен, Луи разбра какво се е случило. „О, не — простена вътрешно той, — не може да съм изгубил още една любима жена!“ Усети как ледена ръка го стисна за гърлото и сърцето му се скова в лед. „Наистина ли Бог я е наказал за греховете ѝ?“

— Тя... тя е мъртва? — попита едва чуто той.

Херцог Д'Айен вдигна глава, погледна своя господар в очите и кимна.

* * *

Слънчевите лъчи с мъка си пробиваха път през плътната стена от тъмни облаци. Пажовете цяла нощ поддържаха огъня в камините и печките, ала в двореца се усещаше неприятен хлад. Кралицата нареди на камериерките да ѝ приготвят за месата най-дебелата, подплатена с кожи наметка.

В Двора върлуваше инфлуенца. Две от придворните ѝ дами вече лежаха болни със силна треска. За щастие Мария Лешчинска не беше податлива на болести. Въпреки че наскоро навърши 41 години и беше родила десет деца, тя си оставаше здрава и жизнена. Студът и болестите не бяха в състояние да повалят родената в Полша френска кралица. Но тази сутрин под очите ѝ имаше тъмни сенки, а погледът в огледалото ѝ показва, че фините бръчици по челото и около устата са се задълбочили. Чувстваше се напрегната и недоспала. Камериерките донесоха наметката и кралицата заповяда да доведат при нея монсиньор Бойе, епископ Дьо Мирпоа. Сивокосият духовник влезе в малкия частен кабинет и се поклони пред господарката си с гъвкавост, учудваща за напредналата му възраст.

— Ваше Величество.

— Благодаря ви, че се явихте при мен в този ранен час, монсиньор.

Бойе се усмихна учтиво с тънките си устни и склони глава. Познаваше достатъчно добре своята дълбоко набожна кралица, за да знае какво става в сърцето ѝ, ала не възнамеряваше да започне пръв. Мария Лешчинска се отпусна на един стол и нервно закърши ръце.

— Монсиньор Бойе — подхвана най-сетне тя, — треперя от страх и всеки ден се моля Бог да прости греховете на съпруга ми, но трябва да призная, колкото и ужасно да звучи това признание, че при цялата си християнска любов към ближния не съм в състояние да скърбя за смъртта на онази жена. През последните години изтърпях твърде много унижения заради нея.

Бойе я дари с милостив поглед.

— Всемогъщият ще накаже онази жена и за греховете ѝ към вас — увери я той и в очите му светна мрачен пламък. — А що се отнася до съпруга ви, Бог ще прости на краля, ако той се разкае за сторените грехове и обещае да се поправи. — Гласът му омекна. — Молете се за това, Ваше Величество.

Кралицата кимна. Късите, дебели пръсти трескаво се плъзгаха по корицата на малката Библия, която винаги лежеше на писалището ѝ. Да, щеше да се моли, не ѝ се вярваше обаче Луи да се разкае за греховете си. Да, кралят се боеше от Бога — откакто поддържаше метреса, отказваше да приема причастие и на Великден да полага ръка върху скруфолозноболните. Това показваше, че съзнава вината си, но все така си оставаше под безбожното влияние на няколко придворни, които наричаше свои приятели. Тези хора не бяха за подценяване.

След половин час Мария Лешчинска коленичи редом със съпруга си в малкия параклис на двореца. Погледна го крадешком и в сърцето ѝ пламна надежда. Рядко беше виждала Луи толкова съкрушен. Лицето му беше разкривено от болка. Почти изпита съжаление към него. Сигурно се разкайваше за греха си. За втори път губеше любовница. Предишната, мадам Дьо Винтимий, почина малко след като го дари с дете. Смъртта на втората метреса със сигурност беше знак, че кралят трябва да се покае. Дано го разбере!

Кралицата скръсти ръце и вдигна поглед към амвона. Кардинал Дьо Роан проповядваше пламенно.

Придворните, застанали прави зад краля и кралицата, се размърдаха. Чу се шепот, даже сподавен смях. Мария Лешчинска се обърна възмутено. Херцог Дьо Ришельо преспокойно си играеше с пръстена си и даже имаше нахалството да се прозява!

— Все едно какви сме на земята — проехтя гласът на кардинала и строгият му поглед се устреми към лицето на краля. — Божият меч

ще посече онези, които съгрешават и се осмеляват да престъпват заповедите Му.

12

Кехлибарената течност се оказа точно толкова прекрасна, колкото му обещаваха. Маркиз Дьо Пюизиол примлясна доволно и отпи голяма глътка коняк. Лицето му, винаги леко подутото от пиене, порозовя. Доволен, той остави чашата на масата и прие мениелницата, която домакинят Пари дьо Монмартел му подаде през масата. Намираха се в синия салон на двореца „Брюноа“.

— Принцеса Дьо Конти ви дължи благодарност! — Маркизът удостои придворния banker и брат му Пари Дюверни с любезна усмивка. — Тя, разбира се, е убедена, че случилото се ще бъде запазено в най-строга тайна.

— Но това е естествено, маркизе — увери го Пари дьо Монмартел.

— Е, как върви животът във „Версай“ след смъртта на херцогиня Дьо Шатору? — попита небрежно Пари Дюверни.

Маркизът махна пренебрежително.

— Ужасно. Кралят се е обкръжил с клирици, които му обясняват, че метресата му е починала заради общите им грехове. Негово Величество отново е нападен от старите си депресии. — Дьо Пюизиол отпи голяма глътка коняк и въздъхна сърцераздирателно. — Отменени са всички забавления. Придворните се надяват сватбата на престолонаследника да върне краля към живота, но кой знае...

— О, баловете по случай венчавката на дофина със сигурност ще успеят да отклонят вниманието на краля от преживяното през последните седмици — подхвърли Пари дьо Монмартел.

Дьо Пюизиол остави празната чаша.

— Намеквате да ви предоставя покана за бала с маски ли? Няма да се уреди лесно.

Придворният banker се засмя тихо.

— Ние изцяло разчитаме на вас, уважаеми маркизе. Сигурен съм, че ще направите всичко възможно.

Пари дьо Монмартел не се съмняваше, че ще получат желаната покана. Маркизът знаеше какво им дължи.

— Още една глътка коняк, мосю Дьо Пюизиол?

* * *

Жан, коленичила на пода, следеше с усмивка как дъщеря ѝ енергично се опитва да се опре на ръце, за да вдигне главичката и гърдите си.

— Много добре се справяш, съкровище!

Александрин се засмя. Вече беше на шест месеца и се завърташе от гръб на корем с учудваща бързина.

— Още малко и ще започне да пълзи — заяви уверено кърмачката.

Жан кимна. Часовете, прекарвани с Александрин, бяха най-ценните в живота ѝ. Малкото момиче, което с всеки ден ставаше все по-красиво, беше цялата ѝ гордост.

Най-после тя се възстанови от тежкото раждане и от няколко седмици се опитваше да живее предишния си живот. Участваше в театрални представления, канеше гости в салона си, даваше вечери, организираше празненства, прекарваше по няколко дни седмично в Париж, за да ходи на покупки и при модистката и да участва в светския живот. Въпреки разнообразните развлечения беше създала в живота си известен ритъм и се стараяше да го спазва.

Вече знаеше за смъртта на херцогиня Дьо Шатору през декември. Цял Париж говореше за края на красивата, високомерна метреса. Това стана повод Жан да си спомни отново срещата с краля.

Тя остана много изненадана, когато Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел се явиха в „Етиол“ и ѝ връчиха покана за бал с маски във „Версай“.

Жан загуби ума и дума от щастие. Всеки в Париж мечтаеше да присъства на този бал — едно от малкото забавления, където допускаха не само придворната аристокрация, но и хора от буржоазията. Изпълнена с радост, тя помилва поканата.

— Нима ще отида във „Версай“? И ще танцувам на бала с маски? — Лицето ѝ грейна. — Наистина ли поканата е за мен?

Двамата ѝ посетители кимнаха усмихнати.

В следващия миг радостта на Жан се изпари. Тя остави поканата на масата и сведе глава.

— Шарл никога няма да ми разреши да отида — пошепна нещастно тя.

— Спокойно, скъпа, той няма да е тук. Още днес тръгва за Прованс. Има да урежда важни сделки — отговори с необичайна бързина Льо Норман дьо Турнем.

Жан го погледна объркано. Шарл се бе върнал едва преди три дни. Премести поглед към кръстника си и подозрението ѝ се засили.

— Как така тъкмо на мен бе оказана честта да получа покана? — попита тихо тя.

Двамата мъже си размениха бързи погледи. Пари дьо Монмартел стана, затвори вратата на салона, обърна се към Жан и се покашля. Сложи ръка на рамото ѝ и заговори с бащински тон:

— Настъпи време да си поговорим на спокойствие, дете мое. Мила Жан, вие сте вече на 23 години и за нас не остава скрито, че не сте твърде щастлива със съпруга си...

Жан се учуди безкрайно. Определено смяташе, че кръстникът ѝ не се интересува особено от личното ѝ щастие.

— И така — продължи настойчиво Пари дьо Монмартел, — издействахме поканата, защото се надяваме на бала да получите възможност повторно да се срещнете с краля. Предвид вашите значителни... предимства той сигурно ще остане очарован от вас. — На лицето му се появи подкупваща усмивка.

— С което няма да навредите на нашите интереси, даже напротив — допълни спокойно Льо Норман дьо Турнем.

Жан отново премести поглед от единия към другия, изумена от чутото, и се отпусна на най-близкия стол. Тези двама мъже се надяваха кралят да ѝ обърне внимание? Сигурно са полудели. Изведнъж усети горчив вкус в устата си.

Тя сведе глава, но много скоро се изправи и застана пред пастрока си.

— Наистина ли искате да изневеря на съпруга си? На вашия племенник? И да стана кралска курва?

— Не говорете така, скъпа. — Пари дьо Монмартел поклати глава. — Ще станете курва, ако му предлагате единствено леглото. Във

вашия случай може да се говори по-скоро за официална любовница или метреса.

Льо Норман дьо Турнем кимна.

— Това е почетна позиция и вие с вашето възпитание и образование, за което немалко допринесохме и ние през годините, напълно я заслужавате. — Усмивката му издаваше задоволство. — Надявахме се да се обвържете с някой високопоставен придворен. Не се осмелявахме да се надяваме самият крал да ви обърне внимание.

Жан разбра какво бъдеще ѝ бяха готвили през всичките тази години и загуби дар слово. В сърцето ѝ се надигна безсилен гняв. Значи те бяха инвестирали в нея, все едно беше рискована финансова операция. Правили са планове за бъдещето ѝ от години. Добрите учители, обучението и възпитанието ѝ, дори женитбата с Шарл са били само стъпки към целта да я хвърлят в ръцете на някой влиятелен аристократ. За да се обогатяват за нейна сметка.

Тя изпъна гръб. Очите ѝ потъмняха от гняв.

— Несъмнено кралят е забележителен, привлекателен мъж — подхвана хладно тя. — Но даже да ме хареса, никога няма да стана нещо повече от незначителна любовница, която ще е принуден да крие. Вие по-добре от мен знаете, че без благородническа титла няма да имам достъп до Двора. А сега моля да ме извините — добави бързо тя и избяга от салона, без да удостои двамата мъже с поглед.

Льо Норман дьо Турнем я проследи със загрижено изражение.

— Дано се успокои...

— За съжаление нашата Жан има право — кимна замислено Пари дьо Монмартел. — Никога досега кралят не е имал метреса, произхождаща от буржоазията.

* * *

Жан седеше в леглото си, подпряла брадичка на коленете си, и се взираше навън, където светлият сърп на луната се издигаше в небето. От гърдите ѝ се отрони тиха въздишка. Ще отиде на бала, разбира се. Поне веднъж да види блясъка и разкоша на Версайския двор. А и никога не би посмяла да се противопостави на желанията на Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел.

Начинът, по който двамата мъже ѝ разкриха плановете си за бъдещето ѝ, я нарани дълбоко. Как пресметливо смятаха да я използват за целите си... Нищо, че имаха право — тя не беше щастлива с Шарл. Перспективата да прекара остатъка от живота си с него я изпълваше с отвращение.

Жан стана, загърна се в халата и отиде до прозореца. Отдавна не се беше чувствала така самотна. Представи си болната си майка и потръпна от ужас. В тялото ѝ расте тумор, обясняваха безпомощно лекарите и изразяваха съжаление за неспособността си да направят нищо, та да облекчат мъките ѝ.

В очите на Жан пареха сълзи. Тя си наля чаша вода от обкованата със сребро гарафа и отпи голяма глътка.

Как ли изглежда кралят сега? Не бе забравила срещата им край езерото. Помнеше начина, по който я гледаше. При мисълта да го види отново на бала с маски я обзе странно вълнение. Той надали ще си спомни за мен, каза си сърдито Жан. Но ако все пак... Какво лошо има да си помечтае как танцува с краля? Не! Жан разтърси глава и си заповяда да не губи здравия си разум. Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем положително надценяваха възможностите ѝ. Но кой знае какво може да се случи по време на бал с маски?

* * *

Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем повикаха специален шивач от „Версай“, за да ушие костюма на Жан.

— В момента на мода са горски нимфи и овчарки — обясни с носовия си глас мосю Фишу и ѝ показа рисунките си.

Това означава, че поне трийсетина дами ще се явят на бала в костюми на горски нимфи и овчарки, помисли си раздразнено Жан, но все пак разгледа скиците. Ако искаше кралят да я забележи, по-добре беше да се облече различно от другите.

— Не желая да се обличам нито като нимфа, нито като овчарка — заяви решително тя и остави скиците.

Мосю Фишу се ококори смаяно.

— Но изборът на такъв костюм ще покаже, че мадам има вкус и е осведомена какво е на мода в момента!

Жан се постара да пренебрегне скритата в думите му обида.

— Ще се облека, както аз смятам за най-добре. Ще отида на бала като Диана, богинята на лова.

Настъпи вечерта на бала. Жан се огледа доволно в огледалото и се поздрави за решението си. Роклята с цвят на шампанско, с втъкани златни нишки и обшита с перлички, ѝ стоеше отлично. Тясната горна част подчертаваше дълбокото деколте и крехката ѝ талия. На лявото рамо носеше изящен златен лък и колчан със стрели. Косата ѝ, украсена с перлени нанизии и лунен сърп, беше посипана със златна пудра, а тясното домино кокетно криеше очите ѝ.

Обзета от възхищение, Мари я загърна в топла наметка. Каретата вече я очакваше. Когато Жан слезе в залата по витата стълба, Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел онемяха от почуда. Един поглед към лицата им ѝ показва, че не е сгрешила в избора си.

Жан никога нямаше да забрави този миг. Пари дьо Монмартел се поклони почтително и ѝ целуна ръка, а Льо Норман дьо Турнем я прегърна с гордостта на баща.

— Майка ти ме помоли да ти пожелае щастие — пошепна в ухото ѝ той.

Пак ѝ говореше на ти, както преди сватбата ѝ. Като видя лицето му, потъмняло от болка поради неизлечимата болест на майка ѝ, Жан му прости студената пресметливост.

— Благодаря ти — отвърна съвсем тихо тя.

13

„Версай“, на чието великолепие и големина завиждаше и се възхищаваше цяла Европа, тази вечер сияеше в целия си блясък. Безброй свещи и факли осветяваха двореца и златното сияние се виждаше още отдалеч.

Каретите напредваха сред море от светлини. Сякаш целият град се бе запътил към „Версай“. Първите любопитни се бяха настанили край портите още следобед, за да заемат най-добрите места и да видят костюмираните гости. Хиляди хора се блъскаха и напиреха към оградата; кралските гвардейци с мъка ги удържаха да не нахлуят в парка.

— Гледай натам, натам! В каретата, запрегната с шест коня! Ето го и Орлеанския херцог! — Дребен мъж с дървени обувки и вехт жакет проточи шия и възбудено се провря напред. Белези от едра шарка покриваха цялото му лице. Той смушка съседа си и посочи с вледенените си пръсти разкошната карета, запрегната с шест расови коня. Днес дори Орлеанския херцог чакаше на опашка като всички и напредваше съвсем бавно.

Жената до него опря ръце на пълните си хълбоци и поклати глава.

— Не, драги, този не е Орлеанския херцог, а принц Конти. Виждала съм герба му.

В следващия миг жената изкрещя възмутено и си нахлупи бонето, което някой от навалищата се бе опитал да отмъкне.

— А онзи там? Май е принц Дьо Субиз?

Един кочияш загуби търпение и скочи.

— Махайте се! Освободете пътя, какво чакате! — изкрещя той и размаха камшик с надеждата най-сетне да потегли.

Няколко души се развикаха, но множеството се отдръпна едва когато кралските гвардейци извадиха сабите си и заплашиха да приложат сила. Върволицата от коли отново се задвижи.

Минаха през златните порти и Жан залепи чело о прозорчето на каретата, за да види огромния, осветен с факли *Avant-Cour* — почетния двор. Вляво и вдясно се издигаха две величествени постройките. Каретата мина през още една златна порта, влезе в кралския двор и спря пред широко мраморно стълбище.

Лакей отвори вратичката на каретата и направи дълбок поклон. Жан пое дълбоко дъх, прихвана полата си и слезе.

* * *

Топла светлина от безброй свещи и тържествена музика посрещаха посетителите при влизането им в официалните салони. Празнично украсени, помещенията бавно се изпълваха с хора в най-разнообразни костюми. Гостите минаваха през многобройни салони, за да стигнат до Огледалната зала, където в полунощ се очакваше откриването на бала. Жан с мъка се придвижваше напред сред навалищата от пъстро облечени гости. Усещаше любопитни погледи и се зарадва, че носи маска, която ѝ позволява да скрие обзелата я несигурност.

Трудно беше да остане равнодушна пред толкова разкош. Специално за бала стените бяха покрити с червена дамаска. От двете страни се редяха блестящи мраморни стели, великолепни камини, огледала, сребърни скулптури, стъклени фигури и огромни картини в златни рамки. Тук живееше кралят. Тези салони демонстрираха по внушителен начин кралското величие и не допускаха съмнение в могъществото на монарха.

Пред входа на Огледалната зала имаше опашка. Охраняващите вратата гвардейци внимателно проверяваха поканите на гостите.

Жан се нареди сред чакащите. С всяка крачка страхът ѝ нарастваше. Показа се, че гвардейците не пропускат всички гости!

Ами ако и нейната покана не ѝ осигурява достъп до Огледалната зала? Това означава да не види как кралят открива бала в полунощ. Толкова труд за нищо!

Слисаният господин, недопуснат да влезе, очевидно не повярва в лошия си късмет.

— Но аз имам покана! — настоя той.

— Съжалявам, мосю, но тя не ви дава право да влезете в Огледалната зала за откриването на бала. Отстъпете, моля — подкани го строго гвардеецът на вратата.

Венецианският търговец след него имаше повече късмет. Пропуснаха го да влезе, ала Жан така и не видя по какво поканата му се различаваше от тази на предишния господин.

Тя напредваше крачка по крачка и нервите ѝ все повече се опъваха. Само още няколко метра... Двойката пред нея — овчар и нимфа — бе отхвърлена.

Гвардеецът я погледна въпросително.

— Мадам Д'Етиол — представи се тя, стараейки се да изглежда спокойна, и му подаде поканата си. Мъжът потърси в списъка, който държеше в ръка, скоро намери, каквото търсеше, и кимна.

— Заповядайте, мадам.

Жан въздъхна облекчено и мина край него. С дискретен поглед към поканата на отхвърления овчар тя установи, че в горния десен край липсва Бурбонската лилия — вероятно тъкмо по нея различаваха избраните от обикновените гости.

Жан влезе в осветената от безброй свещи огледална зала и спря, заслепена от приказно святкащото море от светлини. Блясъкът на златото и среброто, кристалните полилеи, гладкият мрамор и ярките бижута на гостите се отразяваха в огромните огледала и обгръщаха човешкото множество в топло златно сияние. Нежнорозовите листенца, с които беше посипан подът, ухаеха замайващо и Жан изведнъж се почувства като в приказка.

Яркоцветното множество от гръцки богове, ориенталци, нимфи, духове, куртизанки, китайци, овчари, градинари, романтични цветарки се движеше във всички посоки. Водеха се шумни разговори. Ориенталски благородник явно остана впечатлен от костюма ѝ, защото галантно склони глава в нейната посока. Жан му кимна с усмивка.

* * *

Херцогиня Дьо Бранка, облечена в разкошна рокля, украсена с безброй звездовидни диаманти, попипа недоволно сложната си

прическа, облегна се на парапета и огледа с интерес пълната зала. Погледът ѝ спря върху една доста закръглена султанка.

— Е, поне херцогиня Дьо Лораге се разпознава без усилия и в най-гъстата тълпа — обърна се тя към херцог Дьо Ришелъ, застанал до нея в костюм на Зевс. — Вярвате ли в слуховете, че в момента тя утешава краля на майчинската си гръд?

Ришелъ се засмя злобно.

— Да, защото Негово Величество има специфично чувство за вяръност. Това ще е последната от сестрите Нел, която ще му стане метреса. Но ако ме питате, аз не съм готов да заложа на нея.

Херцогът погледна през лорнета си и се заинтересува от пищната снага на мускетар, заобиколен от десетина маскирани господа. Под този костюм със сигурност се криеше принцеса Дьо Роан.

— Май ще заложа на онзи възхитителен мускетар — засмя се той и се обърна предизвикателно към херцогинята: — Какво ще кажете за един малък облог? Залагам сто луидора, че тази вечер кралят ще се заинтересува от амазонката.

Херцогиня Дьо Бранка проследи погледа му и на лицето ѝ се изписа отегчение.

— Принцеса Дьо Роан? Не, скъпи. Сигурна съм, че тя няма да стане новата метреса. Въпреки това ще приема облога. И не само ще го приема, а ще заложа още сто луидора. Според мен изборът на Негово Величество ще падне върху... — тя затърси с поглед в тълпата и откри прелестна млада дама в небесносиня рокля, която в този момент се присъедини към женския мускетар — ... върху онази русалка!

— Графиня Дьо Шеврьоз? Ако наистина сте готова да заложите двеста луидора на младата дама, значи знаете много повече от нас — намеси се в разговора дълбок глас.

Херцогиня Дьо Бранка и Ришелъ се обърнаха изненадани. Пред тях стоеше маркиз Дьо Пюизиол.

— О, маркизе, много се радвам да ви видя. — Херцогинята му подаде ръка и маркизът я целуна галантно. — Да не би да сте решили да се присъедините към нашата малка игра?

Маркизът се засмя и намести тюрбана на главата си.

— С удоволствие, херцогиньо. Ако позволите...

Той взе лорнета ѝ и внимателно огледа множеството. Първо отдели време на русалката и женския мускетар, събрали около себе си

доста мъже. Проследи как принцеса Дьо Роан кокетно се засмя на забележката на висок мъж в костюм на Арлекин, след което русалката уж случайно изпусна ръкавицата си. Арлекинът веднага се наведе да я вдигне, но в този миг нещо привлече вниманието му. Другите господа също се обърнаха към другия край на залата. Маркизът се обърна в същата посока, любопитен да открие причината за този внезапен интерес, и видя зашеметяващо красива древногръцка богиня. Диана, повелителката на лова.

По устните на маркиз Дьо Пюизиол заигра усмивка. Най-сетне разбра защо придворният банкир Пари дьо Монмартел беше дал куп пари за поисканата покана. Само слепец не би забелязал такова очарователно същество.

Маркиз Дьо Пюизиол свали лорнета.

— Е, аз ще се обзаложа не само срещу принцеса Дьо Роан, но и срещу графинята. Освен това, ако позволите, уважаема херцогиньо, ще увелича облога на триста луидора и ще ги заложа на дамата в костюм на Диана.

* * *

Кралят стоеше пред огледалото в малкото тайно помещение, граничещо с Огледалната зала, и критично оглеждаше костюма си.

Камердинерът Льо Бел държеше с две ръце главата на дървото, от която оставаха открити само очите и устата, и почтително наблюдаваше господаря си.

Луи нахлузи зелени ръкавици, украсени с искрящи смарагди, и се обърна към Льо Бел.

— Значи казвате, че младата мадам Д'Етиол, която преди време срещнахме в гората, е тук тази вечер?

Льо Бел кимна и се поклони дълбоко.

— Да, Ваше Величество. И ако позволите, тя изглежда невероятно в костюма на Диана.

Кралят тъкмо се готвеше да погледне през шпионката в стената, но се обърна към своя камердинер и се засмя.

— Наистина ли се е облякла като Диана?

— Да, Ваше Величество.

Заинтересуван, Луи вдигна капачето и огледа множеството в Огледалната зала. Повечето придворни се разпознаваха въпреки костюмите. Не само защото Льо Бел го беше осведомил с подробности кой как ще е маскиран, а и защото фигурите и движенията на тези хора му бяха познати до болка — все пак те кръжаха около него всеки ден. Нито костюмите, нито маските запазваха анонимността им. Крехката русалка без съмнение беше графиня Дьо Шеврьоз, а мъжът в костюм на Арлекин със сигурност беше граф Дьо Сенвил. Погледът му се впи в разкошното деколте на висок мускетар — това бе принцеса Дьо Роан. После се насочи към херцогиня Дьо Бранка, чиито злобни коментари за присъстващите живо си представяше. Продължи да търси дамата, която спомена камердинерът му, и най-сетне я откри. Льо Бел не бе преувеличил — тя наистина изглеждаше възхитително.

Кралят се усмихна. Не бе забравил сцената в езерото. Как смело се бе изправила срещу граф Дьо Морпа в мократа си рокля и бе изтръгнала пистолета от ръката му. Впечатляваща млада дама!

Дискретно покашляне го изтръгна от приятните мисли.

— Простете, Ваше Величество, но времето напират.

Кралят кимна.

* * *

Церемониалмайсторът удари силно с жезъла си по пода. Все още замаяна от необичайната атмосфера, Жан спря да диша. Музиката и разговорите замлъкнаха изведнъж.

— Нейно Величество Мария Лешчинска, кралица на Франция!
— оповести церемониалмайсторът и с дълбок поклон отстъпи настрана.

Жан приклепна в дълбок реверанс. За първи път виждаше Мария Лешчинска и любопитството надви плахостта.

Лицето на кралицата бе сковано, сякаш носеше маска. Следвана от придворните си дами, тя мина под златната арка и се запъти към гостите. Жена на средна възраст — това беше първото впечатление на Жан, но Мария Лешчинска излъчваше достойнство и зрелост, които я изпълниха с уважение. За разлика от всички други кралицата не носеше костюм — това само подчертаваше величественото ѝ

излъчване, а украсена с перли бална рокля. Лицето ѝ не беше покрито, в косите ѝ искряха два огромни диаманта.

Кралицата на Франция! За миг Жан изпита угризение на съвестта, като си помисли с какви намерения и надежди е дошла на този бал. Проследи с поглед отдалечаващата се Мария Лешчинска, без да се изправи, защото само след минута церемониалмайсторът отново удари с жезъла си по пода.

— Негово Височество, дофинът на Франция Луи-Станислас и съпругата му, дофината Мария-Тереза-Рафаела.

Доста пълен млад мъж, едва навършил шестнайсет години, подаде ръка на съпругата си, с три години по-голяма от него, спря под златната арка и огледа присъстващите с видимо смущение.

Жан си каза, че престолонаследникът по нищо не прилича на харизматичния си баща.

Присъстващите отново се поклониха дълбоко, когато наскоро венчаната двойка, костюмирана като градинар и цветарка, мина по пътеката. Макар и свели глави, гостите на бала се опитаха да хвърлят поглед към испанската принцеса: един ден тя щеше да стане френска кралица. „Момичето изглежда доста уплашено и това е разбираемо при тези неприкрито любопитни и оценяващи погледи“, помисли си съчувствено Жан.

— Мили боже, та тя не носи дори руж — пошепна на придружителя си дамата зад нея, скрила лице зад ветрилото. В този миг церемониалмайсторът за трети път удари с жезъла си по пода и нахалната дама моментално млъкна.

— Негово Величество Луи XV, крал на Франция!

Жан впи поглед във вратата. Изведнъж ѝ стана горещо. Кралят бе облечен като тис. Костюмът му имаше точно формата на грижливо подрязваните дървета от този вид в дворцовия парк. Придружен от четирима гвардейци, той застана под златната арка, вдигна глава и огледа затихналото множество.

Кралят! Дали ще я познае?

Гостите се поклониха още по-дълбоко. Кавалерите се отпуснаха на едно коляно, дамите затвориха ветрилата и сведоха глава. Сърцето на Жан биеше все по-силно.

Внезапен шепот я накара да вдигне глава. За момент повярва, че е станала жертва на оптична измама — под арката стояха цели осем

дървета!

— О, колко забавно от страна на Негово Величество! — звънна женски глас от другата страна на залата. Гостите отговориха с одобрителни смехове и кимвания. Осемте тиса, един от които беше кралят, закрачиха в редица през голямото помещение.

Щом стигнаха до танцовата площадка, дърветата спряха. Само едно продължи напред. Кралят!

Жан проследи с горящ поглед как Луи застана пред подиума, където бе събрано кралското семейство, и се поклони пред дофината. Очевидно смаяна от необичайното зрелище, испанската принцеса имаше нужда от малко време, за да се овладее. Най-сетне тя направи скован придворен реверанс, подаде ръка на краля и двамата излязоха в средата на залата, за да открият бала с менует.

Кралят танцуваше добре и гостите го следяха с видимо одобрение. Движенията му бяха елегантни и хармонични, позата изправена и горда.

След първия танц към краля се присъединиха и другите тисове, поканили кралските дъщери и придворните дами с най-висок ранг. Жан се опита да излезе малко по-напред, за да вижда по-добре танцуващите, а и те да я видят.

Осемте танцуващи тиса представляваха прекрасна гледка. След няколко завъртания и смени на партньорките дори най-внимателните наблюдатели вече не бяха в състояние да кажат кой от тисовете е кралят. Номерът беше успял!

За момент Жан повярва, че една от тъмозелените фигури се обръща към нея, и сърцето ѝ спря да бие. В следващия миг обаче към танцуващите се присъединиха още много двойки и зелените фигури изчезнаха в навалищата. Ориенталски благородник покани Жан и тя прие с леко разочарование.

— Определено никога не съм ви виждал в Двора, иначе със сигурност щях да запомня грациозните ви движения — заговори я ласкателно партньорът ѝ.

— Наистина ли?

Той кимна и я притисна силно до себе си. Жан усети натрапчивия му парфюм с аромат на виолетки и потръпна.

— Кажете ми името си, красива Диана. Обещавам да запазя тайната ви.

— Но това би означавало да се лишим от цялото очарование на вечерта! — отговори тя, благодарна, че следващата фигура на танца я отдалечи от него.

— Напротив, напротив! — възрази той и отново я притисна до гърдите си.

— Ако позволите, мосю... — прозвуча в този миг властен глас. Тисът, внезапно изникнал пред тях, подаде ръка на Жан.

Ориенталският благородник изгледа с недоволно изражение зелената фигура, но в крайна сметка направи поклон и отстъпи. Дървото не го удостои повече с поглед. Цялото му внимание се съсредоточи върху Жан.

— Мадам?

Гласът му прозвуча дрезгаво. Погледът му бавно се плъзна по фигурата ѝ и улови всеки детайл: от малкия златен колчан и лунния сърп в косите ѝ до деколтето и крехката талия, украсени с перли.

Въпреки маската и костюма Жан изведнъж се почувства гола.

— Ваше Величество... — промълви тя и сведе глава.

Смарагдите на ръкавиците му отразяваха светлината на свещите. Той стисна пръстите ѝ и тя изпита внезапна топлина. Двамата се присъединиха към танцуващите.

— Е, мадам, как да разбираме костюма ви? Може би е намек? — попита кралят по време на едно завъртане и я задържа в прегръдката си малко по-дълго, отколкото беше редно. Натискът на ръцете му ускори дишането ѝ. Лицето му се намираще само на сантиметри от нейното и тя видя съвсем ясно очите му, святкащи под маската.

— Това, Ваше Величество, оставям изцяло в ръцете на онези, които благоволят да ми обърнат внимание.

Кралят се засмя тихо и продължи да танцува. Без да откъсват поглед един от друг, двамата се оставиха музиката да ги води. Ръцете им се докосваха, отдръпваха се, пак се допираха и при следващото завъртане отново се търсеха.

Жан усети топлия му дъх в ухото си и отново чу дълбокия му глас:

— Мадам ще прости баналността на думите ми, но вашата красота и прелест затъмняват всички останали тази вечер.

— Причината е само в близостта на Ваше Величество.

Кралят наподобих поклон и отново впи поглед в лицето ѝ. Жан се взираше като замаяна в тъмните очи и танцуваше, напълно забравила къде се намира и кой е партньорът ѝ. Едва краят на менуета я върна в действителността.

Кралят вдигна ръката ѝ към устните си.

— Благодаря ви за танца, мадам. Вие сте...

— Сир! Сир!

Смаяна, Жан видя как морето от маскирани се раздели, за да направи път на закръглена дама, изстреляла се към тях със забележителна скорост. Лицето ѝ сияеше.

— Това сте вие, сир, сигурна съм!

Дамата хвърли кратък поглед към Жан, кимна ѝ пренебрежително и умело се промуши между нея и краля. Разкошната роба, обшита със скъпоценни камъни, я закри почти изцяло.

— Ах, Ваше Величество, мен не можете да заблудите. Даже в залата да имаше двайсет тиса, пак щях да ви позная — продължи сладниково дамата.

Кралят учтиво наклони глава.

Султанката затрака с мигли.

— Умолявам ви, Ваше Величество, подарете ми следващия танц!
— Без да се бави, тя мушна ръка под лакътя на краля и го повече към паркета. Луи изчезна в тълпата, без да се обърне нито веднъж.

* * *

Херцогиня Дьо Бранка, заела най-добрия наблюдателен пост в залата, се обърна с доволна усмивка към маркиз Дьо Пюизиол:

— Е, скъпи маркизе, боя се, че сте на път да изгубите облога. Кралят току-що позорно изостави вашата Диана.

— Наистина ли смятате така? — Маркизът се усмихна хладно.
— Позволете — помоли той и взе лорнета на херцогинята.

Да, кралят, по-точно тисът, за който се смяташе, че е кралят, танцуваше с дебелия султанка. А Диана стоеше сама в края на паркета. Маркизът въздъхна и отпусна лорнета.

* * *

Пред Жан застана горски дух и я покани да танцуват. Тя кимна учтиво и му подаде ръка. Докато изпълняваше сложните фигури на танца, мислеше единствено за краля. Не можеше да повярва, че я е изоставил просто така. Дали ще я покани отново? Улови се, че през цялото време търси с поглед тъмнозелени фигури.

Горският дух я наблюдаваше развеселено.

— Боже, колко тъжна вечер! Дамите се интересуват само от дървета — оплака се той и ѝ намигна съзаклятнически.

Жан се усмихна с отсъстващ вид и отново потъна в мисли.

Ами ако онова, което се беше случило по време на танца с краля, е само плод на въображението ѝ?

Внезапно Жан забеляза, че партньорът ѝ се движи към края на паркета, и го погледна изненадано. Той се наведе доверително към ухото ѝ.

— Мадам, един общ приятел, към когото в момента са устремени твърде много погледи, желае да ви види. — Гласът му прозвуча необичайно настойчиво.

— Да ме види? — Жан изобщо не разбра какво се иска от нея.

В същия момент горският дух я изведе от танцовата площадка и отвори странична врата, скрита зад голямо огледало.

— Но, мосю!

— Бързо, бързо!

Преди Жан да успее да реагира, мъжът я бутна да мине през вратата. Озоваха се в тесен коридор, тапициран с копринени тапети. Горският дух улови ръката ѝ и я поведе по тясна вита стълба. Смаяна, тя го последва безропотно. Качиха се на горния етаж, той отвори първата врата, поклони се и я бутна да влезе.

— Какво означава това? — попита тя и се обърна към него, но в този момент той затвори вратата и изчезна.

Жан се огледа слисано. Намираше се в малък, луксозно обзаведен салон. Видя елегантни кресла, канапе, дебел килим на пода. В камината гореше буен огън. Отиде до прозореца. Маската ѝ убиваше и тя свали дясната си ръкавица, за да я отвърже.

Погледна навън и ахна възхитено. Оттук се виждаше целият огромен, ярко осветен парк на двореца. По дългите прави алеи стояха гвардейци с факли. Гледката я зашемети.

— Харесва ли ви?

Жан се обърна стреснато. Кралят, влязъл безшумно през тайна врата в стената, бавно сваляше маската от главата си.

Жан втренчи поглед в лицето му. Той стоеше само на метър от нея и тя за първи път имаше възможност да го види ясно, във всички подробности: тъмни очи под високи вежди, ясно очертани скули, красиво извита горна устна, която му придаваше подигравателно и леко надменно изражение. В средата на трийсетте, кралят несъмнено беше много красив мъж. „Прекалено красив“, помисли си тя в прилив на нервност. Стоеше пред нея гордо изправен, костюмът ни най-малко не скриваше широките му рамене. Всяка жена би се почувствала привлечена от такъв мъж, даже да не беше кралят на Франция.

Луи се приближи бавно. Имаше властно излъчване. Погледът, позата, жестовете бяха на човек с безусловен авторитет. Ала Жан откри в очите му замисленост, която го правеше уязвим, и това я учуди безкрайно.

Кралят спря на сантиметри от нея.

— Кълна се в бога, мадам, без маска сте още по-красива — промълви той, улови дясната ѝ ръка и я вдигна към лицето си. Устните му докоснаха вътрешната страна на китката и се плъзнаха нагоре. Жан потрепери и дъхът ѝ се ускори.

Без да пуска ръката ѝ, кралят я привлече към себе си.

Изненадана от обзелото я вълнение и желанието да усети целувката му, Жан затвори очи. Осъзна, че тази нощ ще прати по дяволите предпазливостта и ще загърби добрите съвети, с които я изпратиха кръстникът и пастрокът ѝ.

Лицето му бавно се приближи към нейното и тя повярва, че ей сега ще усети устните му върху своите, когато той изведнъж я пусна и отстъпи крачка назад.

Жан го погледна объркано. Лицето му се бе променило в миг. Очите му излъчваха студена подигравка.

— Е, мадам, няма ли да ми кажете защо сте тук тази вечер? И вие ли като другите дами се надявате да станете новата метреса на френския крал?

Пренебрежителността и наглостта в тона му я улучиха като плесница. Жан потрепери, сякаш наистина я бе ударил, ала веднага се овладя.

— Ваше Величество се забравя — отвърна хладно тя, грабна ръкавицата и маската си и понечи да мине покрай него, но той ѝ препречи пътя.

— Не съм ви позволил да си отидете!

Тя вдигна глава и го изгледа втренчено. Очите ѝ потъмняха от гняв.

— Ваше Величество ме обиди достатъчно — отвърна ледено тя, мина покрай него и излезе от салона с високо вдигната глава. Нека посмее да я хвърли в Бастилията!

Кралят я проследи с изненадан поглед.

Жан прекоси коридора, без да се обърне нито веднъж, и слезе в залата. Очите ѝ бяха пълни със сълзи и тя побърза да си сложи маската.

Чувстваше се обидена и унижена. Докато танцуваше с краля и в първите мигове в малкия салон, беше убедена, че между двамата им се е породило привличане, силно като магия. Начинът, по който се движеха заедно, по който той я докосваше и гледаше — никой мъж не беше събуждал в сърцето ѝ такива чувства. И тя, глупачката повярва, че той изпитва същото като нея. Едва сега осъзна колко е наивна и неопитна в придворните взаимоотношения.

Чу приближаващи се гласове и бързо изтри сълзите си. Две млади жени — русалка и мускетар — минаха покрай нея, хихикайки. Тя се затича по някакъв безкраен коридор и вече уплашена, че се е объркала напълно, видя врата. Отново влезе в официалните салони и успя да стигне до голямото стълбище. Вървеше през гъстата тълпа, без да забелязва никого. Празнуващите я зяпаха любопитно, но тя не спря нито за миг. Най-сетне слезе в двора, където все още цареше голямо оживление.

Положи доста усилия да намери паж, който да ѝ повика карета. Качи се бързо, отпусна се върху седалката и въздъхна дълбоко. Виковете и песните на народа, който продължаваше да се тълпи пред портите на двореца и празнуваше по свой си начин, стигаха до нея много отдалеч и сякаш ѝ се подиграваха. Жан стисна ръце в юмруци.

Защо проклетият кочияш не подкара конете по-бързо? Още не е прекосил дори двора!

Внезапно каретата рязко спря. Някой отвори вратичката. Появи се мъж, който с елегантен скок се метна в каретата и се поклони изискано пред слисаната Жан.

Силно смутена, тя само кимна. Мъжът беше млад, вероятно към края на двайсетте, и тя го позна по костюма, макар че беше свалил маската и носеше сабя. Горският дух, който я заведе при краля. Лицето ѝ се вледени.

— Позволете да се представя, мадам. Името ми е Луи дьо Ноай, херцог Д'Айен, капитан на гвардейците на Негово Величество. Тук съм по поръчение на краля.

— Не мисля, че ще задълбочим познанството си, молю — прекъсна го хладно Жан.

— Мадам, имате пълното право да се сърдите — отвърна с усмивка херцогът. — Аз съм тук, за да се извиня от името на краля.

Жан мълчеше.

Херцог Д'Айен извади от джоба на жакета си запечатан плик и ѝ го подаде.

— Негово Величество ще се радва да се срещне с вас на бала на град Париж.

Младият мъж се поклони за довиждане, слезе от каретата и изчезна в нощта.

Кочияшът подсвирна и конете препуснаха.

Льо Норман дьо Турнем размени кратък изнервен поглед с Пари дьо Монмартел. И двамата бяха отчаяни. Жан даваше само едносрични, нищо незначещи отговори.

— Значи танцувахте с него? — опита той още веднъж.

— Да — отвърна студено Жан.

— Колко пъти?

— Веднъж.

— И?

— Той е отличен танцьор.

— Питам дали ви е казал нещо лично! — В гласа на Льо Норман дьо Турнем ясно се усещаше нетърпение.

— Направи ми най-обикновен комплимент за костюма ми.

— И нищо повече? — намеси се невярващо Пари дьо Монмартел.

— Един от придворните ми връчи покана за бала на град Париж — добави все така хладно Жан.

Нямаше никакво намерение да им описва срещата с краля в малкия салон. Сведе глава, за да избегне настойчивите им погледи, и си спомни за пакета, получен тази сутрин по куриер. Какво беше учудването ѝ, когато вътре откри роза и черно-бял костюм на домино. И за костюма няма да им каже.

Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел се постараха да прикрият разочарованието си.

— Оставам с впечатление, че вечерта не е минала много добре — отбеляза Льо Норман дьо Турнем, когато двамата си тръгнаха.

— Прав сте — съгласи се придворният банкиер. Инстинктът му подсказваше, че Жан премълчава нещо важно. Взе си щипка емфие и кимна окуражително. — Още нищо не е изгубено. Все пак е получила покана за следващия бал.

* * *

Жан се взираше замислено в черно-белия костюм — заедно с розата той все още лежеше в отворената кутия до тоалетката ѝ. Отпрати камериерката и остана сама в спалнята си.

Срещата с краля я бе развълнувала и тя прекара безсънна нощ. Никога досега не беше срещала мъж, който да се отнася с нея по такъв противоречив начин. Отначало изрази възхищение, едва ли не нежност; после стана надменен и я нарани дълбоко. Остави я да си отиде, а после ѝ изпрати извинение и покана за бала на град Париж. Не ѝ се искаше да признае, но поканата я зарадва много. Същевременно я обхвана страх.

Защо кралят иска да я види отново? Дали възнамерява да преживее кратко приключение с жена от народа? Възможно ли беше дама с нейното положение да се надява на нещо повече от мимолетно преживяване? Отново го видя пред себе си и се уплаши още повече, защото осъзна колко силно я привлича той. За първи път се чувстваше по такъв начин.

Взе розата и внимателно плъзна показалец по остриите бодли. Замисли се за Шарл. Той ще остане в Нормандия поне четири седмици, бе казал Льо Норман дьо Турнем. Не изпитваше угризения на съвестта спрямо мъжа си, макар да знаеше, че при цялото си тромаво добродушие той никога няма да ѝ прости, ако му изневери. Спомни си как реагира, когато кралят ѝ изпрати дивеч, и въздъхна. Независимо от сериозната подкрепа на Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел, тя знаеше, че е започнала много опасна игра.

Ала когато на следващата вечер пристигна карета, за да я отведе в Парижкото кметство, Жан забрави страховете и съмненията си. Чувстваше се развълнувана като младо момиче преди първия бал. Тя, Жан-Антоанет д'Етиол, отиваше да се срещне с краля! Коя жена не би се радвала на такава среща?

Площадът пред кметството гъмжеше от народ. На стълбището към залата сякаш се бе стекъл половината Париж. Поканените гости отново бяха в пъстри костюми.

— Простете! — За стотен път полата на Жан се закачи в нечии обувки и тя едва не падна. Нетърпеливо дръпна тънката материя на

черни и бели карета и с мъка изкачи следващото стъпало. Хората я притискаха от всички страни. Тя усети как в тази ужасна задуха грижливо направената и напудрена прическа започна да се разваля — бавно, но сигурно.

Херцог Д'Айен бе дошъл да я вземе с карета и сега, в костюм на Арлекин, се изкачваше редом с нея, като се стараяше да държи хората на разстояние, но нямаше сили да се справи сам с такава тълпа.

Най-сетне стигнаха до входа на балната зала и Жан въздъхна облекчено. Посрещна ги музика. Залата беше препълнена. С изключение на неколцина уважавани граждани и на градската управа, заели място на специална трибуна, поканените празнуваха така непринудено и буйно, че Жан се смая.

Ако се съдеше по зачервените им бузи, повечето гости вече бяха пийнали порядъчно. Шумни смехове и весели викове се смесваха с музиката. Стоотици мъже и жени опустошаваха бюфетите и винените мехове, а танцуващите не се притесняваха да се държат за талията, вместо за ръце. Доста господа, захвърлили перуките си по масите, бършеха запотените си глави.

Жан никога не беше виждала такава пъстра и весела тълпа. Разликата с бала във „Версай“ беше огромна — тук празнуваше народът. Тя се обърна към херцог Д'Айен и се постара да надвика музиката:

— Невъзможно е Негово Величество да дойде на такова място!

Херцогът понечи да ѝ отговори, но в този момент зад тях прозвуча развеселен глас:

— И защо не? Казват, че кралят обича подобни празненства.

Жан се обърна стреснато. Той стоеше съвсем близо до нея, също толкова едър и внушителен, колкото го помнеше. През двете си безсънни нощи си го беше представяла точно такъв. Носеше черна наметка на домино. Широкопола шапка с перо скриваше част от лицето му, но очите святкаха все така изкушаващо зад тясната маска.

Жан загуби дар слово. Луи наистина бе тук, при нея. Придружаваше го един-единствен охранител, маскиран като ориенталски воин.

Кралят се усмихна леко, посегна към ръката ѝ и я отведе зад една колона.

— Е, мадам, простихте ли ми? — попита тихо той, втренчил поглед в лицето ѝ.

Жан кимна колебливо. Без да отдели поглед, той целуна ръката ѝ и макар да усещаше в гърба си хладната мраморна стена, внезапно ѝ стана горещо. Той се наведе над нея и тя потръпна от допира на тялото му.

— Радвам се, че сте тук — пошепна дрезгаво той и нежно помилва бузата ѝ. Лицето му почти я докосна, когато покрай тях премина група шумно разговарящи гости. Червенобуз разбойнически капитан приятелски потупа краля по рамото.

— После ще се натискате, сега вървете да танцувате! — извика весело той, хвана Луи за ръкава и понечи да го повлече със себе си. Жан се вцепени.

За миг лицето на краля стана мрачно и заплашително, но много бързо се разведри.

— Добрият човек има право — засмя се той и стисна ръката ѝ. — Ако позволите, мадам...

* * *

Херцог Д'Айен се обърна към ориенталския воин, зад чиято маска се криеше самият херцог Дьо Ришельо.

— Да знаете, че тази страст на Негово Величество да се смесва инкогнито с народа ще ме прати в гроба.

Младият мъж въздъхна и отново втренчи бдителен поглед в своя господар, който танцуваше с мадам Д'Етиол.

Ришельо кимна, без да показва изненадата си. Нямахше представа, че кралят е дошъл на бала, за да се срещне с жена. Непознатата придружителка на Негово Величество танцуваше отлично. И двамата бяха в костюми на домино — следователно бяха се уговорили предварително. Движенията на дамата го заплениха. Подобно на краля и тя се бе приспособила съвсем естествено към начина на танцуване на простия народ. Излъчваше грация, ала опитното му око веднага разбра, че не е от Двора. На движенията ѝ липсваха благородната стилизация и изкуствеността, така характерни

за дамите от „Версай“. Въпреки това му се струваше, че я познава. В сърцето му покълна подозрение.

— Коя е дамата? — попита той, наведен над младия херцог Д'Айен, стараейки се да говори небрежно.

— Мадам Д'Етиол. Съпруга на някакъв си откупчик на данъци.
— Капитанът на кралските гвардейци вдигна рамене.

Херцог Дьо Ришельо не успя да скрие смайването си.

— Д'Етиол? Малката буржоазка, която злепостави граф Дьо Морпа по време на онзи лов?

Херцог Д'Айен кимна.

— Мили Боже! — Херцог Дьо Ришельо избухна в смях.

Гвардейският капитан иронично изкриви лице.

— Но моля ви, мосю Дьо Ришельо! Убеден съм, че този път не сте имали удоволствието преди краля!

* * *

Бързият ритъм на музиката владееше и двамата. Жан се наслаждаваше на въздушните си движения и танцуваше с развени поли, без да я е грижа за приличието. Кралят беше отличен танцьор. Последва примера на другите и просто сложи ръка на талията ѝ. За съжаление танцовата площадка беше препълнена и двамата често се сблъскваха с други двойки.

— О! — засмя се звънко Жан, когато множеството танцуващи ги притисна към една от статуите в залата и изсеченото от мрамор лице, което се залюля леко над главите им, се оказа образът на краля.

Натискът на ръката му върху талията ѝ се засили. Луи я погледна с добре изиграна строгост.

— Нима смеете да се шегувате с Негово Величество, мадам?

— Дори не бих помислила подобно нещо! Бъдете уверен, че съм негова най-предана поданица — отговори сериозно Жан, но очите ѝ засвяткаха дръзко.

Луи избухна в смях и отново я отведе на танцовата площадка. През цялото време не откъсваше поглед от лицето ѝ. Тя му се усмихна и той се наведе към ухото ѝ.

— Вие ме омагьосвате, мадам — произнесе тъмният глас и сърцето ѝ заби лудо. Погледна го в очите и напрежението помежду им завибрира с нова сила. Развълнувана като никога досега, Жан се стремеше към повече близост с мъжкото тяло.

Направиха няколко фигури и множеството ги тласна към едър господин, костюмиран като слънце, който се движеше със замах.

При следващото завъртане слънчевият диск върху главата на мъжа закачи широкополата шапка на краля и я отнесе. Луи едва успя да задържи перуката си, но не усети, че заедно с шапката е изчезнала и маската му.

— О, пардон!

Мъжът, забелязал какво е сторил, спря, за да върне шапката на непознатия танцьор. Дебелата му партньорка, увита в розов тюл, се закиска весело.

Мъжът се обърна към Луи и му подаде шапката, но като видя лицето му, замръзна наред движението. Очевидно не знаеше как да реагира.

Дебелата госпожица се оказа много по-бърза. Първо огледа изумено Луи, после премести поглед към мраморната статуя, която, трябва да признаем, много приличаше на живия крал, и шумно пое въздух. Островърхата ѝ шапка се заклати застрашително.

— Ама това е кралят! — изпищя тя и тънкият ѝ глас се пречупи.

Тълпата утихна. Десетки, стотици глави се извърнаха към краля.

Херцог Д'Айен и херцог Дьо Ришельо изникнаха буквално от нищото и застанаха от двете страни на своя господар.

— Приликата е поразителна, нали? Но нима сред вас поне един човек ще повярва, че Негово Величество е дошъл на този бал? — попита дръзко херцог Д'Айен и се изсмя.

Умелата преструвка целеше да покаже пълното безумие на подобно предположение. Ала дебелата госпожица, на крачка от припадък, въобще не му обърна внимание. Тя и застаналите наблизобяха вперили взор в лицето на краля, неспособни да решат дали зрението не ги лъже.

Херцог Д'Айен размени бърз поглед с херцог Дьо Ришельо. Двамата незабележимо отвориха наметките си.

Оркестърът спря да свири и в залата се възцари тишина.

Усетил стотици човешки очи да се взират в лицето му, кралят изведнъж се промени. Вирна глава и огледа множеството с чисто кралска гордост и надменност. Ако досега някой се бе усъмнил в идентичността му, в този миг всички разбраха кой ги е почел с присъствието си.

Мъж с бледо лице излезе напред, олюля се и падна на колене пред своя господар.

— Ваше Величество — заекна той и понечи да му целуне обувките, но в следващия миг се отдръпна, за да не бъде прободен от блестящото острие на шпага.

— Не се приближавайте до краля, мосю — рече студено херцог Д'Айен и тихият му глас не остави и капчица съмнение, че няма да допусне безредици.

Мъжът се дръпна уплашено.

— Направете място за краля!

Херцог Д'Айен размаха шпагата си във всички посоки и хората побързаха да освободят място за минаване.

— Изведете го бързо, докато държа тълпата в шах! — изсъска младият гвардейски капитан към херцог Дьо Ришельо. — Място за краля, казах! — извика отново той и направи още една крачка напред, за да изтласка тълпата.

— Ваше Величество, моля ви! — пошепна тревожно Ришельо, който моментално бе скрил Жан зад гърба си.

Луи кимна студено и закрочи с високо вдигната глава през навалищата. Хората се разстъпиха, за да му направят път. Някои се кръстеха, сякаш виждаха призрак, но повечето зяпаха с ококорени очи и широко отворени уста. Стара жена захълца шумно. Мъже и жени изглеждаха като упоени, но беше само въпрос на време да проумеят, че кралят наистина е танцувал в залата с тях. Тази представа изпълни Жан с ужас. Изведнъж си спомни великденската процесия, която проследи заедно с Абел — обезумели лица, крясъци, пристъпи на истерия. Тълпата беше известна с необузданите си реакции при появата на своя владетел.

Почти бяха стигнали до вратата, когато Жан усети как залата се раздвижи. Чуха се първите викове:

— Луи!

— *Vive le Roi!* Да живее кралят!

— Побързайте, Ваше Величество! — помоли задъхано Ришельо.

Няколко гвардейци, успели да си пробият път към своя крал, се притекоха на помощ, за да спрат хората, устремили се към вратата.

Най-сетне излязоха на стълбището. Жан усети ръката на Луи върху рамото си и с учудване установи, че той не се притеснява ни най-малко, а изглежда развеселен, дори се забавлява от случващото се.

Тя повдигна полата си, за да тича по-бързо. Оставаше им да прекосят площада пред кметството, а той гъмжеше от хора и превозни средства. Все повече глави се обръщаха след тях.

Херцог Дьо Ришельо отвори вратичката на наемна карета, спряла малко встрани от навалищата. Жан усети как нечия силна ръка я изтегли вътре.

— Тръгвай! Веднага! — изкрещя херцогът.

Кралят се отпусна на седалката срещу Жан и избухна в смях.

— Мили боже, отдавна не бях се забавлявал така! — извика той и впи пламтящ поглед в деколтето на Жан, която все още трепереше от вълнение.

Тя усети погледа му и бузите ѝ пламнаха още по-силно.

Ришельо, настанил се до краля, я зяпаше безсрамно, но тя пренебрегна дръзкия му поглед. Във вълнението си почти забрави факта, че ориенталският воин е тъкмо този безсрамен придворен. Един Господ знаеше защо кралят го е избрал за свой придружител.

Само след миг някой отвори вратичката и в трополящата карета се метна херцог Д'Айен. Младият капитан падна изтощено на седалката и хвърли сърдит поглед към своя крал.

— Кълна се в честта си на ваш гвардейски капитан, Ваше Величество, повече няма да търпя рискованите ви начинания. Хората напълно обезумяха.

* * *

По улиците на Париж кипеше живот. Навсякъде се чуваше музика, смехове, крясъци и песни. Хората пиеха и се забавляваха. По осветените от факли и фенери улици се движеха стотици фиакри, файтони, великолепни екипажи и носилки.

Кралската карета зави в тясна уличка, но въпреки това напредваше бавно. Херцог Д'Айен погледна през прозорчето и поклати глава.

— Целият град е задръстен.

По лицето на краля се изписа досада.

— Боже мой, ако дадете луидор на файтонджията, сигурно ще кара по-бързо.

— Простете, Ваше Величество, но ако му дам луидор, веднага ще разбере кой сте, защото това ще е годишната му печалба — отбеляза сухо херцог Дьо Ришельо.

Внезапно само на няколко метра от тях се чу ужасяващ трясък, последван от плющене на камшици, цвилене на коне и възбудени викове.

Херцог Д'Айен рязко дръпна кожената завеска пред прозорчето на файтона и провря глава навън, за да разбере какво става.

— Злополука ли? — осведоми се Ришельо.

— Да, два файтона са се ударили — отвърна раздражено херцогът. — А уличката е твърде тясна, за да минем покрай тях. Няма обаче и как да се върнем. Не ни остава нищо друго, освен да чакаме.

— Само това ни липсваше — въздъхна Ришельо.

— Хайде да слезем и да вземем друг файтон — предложи кралят.

— Вече ви казах, Ваше Величество, целият град е задръстен! А и не е редно да ходите неща — възрази херцог Д'Айен. — Налага се да чакаме. Не ми се вярва да се върнем във „Версай“ преди разсъмване.

Луи видимо се ядоса. Не беше свикнал да чака.

— Нямам намерение да седя до утре в този файтон.

— Моля ви, Ваше Величество!

— Мосю Д'Айен е прав — намеси се херцог Дьо Ришельо. — Ще чакаме. Щом отстранят препятствието, ще се опитаме да си пробием път до двореца „Тюйлери“ и ще останем там до разсъмване. Тогава всички ще спят и ще се върнем спокойно във „Версай“. Ако Ваше Величество тръгне пеш по улиците точно сега, ще се изложи на голяма опасност.

— Няма никаква опасност — възрази твърдо кралят. — Париж е достатъчно голям град и бихме могли да прекараме времето до разсъмване на много по-приятно място, отколкото в този жалък файтон.

Херцог Д'Айен се уплаши още повече.

— Ваше Величество, умолявам ви...

Жан, която се опитваше да гледа през прозореца, за да не смущава мъжете, неочаквано се обърна към краля.

— Прощавайте, Ваше Величество — промълви колебливо тя, — мястото не е достойно за вас, знам, но градският дом на чичо ми е съвсем близо...

Д'Айен и Ришельо я изгледаха, сякаш си е изгубила ума.

— Много мило от ваша страна, мадам — възрази младият капитан, — но вероятно разбирате, че Негово Величество не може да влезе в която и да е градска къща!

— И защо не? — попита пренебрежително кралят. — Това е много по-умно, отколкото да стоим до изгрев-слънце на тази ужасна уличка.

Тонът му не търпеше възражение и двамата мъже кимнаха примирено.

— Моля да ми дадете маската си, мосю Дьо Ришельо! — протегна ръка кралят.

Херцогът побърза да изпълни нареждането. В следващия миг четиримата вече бяха на улицата и си пробиваха път между празнуващите парижани.

* * *

Икономът Арно им отвори вратата полузаспал, по халат, и смаяно премести поглед от Жан към тримата ѝ костюмирани придружители.

— О, добър вечер, мадам Д'Етиол. Мосю Льо Норман дьо Турнем в момента не е в Париж — заяви той и ги пропусна да влязат в преддверието.

— Знам — кимна тя и разтвори черно-бялата си наметка. — Градът е задръстен, затова ще прекараме остатъка от нощта тук. — Жан посочи Д'Айен и Дьо Ришельо. — Моля отведете господата в гостните стаи, а за... мосю пригответе покоите на чичо ми.

Арно кимна учтиво и повика лакей да поеме наметките им.

Херцог Д'Айен свали горната си дреха и се наведе към ухото на Ришелю.

— Невероятно! Ще ноцуваме в къщата на буржоа! Кралят май не мисли какво прави...

Ришелю се засмя с разбиране.

— О, не се безпокойте за Негово Величество, драги. Той винаги знае какво прави. Обзалагам се, че няма да напусне къщата, без да е видял фустите на дамата. Ако мислите друго, значи не го познавате достатъчно добре.

Арно се поклони пред двамата придворни и посочи стълбището.

— Моля да ме последвате, господа!

Покоите на мосю Льо Норман дьо Турнем бяха най-хубавите и най-луксозните помещения в къщата: просторна спалня, antichambre и малка библиотека, обзаведени със скъпи, редки мебели. Още като дете Жан се възхищаваше на златните обкови и изкусните орнаменти от скъпоценни фурнири по тях и ги смяташе за изключително елегантни, но тази нощ, в присъствието на краля, стаите изведнъж ѝ се видяха жалки и недостойни.

Луи, все още с наметка и маска, огледа любопитно малкия салон и се обърна с гръб, докато лакеят подреждаше плодове и вино на масата.

Жан трепереше от нерви. Трябваше да намери начин да го изведе от къщата на чичо си, и то възможно най-бързо. В никакъв случай не искаше да изглежда така, сякаш му се предлагаше. Вече се укоряваше, задето сама се напъха в тази неловка ситуация. Даваше си сметка, че никой няма да ѝ повярва, но докато седяха във фойтона, тя мислеше единствено на каква опасност ще се изложи кралят, ако го разпознаят още веднъж. Едва когато влязоха в дома на Льо Норман дьо Турнем, осъзна колко недвусмислено бе прозвучала поканата ѝ.

Жан изчака лакеят да излезе от салона и направи реверанс.

— Ако Ваше Величество ме извини...

Луи бързо свали наметката и маската и се обърна към нея. Пронизващият му поглед я накара да отстъпи крачка назад.

— Не си отивайте. Останете с мен — помоли тихо той.

Сърцето ѝ заби лудо. Погледна право в очите и остана на място, макар да съзнаваше, че прави грешка. Изведнъж си спомни какво ѝ каза Пари дьо Монмартел: „Кралят е прекарал по една нощ с много

жени и е забравил имената им още на следващата сутрин. Ако искате повече от това, не отстъпвайте веднага. Не се поддавайте на увещанията му, за да не изгубите единствения си коз.“ Излишни думи, помисли си тогава тя, защото нямаше намерение да се отдаде на краля още при първата им среща. Ала това беше, преди да застане лице в лице с Луи, преди погледите и характерният му дрезгав глас да я развълнуват до дън душа. Никога не се беше чувствала така несигурна. И то не само защото мъжът пред нея беше кралят на Франция.

Той направи крачка към нея и я привлече към себе си. Тя се опита да се отдръпне, но той я задържа.

— Простете, че злоупотребявам с гостоприемството ви, но от бала във „Версай“ мисля само за вас.

— Сир, аз...

В същия миг устните му завладяха нейните и задушиха възраженията ѝ. Страстта и настойчивата му целувка ѝ отнеха способността да разсъждава. Съпротивата ѝ се стопи. Опитите ѝ да се отбранява срещу изпълващите я чувства се оказаха напразни. Забравила какво смяташе да предприеме, тя го прегърна и отговори на целувката му.

Устните му се отделиха от устата ѝ. Той покри с леки целувки шията ѝ, мина по линията на голото ѝ рамо и слезе към вдлъбнатинката между гърдите ѝ. Заля я вълна от парещо желание. Топлият му дъх погали деколтето ѝ. Сръчните му пръсти вече развързваха връзките на корсажа.

Силното му тяло се притискаше настойчиво към нейното. Жан простена задавено и отметна глава назад. Луи сложи ръка на тила ѝ и умело издърпа от косата ѝ фуркетите от слонова кост. Тежката кестенява коса се разпиля по голите ѝ рамене.

Той я погледна безмълвно, после без никакво усилие я вдигна и я отнесе до леглото. Развърза шнуровете на полата ѝ и свали ризата си.

Светлината на свещите придаваше на кожата му бронзова окраска. В тяло по нищо не приличаше на Шарл. Мускулите му издаваха, че обича движението. Излъчваше пулсираща енергия и необузdana воля за живот, които я привличаха неустойимо, много повече от впечатляващата му външност.

Жан милваше твърдите мускули и се наслаждаваше на играта им под бронзовата кожа. Потрепери от радост, когато той плъзна устни по

гърдите ѝ, остави пареща дيريا към корема и слезе към слабините ѝ. Ръцете му милваха меката кожа от вътрешната страна на бедрата и увеличаваха възбудата ѝ. Когато най-сетне проникна в нея, тя простена от наслада.

Луи се задвижи внимателно, мъчително бавно и тя си помисли, че няма да издържи на напрежението. Ала когато затвори очи, той извика:

— Не, не така! Гледайте ме, Жан, искам да виждам какво преживявате!

Тя се подчини и впи поглед в очите му. Дишането му се ускори. По кожата му избиха капчици пот. Движенията му постоянно се ускоряваха. Телата им се сляха в трескава възбуда, потопиха се едно в друго, насладиха се на вкуса си и се превърнаха в едно. Времето спря, после експлодира и се изля в море от сладостни усещания.

* * *

Огънят в камината догаряше. Няколко дебели цепеници тлееха и постепенно се разпадаха на пепел. Навън все още цареше мрак.

Жан отвори очи и се огледа замаяно. Устните ѝ пареха, тялото ѝ пламтеше. В първия момент не разбра къде се намира, но бързо си спомни какво се бе случило. Кралят! Обърна се с усмивка, но разбърканото легло беше празно. Луи я бе оставил сама! В сърцето ѝ се заби нож. Не, невъзможно!

Трепереща от страх, тя претърси полутъмната стая с поглед, надявайки се да се е излъгала. Дано не си е отишъл — това би означавало, че не е искал нищо повече от една нощ. Забеляза откренатата врата към библиотеката и въздъхна облекчено.

Жан се загърна в копринения халат на чичо си, оставен до леглото, и изтича боса в съседното помещение.

Луи стоеше до високия еркерен прозорец и се взираше в мрака. Парижани продължаваха да танцуват и да се веселят.

Нещо в позата му я накара да спре, въпреки че голите му гърди я привличаха неустойимо. Самотен... Божичко, Луи беше самотен! В сърцето ѝ се събуди диво желание да се приближи и да го прегърне, ала не посмя да го стори.

Кралят раздвижи глава и тя разбра, че е чул влизането ѝ.

— Понякога завиждам на тези хора... — заговори приглушено той, без да се обърне към Жан. Погледът му се плъзна към параклиса от другата страна на улицата. Зад малката постройка се очертаваха тъмните силуети на кръстовете в гробището. — Мислите ли понякога за смъртта? — попита неочаквано кралят.

И тогава Жан не издържа. Съчувствието я тласна към него. Ала лицето му бе толкова мрачно, че тя се уплаши. Погледна го колебливо и кимна.

Припомни си болната си майка и въздъхна. И тя имаше моменти, когато животът ѝ се струваше напълно безсмислен предвид вечната празнота, която ги очакваше.

— Да, Ваше Величество, често мисля за смъртта — призна тихо тя.

Луи не откъсваше поглед от кръстовете в гробището. Лицето му се превърна в каменна маска.

— Ние сме обречени да губим. Винаги да губим — пошепна той с дълбок пророчески глас.

— О, не, не само...

Той я погледна учудено. Жан направи още една крачка към него и го прегърна страстно.

— Току-що спечелихте завинаги един човек. Мен — обясни едва чуто тя.

Той огледа крехката фигурка, загърната в твърде голям копринен халат, и в очите му блесна тъмно желание. Прегърна я и я притисна до себе си с отчаяна страст, а после рязко смъкна халата от раменете ѝ.

Огледалната зала бързо се пълнеше с придворни. Слънцето едва бе изгряло, ала *lever* — церемонията по кралското ставане — беше назначена за девет и целият Двор беше на крак от часове. Облаци парфюм се носеха по галерията, точета тракаха по паркета, шумоляха утринни роби. Придворните си шепнеха възбудено. Никой не поглеждаше към ясното утро навън. Занимаваше ги един-единствен въпрос: кой ще има честта да бъде допуснат до церемонията по ставането на краля? Присъствието или неприсъствието в кралската спалня беше най-сигурният знак чия звезда изгрява или залязва, с кого е добре да се поддържа приятелство или поне близко познанство и чия близост е уместно да се избягва. Допускането до утринната церемония представляваше най-висока привилегия. Доказателство за благосклонността на Негово Величество, което показваше кой има власт и влияние в Двора. И обратно — дори най-високият ранг и многото титли не осигуряваха желаната позиция, ако кралят не канеше дадена особа при обличането си.

В момента единствено граф Дьо Морпа не се измъчваше от подобни тревоги. Докато вървеше по галерията с бързи стъпки и приближаваше кралските покои, мислеше за друго, финото лице с остро изсечени черти изглеждаше необикновено вгълбено. Рано сутринта при него се яви полицейският началник на град Париж за ежедневния си доклад. И донесе повече от любопитна вест: кралят присъствал инкогнито на бала в Парижкото кметство, охраняван единствено от Д'Айен и Дьо Ришельо. Дотук нищо необичайно — Луи имаше навика да се маскира и да излиза сред народа. Много по-интересно беше друго: кралят бил придружен от млада дама, която със сигурност не била от Двора. Негово Величество танцувал с нея цяла нощ, накрая си тръгнали заедно. За огромно съжаление на Морпа агентите не бяха успели да установят самоличността на тайнствената непозната. Графът забави крачка. Пред кралския салон се тълпяха десетки придворни.

Един от помощниците на церемониалмайстора застана на прага със списък в ръце.

— Мосю Дьо Брогли, мосю Дьо Машо д'Арнувил, мосю Дьо Крои... Негово Величество ви кани на *seconde entree*... Мосю Дьо Сенвил, мосю Дьо Таван, Негово Величество желае да присъствате на *troisieme entree*^[1].

Завистливи погледи проследиха избраните, които влязоха в преддверието към кралските покои. Граф Дьо Морпа си проби път през навалищата и влезе след тях.

Придворните страхливо се разстъпиха, за да пропуснат министъра. Макар да беше само граф, той работеше отдавна в Държавния съвет на краля и имаше много по-висок ранг от повечето високопоставени люде в Двора. Стражите мигом го пропуснаха да влезе. За разлика от придворните граф Дьо Морпа никога не показваше пропуса си.

Преддверието беше пълно с хора. Друг помощник на церемониалмайстора подреждаше присъстващите според ранга им.

Морпа поздрави с кратко кимване. Докато чакаше началото на церемонията, нощното приключение на краля не му излизаше от ума. Зяпаше с привидно равнодушие златните украси по белите стени и се питаше дали снощният излет е просто поредното забавление с простолюдието, каквото Негово Величество си позволяваше от време на време. Иначе надали би се срещнал с тази жена точно на бала в кметството. Въпреки това Морпа настоя пред началника на полицията да разбере коя е непознатата. Отдавна беше на служба при краля и от опит знаеше колко е важно да се информира навреме и за най-дребните детайли от живота на монарха.

Морпа въздъхна и извади часовника си. Девет и четвърт! Тази сутрин Негово Величество не бързаше.

Точно в този час в кралските покои се отвори странична врата, скрита зад завеса в пурпурно и златно. Кралят влезе забързано в помещението, все още в костюма на домино.

Льо Бел се втурна да го посрещне.

— Ваше Величество! Слава на бога! — извика той и направи дълбок поклон.

— Спокойно, спокойно — махна небрежно кралят. Нямаха време за обичайните учтивости.

Луи събу обувките си и се мушна под завивките. Льо Бел незабавно спусна избродираните със злато завеси на леглото.

Кралят хвърли на пода карнавалния костюм и Льо Бел побърза да го вдигне заедно с обувките. Притичалият паж изнесе дрехите в съседната стая.

— Да започваме — нареди кралят иззад завесите.

— Разбира се, Ваше Величество.

Кралят се отпусна на възглавниците. Льо Бел огледа изпитателно разкошната спалня с позлатени пиластри и великолепна щукатура, за да се убеди, че всичко е в ред. После пое дълбоко дъх, подръпна жакета си, изпъна рамене и отвори двукрилата врата, пред която се тълпяха придворните. Гвардейците отстъпиха настрана.

Луи чуваше от леглото си как поканените на церемонията влизат един след друг. Познаваше всяка стъпка, защото утринната церемония се разиграваше по строг протокол, установен още по времето на прадядо му, Краля Слънце. Луи бе прекарал детството си в „Тюйлери“ и когато заживя във „Версай“ като млад крал, не промени нищо в правилата.

Както всяка сутрин край леглото му застанаха дофинът, главният лекар, главният хирург и няколко избрани придворни. Всеки спазваше церемониала и зае полагащото му се място зад високата до колене позлатена балюстрада.

Луи отново чу стъпки. Първият камердинер се приближи до леглото и издърпа тежките завеси.

— Добро утро, Ваше Величество — поздрави херцог Дьо Ришельо с дълбок поклон.

Луи кимна величествено. Нищо не загатваше, че двамата са се върнали в Париж само преди няколко минути.

Ришельо се върна заднешком зад балюстрадата и зае мястото си сред присъстващите, които се поклониха дълбоко. Церемонията започна.

Първият лекар излезе напред.

— Добре ли си отпочина Ваше Величество?

Кралят кимна в най-добро разположение на духа.

— Отлично, отлично, господа! — отвърна той и се прозя изкусно, макар да беше очевидно, че не се е събудил току-що.

Само новациите в Двора не знаеха, че кралят не спи тук. Откакто преди няколко години се разболя от тежък грип в студеното, мрачно помещение, Луи реши да прекарва нощите в друга, много по-удобна и добре отоплена стая. Ала *lever e coucher*^[2] все така се провеждаха в официалната кралска спалня.

Кардинал Дьо Роан прочете кратка молитва и отслужи меса. После се появи млад паж и с дълбок поклон остави пред леглото златните пантофи на краля. Луи стана и обу пантофите. Мислите му се върнаха към изминалата нощ и той отново видя възхитителната мадам Д'Етиол, която на разсъмване лежеше гола в обятията му. Лицето му светна в усмивка.

Междувременно церемониалмайсторът отвори вратите за *seconde entrde*. В спалнята влязоха още придворни. Помещението бавно се пълнеше.

Двама лакей донесоха малка маса и поставиха върху нея леген с топла парфюмирана вода. Появи се и бръснарят.

Луи се протегна доволно и всички погледи се насочиха към него. Беше свикнал с това и не се притесняваше. Обърна се към придворните и те побързаха да сведат глави. Погледът му падна върху първия камерхер и капитана на кралските гвардейци. Бедничките, изглеждаха доста уморени!

— О, мосю Дьо Ришелъо и мосю Д'Айен! Прекарали сте приятна вечер, надявам се?

Всички придворни се обърнаха към двамата. Ришелъо и Д'Айен се усмихнаха и наклониха глави в знак на съгласие.

— Твърде приятна, Ваше Величество — отговори херцог Д'Айен, а Ришелъо допълни: — Даже забавна.

Луи кимна и се ухили едва забележимо. Първият гардеробиер и първият камериер му помогнаха да свали нощницата.

Един лакей му подаде влажна кърпа. Луи обърна голите си гърди към златния леген и придворните видяха по гърба му няколко червени драскотини.

В продължение на секунди в спалнята цареше пълна тишина. Много скоро обаче придворните се овладяха. Само един малък паж продължи да зяпа с отворена уста гърба на краля. Льо Бел го смушка сърдито в ребрата и момчето засрамено сведе глава. Липсата на самообладание говореше за лошо възпитание!

Луи се престори, че не е забелязал реакцията на придворните. Дофинът побърза да му подаде чиста риза и церемонията продължи.

След около час кралят влезе в Огледалната зала, обкръжен от четирима гвардейци и следван от участвалите в церемонията придворни. За всички беше ясно, че е в чудесно настроение. След няколко крачки Луи повика със знак херцог Д'Айен.

— Ваше Величество?

— Мосю Д'Айен, позволявам ви да не присъствате на месата, но в замяна искам да изпълните малка поръчка. — Докато кимаше дружелюбно на кланящите се придворни в залата, кралят пошепна в ухото на своя капитан: — Искам да отидете в Париж и да я доведете тук.

Херцог Д'Айен веднага схвана за кого говори кралят и се вцепени от изненада.

— Но, Ваше Величество, не можете да... Ще стане чудовищен скандал!

Кралят го погледна строго. Дори на капитана на гвардейците не бе позволил подобна дръзка реплика.

— Нима смееете да ме поучавате, мосю Д'Айен?

Младият мъж бързо поклати глава.

— Не, разбира се, Ваше Величество. Простете ми! — поклони се дълбоко и понечи да отстъпи назад.

— Тогава направете, каквото ви казах. Хайде, вървете, какво чакате!

[1] Втори, съответно трети достъп, влизане. — Бел.прев. ↑

[2] Церемония по лягането на краля. — Бел.прев. ↑

16

И през деня гледката на двореца беше повече от впечатляваща. През портите влизаха и излизаха десетки хора. Потокът никога не секваше. Още отдалеч се виждаше пъстра смесица от ездачи, карети, екипажи и носилки.

Каретата мина през просторния преден двор, където се разхождаха кралски гвардейци, а търговци кресливо предлагаха стоките си, влезе във втория двор и спря пред дясното странично крило.

Херцог д'Айен, който бе мълчал през целия път, се обърна мрачно към Жан:

— Препоръчвам ви да пуснете воала пред лицето си. Негово Величество няма интерес да ви познаят.

Жан кимна, без да се впечатли от обидния му тон. Свали от шапката си плътния дантелен воал и закри лицето си.

Лакей отвори вратичката. Херцог Д'Айен слезе пръв и й подаде ръка. Двамата влязоха през един от страничните входи на двореца.

Никой не забеляза дребния мъж, застанал в другия край на мраморния двор, който проследи сцената с будно внимание. След като херцогът и придружителката му влязоха и вратата се затвори зад тях, мъжът повика с властен жест един от мотаещите се из двора пажове.

— Иди при кочияша и попитай откъде идва каретата с херцог Д'Айен — заповяда той и пхна една монета в шепата на момчето. Пажът се поклони и хукна към другия край на двора.

* * *

В заседателната зала присъстваха всички членове на Държавния съвет. Министрите и държавните секретари стояха в почтителна поза около голямата маса.

Маршал Дьо Ноай хвърли бърз поглед към столовете около масата и безмълвно се помоли кралят да прояви снизходителност и да им позволи да седнат. На 65 години духът му беше буден, както на младини, но краката не го държаха както преди. Дългото стоене прав го напрягаше особено когато трябваше да съобщи не особено приятни новини.

— Е — продължи бодро той, разбрал, че днес Негово Величество няма да го покани да седне, — вече е ясно, че след смъртта на Карл VI Бавария ще се откаже от претенциите си. Синът му Максимилиан III ще признае наследството на Мария Терезия, макар и непряко.

Кралят се облегна назад в тапицираното си кресло и скръсти ръце.

— Искате да кажете, че Максимилиан ще подкрепи избора на съпруга на Мария Терезия за император на Свещената Римска империя?

— Да, Ваше Величество.

Луи се обърна към военния министър.

— Как препоръчвате да действваме в този случай, мосю?

Министърът излезе напред с карта в ръка и учтиво приведе глава.

— Ако позволите, Ваше Величество...

Кралят кимна и графът разстла картата върху масата. Десетина нарисувани знаменца в различни цветове показваха местата на военните действия и съотношението на силите в Европа. Д'Аржансон посочи на запад.

— Според мен, сир, би трябвало да преместим военните действия във Фландрия. Там са истинските ни неприятели, англичаните. Там можем да ги засегнем чувствително.

Луи кимна. Войната за австрийското наследство продължаваше четвърта година и краят ѝ все още не се виждаше. Картата ясно показваше, че междувременно войната се е разцепила на безброй помалки сблъсъци на различни места.

Льо Бел влезе безшумно в помещението и даде едва забележим знак на господаря си.

Луи стана и направи няколко крачки из помещението. Граф Д'Аржансон беше прав. Истинският враг на Франция не беше Австрия, а Англия. Той попипа античния бюст на Александър Велики, поставен пред високо огледало, после премести поглед към бялата

стена. Накрая любопитството победи. Кралят отмести мъничкото капаче и погледна през шпионката. Да, тя беше там. Стоеше с гръб към него пред огледалото и бавно сваляше шапката си. Луи се усмихна доволно.

— Ако отидем във Фландрия, ще лишим Прусия от подкрепата си срещу Австрия — изтръгна го от мислите му възбуден глас.

Луи затвори шпионката и се обърна към маркиз Д'Аржансон. Всички в двора знаеха, че министърът на външните работи не споделя възгледите на своя брат, граф Д'Аржансон.

— Така е, но съпругът на Мария Терезия със сигурност ще бъде избран за император — възрази спокойно графът. — Затова е безсмислено да губим време и сили в Прусия и Силезия.

Маркизът се разгневи още повече.

— Наистина ли ще оставите Прусия на австрийците?

Кралят не търпеше подобно поведение. Погледът, отправен към министъра, беше пълен със студенина.

— Постарайте се в мое присъствие да говорите с умерен тон, мою!

— Простете, Ваше Величество... — Маркизът засрамено сведе глава.

Луи не за първи път се запита как е възможно двамата братя да са толкова различни. Той ценеше граф Д'Аржансон и може би тъкмо поради това бе назначил брат му за министър на външните работи, но напоследък все по-често си мислеше, че е направил грешка.

Кралят застана до масата и се вгледа в картата. Когато вдигна глава, решението беше взето.

— Потегляме към Нидерландия, господа.

* * *

Жан свали шапката и наметката си и смутено огледа сепарето, където я въведе херцог Д'Айен. Красиво кресло, тапициран стол, скъп килим на стената, китайски параван, малка камина. Помещението, обзаведено с много вкус, създаваше интимна атмосфера. Тихо цвърчене я накара да се обърне. В голяма златна волиера, окачена на тавана близо до прозореца, подскачаха пет пойни птички. Жан се

усмихна и се приближи, за да разгледа пъстрите пера на птичките. И петте бяха толкова малки, че би могла да ги скрие в шепата си. Една от птичките полетя към нея, кацна на най-високия прът в кафеза, наведе глава и я огледа доверчиво. Жан предпазливо протегна ръка. Изведнъж птичката замлъкна. В златната стена на кафеза се отрази едра сянка.

Тя се обърна. На прага стоеше Луи и я наблюдаваше със загадъчен израз.

Тя не бе в състояние да скрие вълнението си. Това беше третата ѝ среща с Луи, но за първи път го виждаше в официални кралски одежди. Кралят носеше избродиран със злато син жакет, по маншетите сияеше Бурбонската лилия, през рамото му минаваше златен ешарп, на гърдите му блестяха ордени, а от колана висеше сабя. Жан се почувства несигурна, почти уплашена. Позата, в която стоеше Луи, начинът, по който бе скръстил ръце пред гърдите, спокойният авторитет, с който я гледаше — всичко това го правеше чужд и далечен. Стори ѝ се невероятно, че двамата са прекарали нощта заедно.

Объркана, тя приклепна в дълбок дворцов реверанс.

— Ваше Величество...

Кралят направи крачка към нея и протегна ръка, за да ѝ помогне да се изправи.

— Мадам — промълви той и леко наклони глава. Двамата се погледнаха в очите. — Позволих си да ви поканя на малък обяд. Имате ли нещо против? — Луи учтиво ѝ подаде ръка, за да я отведе в близкия салон.

Малък обяд? Какво омаловажаване! Масата се огъваше под безброй блюда, пълни с кулинарни изкушения, изпускащи сладки аромати. Двама лакей чакаха, за да сервират.

— Вино?

Жан кимна.

Кралят изчака лакеите да напълнят чашите и им даде знак да се оттеглят. Мъжете напуснаха салона заднешком. От съседната стая долетяха тихи звуци на виоли.

Луи застана пред Жан и я огледа с горящи от желание очи. Бузите ѝ пламнаха от смущение. Нямаше как да не си спомни предишната нощ.

Луи вдигна чашата си.

— За вас, мадам.

— Ваше Величество.

Без да откъсват поглед един от друг, двамата отпиха по глътка. Жан стоеше с гръб към масата. Кралят впи поглед в полуотворените ѝ устни и остави чашата. Протегна ръка и очерта контура им. Пръстът му попи мъничката червена капка в ъгъла на устата ѝ.

— Е, мадам, гладна ли сте? — попита шепнешком кралят и се наведе към Жан.

Тя поклати глава.

— Не...

Той я погледна пронизващо.

— Аз пък умирам от глад.

Привлече я с една ръка към себе си и я целуна страстно. После с едно-единствено нетърпеливо движение помете всичко от масата. Чинии, чаши и купи изпопадаха по пода и съдържанието им се разплиска на всички страни. Луи се наведе над Жан и двамата се отпуснаха върху масата. Нетърпеливите му пръсти разкъсаха корсажа и разголиха гърдите ѝ. Жан трепереше колкото от страх, толкова и от възбуда. Той се наведе над нея и зацелува гърдите ѝ. Ръцете му милваха голата ѝ кожа. Дясната му ръка се плъзна под полата ѝ и развърза шнура на чорапа.

* * *

Библиотеката на краля представляваше част от истински лабиринт от различни помещения и салони, известни като *Petits appartements*^[1]. Разположени в северното крило на двореца, те бяха предназначени само за краля. От време на време влизаха пажове и камердинери, но обичайният шум на двореца почти не стигаше дотам.

Напълно объркана от бурята, която бушуваше в тялото и сърцето ѝ, Жан стоеше до прозореца и се взираше навън. Кралят отиде в Държавния съвет, но я помоли да го почака. „За мен ще е удоволствие по-късно да вечеряме заедно“ — каза ѝ той.

Жан разглеждаше замислено богато украсените покриви от другата страна на малкия вътрешен двор. Дали фактът, че Луи я доведе във „Версай“, означаваше сериозен интерес от негова страна?

Наистина ли връзката им щеше да се превърне в нещо повече от мимолетно удоволствие? Жан не знаеше отговора.

Обърна гръб на прозореца и застана пред голямото огледало, окачено в една от нишите на стената. Имаше чувството, че вижда чужда жена. Лицето ѝ излъчваше дълбок размисъл, но и нещо похотливо, което я учуди. Кралят нареди на първия си камердинер да ѝ донесе нова рокля, понеже старата беше безнадеждно разкъсана. Светлата коприна, обшита със сребро, ѝ хареса много. Освен това роклята ѝ стана изненадващо добре и за момент Жан се запита как ли работи домакинството на краля, щом е в състояние да ѝ достави толкова бързо подходящ тоалет.

С мъка откъсна поглед от дълбокото си деколте и се обърна към високите бели лавици с книги. Подвързаните в кожа томове винаги я успокояваха. Устоя на импулса да помилва меките подвързии, докато разглеждаше книгите с нарастващо вълнение. Тук бяха събрани стотици редки произведения, ценни стари издания, съществуващи само в един — два екземпляра. За повечето от тях само беше чувала, защото не се намираха в никоя библиотека. В това помещение сигурно имаше около три хиляди тома.

Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел се бяха постарали да ѝ опишат в детайли личността на краля и тя знаеше, че през детството си Луи XV е бил обучаван от най-видните учени на страната и е получил разностранно образование.

Жан обходи бавно просторната библиотека. В шкафовете бяха подредени произведения, свързани с математика, география и астрономия, с история и църковно право. Откри много книги по медицина и ботаника, десетки философски трудове. Възхитена от това богатство на писаното слово, тя забрави времето.

— Имате впечатляваща библиотека, сир. Повечето учени биха били прещастливи да прекарат няколко часа сред книгите ви — каза тя, когато Луи се върна при нея.

Придружени от гвардейци, двамата се качиха в кралската карета, за да отидат на вечеря в един от многобройните павилиони в парка на двореца. Кралят кимна учтиво и Жан разбра, че вероятно много пъти е чувал тази похвала.

— Ще ми позволите ли един въпрос? — попита с усмивка тя. — Силно се изненадах, като видях в библиотеката ви редица книги,

забранени от цензурата.

Луи се обърна смяян към нея. В погледа му светна неодобрение.

— Учудвам се, че познавате забранени произведения, мадам. Да предположа ли, че и вие сте от хората, които си купуват незаконните издания на тези книги от чужбина?

Жан не бе очаквала тази реакция и затърси правилните думи.

— Е? — попита строго кралят.

— Боя се, че това е слабост на моя пол — отвърна с усмивка тя, без да му позволи да забележи колко е уплашена. По-добре веднага да смени темата. — Очарованието на забраненото упражнява неустоима привлекателна сила върху жените особено когато става въпрос за невинна книга.

Лицето на Луи омекна, но не съвсем.

— Наистина ли е само това, мадам?

Жан кимна бързо.

— Все пак ще ми позволите да отбележа, сир, че понякога се питам дали някои от тези публикации биха имали същия успех, ако не бяха забранени от цензурата — добави тя и се усмихна очарователно.

Кралят отново се слиса и Жан стреснато помисли, че е отишла твърде далеч — но в следващия миг Луи избухна в луд смях.

— Значи според вас не би било зле да си помисля дали просто да не премахна цензурата?

Каретата спря пред павилиона.

— О, сир, никога не бих се одързостила да предложа такава крайна мярка! Исках само да кажа, че именно забраната прави книгите интересни и продаваеми.

Лакеят отвори вратичката с поклон. Луи слезе и й подаде ръка.

— Вероятно имате право, мадам, но се боя, че нито аристократите, нито Църквата ще приемат аргументите ви — каза той, докато влизаха в павилиона.

Введе я в елегантен салон, издържан в зелено и златно. Големите прозорци откриваха гледка към изкуствено езеро, осветено от факли. В средата сияеше златна купа, от която струеше вода.

Двама лакеи поеха наметките им. Масата до прозореца бе сервирана за двама.

Луи се обърна към Жан с неприкрита жадност.

— Изглеждате невероятно, мадам. Май ще се изкуша днес за втори път да се лиша от храна — промълви дрезгаво той и целуна ръката ѝ.

[1] Малките кралски апартаменти, разположени на втория етаж във „Версай“, в най-старинната част на двореца, личните покои на Луи XV. — Бел.прев. ↑

По неравния черен път трополеше прашна пътническа карета с изтощени до смърт коне, които отдавна бяха престанали да се подчиняват на камшика и едва се влачеха.

Огромните стари дъбове и кестени, гордостта на Сенар, се плъзгаха покрай прозорчето на каретата. Слава богу, скоро ще си бъда у дома, помисли си Шарл и разтърси глава, за да прогони дрямката. Всяка костичка по тялото го болеше, ризата и жакетът му бяха мръсни, едва понасяше миризмата на гнило, загнездила се в седалките на старата карета. Отказа да нощува в хановете, покрай които минаваха, защото се боеше от въшки и дървеници и копнееше по-скоро да се добере до „Етиол“.

Свърши добра работа в Прованс. Уреди нещата доста по-бързо, отколкото очакваше след пространните и объркани обяснения на Льо Норман дьо Турнем. Освен дребните измами на един търговец на платове не откри признаци за нелегална търговия или укриване на данъци. Всъщност можеше да си спести цялото това дълго, уморително пътуване. Чичо му очевидно бе преценил погрешно положението в Прованс и през последните дни Шарл все по-често се питаше дали пък това не е знак, че Льо Норман дьо Турнем остарява. Облегна се на седалката и на кръглото му лице се изписа задоволство. Очакваха го само приятни неща. Скоро ще стане генерален данъчен откупчик и ще наследи цялото богатство на чичо си.

Каретата мина през едно кръстовище и зави по дълга алея, обградена от високи дървета. В края ѝ се виждаше господарският дом на „Етиол“, който с ъгловите си кули почти напомняше на малък дворец.

Очевидно усетили края на изморителното пътуване, конете напрегнаха последни сили и каретата премина с гръм и трясък през портите от ковано желязо.

Шарл въздъхна облекчено и слезе. Притичалият слуга започна да помага на кочияша да разтоварва багажа, докато господарят на дома

изкачваше стълбите с тежка стъпка.

Икономката Маргрет отвори входната врата и зяпна смаяно.

— Мосю Д'Етиол! — възкликна тя и направи реверанс.

Шарл кимна за поздрав. Въпреки изтощението се радваше, че вече си е вкъщи.

От големия салон почти тичешком излезе Льо Норман дьо Турнем.

— Шарл? Как така се връщате толкова рано? Очаквахме ви едва следващия месец!

— Да, да, знам, но успях да уредя работата доста по-бързо от очакваното. Справих се много добре, чичо. Вече няма за какво да се тревожите — отвърна Шарл, изтълкувал погрешно недоволството по лицето на чичо си. — Къде са Жан и Александрин? — попита той, свали прашното си палто и го хвърли в ръцете на чакащия слуга.

— Ами... От въпроса ви разбирам, че не сте получили писмото, което ви изпратих в Прованс.

Шарл поклати глава.

— Никакво писмо не съм получил. Какво се е случило?

„Това момче наистина има глуповато изражение“, каза си с лек гняв Льо Норман дьо Турнем, но се овладя и с бащински жест сложи ръка върху рамото на племенника си.

— Елате, моето момче. Време е да си поговорим като мъже. — Въведе Шарл в салона и грижливо затвори вратата.

— Нима мосю не знае нищо? — попита шепнешком Мари, която се бе скрила зад икономката и следеше сцената с нарастващо вълнение. Маргрет поклати глава.

От салона долетя див вик, последван от силен трясък, и двете жени подскочиха уплашено. Мари изписка и Маргрет сърдито затисна устата й.

— Е, вече разбра — заключи тихо тя.

Двете жени останаха в скривалището си. Един слуга влезе с бързи крачки в салона и след секунди излезе с угрижена физиономия.

— Излезте оттам! — извика той, щом забеляза икономката и камериерката. — Бързо донесете студена вода и ароматни соли! Мосю припадна!

* * *

Светлината на факлите се отразяваше в златото и мрамора на двореца. Херцог Дьо Ришелъо хвърли замислен поглед към часовника си, чийто циферблат бе заобиколен с венец от блещукащи сапфири. Вече приближаваше девет, а стражите на вратата все още не се появяваха. Ришелъо прибра часовника в джоба на жакета си и измери с бдителен поглед присъстващите придворни: херцог Дьо Ноай, принц Дьо Конти, херцог Д'Айен, граф Д'Аржансон, херцогиня Дьо Бранка, принцеса Дьо Роан, дофинът, сестрите му и още няколко дами и господа, ползващи се като него от привилегията да принадлежат към най-тесния кръг около краля. Разпределени на малки групи, те разговаряха и се шегуваха с подчертана непринуденост, събрани в Огледалната зала пред покоите на монарха.

Никой от присъстващите не би се позволил да се изложи дотам да покаже публично какви чувства го вълнуват, но Ришелъо ги познаваше достатъчно добре, за да усети безпокойството им. Херцогиня Дьо Бранка се смееше прекалено често, шегите на граф Дьо Морпа бяха прекалено хапливи, а скучаещото изражение на принц Дьо Конти никак не се връзваше с напрегнатата му поза. От почти седмица кралят отказваше да вижда когото и да било под предлог, че е неразположен, ала всички знаеха на колко добро здраве се радва Негово Величество. Обяснението беше повече от ясно: кралят имаше тайна любовница. С изключение на духовниците в Двора нито един човек не се бе надявал кралят да заживее като аскет след смъртта на последната си любовница, но придворните се безпокояха от тайнствеността, с която Луи обкръжаваше новата си любима. Името на мадам Д'Етиол бродеше из коридорите и покоите на „Версай“. Някои упорито твърдяха, че кралят крие именно нея, но повечето придворни се съмняваха. Да доведе в двореца жена от буржоазията — немислимо! Ришелъо обаче знаеше, че слуховете отговарят на истината.

И днес херцогът отбеляза със злобно задоволство как граф Дьо Морпа вече за трети път издуха от ръкава на жакета си въображаема прашинка. Морпа беше напрегнат. Изнервен. Подчертано равнодушното му изражение не беше в състояние да измами никого. Херцогът живо си представяше как се чувства вътрешният министър

при мисълта, че кралят се е влюбил точно в малката Д'Етиол. Жената, която го бе нападнала като фурия при онзи лов.

Стражите най-сетне излязоха и Ришельо разтърси глава, за да се овладее. Разговорите замлъкнаха. Всички присъстващи обърнаха глава към вратата.

— Дами и господа, днес Негово Величество не желае да приеме никого.

Събраните придворни си зашепнаха нервно. Дофинът, следван от възпитателя си мосю Дьо Бойе, решително излезе напред и понечи да мине покрай стражата, но гвардеецът му препречи пътя.

— Как се осмелявате да ми откажете достъп до покоите на баща ми? — извика Луи Станислас, надменно вирнал глава.

Стражите останаха невъзмутими.

— Простете, Ваше Височество, но кралят изрично подчерта, че днес не желае да вижда никого. Негово Величество е неразположен и иска абсолютно спокойствие!

* * *

Останал без дъх, Луи се взираше в лицето на Жан. Устните ѝ бяха полуотворени, а очите, с разширени от възбуда зеници, сияеха с тъмен блясък под светлината на свещите. Двамата лежаха на пода, върху копринен чаршаф, смъкнат от леглото.

Жан трепереше от наслада, стенеше и се извиваше под тялото на Луи. Посегна назад, за да намери опора, и преобърна едно столче. Заля я вълна от блаженство, толкова силна, че повлече всичко със себе си и светът се разтвори в нищото.

По-късно тя се надигна и се облегна на рамката на леглото. Луи положи глава върху корема ѝ и затвори очи.

Бурята на собствената ѝ страст плашеше Жан. Имаше чувството, че е дошъл потоп и е разрушил всички диги около сърцето ѝ. Удоволствието, което споделяше с краля, се засилваше непрекъснато и добиваше застрашителни размери. Вече цяла седмица тя живееше тайно във „Версай“ и прекарваше нощите с Луи. Кралят идваше при нея и през деня — винаги когато успяваше да отдели час от строго разпределеното си време.

Два пъти следобед, докато кралят работеше с министрите си, Жан ходи в „Етиол“, за да види как е дъщеря ѝ. За щастие Александрин беше в сигурните ръце на бавачката. Майка ѝ и Льо Норман дьо Турнем, които гостуваха в имението, също се грижеха за нея.

До вчера всичко вървеше добре. Никой освен семейството ѝ не знаеше къде е тя и какво прави. Снощи обаче пристигна куриер от пастрока ѝ с ужасната вест, че Шарл се е завърнал от Прованс по-рано от предвиденото. Льо Норман дьо Турнем ѝ съобщаваше, че му е съобщил цялата истина и мъжът ѝ е реагирал с буен изблик на ревност. За момент даже загубил съзнание. Едва успели да го успокоят.

Отначало Жан се опасяваше да не би Шарл да изгуби здравия си разум и да дойде във „Версай“, за да си я прибере, но бързо отхвърли тази мисъл. Съпругът ѝ не би посмял да извърши подобна лудост. А и Льо Норман дьо Турнем ѝ писа, че възнамерявал да се премести в парижкото им жилище.

Жан помилва тъмната гъста коса на Луи и въздъхна. Не изпитваше угризения на съвестта, че мами съпруга си. Изобщо не се чувстваше виновна. Онова, което преживяваше с краля, беше толкова силно, толкова изключително, че заличаваше всички досегашни сърдечни вълнения. Вече нищо не беше важно, нищо друго нямаше значение за нея. Тя живееше в опиянение и се боеше единствено тази връзка внезапно да не приключи.

Луи нито веднъж не я попита за съпруга ѝ. Двамата не обсъждаха кой какъв е, защото усещаха, че споменаването на реалността неизбежно ще разруши магията на срещата им. Жан не мислеше за Луи като за краля на Франция. В такива моменти я обхващаше плахост, която Луи долавяше и полагаше трогателни усилия да преодолее сдържаността ѝ. Въвличаше я в разговори, задаваше ѝ въпроси — явно мнението ѝ го интересуваше — и Жан всеки път се смайваше и впечатляваше от многостранното му образование и от любопитството, с което се осведомяваше за живота в Париж. Повечето съвсем нормални, ежедневни неща му бяха чужди и го възхищаваха. Жан му описваше подробно нравите на парижани, вечерите в салона на мадам Дьо Тенсен и мадам Жофрен, разказа му всички анекдоти и остроумия, които беше запомнила, и всеки път успяваше да го развесели.

Понякога обаче, докато тя говореше, кралят я наблюдаваше изпитателно, преценяващо, по обичая си наклонил глава и издал брадичка. Тогава Жан усещаше, че нещо от нея му е чуждо, и изпитваше несигурност. Стараеше се да не я показва, защото инстинктивно схващаше, че различията между двамата са част от очарованието на връзката им.

Тя се взря замислено в тъмната глава, отпусната в скута ѝ. Пръстите ѝ нежно очертаха линията на високото чело, плъзнаха се по силните скули и минаха по енергичната брадичка, която му придаваше несравнимия горд израз. Смутеният ѝ поглед се плъзна по следите от нетърпеливата им страст: смачкани чаршафи, разхвърляни дрехи, преобърнато столче... и спря върху една от картините на стената. Три прелестни нимфи на брега на езеро. Багрите бяха толкова нежни, а мазките на четката — толкова фини, че зрителят виждаше сцената през тънко було от мъгла и се чувстваше пренесен в нереален свят.

— Харесва ли ви картината? — Луи отвори очи и проследи погледа ѝ. — Приканва към мечтания, нали? Ланкре я нарисува специално за този салон.

— Прекрасна е — отговори шепнешком Жан, без да сваля поглед от платното.

Луи я помилва нежно.

— Знаете ли, че във вашата красота и очарование има нещо от тези нимфи?

Жан се вгледа по-внимателно в сцената край езерото и неволно си спомни първата си среща с краля. Тогава стоеше пред него мокра до кости и вцепенена от ужас. От гърлото ѝ се изтръгна тих смях, очите ѝ светнаха.

— Да, спомням си, че ме видяхте за пръв път на брега на езеро, но тогава ни най-малко не проявих грацията на тези неземни същества.

— Лъжете се, мадам. Още тогава ме очаровахте. Дворът дни наред говореше само за вас. — Кралят се опря на лакът и се засмя развеселено. — Аз обаче съм много щастлив, защото за разлика от тези привлекателни нимфи вие сте жена от плът и кръв.

Жан също се засмя и той се надигна да я целуне. След малко обаче се изправи рязко.

— Искам да ви покажа нещо. Трябва да чуя мнението ви. — И ѝ подаде ръка. — Да вървим.

Жан го последва безмълвно. Не преставаше да се учудва на бързата смяна в настроенията му. Сега беше един човек, след миг щеше да стане съвсем друг. Преди да е разбрала какво става, той я загърна в халата ѝ, грабна своя и повика заспалите пред вратата пажове да им осветяват пътя. Минаха по дълъг коридор, качиха се на горния етаж и спряха пред висока врата.

— Затворете очи!

Жан се подчини. Учудването ѝ нарасна.

Чу отварянето на тежката врата и последва Луи в някакво помещение. Вътре беше студено, миришеше на прах и боя. За момент се изкуши да отвори очи, но кралят явно я наблюдаваше, защото заповяда строго:

— Дръжте очите си затворени!

— Добре, добре! — Жан се засмя, понеже изведнъж си спомни детските игри с Абел.

Пажовете запалиха свещи и се оттеглиха.

Луи я остави сама. Прекоси помещението и премести нещо по пода. Жан чу шумолене.

— Готово!

Жан отвори очи. Големият полилей потапяше помещението в меко сияние. В първия момент светлината я заслепи. Намираха се в ателие с големи прозорци. От едната страна беше издигнат подиум, покрит с кадифе. Очевидно там заставаше кралят, когато позираше за портрет. От другата страна бяха струпани бои, палитри, четки и омазани кърпи. В средата на статив бе поставен портретът на краля. Гланцът на ярките цветове издаваше, че още не е изсъхнал напълно.

Луи оглеждаше портрета си със събрани вежди и видимо се колебаеше.

— Днес бе завършен. Предназначен е за испанския двор. Искам да чуя честното ви мнение. Как го намирате?

Жан разгледа внимателно портрета. Кралят стоеше пред нея в униформа, със строго изражение на лицето.

— Прилича ли ми?

Отговорът беше лесен, но тя се поколеба.

— Е? — подкани я нетърпеливо Луи.

Жан се обърна към него. Незнайно по каква причина изведнъж изпита чувството, че от отговори ѝ зависи много повече — не само

съдбата на картината. Затова се постара да подбере думите си.

— Художникът очевидно се е постарал много, сир, и ви е представил като съвършения монарх. — Никак не беше просто да формулира мисълта си така, че да не го засегне. — Тъкмо затова картината не ми се струва жива. След като ме попитахте за честното ми мнение, ще ви кажа: тя не ви показва такъв, какъвто сте в действителност.

Кралят загуби дар слово. По средата на челото му се вдълба заплашителна бръчка.

— Правилно ли ви разбрах? Може ли картината да е съвършена, а да не ми съответства?

Жан преглътна мъчително. Обзе я чувството, че е паднала в капан.

— Не, Ваше Величество. Искях да кажа друго — художникът се е стремил да ви изобрази млад. Затова изглеждате привлекателен, почти неземно красив, но не толкова решителен. Вижте например брадичката си. На портрета имате брадичка на младеж, закръглена и мека, а в действителност вашата брадичка е остро изсечена, прави ви мъжествен.

Като видя невярващия, изумен поглед на Луи, Жан замлъкна уплашено. Какво говореше? Сигурно е полудяла да изказва такива съмнения.

— Простете ми! — прошепна съкрушено тя.

— За какво да ви простя? Че не виждате у мен неземната красота на младеж?

В очите му светна злобна подигравка и той направи крачка към нея. Авторитетът в тъмните зеници беше толкова властен, че Жан отстъпи крачка назад. Внезапно близостта и доверието помежду им изчезнаха.

Луи се обърна отново към портрета и лицето му се втвърди, стана почти жестоко. Завъртя се рязко към нея и изръмжа заплашително:

— А най-лошото е, че съм почти убеден в правотата на оценката ви!

Като видя стреснатото лице на Жан, той се разсмя като момче.

— Много ви благодаря за честността, мадам. Заобиколен съм от хора, които непрекъснато ме ласкаят, и рядко чувам истината. Може би

ще ви простя, че с вашите думи ме превърнахте в старец... по очарователен начин, признавам...

Жан се усмихна и очите ѝ светнаха палаво.

— Преди малко бяхте огън и пламък, сир, а това не е характерно за старец...

Кралят направи крачка към нея и впи устни в нейните.

— Да си вървим — подкани я след малко той. — Тук е много студено.

Прегърна я и вдигна свещника, за да освети лично пътя им до кралските покои.

Даже през затворените прозорци шумът от непрестанно пристигащи и заминаващи карети се чуваше съвсем ясно. Тропотът на конете, гневните викове на носачите, маршировката на гвардейците представляваха част от ежедневието на кралските министри.

Без да се притеснява от шума, с който бе свикнал от години, граф Дьо Морпа даваше нарежданията си. Главният полицейски лейтенант Фейдо дьо Марвил стоеше почтително приведен пред писалището на министъра и търпеливо чакаше секретарят и двамата писари да излязат от кабинета му. Дългото гъше перо се плъзгаше, скърцайки, по хартията. Най-сетне Морпа приключи с писането, вдигна глава и даде знак на Марвил да се изправи.

— Е, какво открихте?

Фейдо дьо Марвил отново се поклони почтително и започна да изрежда резултатите от проведеното разследване:

— Нашето подозрение се потвърди, графе. Негово Величество наистина има връзка с мадам Д'Етиол... прекарва нощите с нея в частните си покои...

Морпа стисна устни и впи гневен поглед в лицето на своя подчинен. Ето че слуховете, които от няколко дни обикаляха двореца, се оказаха истина! Кралят си беше взел за любовница мадам Д'Етиол. Точно нея!

Министърът завъртя перото между пръстите си и попита тихо:

— Откога е тук дамата?

Марвил познаваше началника си и умееше да прониква зад безизразната му маска. Морпа явно беше много недоволен от развитието на събитията.

— По всичко изглежда, че е заповядал да я доведат във „Версай“ още в деня след бала в кметството.

— И оттогава дамата не е напускала частните покои на Негово Величество?

— Да, мосю. С изключение на два следобеда, когато посети „Етиол“, за да види дъщеря си.

Министърът отказваше да повярва на чутото. Не беше очаквал това. Очевидно малката буржоазка се отличаваше със забележителна страст, щом кралят я бе задържал в двореца толкова дълго. Главният лейтенант на полицията се поклони и излезе, а министърът се опита да се пребори с обхваналото го безпокойство. „Тази жена е само приключение, което няма да продължи дълго — мъчеше се да си внуши той. — Най-късно след няколко седмици, когато кралят потегли към Фландрия на война, връзката им ще приключи.“ Ала завладялото го недобро чувство остана.

* * *

През последните две седмици слънцето грееше все по-силно и природата се събуди за нов живот. Дърветата се покриха с нежна зеленина, птиците пееха пролетни песни.

Жан и Луи препускаха буйно по самотните поля. Двама кралски гвардейци ги следваха на дискретно разстояние.

Този следобед Луи се освободи от всички свои задължения, за да бъде с нея. През последните дни двамата прекарваха много време заедно и Жан предчувстваше защо. Пролетта предвещаваше възобновяване на военните действия във Фландрия. Кралят щеше да потегли към бойното поле начело на войските си. Жан умираше от страх, че този ден ще настъпи много скоро, а с него ще дойде и краят на тяхната любов.

Как ще постъпи Луи? Сигурно ще я прати обратно в „Етиол“...

Преди няколко дни се случи нещо неприятно. Жан получи писмо от Шарл. Неизменно флегматичният ѝ съпруг я заклеваше с учудващо страстни думи да прекъсне връзката си с Луи и да се върне при него. След дълъг размисъл тя реши да покаже писмото на краля. Не без задни мисли, защото с Луи никога не бяха говорили, че тя е омъжена жена, а на всичкото отгоре не произхожда от аристокрацията и това я прави нежелана в Двора.

Луи прочете писмото с видимо учудване и лицето му се вледени. „Съпругът ви явно е почтен човек“ — отбеляза кратко той и ѝ върна

писмото. През следващите два часа се държа хладно, дори отчуждено и Жан се разкъсваше от мисълта дали не е извършила груба грешка и го е разгневила. Никога повече не спомена Шарл и писмото, но несигурността ѝ растеше с всеки изминал ден. Как да разбере дали означава нещо за Луи, или не?

Прибави се и друго: присъствието ѝ в Двора не остана незабелязано. Носеха се слухове. Жан научи, че монсиньор Бойе, възпитател на дофина и глава на клерикалната придворна фракция (така наричаха силно вярващия кръг около кралицата), е притиснал камердинера Льо Бел, за да узнае с коя дама прекарва нощите си кралят.

Жан се опитваше да изтласка мислите за неизвестното бъдеще по-назад в съзнанието си. Пришпори коня и препусна в луд галоп. Свежият въздух в лицето ѝ я опияняваше. За малко забрави всичко около себе си и се отдаде на възраждащата сила на живота.

Обърна се назад, за да види дали Луи я следва, и отново пришпори коня, тръпнеща от неудържима енергия. Изкачи първа възвишението и продължи нататък, но Луи бързо я настигна.

Двамата спряха конете, спогледаха се и избухнаха в задъхан смях. Луи я привлече към себе си и я целуна. Когато най-сетне се отделиха един от друг, и двамата бяха сериозни.

Жан се облегна на гърдите на любимия си и безмълвно се загледа в поразителната панорама пред тях. Зелени поля, оградени с гористи хълмове, тясна долина, през която течеше река. Местността излъчваше вечен мир и спокойствие.

— Прекрасно е тук — пошепна тя, все още задъхана от ездата. — Вижте онзи малък дворец на хълма! Възхитителен е, нали?

— Следващата седмица ще застана начело на армията, за да я поведе към Фландрия — съобщи кралят. — А вие ще се върнете в имението си в „Етиол“.

Жан се вцепени. Луи извърна глава. Настъпи моментът, от който се страхуваше до смърт. Сърцето ѝ се сви от болка. Значи всичко свърши. По гърба ѝ пропълзя леден студ. Защо тя, глупачката, беше вярвала и се беше надявала, че той няма да я захвърли?

Кралят се обърна към нея и продължи все така хладно:

— Ще се върна през есента и тогава отново ще бъдете до мен. Във „Версай“.

За момент Жан се усъмни дали е чула добре. В сърцето ѝ забушува буря от противоречиви чувства. Опита се да улови погледа на краля. Сигурно ѝ се подиграваше! Ала той я гледаше топло и напълно сериозно.

— Но, сир, как... — започна плахо тя и замлъкна. Не знаеше какво да каже.

Кралят се засмя, сложи пръст под брадичката ѝ и повдигна лицето ѝ към своето.

— Ще намерим решение.

19

Малката се затича към нея на още несигурните си крачета и захълца от радост. Огромните сини очи огряха сърцевидното лице. Жан коленичи на пода и щастливо протегна ръце към дъщеря си. Момиченцето се хвърли в прегръдката ѝ и тя притисна малката Александрина до гърдите си. Целуна я нежно и помилва светлорусата косица.

— Отлично се справяш, миличка, браво на теб! — похвали я и момиченцето се сгуши в нея.

— Възхитително дете — отбеляза с усмивка Абел, който се бе разположил на дивана и четеше.

— Прав си — съгласи се с майчинска гордост Жан, вдигна дъщеря си и я завъртя в кръг. След като изтанцува сложна фигура с Александрина на ръце, спря задъхана. — Време е да поспиш малко, скъпа. После отново ще си играем. — Целуна Александрина по нослето и я предаде в ръцете на бавачката, застанала вече на прага.

Жан изчака бавачката да излезе и се обърна към брат си със сериозно изражение. Направи няколко крачки и застана до прозореца. Небето навън беше сиво, отрупано с ниско надвиснали облаци. Бяха минали почти два месеца след завръщането ѝ в „Етиол“. През първите седмици често получаваше писма от Луи, но от почти месец не беше дошло нито едно. Дните минаваха и страхът ѝ растеше. Сигурно желанието му да я повика отново в Двора се бе изпарило. Сигурно е срещнал друга...

Абел забеляза измъченото ѝ изражение.

— Не се притеснявай излишно, скъпа. Виновни са куриерите. Трудно се минава през области, където се водят военни действия.

— Минаха повече от три седмици, откакто не съм получавала писмо!

Абел остави книгата и я изгледа развеселено.

— Какво ти става, сестричке? Нима си влюбена?

Жан се обърна рязко към него. Като видя изражението ѝ, Абел примигна стъписано.

— Мили боже, Жан! — пошепна разтърсено той. — Луи е крал на Франция! Знаеш ли колко метреси е имал преди теб?

— Знам, разбира се — отговори отчаяно тя.

* * *

Небето почерня и надвечер се изля проливен дъжд. Вечеряха в тесен кръг. Жан оглеждаше равнодушно красиво наредената маса.

— О, Жан, скъпа, сигурно ще е прекрасно да живееш в Двора — рече майка ѝ.

Очите на Луиз Поасон блестяха неестествено над бледите бузи. Тя седеше във високо кресло, подпряна с възглавници. През последните месеци отслабна много. Болестта вече я бе белязала. Жан се усмихна насила.

— Нека не се радваме предварително, маман — отвърна тя, отрязва си парченце месо, но веднага остави вилицата. — Отдавна не съм получавала вести от Негово Величество.

— Не се безпокойте, скъпа, войната ще засили копнежа му по вас — обади се мосю Льо Норман дьо Турнем, обзет от най-добро настроение. — Обзалагам се, че мисли за вас ден и нощ.

Жан не каза нищо. Пастроктът ѝ и братя Пари сигурно бяха пресметнали съвсем точно каква ще е изгодата им, ако тя стане новата кралска метреса. Пресметливата лоялност и подкрепа на Льо Норман дьо Турнем не преставаха да я учудват. Когато през май се върна в „Етиол“ и подаде молба до съда за раздяла с Шарл и подялба на имуществото, той подкрепи действията ѝ съвсем спокойно — сякаш не беше същият човек, който я принуди да се омъжи за племенника му.

Силен гръм стресна вечерящите. Бурята не преставаше. Жан нервно бутна чинията си.

— Много си бледа, миличка — в погледа на Льо Норман дьо Турнем светна искрена загриженост.

В този миг се разнесе силно чукане по входната врата. Скоро се чуха и стъпки. На прага застана една от слугините и направи реверанс.

— Пратеник за вас, мадам... от краля — съобщи задъхано тя.

Всички млъкнаха. Жан скочи. В салона с големи крачки влезе едър мускетар с мокра наметка и свали шапката с дълго перо. Спря пред Жан и попита:

— Мадам Д’Етиол?

Тя кимна безмълвно. Мускетарят коленичи пред нея и в гърлото ѝ заседна буца. Все пак тя успя да запази самообладание, докато в сърцето ѝ се бореха страх и надежда. Какво послание ѝ пращаше кралят?

— Мадам Д’Етиол, оказана ми е високата чест да ви предам лично послание от Негово Величество Луи XV, крал на Франция.

Мускетарят отвори наметката си и извади от джоба на жакета плик, запечатан с Бурбонската лилия. Подаде ѝ го и се изправи.

— Благодаря ви — промълви задавено Жан.

— Мадам.

Мускетарят отново направи дълбок поклон, обърна се рязко и напусна салона с големи крачки. Жан го изчака да излезе и сведе поглед към плика в ръцете си. Счупи печата с треперещи пръсти и разгъна писмото. Льо Норман дьо Турнем, майка ѝ и Абел я наблюдаваха напрегнато.

Минаха секунди, докато Жан проумее съдържанието на краткото писмо. Буквите се размиха пред очите ѝ. Отпусна ръка и разтърси глава, за да се отърве от неочаквания шок.

— За бога, Жан! — възкликна Льо Норман дьо Турнем. — Кажени най-после какво ти пише кралят! — И понеже Жан не се помръдваше, той отиде при нея и изтръгна писмото от безсилната ѝ ръка. — „Мадам, имаме честта да ви съобщим... — зачете високо и ясно Льо Норман дьо Турнем, но гласът му изведнъж секна. За миг погледна слисано Жан, после в очите му светна триумф. — ... че като лично отличие от нас, Луи XV, крал на Франция, от този момент нататък сте маркиза Дьо Помпадур заедно с всички съпровождащи това име титли и земи.“

По обед в двора на „Етиол“ влезе натоварена карета и спря пред парадното стълбище.

— Какво е това, за бога? — учуди се Абел, който бе изтичал до прозореца, привлечен от шума, и смаяно проследи как един лакей и двама пажове разтоварваха грижливо овързани сандъци, глобус и десетки пергаменти в кожени подвързии.

— Нямам ни най-малка представа — отвърна Жан и слезе тичешком в преддверието.

Обърканата Маргарет отвори вратата. След кратък поздрав лакеят и пажовете минаха покрай нея, приведени под тежестта на товара си.

— Какво означава това? — попита високо Жан.

— Простете, мадам...

Пред нея застана дребен мъж в черните одежди на придворен духовник и свали шапка с елегантен поклон. Беше още млад, на не повече от трийсет години, и в очите му святкаше хумор. Жан позна абат Филип-Шарл-Франсоа дьо Пиер, маркиз Дьо Берни. Двамата се бяха запознали на празненството у графиня Д'Естрад и се бяха харесали.

— О, абате, радвам се да ви видя!

Мъжът размаха шапката си.

— Идвам при вас като кралски пратеник, мадам. Кралят ми възложи да ви подготвя за придворния церемониал във „Версай“.

* * *

Книги и свитъци имаше навсякъде: по масата и столовете, по перваза на прозореца, даже по пода.

— Оттук нататък животът ви ще се определя от дворцовия етикет — обясни абатът, загледан в грижливо поддържаните си ръце с

изискан маникюр. — Това означава, че трябва да научите буквално всичко: как се влиза в помещение, как се сяда, как се правят поклони, как се яде, пие, танцува, кога ви е позволено да говорите и най-вече какво ви е позволено да говорите. — Той пое въздух и вдигна глава. — Откровено казано, за няколко седмици е почти невъзможно да научите всичко, но щом такава е желанието на Негово Величество, ще направим невъзможното.

Абатът извади от расото си дантелена кърпичка и елегантно попи капчиците пот от челото си, преди да застане пред голямата дъска, също донесена от пажовете, и да посегне към тебешира.

— Първо и най-важно трябва да осъзнаете, че придворният етикет не е просто изискано държание, а кодекс за поведение, който олицетворява йерархията в Двора и държавата. Колкото по-високи са рангът на съответното семейство и официалната титла на лицето, с толкова повече привилегии се ползва то.

Абатът нарисова триъгълник и прокара по височината му няколко хоризонтални линии.

— На върха стои кралят, господар на всичко и всички. Следва кралското семейство, след тях идват принцовете по кръв, херцозите и перовете, после маркизите, графовете и т.н. Един принц има повече права от един херцог, а херцогът ползва повече привилегии от маркиз или граф. От друга страна обаче, принцовете не са равни помежду си, както и един херцог не е еднакъв с друг. Между тях също има различия в ранга и останалите са длъжни да ги съблюдават. — Абатът прекъсна за малко лекцията си и я погледна изпитателно: — Разбирате ли какво ви говоря?

Жан кимна.

— Много добре. — Тъмните очи я измерваха с интерес. — Искам да запомните едно: независимо кой ще застане насреща ви в Двора, вие сте длъжна да се съобразявате с ранга му и произтичащите от него привилегии. Неспазването на етикета означава не само голяма неучтивост и обида, но и нарушаване на реда, олицетворяван от тези хора в страната и пред краля. — Абатът посочи дълъг и широк пергамент, окачен на дъската. — Както знаете, във „Версай“ живеят и работят десет хиляди души.

Жан кимна отново. „Версай“ беше не само резиденция на краля и Двора, а и седалище на правителството и на целия държавен апарат.

— Три хиляди френски благородници принадлежат към така наречените *presentees* — те могат да представят родословно дърво, стигащо най-малко до 1400-та година. Това им дава правото да принадлежат към Двора. Само хиляда от тях обаче имат привилегията да живеят във „Версай“.

Дори да имаш само една малка стая е високо отличие, помисли си Жан. Придворните, не получили такова благоволение, ношуваха извън двореца. Наричаха ги малко пренебрежително *galopins*, защото постоянно бяха на път между двореца и градските си резиденции.

Берни разви голяма карта. Появи се същинско море от дребно написани имена, титли, гербове и преплетени родословия. Абатът посегна към дълга, полирана показалка с позлатен връх.

— Висшата аристокрация на „Версай“. Най-могъщите, най-влиятелните семейства на страната. В техните вени тече най-благородната, най-чистата кръв на Франция. — Гласът му незабележимо бе добил страхопочтителен тон. — Някои от тях са роднини с кралския дом, повечето служат на Короната от поколения и участват в правителството. Те и предците им са доказали своето благородство главно чрез военни заслуги, рискували са живота си за нашата страна и за краля.

Жан се взираше замаяно в картата. Спомни си какво ѝ бе казал граф Дьо Брион в салона на маркиза Дьо Тенсен: „Няма нищо по-благородно от това да пролееш кръвта си за другите.“ Това беше разбирането за чест на военната аристокрация. Нейните представители гледаха с пренебрежение на купените титли на служебната аристокрация и не се притесняваха да покажат надменността си към издигналите се представители на буржоазията.

Златният връх на показалката описа дъга върху имената и титлите.

— Родовете Конти, Конде, Ноай, Роан, Лорен...

Абатът се обърна към ученичката си и почука с показалката по два дебели тома, сложени на масата.

— Ако искате да се задържите във „Версай“, трябва да спазвате правилата на етикета, а за да ги спазвате, е необходимо да знаете точно кой стои пред вас. Затова ще научите титлата, ранга и връзките на всеки отделен придворен наизуст!

От уплаха Жан изпусна ветрилото си.

— На всичките хиляда?

— За начало е достатъчно. По-късно ще се запознаете и с останалите две хиляди.

Берни говореше напълно спокойно, без да обръща внимание на уплахата ѝ.

Това си беше цяла наука. Жан, естествено, не повярва на думите на абата, че е невъзможно да се подготви за няколко седмици, но сега съзнаваше колко е прав. Да, тя отдавна знаеше, че към високопоставен придворен е длъжна да се отнася с повече почитание отколкото към дребен барон от провинцията, но нямаше представа за съществуващите стотици междинни степени. За определяне ранга на съответния род имаха значение не само титлата и рангът, но и колко старо е родословното дърво, какви са връзките с други благородни семейства — например бракове с нископоставени или дори скандален *месалианс*, както наричаха женитбите, сключени по финансови съображения с представител на служебната аристокрация или богатата буржоазия.

Изпълнена с решимост да се справи, Жан седеше до късна нощ над книгите и се опитваше да запомни обясненията и поученията на абат Берни. Искаше да е достойна за ролята си на бъдеща метреса, но дори да успееше да запомни безбройните имена и титли, както и стотиците предписания за поведение при един или друг случай, в никакъв случай нямаше да може да приложи познанията си на практика, да се държи с надменността и елегантността, които изискваше новият ѝ ранг. Дворцовият етикет превръщаше живота на всеки човек, живеещ в Двора, в сложна хореография. Стана ѝ ясно защо придворните наричаха „Версай“ *se pays-ci* — тази страна. Животът там беше непонятен за обикновените хора.

Докато четеше фамилните хроники под светлината на догарящата свещ, докато неуморно учеше наизуст имена и титли и отчаяно се опитваше да запамети многобройните връзки между семействата, Жан разбра, че абатът има и друга цел, а не само да я запознае с най-могъщите благороднически фамилии на Франция: той искаше тя да се яви в Двора подготвена. Никой във „Версай“ нямаше да приеме в Двора жена, която не произхожда от старо аристократично семейство и е получила титлата си по благоволенieto на краля. Жан знаеше какво я очаква, ала не се плашеше. Отдавна беше наясно, че

предопределеното ѝ с раждането място не е същото, за което я е определил животът. Приемаше го като каприз на съдбата.

Много добре си спомняше как се засегна, когато преди години подслуша разговора между мадам Дьо Тенсен и мадам Жофрен. „Тя не е от нашата класа, нямаме право да я приемаме“ — колко унижена се почувства след тези думи. Сякаш беше белязана. На устните ѝ заигра усмивка. Междувременно животът ѝ се беше променил до неузнаваемост. Откакто се говореше, че тя ще е новата *maitresse en titre*, мадам Дьо Тенсен я посещаваше редовно, обсипваше я с комплименти и подаръци, непрестанно ѝ разказваше за брат си, кардинал Дьо Тенсен, според нея най-достойният да заеме длъжността на починалия премиер-министър Фльори.

Жан очакваше и в двора да е същото. Отначало ще я посрещнат с предразсъдъци и скептицизъм, но тя ще се отнася с тях дружелюбно и отзивчиво — както винаги е правила, и ще посреща старата аристокрация с полагаемата се почит и уважение.

Посегна към малкото пакетче писма, получени през последните седмици от краля. Последното пристигна тази сутрин с нарочен куриер и беше надписано „До мадам маркиза Дьо Помпадур“. Все още не бе свикнала с тази титла, но обичаше звученето ѝ. Вече наистина беше маркизът! Новото ѝ име беше украсено с истински стар герб: три сребърни кули върху синя основа. Благородническата титла на старото, почетено семейство Помпадур от Лимузин бе отишла наскоро в ръцете на краля, защото семейството нямаше наследници. Луи даде на Жан не само титлата, а и принадлежащата ѝ синьория в Лимузин.

Жан разгъна писмото от краля, френската армия бе постигнала победа във Фландрия. След славната победа при Фонтеноа французите завзеха и Турне, Гент, Брюж и Ауденарде. Жан прочете за пореден път последните редове от писмото и пулсът ѝ се ускори:

... радостите на славата, които дължим на Бога и маршала на Саксония, не са в състояние да компенсират копнежа ни по вас. Да ви заключа най-сетне в прегръдките си — това ще е най-голямата награда за нашите победи.

Луи

* * *

Терасата на „Етиол“ приличаше на изложба — под огромен балдахин от бяло платно бяха изнесени всички столове от къщата. Със и без странични облегалки, облечени с кадифе ниски столчета, прости дървени табуретки, изискани кресла, една пейка и даже един диван.

— Е? Кой къде ще седне? — Абатът я погледна въпросително изпод черната си шапка.

Жан, облечена в лека рокля от нежнозелена коприна, разпъна чадърчето си, за да се опази от силното слънце, и внимателно огледа мебелите. Помисли малко и се обърна към Берни:

— В присъствието на краля имат право да седят само кралицата, кралските принцове и принцеси — на табуретки. Херцозите, маркизите, графовете и така нататък стоят прави.

Абатът кимна доволно.

— Много добре. А сега да предположим, че присъства само един принц или принцеса с кралска кръв. Къде ще седне херцогинята и къде може да седне маркиз или граф?

Жан се замисли за миг.

— Херцогинята ще се настани на креслото, а маркизът или графът — на табуретка.

— Правилно!

— Нещо обаче не ми е ясно — отбеляза Жан с леко смръщено чело. — Ако Негово Величество покани някой граф да седне, какво ще прави херцогът? И той ли ще седне?

— В никакъв случай — заяви категорично абатът.

— Но неговият ранг е по-висок от този на графа!

— Да, но право на краля е по всяко време да предпочете един придворен пред друг.

Жан го погледна объркано.

— Следователно всичко, което се смята за валидно, изведнъж губи значението си?

— Права сте. Защото кралското благоволение е по-важно от всяка привилегия и издига граф над херцог.

Жан въздъхна. Не си представяше как ще запомни безбройните изключения. Точно тогава забеляза в парка мъжка фигура с бастун в

ръка да ѝ маха приветствено. Добре познатото лице с издаден нос не можеше да бъде сбъркано с никое друго.

— Мосю Волтер!

Жан помоли абата да я извини за момент, повдигна леко полата си и слезе с бързи стъпи по стълбището към градината, за да поздравил стария си приятел.

— Мосю Волтер, толкова се радвам да ви видя!

Поетът свали шапка, поклони се галантно и ѝ целуна ръка.

— Маркизо... — живите кафяви очи, обкръжени с мрежа от весели бръчици, измериха сияещото младо лице с видимо задоволство. — Уверявам ви, мадам, днес сте много по-красива от последния път, когато ви видях. Боговете ще завидят на краля за щастieto да ви обича.

Жан се усмихна поласкано. Двамата се познаваха от доста години и вече бяха истински приятели, свързани от неутолимата жажда за знания и от любовта към изкуството. Преди да се омъжи, Жан се срещаше с Волтер главно в салона на мадам Дьо Тенсен и на официални приеми в Париж. Поетът често ѝ носеше нови книги, канеше я на театър. След женитбата ѝ той стана чест и скъп гост в „Етиол“. Тя поставяше пиесите му в театъра си, а заедно с други поети и философи двамата разговаряха до късна нощ за Бога и за света.

Жан го хвана подръка. От лекия ветрец дантелените волани на чадърчето ѝ пърхаха като пеперудени крилца.

— Между нас да си остане, мосю Волтер, нямах ни най-малка представа колко е трудно да обичаш краля. Никога няма да науча безбройните правила и предписания, с които скъпият абат Дьо Берни се опитва да ме запознае — въздъхна тя и поведе поета към една сенчеста алея.

Волтер, искрено зарадван за връзката ѝ с краля, спря и я погледна сериозно.

— Няма от какво да се притеснявате, мадам. Вие сте не само по-красива и по-очарователна, а и много по-умна от повечето дами в Двора.

Жан не отговори. Знаеше, че Волтер има горчив опит с „Версай“. Острият език и критичните му произведения няколко пъти едва не го пратиха в Бастилията. Многократно беше принуждаван да емигрира.

Църквата не го обичаше. Слава богу, миналата година се бе върнал в Париж и оттогава се радваше на нарастващото благоволение на краля.

— Все още не съм имала случай да ви поздравя за новата ви длъжност като кралски историограф — усмихна му се топло Жан. — Вашето стихотворение за победата на Негово Величество край Фонтеноа ми хареса много. Кралят ми писа, че също го е харесал.

Волтер склони глава.

— Много ви благодаря. Позволете да изтълкувам като добър знак, че съдбата ни отвежда в Двора по едно и също време.

— И аз го тълкувам така, мосю Волтер, и се надявам да ме посещавате често. — Жан отново се обърна към терасата, където столовете и абатът я очакваха. — Дотогава ще се наложи да се позанимавам усърдно с изкуството на дворцовата етикеция, а това не е особено приятно. — От гърдите ѝ се отрони тиха въздишка.

Очите на Волтер засвяткаха дяволито.

— Е, къде, ако не в Двора, е мястото на придворната учтивост, нали, скъпа?

Жан избухна в смях.

— Прекрасно казано!

Двамата се поразходиха още малко из парка, обсъждайки последните събития в Париж. Жан се радваше на разнообразието и покани поета да остане за вечеря. Волтер прие с радост.

* * *

Горещината бе развалила доста величествената външност на маркиз Дьо Пюизиол. Напудреното лице беше яркочервено, а по ръбовете на изкусно вързаното шалче блестяха едри капки пот. Маркизът кимна мрачно на братята Пари.

— Ужасно съжалявам, господа, но ме натоварихте със случай, много по-труден, отколкото предполагахме.

— Как да разбираме думите ви, маркизе?

— Имам предвид търсенето на наставница за вашата питомка — обясни нетърпеливо маркизът и затърси носна кърпичка из джобовете на жакета си.

Пари дьо Монмартел му подаде мълчаливо своята снежнобяла, дискретно парфюмирана кърпичка. Маркизът благодари и избърса потното си чело. После небрежно хвърли кърпичката на пода.

— Не съм сигурен дали ще намеря подходящия човек.

— Е, аз вече намерих — в гласа на Пари дьо Монмартел се прокрадна опасна мекота. Маркизът бе получил значителна сума, за да намери наставница — според изискванията на традицията на дамата се падаше задължението да представи Жан на краля и кралското семейство.

— Не ме разбирайте погрешно. Наистина положих огромни усилия, постарах се да убедя няколко дами, ала нито една от тях не пожела... — маркизът явно се чувстваше неловко и затърси правилните думи — ... не пожела да се изложи на опасността да се бламира пред Двора, като представи на Негово Величество лице с такъв произход.

— Кралят ѝ даде стара и благородна титла — намеси се Пари Дюверни, който досега не бе отронил нито дума. — Тя ѝ дава право да принадлежи към висшата аристокрация както всяка друга дама във „Версай“.

Маркизът въздъхна театрално и вдигна рамене.

— Да, днес може би е така, но довчера не беше.

Пари дьо Монмартел хвърли кратък поглед към брат си и попита все така меко:

— Кажете ни, маркизе, вярно ли е, че принцеса Дьо Конти играе хазарт със същата страст като преди?

* * *

Само поклонът представляваше цял отделен свят. Съществуваха стотици различни форми да се поклониш. Дамите приклякаха леко или се отпускаха на коляно, гърбът оставаше изправен или съвсем леко се накланяше напред. Когато поздравяваше лица с висок ранг, трябваше да сведе горната част на тялото си, но когато пред нея застанеше човек с нисък ранг, бе достатъчно просто да издаде раменете леко напред — беше по-скоро вдигане на раменете, отколкото поклон. Понякога стигаше само да кимне кратко. Главата и погледът също изразяваха

различни степени на уважение. При определени случаи се налагаше дискретно да разпери пръсти, а вариантите за вдигане, сваляне и разперване на ръцете нямаха брой. В зависимост от ситуацията ветрилото се държеше настрана, отваряше се наполовина или се затваряше.

Поклонът изразяваше всичко: какво възпитание е получила съответната личност, колко е цивилизована и образована, към коя класа принадлежи и дали е в Двора само от време на време или за постоянно. Лицата, принадлежащи към Двора, се движеха със завършена елегантност, грациозно, с игрива лекота.

Поне в това отношение ще имам полза от дългогодишните сурови уроци на мосю Гибодe, помисли си развеселено Жан, след като цяла сутрин упражнява с абата безбройните видове поклони. Крачеше със съсредоточено изражение към средата на помещението, прихващаше края на полата си, за да се поклони дълбоко на въображаемата високопоставена особа, появила се насреща ѝ. Беше убедена, че се е справила добре, но абатът поклати глава.

— Не, не, маркизо! Ако покрай вас минат кралицата и дофинът, непременно трябва да сведете поглед. Само ако мине принцеса, имате право да повдигнете глава, но съвсем леко, ето така. — И ѝ демонстрира поклона с умели движения.

Жан въздъхна. Внезапно на лицето ѝ светна кокетна усмивка.

— А как да постъпя с краля?

Берни, отдавна предал се пред очарованието ѝ, се засмя.

— Е, като се има предвид вашата специална връзка, към него също можете да вдигнете поглед. Но помнете, че ако сте на официална среща или държавна церемония, се налага да се снишите в дълбок поклон и да останете така, без да вдигате глава.

Жан му се усмихна с искрена привързаност. През седмиците, откакто абатът я обучаваше, двамата станаха добри приятели. Тя ценеше особено чувството му за хумор и умението му да не се поддава на емоциите.

— Знаете ли, абате, колкото повече научавам за етикета в двора, толкова повече расте страхът ми. Всеки ден установявам, че всъщност не знам и не мога нищо.

— Да осъзнаеш, че не знаеш нищо, е прозрение, което стои в началото на всяко истинско знание.

Жан кимна с признателност.

— Вие сте извънредно умен мъж, абате — промълви тя и с леко, едва чуто движение разтвори ветрилото си.

— Жан! Жан!

Чуха се стъпки. Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел влязоха с бързи крачки в салона. Жан ги погледна учудено.

— Току-що пристигна куриер — съобщи развълнувано пастрокът ѝ. — Нашите победоносни войски са завзели Остенде. Кралят възнамерява да се върне от Фландрия. Очакват го в Париж на 7 септември.

Сърцето ѝ направи огромен радостен скок.

— На 7 септември? Не се шегувате, нали? — Жан засия. Лицето ѝ пламна. Божичко, оставаха ѝ само две седмици! В главата ѝ зазвъняха тревожни камбанки. — Но аз още нямам наставница! Кой ще ме представи в Двора?

Пари дьо Монмартел се усмихна широко.

— О, разбира се, че имаш скъпа. Ще те представи една от най-високопоставените дами в двора. Самата принцеса Дьо Конти!

Льо Норман дьо Турнем кимна доволно.

— Точно така. Ще ви придружава и графиня Д'Естрад.

Парижани ликуваха. Всички знаеха, че войната, възпламенила цяла Европа, все още не е приключила, ала редицата славни победи на френската армия, предвождана от краля, вдъхваха надежда, че вече няма съмнение какъв ще бъде крайният изход. Знамена, флагове и пъстри плакати красяха улиците. От градската порта „Сен Мартен“, където късно следобед кралят коленичи пред губернатора и делегация от представители на града и прие ключовете на Париж, чак до „Тюйлери“ по фасадите висяха килими, а пред къщите светеха безброй фенери и факли. Хората се блъскаха и напиреха да видят своя крал, който бавно напредваше към двореца.

— *Vive le roi!* Да живее кралят!

— Луи!

— *Vive le bien-aimé!* Да живее многообичаният!

Пред кралското шествие се изсипваше дъжд от цветя. Виковете и фанфарите на херолдите се смесваха с хвалебствени песни. Облечен в парадна униформа с пищна златна украса, прехвърлил върху дясното си рамо обточената с кожи кралска наметка, Луи излъчваше непобедима сила и воля. Народът бурно изразяваше възхищението си.

Кралят се усмихваше дружелюбно и кимаше наляво и надясно към множеството. Рядко се бе чувствал така свързан със своя народ както през този ден. Възторгът и въодушевлението на обикновените хора го опияняваха. Цял Париж беше опиянен. Хората разкъсваха бариерите и гвардейците, придружаващи кортежа, едва удържаха огромната тълпа. Всеки искаше поне да хвърли поглед към своя многообичан владетел.

Минаха почти два часа, докато шествието стигна до „Тюйлери“.

На парадното стълбище бяха застанали кралицата, принцесите и дофината, заобиколени от придворните си дами, зад тях — море от пажове и лакеи. Завърналият се победител трябваше да бъде посрещнат с всички почести.

Под ликуващите викове на придворните Луи и дофинът слязоха от конете и изкачиха стълбите. В продължение на кратък миг, останал незабелязан за повечето присъстващи, погледът на краля се залута към прозорците на двореца, но Луи бързо се овладя и пристъпи към съпругата си.

За да почете завръщането му, тя беше празнично облечена и дори гримирана, ала въпреки напудреното лице и накитите в косата излъчваше строга добродетел. Луи се опита да си спомни дали и преди е изглеждала така. Не, през първите години от брака им Мария Лешчинска се държеше естествено и беше много свежа. Той я намираше привлекателна, макар и лишена от всякаква чувственост. Доскоро разликата във възрастта им не се долавяше толкова силно, но днес кралицата изглеждала почти стара жена. Той я уважаваше и почиташе като майка на децата му и кралица на Франция, но страстта му към нея отдавна бе угаснала.

Луи направи кратък поклон и целуна ръката на своята кралица. Мария Лешчинска го дари с топла усмивка.

— Благодаря на Бога, че чу молитвите ми и ви върна във Франция и при нас здрав и победител.

Луи се поклони отново, подаде ѝ ръка и я въведе в двореца под ликуващите възгласи на многохилядното множество.

* * *

Беше почти полунощ. Бързи стъпки отекваха в дългия коридор на страничното крило. Задрямалите лакеи скочиха стреснато и пропуснаха едрата фигура да завие зад ъгъла. Преди да са видели лицето и да са коленичили, кралят вече бе минал покрай тях и бързаше нататък.

Луи спря пред двойната врата в края на коридора. Стражите му отвориха тържествено и той влезе с бързи стъпки в преддверието. Две камериерки се снишиха в дълбок поклон и го изчакаха да влезе в покоите на господарката им. Жан, седнала пред тоалетката, се обърна стреснато с пухче за пудра в ръка.

Луи застана в средата на стаята и я загледа безмълвно. Бялата ѝ кожа блестеше през украсеното с дантели неглиже. Очите ѝ сияеха от

радост.

— Сир!

— Мадам.

Кралят склони глава. Усмивка огря лицето му. Жан скочи и се хвърли в обятията му.

* * *

Луната пръскаше светло сияние върху голите им тела. Изтощени от дългата любовна игра, двамата лежаха един до друг нежно прегърнати. Луи плъзгаше пръсти по тънката ѝ талия.

— Избрахте за мен прекрасно име и титла — промълви тихо Жан.

— Маркиза Дьо Помпадур... Да, името ви подхожда. Имам усещането, че винаги сте го носили. — Кралят се наведе към нея и я целуна. — Назначил съм представянето ви в Двора за следващата седмица. Датата е 14 септември.

* * *

Седнал зад писалищната си маса с модно извити позлатени крака, граф Дьо Морпа усети болезнено пробождање в стомаха. Марвил бе дошъл да му докладва в Парижката палата на улица „Дьо Гранел“.

До днес министърът вярваше, че връзката между краля и мадам Д’Етиол е приключена. Каква заблуда! През май, когато Луи замина за Фландрия, главният полицейски лейтенант го увери, че дамата е отпратена обратно в имението си. Може би още тогава трябваше да се сети какво се готви независимо какво си шушукаха в Двора: според едни била заминала за Нормандия, според други била затворена в манастир. Той не видя причина да се усъмни в твърдението, че кралят е сложил край на поредното малко приключение, а сега беше принуден да признае огромната си грешка.

Лицето на министъра се затвори. Остави настрана восъка, с който се готвеше да запечата току-що написаното писмо, и повтори

въпроса си, за да се увери, че е чул правилно:

— Каква е станала?

Марвил нервно закърши ръце. Опасяваше се днешният доклад да не му струва поста на главен полицейски лейтенант в столицата.

— Негово Величество я е направил маркиза.

— Маркиза? — повтори глухо графът. Лицето му придоби пепелносив оттенък.

Марвил кимна със сведена глава.

— Маркиза Дьо Помпадур. Това е титлата ѝ.

За момент Дьо Морпа онемя. Към бодежа в стомаха се прибави горчив вкус в устата. Взря се неразбиращо в портрета на дядо си Луи Фелипо дьо Поншартрен, също кралски министър, отличен за върнатата си служба с графство и свързаната с него титла граф.

След секунди Морпа се овладя. Воднистосините му очи се стесниха до тъмни цепки. Погледът му стана унищожителен.

— Бъдете така добър да ми обясните, мосю Дьо Марвил. Първо ми докладвате, че мадам Д'Етиол е отпратена от краля и е заминала за Нормандия. После идвате и ми съобщавате, че се е оттеглила в имението „Етиол“ и е дълбоко нещастна, дори смята да прекара остатъка от живота си в манастир. А днес ми заявявате, че нищо от това не е вярно. Точно обратното: Негово Величество все още има връзка с нея и на всичкото отгоре ѝ е дал титлата маркиза. Как да разбирам това?

Студеният глас на министъра вледени кръвта на полицейския лейтенант. Уплашен до смърт, той избърза и изигра последния си наличен коз.

— Много съжалявам, графе, но имаме причини да предполагаме, че нашите агенти съзнателно са ни снабдявали с грешна информация.

Министърът презрително изкриви уста.

— Ако смятате да си спасите главата с подобни жалки обяснения, много се лъжете.

Марвил въздъхна тежко.

— Говоря ви, графе! Имам доказателства, че братята Пари са подкупили агентите!

— И защо са го направили според вас?

— За да не може никой да повлияе на краля, преди... — полицейският лейтенант млъкна смутено. Предстоеше да каже на своя

началник нещо чудовищно. Все пак изправи решително глава и съобщи: — През последните седмици мадам Д’Етиол е била обучена във всички тънкости на дворцовия етикет, за да бъде представена в Двора. По желание на краля.

Морпа мълчеше. Мина цяла вечност, преди да отвори уста.

— Сигурен ли сте? Абсолютно сигурен?

Марвил кимна.

* * *

Жан влезе в кабинета на Пари дьо Монмартел и кралският банкиер се поклони церемониално.

— Добър ден, маркизо.

Жан все още не беше свикнала да я наричат така, но Пари дьо Монмартел беше човек с принципи. Откакто кралят я направи аристократка, той й оказваше уважението, подобаващо на титлата й, и й говореше официално.

Докато наблюдаваше своята кръщелница, Пари дьо Монмартел изпитваше искрено възхищение. С каква грация прихвана светлосинята си рокля и седна на крайчеца на стола, с какъв жест остави коприненото ветрило върху масичката пред себе си. През седмиците, докато абат Дьо Берни я обучаваше на дворцовия етикет, банкиерът редовно я посещаваше в „Етиол“. Дватамата се разхождаха в парка или вечеряха заедно и той се опитваше да й опише какви хора я очакват във „Версай“. Още първия ден я предупреди да се пази от придворните и от духовниците.

— Моля, не правете грешката да вярвате на усмивките и любезностите. Хората във „Версай“ имат само една цел — да завоюват благоволенieto на краля и чрез него да се сдобият с власт и влияние.

Жан остана изумена от изобилната информация, от подробностите за хора, които кръстникът й дори не познаваше лично. За първи път й стана ясно, че могъществото на братята Пари не се дължи единствено на неизчерпаемите им финансови средства.

— Радвам се, че намерихте време да се отбиете за малко при мен — заговори той.

— Благосклонността на краля не е в състояние да ме накара да забравя близките на сърцето си хора. Без вас със сигурност нямаше да съм там, където съм днес. Затова съм ви вечно благодарна.

Жан говореше с искрена топлина. Отдавна беше простила на братята Пари и на Льо Норман дьо Турнем пресметливостта, с която бяха направлявали живота ѝ.

Придворният banker се усмихна.

— Още когато бяхте малко дете, разбрах, че потенциалът ви многократно надвишава възможностите, предоставени ви от родителския дом. Оказах се прав. Утре ще бъдете представена на Двора във „Версай“.

В гласа му звучеше бащинска гордост и Жан се трогна. Той стана и извади от лакираното чекмедже на писалището си продълговата кутийка. Когато отново се обърна към нея, държеше в ръка златен медальон.

— Погледнете това, скъпа. Преди много години го получих като подарък от майка си. Тя ми каза винаги когато го гледам, да си повтарям, че мога да постигна всичко в живота си, стига да го искам... Е, мама се оказа права. — Той впи поглед в лицето на младата жена. — Искам да ви подаря този медальон и да ви помоля, като го погледнете, неизменно да си спомняте тези думи.

Жан усети как очите ѝ се напълниха със сълзи. Пари дьо Монмартел застана зад нея, сложи медальона на шията ѝ и щракна закопчалката. После отново седна. Никой от двамата не знаеше какво да каже.

— Утре ще ви представят в Двора — подхвана най-сетне кралският banker с леко треперещ глас. — Ще станете официално *maitresse en titre* на един от най-могъщите монарси в света. Стотици хора ще ви наблюдават постоянно. Ще бъдете заобиколена от завистници, недоброжелатели и интриганти. Любовта на краля ще ви пази, но другите ще ви мразят точно заради нея. Ако устоите на интригите и омразата, ще запазите за дълго почетната титла, с която ви удостоиха. Това зависи само от вас.

Пари дьо Монмартел говореше бавно, подчертавайки всяка дума.

— Затова ви моля никога, никога да не забравяте какво представлява висшата аристокрация във „Версай“. Тези хора се

гордеят със своята благородна кръв и са вмениачени в своята чест. За тях това е много по-важно от живота.

Часовниците удариха шест следобед. Коридорите, преддверията и кралските покои гъмжаха от придворни — всички си шепнеха и се оглеждаха с очакване. Най-сетне вратите на Огледалната зала се отвориха.

Жан пое дълбоко дъх. Предстоеше ѝ да мине през дълъг шпалир от хора. Изпъна крехките си рамене и влезе в залата, придружена от принцеса Дьо Конти и графиня Д'Естрад. Следваше ги още една придворна дама. Малката група вървеше бавно и с достойнство, независимо от огромното желание на Жан да се завърти и да побегне. Тежката атлазена рокля с богата бродерия, надиплена върху грамаден кринолин, и придворният шлейф не ѝ позволяваха да се движи бързо, още по-малко — да бяга.

Жан усети как ръцете ѝ в тънки дантелени ръкавици овлажняват от възбуждане. При нормални обстоятелства би се радвала на публиката — тя обичаше да играе на сцената, да пее или просто да влезе в някой салон и да привлече всички погледи върху себе си, — ала сега беше друго. Неумолимата студенина, излъчвана от десетките лица наоколо, ѝ причиняваше болка и обида.

Пътят през галерията до съвещателната зала ѝ се стори безкраен. След цяла вечност стигнаха до *cabinet du conseil*. И там беше пълно с придворни. Жан спря на прага и с облекчение установи, че познава някои лица. Ришельо, както винаги подигравателно усмихнат. Зад него херцог Д'Айен. Наблизо млада дама, накичена с бисери — принцеса Дьо Роан; тя също бе присъствала на онзи съдбоносен лов край „Етиол“ и сега измери Жан с пренебрежителен поглед. Маршал Дьо Ноай. Леденото лице на граф Дьо Морпа. Братята Д'Аржансон...

Сред тях, опрян на перваза на камината, стоеше кралят. Тъкмо бе разговарял с принц Дьо Конти и сега се обърна. Разговорите утихнаха.

— Ваше Величество, маркиза Дьо Помпадур — представи я с висок глас принцеса Дьо Конти.

Луи я погледна.

Жан грациозно приклезна в дълбок поклон. После, както изискваше протоколът, направи няколко крачки напред, поклони се отново, пак тръгна напред и като стигна до краля, направи трети поклон.

Луи се усмихна.

— Изключително се радваме да ви поздравим с добре дошли във „Версай“, мадам.

Жан се изчерви под пласта пудра, усмихна се и наклони глава.

— За мен е голяма част, Ваше Величество.

Кралят ѝ кимна в знак, че церемониалът е приключил и тя има право да се оттегли.

Жан се поклони. Оставаше ѝ да напусне помещението така, както бе дошла — заднешком, без да настъпи шлейфа си. Многократно упражнява тази трудна маневра и се молеше да се справи и този път, когато към нея са насочени стотици погледи.

Стараейки се да се движи елегантно, тя придвижи единия си крак назад, побутна леко шлейфа и стъпи предпазливо на пода. Повтори същото с другия крак и стъпка по стъпка стигна до вратата. Там спря, въздъхна облекчено и направи последния задължителен реверанс.

Графиня Д'Естрад, която бе представена в двора само преди два дни, ѝ кимна възхитено.

— Готова съм да повярвам, че цял живот не сте правили нищо друго, освен да крачите назад с дълъг шлейф — пошепна тя в ухото ѝ, след като излязоха от залата и отново закрачиха през шпалира от придворни. Жан се усмихна признателно.

Протоколът изискваше да я представят последователно на всички членове на кралското семейство. Жан, естествено, се боеше най-много от срещата с кралицата.

Покоите на Мария Лешчинска бяха още по-пълни. Всички придворни държаха да присъстват на първата среща между унизената кралица и новата ѝ млада съперница, която на всичкото отгоре беше от буржоазен произход.

Мария Лешчинска седеше в разкошно кресло, заобиколена от придворните си дами, и бродираше. Картина на свършена добродетел.

Кралицата чу стъпките ѝ и вдигна глава. Отдясно стояха духовници и измерваха Жан с неприкрито враждебни погледи. Докато

тя правеше изискваните от протокола поклони, никой не помръдна.

Един от свещениците се прекръсти и лицето му потъмня. Монсиньор Бойе! Жан веднага го позна. Пари дьо Монмартел ѝ бе показал портрета му. Вероятно висшият духовник до него беше кардинал Дьо Роан.

Жан приклезна в смирен реверанс.

— Ваше Величество, маркиза Дьо Помпадур — представи я, видимо смутена, принцеса Дьо Конти.

Жан се приведе към пода и, спазвайки церемониала, посегна да целуне края на полата на кралицата, но тя, пак съгласно предписанията на церемониала, побърза да я издърпа. После даде знак на новопредставената маркиза да се изправи.

Кафявите очи и зрялото, почти негримирано лице, обрамчено от скромно бяло боне, направиха дълбоко впечатление на Жан. Кралицата я измери с хладен поглед и отдели малко повече внимание на дълбоко деколтираната ѝ официална рокля.

Жан усещаше жадните погледи на стоящите наоколо придворни. Всички чакаха да се случи нещо. Сякаш следяха дуел. Тя се почувства ужасно зле. Представянето ѝ беше унижение за кралицата на Франция. Осмели се да погледне Мария Лешчинска и погледът ѝ изрази пламенна молба за прошка. Изражението на кралицата се смекчи.

— Радвам се да ви поздравя с добре дошли в Двора, маркизо — рече тихо Мария Лешчинска. Придворните около нея спряха да дишат, за да чуят всяка дума. — Казаха ми, че се познавате с мадам Дьо Сесак?

Жан и всички в салона погледнаха кралицата с неприкрито изумление. Придворните очакваха кралицата да се отърве от натрапницата с едно-две кратки изречения. Никой не бе и помислил, че ще заговори за мадам Дьо Сесак, една от малкото аристократки, с които Жан се познаваше от детските си години. Това беше необикновена проява на отзивчивост, граничеща почти с благоволение.

Жан се почувства облекчена и се зарадва.

— Да, Ваше Величество, много съм щастлива, че дамата ми позволи да се присъединя към приятелите ѝ.

Кралицата кимна.

— Наскоро имах удоволствието да се запозная с нея в Париж. Очарователна личност. Надявам се, че е добре?

— Слава богу, мадам се радва на добро здраве и ще е много щастлива да узнае, че сте се поинтересували за нея, Ваше Величество.

— Хубаво го казахте.

Кралицата пренебрегна невярващите погледи на придворните, които следяха разговора им. За момент очите на двете жени се срещнаха и Жан изпита дълбоко уважение към френската кралица.

— Е, мадам, надявам се животът във „Версай“ да ви хареса — заключи кралицата и ѝ кимна в знак, че разговорът е приключил.

— Благодаря, Ваше Величество. Уверявам ви в своята най-дълбока почит и ще се постарая да ви се понравя — отговори тихо Жан и безмълвно се закле никога да не забрави достойното поведение на Мария Лешчинска при първата им среща.

Жан направи дълбок поклон и дясната ѝ ръкавица падна на пода. Принцеса Дьо Конти побърза да я вдигне, докато Жан бавно се изтегляше към изхода на салона.

Щом маркизата изчезна към Огледалната зала, придворните си зашепнаха възбудено.

— Невероятно! Кралицата размени поне осем изречения с тази личност...

— Е, и какво от това? Всички знаят, че тя е жалка буржоазка с най-обикновена кръв и ще си остане такава — изкоментира женски глас, достатъчно висок, за да го чуе и Жан.

Мина цяла вечност, докато настъпи вечерта и двамата най-сетне останаха сами. Луи я прегърна нежно.

— Представянето ви беше много впечатляващо, мадам.

Жан се усмихна, ала в следващия миг лицето ѝ помрачня.

— Кралицата беше много мила — промълви нерешително тя.

— Наистина ли? — попита с безразличие Луи, впил поглед в negliжето ѝ.

Жан понечи да каже нещо, но той сложи пръст върху устните ѝ.

— Затворете очи!

Тя се подчини и Луи бавно свали халата от раменете ѝ. Когато остана гола пред него, Жан усети горящия му поглед и лицето ѝ пламна. Дишането ѝ се ускори. Ръцете му се плъзнаха по кожата ѝ и окачиха на шията ѝ нещо хладно и тежко.

Тя посегна инстинктивно да го пипне и отвори очи. Видя невероятна огърлица от сапфири и диаманти във филигранен обков.

— О, сир, прекрасна е! — пошепна възхитено тя, докато се оглеждаше във високото огледало.

Кралят застана зад нея и я прегърна.

— Затова ви подхожда — пошепна той и я целуна по тила.

Суров вятър гонеше първите есенни листа по паважа пред двореца „Роан“. Нощта се спускаше бързо и факлите, окачени от двете страни на обкованите с желязо входни врати, вече бяха запалени. Трепкащите пламъци осветяваха великолепия парижки дворец и десетките спрели пред входа карети с гербове и кръстове.

На втория етаж, в осветения от десетки свещи работен кабинет на кардинал Дьо Роан, шестима духовници седяха около дълга дъбова маса.

Монсиньор Дьо Винтимил, старият епископ на Париж, обърна прорязаното си от дълбоки бръчки лице към кардинал Дьо Роан.

— Значи наистина е била представена в Двора?

Кардиналът, достоен старец с червено кепе и рядка бяла коса, кимна.

— Да, Негово Величество не се посвени да я направи своя официална метреса.

В гласа му се долавяше дълбоко съжаление, че смъртта на предишната метреса очевидно не е била достатъчно убедителен Божи знак, за да отвърне Негово Величество от греха и да го върне в правия път.

Монсиньор Бойе, който седеше насреща му, се намеси възмутено:

— Няма да търпим толкова очевидно нарушаване на законите на Светата църква! Това е публично обявяване на връзка между двама души, престъпили брачните клетви!

— Прав сте, не можем да търпим — съгласи се мрачно кардиналът, без обаче да изрази всеобщото мнение. След случилото се преди година в Мец, когато кралят очакваше да умре и тогавашният му изповедник поиска от него да се разкае, принуди го да изгони метресата си от града и настоя публично да признае греховете си, Луи се отнасяше към клира с нарастваща хладина и духовниците се стараеха да бъдат много предпазливи в опитите си да му оказват

морално влияние. Всички добре помнеха как Луи, след като противно на очакванията оздравя и се върна в столицата, моментално уволни своя пръв изповедник и назначи на негово място кардинал Дьо Роан. За съжаление обаче монсиньор Бойе беше напълно прав — Църквата не можеше да остане безразлична към факта, че Негово Величество върши двоен грях, защото метресата му беше омъжена жена. Бяха длъжни даzakлеймят двойното прелюбодеяние.

Кралският изповедник отец Перюсо замислено поклати глава.

— Още не мога да повярвам, че кралят е толкова заслепен от страстта си към тази жена. Да я издигне над класата ѝ, предопределена от Бога — това е нечувано!

Кардиналът кимна и се обърна към Бойе:

— Как се чувства Негово Височество дофинът?

— Честно казано, Луи Станислас е дълбоко обезпокоен — отговори свещеникът, не само възпитател на престолонаследника, а и религиозен наставник на принцовете и кралицата. Бойе огледа многозначително събралите се и продължи: — Дофинът ни моли да повлияем върху краля с цялата си строгост, за да го върнем обратно в лоното на семейството му и Светата църква.

— Простете, господа, но според мен придаваме прекалено голямо значение на едно обикновено увлечение — намеси се архиепископ Дьо Ларошфуко. Едва 44-годишен, той беше най-младият сред присъстващите, но понеже наскоро го назначиха за френски посланик във Ватикана, беше равен по власт на най-висшите духовници в страната. — Като имаме предвид произхода ѝ, можем да очакваме тази жена да не успее да се задържи дълго в двора. — В гласа му звучеше пренебрежение. — Убеден съм, че кралят много скоро ще се почувства неловко от поведението ѝ.

— Надявам се да излезете прав — промърмори мрачно Бойе.

Всички погледнаха въпросително към кардинала. Само той имаше право да вземе решение.

Кардинал Дьо Роан стана и направи няколко крачки около масата. Спря пред голямата картина на стената, изобразяваща Апокалипсиса, и се взря във всепоглъщащия адски огън, над който се носеха ангели. Надежда за спасение. Бог ще накаже само грешниците. Колко пъти беше проповядвал по тази тема. Обърна се към присъстващите и кимна мрачно.

— Смятам, че нашият дълг изисква внимателно да разясним на Негово Величество последствията от неразумното му поведение.

* * *

Някакъв шум от далечината изтръгна Жан от дълбокия сън. Без да се събуди напълно, тя усети как Луи я привлече към себе си. Тялото му излъчваше благотворна топлина и закрила. Тя го чу да мърмори нещо и се сгуши в него, готова отново да потъне в царството на сънищата. Точно тогава чу непознат глас.

— Сир! Най-покорно моля за прошка, че ви будя, но е време.

Жан се събуди изведнъж и отвори очи. Камердинерът Льо Бел стоеше пред леглото със свещник в ръка, а зад него се виждаше камериерката, която го бе пустила да влезе.

— Простете, сир, но вече е седем.

Луи също се събуди и се надигна сънено.

— Довиждане, мадам. — Целуна Жан по челото, навлече нощницата си и мушна ръце в ръкавите на халата, който Льо Бел държеше. Камердинерът явно бе свикнал да вижда господаря си гол, защото дори не трепна.

Луи се прозя и излезе в коридора. Двама пажове с факли му осветиха пътя. Слязоха по широко стълбище, минаха по дълъг коридор и влязоха в кралските покои през странична врата. Луи отиде в спалнята си и легна в кралското легло. Льо Бел побърза да дръпне завесите. За момент кралят се изкуши да заспи отново, ала преддверието положително беше пълно с придворни, очакващи събуждането му. В последно време спеше малко, но пък се чувстваше по-добре от всякога. На лицето му изгря усмивка.

— Да започваме — нареди той с висок глас.

— Веднага, Ваше Величество!

Кралят чу как Льо Бел прекоси помещението и отвори двукрилата врата. Избраните придворни влязоха в спалнята. Две ръце отвориха завесите. Появи се главата на херцог Дьо Ришельо.

— Добро утро, сир — поздрави първият камерхер и направи дълбок поклон. — Надявам се Ваше Величество да си е починал добре.

* * *

Слънцето бавно изгряваше над парка. Жан седеше в леглото и замечтано се взираше навън, където шумата на грижливо подрязаните дървета и храсти вече беше започнала да се оцветява в златно и червено. Настаниха я в помещенията, където преди бе живяла херцогиня Дьо Шатору. Намираха се в северозападното крило на двореца. Оттам се разкриваше приказна гледка. От прозорците ѝ се виждаха пирамидалните фонтани и каскадите на нимфите, придружителки на богиня Диана. Зад тях минаваше дълга алея, оградена от бронзови статуи, която отваряше панорама към Драконовия и Нептуновия басейн.

В ранната сутрин над басейните и фонтаните се носеха облаци пара. Първите слънчеви лъчи оцветяваха влагата във всички цветове на дъгата и местността изглеждаше магично красива. В далечината се издигаха могъщите гори на Марли.

Жан отпи глътка от горещия, подправен с канела шоколад, донесен от камериерката. След като Луи си отиде, не можа да заспи отново. Все още не ѝ се вярваше, че е била представена в двора. След вчерашния ден и тя като всички други придворни имаше право да посещава празненствата, баловете и приемите във „Версай“. Поканеха ли я, щеше да участва в различни церемонии, да ходи на лов, да присъства на частните вечери в покоите на краля или кралицата и даже да се вози в кралските карети.

Едва навършила 23 години, тя стана официална метреса на френския крал.

Жан се отдаде на тази опияняваща мисъл, но като погледна големия часовник на стената, скочи. Почти осем! Време за ставане. Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел бяха обещали да я посетят по време на утринния тоалет, графиня Д'Естрад също щеше да намине.

Жан остави чашата и посегна към звънчето, ала камериерката ѝ вече влизаше в спалнята и направи реверанс. В ръцете си крепеше сребърна табла, отрупана с писма и визитни картички. По лицето ѝ бе изписана безпомощност.

— Простете, мадам, но на стълбата пред покоите ви се е наредила опашка. Дадоха ми това за вас. Господата смирено молят да им позволите да изкажат почитанията си.

Жан погледна смаяно таблата и кимна.

— Оставете я тук — и посочи нощното шкафче до леглото.

Камериерката направи няколко предпазливи крачки и сложи таблата върху шкафчето. Очевидно зарадвана, че не е разпиляла писмата и картичките по пода, тя направи реверанс и бързо излезе от стаята.

Жан прегледа съдържанието на таблата, любопитна да разбере кой чака пред вратата ѝ. Повечето имена ѝ бяха непознати. Прочете предложения за продажба на какво ли не: коне, карети, мебели, бижута, екзотични животни, даже еликсири, обещаващи вечна младост и красота. Откри обаче и картичките на няколко стари, отдавна забравени познати, които явно искаха да напомнят за себе си. Хвърли бегъл поглед към няколко молби да осигури на просителите служба в двора. Имаше десетки покани за вечери и празненства, както и ласкателни поздравления за новото ѝ положение. Най-много я зарадва писъмцето на Волтер: „Звездата ви изгря с ярка светлина. Цял Париж и Версай — о, какво говоря, — цяла Франция и Европа говорят за вас! Един стар приятел се надява да ви посети...“

Жан се засмя и позвъни за камериерката си.

— Да, мадам?

Жан бе отделила от купчината няколко писма и картички, които ѝ се сториха важни, и ги подаде на момичето.

— Щом поговоря с господата Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел, пуснете тези хора да влязат. Ах, да, и кажете на мосю Волтер, че много ще се радвам да го поздравя по време на утринния си тоалет.

— Разбира се, мадам.

Камериерката тъкмо направи реверанс, когато Жан забеляза едно писмо, изпаднало от таблата. Името ѝ бе написано с доста особен почерк. Тя обърна писмото, но никъде не видя името на подателя. Отвори плика и зачете с интерес...

— Мадам! Добре ли сте?

Камериерката, влязла в спалнята с утринния халат и пантофите, я погледна загрижено. Лицето на господарката ѝ бе станало

смъртнобледо.

— Нищо ми няма — отговори едва чуто Жан, смачка писмото и с презрителен жест го хвърли в камината.

* * *

— Е, господа, позволете да попитам какво толкова спешно има, та желаете да говорите с мен още преди месата.

Кралят застана в средата на кабинета си, вдигна високо тъмните си вежди и демонстративно хвърли поглед към златния си джобен часовник. Стараейки се да прикрие нетърпението си, за да не изглежда неучтив, той се обърна към тримата духовници, настояли да говорят с него: кардинал Дьо Роан, монсиньор Бойе и изповедника му отец Перюсо.

Кръглото лице на отец Перюсо доби предупредително изражение.

— Ваше Величество, позволете да кажем, че сме силно загрижени.

— Ще ми разкриете ли защо? — попита Луи и опря ръце на кръста си.

— Загрижени сме за вас, сир.

Луи се направи, че не разбира.

— Простете, Ваше Величество, но Църквата се страхува за спасението на душата ви — обясни строго отец Перюсо. — Знаете колко страшен грях е прелюбодеянието.

— Маркизата също е омъжена. Това означава, че сте двоен прелюбодеец, Ваше Величество — допълни кардиналът.

Луи не каза нищо. Лицето му остана напълно безизразно.

Кардиналът веднага разбра, че предупрежденията им изобщо не стигат до сърцето му. Май трябваше да се примирят. Поне засега...

— Сир, кралицата и децата ви са неутешими — направи нов опит монсиньор Бойе, преплел мършавите си ръце в пламенен молитвен жест.

— Господа, ваш дълг е да ме просветите за последствията от постъпките ми и аз ви благодаря за загрижеността — отвърна сухо

кралят. — Уверявам ви, че напълно съзнавам греховете си. Както знаете, в момента не приемам светите тайнства.

С тези думи той излезе от кабинета и остави тримата духовници сами.

* * *

Жан огледа крадешком стотиците напудрени лица. Придружена от графиня Д'Естрад и абат Дьо Берни, тя вървеше през галерията. Дворът бе събран там в очакване на краля. Да, тя знаеше, че животът в двора е различен, че хората са различни, но едва днес осъзна колко голяма е тази разлика. Тук имаше стотици придворни. Някои от тях я познаха, поклониха се и я поздравиха, но повечето само я измерваха с хладен, арогантен поглед. Огледалата ѝ показваха, че дамите си шепнат зад разтворените ветрила. Очевидно говореха за нея и я наблюдаваха.

Жан вървеше и се мъчеше да слуша веселите истории, които разказваше графиня Д'Естрад.

— ... тогава добрата херцогиня направи единственото, което една дама би могла да стори в подобна пикантна ситуация — падна в несвяст...

Абат Дьо Берни избухна в смях.

Жан също се опита да се усмихне, макар да не бе разбрала за кого става дума. Мислите ѝ кръжаха около странното писмо, получено сутринта. Щом си припомнеше съдържанието му, я побиваха тръпки.

Херолдът удари с жезъл по мраморния под и шумът я изтръгна от нерадостните мисли. Огледалната зала утихна.

— Негово Величество Луи XV, крал на Франция!

Придворните се снишиха в дълбок поклон. Обкръжен от гвардейците си и неколцина придворни, Луи мина с високо вдигната глава през галерията — кимаше наляво и надясно и разменяше по няколко думи със събралите се.

Стигна до Жан и спря.

— Маркизо...

— Ваше Величество...

Жан грациозно склони глава и в същия миг забеляза, че кралят погледна надолу и изведнъж смръщи чело. Нервно проследи погледа му, разбрала, че е направила грешка, но не съобрази каква. Поклонът беше правилен, накланянето на главата под точния ъгъл... Къде бе сгрешила, за бога? Видя как абат Дьо Берни ѝ направи незабележимо знак. Какво искаше да ѝ каже? Ръцете? Не, не ръцете, а ветрилото! Единствена от дамите в залата не бе затворила ветрилото си. Презрителните погледи на придворните я объркаха още повече. Бузите ѝ пламнаха. Затвори ветрилото и отново се поклони.

— Мадам — Луи ѝ кимна дружелюбно и продължи. Кралицата го очакваше в другия край на залата. Придворните се наредиха на дълга опашка след кралското семейство, за да отидат на месата.

* * *

— Ще заминем за Шоази заедно с няколко доверени хора и ще останем там няколко дни. Искам да прекарваме повече време заедно — каза ѝ кралят вечерта. Двамата стояха на терасата и се взираха в ясното, обсипано със звезди небе.

Жан го погледна учудено и не се опита да скрие радостта си. През деня нито за миг не бяха останали сами. Сутринта Луи свика Държавния съвет и обсъди военните планове с министрите и маршалите си. По обед отиде на църква, обядва със семейството си в присъствието на Двора, намина за малко да я види и пак се затвори със съветниците си. Късно следобед отиде на лов. Жан и част от придворните получиха позволение да го придружат. През цялото време беше обкръжен от хора. Всеки поглед и всяка дума, които си бяха разменили, се наблюдаваха ревниво от десетки придворни. Денят ѝ показва какво означава да живее в кралския двор. Тук всичко беше от сложно по-сложно и тя усещаше, че всяка нейна крачка прави впечатление. Постоянно се излагаше на опасност да направи някоя грешка. Не само защото не владееше в тънкости етикета и дворцовия церемониал, а защото в поведението и държанието на придворните имаше безброй дреболии, непознати за нея. Всичко у тези хора беше различно — начинът, по който сядаха, отмятаха дрехата настрана или просто стояха на групи и разговаряха. Нещо свръхстилизирано,

неимоверно преувеличено личеше във всяко движение, та даже в носово акцентирания им говор. Въпреки артистичния си талант Жан се опасяваше, че никога няма да придаде на жестовете и позата си тази спокойна надменност — висшите аристократи я получаваха с раждането си.

Изпитваше безкрайна благодарност към абат Дьо Берни, който незабележимо ѝ помагаше да се спасява от груби грешки. За съжаление и той не беше в състояние да предотврати всичките ѝ пропуски. Жан си припомни със срам вечерята в частните покои на Луи, когато със закъснение забеляза, че кралят не яде супа. Нито един от придворните не докосна съответните прибори, само тя вдигна лъжицата към устата си и смутено я върна в чинията. Надменността и пренебрежението, блеснали в погледите на присъстващите, я улучиха право в сърцето. Кралят се направи, че не е забелязал грешката ѝ, но тя беше сигурна, че не е убягнала от вниманието му.

— С времето ще свикнете с живота във „Версай“ — промълви Луи, сякаш прочел мислите ѝ. Плъзна ръце под наметката и помилва треперещото ѝ рамо. — „Шоази“ ще ви хареса — увери я той и се наведе да я целуне.

Керван от карети, кралски екипажи и гвардейци на коне напредваше бавно по широката алея. На възвишението пред тях се издигаше великолепен светъл дворец. В сравнение с „Версай“ или „Фонтенбло“ „Шоази“ изглеждаше съвсем малък, но още отдалеч се виждаше, че сградата и паркът са също толкова впечатляващи и сигурно са стрували много пари.

— Уведомете ротмистрите, че следобед ще излезем на лов.

Луи, в отлично настроение, се обърна към херцог Д'Айен, седнал срещу него и Жан редом с херцог Дьо Ришельо.

Жан се наведе през прозорчето. „Шоази“! Спомни си първата среща с краля в гората на Сенар. Ако тогава някой ѝ беше казал, че един ден ще дойде тук като негова официална метреса, никога нямаше да му повярва.

Луи помилва ръката ѝ.

— Давам кралство, за да разбера за какво мислите, мадам.

Жан наклони глава и очите ѝ светнаха предизвикателно.

— Кое по-точно — вашето или австрийското? А може би английското?

Луи избухна в смях. Пътуването мина много приятно. Даже Ришельо, който през цялото време се мръщеше, не успя да извади Жан от равновесие.

Кралят улови ръката ѝ и нежно целуна връхчетата на пръстите.

— Вие сте скъпа стока, мадам. Признавам, че заслужавате и трите кралства. Но поне ми дайте време да завладея последните две — завърши развеселено той.

Каретата спря. Цяла армия прислужници в кралски ливреи се втурна да помага на пажовете и лакеите да разтоварят сандъците и раклите. Кралят идваше тук само с неколцина доверени хора, но придружаващата го прислуга и гвардейците наброяваха поне стотина.

Луи разведе Жан из двореца. Беше купил „Шоази“ едва преди няколко години и оттогава непрекъснато го преустройваше. Кралските

покои и галерията на трапезарията бяха разширени, терасата с изглед към Сена вече беше много по-голяма, а главната стграда беше съвсем нова. Архитектът Габриел донесе плановете. Размахвайки въодушевено ръце, той описа на Жан какви промени предвижда: странично крило с апартаменти за гостите, театър, нова оранжерия, бани и конюшни.

— Хубавото на Шоази е, че за разлика от „Версай“ и „Фонтенбло“ тук няма почти нищо построено в стила на миналите столетия, с което да се съобразяваме при преустройството. Човек е свободен да даде воля на фантазията си — обясни Луи. Беше направил много промени във „Версай“, но винаги внимаваше да запази стила и традицията на прадедо си Луи XIV, построил комплекса.

— И вие сте запален по архитектурата като приемния ми баща — отбеляза с усмивка Жан.

— Наистина ли? Някой ден трябва да ми го представите.

Двамата излязоха на терасата, от която се виждаше целият парк. Покрай реката беше издигнат бял зид. Тук Сена не беше мръсна като в Париж, а кристалносиня. На малкия кей бяха вързани венециански гондоли, а в средата на реката се плъзгаше корабче с платна.

— Възхитително място — прошепна Жан.

Луи кимна, застана зад нея и я обгърна с ръце. Тя се облегна на гърдите му и въздъхна доволно.

— Имам изненада за вас — кралят я обърна към себе си.

Прислужник в ливрея изнесе на терасата кошница, украсена с панделка на сини и златни ивици, избродирана с Бурбонски лилии. Прислужникът се поклони и остави кошницата на пода. Жан чу скимтене — от кошницата изскочиха две пухкави кученца с карамелен цвят на козината.

Ришельо, Д'Айен и граф Дьо Коани, застанали в другия край на терасата, се приближиха любопитно.

— Божичко, колко са хубави! — извика Жан и коленичи пред кошницата. Двете кученца се заклатиха на още несигурните си крачета към нея. На шиите им бяха вързани същите панделки в синьо и златно.

Жан се засмя и протегна ръце към тях. Кученцата заскачаха въодушевено и се опитаха да близнат лицето ѝ. После се сгушиха в скута ѝ и притихнаха.

— Е, мадам — обади се Луи, проследил сцената с нежна усмивка, — очевидно и кученцата веднага се поддадоха на чара ви... като мен.

Ришелъ, Д'Айен и граф Дьо Коани си размениха многозначителни погледи.

* * *

Двамата прекараха в „Шоази“ няколко романтични дни. Жан дишаше леко и почти забрави униженията в двора. С Луи се разхождаха из парка, ловуваха, излизаха с лодка, правеха си пикник и се любеха.

Жан беше благодарна на Луи, че е избрал тъкмо такава обстановка за първите дни, след като стана негова официална метреса. Той очевидно се стараеше да ѝ помага, докато тя свикне с новата си роля, и това я изпълни с любов към него.

Освен че се забавляваше и си почиваше, Луи отделяше по няколко часа на ден за държавните дела. Всеки ден от „Версай“ специално пристигаха министри и членове на Държавния съвет, за да обсъждат текущата политика. Или Луи се затваряше в кабинета си, четеше документи и доклади от агенти и посланици.

Почти винаги след това кралят ставаше сериозен и замислен и всички присъстващи усещаха невидимата стена, която го разделяше от тях.

Жан бързо разбра, че тази негова характерна черта представлява дълбокото, същинското ядро на неговата личност.

— Размишлявате за войната, нали? — попита го тя един ден, докато се разхождаха само двамата покрай оранжерията, а той бе особено потиснат.

Луи кимна.

— Боите ли се от бъдещите сражения?

Той поклати глава.

— Не, по-скоро съм наясно, че Войната за австрийското наследство няма да се реши единствено със смелост и чест. Това ме потиска. Твърде много политически центрове, интереси и партии определят събитията.

— Ала равновесието в Европа не позволява на Франция да остане настрана от войната, нали? — попита Жан. Тя много отдавна следеше европейската политика и военните действия, а и слушаше внимателно разговорите на финансистите, посещаващи дома ѝ.

Луи я погледна учудено.

— Да, права сте! — Спря и улови ръката ѝ. — Да не си разваляме хубавите дни с тази неприятна тема.

— Нищо не би могло да развали красотата на тези дни, прекарани във вашата компания — отговори тя, без да откъсва поглед от него.

* * *

Следобед ловната компания се разпръсна из гората. Кучетата бързо уловиха следи от дивеч и много скоро обзетите от ловна треска придворни препуснаха в галоп по горските пътеки. Листата на дърветата, обагрени в червено и златно, грееха под есенното слънце. Жан чу сигнал на ловен рог, пришпори коня си и прескочи паднало дърво. Копитата на едрия кафяв кон вдигнаха вихрушка от листа. Вятърът развя полите ѝ, тя стисна здраво юздите и продължи да препуска. Не обичаше особено лова — мразеше да убива животни, но свежият въздух, ездата и скоростта я опияняваха.

Ловният рог заглъхна и тя се постара да забави темпото. Искаше да чуе от коя посока идва кучешкият лай. В този миг забеляза, че конят ѝ куца с предния ляв крак. Спря веднага и скочи на земята. Жребецът изпръхтя.

— Няма нищо, моето момче — успокои го тя и го помилва по врата. Стисна здраво юздата и посегна към копитото на коня.

На пътеката се появи кралят, възседнал любимия си бял жребец. Веднага разбра какво се е случило и скочи от седлото, за да ѝ помогне.

— Дайте на мен!

Наведе се и с няколко умели движения махна от подковата остроото камъче, причиняващо болка на жребеца.

— Благодаря ви, сир. Съжалявам, че изгубихте преднината си заради мен.

— Искам обезщетение — засмя се той. Очите му засвяткаха.

Жан се облегна на близкото дърво и му поднесе устните си.

Двамата се целунаха страстно и той я притисна към стъблото. Тя вдъхна с наслада тръпчивия му аромат, смесен с миризмата на влажната есенна шума, и дишането ѝ се ускори. Луи разкопча жакетчето ѝ и плъзна ръце към гърдите ѝ.

Луи продължи да я милва, но лаят на кучетата и ловните рогове изведнъж се засилиха. След минута се чу тропот, после пращане и от гъсталака изскочи грамаден елен, обзет от паника. Двамата се отдръпнаха стреснато и еленът профуча само на метър от тях.

Луи се засмя и се отдели от Жан.

— Простете, мадам, но този елен ме предизвика и трябва да го накажа.

Без да се бави, кралят възседна коня си, прати на Жан въздушна целувка и се впусна да преследва елена. Тя се засмя, махна му за довиждане и започна да закопчава жакетчето си. По едно време си даде сметка, че някой я гледа, и се обърна стреснато.

Между дърветата видя самотен ездач. Херцог Дьо Ришельо! Жан нямаше представа откога стои там и я наблюдава. Усети как се изчервява и се ядоса на смущението си. Мъжът се поклонил подигравателно.

— Маркизо.

— Херцоже. — Жан го погледна ледено.

Той очевидно се забавляваше.

— Ако позволите да отбележа, маркизо, признавам, че досега съм ви подценявал във всяко отношение.

Ришельо се изсмя тихо, кимна и препусна през гъсталака след краля.

Жан изпита желание да хвърли нещо по него и едва се овладя. Май започваше да го мрази. Надменността му беше повече от непоносима. Все по-трудно ѝ ставаше да се владее в негово присъствие. За нещастие кралят го ценеше твърде много и не би го отдалечил от себе си. Тя въздъхна примирено, помилва коня, възседна го и продължи бавно по пътеката.

На известно разстояние се чуваше възбуденият лай на кучетата. Ловните рогове промениха сигналите. Очевидно еленът бе обкръжен.

Жан стигна последна до полянката, където се бе събрала ловната компания. Десетки пажове, ротмистри и придворни тичаха насам-

натам. Лакеите вече издигаха палатки и приготвяха масите за обяд.

Един паж дотича и ѝ помогна да слезе от коня. Жан огледа с интерес пъстрата бъркотия от хора, коне и кучета. Точно срещу нея стояха дофинът и двете му сестри — принцесите Анриета и Аделаида. Жан направи грациозен реверанс.

Тримата я измериха с хладни погледи и безмълвно ѝ обърнаха гръб.

Жан се изчерви до корените на косата. Придворните, застанали наблизо, я зяпаха нахално, а граф Дьо Морпа и принц Конти се усмихнаха злобно.

Напуснаха „Шоази“ в началото на октомври. Както всяка есен, Дворът се премести за няколко седмици във „Фонтенбло“. За хората от обкръжението на краля годината имаше свой специфичен ритъм. Луи пътуваше много и прекарваше във „Версай“ не повече от половин година. През останалото време се местеше от държавната резиденция в някой от дворците „Марли“, „Сен Жермен“, „Шоази“, „Шантили“ или „Мюет“. В началото на лятото обикновено отиваше в Компьен, а през есента — във „Фонтенбло“. Такава беше традицията, установена от предците му, и той я спазваше. Френските крале от векове обикаляха страната с двора си.

Смяната на местожителството от „Версай“ във „Фонтенбло“ всеки път се планираше и организираше седмици наред. Част от инвентара се товареше на кораби, друга част се транспортираше с коли. Навсякъде, където минаваше, внушителният керван привличаше хиляди любопитни.

Луи и Жан отново бяха обкръжени от безброй хора — макар че дворът във „Фонтенбло“ беше по-малък от Версайския, заедно с кралското семейство пътуваха повечето придворни, министрите, държавните секретари, кралските чиновници и безброй лакеи, пажове и друг персонал.

Както във „Версай“, Жан бе настанена в бившите покои на херцогиня Дьо Шатору. Тя ходеше редовно на църква и редовно посещаваше кралицата. За нейно облекчение Мария Лешчинска приемаше визитите ѝ с любезна снизходителност. Иначе Жан се стараяше да се държи възможно по-далеч от Двора и се явяваше пред повече хора само когато придружаваше краля.

Амбицирана да научи всичко за живота в Двора, тя продължаваше уроците си с абат Дьо Берни и неуморно упражняваше безбройните нюанси и степенувания в дворцовия церемониал. Беше се заклела никога повече да не допусне унизителните грешки от първите дни.

Старяеше се да не забелязва високомерното отношение на придворните и децата на краля. Държеше се с неизменна учтивост към всеки човек в двора и се правеше, че не забелязва как говорят за нея зад гърба ѝ. Знаеше, че придворните тайно се обзалагат кога Луи ще я изостави. Особено придворните дами, надявали се кралят да ги дари с благоволенieto си, не пропускаха да ѝ покажат за колко незначителна я смятат. През някои дни се чувстваше безсилна и ѝ се плачеше, защото дамите се държаха, сякаш тя не съществува, обкръжаваха краля, флиртуваха с него и се опитваха да го привлекат в леглата си. Безсрамната самоувереност, която излъчваха жестовите и погледите им, я вбесяваше. Все пак тя успяваше да запази самообладание, защото си даваше сметка, че повечето от тези жени от години принадлежат към най-тесния кръг около Луи и тя ще е принудена да живее с тях. Знаеше за краткотрайните връзки на краля с някои от тях, например с пищната херцогиня Дьо Лораге — тя бе утешавала краля през трудните дни след смъртта на сестра си, херцогиня Дьо Шатору; или пък с принцеса Дьо Роан, която също не пропускаше случай да намекне колко добре се познава с Луи.

Кралят приемаше авансите на дамите с усмивка и никога не ги отхвърляше публично. Доверието и интимността, с която се отнасяше към тези жени, караха Жан да се чувства несигурна. Скоро след пристигането им във „Фонтенбло“ принцеса Дьо Роан демонстративно го помоли за частна аудиенция, и то в присъствието на Жан, и кралят се съгласи.

— О, разбира се, принцесо, знаете, че на вас не мога да откажа.

Галантността му причини болка на Жан. Да не би да ревнува? Защо? Нямахте причини за ревност. Тъмнокосата принцеса Дьо Роан без съмнение беше красавица, но не би могла да я конкурира. Страхът ѝ идваше от друго: след влизането си в Двора тя живееше в постоянни опасения, че не е достойна за Луи и че онова, което го свързва с тези жени, е по-силно от чувствата му към нея.

Да, Луи се бе противопоставил на Двора с обичайната си решителност и я направи своя официална метреса, но Жан не си въобразяваше, че битката е приключила. Сега беше неин ред да докаже годността си да живее в близост до краля, да се изравни с високопоставените си конкурентки. А това никак не беше просто. Тя

беше съвсем наясно, че я наблюдават постоянно, от всички страни, и само чакат да се подхлъзне.

Слава богу, в новото ѝ обкръжение се намериха и няколко придворни, които я харесваха искрено и ѝ помагаша с каквото могат. Сред тях бяха херцог Дьо Лавалиер и херцог Дьо Ниверне, с които се познаваше от театралните вечери при мадам Дьо Винтимий. Луи беше достатъчно деликатен да се съобрази с положението ѝ и всеки следобед, когато съставяше списъка с гостите за вечеря в частните си покои, включваше хора с добро отношение към Жан. Въпреки това тя трудно изтърпяваше вечерите, защото през цялото време трепереше от страх да не сбърка някъде, а зловните придворни непрекъснато търсеха начини да я злепоставят.

Особено принцеса Роан не пропускаше случай да покаже на кралската метреса за каква я смятат.

— Значи произхождате от Париж, маркизо? — попита тя една вечер.

На масата присъстваха не повече от десет — петнайсет души — най-тесният кръг около краля. Сред тях бяха Ришелъо и Д'Айен, граф Дьо Коани, херцогиня Дьо Бранка, принцеса Дьо Роан, принц Конти, графиня Дьо Шеврьоз и Морпа. Единствените близки хора на Жан бяха графиня Д'Естрад, херцог Дьо Лавалиер и херцог Дьо Ниверне.

— Да, Ваша Светлост — отговори тихо Жан.

— Хубав град — кимна принцесата. — И аз съм израснала там. В Отел^[1] дьо Роан. Може би знаете къде се намира. — Тя набучи парченце пъстърва на вилицата си, поднесе го грациозно към устата си и отново се обърна към Жан със сладникава усмивка: — А как е името на вашето семейство, маркизо? Нещо необичайно, доколкото си спомням. Съжалявам, но веднага го забравих.

Невинното ѝ изражение изкушаваше Жан да ѝ повярва, ала името на семейството ѝ беше известно и намекът беше недвусмислен: на френски „поасон“ означава чисто и просто „риба“.

В салона се възцари мълчание.

Жан запази пълно самообладание. Ако принцесата си въобразяваше, че ще я разплаче, дълбоко се лъжеше.

— Името ми е Поасон, принцесо, като рибата в чинията ви — отговори тя със свършена учтивост и достатъчно високо, за да я чуят всички присъстващи.

— О, да, как можах да забравя! — Принцесата я изгледа съжалително и размени многозначителен поглед с Морпа и принц Конти.

Графиня Д'Естрад остави приборите си.

— Аз пък смятам, че не бива да подценяваме естествеността и елегантността, с която рибата се движи в най-различни води — рече тя и хвърли войнствен поглед към принцеса Дьо Роан.

Отново настана мълчание, но този път го прекъснаха лакеите, които внесоха следващото блюдо. Кралят пренебрегна словесния сблъсък и спокойно разговаряше с граф Дьо Коани. И по-късно не каза нито дума за случилото се, както още от самото начало не говореше за произхода на Жан.

След няколко дни обаче ѝ подари красива златна рибка с перки от скъпоценни камъни. В първия момент Жан се обиди, защото сметна, че ѝ се подиграва, но после разбра смисъла на жеста му и много се зарадва. Сложи рибата на видно място в салона си и обясняваше на всеки посетител — най-вече на онези, които не искаха да знаят, че ѝ е подарък от краля. Реакцията на принцеса Дьо Роан, буквално неспособна да затвори смаяно зяпналата си уста, я възнагради за преживяното унижение. Оттогава никой повече не я попита за името на семейството ѝ.

* * *

Времето, прекарано насаме с краля, компенсираше оскърбленията, на които я подлагаше дворът. Страстта помежду им не угасваше. Когато бяха само двамата, Луи ставаше друг човек. Макар да запазваше част от своята непроницаема аура и кралска дистанция дори в интимността на връзката им, той говореше свободно и сърдечно за личните си неща, за онова, което никога не би споменал пред придворните, защото знаеше, че те ще го изтълкуват по сто различни начина.

Жан научи много подробности за своя любим. Никой не знаеше по-добре от него откъде водят началото си хилядите дребни специфики на живота в Двора, никой не познаваше така детайлно историята на

Франция и Европа. Лека-полека тя започна да разбира какво означава да си крал и да управляваш държава като Франция.

Доскоро и тя като всички останали виждаше само всемогъществото на монарха: той заповядваше, хората изпълняваха безпрекословно. Сега обаче знаеше колко комплексна и многопластова е длъжността му. Заседанията с Държавния съвет и министрите съставляваха само част от задълженията му. Всеки ден при краля идваха десетки длъжностни лица, за да обсъждат конкретни въпроси. Архиепископът на Париж, председателят на Парламента, първият архитект, церемониалмайсторът, председателят на академията, командващите армията и гвардията бяха само някои от тях.

Жан изрази учудването си колко много хора е длъжен да приема всеки ден кралят, а Луи се засмя.

— Права сте! Всеки от тях идва при мен със свой проблем. Вижте, нашата страна не се състои само от трите големи съсловия, но и от много сдружения, еснафи, университети, общности. Във Франция има стотици градове и провинции — всички разполагат с различни привилегии и с различни закони. Понякога се налага да им отнемам привилегии или да им давам нови, защото сдруженията се ревнуват взаимно и ревностно следят някой да не оспори предимствата им.

— Ревнуват се взаимно като придворните, нали? — подхвърли язвително Жан.

В Двора постоянно избухваха караници, защото все се намираше някой от аристократите да претендира за привилегии, които не му се полагат.

Луи се засмя.

— Точно така, мадам.

В моменти като този Жан беше сигурна в любовта на краля. Той винаги проявяваше загриженост за здравето ѝ. Една вечер реши да си остане в леглото, защото настина по време на лова, и Луи прекъсна вечерята, за да отиде в покоите ѝ — за безкрайно удивление на останалите придворни.

Жан направо се слиса, когато кралят неочаквано застана до леглото ѝ със загрижена физиономия.

— Сир!

— Как сте, мадам?

— О, лекарят каза, че ми няма нищо. Само лека настинка. Не биваше да прекъсвате вечерята си заради мен.

Луи я огледа с мрачно лице.

— Нищо ми няма, сир.

Без да обърне внимание на уверенията ѝ, той сложи ръка върху челото ѝ.

— Имате температура.

— Не, сир, добре съм.

— Веднага повикайте лекаря — заповяда Луи на камериерката, която чакаше на прага, треперейки от страх.

Като видя строгия му поглед, Жан се усмихна.

— Повярвайте, сир, само съм настинала — рече тя и кихна силно.

Лекарят се появи след минута. „Горкият, диша тежко и сигурно си мисли, че съм на смъртно легло“, помисли си Жан.

— Ваше Величество...

Луи посочи строго към леглото.

— Как е мадам?

В гласа му прозвуча обвинение — сякаш лекарят беше виновен за настинката на Жан.

— О, Ваше Величество, нямаме причини за безпокойство. Дамата има само лека хрема вследствие на преохлаждане. След един — два дни ще е напълно здрава, сигурен съм.

— Гарантирате ли ми?

— Ами... да, Ваше Величество.

— Добре — кимна успокоен Луи.

— Видяхте ли, сир! — засмя се Жан. — Моля, продължете спокойно вечерята си.

Луи я помилва по бузата.

— Ще изпратя две дами да ви правят компания, докато привърша с вечерята и отново дойда при вас — обеща той.

След броени минути в стаята ѝ влязоха графиня Д'Естрад и херцогиня Дьо Бранка.

— Само да бяхте видели лицата на придворните, когато кралят стана от масата — заразправя ѝ графиня Д'Естрад и приседна в края на леглото. — За момент повярвах, че граф Дьо Морпа ще изпусне лъжицата си в супата!

— Даже мосю Дьо Ришельо едва запази самообладание — допълни херцогинята.

Жан се усмихна доволно. Отлично си представяше как са изглеждали двамата довереници на краля.

— А принцеса Дьо Роан побърза да се възползва от отсъствието ви и моментално се настани до краля — съобщи херцогиня Дьо Бранка.

— Наистина ли? — Жан се постара да запази спокойствие, макар чутото никак да не ѝ хареса. Непрестанно трябваше да държи под око и принцеса Дьо Роан, и няколко други дами. Само кратък миг на слабост от страна на краля — и те ще скочат въодушевено в леглото му. Няма да го допусна, закани се тя и се отпусна върху възглавниците. Имаше нужда от сили, за да утвърди позицията си в Двора и да държи другите жени далеч от краля.

Е, днес поне нямаше от какво да се страхува. Луи показа от ясно по-ясно колко е важна за него. На лицето ѝ изгря усмивка и тя затвори очи.

[1] Отел — в случая голяма аристократична къща. — Бел.ред. ↑

Мария Лешчинска взе с четката малко зелено от палитрата и внимателно го размаза върху платното. В салона на кралицата лакеите тъкмо поднасяха следобедния чай на гостите, дошли да ѝ изкажат почитанията си, докато тя рисуваше на подиума. Ноемврийската светлина не осигуряваше достатъчно светлина, но кралицата продължаваше. Вече беше сътворила десетки подобни пейзажи с възвишения и поля, над които залязваше слънцето. Мария Лешчинска рисуваше не толкова защото изпитваше потребност да изрази себе си чрез изкуството, а защото се чувстваше несигурна, когато не правеше нищо в присъствието на гости. Не обичаше да води разговор в обкръжението на много хора. Живееше във „Версай“ от много години, ала така и не успя да свикне с повърхностните, лековати беседи в Двора. Безсмисленото бърбене, украсено с остроумни фрази и подигравателни шеги, толкова високо ценено във френския двор, си остана чуждо на нейната вродена сериозност и набожност. Затова предпочиташе да рисува и докато другите разговарят, да се отдава на мислите си.

Кралицата отново посегна към палитрата, която държеше една от придворните ѝ дами. Взе друга, по-тънка четка и започна да избира червено за маковете. В този миг лакеят на вратата съобщи за херцог Дьо Ришелю.

Мария Лешчинска поздрави новодошлия с хладно кимване. Никак не ѝ беше приятна неговата дързост да влиза в салона ѝ. Знаеше, че тя го мрази, защото го смята за главна причина за греховете и изневерите на съпруга ѝ. Мария Лешчинска беше убедена, че с цялото си поведение херцогът пренебрегва заповедите на Всевишния. Съзнаваше, че би трябвало да изпитва съчувствие към грешната му душа, но колкото и да се стараеше, не успяваше да събуди в сърцето си християнската любов към ближния. Никога нямаше да му прости съучастието с херцогиня Дьо Шатору, която буквално натика в леглото

на краля, след като ѝ се насити, а тя беше унижавала своята господарка през всичките тези години.

Кралицата нарисува още два червени мака и докато ги завършваше, се замисли за новата любовница на съпруга си. Маркиза Дьо Помпадур. Омъжена дама от Париж!

Монсиньор Бойе и кардинал Роан непрекъснато я подканваха да говори с краля, да го закълне да прогони недостойната жена. За съжаление епископът и кардиналът надценяваха възможностите ѝ. Кралят никога не би позволил на жена си да говори за метресата му. В гърлото ѝ се надигна горчивина — за пореден път осъзна, че никога не е имала каквото и да било влияние върху съпруга си. Въпреки това продължаваше да го обича. Да, по-различно отпреди, по-скоро като приятелка и майка, но това беше нормално — все пак му бе родила десет деца, за съжаление само двама синове, единият от които почина още като дете...

Кралицата въздъхна. Тревожеше се за душата на своя съпруг. Вече не вярваше, че той ще се промени.

Мария Лешчинска остави четката. Отново огледа критично нарисуваните макове и пак си представи маркизата. Сърцето я заболя, макар да съзнаваше, че за разлика от предишните любовници на мъжа ѝ маркизата поне се отнасяше към нея с уважение и почит.

* * *

Херцог Дьо Ришельо се смеси с придворните, гледайки да стои по-далеч от подиума на кралицата. Мария Лешчинска започва да прекалява с набожността си, мислеше си подигравателно той. Само Господ знае как е създала толкова деца с Луи. Дръзкият му поглед обходи скромните покои във „Фонтенбло“, където се бе събрал обичайният кръг: твърде много духовници, придворните дами на кралицата и придворни, ревностни католици или очакващи от кралицата и приближените ѝ облаги и кариера. Помещението, прекалено пълно с хора, по нищо не приличаше на обстановката, в която Ришельо обичаше да се движи. Въпреки това той се реши да дойде в салона на кралицата, за да се послуша. Искаше му се да научи

какво говорят набожните приятели на кралицата за новата кралска метреса.

Някой го докосна по ръкава. Тъмнокоса, добре позната красавица.

— О, мосю Ришельо, колко се радвам да ви видя!

Принцеса Дьо Роан се усмихна. Двата бяха преживели няколко приятни приключения заедно и все още се срещаха, макар и по-рядко. Херцогът се поклони и целуна ръката ѝ.

— Радостта е изцяло моя, принцесо.

Мъж в червени кардиналски одежди измери двойката с мрачен поглед.

— Изненадан съм да ви видя тук, мосю Ришельо — изрече тежко кардинал Роан. — Каква чест.

Ришельо се усмихна. Не беше тайна, че духовникът е зле настроен към него.

— Трябва да призная, кардинале, че ме привлече не толкова духовната атмосфера на тези покои, колкото присъствието на няколко прекрасни дами — отвърна той и галантно поздрави графиня Дьо Шеврьоз, застанала в другия край на помещението.

— За пореден път ни показвате що за човек сте — изръмжа кардиналът. — Не стига, че се осмелявате да се явявате тук, ами и говорите по такъв начин.

Ришельо го погледна с досада, питайки се дали Божият служител наистина вярва в приказките си. В салоните и в бордеите на Париж се срещаха достатъчно клерикали, които се отдаваха на светските радости, а после от амвона проповядваха противното. Отдавна беше престанал да обръща внимание на моралните проповеди. Намираше ги за лицемерни и смешни.

— О, недейте така, скъпи братовчедо — намеси се принцесата. — Не съдете прекалено строго мосю Дьо Ришельо. Редно е Църквата винаги да държи вратата си отворена за изгубените овчици, нали? — попита тя и невинно запърха с мигли.

— Без да се опитвам да ви засегна, принцесо, ще кажа, че мосю Ришельо е по-скоро вълк, отколкото заблудена овчица — отвърна строго кардиналът.

Ришельо си спомни защо е дошъл в кралските покои и се усмихна широко.

— О, моля ви, кардинале! Вярно е, не съм набожен като вас, но нека се опитаме поне за малко да забравим враждата си. Като се има предвид новата страст на Негово Величество, би трябвало по-скоро да потърсим общото помежду си, не сте ли съгласен?

Граф Дьо Морпа, който стоеше зад тях, чу последните думи и се обърна към Ришельо със саркастична усмивка:

— За да ви помогнат да станете премиер-министър, нали?

Ришельо вдигна вежди. Беше по-висок с цяла глава от министъра и много по-мъжествен. Ако Морпа притежаваше малко по-красиви черти и ако с годините сарказмът не беше издълбал незаличими следи по лицето му, определено щеше да прилича на момиче, помисли си съжалително херцогът.

— Няма ли най-сетне да се отучите да пръскате отрова при всяка фраза, мосю Дьо Морпа? — попита спокойно той. — Всички знаем, че и аз, и вие, и кардиналът се стремим към тази почетна служба. Но вие сигурно се страхувате да не би кралят отново да ви подмине. — Ришельо се наведе към Морпа и попита тихо: — Още ли ревнувате, че получих почетната длъжност първи камерхер вместо вас?

Морпа присви сините си очи, ала в следващия миг се усмихна, изправи гръб и отпи глътка чай.

— Не си въобразявайте, че сте се закрепили здраво, мосю. Кралят просто ви благодари за сводничеството, това беше всичко.

Херцогът преспокойно вдигна рамене.

— Може би, но моите услуги поне не ни принуждаваха да сядаме на една маса с някаква си дребнобуржоазна метреса, каквато имаме сега.

— В случая съм принуден да се съглася с мосю Ришельо — намеси се граф Д'Аржансон, който безшумно се присъедини към компанията. — Присъствието на тази жена е унизително за Двора.

— О, не се безпокойте — Ришельо направи пренебрежителен жест. — Тя не е нищо повече от кратък каприз на Негово Величество. Вулгарното несъмнено е очарователно, но за кратко. То е като пикантно блюдо. Вкусно разнообразие, но кой от нас би се отказал завинаги от радостите на изисканата кухня?

Придворните избухнаха в смях.

Нищо не можеше да се сравни с уникалността и красотата на „Версай“. Дворецът, построен през миналия век от Луи XIV, бъдещия Крал Слънце, се бе превърнал от незначителна ловна хижа във внушително доказателство за величието и властта на монарха. Въстанието на Фрондата^[1] бе потушено, бунтовната аристокрация, осмелила се да се надигне срещу краля, бе укротена и Луи XIV избра „Версай“ за седалище на своето правителство и своя двор, където висшата аристокрация на Франция бе задължена да присъства.

„Версай“ трябваше да бъде по-голям, по-възвишен, по-съвършен от всеки друг дворец в Европа. Повече от 40 години архитекти, математици, скулптори и художници работиха върху този символ на абсолютната власт. Разкошът, блясъкът, съвършената симетрия във всеки детайл, геометрията на градините с големите изкуствени езера и фонтани — всичко бе съградено, за да внушава възхищение и страхопочитание. Жан отлично помнеше как при първото си идване във „Версай“ вървя като замаяна през кралските покои. И днес се чувстваше така, въпреки че познаваше двореца много по-добре отпреди. Сега имаше възможност да се наслади на безбройните произведения на изкуството, на съвършената красота, заобикаляща я отвсякъде, да осъзнае къде живее. Във „Версай“ човек се чувстваше издигнат над останалите. Така се почувства и Жан, когато през ноември се върна с двора от „Фонтенбло“ във „Версай“. Докато се разхождаше, тя често спираше, възхитена от картини, скулптури и позлатени фрески. Досега бе пребивавала главно в частните покои на краля, затова не познаваше голяма част от двореца и си го представяше като лабиринт от елегантни коридори, великолепни апартаменти и салони. После я въведоха в Двора, но двамата с Луи не останаха дълго във „Версай“, а заминаха за „Шоази“. Едва сега пред нея се разкриха истинските размери на Версайското великолепие. В този дворец нищо не беше случайно. Дори най-дребните детайли в декора и алегориите свидетелстваха за величието и славата на краля.

„Версай“ обаче се оказа и ново предизвикателство за Жан. Тук етикетът беше много по-строг, отколкото в другите дворци, и тя допусна няколко доста неприятни грешки под подигравателните погледи на придворните. Веднъж се поклони със закъснение, друг път стана, а се изискваше да остане седнала, трети път продължи да върви, въпреки че трябваше да спре. За щастие вече не забравяше да спира носилката и да слиза при среща с член на кралското семейство. Ала все още си спомняше с ужас как скоро след пристигането на Двора беше готова да слезе от екипажа си в парка, което щеше да е непростима грешка. Според етикета при среща с член на кралското семейство, който минава в карета, екипажът спира, но пътуващият в него не е длъжен да слезе и да се поклони. Добре че графиня Д'Естрад пътуваше с нея и я задържа. Иначе щеше да се изложи като последна глупачка.

А езикът на придворните! До днес Жан си беше въобразявала, че е получила най-добро образование, че е общувала с много и различни хора в салоните, затова умее да говори и да подбира изразите си. Оказа се, че това изобщо не е вярно! Вече разбираше защо понякога Луи я гледа с изненада, когато му разказва нещо. В Двора намираха безброй думички за вулгарни — нищо, че в Париж ги употребяваха дори най-висшите кръгове. Във „Версай“ никога не казваха „подарък“, а „презент“, не пиеха „шампанско“, а „вино от Шампан“, не пишеха писма, а „кореспондираха“, не „предполагаха“, а им се „струваше“ — и така до безкрай. Жан се отчайваше, защото постоянно ѝ се налагаше да внимава за всяка дума; понякога се разплакваше, защото имаше чувството, че никога няма да се научи.

Въпреки всички трудности тя се гордееше, че живее във „Версай“. Имаше собствени покои, просторни и комфортни — единайсет стаи на втория етаж под покрива на двореца, свързани чрез специална стълба с кралските апартаменти, точно под нейните. Разполагаше с достатъчно място да си направи собствена библиотека.

Слънцето тъкмо изгриваше. Жан се протегна със затворени очи. Само преди няколко минути Луи се сбогува с нея с целувка и камердинерът Льо Бел го поведе към кралската спалня за ежедневната церемония по обличането. Жан обу копринените пантофки, приготвени от камериерката, стана и направи няколко крачки из просторното помещение. Докато Дворът пребиваваше във „Фонтенбло“, мосю Льо

Норман дьо Турнем преустрои апартамента ѝ във „Версай“ според нейните желания. Най-важното беше да има собствена баня и кухня. При едно от идванията му във „Фонтенбло“, за да обсъдят плановете, пастрокт ѝ случайно се засече с краля. Пренебрегвайки дълбокото смущение на Льо Норман дьо Турнем, който се поклони дълбоко, Луи го поздрави и любопитно се осведоми какви планове е донесъл. С този свой жест кралят оказа необичайна чест на генералния данъчен откупчик — защото обикновено поздравяваше само с кратко кимване посетителите на Жан, стига да не бяха придворни, които познаваше.

Льо Норман дьо Турнем показва плановете и още преди да разясни целите на преустройството, опитният поглед на Луи веднага откри за какво се касае.

— Ще направите кухня?

— Да, Ваше Величество, зад това преддверие. Ще направим и баня, непосредствено до спалнята.

Само след минути двамата вече разговаряха за архитектура като стари познати. Разговорът завърши с това, че Льо Норман дьо Турнем обеща на краля да разгледа плановете за преустройството на кралските покои във „Фонтенбло“. След тази първа среща генералният откупчик на данъците посети краля още няколко пъти и се запозна с архитект Габриел, който с внимание изслуша мнението му за промените.

— Умен човек е вашият приемен баща — отбеляза кралят пред Жан и тя много се зарадва на тази проява на симпатия.

С помощта на камериерката Жан облече лек копринен халат, гарниран с дантели. В помещението се носеше фин мирис на розови листенца. Жан седна пред тоалетката, освежи се с гореща розова вода, парфюмира се и сложи малко руж на бузите си. Вече беше готова да започне с официалния си утринен тоалет. Докато камериерката разресваше косите ѝ, пристигна първият посетител.

Графиня Д'Естрад влезе шумно в спалнята и поздрави Жан с целувки по двете бузи.

— Желая ви добро утро, скъпа — изчурулика тя и се обърна към камината, за да погали двете кученца, дремещи доволно пред огъня. После се посвети на плодовете и сладките, наредени на масата. Графинята много обичаше грозде.

Развеселена, Жан я наблюдаваше в огледалото. Камериерката ѝ поднесе табла с писма и картички, предадени за нея както всяка

сутрин.

— Виждам, че сте спали добре.

— Чудесно — кимна енергично графинята. Дългото лице с хлътнали бузи не я нравеше красива, но искрящата жизненост и чувството ѝ за хумор привличаха хората. — Между нас казано, радвам се, че сме отново във „Версай“.

— Наистина ли?

Графинята произхождаше от висшата аристокрация и още от дете знаеше как да се държи в Двора. Самата Жан намираше живота във „Версай“ бляскав, но напрегнат, и страдаше, защото тук виждаше краля много по-рядко, отколкото в „Шоази“ или „Фонтенбло“. Дните му бяха разпределени по минути. След церемонията по обличането Луи отиваше в Държавния съвет или даваше аудиенции. Към обед присъстваше на месата, после обядваше и пак се оттегляше да работи. По-късно следобед отиваше на лов или се разхождаше из парка. Поне два пъти седмично вечеряше пред Двора с кралицата и децата си, през останалите вечери се организираха така наречените *soirs d'appartement* — придворните се събираха в официалните салони, играеха се разни игри, даваха се концерти или театрални представления, провеждаха се балове.

Кралят вземаше Жан на всеки лов и разходка. Тя присъстваше и на вечерите, а през деня Луи често открадваше по няколко минути, за да иде при нея — и все пак времето, прекарвано заедно, ѝ се струваше твърде малко. За разлика от прадыдо си Луи настояваше да има свой личен живот и освен полуофициалните покои около частния кабинет, с които се беше задоволявал Кралят Слънце, си беше устроил *petits appartements* на втория етаж под покрива, където никой нямаше право да го безпокои без изрична покана. Към тази светая светих принадлежаха интимни салони, галерии, стая за игра, кухня, бани, библиотека и работен кабинет, където кралят канеше само най-доверените си придворни. Късно вечер, след *soirs d'appartement*, Луи отиваше в частните си покои и канеше там избран кръг хора, сред които беше и Жан. За съжаление кралят беше длъжен да спазва церемонията *coucher* и по някое време слизаше в официалните покои. Обикновено идваше при Жан чак след полунощ, но дори когато беше много уморена, тя се наслаждаваше на миговете, когато двамата най-сетне оставаха насаме.

Жан се обърна отново към графиня Д'Естрад, която любопитно оглеждаше помещението. В момента вниманието ѝ бе привлечено от тоалетната масичка, където камериерката бе отворила кутия с искрящи скъпоценности. Графинята посегна към едно колие от розови перли и въздъхна възхитено.

— Боже, колко са красиви! Нов подарък от Негово Величество?

Жан кимна и се зае да преглежда пощата. Сред многото писъмца и картички отново лежеше едно от онези писма. Тя започна да чете и лицето ѝ помрачня.

— Принцеса Дьо Роан ще позеленеет от завист. — Графинята забеляза посърналото изражение на Жан и се обезпокои. — Нещо неприятно ли има, мила?

— Нищо интересно — отвърна хладно Жан, смачка писмото и го хвърли в огъня.

Графинята проследи действията ѝ с нарастващо учудване.

— Наистина ли не се е случило нищо? Да не сте получили лоша вест?

Жан поклати глава.

— Нищо важно.

— Маман! Маман!

Жан се обърна към вратата. Малката Александрин се откъсна от ръката на бавачката и се втурна да целуне майка си.

Изпълнена с радост, Жан разтвори ръце.

— Добро утро, ангелчето ми — поздрави весело тя и целуна дъщеричката си.

Двете се виждаха рядко и Жан страдаше от това положение. За съжаление Александрин нямаше право да живее при нея в двора. Според един неписан закон във „Версай“ нямаше деца — с изключение на кралските принцове и принцеси. Веднага след раждането децата на аристократките отиваха в ръцете на бавачки. Професионалните майки живееха в малките села около столицата. Жан също бе намерила достойна за доверието ѝ личност, която да се грижи за Александрин, докато стане достатъчно голяма, за да отиде в манастирско училище. Плащаше добре на бавачката и тя ѝ водеше детето почти всяка сутрин, докато беше сама в покоите си, а понякога и следобед, за да се поразходят из парка. Жан се радваше, че баща ѝ редовно посещава внучката си. Двамата много се обичаха. Очевидно

Франсоа Поасон си спомняше времето, което беше прекарвал със собствените си деца, преди да замине в изгнание, и се чувстваше поне до известна степен обезщетен за загубата.

Малката Александрин беше неземно красива с къдравата си руса коса и огромните сини очи. Сърцето на Жан преля от майчинска гордост. Момиченцето се сгуши в скута ѝ и се разприказва на своя език. Жан я послуша известно време и попита засмяно:

— Какво точно искаш да ми кажеш, миличка?

— Простете, мадам, но не успях да я удържа — поклати глава бавачката.

— Няма нищо, не сте виновна. Винаги се радвам, когато дъщеря ми е тук — отвърна весело Жан.

Камериерката застана на прага и съобщи:

— Абат Дьо Берни, мадам.

Абатът влезе, отиде при Жан и ѝ целуна ръка.

— Маркизо.

Утрото продължи по обичайния ред. Все повече хора молеха да бъдат допуснати в покоите ѝ и само след половин час салонът беше пълен. Жан все още не можеше да повярва, че толкова много хора желаят да я видят, но това беше нормално за официалната кралска метреса. Даже и гардеробната ѝ беше пълна; из стаите се чуваше бръмчене като в кошер.

Волтер се появи точно когато камериерките вплитаха розовото колие в косите ѝ.

— Мосю Волтер! — Жан се обърна зарадвано към поета.

Той носеше риза с разкошно жабо, лицето му беше напудрено, но кафявите очи святкаха по стария леко подигравателен начин. Направи поклони и ѝ целуна ръка.

— Маркизо. Ако можеха да ви видят, боговете щяха да побледнеят от завист.

— Много ви благодаря, мосю Волтер — засмя се Жан. — А на вас със сигурност щяха да завидят за блестящия дух. Разкажете ми, моля, как напредва операта ви.

Ришельо, който като пръв камерхер отговаряше за забавленията в Двора, бе поръчал на поета да напише опера в чест на победата край Фонтеноа и Жан се радваше, че това стана благодарение и на нейното

влияние. Самият Рамо композира музиката към „Храмът на славата“. Премиерата щеше да се състои само след няколко дни във „Версай“.

Лицето на поета изрази сериозна тревога.

— Както вероятно знаете, мадам, някои хора много държат да внасят промени до последния момент...

Жан го погледна с известно учудване — обикновено Волтер беше непоколебимо уверен в собствените си способности, но днес в гласа му звучеше съмнение. Тя усети какво става с него — затрудняваше се да намери точния баланс между създаването на забавна опера и да отговори на своите изисквания като поет и философ. Да, имаше сложна задача, но Волтер беше честолюбив и знаеше, че ще осъществи желанието си да стане член на френската академия само ако си завоюва положение в Двора. Поетът от години се стремеше да бъде приет в Академията, но Църквата упорито се противопоставяше. Най-яръстният му противник беше монсиньор Бойе. Макар и кралски историограф, смятаха Волтер за еретик и опасен свободомислещ. С написването на операта той се надяваше най-сетне да спечели краля и двора на своя страна.

— Сигурна съм, че Негово Величество ще хареса операта ви — опита се да го успокои Жан и подаде ръката си на камериерката, за да завърже с тафтяна панделка дантеления маншет на бухналия ръкав.

— Това ще ме направи най-щастливия от всички поети. Позволете да отбележа, че съдържаността на нашия велик владетел рядко ми позволява да разбера какво му харесва и какво не — отговори тихо Волтер.

Жан се усмихна с разбиране. Поетът намекваше за по-скоро хладните отношения между него и краля.

— Бъдете уверен, мосю Волтер, че кралят ви цени високо. Иначе нямаше да ви направи свой историограф и нямаше да се съгласи именно вие да напишете новата опера.

Всъщност Волтер е прав, помисли си с въздишка Жан. Докато двамата бяха в „Шоази“, кралят отстъпи пред молбата ѝ и покани Волтер, Кребийон и Дюкло, но се държа на разстояние. Проведе само един дълъг разговор с Волтер и той беше посветен на пътуването му в Англия и на публикацията му за философията на Нютон. След тази среща Жан осъзна, че Луи е твърде много крал, за да харесва

свободомислещите поети, които се осмеляват да критикуват Църквата, морала и държавата.

— А как е възхитителната мадам Дю Шатле? — смени темата тя.

— О, радва се на добро здраве. Изпраща ви най-топлите си поздрави.

Емили дю Шатле беше спътницата на Волтер. Необикновена жена, известна със страстната си жизненост и с интелектуалните си интереси. Освен с литература, тя се занимаваше още с математика и физика и лично провеждаше научни опити. Маркизата беше омъжена, но двамата с Волтер бяха двойка вече почти 14 години и от време на време живееха заедно със съпруга ѝ, маркиз Дю Шатле, в двореца „Сире“ в Шампан.

— Моля, поздравете я сърдечно от мен — заръча Жан.

Волтер галантно наклони глава.

— За мен ще е удоволствие, маркизо.

Той се сбогува скоро, защото влязоха нови посетители, очакващи да поговорят с маркизата.

* * *

Изпълнението на „Храмът на славата“ мина с умерен успех. Жан изпита искрено съчувствие към Волтер. След представлението поетът напразно очакваше похвална дума от краля. За съжаление той сам си беше виновен. Луи беше твърде интелигентен, за да не забележи скритите морални поучения, вплетени в репликите на героите.

— Операта на мосю Волтер не ви хареса, нали? — попита Жан, когато двамата с краля останаха сами.

— О, хареса ми. Увертюрата на Рамо е великолепна — усмихна се кралят.

Жан кимна с усмивка.

— Да, Рамо е прекрасен композитор. Бъдете снизходителен към мосю Волтер — помоли меко тя. — Не му се сърдете, че се е опитал да смеси операта с философията.

— Според мен това не беше философия, а директно преподаден урок — отвърна сухо кралят.

— Това му е в природата — обясни тихо Жан.

— Каквото и да е, той няма право да ме поучава, мадам. Това е нечувана дързост — изръмжа раздражено Луи.

Лицето му се затвори. Изведнъж стана отново крал. Този път промяната настъпи бързо и внезапно. Обикновено преходът между човека и монарха беше плавен, но Жан инстинктивно разбираше, чеменящите се настроения на Луи са знак и същевременно разрешение да се отнася с него, както намери за добре. Понякога беше абсолютно необходимо да се държи с него като към крал, каквото беше, друг път той настойчиво изискваше близост и интимност, каквито официалният му живот му отказваше.

— Не мисля, че мосю Волтер е имал намерение да ви поучава — възрази все така меко тя.

В първия миг кралят се раздражни още повече, но много скоро лицето му се разведри.

— Не се притеснявайте за вашия любим поет, мадам. Щом толкова искате, ще му дам, каквото жадува сърцето му.

Луи изпълни обещанието си. Съобщи, че възнамерява да даде на Волтер титлата камерхер и да се застъпи за приемането му в Академията. Жан разказа всичко това на поета при следващото му посещение по време на утринния ѝ тоалет. Това го зарадва много повече от похвалите за операта му.

Скоро след като Волтер си отиде, пристигнаха Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем.

— Как е мама? — попита Жан.

Положението на майка ѝ бързо се влошаваше и тя се тревожеше все повече.

Льо Норман дьо Турнем изглеждаше потиснат.

— Все така. Лекарите ѝ дават прахчета за болките. Заръча ми да ви прегърна с цялата ѝ любов.

Жан въздъхна. Всички знаеха, че майка ѝ няма да живее още дълго.

— Целунете я от мен. Кралят предложи да ѝ изпрати първия си лекар. Много скоро ще ви посети в Париж.

— Тя ще се зарадва на тази чест — отговори трогнато Льо Норман дьо Турнем и размени поглед с дворцовия банкиер.

Пари дьо Монмартел се покашля.

— Простете, маркизо, но сме дошли да говорим с вас по друг въпрос.

Жан го погледна учудено. И двамата изглеждаха необичайно напрегнати. Те я посещаваха най-малко веднъж — два пъти седмично, съветваха я как да се държи в двора, но днес явно бяха разтревожени.

Тя стана от стола.

— Заповядайте в малкия будоар зад гардеробната. Там ще разговаряме на спокойствие.

Двамата мъже останаха възхитени от помещението, облицовано с дърво и украсено с лакирани цветни орнаменти. Жан затвори грижливо вратата и се обърна въпросително към посетителите си.

— Имаме нужда от вашата помощ — започна направо Льо Норман дьо Турнем.

— От моята помощ?

— Кралският финансов контрольор Ори действа против братя Пари — обясни пастроктът й и Пари дьо Монмартел кимна утвърдително.

— Води битка срещу нас на всички фронтове. Опитва се да намали цените на доставките ни за армията и да влияе върху олихвяването на кредитите, които даваме.

Жан слушаше с нарастващо смайване.

— Това звучи застрашително, но какво бих могла да сторя аз?

— Не вие. Кралят.

В будоара се възцари тишина. Само двете пойни птички в кафеза чуруликаха тихо. Жан гледаше втренчено двамата мъже. Знаеше, че този миг рано или късно ще настъпи. Че те ще дойдат и ще я помолят да се застъпи за тях пред краля.

Беше длъжна да им помогне. Дължеше им благодарност, а и делата на братя Пари и на Льо Норман дьо Турнем се намираха в тясна връзка с нейната позиция в Двора. Въпреки това се страхуваше да използва отношенията си с краля, за да им помогне, защото не знаеше как ще реагира Луи.

— Аз, разбира се, ще направя всичко, за да ви помогна — рече колебливо тя, — но се боя, че надценявате влиянието ми.

— Дори само един опит да се застъпите за нас пред Негово Величество ще ни изпълни с благодарност — Пари дьо Монмартел се поклони почтително.

Жан кимна вече по-решително.

— Ще се постарая да намеря възможност да говоря с Негово Величество по въпроса.

Двамата мъже си отидоха, а тя завърши тоалета си в мълчание. Искеше да остане сама, за да размисли. Никога досега не беше молила краля за каквото и да било — нито за себе си, нито за други хора, — защото той ѝ даваше много повече от онова, за което беше мечтала, и я отрупваше с подаръци. Едва преди няколко дни ѝ връчи колие от розови перли.

Жан напудри носа и бузите си. Тъкмо защото Луи беше много щедър към нея, тя се страхуваше от реакцията му, ако го помоли да се намеси в политически въпрос от такова значение. Да, тук ставаше дума за политика, а не беше нейна работа да се бърка в политиката на френската държава.

Жан остави пудрата на масичката. Най-добре да каже честно на Луи какво е научила. Ще му съобщи за посещението на Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем и ще сподели своето раздвоение. Няма да скрие колко ѝ е неприятно да му досажда с подобна молба. Но най-важното е да изчака удобен случай.

— Мадам — камериерката Софи направи реверанс. — Пристигна готвачът, мосю Беноа.

Жан кимна. Предстоеше да обсъди с готвача си менюто за вечеря. Беноа беше работил за високопоставено италианско семейство и умееше да приготвя вкусни ястия.

* * *

Късно следобед Морпа намери време да огледа жакетите, които камердинерът бе извадил. Трябваше да подбере вечерния си тоалет между гълъбовосин, кафяв, светлосив и бургундскочервен жакет, всеки богато избродиран, както и да избере най-подходящата риза и дантелено жабо. Накрая Морпа се спря на жакета в бургундскочервено, избродиран със злато по ръкавите и на яката, и добави към него фина брюкселска дантела.

Камердинерът се поклони и отиде в съседното помещение, за да пришие дантелата към ризата и да изчетка жакета.

Беше понеделник и граф Дьо Морпа възнамеряваше първо да посети концерта, даван от кралицата всяка седмица в *Salon de la Paix*^[2] а после да участва в частната вечеря на краля. Тъкмо когато отпи глътка горещо кафе, лакеят съобщи:

— Мосю Дьо Марвил!

Графът кимна и остави чашата. Главният полицейски лейтенант беше точен.

Фейдо дьо Марвил се поклони дълбоко и почтително.

— Докладът от Париж, графе.

Подаде му папка — Морпа получаваше такава по няколко пъти седмично — с последните събития в града. Министърът прелисти първите страници и попита:

— Има ли някакви по-особени събития?

Марвил поклати глава.

— Обичайното. Пожар на улица „Расин“, две злополуки с файтони — в едната за съжаление е замесен екипажът на херцогиня Д’Орлеан, поредица от сбивания, удавена перачка, двубой с ножове, пет изнасилвания. В две кръчми заловихме безделници да играят хазарт.

Графът остави папката. Погледът му прониза лицето на Марвил.

— А какви сведения събрахте по другия случай?

Марвил се поклони усърдно.

— Някои много интересни детайли. Досегашният живот на маркизата е проследен до самото му начало.

— Наистина ли? — Графът явно не остана особено впечатлен.

Марвил пое дълбоко дъх.

— Баща ѝ е работил за братя Пари. През 1727 г. бил обвинен в измама и нелегални спекулации, опитали да го арестуват, но той избягал в Германия. Съдът го осъдил в негово отсъствие — твърди се, че присъдата била смърт чрез обесване, обаче документите мистериозно изчезнали. — Полицейският лейтенант продължи задъхано: — Всеобщо известно е, че майката на маркизата се обърнала за помощ към един от деловите приятели на придворния banker Пари дьо Монмартел, генералния арендатор на данъците Льо Норман дьо Турнем, и станала негова любовница. Една от пикантните подробности е, че не се знае кой в действителност е бащата на маркизата...

Графът се облегна доволно назад и за момент се наслади на триумфа си — за пореден път се бе доверил на инстинкта си и той не го измами. Явно си беше струвало да се разрови в миналото на новата кралска метреса.

— Във всеки случай двамата не пожалили пари и влияние, за да дадат добро образование на малката Поасон и брат ѝ Абел. По-късно им осигурили достъп до най-добрите парижки салони. Сватбата с мосю Шарл дьо Турнем също станала под влиянието на мосю Льо Норман дьо Турнем. Хората говорят, че изнудил брат си и племенника си, за да се съгласят на тази сватба.

— Сериозно?

Морпа презрително изкриви лице. Тази противна личност се бе осмелила да се измъкне от блатото, където бе израснала, и да влезе в леглото на краля!

Марвил кимна усърдно.

— Позволявам си да ви предложа още няколко подробности, които успяхме да открием, мосю граф.

Лейтенантът се поклони отново и връчи на министъра грижливо запечатано досие. Морпа счупи печата и зачете с интерес.

* * *

В банята беше топло и задушно. Пара изпълваше помещението. Върху млечната повърхност на водата се изписваха големи кръгове и бавно изчезваха. Жан чу тихо бълбукане, последвано от пръхтене. В следващия миг плисна вода и се появи главата на краля. Облечена в проста бяла муселинена рокля, Жан седеше на пейката до ваната и се усмихваше.

Луи пое дълбоко дъх и приглади назад мократа си коса. После отново огледа с възхищение стените и сводестия таван. Буше беше надминал себе си: нимфи, изрисувани в нежни тонове, се къпеха в бистри извори. Около тях хвърчаха амурчета, а от тавана похотливо ги наблюдаваха Зевс и Нептун.

Луи се опря с две ръце върху ръба на ваната и се обърна към Жан.

— Кълна се в Бога, мадам, че не е разрешено да притежавате похубава баня от кралската — рече той с добре изиграна строгост. — Този Буше е истински майстор.

Жан се засмя весело.

— В такъв случай, сир, нека това помещение принадлежи на вас. — Тя посегна към гъбата и започна да му трие гърба.

Луи не откъсваше поглед от нея. Тъмните му очи светеха опасно, но бяха и необичайно меки. Както при първата им среща, Жан изпита силно вълнение. Кралят я улови за рамото и с внезапно движение я дръпна към себе си. Тя падна във ваната и изпищя. Водата се разплиска на всички страни. В следващия момент устните му завладяха нейните, а ръцете му се плъзнаха под мократа рокля.

Кралят помилва гърдите ѝ и попита с внезапна сериозност:

— Днес са ви посетили приемният ви баща и кръстникът ви, нали?

Жан се изненада силно.

— Откъде знаете...?

— Бих бил лош крал, ако не получавах такива сведения, мадам. И какво, оплакаха ли се от финансовия контролър Ори?

Жан се поколеба. Погледът на краля си оставаше неразгадаем. Как да разбере дали той не одобрява посещението на двамата финансисти, или пита от чисто любопитство? Вече два дни тя размишляваше как да каже на Луи за молбата на близките ѝ, а днес той сам подхвана темата. Дали това беше за добро, или за зло?

— Не ми се искаше да ви досаждам с тази тема — рече тихо тя, — но кръстникът ми и братята му от доста време имат проблеми с финансовия контролър. Мосю Пари дьо Монмартел смята, че този Ори нарочно им пречи, стараейки се да сваля цените на армейските доставки. Каза ми, че той даже се опитвал да влияе върху лихвите по кредитите им.

Луи помилва мокрото ѝ лице и кимна замислено.

— Всъщност вие само потвърждавате думите на граф Д'Аржансон. Ори е добър човек, но във военно време не проявява достатъчно гъвкавост и не поставя необходимите приоритети.

Жан се почувства безкрайно облекчена. Кралят ѝ каза още, че отдавна размишлявал дали да не освободи своя финансов контролър.

Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем ще се радват да научат тази новина, помисли си тя и доволно се потопи във ваната.

[1] Въстание на аристократи, недоволни от политиката на кардинал Мазарини, която увеличава властта на Короната за сметка на благородниците (1648–1653). — Бел.прев. ↑

[2] Салонът на мира. — Бел.прев. ↑

Рано сутринта в кабинета на мосю Морпа нахлу принц Конти, ръмжейки като раздразнен тигър.

— Графе — кимна кратко принцът.

Морпа се изправи учтиво.

— Ваше Височество.

Министърът посочи на госта си стол, без да показва колко е учуден от посещението му. Досега братовчедът на краля никога не беше идвал в кабинета му без предупреждение.

Принцът седна безмълвно и с енергичен жест му даде да разбере, че и той може отново да заеме мястото си. Прегъна леко единия си крак, протегна другия във властен жест и се наведе напред.

— Какво ще кажете за това, че онази буржоазна мръсница се е погрижила да уволнят Ори?

Графът не успя да скрие учудването си. Смяташе, че принц Конти дори не забелязва съществуването на кралския финансов контролър. Въпреки това беше сигурен, че принцът се е ядосал не защото съчувства на уволнения Ори.

— Вижте... — започна предпазливо Морпа, но не успя да каже нищо повече.

— Тази личност пребивава в двора едва от три месеца, а вече е започнала да налага интересите си. По дяволите! Проклинам деня, когато майка ми се съгласи да представи тази евтина уличница в Двора! — извика принцът с гневно святкащи очи.

Морпа се запита дали пък да не разкрие на принца, че уволняването на Ори е станало главно под влияние на граф Д'Аржансон и кралят не е избрал желанието от братя Пари кандидат за негов приемник, но бързо прецени колко по-изгодно е за него, ако принцът продължи да вярва в своята версия.

— За съжаление съм принуден да се съглася с вас, Ваше Височество.

— Значи пастрокът ѝ наистина ще стане новият *directeur de batiment*^[1]?

Това беше новина за Морпа и тя събуди тревога в сърцето му.

— Говорите за генералния данъчен откупчик?

Конти кимна. Досега главният финансов контрольор беше и генерален директор на кралските строежи, но сега кралят бе решил да раздели двете длъжности. Назначаването на Льо Норман дьо Турнем на тази висока длъжност показваше от ясно по-ясно какво е отношението на Луи към новата му метреса.

Морпа се помъчи да не показва голямото си вълнение. Мразеше да го изненадват по този начин с новини. Защо агентите му не бяха научили новината преди всички други?

Министърът вдигна глава и се опита да се усмихне.

— Е, щом кралят ѝ се насити, онзи Льо Норман дьо Турнем ще изгуби длъжността си също така бързо, както я е получил, Ваше Височество.

— Не бих желал да изглеждам песимист, графе, но вече не съм толкова сигурен, че това ще стане скоро.

— Да се надяваме предчувствието да ви лъже — отвърна мрачно Морпа.

Двамата поговориха учтиво и по други теми, преди принц Дьо Конти да си тръгне. Морпа се опита да се съсредоточи върху работата си, но мислите му отново и отново се връщаха към маркиза Дьо Помпадур.

По-късно следобед той отиде в Огледалната зала и проследи минаването на Жан и краля. Облечена в снежнобяла рокля, избродирана със злато, тя крачеше с достойнство и не виждаше никого, освен своя любовник. Нахална като кралица! Хората се блъскаха около нея, а тя говореше нещо на краля и той се смееше весело. Каза ѝ нещо, тя отвори ветрилото си и се засмя звънко, с типичната си буржоазна откритост. А кралят очевидно хареса този вулгарен смях, защото се присъедини към него. В сърцето на министъра пламна омраза. На всичкото отгоре тази жалка личност си позволи да сложи длан върху ръката на краля! Без никакво уважение към сана му.

Морпа отново си спомни мига, запечатал се неизличително в съзнанието му: как малката буржоазка изтръгна пистолета от ръката му и го изложи пред целия двор. Ако не беше жена...

Докато кралят и метресата му бавно крачеха към другия край на залата, министърът недоволно се запита дали пък не подценява влиянието на маркизата в Двора. Стана му ясно, че не може да си позволи да го изложат още веднъж. Оттук нататък трябваше да действа по друг начин.

[1] Директор по строителството. — Бел.прев. ↑

Настъпи зима. Сняг покри парка на „Версай“, а в апартаментите и по високите коридори влезе студът. Във всички печки и камини гореше буен огън, но с не особено голям резултат. Парижките улици се заледиха. Всеки ден ставаха злополуки, наложи се кралските гвардейци да застрелят два сериозно ранени коня.

Лошото време препятстваше ловните излети на краля. Горските пътеки бяха заледени и хлъзгави и Луи беше бесен, че не може да удовлетвори нуждата си от движение с препускане след някой елен. Жан следеше развеселено как той върви с големи крачки по брега на канала, изпреварвайки цялата компания. Придружаващите го министри не смогваха да вървят в крак с него. Двете кучета, Цезар и Феличе, тичаха въодушевено наоколо. От време на време Луи се сецаше да прояви учтивост към дамата и забавяше темпото, даже спираше за малко, но много скоро отново се втурваше напред. Жан усети как бузите ѝ се зачервиха. Бързото движение оказа успокоително въздействие върху краля и той започна да върви по-равномерно. Неуморимостта представляваше част от характера му и изискваше двигателна активност, изразходване на физическа сила, за да постигне равновесие.

Кралят вдигна яката на кожената си наметка и отново забави крачка. Обърна се към министрите си — лицето му изразяваше дълбок размисъл.

— Господа, питам се как да продължим военните действия по смислен и ефективен начин...

— Ваше Величество разгледа ли плановете на маршал Дьо Сакс? — попита херцог Дьо Ришельо, който не беше член на военния съвет, но поради таланта си да води война често участваше в заседанията.

Луи кимна и се обърна към граф Д'Аржансон:

— Знам, че споровете между вас и маршала са довели до напрежение, молю Д'Аржансон, но въпреки това ви моля да ми кажете честно какво мислите по въпроса.

Снегът скърцаше под стъпките на мъжете. Скрила ръце в кожения си маншон, Жан следеше разговора с огромно внимание. Дьо Сакс и Д'Аржансон се бяха скарали жестоко, след като военният министър се противопоставил на маршала и настоял да продължат похода и след завземането на Турне, за да завладеят и нидерландските градове Ат и Ауденарде. Дьо Сакс заплашил да подаде оставка и едва намесата на краля донесла известно успокоение. Кралят обаче бе взел решение в полза на Д'Аржансон и борбата за власт между двамата висши военни продължаваше. Сега Дьо Сакс искаше съгласието на краля да нападне изненадващо Брюксел още през зимата. Той намираше момента за благоприятен, защото английският главнокомандващ лорд Къмбърленд бил изтеглил част от армията си в Англия, за да смаже въстанието на Бони принц Чарли и неговите якобити.

— Честно казано, Ваше Величество, аз ценя предимствата на изненадващото нападение, но въпреки това се колебая дали да приема този безумно дързък план — рече Д'Аржансон.

Луи се обърна въпросително към другите министри.

— Е, господа, какво мислите за планове на маршала?

— Позволете, сир, дори да не вземем предвид колко много пари ще погълне походът, зимуването на армията на бойното поле и настъплението в такова време са лудост — отговори пръв Дьо Морпа.

Маркиз Д'Аржансон, министър на външните работи, кимна.

— Освен това нашата армия е изтощена и няма сили за ново настъпление.

Луи замислено огледа заснежения парк.

— Ако съм ви разбрал правилно, господа, всички сте против.

Той направи още няколко крачки и изведнъж се обърна към Жан.

— А какво е вашето мнение, мадам?

Министрите, приели с видимо неодобрение появата на Жан в импровизираното заседание на Държавния съвет, се изненадаха не по-малко от нея. Тя знаеше много добре какво става в този момент в главите им. Не само защото сред тях имаше жена, и то метресата на краля, която имаше право да изразява мнението си само в спалнята му, но и защото беше много по-млада от всички. Съветниците и министрите на краля можеха да й бъдат бащи. Жан не беше сигурна кое е по-лошо в Двора — дали враждебността на мъжете, или

змийската отрова на дамите, които не пропускаха случай да покажат прелестите си пред краля. Май и двете. Тя мушна ръце в маншона и погледна краля в очите, пренебрегвайки погледите на околните.

— Аз, Ваше Величество, мисля, че войниците ви са готови да се лишат от всичко заради честта и славата на своя крал и на своята страна. — Гласът ѝ дори не трепна. — Що се отнася до маршал Дьо Сакс, мосю Дьо Морпа е напълно нрав — той без съмнение е безумец. Нима не помните как проведе атаката срещу Фонтеноа, макар да беше смъртноболен и се наложи да го носят в стола му? Въпреки това ми се струва, че успехът и извоюваните досега победи му дават право да иска тази атака.

В очите на краля светна смайване, което много скоро премина в нежно разбиране. Той ѝ се усмихна и се обърна към министрите си:

— Господа, мадам се изказа като същински пълководец. Вземете пример от нея! С вашето поведение само затвърдихте решението ми засега да не назначавам министър-председател, господа.

Министрите и съветниците сведоха глави. Само Машо д'Арнувил, заменил Ори на поста главен финансов контролър, улови своя шанс и кимна утвърдително.

— Ако Ваше Величество ми позволи да отбележа, една бърза победа изцяло ще оправдае високите разходи.

— Засега армията да остане в зимните квартири — разпореди се Луи.

Граф Д'Аржансон се поклони.

— Веднага ще дам заповед, Ваше Величество.

Луи спря и махна на шейната, която ги следваше на известно разстояние, придружавана от двама гвардейци.

— Господа — каза той на министрите и подаде ръка на Жан, за да ѝ помогне да се качи в шейната. После се обърна дружелюбно към финансовия контролър: — Желаете ли да придружите мадам и мен до двореца, мосю Д'Арнувил?

Кръглото лице на дребния мъж с къс врат, който му придаваше вид на костенурка, грейна в радостна усмивка.

Придворните се поклониха и треперещи от гняв проследиха как Машо д'Арнувил се качи в шейната, а Луи прегърна своята метреса. Конете потеглиха бавно и предпазливо по заледената алея в посока към двореца.

Херцог Дьо Ришелъо се овладя пръв и се обърна към граф Д'Аржансон:

— Мосю Д'Арнувил може да е нов в двора, но явно веднага е разбрал по кого да се води. — Гласът му трепереше от сарказъм. — Нали именно вие му помогнахте да се добере до този пост, мосю Д'Аржансон?

Графът кимна безмълвно.

— Казвам ви, тази жена ще ни създаде още ядове — процеди през зъби той.

Морпа гледаше мрачно след смаляващата се шейна. Май само аз знам как да предотвратя разрастването на влиянието ѝ, помисли си злобно той.

* * *

Новата камериерка, която работеше при нея от две седмици, изглеждаше възхитително. С тъмните коси и класическите черти на лицето тя ѝ напомняше малко за Мари, прислужницата от „Етиол“ — и тя като нея изпълняваше задълженията си плахо и самопожертвователно. Жан я дари с дружелюбна усмивка, за да ѝ напомни да излезе.

— Благодаря, Валери, това е всичко. Можеш да си вървиш.

Момичето, сигурно още ненавършило 20 години, се поколеба, после направи грациозен реверанс и излезе. Жан наля чай от крехката порцеланова кана и подаде чашите на Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем, след това се разположи на дивана. В мраморната камина гореше буен огън.

Лицето ѝ потъмня, в очите ѝ светна болка.

— Моля ви, кажете ми истината. Как е тя? — Гласът ѝ потрепери.

Льо Норман дьо Турнем въздъхна примирено.

— Не е добре. Няма сили дори да стане.

— Майка ви е смела жена — рече Пари дьо Монмартел. Дори той, тъй рядко показващ истинските си чувства, беше потресен от страданията на красивата, жизнерадостна жена, една от най-близките му хора.

Жан кимна потиснато. И личният лекар на краля не бе съумял да помогне на Луиз Поасон. Жан се чувстваше безсилна и не можеше да се примири, че съдбата на майка ѝ е подпечатана, а тя не е в състояние да стори нищо, за да облекчи страданията ѝ. Докато майка ѝ умираше мъчително, тя беше толкова щастлива със своя крал...

— Искам да знаете, че Луиз е много щастлива и горда с дъщеря си и се чувства сигурна, като знае, че сте тук — увери я Льо Норман дьо Турнем.

Жан пак кимна тъжно и остави чашата. По-добре да сменят темата.

— Ще позволите ли да попитам дали двамата сте доволни от новия финансов контролър?

— О, да, много — отговори дворцовият banker.

— Негово Величество се изказа много похвално за вашата работа — обърна се Жан към Льо Норман дьо Турнем. — Това ме зарадва много, скъпи чичо, макар в момента вие да се виждате с краля много по-често от мен.

Льо Норман дьо Турнем се поклони почтително.

— Бях няколко дни в Шоази и Марли, за да проверя как вървят обновителните работи и да ускоря преустройството, а откакто съм отново във „Версай“, се опитвам да се справя с потока от запитвания и желания на придворните.

Жан се усмихна. Льо Норман дьо Турнем ценеше високо оказаната му чест, но новите му задачи не му оставяха нито една свободна минута. Той отговаряше за строителството и за цялостното поддържане на всички кралски дворци и имения. Част от тях бяха и апартаментите на придворните. Във „Версай“ имаше твърде малко място за жилищни помещения, което предизвикваше постоянни спорове между обитателите на двореца. И дамите, и господата се местеха често, непрекъснато се строяха нови апартаменти и се подновяваха стари, вечно възникваха караници за разпределението. Службата на Льо Норман дьо Турнем наистина беше крайно изнервяща.

Жан наля още чай. Камердинерът Гийом влезе в салона, поклони се и ѝ връчи писмо.

Като видя, че е без подател, Жан изохка тихо. Сърцето ѝ заби ускорено. На плика беше написано само името ѝ. Понякога почерците

си приличаха, но се сменяха често и това я плашеше най-много. Днешният подател изглеждаше съвсем нов. Тя скъса плика и набързо прочете краткото писмо.

— Гийом! — извика Жан и скочи.

Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем също станаха, разтревожени от състоянието ѝ. Лицето ѝ стана смъртнобледо.

Камердинерът влезе и попита уплашено:

— Какво има, мадам?

— Кой ти даде това писмо?

— Пратеник от Париж. Не го познавам, мадам.

— Благодаря ти.

Жан освободи камердинера с леко кимване и се отпусна на дивана, притискайки ръка към сърцето си.

Пари дьо Монмартел безмълвно взе писмото от ръката ѝ.

„Мадам,

Никоя титла и дори всичките пари на този свят няма да успеят да ви превърнат в нещо повече от това, което сте — една малка буржоазна курва.

Последвайте един умен съвет и се върнете там, откъдето дойдохте — в калта, преди ние да се погрижим за това.“

Пари дьо Монмартел я погледна изпитателно.

— И друг път ли сте получавали подобни писма?

— Да. Получавам ги от деня, когато бях представена в Двора — отвърна беззвучно Жан.

Двамата мъже си размениха мрачни погледи.

— Негово Величество знае ли? — попита Льо Норман дьо Турнем.

Жан поклати глава. Знаеше, че петното на произхода ѝ винаги ще ѝ тежи, и не желаше да напомня на краля коя е и откъде идва, като му покаже заплашителните писма. И без това живееше в постоянен страх, че той ще се повлияе от враждебността на придворните и ще я прогони.

— Защо не казахте поне на нас? — попита укорно Льо Норман дьо Турнем.

Жан нервно закърши ръце.

— Надявах се, като мине известно време, писмата да престанат да идват — отговори едва чуто тя, съзнавайки колко наивно звучат думите ѝ.

* * *

Валери въздъхна облекчено. Най-после откри място, откъдето можеше да чува какво се говори в салона. Намираше се в малка стаичка до гардеробната, където съхраняваха костюмите за езда. Вероятно помещението е било построено допълнително, защото през тънката стена към салона се чуваше почти всяка дума. Тримата говореха за някакви писма, получавани от мадам. За момент Валери се почувства виновна, че стои тук и подслушва, но си спомни баща си и остана на мястото си. Графът ѝ обеща да смекчи наказанието му, ако тя изпълни добре задачата си. Две, а може би и само една година в Бастилията вместо десетте, на които го осъдиха. Семейството ѝ беше от обеднялата провинциална аристокрация. Тъй като не можеха да живеят само от земеделие, баща ѝ започна контрабанда със сол. Няколко пъти се справи успешно, но накрая го заловиха на границата и го осъдиха.

Скоро след арестуването на баща ѝ полицаите отведоха Валери при граф Дьо Морпа. Никога нямаше да забрави как я въведоха в кабинета му. Той отпрати секретаря си и остана насаме с нея. Безизразното му лице я уплаши до смърт. Въпреки това тя беше готова на всичко, за да спаси баща си. Когато обаче започна да разкопчава роклята си с треперещи ръце, графът я изгледа отвратено.

— За Бога, пощадете ме, мадмоазел.

Седна зад писалището си и продължи:

— Имам за вас много по-добра задача. Знам колко силно е желанието ви да помогнете на баща си.

Той ѝ разкри какво иска от нея и Валери не се поколеба нито миг. Морпа ѝ набави фалшиви документи, удостоверяващи, че е работила две години като камериерка на италианска херцогиня, и я изпрати при

маркиза Дьо Помпадур. Два пъти в седмицата Валери трябваше да му докладва какви хора посещават мадам и за какво разговарят.

Валери чу стъпки в коридора и изскочи от стаичката. Гийом я изгледа недоверчиво.

— Какво търсиш тук? Днес мадам няма да излиза на езда.

Тя го изгледа надменно с котешките си очи.

— Няма да ми казваш как да си върша работата! Костюмът имаше нужда от почистване.

Слава богу, бе успяла да скрие уплахата си. От днес щеше да е двойно по-предпазлива.

* * *

Наближаваше единайсет, когато избраните от Луи придворни излязоха от концертната зала и се запътиха към частните покои на краля за късна вечеря.

— Гледахте ли новата постановка на Лашосе в „Комеди Франсез“? — попита херцог Дьо Лавалиер, който вървеше до Жан.

Тя поклати глава.

— Не, за съжаление. Ала мосю Волтер ми разказа, че пиесата е великолепа. Трябва да призная, че премиерите в парижките театри ми липсват.

Това беше едно от малкото неща, които ѝ липсваха, откакто живееше в Двора. Но не можеше просто ей така да замине за Париж и да отиде на театър или на опера. Да, в Двора също даваха представления — два пъти седмично трупите на „Комеди Франсез“ и „Комеди Италиен“ пристигаха във „Версай“, но репертоарът беше консервативен. Твърде рядко се изпълняваха произведения от съвременни автори. Авторите пишеха нови пиеси и опери специално за определен повод от живота в Двора. Представленията протичаха в скована атмосфера и изобщо не можеха да се сравнят с трескавото очакване и въодушевлението на парижката публика. В Париж хората изразяваха възхищението или неодобрението си темпераментно, даже бурно, докато етикетът във „Версай“ не позволяваше на придворните даже да ръкопляскаат в присъствието на краля.

Графиня Дьо Шеврьоз размени кратък поглед с принцеса Дьо Роан и измери Жан с презрителен поглед.

— Нима твърдите, че предпочитате представленията в Париж пред тези в Двора, маркизо?

Жан стисна зъби. И графинята беше една от многото дами в двора, които не се отказваха от надеждата да привлекат вниманието на краля. И тя, подобно на принцеса Дьо Роан, непрестанно търсеше удобни случаи да предизвика кралската метреса.

— Не, графиньо — отговори учтиво Жан. — Нямам предпочитания към едно или друго представление. Но понеже в Париж не е нужно да се отговаря на толкова високи изисквания, както в двора, авторите и актьорите се осмеляват да изпробват новости, което според мен е доста интересно.

Граф Дьо Морпа побърза да се намеси в подкрепа на графинята.

— Е, маркизо, несъмнено всяка пиеса или опера, доказали качествата си, рано или късно биват представяни и пред Негово Величество.

След уволнението на Ори графът се отнасяше към нея още по-арогантно отпреди. По дяволите, каза си гневно Жан, тези късни вечери са по-лоши от бой с пръчки.

— Надявам се, графе. Би било жалко кралят да не се наслади на новите постановки.

Забележката на Морпа беше абсурдна, защото именно той беше министърът, на когото се подчиняваше парижката полиция и който отговаряше за цензурата. Никой не знаеше по-добре от него, че когато оценяваха постиженията на актьорите и авторите, цензорите не се ръководеха толкова от качеството, колкото от морала и религията. Духовниците зорко бдяха заподозрените в богохулство автори да не попадат в Двора.

— Значи се съмнявате, че ми дават възможност да гледам най-добрите представления, мадам? — попита Луи. По обичая си той се държеше така, сякаш не забелязва напрежението между Жан и придворните.

Тя се поколеба, защото знаеше, че всички са наострили уши и дебнат всяка нейна дума. Налагаше се да формулира отговора си много внимателно.

— Като помисля за избора на театралните пиеси, сир, това подозрение просто ми се натрапва.

— Маркизата има право — опита се да ѝ помогне херцог Дьо Ниверне. — Тук рядко гледаме нови произведения, Ваше Величество. Страхът, че няма да отговорят на високите изисквания на двора, пречи на театралите да ги изпълняват, затова предпочитат да играят стари, добре познати на всички ни пиеси — обясни откровено той. Една от особеностите на частните вечери беше правото на придворните да разговарят с краля свободно и непринудено.

Луи огледа замислено присъстващите.

— Тогава да променим традицията — предложи с усмивка той.

Жан кимна.

— Според мен немалко от новите произведения ще ви харесат, сир.

Луи отпи глътка вино.

— Ще ми кажете ли произведенията на кои автори ви липсват?

— О... на Мариво, Лашосе, Волтер...

Херцог Дьо Ниверне кимна.

— Точно така. И на Детуш.

— Аз пък не разбирам какво лошо има в пиесите на Расин и Корней. Освен това пиесите на мосю Волтер са доста оспорвани, нали? — обади се принцеса Дьо Роан от другия край на масата.

Жан не сметна за нужно да отговори на забележката. Вместо нея го стори кралят.

— Тук сте напълно права, принцесо.

Яркочервените устни на принцесата се извиха в сладка усмивка. В погледа, отправен към Жан, светна злобно тържество.

Разговорът премина към други теми. Вечерята приключи късно след полунощ.

— Дами и господа, желая ви приятна нощ!

Кралят стана рязко и без да даде време на придворните да се поклонят, улови ръката на Жан и я изведе от салона.

На следващия ден привечер пред къщата спря най-обикновена карета. Само много внимателен наблюдател би забелязал, че на известно разстояние я следваха двама кралски мускетари.

От каретата слезе жена със забулено лице и забърза нагоре по стълбата. Стар камердинер с приведени рамене ѝ отвори вратата и я погледна въпросително.

— Мадам?

Жената отметна воала от лицето си.

— О, мадам Д'Етиол... простете, исках да кажа, естествено, маркизо. — Старецът кимна мрачно. Очите му бяха зачервени. — Неутешим съм, мадам.

Жан кимна тъжно.

— Благодаря, Пиер.

В преддверието я посрещна Абел.

— Жан! — Болката, изписана на лицето му, представляваше огледало на собствените ѝ чувства. По бузите ѝ потекоха сълзи.

— Абел!

Двамата се хвърлиха в прегръдките си. Тя се притисна до силните гърди на брат си, за да почерпи от него утеха — както в детските дни, когато им се случваше нещо лошо.

— Горе ли е тя? Искам да я видя — рече тихо Жан, когато се откъсна от брат си. Гласът ѝ трепереше. Извади кърпичка и избърса сълзите си. Абел кимна и тръгна към втория етаж. Тя го последва.

Майка им лежеше в ковчег, поставен в спалнята ѝ. Свещи осветяваха цялото помещение. Мъртвата, облечена в любимата ѝ светлосиня рокля, вече твърде широка за измършавялото ѝ тяло, и с бяло дантелено боне на главата, лежеше с ръце, скръстени под гърдите. Болестта не бе оставила нищичко от красотата, приживе замайвала главите на мъжете. Лицето ѝ беше хлътнало и изпито.

Като видя мъртвата си майка, Жан с мъка потисна риданията си.

Льо Норман дьо Турнем, който бдеше край покойницата, видя Жан и скочи. Лицето му бе посивяло от мъка.

— Жан — прошепна дрезгаво той и я прегърна. — Ще ви оставим сама с нея.

Тя кимна и Льо Норман дьо Турнем излезе, следван от Абел. Жан се прекръсти и пристъпи към ковчега. Вгледа се в лицето на мъртвата, изпълнена с болка. Миризмата на силния ѝ парфюм все още се усещаше в стаята и Жан видя Луиз Поасон такава, каквато беше приживе — красива и жизнена.

— О, мамо... — пошепна задавено тя, наведе се и я целуна по челото. По бузите ѝ продължаваха да се стичат сълзи и тя имаше чувството, че никога няма да спре да плаче.

* * *

В края на декември 1745 г. погребяха Луиз Поасон в криптата на църквата „Сен Юсташ“. Жан не участва в погребението на майка си — позицията ѝ в двора не позволяваше подобни прояви.

— Мама не би го одобрила — каза ѝ Абел, когато тя сподели силното си желание да присъства тайно.

Тя се съгласи, че брат ѝ има право, скри се във Версайските си покои и отказа да участва в забавленията на Двора. През цялото време си повтаряше, че би трябвало да се радва, защото майка ѝ се е спасила от мъките и болката. От месеци знаеха със сигурност, че Луиз Поасон ще умре, но въпреки това Жан не бе подготвена за силната болка. Смъртта заличи всички различия, дребните несъгласия помежду им, неловките мигове, когато осъзнаваше до каква степен майка ѝ е лишена от изисканост. Остана само тъмна празнота и чувството, че са ѝ отнели дома и уюта. Сега беше съвсем сама. Никой в Двора не я обичаше. Твърде рядко виждаше семейството и предишните си приятели — те вече не представляваха част от всекидневието ѝ. С изключение на графиня Д'Естрад нямаше нито една близка приятелка и довереница.

Луи прояви неочаквано силно съчувствие; полагаше усилия да прекарва повече време с нея, но поради твърде многото си задължения никога не оставаше повече от няколко минути. Вечер обаче

присъствието му ѝ даваше утеха. Жан усещаше, че той долавя какво става с нея, макар да не го коментира.

— Никой не разбира тъгата ви по-добре от мен — каза ѝ той една вечер, като видя с какъв тъжен поглед се взира тя в миниатюрното портретче на майка си. — И въпреки това ви завиждам, защото сте имали майка. Аз така и не можах да опозная моята.

Жан си спомни, че той е изгубил цялото си семейство още когато е бил дете. Останал само працядо му. Колко ли е бил самотен, помисли си с мъка тя.

— Кой се грижеше за вас след смъртта на родителите ви?

Кралят не отговори веднага.

— Гувернантката ми, херцогиня Дьо Вантадр. Дължа ѝ живота си. След като всички от семейството ми измряха, тя се заключи с мен в една стая и отказа да пусне лекарите, защото се страхуваше да не ме заразят. Сигурно е била права...

Жан си спомни, че родителите и брат му са се заразили с едра шарка и са починали от мъчителна смърт. Обзета от силно съчувствие, тя забрави собствената си болка.

— Сигурно ви е било много трудно...

По лицето му пробяга сянка.

— Тогава бях само дете — отвърна тихо той, наведе се и я целуна.

През следващите дни и седмици Луи се стараеше да я разсейва. В началото на годината я отведе за няколко дни в „Шоази“ и с връщането им във „Версай“ всички в Двора разбраха, че връзката им е по-силна от всякога.

Независимо от дълбоката си тъга Жан започна отново да взема участие в живота на Двора, ала се стараеше никой да не забележи чувствата ѝ. „Версай“ не допускаше болка и тъга, а и тя съзнаваше колко е нелепо да досажда на другите със своята лична мъка, още повече че скромният произход на майка ѝ не оправдаваше поведението ѝ.

* * *

Валери излезе тичешком от страничното крило и въпреки мекото време нахлупи качулката на главата си. Никой не биваше да я познае. Налагаше се да побърза. Ако се забави твърде много, Гийом и другите две камериерки ще започнат да се съмняват. Едва успя да измисли претекст, за да се измъкне от работното си място.

Прекося с бързи стъпки оживения двор, мина покрай стражите и тръгна по Авеню Гранде. Заобиколи големите и малките конюшни и зави надясно, където зад зида беше възникнало цяло селище от представителни и по-скромни къщи, обори, навеси и многобройни вили. Светлият камък на повечето сгради изглеждаше съвсем нов — Версай все още беше млад град. Преди сто години в блатистата местност се издигали не повече от десетина къщи. В началото аристократите отказвали да живеят тук, затова Кралят Слънце прибегнал до хитрост, за да насели града по-бързо. Знаейки колко задължнели са повечето аристократи, Луи XIV издал закон, според който правосъдието нямало право да конфискува или да продава къщите във Версай. Само за няколко години всички висши аристократи си построили разкошни вили около дворцовия комплекс. Даже онези, които имали привилегията да живеят в самия дворец, си построили къщи и конюшни, за да има къде да съхраняват дрехите, мебелите и каретите, носилките и конете си, както и да настанят персонала си. Защото безбройните помещения на „Версай“ не били достатъчни за хилядите придворни.

Валери с мъка си пробиваше път сред многото хора и превозни средства по улиците. Знаеше пътя, защото го изминаваше по два пъти седмично — би могла да се оправи даже със затворени очи. В края на улицата отвори тясна врата в един зид и прекоси просторен двор. Изтича покрай няколко пристройки и влезе в двореца през задния вход. Надяваше се никой да не я е видял, камо ли да я е проследил дотук.

Той вече я очакваше. Валери свали качулката и направи дълбок поклон.

Графът ѝ направи знак да се изправи.

— Разказвай! Как се чувства скъпата ни маркиза?

— Мадам ще замине за няколко дни с краля — съобщи тя.

— Къде ще отидат?

— Не знам, мосю.

— Задачата ти е да знаеш.

Погледът му не обещавахе нищо добро.

— Съжалявам, но според мен самата мадам не знае къде ще заминат. Чух как го каза на графиня Д'Естрад.

Той кимна, без да я погледне.

— Има ли и други новини?

Валери се замисли.

— Нищо особено. Мадам разговаря дълго с мосю Льо Норман дьо Турнем за брат си. Решиха младият човек да взема уроци при мосю Гойпел, за да се подготви за бъдещата си длъжност. Мадам сподели с графиня Д'Естрад, че докато кралят воюва във Фландрия, тя ще се оттегли в „Шоази“.

Валери се поколеба дали да му съобщи за писмото. В този миг видя, че Морпа демонстративно е сложил пред себе си плик, надписан с почерка на баща ѝ, и сърцето ѝ трепна.

— Има още нещо... Някой заплашва мадам.

— Заплашва я? Какво искаш да кажеш?

— Мадам получава писма. Прочита ги и веднага ги хвърля в огъня. Успях да видя едно от писмата и прочетох едно изречение, преди да изгори.

Мъжът я прониза със зъл поглед.

— Какво успя да прочетеш?

Валери сведе глава и тихо повтори думите, които бе запомнила:

— „Мястото на една курва е в калта, не в леглото на краля.“

Графът избухна в смях.

— Наистина ли? Е, не се учудвам, че ѝ пращат такива писма. — Той вдигна писмото пред него и ѝ го подаде. — Дръж!

Валери го притисна до сърцето си.

— Как е баща ми?

— За престъпник си живее добре. Поне засега. Отлично знаеш, че всичко е в твои ръце. Ще отидеш ли с маркизата в „Шоази“?

— Да, мосю.

— Добре. Веднъж седмично ще пращам там човек, за да му докладваш какво си научила.

Валери кимна, мушна писмото в джоба си и излезе от двореца по същия път, по който беше дошла. Щом се озова на улицата, се впусна да тича, за да се върне навреме в покоите на мадам.

* * *

Седмиците буквално летяха. От кралските екипажи, носещи се по черния път между яркозелени поляни и шафраненожълти ниви, се носеше буен смях. Денят беше топъл и слънчев и дамите, които пътуваха в открити коли, отвориха слънчобраните си. Пролетта беше в разгара си.

Луи и Жан пътуваха с малка компания — само графиня Д'Естрад, херцогиня Дьо Бранка, Ришельо, Д'Айен, граф Дьо Коани и Абел, братът на Жан. Придружаваха ги, разбира се, и кралските мускетари, и дузина лакеи и пажове, които ги следваха с две коли.

Започнаха да се изкачват по възвишение и конете намалиха скоростта. Жан се възхищаваше на прекрасната природа, на разкошните поля и гори. Не за първи път бяха тук. Точно преди година Луи я доведе тук и ѝ съобщи, че след завръщането му от Фландрия я иска при себе си в двореца. На устните ѝ заигра усмивка. Тогава умираше от страх, че краят на връзката им е близо...

И сега кралят се готвеше да замине. През февруари маршал Дьо Сакс атакува Брюксел и безумната операция успя — градът мина във френски ръце. С идването на пролетта войната пламна отново и в други краища на Европа. В началото на май Луи щеше да се присъедини към войските си в Нидерландия.

За щастие този път отсъствието му щеше да трае само няколко седмици. За радост на краля и на целия двор испанската принцеса беше бременна и се очакваше скоро да даде живот на първото си дете. Всички се надяваха дофината да роди наследник — кралят имаше нужда да подсигури династията си. За момента единственият наследник от мъжки пол беше дофинът и кралят спешно се нуждаеше от още един.

Каретите изкачиха възвишението и спряха. Всички слязоха. Докато лакеите и пажовете приготвяха нещо за хапване, малката компания тръгна на разходка.

Високата трева им стигаше до коленете. Жан вървеше редом с Луи и плъзгаше пръстите си в дантелени ръкавици по твърдите стръкове. Кучетата тичаха пред тях и лаеха въодушевено.

— Много се радвам, че отново дойдохме тук...

— Значи си спомняте? — попита Луи с лека усмивка.

Жан застана на най-високата точка и се огледа. В далечината се белееше малкият дворец, който още тогава ѝ бе направил впечатление. Тя протегна ръка към краля и промълви:

— Как бих могла да не си спомням...

— Това е хубаво — кимна Луи. — Още повече че преди да замина, искам да ви връча един подарък.

Жан го погледна изненадано. Кралят ѝ подаде лакирана дървена кутийка, голяма колкото човешка длан и украсена със златни интарзии.

— Отворете я — нареди строго той.

Жан веднага отвори капачето. Върху червено кадифе лежеше ключ, вързан с панделка. Тя вдигна глава към краля, без да разбира.

— Ключът ще ви отвори вратата на онзи малък дворец — обясни Луи и посочи далечния хълм, където бе кацнала бяла сграда.

— Подарявате ми дворец?

Кралят кимна.

— Впрочем, казва се Креси.

— О, сир!

Забравила всякакъв етикет, извън себе си от радост, Жан обви ръце около врата му.

— Ще ми липсвате — пошепна дрезгаво Луи и те се целунаха.

Коприненият параван беше избродиран в нежнозелени и розови цветя. Валери закопча корсажа докрай и помогна на господарката си да облече роклята.

Жан излезе иззад паравана. Луи бе заминал за Фландрия преди четири седмици.

Тя изчака камериерката да напусне стаята и се обърна към доктор Кесне. Лицето ѝ беше смъртнобледо.

— Е? — попита страхливо.

— Няма причини за тревога, маркизо. Бяхте още в самото начало. Няколко дни почивка и много скоро отново ще се почувствате съвсем здрава.

Той ѝ подаде чаша вода, в която беше разбъркал тъмна билкова смес.

Жан послушно изгълта горчивата напитка. Измъчваха я противоречиви чувства. Разочарование, тъга по толкова рано угасналия живот, наскоро зародил се в тялото ѝ, и страх, защото това не беше първият ѝ аборт.

— Ще има ли последствия?

Доктор Кесне поклати глава. В тъмните му очи светна топлота.

— Не, разбира се! Ако Бог иска, може да забременеете отново по всяко време, маркизо. Но най-добре дайте на тялото си възможност да си възвърне силите.

Заля я вълна от облекчение. Копнееше да роди дете от Луи — обща рожба, която да увенчае любовта им, да ги свърже завинаги. Преди заминаването му тя не му разкри, че очаква дете, защото бременността ѝ беше в самото начало и щеше да е по-добре да го изненада при завръщането му. Сега се радваше, задето се е вслушала в инстинкта си.

— Вземайте лекарството всеки ден — две щипки в чаша вода — нареди доктор Кесне, събра инструментите си и ѝ подаде кутийка с прахчето.

Жан кимна.

Тя беше дисциплинирана и спазваше указанията на лекаря. Спеше много, разхождаше се и използваше времето, докато кралят воюва във Фландрия, за да си почине в „Шоази“. Луи ѝ липсваше болезнено и тя се тревожеше за него, от друга страна обаче, се радваше, защото поне за известно време се освободи от тесния корсет на Версайския церемониал и не ѝ се налагаше да понася враждебността на придворните. Не притежаваше силата и буйната енергия на Луи и изнервящите дни, дългите вечери и недостигът на сън я напрягаха и изтощаваха повече от спонтанния аборт.

Веднъж седмично Жан пътуваше до „Версай“, за да поднесе почитанията си на кралицата, но през останалото време си стоеше в „Шоази“. Там я посещаваха само най-близките ѝ хора — брат ѝ Абел, Льо Норман дьо Турнем, Пари дьо Монмартел, графиня Д’Естрад, абат Дьо Берни, понякога Волтер, който през април най-сетне бе приет във френската академия, и старият ѝ учител Кребийон. Дъщеричката ѝ Александрин беше до нея от сутрин до вечер и двете си прекарваха чудесно. Жан започна да прави планове за двореца „Креси“ — замисляше го като място, където тя и кралят ще се оттеглят за известно време. Срещна се с архитекта Ласюранс и му изложи плановете си. Двамата прекараха много часове над скиците му. Жан искаше към главната сграда да се пристроят още две крила, да се направят мандра, мелница и допълнителни обори.

За обзавеждането на помещенията тя ангажира големите майстори Русо и Буше. Няколко пъти ходи в Париж, за да разгледа магазина за луксозни мебели на Лазар Дюво. Действаше със същата страст като преди. Поръча скъпи ориенталски материи, лакирани мебели, копринени паравани, маси и скринове, фин порцелан, изрисуван с цветни мотиви, и със сигурното си чувство за стил комбинира всичко това според представите си. Вече знаеше в подробности как ще изглеждат салоните и личните помещения и често си мислеше колко далеч е стигнала. Никога не бе предполагала, че един ден ще има собствен дворец, където ще живее заедно с краля на Франция. Той я бе направил не само богата и влиятелна, но и истинска жена.

Същевременно Жан напълно осъзнаваше факта, че ролята ѝ на официална кралска метреса съвсем не ѝ обещава несметни богатства.

Кралят ѝ плащаше месечна издръжка, ала сумата, много щедра при други обстоятелства, беше недостатъчна за Версайския двор. Като официална метреса на краля тя беше длъжна да се представя пред света по най-добрия начин. От нея се очакваше да има съответстващ на ранга ѝ стил на живот — да дава вечери, да се облича красиво, да носи скъпи накити, да поддържа екипаж, да се заобикаля с красиви дреболии. Освен това трябваше да плаща на управител и на цяла дузина слуги. Месечната ѝ издръжка и доходите от синьорията в Лимузин не стигаха за всичко това и Жан беше благодарна, че разполага със свое богатство, вложено по най-добрия начин от Пари дьо Монмартел.

Мислите ѝ се върнаха към обзавеждането на „Креси“. Дворецът ѝ щеше да стане едно малко бижу. Интимно местенце, което да е пълна противоположност със скования Версайски двор и да излъчва несравнима атмосфера на изисканост и лукс. Идеалното убежище за нея и краля.

* * *

Патиците описваха високи дъги над синьо-зеленото езеро, заобиколено от гъста гора. Екна изстрел, една птица изкряка и падна тежко във водата. Посестримите ѝ се разпръснаха на всички страни. Морпа, застанал на брега, се обърна с усмивка към граф Д'Аржансон.

— Отличен изстрел, мосю.

Д'Аржансон му благодари с кимване. На известно разстояние от тях пажовете пуснаха кучетата, а те с лай се втурнаха да гонят плячката. Двамата мъже метнаха пушките на рамо и тръгнаха по тясната пътека към мястото, където бяха вързани конете им.

Ловуваха от сутринта. Приятно разнообразие, но за съжаление несъизмеримо с уникалната атмосфера на кралските ловни компании. Откакто кралят воюваше във Фландрия, животът във „Версай“ бе замрял.

Граф Д'Аржансон прескочи паднало дърво и се обърна към Морпа:

— Ще позволите ли да ви задам един въпрос? Как оценявате ситуацията? Смятате ли, че Негово Величество ще назначи премиер-

министър?

Морпа се учуди безкрайно. Да, всички амбициозни придворни си задаваха въпроса дали кралят ще назначи наследник на починалия преди три години кардинал Дьо Фльори, но откритостта, с която говореше Д'Аржансон, не беше обичайната им тактика. Наистина, двамата се харесваха и си помагаха, ала по отношение на поста премиер-министър бяха потенциални конкуренти.

Д'Аржансон очевидно отгатна какво мисли министърът.

— Ако искате да чуете честното ми мнение, не вярвам, че кралят е склонен да определи човек за този пост — отговори откровено Морпа, отмахна стърчащия клон и продължи напред. — Във всеки случай няма едва ли ще го направи, докато има тази метреса. Тя и братя Пари нямат никакъв интерес Негово Величество да назначи пръв министър, който би ограничил влиянието им. Бъдете сигурен, че нашите видни финансисти знаят как да действат в подобен случай.

Д'Аржансон кимна, но не каза нищо.

Морпа вървеше и от време на време го поглеждаше крадешком, за да улови реакцията му. Знаеше, че Д'Аржансон е недоволен от нарастващото влияние на маркизата. Като министър на военните дела той работеше съвместно с братя Пари и бе издействал уволнението на Ори, но откакто новият финансов контролър Машо д'Арнувил открито се стараеше да спечели благоволенieto на маркизата и пренебрегваше своя поддръжник, положението се промени. Наскоро и маршал Дьо Сакс, близък приятел и съюзник на братя Пари, се обяви открито против министъра на военните дела. Да, Д'Аржансон вече не се чувстваше сигурен в кожата си.

— Оценката ви е съвсем правилна — призна накрая Д'Аржансон. Между веждите му се вдълба бръчка.

Морпа поклати глава.

— Не преставам да се питам какво намира Негово Величество в тази личност...

Д'Аржансон кимна.

— Прав сте. Но явно дамата има тайни оръжия, с които здраво е привързала краля за себе си. Просто ние не ги виждаме.

Ако се съдеше по физиономията му, тази мисъл никак не му харесваше и Морпа се изпълни със задоволство. Най-сетне двамата стигнаха до конете. Време беше да се завърнат в двореца.

* * *

Мосю Гарние д'Ил, градински архитект, разви огромен пергамент и го закрепил върху дъската, поставена на засенчената с балдахин тераса в „Шоази“. Жан и Абел го гледаха с очакване. Архитектът учтиво наклони глава и посочи рисунката, изобразяваща терасите и парка на „Креси“.

— Както виждате, маркизо, терасата — ето тук — ще бъде заобиколена от изкуствено езеро. Водният басейн ще се захранва от реката и ще е свързан с канала — виждате го тук вдясно.

Жан остави настрана слънчобрана си и разгледа внимателно рисунката. С многото си алеи, с геометрично разположените декоративни градини и яркоцветни лехи новият парк правеше силно впечатление. Тя отвори ветрилото си и отпи глътка от изстудената вода с лимон. Александрин спеше дълбоко в креватчето си, скрита под мрежа против насекоми. Даже двете кучета, Цезар и Феличе, които по цял ден лудуваха из парка, бяха избягали под сянката на балдахина и лежах в краката ѝ.

Брат ѝ стана, за да види скицата отблизо.

— Какво ще правим с възвишението срещу двореца?

Абел имаше много точен поглед за архитектурните особености и го доказа и сега. Вече беше ясно, че един ден ще заеме поста генерален директор на кралските строежи. Затова Жан се бе погрижила редом с обучението при мосю Льо Норман дьо Турнем брат ѝ да взема уроци по теория на изкуството при Шарл Гойпел, първия кралски художник. Освен това Абел посещаваше Парижката академия за благородници, основана от мосю Дьо Лагериниер.

Брат ѝ я изпълваше със сестринска гордост. През последните две години Абел бе станал мъжествен, фино изрязаните черти на лицето му придаваха аристократичен вид. Все още беше сдържан както преди и това необичайно съчетание упражняваше неустоима привлекателна сила върху дамите. За учудване на Жан още никоя не бе успяла да завладее сърцето му.

Абел посочи плана.

— Вижете, тази височина изглежда гола и безутешна, а тя до голяма степен определя гледката от двореца.

Гарние д'Ил кимна.

— Да, прав сте. Затова мисля да сложа там тераси и да засадя морава. Ще направим двустепенно терасиране.

Жан кимна въодушевено. Идеята изглеждаше чудесна.

— Бихме могли да разграничим степените със светъл пясък.

Най-сетне над терасата повя благотворен хладен бриз.

— Какво става с кучетата? — учуди се Абел.

Цезар и Феличе се бяха изправили и наострили уши.

— Вероятно са подушили дивеч — отговори с усмивка Жан. — Нерядко се случва сърна или елен да излезе от гората и да влезе в парка. — Тя понечи да ги помилва успокоително по главите, но в същия момент двете кучета залаяха като бесни, спуснаха се по широката стълба на терасата и се понесоха към парка. — Цезар! Феличе! Върнете се!

Жан и Абел се спогледаха слисано, ала в следващия миг и двамата разбраха какво става. Отдалеч долитаха разнородни шумове: тропот на коне, скърцане на колела, цвилене, човешки гласове. Дълъг керван изкачваше височината срещу парка. Начело яздеше едра фигура върху бял кон.

Слънцето заслепи Жан, но въпреки разстоянието тя го позна веднага — никога не би сбъркала гордо изправения гръб, високо вдигнатата глава, начина, по който държеше юздите. Би го различила сред хиляди мъже. Извън себе си от радост, тя се затича след кучетата. Луи се връщаше!

* * *

Най-сетне останаха сами. С мъка изтърпяха вечерята с придворните, придружаващи краля на връщане от Фландрия, и сега се нахвърлиха един върху друг като умиращи от глад и жажда.

— Липсвахте ми, Луи... — прошепна задъхана Жан между две целувки.

— Жан!

Гласът му прозвуча още по-тъмен и дрезгав отпреди и тя усети с цялото си същество колко ѝ беше липсвал. Нетърпеливите му пръсти разкъсаха роклята ѝ.

След седмиците, прекарани само сред мъже, кралят излъчваше нещо сурово и необуздало. Дватама се любиха с луда страст и Жан забрави страховете, които я измъчваха през последните дни. Докато той воюваше във Фландрия, тя се питаше всеки ден дали ѝ е верен — знаеше, че във войнишките лагери редовно водят уличници, че придворните и маршалите също ползват услугите им. Ала парещото нетърпение и възбуда, с които я любеше Луи, ѝ вдъхнаха увереност, че той не е имал друга жена освен нея.

— Доволен ли сте от вашите завоевания? — попита тя, когато страстта поутихна. — Завърнахте се увенчан със слава.

— Така е. Нидерландците са запазили твърде малко области и не представляват сериозна заплаха за нас, поне докато маршал Дьо Сакс е в страната им — отговори с усмивка Луи и помилва косите ѝ. — За съжаление нито едно от спечелените сражения не беше решаващо за победата. Разкъсали сме се на няколко фронта.

Винаги когато говореше за войната, кралят ставаше сериозен. Въпреки славата и честта той не забравяше, че войната носи смърт и разрушения, и Жан го обичаше още по-силно заради това съзнание. Тя си спомни какво ѝ бе разказал Пари Дюверни малко след победата при Фонтеноа. Дофинът изпаднал в луда радост, че неприятелите са изгубили толкова много войници, а Луи го помолил да се качат на конете и да обиколят бойното поле. Видели планини от мъртви и ранени — английският главнокомандващ Къмбърленд изоставил хората си. От силната миризма на кръв и разложение граф Д'Аржансон, който придружавал краля и сина му, едва не загубил съзнание. Тогава Луи се обърнал към сина си: „Ето какво струва победата. Кръвта на неприятеля е човешка кръв. Щяхме да се окичим с истинска слава, ако ги бяхме пощадили.“

Жан се сгуши на гърдите му. Лицето на краля изразяваше дълбок размисъл. Знаеше, че той отчаяно търси начин да приключи войната, продължаваща вече шеста година. Тя помилва ръката, която я прегръщаше.

— Очевидно Европа още не е узряла за мира.

— Права сте мила, още не е — призна той и затвори очи.

* * *

Рано на следващата сутрин потеглиха към „Версай“. Жан се чувстваше безкрайно щастлива, че Луи отново е до нея. Той ѝ засвидетелстваше публично своята привързаност и тя се връщаше в двора с ново самочувствие.

Още с пристигането във „Версай“ обаче се намери какво да вгорчи щастието ѝ — в пощата ѝ отново имаше анонимни писма. Най-много я безпокоеше заплашителният им тон. Неизвестните писачи вече не се задоволяваха само да я обиждат, а се опитваха и да я уплашат.

— Потърсихте ли авторите на писмата? Има ли резултат от разследванията ви? — попита тя Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел с видима нервност.

Дворцовият банкиер поклати глава.

— Не знаем нищо... или поне не много. Установихме, че писмата са писани главно от мъже, от няколко мъже. Водният знак на хартията е от Париж. Затова се предполага, че писмата са писани в столицата.

Жан кимна и им показа последните три писма. Пари дьо Монмартел зачете със смръщено чело.

„Няма да търпим още дълго една курва да омърсява честта на нашия крал.“

Той вдигна глава и като видя болката на Жан, се опита да я окуражи.

— Не бива да приемате тези писма толкова навътре, маркизо. Ако си спомняте, още преди да дойдете тук, ви казах, че метресата на краля е обект на завист и омраза. Уверявам ви, рано или късно ще открием кой ви изпраца тези памфлети.

— Благодаря ви. — Жан нервно си играеше с ветрилото. Думите на Пари дьо Монмартел я успокоиха, но не докрай. Най-добре да прогоня мисълта за писмата от главата си, каза си решително тя.

* * *

Дворът очакваше с нарастващо нетърпение раждането на дофината. Луи пламенно се надяваше испанската принцеса да даде живот на дългоочаквания престолонаследник. В галериите и салоните се обсъждаше само здравето на бъдещата майка. И най-малкото неразположение и промяна в настроението се тълкуваха като знак за скорошно раждане. Всички гадаеха какъв ще е полът на детето.

— Станала е толкова дебела, че можем да очакваме близнаци — каза графиня Д'Естрад на Жан, докато вървяха към Салона на Марс. През широко отворените големи прозорци нахлуваше мекият въздух на лятната нощ. Салоните с маси за игра на карти и зарове вече се пълнеха с хора, но тази вечер присъстваха почти само дами, защото повечето аристократи бяха в полковете си.

Графинята и Жан поздравиха някои познати. На минаване покрай масата на кралицата, която играеше на зарове с две придворни дами и със своя четец, те направиха дълбок поклон. Мария Лешчинска кимна.

— Континьо. Маркизо.

За миг погледите им се срещнаха. Кралицата знаеше, че би трябвало да ѝ е задължена. През май Жан узна чрез една придворна дама за отдавнашните дългове на Мария Лешчинска от игра и помоли краля да възстанови сумата. Откакто беше в Двора, тя редовно изпращаше на кралицата цветя и първата придворна дама мадам Дьо Люин многократно ѝ бе благодарила от името на Нейно Величество.

Жан и графинята продължиха нататък. В другия край на салона дофинът Луи Станислас тъкмо помагаше на съпругата си, обкръжена от камериерки, да се настани удобно на дивана.

— Очевидно дофинът продължава да обича съпругата си въпреки бременността ѝ — отбеляза с усмивка Жан.

Графинята пренебрежително вдигна вежди.

— Човек се пита какво, за бога, намира в нея. Даже бременността не я направи по-красива.

Дофината, и без това не особено популярна в двора, в последно време се държеше още по-резервирано. Изглеждаше странно, че дофинът се е влюбил истински в жената, която бе видял за първи път в деня на сватбата си. Жан се вгледа в неподвижното лице на испанската принцеса. Бедничката очевидно се чувстваше неловко сред толкова много хора — все пак беше в напреднала бременност. Дали знае какъв ужас ѝ предстои да изживее, помисли си съчувствено Жан. Както

изискваше обичаят, дофината щеше да роди първата си рожба в присъствието на половината Двор.

В салона се появи облак от тафта и коприна — херцогиня Дьо Бранка. Тя спря пред Жан и огледа с възхищение розовата ѝ рокля, избродирана с копринени листенца.

— Прекрасен тоалет, скъпа моя. Достоеен за вашата красота. Не е чудно, че кралят не ви изпуска от ръцете си. — Отвори ветрилото си и направи няколко бързи движения, докато кафявите ѝ очи святкаха развеселено.

Жан избухна в смях. Неуважителната откровеност на херцогинята, добра приятелка с графиня Д'Естрад, ѝ действаше освежително.

— Аз пък съм сигурен, че маркизата привлича Негово Величество и с други качества — обади се кадифен мъжки глас, твърде добре познат на Жан.

Тя се обърна и кимна хладно.

— Херцоже.

— Маркизо. Дами...

Херцогът се наведе и целуна ръката ѝ.

Жан се отдръпна недоволно.

— Херцогинята е напълно права, маркизо. Изглеждате ослепително — рече той и погледът му се плъзна нагоре по тялото ѝ с познатото безсрамие. Устремил очи към деколтето ѝ, закрито с прозрачни дантели, той наклони глава към ухото ѝ. — Все още съм неутешим, задето ми отказахте привилегията пръв да открия какво таите дълбоко в себе си, мадам.

Жан издърпа ръката си.

— Сигурна съм, че много скоро ще се утешите, херцоже.

Ришельо избухна в смях.

— Никога не губя надежда, мадам. Знам, че един ден ще откликнете на желанията ми.

Какво да отговори на тази дръзка забележка? Слава богу, в този миг всички глави се обърнаха към другия край на салона. Луи бе влязъл в залата и зае място край една от масите за карти.

— Моля да ме извините — Жан кимна студено.

Ришельо я изпрати с ироничен поглед — тя го усещаше през цялото време, докато вървеше към масата на краля.

Хората, стълпили се около Луи, почтително се отдръпнаха, за да й сторят място. Срещу Луи седеше граф Дьо Морпа. От трън, та на глог, помисли си раздражено Жан. Графът каза нещо на Луи и кралят избухна в смях, но като я видя, веднага протегна ръка към нея.

— Останете до мен, мадам, сигурен съм, че ще ми донесете късмет — рече той в най-добро настроение.

— Ще направя всичко възможно, сир.

— Мосю Дьо Морпа току-що ни разказа крайно забавна история за ненаситността на херцог Д'Амбоаз. — Кралят се обърна към министъра и наклони глава по своя неподражаем начин. — Продължете, моля. Какво станало после с барона?

— За съжаление, сир, той взел твърде голямо количество от афродизиака и на следващата сутрин вече не можел да си спомни нищо, дори собственото си име.

Придворните около масата избухнаха в смях.

— Надявам се, все пак си е платил за удоволствието — отбеляза кралят.

— О, разбира се, сир, и както можете да си представите, дамата от заведението поискала доста висока цена — отговори Морпа.

Раздадоха картите. Жан се обърна с усмивка към министъра:

— Наистина ли херцогът не си е спомнил кой е?

— Учудва ли ви това, мадам? — попита равнодушно той, докато наблюдаваше другите играчи. При това понижи глас, за да го чува само тя. — Тъкмо вие би трябвало да знаете много добре какво означава днес да не помниш кой си бил вчера.

В сивите очи на Жан светна стоманен блясък.

— Възможно е някои хора да не си спомнят какви са били вчера, графе, но пък други много искат да забравят какви са били дядовците им не толкова отдавна — отговори любезно тя.

Лицето на графа й показа, че стрелата е улучила целта. Бацината линия представляваше ахилесовата пета на Морпа — дядо му работил за Луи XIV, но бил само дребен аристократ. Благодарение на уроците на абат Дьо Берни тя знаеше много неща и сега му беше благодарна, че я бе накарал да научи наизуст родословното дърво и поредицата от предци на всеки важен придворен. Доскоро не вярваше, че ще има някаква полза от наученото, а ето че днес изпитваше дълбоко удовлетворение.

В зениците на Морпа пламна дива омраза. Без да каже дума, той рязко ѝ обърна гръб.

— Туш! Моите поздравления — рече тих глас зад нея и Жан се обърна. Граф Дьо Коани. — Боя се обаче, че току-що си спечелихте още един враг. — Той ѝ намигна и се засмя.

— О, пък аз се боя, че това се случи още когато с графа се срещнахме за първи път — отговори тихо Жан и също се усмихна.

— Ето на! Знаех си, че ще ми донесете късмет — прозвуча гласът на Луи и всички се обърнаха към него. Жан погледна картите му. Ас и осмица. Кралят бе спечелил.

* * *

Противно на всички предсказания и прогнози бъдещият престолонаследник не изглеждаше склонен да се яви на бял свят. Минаваше ден след ден и въпреки обещанията на лекарите дофината още не беше родила.

Дворът се опитваше да живее нормално. Луи заседаваше с министрите, посрещаше посланици и куриери от Фландрия, но Жан усещаше как тревогата му расте с всеки изминал ден. Кралят знаеше, че армията се нуждае от него. Преди да се завърне, бе разделил войските във Фландрия на две — под командването на принц Дьо Конти и маршал Дьо Сакс. За съжаление това се оказа грешка. От новините, донесени от куриерите, стана ясно, че двамата командващи, вместо да обединят силите си и да се изправят срещу неприятеля, враждуват помежду си. Единият носеше кралска кръв, но още бе неопитен във военното дело и твърде горд, за да се подчини на стария маршал, който беше незаконно дете и даже не беше французин. А другият, талантлив стратег, но въпреки зрялата си възраст бе дебелоглав и избухлив и прекалено упорит, за да прояви уважение към ранга на принца. Военният министър Д'Аржансон напразно се опитваше да помири двамата командващи, ала новините, които всеки ден пристигаха от Фландрия, не обещаваха нищо добро. Към това се прибавяха проблемите в Южна Европа. Само преди няколко дни френско-испанската армия, командвана от маршал Дьо Малeboа, бе претърпяла унищожително поражение край Пиаченца. Италия беше

изгубена, а австрийско-сардинските войски заплашваха да проникнат в Прованс и още по на юг. Испанският крал Филип V, чичо на Луи, заклрнаше френския крал да му прати хора и пари, за да продължи войната.

— Трябваше да си остана във Фландрия. Не мога да си позволя и там да възникнат трудности — каза Луи една вечер на Жан. Бездействието го измъчваше и настроението му непрекъснато се влошаваше.

— Ако позволите да отбележа, аз смятам, че колкото и да са различни по характер принц Дьо Конти и маршал Дьо Сакс, при сериозна опасност чувството им за дълг пред вас и пред Франция няма да им позволи да застрашат извоюваните във Фландрия победи — опита се да го успокои Жан.

— Дано да сте права — въздъхна Луи. — Но явно се налага да намеря друг командващ армията.

Влезият в салона Льо Бел прекъсна разговора им.

— Простете, сир, но испанският посланик настоява веднага да говори с вас — поклони се дълбоко той.

Кралят очевидно се учуди, но даде съгласието си.

Испанецът влезе и се поклони със сериозно изражение.

— Ваше Величество, току-що получих по куриер вест от моята кралица — започна той, но гласът му пресекна. — Нейният съпруг, кралят на Испания, изненадващо е получил тежък удар и е починал.

Посланикът извади запечатан плик и го подаде на силно смутения Луи.

— Всемогъщи Боже... — прошепна смаяно кралят.

Жан изпита див ужас. За по-малко от секунда осъзна всички страшни последствия от тази смърт: отслабване на Испания, огромна загуба за Луи, който се лишаваше от своя чичо и от най-важния си съюзник, шок за бременната в последните дни Мария Тереза Рафаела.

— Мили Боже, дофината... — промълви с пресекащ глас тя.

Луи кимна решително.

— Принцесата не бива да узнае нищо, преди да роди — рече с твърд глас той.

* * *

Лакей и пажове с горящи факли в ръце тичаха по коридорите на двореца. По заповед на дофина те чукаха по вратите на апартаментите, за да свикат свидетелите.

— Мадам! Мосю!

— Дофината ражда!

— Мадам! Мосю!

— Нейно Височество е започнала да ражда...

Мина време, докато се появят първите придворни. Някои само по халат, под който се подаваше нощница, други напълно облечени, трети във вечерни тоалети. Повиканите слязоха с бързи крачки на партера, където се намираха покоите на дофина и съпругата му.

Камердинерът Льо Бел изтича в покоите на маркиза Дьо Помпадур и както си беше по дълга бяла нощница и нощна шапчица, застана до леглото, в което Жан и кралят спяха дълбоко.

— Сир! Сир! Събудете се, моля ви!

Камердинерът се покашля няколко пъти, но двамата не го чуха. Накрая вдигна свещника и удари с все сила кристалната кана, поставена върху нощното шкафче. Жан и кралят скочиха стреснато. При вида на призрака в бяла нощница Луи изгуби дар слово. Минаха секунди, докато познае първия си камердинер под нощната му шапчица.

— Бързо, сир! Дофината ражда! — извика задъхано Льо Бел.

Кралят скочи от леглото и се втурна към вратата.

* * *

Най-сетне се появиха първите придворни и дофинът въздъхна облекчено. Слава на Бога! Какво щеше да стане, ако детето му се бе родило, без да има кой да докаже легитимността му! Луи Станислас се обърна към паравана, зад който се намираше леглото на съпругата му. Така беше добре, любопитните нямаше да я зяпат. Дофинът чу тих стон и сърцето му се сви от болка. Горката, колко бледа и изтощена изглеждаше, а болките едва сега започваха! Въпреки огромния корем тялото ѝ си оставаше момичешко, недоразвито и той не си представяше как от този крехък таз ще излезе тяхното бебе. Обзе го

лошо предчувствие, но армията от лекари и акушерки около леглото на съпругата му го успокои.

Монсиньор Бойе очевидно отгатна мислите му, защото се приближи и утешително го потупа по рамото. Мършавото лице на духовника се озари от една от редките му топли усмивки.

— Господ ще помогне на съпругата ви да роди здраво дете. Молете се и не се притеснявайте, синко.

Луи Станислас кимна. Лека-полека напрежението му се разсея.

Стаята се пълнеше все повече и заприличваше на театрална зала. Пред балюстрадата с леглото в две кресла бяха заели места кралят и кралицата. Зад тях на столове седяха принцовете и принцесите, херцозите и херцогините.

Вече имаше достатъчно свидетели, но дори незадължените да присъстват на раждането не желяеха да пропуснат великото събитие. Придворните стояха прави зад редиците столчета и по коридора. Жан остана в покоите си, но всеки час изпращаше камериерката си да се осведоми как протича раждането.

Времето минаваше. Нижеха се час след час, прекъсвани от тихите, задавени стонове на дофината и успокоителния шепот на лекарите. Настана утро. Детето още не се бе родило. Придворните скучаеха. Някои задрямаха.

Внезапно зад паравана настана суетня. Всички чуха възбудения глас на доктор Буйак:

— Започва. Детето ей сега ще излезе.

Чуха се стонове, писъци, напрегнатите гласове на лекарите. Дофинът пребледня като смъртник. И най-сетне, най-сетне прозвуча звънък, възмутен плач на новородено. Придворните въздъхнаха облекчено. Всички станаха и устремиха изпълнени с очакване погледи към карминеночервеното легло. Дали дофината бе дала живот на престолонаследник? Появи се доктор Буйак и придворните затаиха дъх. Лекарят вдигна ръка. Розова панделка, не светлосиня.

— Момиче ли е? — попита с последни сили дофината зад паравана и всички доловиха отчаянието в гласа ѝ. Доктор Буйак кимна със съжаление.

Мосю Жанел внимателно притисна клещите с живачното топче върху тъмночервения печат на писмото и гербът се отпечата във всички подробности. По-късно отново щеше да запечата писмото с помощта на топчето живак. Отдавна бе минало полунощ. Десетки свещи осветяваха ниското помещение без прозорци, наричано от малкото посветени в съществуването му „черния кабинет“. Обикновено в черния кабинет работеха седем — осем души и по тайна заповед на краля копираха писма, но тази вечер тук седяха само мосю Жанел и най-добрият му копист. Беше им възложено да изпълнят много специална задача.

Генералният отговорник за кралските пощи нахлузи тънки копринени ръкавици, посегна отново към писмото и го поддържа известно време над съд с гореща вода, от която се вдигаше пара. Най-важното беше подходящата температура. При много гореща вода печатът не само се топеше, а и се размазваше, при много студена не се отделяше лесно и повреждаше хартията.

Жанел изчака търпеливо воськът да започне да се топи и отвори плика. Прегледа писмото с опитен поглед и само след няколко изречения разбра, че си струва да го копира.

Без да бърза, той се обърна към другия край на помещението, където седемнайсетгодишно момче седеше зад пулт за писане и усърдно стържеше с перото по лист хартия.

— Направи копие и на това писмо, Жан-Батист. Цялата втора страница. Докъде стигна?

Жан-Батист посочи купчината листове край пулта и раздвижи устни, но от тях не излезе нито звук. Лявата половина на лицето му беше изкривена. Момчето беше няма, но въпреки това Жанел го назначи за свой личен копист, защото умееше да пише с невероятна бързина. Освен това Жан-Батист никога нямаше да се изкуши да разкаже на някого какви писма преписва. Момчето служеше вярно и предано на своя началник, защото преди две години Жанел го откри в

едно село северно от Париж и го спаси от подигравките и ударите на връстниците му. Сега Жан-Батист живееше и работеше във „Версай“.

Жанел кимна одобрително. Повечето писма бяха вече копирани. Оставаше му да прочете още само две и щяха да приключат.

Жанел знаеше какво рискува, ако го разкрият.

* * *

Жан застана пред графиня Д'Естрад и херцогиня Дьо Бранка и бавно се завъртя. Шивачката, коленичила на пода, сърчно забождаше карфици, за да фиксира подгъва на новата рокля. Блестящият златен атлаз падаше на меки дипли до пода. Мария Тереза Рафаела роди преди три дни, но Дворът все още страдаше, защото дофината не даде живот на така желания престолонаследник.

Херцогинята отпи глътка бавароаз^[1].

— Много ми е мъчно за краля. Момичета и пак момичета! — възкликна тя и въздъхна театрално.

Херцогинята намекваше за многото дъщери на краля и Жан си спомни за притесненията на някогашния премиер-министър кардинал Дьо Фльори, единствения довереник на младия крал. Дъщерите на френските крале открай време се омъжваха трудно, защото нямаха кой знае какъв избор: за тях бяха достойни само короновани глави на католически династии, освен това всяка принцеса имаше право да поддържа свой Двор, а това представляваше сериозен финансов проблем за държавата. Докато момичетата бяха малки, кардинал Фльори ги даваше в манастир — с изключение на двете най-големи близначки и на малката Аделаида, която се хвърли, плачейки, в краката на баща си и трогнатият Луи ѝ разреши да остане в Двора.

С помощта на Валери Жан съблече новата рокля и се обърна към дамите:

— Кралят толкова очакваше да се роди наследник... Е, дофината е още млада и сигурно ще има и други деца. Да се надяваме поне едно от тях да е момче.

Графиня Д'Естрад, която похапваше бонбони, избърса уста и въздъхна тежко.

— Ориенталците са го измислили по-добре — всеки мъж има по много жени. Аз, разбира се, не бих искала да се сменя с никоя от тях, ала там поне не се тревожат за наследниците от мъжки пол.

— Права сте скъпа, но на ориенталците често им се налага да прибегват до отрова, за да намалят броя на възможните престолонаследници — отвърна сухо херцогинята.

В този миг вратата на салона се отвори с трясък. Камериерката Софи влезе, без да почука, и развълнувано се обърна към господарката си:

— Божичко, мадам, да знаете само какво е станало! Дофината... вдигнала е температура!

Трите жени се спогледаха. Всяка от тях знаеше какво означава този симптом толкова скоро след раждането. По гърба на Жан полазиха студени тръпки.

* * *

На молбата му се отзоваха не само кардинал Дьо Роан и монсиньор Бойе, а и самият крал, и доктор Буйак се успокои. Дофинът продължаваше да го зяпа, без да разбира какво му говори. По очите на принца личеше, че той не проумява вероятно защото не иска да схване какво го очаква.

— Това не е вярно — прошепна дрезгаво Луи Станислас.

— Много съжалявам, Ваше Височество.

— Вие лъжете! Пуснете ме при нея! — изкрещя дофинът.

Буйак решително застана на пътя му.

— Съжалявам, Ваше Височество.

— Не, не е вярно! — Отчаяният вик на дофина отекна из коридорите. Вбесен, младият мъж се опита да изблъска лекаря.

Буйак, неподготвен за такава атака, политна назад и се удари в рамката на вратата. Вторият лекар и монсиньор Бойе проявиха съобразителност и успяха да задържат дофина. Принцът се бореше с всички сили, но изведнъж се отказа, избухна в плач и падна на близкия стол. Раменете му се затресоха.

— Защо? Защо, за бога? — захълца той.

Покъртен от болката на сина си, Луи сложи ръка на рамото му.

— Божиите пътища са неведоми за смъртните, сине — промълви съчувствено той.

Луи Станислас спря да хълца. Надигна се и с рязко движение блъсна ръката на баща си.

— Господ? Точно вие ли ще ми говорите за Господ?

Зачервеното кръгло лице доби обвинително изражение.

Кралят отстъпи крачка назад. Синът му никога не се бе осмелявал да му говори с този тон. Дори мъката, която го лишаваше от разум, не позволяваше подобна липса на респект.

— Какво искате да ми кажете, сине мой?

В салона се възцари тишина. Луи и синът му се погледнаха в очите. Дофинът сведе глава и избухна в отчаян плач.

[1] Напитка от подсладен чай с мляко и яйца, често с прибавка от алкохол. — Бел.ред. ↑

„Версай“ се вцепени. Испанската принцеса наистина не се радваше на особена популярност в Двора, но преждевременната ѝ, внезапна смърт изпълни всички с ужас. Кралят бе принуден още същия ден да напусне двореца — защото церемониалът предписваше владетелят да не пребивава на място, където има мъртвец. Луи замина за „Шоази“. Придружаваха го само кралското семейство, Жан и неколцина придворни.

През това време във „Версай“ подготвиха погребението. Бъдещата кралица на Франция живееше различно от обикновените хора — и умираше различно. Само няколко часа след смъртта ѝ по нареждане на краля бе свикано събрание на първите лекари и хирурзи, които в присъствието на първата почетна дама и прислужниците на дофината подготвиха мъртвата за нощното бдение и за погребението.

Жан изслуша разказа за процедурата, трепереща от ужас.

Първо измили тялото със силен алкохол, после отворили черепа. Лекарите огледали внимателно белезникавата течност, събрала се в главата, след това лекарят мосю Евриан направил дълъг разрез от гърлото до ребрата. Отворил гръдния кош с инструментите си и сръчно извадил сърцето на мъртвата. Показал го на хирурзите и на преbledнелите придворни дами и го връчил на помощника си, за да го балсамира. Положили го в оловно сърце с гравирани надпис, а него сложили във второ, позлатено сребърно сърце. Стегнали тялото с бандажи, сложили на главата боне, увили мумията в намазано с восък платно и я положили в донесения оловен ковчег. Той, от своя страна, бил поставен в скъпоценен ковчег от орехово дърво.

Ковчегът останал в спалнята на починалата три дни, после го отнесли в кабинета и го положили върху подиум под балдахин от черно кадифе. Върху ковчегата сложили позлатеното сребърно сърце и короната на починалата, покрити с черен креп. Ден и нощ духовници четели псалми и молитви, епископи и дами, осветени от безброй свещи, бдели над ковчегата, принцесите пръскали мъртвото тяло със

светена вода, а придворните един след друг оказвали последна почит на съпругата на престолонаследника.

Луи коленичи върху тапицираната с кадифе пейка в изповедалнята и скръсти ръце. В тясното помещение беше ужасно задушно. Виолетовата траурна мантия падаше на разкошни дипли от раменете му и закриваше виолетовите обувки. Кралят усещаше физически товара на греховете си и имаше чувството, че тази тежест ще го смаже. През позлатената решетка се виждаше лицето на отец Перюсо. Луи сведе глава.

— Не, забравяйте, синко, че дори кралят на Франция дължи послушание на Бога и е длъжен да се разкае за греховете си. Всемогъщият ни дава знак с делата си — прозвуча строгият глас на изповедника. — При коронацията се заклехте да закриляте Църквата и да съблюдавате Божиите закони, но не го правите. Смъртта на дофината е предупреждение.

За момент Луи вдигна глава и погледна духовника, ала в следващия миг отново сведе поглед. Лицето му остана безизразно, но отец Перюсо усети колко дълбоко проникваха думите му в сърцето на краля. Беше сигурен, че тайно в себе си Луи копнее да получи опрощение.

— Бог наказва вас и близките ви, защото живеете в грях и вършите двойно престъпление с метресата си. Откажете се от тази жена, иначе душата ви е осъдена на вечно проклятие.

Луи се взираше мълчаливо в ръкавиците си.

— Виолетовото е цветът на скръбта, Ваше Величество, но е и цвят на разкаянието. Спрете да вършите грехове — заключи тихо изповедникът, сякаш бе прочел мислите на своя владетел.

Луи продължи да мълчи.

Жан се взираше с копнеж навън. Паркът цъфтеше в пълното си великолепиe, но по алеите не се разхождаше почти никой. Всички представления и светски прояви бяха отменени. Разходката в парка не представляваше нарушение на добрите нрави, но никой не изпитваше желание да излезе в жалейните черни дрехи под жаркото юлско слънце.

Жан въздъхна и оправи дантелените ръкави на черната си рокля. Преди три дни погребяха дофината. Блестяща факелна процесия придружи испанската принцеса до последния ѝ дом в „Сен Дени“.

Изпратиха бъдещата кралица на Франция с всички почести. Най-отпред яздеха 40 гвардейци с факли, следваха ги офицери от дворцовия щаб, после каретите на придворните и духовниците. В последната карета, запрегната с осем коня, седяха епископите и мосю Бойе, който носеше сърцето на дофината, положено върху кадифена възглавничка. Зад тях идваха 60 кралски ездачи, 40 пажове, тромпетисти, въоръжени херолди, мускетарите и швейцарски гвардейци, водени от своите барабанчици — и накрая катафалката, също запрегната с осем коня. Придружаваха я свещеници на коне и слугите на дофината. Двама бригадни генерали и 25 лични стражи на краля завършваха процесията.

Кралят се върна във „Версай“ в деня след погребението. Дворецът бе потънал в траур, цареше потискаща атмосфера. Черно платно обвиваше покоеите на починалата, галерията и стълбището към крилото на принца, портите, двора и вратата към министерското крило. Всички огледала в двореца бяха покрити, а придворните носеха черно — само кралят имаше право да се облече във виолетово.

Жан съжеляваше безкрайно за смъртта на дофината, отишла си толкова млада, но очакваше с нетърпение края на дворцовия траур. Мрачното настроение късаше нервите ѝ. Тя въздъхна, седна на малкото си писалище и отново се зае с кореспонденцията си. Най-силно я тревожеше Луи. Беше станал необикновено мълчалив и почти не разговаряше с нея. Обзелата го меланхолия го отдалечаваше от всичко и всеки, дори и от нея. Молеше се дълго и по два пъти на ден ходеше на меса. Жан не го познаваше като богобоязлив и това я плашеше. След детството, прекарано в манастира, тя имаше противоречиво отношение към религията. Вярваше в Бог и често Го молеше да ѝ прости греховете, но се отвърщаваше от фалшивата набожност и лицемерието на придворните духовници, чиито възгледи противоречаха на здравия човешки разум. Мисленето и се формира под влияние на разсъжденията и дискусиите между поетите и философите в парижките салони. Макар да съзнаваше прелюбодеянието си, тя рядко мислеше за Шарл. След първия шок той се справяше много добре с раздялата им и с унижението, че жена му е станала кралска метреса. Льо Норман дьо Турнем ѝ разказа, че Шарл се утешава с певици от операта. За съжаление брачните им клетви бяха ненарушими и двамата щяха да останат съпрузи до края на живота си.

Добре поне, че имаха отделно имущество. Църквата разрешаваше развод само при извънредни обстоятелства — в случай на жестока злоупотреба или ерес, но жената беше длъжна да се върне при семейството си или да се оттегли в манастир и двамата бивши съпрузи нямаха право да встъпват отново в брак. В нейния случай нямаше значение омъжена ли е, или не — връзката ѝ с Луи представляваше смъртен грях в очите на Църквата. Въпреки това тя не се чувстваше виновна.

За съжаление кралят беше различен. Той бе израснал под надзора на духовник — кардинал Дьо Фльори. След промяната, настъпила у него, Жан разбра, че той вярва в строгите правила на католическата църква, въпреки че не ги спазва. След смъртта на дофината не прекарваше нощите при нея — и причината не беше меланхолията и тъгата му, а пристъп на разкаяние. Това я плашеше най-силно. Тя се опитваше да се утеши с надеждата, че щом дворът се върне към нормалния си живот, отношенията им също ще се нормализират, но някъде дълбоко в сърцето ѝ страхът оставаше.

Този черен двор ме потиска и сигурно ще изпадна в депресия, каза си тя и решително се зае с кореспонденцията си. Посегна към писмото на Пари Дюверни, който ѝ бе писал от Фландрия, и ръката ѝ замръзна наред движението. Писмото не беше най-отгоре, както го бе оставила. В последно време често имаше чувството, че някой рови в нещата ѝ. Дали само си въобразяваше? Постоянните обиди и заплахи, които получаваше, я изнервяха до крайност. Беше сигурна в лоялността на слугите си. Уплашена, тя претърси писмата и с облекчение откри писмото на Пари Дюверни на дъното на купчината.

Прочете отново няколкото реда и се замисли. Принц Дьо Конти и маршал Дьо Сакс продължаваха да се карат. Пари Дюверни описваше свадите им с присъщото си чувство за хумор. Жан отвори мастилницата и посегна към перото, за да напише отговор.

Мосю Жанел стъпи на килима и изпита чувството, че потъва. Обзавеждането на работния кабинет в двореца Брюноа беше достойно за принц: извезани със злато копринени тапети, тежки завеси от скъп брокат с лозови мотиви, които се повтаряха в тапицерията на столовете и дивана, мраморни облицовки, блестящи лакирани мебели от екзотична дървесина, позлатени крака на столовете и масите.

Дворцовият банкиер се надигна иззад писалището си.

— Добър ден, мосю Жанел — поздрави учтиво Пари дьо Монмартел и предложи стол на генералния директор на пощите.

— Мосю Пари дьо Монмартел — Жанел седна и без много думи му връчи папката, която носеше. — Не беше лесно, но се справих. Ето ви копията. Според мен съдържанието им е доста показателно.

Пари дьо Монмартел кимна, прелисти страниците и прочете по няколко реда от тук и там. Лицето му помрачня.

— Много ви благодаря, мосю. Напълно съзнавам колко съм ви задължен за тази услуга.

— О, не, мосю! Вие ми позволихте да ви се реванширам за често оказваните ми от вас услуги — отвърна учтиво директорът на кралските пощи и се сбогува.

Банкерът се настани зад писалището и се замисли. От години Жанел фигурираше в списъка на тайните му информатори. Двамата братя Пари му помогнаха да направи кариера в пощите, засвидетелстваха му приятелството си, закриляха го. Най-сетне го направиха генерален директор на пощите — пост, който оставаше незабелязан от Двора, но имаше огромно значение, защото заемащият го беше информиран дори за най-големите тайни на „Версай“.

Днес вложените в Жанел пари се изплатиха, помисли си доволно Пари дьо Монмартел. Той прочете внимателно всички страници от папката и опасенията му се потвърдиха. Грабна лист хартия и написа кратко писмо. После повика секретаря си.

— Погрижете се мосю Льо Норман дьо Турнем да получи това писмо по най-бързия начин. Да му го връчат лично — заповяда той и му подаде запечатания плик.

* * *

Слънчевата светлина падаше косо в полузатъмнения кабинет на краля и фините пращинки по черните платна се виждаха съвсем ясно. Жан следеше със загрижено лице как министрите постепенно губят търпение. Всички очакваха Луи най-сетне да заговори, но кралят стоеше до прозореца и се взираше мрачно навън, очевидно забравил света около себе си.

Какво му ставаше? Жан нямаше отговор на този въпрос. Невъзможността да стигне до сърцето му я плашеше по-силно от всякога. По обед отиде в кабинета му, но той не ѝ обърна внимание. Когато влязоха министрите, помолиха за аудиенция, Луи не ѝ нареди да си отиде и тя остана.

Граф Дьо Морпа се покашля шумно и многозначително. Кралят пак не реагира. Тогава той направи поклон и пристъпи напред.

— Ваше Величество, простете, но се налага да ви занимаем с някои нетърпящи отлагане събития. За нас бе от голямо значение да научим от тайните агенти, че англичаните са започнали да подготвят своя военен флот. Ако желаете, ще ви разкажа по-подробно за...

— Ще помисля по този въпрос — прекъсна го безучастно Луи.

Жан се разтревожи още повече. Изведнъж я обзе чувството, че е длъжна да го защити, макар да съзнаваше колко това е недопустимо, а и невъзможно. Независимо от всичко направи крачка напред и се обърна към граф Дьо Морпа:

— Мосю, смятам, че днес не бива да занимавате краля с този въпрос.

Графът я зяпна смаяно. Как си позволяваше да го поучава!

— Мадам, не мисля... — започна високомерно той, но Жан вече му бе обърнала гръб и стоеше пред краля. Докосна го внимателно по ръката и прошепна:

— Простете, сир, но не е ли по-добре да си починете малко. Свежият въздух навън ще ви се отрази добре.

Кралят се извърна рязко.

— Нима се одързостявате да преценявате какво ще ми се отрази добре и какво — не, мадам?

Жан се разтрепери от студения му поглед. Луи никога не ѝ беше говорил с такъв тон. По лицата на придворните светнаха зловни усмивки.

— Не съм имала намерение да проявя недопустима дързост, сир. Би трябвало да знаете, че съм загрижена за вашето добро, винаги.

Луи я погледна раздразнено, ала много бързо се успокои и отново се загледа през прозореца.

— Оставете доклада си на писалището ми, мосю Морпа — нареди с тих глас той след известно време. — Утре ще кажа какво мисля за случващото се.

Зарадван, графът кимна.

— Разбира се, сир.

Кралят кимна на присъстващите и с бързи крачки излезе от кабинета. Жан едва се въздържа да не изтича след него.

— Е, мадам, по всичко личи, че кралят не ви позволява да му досаждате повече — рече студено Морпа.

Жан не намери думи за отговор. Луи наистина бе излязъл, без да я удостои дори с поглед.

* * *

По време на вечерята витаеше потиснато настроение. Никой не говореше. Огледалата по стените все още бяха закрити, но Жан разпореди да поставят стола на краля така, че да гледа навън, и направи всичко по силите си, за да разведри мрачната атмосфера.

Лакеите отдавна бяха сервирали супата, но мина доста време, преди кралят да вземе лъжицата и апатично да започне да се храни.

Без да е сигурна дали Луи ще дойде да вечеря с нея, в продължение на няколко часа Жан подбира ястията и даже помоли доктор Кесне за съвет. Той ѝ препоръча някои продукти и подправки.

— Всички храни, които загриват и възбуждат, са подходящи за повдигане на духа — обясни ѝ той и Жан даде съответните указания на готвача.

Сервираха ястия с пикантни подправки, ала по лицето на Луи тя разбра, че храната няма да постигне желаното въздействие. Кралят изобщо не забелязваше какво яде. Бледото му лице не изразяваше нищо и тази безчувственост я уплаши още повече. След случката в кабинета му тя не смееше да го заговори. Добре че все пак дойде да вечеря с нея.

Жан хапна няколко лъжици супа, макар да нямаше никакъв апетит. В помещението цареше призрачна тишина. Чуваше се само лекото потракване на приборите.

На следващата сутрин Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем решително си пробиха път през събралата се пред покоите на маркиза Дьо Помпадур тълпа. Както обикновено, хората, надяващи се да спечелят благоразположението на кралската фаворитка, бяха окупирали и цялото стълбище. Двамата мъже минаха покрай тях с мрачни лица.

— Съжалявам, но в момента мадам има посещение — уведоми ги камериерката Софи, излязла да съобщи на лакея кого да пусне при маркизата.

— Кажете й, че е спешно — помоли банкерът.

Софи го погледна нерешително. Знаеше, че господарката й не обича да я безпокоят, когато разговаря с важен посетител, но пък двамата мъже бяха доверени лица на маркизата и очевидно имаха бърза работа.

— Моля, изчакайте за момент — Софи влезе в спалнята на господарката си.

След минута оттам излезе финансовият контрольор Машо д'Арнувил и учтиво ги поздрави. Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем му кимнаха и влязоха при маркизата.

Жан не скри учудването си от ранната им визита. Обикновено я известяваха предварително.

— Добро утро, господа.

— Маркизо — двамата се поклониха учтиво. Жан веднага разбра, че нещо не е наред.

— Остави ни сами, Валери — обърна се тя към прислужницата. — По-късно ще продължим.

Момичето кимна и се оттегли.

— Простете за ненадейното посещение, но въпросът е много важен — започна без увъртания Льо Норман дьо Турнем.

Жан кимна. Цяла нощ бе мислила за Луи и не можа да спи.

Пари дьо Монмартел се покашля.

— Искаме да ви съобщим за резултатите от проведеното разследване във връзка с автора на анонимните писма, които получавате.

Жан моментално се напрегна.

— Слушам ви.

— Знаете, в началото помислихме, че става дума за човек от Париж, който ви е завидял заради близостта ви с краля. Не открихме нито една следа, потвърждаваща това подозрение, затова започнахме да търсим във „Версай“. От няколко седмици следим цялата кореспонденция на Двора.

— Следите кореспонденцията... — повтори слисано Жан, взе флаконче с парфюм, но бързо го остави отново на тоалетката.

Льо Норман дьо Турнем кимна.

— Помолихме да ни копират писмата.

Жан отказа да повярва на думите му.

— Отваряли сте писма от и за Двора и сте ги копирали?

— Не, разбира се — успокои я Лео Норман дьо Турнем и обясни с тих глас: — Направи го мосю Жанел, генералният директор на кралските пощи. Той е наш дългогодишен съюзник. Копира за нас не само писма от обичайната поща, но и известия, носени от частни куриери. Рискува много, но се справи блестящо.

Жан се смути силно. Действията на двамата ѝ довереници можеха да се определят единствено като незаконни. Ако някой узнаеше какво са извършили, щяха да ги хвърлят в Бастилията.

Лео Норман дьо Турнем ѝ подаде кожена папка.

— Моля, прочетете тези писма. Тук са събрани откъси от кореспонденцията на граф Дьо Морпа, принц Дьо Конти, херцог Дьо Ришельо и монсиньор Бойе.

— Значи смятате, че някой от тях е авторът на анонимните писма?

Пари дьо Монмартел се поколеба.

— Точно там е проблемът... Както показват преписите, всеки от тях е имал мотив да поръча подобни злостни писания.

Жан пребледня като смъртник.

— Какво казахте?

— Прочетете преписите — настоя Лео Норман дьо Турнем.

Жан отвори папката и започна да чете. Трябваше ѝ време, за да разбере, че във всички писма става дума за една и съща личност — за нея. Само след няколко страници проумя, че Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем имат всички основания да се тревожат. От писмата лъхаше неприкрита враждебност. „Кралят е ослепял от страст, а тя е алчна и жадна за власт — тази комбинация изисква много бързо да предприемем действия“ — пишеше военният министър Д’Аржансон. А принц Дьо Конти се изразяваше още по-ясно: „Тя е и си остава курва, която петни всички ни.“ Отговорите на граф Дьо Морпа не я учудиха особено. Отдавна знаеше, че вътрешният министър я мрази от дън душа. „Напълно съм съгласен с вас, Ваше Височество, че сме длъжни да сторим всичко, за да прогоним тази личност от Двора“ — пишеше той, а в друго писмо я наричаше „позорно петно, което трябва да се заличи“.

Жан продължи да чете, макар да трепереше с цялото си тяло. Думите се размиваха пред очите ѝ. Много повече от обидите и злобните клевети я порази заплашителният тон на писмата.

Най-сетне вдигна глава. Пари дьо Монмартел се покашля и повдигна рамене, без да се опитва да я успокоява.

— Вероятно разбирате защо сме толкова разтревожени.

Жан кимна мълчаливо. Виеше ѝ се свят. Отново си припомни враждебното държание на Луи и посегна към чашата с вода, оставена на масичката. Отпи голяма глътка и за миг затвори очи. Размерът и силата на обидите я завариха неподготвена, и то в ситуация, когато беше слаба и безпомощна. Да, тя знаеше колко дълбоки са предразсъдъците на придворните, но след завръщането на краля от Фландрия бе започнала да вярва, че все пак са склонни да се примирят с присъствието ѝ в Двора. От граф Дьо Морпа не бе очаквала друго отношение, но Д’Аржансон, принц Дьо Конти и даже Ришельо с дръзките му намеци се държаха винаги учтиво. Тъкмо те да проявят такава злоба!

Жан отново си спомни на какво унижение я подложи кралят и какво злобно задоволство се изписа по лицата на присъстващите министри. Очевидно тя просто не искаше да забелязва враждебността на тези хора. Припомни си как се държеше кралят в последно време и с плашеща яснота осъзна върху колко крехка основа градеше не само личното си щастие, но и целия си живот.

Жан остави папката на тоалетката.

— Даже граф Д'Аржансон? — попита беззвучно тя. — Мислех го за наш съюзник...

По мъжественото лице на Пари дьо Монмартел премина снизходителна усмивка.

— Вече не е, защото разбра колко тесни връзки поддържахме ние — и вие — с финансовия контролор Машо д'Арнувил и с маршал Дьо Сакс.

Льо Норман дьо Турнем кимна загрижено.

— Дали не е редно да уведомите краля за съдържанието на тези писма? Обидите се отнасят и до него.

Жан решително поклати глава.

— Това би означавало да му разкрия, че сте поръчали да копират писмата. — В гласа ѝ прозвуча горчивина. — Не.

Изправи се и отиде до прозореца.

— Сигурно има начин да му разкажете за клеветите срещу вас, без да се впускате в подробности за отваряната кореспонденция — възрази спокойно Пари дьо Монмартел.

Жан се обърна към него с внезапно потъмнели очи, ярко открояващи се върху светлото ѝ лице.

— Няма да го направя. Дори да научи, че придворните се отнасят враждебно към мен, каква полза? Тези хора са най-близките му довереници и съветници. Не би им сторил зло.

Жан седна отново в креслото и пак се замисли за Луи. Отчаянието в сърцето ѝ нарастваше.

— Най-лошото е, че в момента кралят страда от депресия. Придворният клир полага огромни усилия да му внуши, че смъртта на дофината е наказание за греховете му — обясни тихо тя.

След минути двамата мъже се сбогуваха и си излязоха със загрижени лица. Жан се чувстваше като парализирана. Съзнаваше необходимостта да предприеме някакви стъпки, но какви? Дали Луи ще се повлияе от придворните? През последните дни разстоянието помежду им се увеличаваше. Като си припомни какво беше лицето му, когато я унижи пред всичките си министри, а после любезно помоли Морпа да му остави доклада, Жан се разтрепери. Любовта на краля ѝ се изплъзваше, а тя не знаеше как да го задържи! На всичкото отгоре беше сам-сама в Двора. Тук нямаше нито един човек, на когото да се

довери — не би посмяла да разкаже за писмата даже на графиня Д'Естрад. Само с Луи говореше честно. Трябваше да намери начин да преодолее отчуждението помежду им — това беше най-важното. Но за съжаление не знаеше как да го направи...

Жан видя краля чак вечерта. След като вечеря публично с безучастно изражение и без да отрони дума, той се появи в покоите ѝ, но не ѝ проговори.

— Желаете ли да поръчам плодове и вино, сир?

Кралят кимна.

Жан му наля собственоръчно от гарафата, донесена от лакея, и му подаде чашата. Той изглеждаше затворен, потънал в мислите си, и тя се поколеба, ала въпреки това реши да опита:

— Сър, искам само да кажа...

Острият му поглед я спря. Жан се уплаши, че продължи ли да говори, той ще си отиде, и замлъкна.

Луи изпи виното на големи глътки, сякаш искаше главата му да се замае, и продължи да мълчи.

За безкрайно учудване на Жан кралят остана при нея и през нощта. Настани се в края на леглото и ѝ обърна гръб. Тя се чувстваше едновременно облекчена и отчаяна: Луи явно предпочиташе близостта ѝ пред самотата, но разстоянието помежду им изглеждаше още по-голямо отпреди.

На следващата сутрин Луи стана рано и отиде на официалната церемония по обличането. Жан остана сама с чувството, че повече няма да издържи на напрежението и постоянното наблюдение в Двора. Коварните усмивки на принцеса Дьо Роан и графиня Дьо Шеврьоз ѝ причиниха гадене. Където и да отидеше, всички погледи се устремяваха към нея, изпълнени с любопитство и жажда за сензации — придворните отдавна знаеха за хладното отношение на Луи към метресата му. Нищо повече от курва... позорно петно, което трябва да изличим... — думите отекваха оглушително в главата ѝ, докато вървеше сред морето от лица. Трябваше веднага да се махне от този дворец, да излезе поне за няколко часа, да избяга от тази потискаща атмосфера, за да проясни мислите си. Обзе я паника.

Когато се върна от църква, Жан заповяда да запрегнат каретата ѝ, за да отиде в Париж.

След около час конете вече препускаха по паважа и равномерно трополене на колелата постепенно успокои нервите ѝ. Покрай прозорчето на каретата вече се плъзгаха първите фасади на парижките къщи. Улиците гъмжаха от народ. Изведнъж тя осъзна колко много ѝ е липсвал Париж и се натъжи.

Придружаваше я управителят мосю Колен. Жан възнамеряваше да отиде в магазина на Лазар Дюво, за да провери пристигнали ли са мебелите, поръчани за двореца „Креси“. Не ѝ беше спешно, но се радваше на повода да избяга за няколко часа от „Версай“.

Каретата спря на улица „Сен Оноре“. Няколко минувачи забавиха крачка и с любопитство огледаха слязлата от скъпото превозно средство елегантна дама, цялата в черно, придружена от своя управител. Лакеят ѝ подаде отворено чадърче от черна дантела и тръгна след двамата с наметката на своята господарка в ръце.

Мосю Дюво я посрещна с дълбоки поклони. Под дебелия пласт пудра лицето му пламтеше от възбуда.

— Каква чест, маркизо!

Жан му кимна учтиво. Само преди две години, когато беше просто мадам Д’Етиол, той я посрещаше с хладно кимване, но сигурно вече не си спомняше, че я е познавал като проста буржоазка.

— Надявам се, Негово Величество се радва на най-добро здраве?
— попита той, докато я водеше през луксозните изложбени помещения към специалната стая за високи гости.

— Според обстоятелствата, мосю... и той като всички нас тъгува за смъртта на дофината.

— О, разбира се, разбира се — побърза да се съгласи Лазар Дюво, едва сега забелязал черната ѝ рокля, и отново се поклони. — Уверявам ви, мадам, цял Париж е неутешим след тази ранна смърт на испанската принцеса.

Двамата влязоха в специалната стая и за момент Жан забрави грижите си. Тук имаше толкова много красиви неща: скъпи платове, вази, полилеи, съдове от китайски порцелан, бронзови фигурки, изкусно подредени по масите. Тя обиколи бавно помещението, за да разгледа всичко на спокойствие. Плъзгаше пръсти по меката повърхност на скъпите материи, радваше се на хладната гладкост на порцелана и вече подреждаше някои от тези вещи в стаите на „Креси“. Особено ѝ хареса оцветен дървен глобус със златна ос, поставен върху

богато украсена масичка с ниски крачета. Поръча го специално за Луи. Искаше да го изненада, но сега не беше сигурна дали той ще се зарадва. Жан завъртя внимателно глобуса и отново изпита страх от бъдещето.

— Надявам се да съм успял да удовлетвори желанията ви...

Жан се обърна към търговеца с безизразно лице.

— Да, чудесни неща сте ми доставили. Нека ги опаковат и да ги изпратят в „Креси“ — нареди тя. — Мосю Колен ще обсъди с вас финансовата страна на въпроса.

— Много ви благодаря, маркизо.

Дюво я придружи до изхода. Около каретата ѝ вече се бяха събрали десетки любопитни — гербът ѝ беше достатъчно добре познат. Мосю Дюво остана доволен от тълпата: посещението на клиенти от двора винаги се отразяваше добре на търговията му, особено когато ставаше дума за кралската метреса. Още утре богатите парижани щяха да щурмуват магазина му. Жан мина с бързи крачки покрай насъбралите се хора, обезпокоена от неприкритото им любопитство. По-късно си спомняше, че е съзряла старицата още отдалеч. Тя стоеше на ъгъла, облечена с износената си кафява рокля, и очевидно я чакаше.

Колен и лакеят ѝ проправиха път сред любопитните. Жан стигна бързо до каретата си, но в този момент една ръка се протегна и я задържа.

— Здравсти, красавице, ние с теб се познаваме.

Миризма на пот я удари в носа и тя се обърна, възмутена от наглото докосване. Сбръчканото лице на старицата, увила главата си с парцалива кърпа, изненадващо се оказа познато. Черните очи я пронизаха и Жан отговори на погледа ѝ като хипнотизирана. В следващия миг Колен и лакеят издърпаха циганката настрана.

— Как смееш, негоднице! Знаеш ли кой стои пред теб! Махни се от пътя ни!

Жан се качи в каретата с трепереци колене и се строполи върху кожената седалка. Стана ѝ горещо и свали ръкавиците си. Защо, защо реагира така емоционално на появата на старицата?

„Познаваме се!“ В паметта ѝ се пробуди отдавна забравен стар спомен, свързан с този глас и с това лице. Въпреки усилията не успя да го свърже с конкретна случка.

Навън избухна гневна караница. След малко Колен провря глава в каретата.

— Простете, маркизо, но старицата настоява, че се познавате! Сигурно лъже с надеждата да си изпроси нещо, но ми каза да ви дам това. — Колен протегна ръка и показа потъмняла сребърна верижка с малък кръст, положена върху носната му кърпичка.

Жан мигом си спомни срещата с циганката.

— Боже мой! — прошепна тя и притисна верижката до сърцето си.

Колен я погледна разтревожено.

— Искам да видя тази жена — рече беззвучно тя.

Колен очевидно се уплаши още повече, но не посмя да възрази. Циганката нахално го избута настрана и се качи в каретата при Жан. Тъмните очи се плъзнаха изпитателно по фигурата на маркизата.

— Знаех, че ще си спомните, мадам!

Жан кимна безмълвно. Каква странна случайност — пътищата им да се пресекат именно сега.

— Толкова време мина. Почти бях забравила. Откъде знаехте...

Циганката се изсмия дрезгаво, посегна към ръката на Жан и я обърна с дланта нагоре.

— Написано е на ръката ти, красавице! — Грапавите ѝ пръсти се плъзнаха по дланта и почти нежно очертаха линиите.

Жан отново бе на осем години и бягаше през гората, докато изведнъж се озова пред циганката...

— Тук, тук е написано всичко — повтори старата и дълбокият ѝ глас отново разтрепери Жан. Циганката се взираше напрегнато в дланта ѝ. — Целият ти живот е отбелязан на ръката ти. Още тогава прочетох, че ще излезеш на пътя на краля и ще му станеш любима. Че животът ти ще е блестящ и...

Изведнъж старицата млъкна. Сърцето на Жан заби възбудено.

— Кралят ще продължи ли да ме обича?

— О, да, разбира се! — Старицата избухна в смях.

Жан я погледна втренчено.

— Дълго ли?

— О, да, красавице! Завинаги ще остане свързан с теб... — Хвърли ѝ загадъчен поглед, но Жан не обърна внимание на странното ѝ изражение. Циганката отново се задълбочи в ръката ѝ. — Само че

трябва да внимаваш! Защото имаш могъщи врагове, които ще сторят всичко, за да те унищожат.

Жан си спомни грозните писма и страхът ѝ отново се появи.

— Знам — отвърна тихо тя. Ако кралят продължи да я обича, няма да се бои от други опасности. Беше готова да се бори за щастието си.

— Ще получите богато възнаграждение за предсказанията си — Жан направи знак на управителя. Най-сетне сребърната верижка, подарък от баща ѝ, се бе върнала при нея.

* * *

През нощта в двореца цареше зловеща тишина. Черни облаци покриваха тънкия сърп на луната, сградите и паркът тънеха в черен мрак.

В камината гореше буен огън, но той усещаше леден студ. Усещаше физически мрака, който го заобикаляше още от детството му. Този мрак беше по-страшен дори от адския огън. Треперещ, кралят се уви в халата си и отново втренчи поглед в пламъците. Дебелите цепеници бавно догаряха. Той беше слаб човек и това го измъчваше. Знаеше колко тежки са греховете му, но продължи да съгрешава, затова Господ наказва и него, и ближните му!

Силата на огъня. Спомни си картината, пред която беше стоял с кардинала. Още като малко момче. Може би пет- или шестгодишен. Изпълнен с ужас, разглеждаше пищящите души на платното, поглъщани от огъня на чистилището. „Господ ни наказва за греховете, ако не се откажем от тях, сине мой. Един ден вие ще станете крал на Франция — затова вашите действия имат повече тежест от постъпките на другите. Вие сте длъжен да давате пример на народа си. Затова запомнете завинаги как се мъчат грешните души!“ Луи чуваше съвсем ясно гласа на своя възпитател, чуваше дори мекото шумолене на пурпурната му наметка.

Сенките на мъртвите се намираха съвсем близо до него. Носеха се из помещението и му бяха много по-близки от живите.

Загледан в пламтящия огън, той изпитваше страх от онова, което го очакваше след смъртта му. Мракът го обгръщаше като

непробиваема броня и го осъждаше на вечна самота.

* * *

Жан се събуди и мигом разбра, че нещо не е наред. В първия момент си помисли, че Луи е отишъл в своя апартамент. През последните нощи той спеше с гръб към нея в другия край на леглото, а ако случайно я докоснеше, се отдръпваше, сякаш го е пронизал пламтящ меч. Поведението му я нараняваше дълбоко, но тя разбираше, че той страда. Измъченото му изражение, докато спеше и всички маски падаха, ѝ го показваше съвсем ясно.

Жан стана и облече халата си. Видя ивицата светлина под вратата към салона и се запъти натам. Луи седеше в кресло пред камината и се взираше в пламъците. Жан си спомни за заповедта му да запалят огън, въпреки че навън цареше лято, и болката ѝ нарасна. Влезе тихо в салона, но кралят изобщо не се обърна.

— Защо не можете да спите? — попита кротко тя от прага.

Кралят продължи да се взира безмълвно в пламъците.

— Сир...

Луи очевидно не я чуваше.

— Знаете ли, че аз дори не бях определен за крал? — попита внезапно той с дрезгав, накъсан глас. — Брат ми Луи, херцогът на Бретан, беше по-голям от мен. За по-малко от година умряха той, дядо ми и родителите ми... Бях само на три години... — кралят се засмя горчиво. — Народът дълго говореше за годината, когато танцувала смъртта...

— О, сир! — Жан направи няколко крачки към него, но той пак не се обърна.

— Имам чувството, че те ме преследват. Имам чувството, че аз съм виновен. Сънувам Апокалипсиса, вечното проклятие на адския огън, наказването на грешниците. Чувам писъците им и предупреждаващия глас на кардинала от детските ми години... — Гласът му постепенно заглъхна.

Трепереща, Жан коленичи и сложи ръка върху неговата. Той не я отблъсна.

— Понякога ме е страх, че привличам смъртта, че всички, които са ми близки и означават нещо за мен, умират. Родителите ми, брат ми, метресите ми мадам Дьо Винтимий и херцогиня Дьо Шатору, сега и дофината...

Жан го погледна сериозно със сивите си очи и решително поклати глава.

Не, сир. Бог знае, че вие сте добър човек и още по-добър крал. Тези видения за Апокалипсиса и адския огън... простете, че ще изрека тези думи, но те служат преди всичко да плашат хората и да укрепят властта на Църквата.

Кралят я погледна изумен.

— Това е ерес! Вие поставяте под въпрос Господ и религията! — почти извика той.

Жан отново поклати глава.

— Не, сир, не съм еретичка. Вярвам, че единствено Бог решава кога ще умре всеки човек, но Той не праща смърт, за да накаже вас или когото и да било другиго. Дофината просто не беше достатъчно силна за раждането.

В погледа му блесна отчаяние. Жан разбра колко силно иска да ѝ вярва, но не може.

— Значи според вас не е вярно, че смъртта на Мария Тереза Рафаела е предупредителен знак към нас двамата? Не смятате, че тя е умряла заради нашите грехове — защото ние нарушихме свещения закон на брака?

— Не вярвам — отговори просто Жан. — Простете, но като имаме предвид как живее Дворът на „Версай“, досега половината ви придворни трябваше да са мъртви.

Луи я изгледа замислено.

— Думите ви крият опасна логика, мадам.

Жан отпусна глава в скута му.

— Смъртта е ужасна, но вие не сте виновен, когато Бог вика хората при себе си — повтори отново тя. Съзнаваше, че в този миг той се нуждае от нея по-силно от всякога. Затова се изправи, целуна го нежно и се притисна към гърдите му.

* * *

Луи спеше до нея. Двамата се бяха любили кротко, с предпазлива нежност, щастливи, че отново са се намерили.

За първи път от много време Луи спеше спокойно и дълбоко. Жан изпитваше безмерна нежност към заспалия до нея мъж. През последните дни беше треперила от страх, че меланхолията и моралните терзания на краля ще вбият клин помежду им, и все още не можеше да се отърси от опасенията си. Нямаше нищо по-лошо от студенината и дистанцията, с които той се отнасяше към нея. Почти от година беше негова официална метреса, но позицията ѝ в Двора изобщо не беше стабилна — наскоро отново осъзна болезнено този факт. С цялата наивност на своите 24 години тя беше вярвала, че любовта на краля е достатъчна да спечели придворните на своя страна, да ги очарова с изяществото и дружелюбието си. Вместо това се оказа, че омразата и враждебността им растат с всеки изминал ден. Нямаше представа какво да стори. Би могла да се пребори с един или двама, но срещу целия Двор? Докато се взираше в спящия Луи, тя взе решение да се бори.

* * *

На следващата сутрин Луи отиде при нея веднага след церемонията по обличането. Лакеите им сервираха втора закуска, но и двамата не се докоснаха до храната.

— Последните дни и седмици не бяха леки и аз ви благодаря, че бяхте до мен — рече кралят, без да вдигне глава. Пръстите му милваха филигранната дръжка на позлатената чаша.

Жан разбра, че Луи е преодолял най-черния мрак на депресията си, макар изражението му все още да издаваше меланхолия.

— Бях много загрижена за вас — отвърна нежно тя и сложи длан върху ръката му. — Беше почти невъзможно да се доближа до вас.

— Знам, знам... — той преплете пръсти с нейните. — Сенките на миналото често ме застигат. — След кратко мълчание я погледна пронизващо изпод гъстите си мигли. — У вас има нещо магично, мадам. Все едно не сте от този свят. Снощи, докато седях в дълбоко отчаяние, се явихте като светъл лъч в мрака и проникнахте в сърцето ми.

Жан помилва бузата му, наведе се към него и го целуна.

— Много се радвам, че се завърнахте при мен, сир. Дните без вас бяха студени и самотни.

Жан съзнаваше необходимостта спешно да откъсне Луи от мрачната атмосфера в Двора. Само така той щеше да преодолее докрай своята потиснатост. За да отклони вниманието му, тя му предложи вечерта да отидат в Париж.

— Инкогнито както някога.

Луи се съгласи.

На смрачаване двамата се измъкнаха тайно от двореца. Придружаваха ги херцог Д'Айен, Ришельо и графиня Д'Естрад. Стигнаха в града по тъмно. Чувстваха се като палави деца, направили хубава бяла. От цяла вечност не бяха идвали в Париж.

За да не ги познаят, всички носеха дрехи като обикновените хора. Жан и графиня Д'Естрад се бяха пременили в простички рокли от тъмножълт памучен плат, с шалове и снежнобели бонета. Кралят, Ришельо и Д'Айен изнамериха отнякъде сиви и кафяви жакети от дебело платно, шалчета и широкополи шапки. Повикаха обикновен наемен файтон от Париж. На пръв поглед наистина приличаха на компания заможни буржоа.

Първо спряха в близкото предградие, където се провеждаше летен празник. Потанцуваха около час на брега на реката, без да направят особено впечатление. Херцог Д'Айен отиде да купи вино от една лавка. Едрият, червенобузест продавач веднага забеляза добре поддържаната ръка на клиента и впи поглед в пръстена с печат, който херцогът бе забравил да свали. Д'Айен му подаде няколко монети, но мъжът трескаво заклати глава и отстъпи назад, кланяйки се непохватно.

— Не, не, господарю, вие не бива да плащате — пошепна почтително той.

Хората наоколо ги зяпаха с отворени уста. Д'Айен побърза да се върне при краля. Изпиха набързо виното и продължиха нататък в най-добро настроение.

Файтонът прекоси Сена по Кралския мост. По тъмната водна повърхност блещукаха отраженията на звездите. Ришельо наля на дамите и господата шампанско, и то с такъв замах, че изпръска всички

и ги разсмя. Херцогът свали голямата кафява шапка, която непрекъснато падаше върху лицето му, и въздъхна облекчено.

— Сир! Дами и господа! — Д'Айен се поклони галантно, в пълен контраст с костюма му и с тоалетите на другите.

— Е, този път трябва да благодарим на вас, че едва не ни познаха, мосю Д'Айен — отбеляза развеселено кралят и пое чашата с шампанско.

— Най-смирено моля за извинение, сир — отвърна съкрушено херцогът и скри пръстена в джоба на жакета си.

Пътуването продължи сред смях и шеги. Луи прегърна Жан и я притисна до себе си.

— Идеята ви да дойдем в Париж беше прекрасна, мадам.

Тя се усмихна и всички чукнаха чашите си.

— За живота и за любовта! — извика весело Ришелъо. В този миг файтонът направи завой и шампанското отново плисна върху дрехите им.

Слязоха пред Пале Роял. През лятото градината на двореца беше отворена до късно и петимата се смесиха с навалищата, която се разхождаше под осветените с фенери аркади. В сянката на дърветата се целуваха влюбени двойки, в кафенетата седяха шумно разговарящи хора и се наслаждаваха на топлата нощ. Свиреше музика, край един от фонтаните пиян оперен певец изпълняваше арии, по сергиите предлагаша освежителни напитки и всякакви дреболии — от ароматизирана вода до клечки за зъби.

Хапнаха в малка гостилничка и отидоха да танцуват в един от локалите под открито небе. Десетки двойки се въртяха в захлас по танцовата площадка — всъщност просто поляна сред дърветата, посипана с пясък. Безгрижното веселие на парижани се предаде и на краля.

Луи не откъсваше поглед от Жан, която с бялото боне, кърпата на раменете и простишкия корсаж имаше вид на невинна девойка.

— Вие сте жена с много лица, мадам.

Зарадвана, тя се усмихна. Добре направи, че помоли краля да дойдат в Париж. Той обичаше да танцува, обичаше да я докосва и това му помагаше да забрави поне за малко мъката и отчаянието. Тя си спомни първите им срещи на бала с маски и бала в Кметството и по очите му разбра, че и той мисли за тях.

Танцът свърши. Близо до тях шумно разговаряха двама пияни и Луи сложи ръка на кръста ѝ, за да се отдалечат от тях. Двамата тръгнаха да се поразходят под грамадните кестени, над които сияеше ясното, отрупано със звезди небе. Жан забеляза с ъгълчето на окото си, че херцог Д'Айен ги следва незабележимо.

— Вижте, точно над нас е Голямата мечка, а ей там е Сатурн.

Жан последва примера на краля и вдигна глава към небето.

Редом с архитектурата астрономията беше голямата му страст. Всеки ден прекарваше по няколко часа с придворните астрономи Лемоние и Касини в наблюдения на звездите. След като ѝ показва още няколко съзвездия, Луи я отведе зад едно дърво и я целуна страстно под закрилата на мрака.

При първата целувка Жан се засмя звънко като младо момиче.

— Не бива така, сир!

— Не е редно да ме наричате така, докато сме тук — отвърна той с добре изиграна строгост, но гласът му прозвуча безгрижно, какъвто не го беше чувала от седмици.

Той я целуна отново, жадно и настойчиво, и Жан се разтрепери. Даже в жакета от сиво платно и простата широкопола шапка той изглеждаше прекрасно и тя неволно се запита как ли щеше да се развие животът им, ако се бяха срещнали при други обстоятелства. Ако той не беше крал на Франция. Ръцете му се плъзгаха по краката ѝ, тя вдишваше дълбоко аромата на кестеновите дървета и примираше от щастие. Искаше ѝ се да задържи този миг за вечността.

— Сир! Простете!

Херцог Д'Айен изникна от мрака и се поклони.

Двамата се отделиха един от друг. Наблизо се чуваше шумна разправия.

— Простете, сир, но двама пияни се скараха жестоко и хората повикаха гвардията. Смятам, че е по-добре да се махаме оттук.

Кралят кимна със съжаление.

За безкрайно облекчение на Жан кралят преодоля меланхолията си и се освободи от влиянието на духовниците. Връзката помежду им стана още по-здрава, но тя знаеше колко е важно да предприеме решителни стъпки, за да укрепя позицията си в сложната система на Версайския двор. „Имаш могъщи врагове, които ще сторят всичко, за да те унищожат.“ Думите на старата циганка не излизаха от главата ѝ. Тя прекарваше безсънни ноци, питайки се как да постъпи. Инстинктът ѝ подсказваше да нападне придворните със собствените им оръжия, а именно с жажда за власт и влияние. Срецна се с Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем и тримата се съгласиха, че първата важна стъпка е граф Д'Аржансон, с когото братята Пари поддържаха тесни делови връзки, да мине на нейна страна. Но не можаха да измислят как да стане това.

Самият крал я наведе на мисълта как да действа. Няколко дни след нощната обиколка в Париж двамата се разхождаха по терасата на покрива, която с многото си разкошни растения, цветя и волиери напомняше на висяща градина, и разговаряха за кралския братовчед, принц Дьо Конти.

— Точно според очакванията ни той е дълбоко обиден — разказа ѝ кралят.

Както винаги, когато не одобряваше нещо, на челото му се появи дълбока бръчка. През август Луи приключи спора между принца и маршал Дьо Сакс във Фландрия, като направи стария маршал единствен командващ армиите. Принц Дьо Конти веднага си намери извинение и се върна в Париж. Гордостта му не допускаше да се подчинява на маршала. Луи ценеше по-младия си братовчед и вътрешно одобряваше реакцията му.

— Не се притеснявайте. Ще мине малко време и той ще разбере колко правилно е решението ви — опита се да го успокои Жан.

— Много се надявам! Държа да съм в добри отношения с братовчед си, ала мосю Дьо Сакс е по-опитен и по-добър войник. —

Лицето на Луи помрачня. — Не искам да си представя как ще реагира принцът, като направя маршала главнокомандващ.

— Взехте ли вече решение?

— Не, но съм склонен да избира Сакс.

Жан откъсна едно цвете и го помириша със замислено изражение. След завръщането си Конти се държеше ледено с нея — знак, че я смята отговорна, заедно с братята Пари, разбира се, за решението на краля да му отнеме командването. Всички знаеха за близките отношения на bankerите с маршала. Положението щеше да се влоши още повече, когато кралят наистина направи стария маршал главнокомандващ.

Жан спря и поклати глава. В ума ѝ започваше да се оформя интересна мисъл.

— Знаете ли, според мен не би било зле да направите братовчед си главнокомандващ.

Луи се обърна смаяно.

— И защо да предпочета него?

Жан завъртя цветето между пръстите си.

— Сир, принцът е ваш братовчед и в момента е дълбоко засегнат от действията ви. Права ли съм? — Бе проумяла, че с този ход има шанс да спечели на своя страна и принц Конти, и граф Д'Аржансон. А Луи ще е щастлив от помирението с братовчед си. — Ако го произведете главнокомандващ, ще го компенсирате за изгубения спор с маршал Дьо Сакс. В противен случай отношенията ви ще се влошат още повече, и то за дълго. Маршалът едва ли ще се зарадва много, когато принцът стане главнокомандващ, но благодарение на вас той е извоювал чест и слава и знае, че ще има още много случаи да ги заслужи отново.

Луи я наблюдаваше изпитателно. Очевидно се питаше как ѝ е дошла тази идея.

— Вашите размишления несъмнено заслужават да им отдам внимание — рече най-после той. На устните му заигра усмивка и за момент Жан си помисли, че е разбрал защо тя взема страната на принца. Във всеки случай мисълта да направи братовчед си главнокомандващ му бе харесала.

* * *

На следващия ден Жан срещна граф Д'Аржансон в Огледалната зала. Тежкият волан на роклята ѝ метеше гладкия паркет и присъстващите я проследиха с любопитни погледи, когато тя целеустремено закрачи към военния министър, задълбочен в разговор с граф Дьо Морпа и херцог Дьо Ришелю. Тримата очевидно забелязаха приближаването ѝ, но не прекъснаха разговора си.

Жан спря пред тях и изобрази на лицето си сияеща усмивка.

— Колко прекрасно е да видиш най-важните съветници на Негово Величество, събрани на едно място...

— Много се радвам да ви видя, мадам — граф Дьо Морпа се усмихна презрително. — За нещастие съм зает и ви моля да ме извините.

Тя се усмихна хладно. Бе загубила всяка надежда да спечели Морпа на своя страна. Проследи министъра с поглед до другата страна на залата и се обърна към граф Д'Аржансон:

— Простете, графе, моля ви да пожертвате за мен няколко мига от скъпоценното си време.

Министърът остана не по-малко изненадан от Ришелю.

Жан отвори ветрилото си и се усмихна сияещо.

— Само няколко мига — повтори тя и графът кимна неохотно.

Двамата се запътиха към далечния ъгъл на залата, сподирени от много изненадани погледи.

— Е, мадам?

Жан не се уплаши от скучаещата учтивост на тона му.

— Мосю Д'Аржансон, вие положително знаете за намерението на краля да назначи нов главнокомандващ.

Тясното лице с аристократичен нос замръзна в непроницаема маска.

— В Двора има достатъчно очи и уши, мадам, и аз отдавна съм в течение, че отличието няма да бъде дадено на принц Дьо Конти, каквото беше моето желание, а на маршал Дьо Сакс. На чужденец...

Жан само се усмихна и продължи да върви.

— Вярно е, Негово Величество има високо мнение за маршал Дьо Сакс, мосю. Лично аз обаче бих се радвала, ако главнокомандващ,

стане принц Дьо Конти.

Д'Аржансон се усмихна цинично.

— Сериозно ли, мадам? Защо не го кажете лично на принца?

Жан се обърна към него и го погледна право в очите.

— Защото вие сте министър на войната, графе. В никакъв случай не бих си позволила да ви подмина.

Графът я измери с недоверчив поглед. Виждаше се, че не вярва на нито една нейна дума. Жан поклати глава и въздъхна тихо.

— Графе, не сме приятели, знам, но мосю Пари дьо Монмартел, моят кръстник, и неговият брат мосю Пари Дюверни отдавна работят във ваша полза. Много ще се радвам, ако по някакъв начин мога да допринеса за подобряване на отношенията ви. Освен това дължа благодарност на семейството на принца — нали неговата майка ме представи в Двора.

Д'Аржансон я гледаше слисано.

— Ако бих могла да разчитам от ваша страна на... е, не бих го нарекла приятелство, но да кажем неутралност към мен и моята позиция в Двора, съм готова да се застъпя за принц Дьо Конти пред краля — заключи тихо Жан.

Министърът я гледаше колебливо.

— Говоря искрено, мосю. Моля ви да размислите.

* * *

Д'Аржансон бързо взе решение. Само след ден Жан получи писмо.

„Мадам,

По повод нашия вчерашен разговор искам да ви уверя, че много бих се радвал, ако Негово Величество реши да предаде главното командване на нашите армии в ръцете на Негово Височество принц Дьо Конти. А вие бъдете уверена в моята преданост.

Марк-Пиер дьо Воайе дьо Полми, граф Д'Аржансон“

Жан остана много доволна. Отговорът беше еднозначен. Точно както очакваше, отношенията ѝ с графа и със самия принц Дьо Конти почти се нормализираха, след като кралят обяви решението си да направи принца главнокомандващ.

Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем обаче не бяха толкова въодушевени. Дватама се появиха един следобед и завариха Жан да си играе с Александрин. При вида на мрачните им лица тя побърза да отпрати камериерките.

Пари дьо Монмартел ѝ подаде писмо от брат си, армейския доставчик Пари Дюверни.

— Маршал Дьо Сакс е бесен — обясни кратко той.

Жан остави дъщеричката си на пода и я побутна към другия край на салона.

— Поиграй си малко с Цезар и Феличе, миличка.

Малката се нацупи, но бързо ѝ омръзна да се сърди и се затича към двете кучета, които я поздравиха въодушевено.

Жан прегледа необичайно дългото писмо на Пари Дюверни. Той описваше в подробности яростта на маршала. Стариият воин явно се чувстваше измамен и в присъствието на Пари Дюверни натрошил всичко в палатката си на парченца, като узнал, че тъкмо принц Дьо Конти ще стане главнокомандващ. Маршалът заплашва да напусне завинаги френската армия, завършваше писмото. Все пак Жан долови, че е засегната не толкова честта на Дьо Сакс, колкото суетността му. Маршалът никога не би напуснал армията — чувството му за чест нямаше да му позволи да изостави краля в такъв момент.

Тя върна писмото на Пари дьо Монмартел.

— Знаем, господа, това решение на краля е малко неочаквано за всички ви, но то не означава, че Негово Величество не оценява ролята на маршала за френската армия, повярвайте ми.

— Но не можем да се сърдим на мосю Дьо Сакс, че го е разбрал точно по този начин — отвърна bankerът.

Той говореше учтиво, ала гневните искри в очите му издаваха какво се крие зад привидното му спокойствие.

Изведнъж Жан осъзна защо възникна тази реакция: тук не ставаше въпрос само за маршал Дьо Сакс. Пари дьо Монмартел се учудваше, че тя е повлияла върху решението на краля срещу маршала, без преди това да го е съгласувала с тях.

— Не съм сигурен доколко това е правилното решение. Маршал Дьо Сакс е наш съюзник — намеси се Льо Норман дьо Турнем, който досега бе мълчал.

— Да, аз разбирам разочарованието и болката на маршала, но принц Дьо Конти и мосю Д'Аржансон са двама опасни противници. Ако маршалът бе станал главнокомандващ, и вие, и аз щяхме да се изправим пред могъщи неприятели.

— Е, да се надяваме, че Д'Аржансон и принцът няма да забравят на кого дължат това решение на краля — отвърна със съмнение в гласа bankerът.

Жан споделяше скептицизма му, но се постара да обясни как е постъпила.

— Смятам, че оттук нататък двамата ще се държат с мен по различен начин. Още преди кралят да обяви решението си, уведомих мосю Д'Аржансон, че съм се застъпила за принца пред Негово Величество.

Тя им подаде писмото на Д'Аржансон. Пари дьо Монмартел я изгледа смаяно. Жан се усмихна.

— Ако позволите, ще пиша на маршала и ще го уверя, че кралят никога няма да го забрави и със сигурност ще го отличи по друг, също толкова достоен начин.

Официалният траур приключи и Дворът се върна към стария си начин на живот. Слугите свалиха черните платна от огледалата и стените и в двора се върнаха светлината и блясъкът. Апартаментите, залите и коридорите отново станаха приветливи. Придворните се смееха и клюкарстваха, а Жан узна, че отново е бременна. Съобщението на доктор Кесне я изпълни с вълнение. Това беше най-голямата радост в живота ѝ.

— Сигурен ли сте, докторе? — Очите ѝ грееха.

Доктор Кесне кимна.

— Да, маркизо. Няма съмнение. Затова през следващите седмици се постарайте да се щадите.

Явно се бе случило малко след завръщането на Луи от Фландрия.

— Разбира се. — Жан беше готова на всичко, за да роди здраво дете. Спомни си последния аборт и се обърна колебливо към лекаря: — Доктор Кесне, не ме разбирайте погрешно, но бих искала да съм напълно сигурна, преди Негово Величество да научи за бременността ми.

— Разчитайте на моето мълчание. Никой няма да научи, преди вие да пожелаете.

— Благодаря ви.

Той се оттегли с усмивка, зарадван от щастието ѝ.

Независимо от положените усилия Жан не успя да скрие бременността си от Луи. Една вечер, не повече от две седмици след прегледа, тя се появи пред него само по копринено неглиже и той я погледна изпитателно.

— Бременна сте, нали? — Гласът му прозвуча почти небрежно.

Жан се смути силно. Коремът ѝ беше все още съвсем плосък. Как ли беше разбрал?

— Откъде знаете?

— Виждам го в начина, по който се движите, в блясъка на кожата и очите ви — отговори с усмивка той.

„Луи е баща на десет деца — спомни си Жан — и явно е съвсем наясно какви промени настъпват в тялото на жената.“ Тя въздъхна и се облегна на гърдите му.

— Още е твърде рано... затова реших да почакам, преди да ви кажа.

Той я помилва и силно я притисна до себе си.

— Радвам се на това дете... нашето дете.

Беше прещастлива да чуе тези думи от устата му. Макар никога да не се беше съмнявала, че Луи ще се радва, тя знаеше колко важно е кралят да признае извънбрачното си дете и да му осигури достойна позиция в Двора.

Двамата се разбраха да не казват на никого за бременността ѝ — новината без съмнение щеше да предизвика скандал в Двора и да вбеси кралското семейство и духовниците. Съзнанието, че носи под сърцето си детето на Луи, помогна на Жан да се чувства силна и горда като никога преди и да понася спокойно всекидневните зловни стрели, запращани към нея от придворните. Откакто Луи бе заздравил връзката си с нея след смъртта на дофината, принцеса Роан и другите дами бяха станали още по-противни.

Жан се чувстваше отлично — никакви сутрешни прилошавания, никакво гадене или слабост, затова не ѝ беше трудно да пази състоянието си в тайна. Само графиня Д'Естрад я оглеждаше недоверчиво.

— Нямам понятие как го правите, скъпа моя, но изглеждате още по-красива! Издайте ми тайната си!

— Мисля, че е заради любовта — отговори през смях Жан.

Графинята изкриви лице и извика ужасено:

— Мили Боже! Никога не споменавайте тази дума пред Двора! Първо, никой няма да ви повярва и второ, тя звучи неприятно буржоазно.

Графинята отвори трескаво червеното си ветрило и Жан отново избухна в смях. Забележката на приятелката ѝ в никакъв случай не беше иронична — всеки знаеше, че добрият тон в Двора изисква никой да не приема на сериозно любовните отношения. Придворните се женеха, раждаха деца, после си вземаха любовници — и всичко това за забавление, без силни, драматични чувства.

— Аз пък си мислех, че буржоазно е само да обичаш собствения си съпруг...

— Не, скъпа, това не е буржоазно, а смешно — отговори поучително графинята. Самата тя бе преодоляла без болка смъртта на съпруга си преди няколко години.

Жан размаха ветрилото си.

— Един ден, скъпа графиньо, ще изгубите сърцето си по някой мъж и ще се откажете от всичко заради любовта му.

Графинята остана истински шокирана.

— Господ да ме пази! — извика тя, без да подозира, че Жан ще се окаже истинска пророчица. Отново огледа приятелката си със завист и въздъхна тежко. — Сигурна ли сте, че не пиете тайни отвари?

— Ако вземах, веднага щях да дам и на вас — увери я Жан.

Искушаваше се да каже истината на единствената си приятелка в Двора, ала разумът я съветваше да си мълчи — защото добре познаваше склонността на графинята да клюкарства. Само за няколко дни целият дворец щеше да научи. По-добре да пази скъпоценната си тайна и да се радва на бебето, което още по-здраво я свързваше с Луи.

* * *

Както всяка година, в началото на октомври дворът се премести за няколко седмици във „Фонтенбло“. Почти всеки ден пристигаха куриери от армията. В Италия нещата се развиваха зле за Франция, но във Фландрия маршал Дьо Сакс, който естествено не бе напуснал кралската армия, жънеше нови победи. Не само Жан, кралят също му писа няколко пъти, за да го укроти, и старият воин явно бе решил да покаже на Франция и на света колко погрешно е било решението да поверят главното командване на принц Конти. Наскоро маршал Дьо Сакс бе завзел град Намюр и холандците, уплашени от устремно напредващия саксонец, помолиха за помощ австрийската кралица Мария Терезия.

— Нашите куриери и съгледвачи съобщават за придвижване на войски. Шарл дьо Лорен очевидно смята да прекоси река Маас заедно с австрийските и английските армии, за да помогне на холандците — докладва един ден граф Д'Аржансон.

Луи се взираше мрачно в картата, разстлана пред него.

— Колко са?

— Трудно ми е да преценя, Ваше Величество. Движат се обаче много бавно и според мен са около петдесет хиляди души.

— Петдесет хиляди?

Д'Аржансон кимна.

— Вероятно ще нападнат маршала в Лиеж?

— Така изглежда.

* * *

— Петдесет хиляди? Това показва само колко силен е страхът от маршал Дьо Сакс. Изпращат толкова голямо подкрепление, но няма да го победят — уверено заключи Жан. Кралят вечеряше в покоите ѝ и разговорът се въртеше все около новините от Фландрия.

— Много ценя способността ви да извлечете нещо добро и от най-лошата вест, мадам, мрачното чело на краля се разведри за момент.

— Надявам се това да не е вашият типичен очарователен начин да ми покажете колко съм наивна, сир?

Даже граф Д'Аржансон се засмя на забележката ѝ. След помирението им Жан по-често го канеше на интимните вечери в покоите ѝ. Той се отнасяше към нея дружелюбно, макар и сдържано. Жан бе поканила и принц Дьо Конти, но кралският братовчед, под предлог, че имал други задължения, се появи едва когато кралят лично го помоли. Жан не се разсърди, защото принцът явно се бе примирил с присъствието ѝ в Двора.

На следващата сутрин намери в кореспонденцията си поредното заплашително писмо. Редовете я изпълниха с ужас. Анонимният изпращач беше съчинил стих, по-грозен от всичко друго, получавано досега.

*Под роклята си дръзко носи тя
на позора плода,
копелето на краля — мястото ѝ да затвърди.
Но малката буржоазка страхливо се пита:*

*Този път ще успее ли, или не?
Знай, драга: гнилият корен цвят не ражда,
а често губи плода си.*

Жан се разтрепери от ужас. Думите я улучиха право в сърцето. Притисна ръце върху корема си, сякаш да защити нероденото си бебе от злата магия. Дали думите имаха силата да опишат действителността? При мисълта, че някой така точно е осведомен за най-интимните ѝ неща, я обзе чувство на пълно безсилие. Кой знаеше за бременността ѝ? За аборта? Тя си заповяда да се успокои и да размисли. На никого не бе казала, че чака дете! Знаеха само Луи и лекарят. А вероятно и камериерките, допълни тя. Спомни си, че в последно време някой едва ли не всеки ден се ровеше във вещите ѝ. Но кой? Сигурно човек от персонала ѝ. Извика в паметта си лицата на хората, които работеха за нея. Камердинерът Гийом ѝ беше дълбоко предан. Камериерките и прислужничките се ползваха с добро име, бяха дошли при нея по препоръка на приятели, а това означаваше, че се отличават с абсолютна лоялност и умеят да мълчат. С изключение на Софи, която се представи сама, спомни си Жан. Кръглото ѝ лице излъчваше такова добродушие, такава готовност да ѝ служи! Не, не допускаше камериерката да е в състояние да изнася навън тайните ѝ! Но дори да е някоя от прислужничките — на кого разказва интимни подробности от живота на господарката си? Кой я е подкупил, за да знае всичко за кралската метреса и да ѝ изпраца зловни, заплашителни писма? Човек, който я мразеше от дън душа. Отчаяна, Жан затвори очи.

Най-страшното беше, че нямаше с кого да поговори за случващото се. Не смееше да се довери даже на графиня Д'Естрад, защото приятелката ѝ не знаеше за бременността ѝ. В никакъв случай няма да каже на Луи. Оставаха само Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем. Но да им разкрие тази интимна тайна...

В крайна сметка Жан се довери на Абел, който я посети в покоите ѝ. Младият мъж изпадна в шок.

— Мили Боже, сестричке, това е отвратително! Как е възможно да се пишат такива неща?

Жан безпомощно вдигна рамене.

— Не знам, братко. Единственото сигурно е, че писмата идват от Двора отговори горчиво тя. — Страшно е, наистина. Живея с чувството, че не мога да имам доверие на никого.

Абел се втурна към нея и я прегърна.

— О, Жан, би трябвало да знаеш какво представлява „Версай“! Зад фасадата от учтивост и изискани маниери виреят завист и омраза. Дори да беше една от тях, щеше да ти е трудно да издържиш, а така... — той поклати глава. — Колкото и да са мили с теб, никога няма да те признаят за равна на себе си.

Да, той беше прав.

— Дали да не кажеш на мосю Колен? Той сигурно ще открие кой от слугите предава тайните ти — посъветва я Абел.

Жан кимна. И тя беше мислила за управителя си. Той се радваше на пълното ѝ доверие. Беше работил за нея още в „Етиол“, управляваше финансите ѝ, назначаваше и уволняваше служителите ѝ. Жан реши да му разкрие, че някой от персонала проявява недискретност и я излага. Оттук нататък всички щяха да бъдат под тайно наблюдение.

* * *

Залата с неизмазани стени беше празна, като се изключи простата дървена пейка в далечния край, където графът остави жакета си. Без да бърза, Морпа се отправи към средата — там Фремон вече го очакваше с оръжие в ръка. Графът кимна, извади шпагата си и нападна с два бързи удара. Противникът му отстъпи умело. Оръжията се кръстосаха със звън. Двамата мъже обиколиха залата, разменяйки си бързи удари, нападаха се и отстъпваха, с лекота парирайки ударите на противника. След няколко минути спряха задъхани.

— Моите уважения, мосю граф — поздрави го Фремон, един от най-добрите учители по фехтовка, и се поклони. — Спокойно можете да излезете на дуел с най-умелия фехтовчик в Двора.

— Боя се само от вас — отговори с усмивка графът и посочи с глава ръкава на ризата си, разрязан от шпагата на Фремон.

Фремон скромно склони глава. Два пъти седмично Морпа го викаше във Версайския си дворец, за да остане във форма. Все пак

беше на 44 години и възрастта му личеше. Слава богу, бе запазил гъвкавостта си и като фехтовчик можеше да се мери с най-добрите младежи. Да не говорим, че много придворни изобщо не умееха да въртят шпагата, което според Морпа означаваше упадък на нравите. Да, дуелите бяха забранени, но истинският благородник беше длъжен винаги да е в готовност да се бие за честта си.

Морпа извади кърпичка и изтри потта от челото си. Радваше се на комплиментите на Фремон, макар да съзнаваше, че движенията му губят силата си и вече не се дуелира така добре. Въпреки разрязания ръкав обаче се намираше в блестящо настроение. Предишната вечер присъства на кралския бал и с удовлетворение установи колко напрегната изглежда маркизата. Да, тя се усмихваше и бърбеше весело с придворните, ала опитното му око веднага долови признаците на нервност. През цялото време пръстите ѝ играеха с ветрилото, погледът ѝ трескаво се плъзгаше от лице към лице. Морпа беше сигурен, че тя изпитва страх. Докато тя разговаряше с абат Дьо Берни и граф Дьо Коани, той я наблюдаваше със същата студенина, с която дебнеше уплашените подскоци на подгонения дивеч, преди да го убие. Жестовете и мимиката ѝ издаваха, че писъмцето му я е извадило от равновесие. Тази мисъл извика усмивка на лицето му. Той захвърли кърпичката и посегна към жакета си. Писмата късаха нервите ѝ. Тази малка буржоазка се ръководеше изцяло от чувствата си.

За частица от секундата Морпа си припомни как кралят отиде при любовницата си и нежно сложи ръка на кръста ѝ, но побърза да прогони тази неприятна картина. Дано Бог даде копелето им да не види бял свят, помоли се той.

Обвита в светла утринна мъгла, величествената фасада на „Фонтенбло“, изработена от най-фин пясъчник и покрита с черен шифър, се издигаше към обляното от слънце небе. Даже в този час дворецът, скрит сред пищно зелени гори, впечатляваше със своята красота и елегантност.

През този октомврийски ден на 1746 г. маркиз Дьо Валфон нямаше време да се наслади на прекрасната гледка. Пришпори изтощения си кон и изкачи възвишението в луд галоп. Палтото и ботушите му се бяха вкоравили от кал и прах. Беше на път от два дни. Нощем спеше само по няколко часа, за да не припадне от умора, докато препуска. Мускулите и костите го боляха ужасно. Ала при мисълта, че маршал Дьо Сакс го е избрал да донесе на краля важна вест от Фландрия, умората му отлиташе и той изпитваше гордост и благодарност за честта да изпълни тази мисия.

Отбеляза доволно, че слънцето изгрява над измитите от дъжда покриви. Следователно щеше да пристигне навреме за церемонията по обличането.

Конят премина с последни сили по дългата алея, обградена с декоративни дървета, и влезе в централния двор. Само след минута маркизът вече се изкачваше по широкото стълбище. Първо отиде при министъра на войната. След кратък доклад двамата с граф Д'Аржансон буквално се затичаха към кралските покои.

— Ваше Величество, граф Д'Аржансон и маркиз Дьо Валфон — оповести церемониалмайсторът.

Маркизът влезе с големи крачки в спалнята, където се намираще кралят заедно с дузина лакеи, пажове и неколцина придворни.

Луи се обърна към него.

Умореното, небръснато лице и прашното палто на куриера бяха в ярък контраст с разкошната спалня, ухаеща на пудра и парфюм. Маркизът коленичи пред краля.

— Ваше Величество, нося ви вест от маршал Дьо Сакс.

Кралят устреми напрегнат поглед към пратеника. Дьо Валфон изпъна рамене и очите му засвяткаха.

— За мен е чест да съобщя, че на 11 октомври нашата славна армия разби обединената армия на австрийците и англичаните при Року.

Лицето на краля засия. Придворните зашепнаха одобрително.

— Изправете се, маркизе. Благодаря ви, че ни донесохте такава радостна вест — рече Луи.

От доста дни целият двор във „Фонтенбло“ напразно очакваше новини от Фландрия.

Луи даде знак на лакеите да донесат стол за маркиза и го помоли да му разкаже подробно за победното сражение.

След като Шарл дьо Лорен прекосил река Маас, започна маркизът, френската пехота влязла в сражение с армията му при Року. Битката продължила дълго. Наложило се маршал Дьо Сакс да атакува вражеските войски на три места едновременно, но благодарение на гениалната му стратегия на свечеряване сражението завършило с победа на френската армия. Австрийците и англичаните дали повече от пет хиляди убити и три хиляди пленници, загубили почти всички тежки оръдия, французите пленили бъчви с муниции и много мускети. Валфон разказваше с нарастваща гордост и всички слушаха внимателно.

Луи кимна замислено.

— А колко са загубите на френската армия?

— Хиляда и петстотин мъртви и около хиляда и триста ранени, Ваше Величество.

Луи остана доволен. Маршал Дьо Сакс отново бе извоювал славна победа за Франция.

* * *

Новината за голямото сражение се разпространи в Двора със светкавична бързина. Жан също прие в покоите си Валфон почти веднага след като той излезе от спалнята на краля.

Тя бе прекарала неприятен предиобед, защото рано сутринта ѝ съобщиха за организираната от Морпа вечеря, на която графът се

забавлявал за нейна сметка с безсрамни анекдоти и остроумия. Първо отбелязал, че тя се смеела като буржоазка — повод да се подиграе с произхода ѝ и с неумението ѝ да говори като другите придворни. Жан не възнамеряваше повече да търпи подобно поведение. Ала когато пристигна вестта за победата, тя забрави гнева си. Радваше се на всички победи, но славата на маршал Дьо Сакс беше поне малко и нейна заслуга, затова посрещна маркиз Дьо Валфон със сияеща усмивка.

— О, маркизе, каква великолепна вест!

— Маркизо — пратеникът се поклони и ѝ подаде запечатано писмо. — Маршал Дьо Сакс ви изпраща най-почтителните си поздравии.

— Почтителни? — Жан се засмя звънко и пое писмото. — Това изобщо не подхожда на характера на нашия герой. Маршалът се чувства добре, надявам се?

— Не съвсем, маркизо. Вероятно знаете, че в последно време не е добре със здравето.

Жан кимна. Граф Дьо Сакс беше страстен почитател на плътските наслади и сега плащаше за безпътния си живот. Бъбреците му не работеха добре, краката му постоянно бяха подути и го боляха. Кралят редовно му изпращаше най-добрите си лекари, правеха му пункции, за да изтеглят насъбралата се вода, но не бяха в състояние да го излекуват напълно.

— Е, маршалът е велик дух и не би се отказал от честта и славата заради здравето си. Да се надяваме, че зимната почивка ще му позволи да се възстанови — отвърна с усмивка Жан и се настани на тапицирания с коприна диван. — Заповядайте, седнете, маркизе — покани госта тя и посочи близкото кресло.

За момент по лицето му се изписа несигурност. Тя лесно прочете мислите му. Подобно на много други, маркизът не знаеше как е редно да се държи с нея. Като метреса на краля тя можеше да изиграе важна роля за кариерата му, но, от друга страна, беше трън в очите на много влиятелни придворни.

Жан наля чай и подаде чашата на госта си.

— Сигурно сте много изтощен, след като сте били ден и нощ на път, за да пристигнете възможно най-бързо от Франция? — попита съчувствено тя.

— О, радостта и честта да донеса вест за победа многократно компенсират изтощението — заяви гордо Валфон и с благодарност отпи глътка горещ чай.

— Моля да ми разкажете най-подробно какво се случи край Року. През цялото време ли бяхте близо до маршала?

— Да, мадам, през повечето време. Налагаше се, разбира се, и да преганем от единия фланг към другия. — Маркизът смутено остави чашата. — Но не бих искал да ви досаждам с подробности.

— Недейте така, това ме интересува най-искрено, уверявам ви. Хайде, разказвайте! Как започна битката? — В гласа на Жан се долавяше нетърпение.

— Ами... Шарл дьо Лорен буквално ни принуди да действаме — започна неохотно той, но постепенно се увлече и описа сражението във всичките му подробности, прекъсван само от заинтересованите ѝ въпроси и възторжени възклицания. Жан усещаше, че интересът и съучастието ѝ го учудват, но и ласкаят. Докато говореше, лицето му светеше от гордост. Ледът помежду им се стопи.

След около час Жан погледна със съжаление към големия часовник на камината и стана от дивана.

— Ужасно съжалявам, маркизе, но се налага да прекъснем този увлекателен разговор. Кралят ме очаква. Надявам се обаче да ви видя тази вечер в покоите си.

— За мен е изключителна чест, маркизо — отговори Валфон и се поклони зарадван.

* * *

Златният стенен свещник в спалнята беше окачен доста високо и Валери не можеше да го достигне колкото и да се надигаше на пръсти. Опита се да се протегне още малко, но не успя да свали догарялата свещ.

— Аз ще го направя — обади се зад нея Гийом, влязъл безшумно в помещението.

— Благодаря ти — Валери го дари със сияеща усмивка и му подаде новата свещ.

Мъжът смени свещта без затруднения.

— Това изобщо не е твоя задача — рече той, когато свърши, и неодобрително поклати глава.

— Знам, но вечер винаги проверявам дали в спалнята на мадам всичко е наред — отговори бързо Валери.

Отношенията ѝ с Гийом видимо се бяха подобрили, откакто тя се стараеше да се държи дружелюбно, даже мило, и търсеше съветите му. Стигна до заключението, че за нея е много по-добре той да я харесва. Недоверието криеше опасности. Той беше почтен човек, но в сегашното ѝ положение това не я интересуваше. Не биваше да го допуска твърде близо до себе си.

— Маркизата е много доволна от работата ти — съобщи неочаквано той. — Харесва те.

— Наистина ли? — Валери се опита да изобрази радостна изненада.

Напоследък все по-често я спохождаше чувство за вина. Аз съм предателка, повтаряше си тя, шпионка, която следи господарката си. В такива случаи се опитваше да си представи лицето на баща си. Нали нравеше всичко това, за да го освободи от затвора.

Гийом изтълкува сдържаната ѝ реакция като скромност и се усмихна.

— Наистина, Валери. Лично чух как мадам го каза на графинята. Дватамата излязоха от спалнята.

— Утре ще отида на пазара да купя някои неща. Имате ли някакви поръчки?

Гийом кимна зарадвано. Обикновено той купуваше прохерцогти за ежедневна употреба, но Валери често му предлагаше да го замести и той ѝ беше благодарен.

— Имаме нужда от конци за дантела, кибрит и лавандулова вода. Валери кимна.

— Знаеш ли какво чух наскоро? — попита с понижен глас Гийом, докато вървяха по коридора.

— Не. Случило ли се е нещо?

— Някой от слугите шпионира мадам — отговори важно Гийом. Валери пребледня.

— Не!

— Напротив. Мадам го каза на мосю Колен. Имала чувството, че някой се рови във вещите и преглежда писмата ѝ.

— Мили Боже, наистина ли? — Валери се постара да изглежда възмутена. Внезапно ѝ стана горещо. — Кой би могъл да прави подобно нещо?

— Нямам представа, но се надявам мосю Колен да разбере — отвърна Гийом. — Аз също ще си държа очите и ушите отворени и искам и ти да бдиш, чуваш ли?

— Разбира се — кимна замаяно Валери.

На следващия ден момичето се срещна с граф Дьо Морпа и побърза да му разкаже за подозренията на маркизата. Беше много уплашена.

— Какво да правя сега?

Морпа я измери с хладен поглед.

— Много е просто, малката. Погрижи се подозрението да не падне върху теб.

Валери разбра какво се иска от нея и истина. Този човек очевидно беше неспособен да изпитва човешки чувства.

С идването на зимата войските започнаха да се прибират в зимните си лагери. В Париж и „Версай“ всеки ден пристигаха войници и офицери. Скоро се появи и големият герой — маршал Дьо Сакс. Кралят го посрещна във „Фонтенбло“ с небивали почести. Покани го на вечеря в кралските апартаменти, а сутринта двамата се срещнаха на четири очи в личния кабинет на Луи — чест, оказвана на малцина. Завистливите придворни, стълпили се пред кабинета, цял час слушаха през затворената врата гласовете на двамата мъже — сонорния бас на маршала и смеха на краля.

Следобед славният пълководец отиде да изкаже почитанията си на маркизата. Жан го покани да се поразходят в парка на „Фонтенбло“. Възможността да подиша чист въздух я зарадва, защото по обед с ужас установи, че две писма от краля са изчезнали от писалището ѝ. Първата ѝ работа беше да уведоми мосю Колен. Откакто получи писмото с подигравателни стихове, постоянно беше напрегната и нервна.

Чувството, че някой е осведомен за интимния ѝ живот, я измъчваше. Непрестанно се питаше кой е злодеят.

Все пак успя да се отърси от неприятните мисли и да поговори любезно с маршала.

— Много съм ви благодарна, че ми отделихте цял час от скъпоценното си време.

Пажът, който водеше кучетата, и камериерката Софи ги следваха на известно разстояние. Редом с грамадния, широкоплещест Сакс Жан изглеждаше малка и крехка. Лицето на немеца бе подпухнало от болестта, но стоманеносините очи светеха с предишната сила.

Думите ѝ извикаха усмивка на лицето му. Когато се наведе към нея, Жан разбра защо жените все още го намират за неустоим.

— За разлика от много други аз изпитвам искрено удоволствие да ви виждам и да разговарям с вас, мадам — отвърна той с лек поклон.

Посрещането, устроено му от краля, го бе направило по-сговорчив, но Жан усети, че дълбоко в себе си маршалът все още е обиден, защото принц Дьо Конти бе избран за главнокомандващ на кралските армии.

Тя го погледна право в очите и рече тихо и настойчиво:

— Франция има нужда от мъже като вас, маршале.

Маршалът скри ръце в джобовете на палтото от груботъкано платно, подплатено с кожи, и скептично вдигна вежди.

— Трудно ми е да го повярвам, мадам. Както знаете, аз служа на Негово Величество с тяло и душа и изпълнявам всичките му желания, както кралят лично ме увери само преди часове. Но очевидно това няма особено значение, защото други хора в този двор се радват на много по-големи почести.

Жан се усмихна с разбиране. Необузданият темперамент открай време пречеше на маршала да крие истинските си чувства. Тя харесваше честността му. За него името и рангът не означаваха кой знае какво. Жан си спомни разказите на Пари Дюверни и усмивката ѝ стана още по-широка. В Двора и пред обществото на Париж маршалът съумявал да се държи прилично, но в армията не правел разлика между простите войници и офицерите със синя кръв. Войниците го обичали и били готови да се жертват за него, но благородните господа се чувствали обидени и лишени от съсловната си чест, затова го мразели.

Двамата спряха пред един фонтан, украсен със скулптура на Диана, заобиколена от глутница кучета.

— Скъпи маршале, повярвайте ми, никой не съжалева повече от мен, че постът главнокомандващ бе даден на друг. За съжаление Дворът е пълен с интриганти и суетни придворни, които се подчиняват единствено на своите собствени закони.

Сакс не отговори. Стиснатите му устни показаха, че не ѝ вярва.

Двамата продължиха разходката и Жан опита отново:

— Може би ще се успокоите, ако ви издам, че кралят е избрал нова съпруга за дофина? Но ще ми обещаете да мълчите!

Маршалът я изгледа учудено.

— Дофинът ще се ожени за племенницата ви Мария Жозефа дьо Сакс! Е, има ли по-голямо отличие от желанието на краля да свърже своята кръв с тази на семейството ви?

Маршалът очевидно не беше готов да повярва в новината.

— Това би било наистина велика чест, мадам...

Жан се усмихна и продължи:

— Под най-строга тайна ще споделя с вас и още нещо, скъпи маршале. До мен стигна слух, че имате основателни причини да очаквате през следващата година да ви направят фелдмаршал на френската армия.

Граф Дьо Сакс преbledня.

— Не знам как да ви благодаря, маркизо...

Жан се зарадва, че най-сетне го е умиротворила, и го хвана подръка.

— Не благодарете на мен, а на краля, който отдавна желае да ви отличи по достойнство за заслугите ви. Той не иска от вас нищо друго, освен да останете в добро здраве, за да му служите още дълги години.

Сакс се поклони дълбоко.

— Предайте на Негово Величество моята дълбока благодарност и го уверете в моята вечна преданост. Племенницата ми ще бъде достойна съпруга на престолонаследника, гарантирам, а самият аз ще сторя всичко по силите си, за да умножа бойната слава на френския крал.

— Негово Величество ще се радва да чуе тези хубави думи — отвърна меко Жан.

Направи й впечатление, че паркът изведнъж се е оживил. Топлото есенно слънце бе привлякло навън не само нея и маршала. Тя поздрави учтиво група придворни и дами, сред които Д'Аржансон, Ришельо и Морпа.

Господата учтиво свалиха тривърхите си шапки.

* * *

Морпа проследи с поглед маркизата и маршала, които бавно се отдалечаваха от фонтана на Диана.

— Бог знае, че беше само въпрос на време двамата да се намерят... — промърмори подигравателно той. — Мечът и ножницата на краля!

Придворните избухнаха в смях. Принцеса Дьо Роан игриво го удари по ръката с ветрилото си. Даже Ришельо кимна одобрително.

— Кълна се в Бога, мосю Морпа, вие сте най-остроумният мъж, когото познавам!

Изказването на министъра бързо обиколи Двора. Графиня Д'Естрад не се въздържа да го сподели с Жан.

— Какво е казал?

— Мечът и ножницата на краля!

Жан се обърна рязко и камериерката, която оправяше косите ѝ, изпусна четката. Графиня Д'Естрад се уплаши от вида ѝ — лицето на кралската метреса бе смъртнобледо.

— Божичко, скъпа, не биваше да ви казвам! Защо съм такава бърбровка!

— Напротив — възрази Жан, опитвайки се да се успокои. — Много съм ви благодарна. Вече знам, че двамата с графа сме смъртни врагове.

Жан положи усилия да се овладее, но не успя напълно. Повече няма да търпи безсрамието на Морпа. Ще му поиска сметка.

Още същия следобед тя срещна министъра в един от дългите коридори на двореца. Придружаваше го само секретарят му. Жан заповяда да спрат носилката и слезе.

— Простете, мосю Дьо Морпа, но трябва да поговорим.

Той я измери с пренебрежителен поглед.

— Не разбирам за какво.

— Веднага ще ви кажа, мосю. Вие сте най-отдавнашният министър на Негово Величество и аз не смятах за нужно да отговарям на постоянните ви нетактични забележки, но за съжаление вчера сте прекалили. Чух безвкусното ви остроумие за мен и маршал Дьо Сакс.

Морпа изобщо не се развълнува.

— Нямах представа, че истината ви наранява толкова силно, мадам.

Той понечи да продължи, но тя застана пред него.

— Мосю, търпението ми се изчерпва. — Гласът ѝ стана още по-остър. — Съветвам ви във ваш интерес да се примирите, че аз съм метреса на краля, защото повече няма да търпя обидите ви.

Морпа се засмя високо.

— Май само вие ги тълкувате като обиди, мадам.

Жан стисна устни.

— Не се заблуждавайте, графе! Готова съм да кажа на краля как се държите с мен.

Морпа избухна в смях.

— Нима ме заплашвате? — Наведе се към нея и продължи с измамна кроткост: — Не се надценявайте, мадам. Моето семейство служи на краля от поколения. Повярвайте, аз все още ще съм министър, когато никой в тази страна няма да си спомня името ви.

Кимна ѝ хладно и продължи пътя си.

Жан трепереше от гняв и унижение. Този път Морпа стигна твърде далеч. А тя повече няма да премълчи. Ще говори с краля, ще му каже за безвкусните подигравки на вътрешния му министър. Луи беше длъжен да го накаже.

Когато научи какво е казал Морпа, Луи не повярва.

— Как ви е нарекъл министърът?

— Мечът и ножницата на краля.

Жан остана безкрайно изненадана, когато Луи изобщо не показва признаци на гняв. Точно обратното! В първия момент тя не повярва на очите си, когато ъгълчетата на устата му се извиха нагоре в усмивка. Да, той дори се засмя. Жан загуби дар слово.

— Не се сърдете на графа. За една сполучлива духовитост е готов да пожертва и собствената си майка — рече кралят.

— Простете, но в случая аз не споделям мнението ви — отвърна хладно Жан.

Луи разбра, че тя е смъртно обидена.

— Значи искате да говоря с него?

Жан не се уплаши от пронизващия му поглед.

— Надявах се да го сметнете за необходимо, сир.

Ала кралят поклати глава и отново се засмя.

— Не, скъпа, няма да го направя. Повярвайте, никак не е лесно да вразумиш мосю Морпа. Той се подиграва с всичко и всички и, между нас казано, аз го ценя за това, въпреки че нерядко прекрива границата. Той ме забавлява като никой друг. Предпочитам откровения му сарказъм пред покорната фалшивост на повечето придворни.

Жан сведе глава. Искеше да му разкаже за следобедния разговор с министъра, но не посмя.

Луи очевидно разбра какво става с нея, защото се наведе и я целуна нежно.

— Не приемайте графа толкова сериозно, мила.

Жан не вдигна глава. Въпреки нежната целувка той ѝ говореше като крал, който не търпи противоречие. Тя го познаваше достатъчно добре, за да знае, че няма никакъв смисъл да настоява на своето. Така само щеше да си навлече недоволството му.

Разговорът с краля остави горчив вкус в устата ѝ. За първи път Луи отказваше да изпълни желанието ѝ — и то точно в случая с граф Дьо Морпа! Инстинктът ѝ подсказваше, че той е единственият истински опасен враг в Двора.

Жан се опита да си припомни срещите с министъра след първия им сблъсък в гората на Сенар. За разлика от всички други придворни той оставаше абсолютно безчувствен към женските ѝ прелести. Ришельо, Конти и братята Д'Аржансон също се отнасяха към нея арогантно, но в очите им светеха искри на мъжко признание — те не можеха да отрекат привлекателността ѝ и я желяеха. Погледът на Морпа обаче излъчваше единствено леден студ. Този човек наистина я мразеше.

Жан си спомни какви слухове се носеха — някога, когато херцогиня Дьо Шатору почти била издействала да го прогонят от Двора, той я отровил. Побиха я тръпки. Графът наистина беше опасен.

* * *

На следващия ден Жан замина за Париж с намерение да посети Пари дьо Монмартел. През зимата брат му Пари Дюверни, който беше армейски доставчик и много-много не се мяркаше в Двора, също пребиваваше в града и тя много искаше да го види отново.

— Я виж ти, възхитителната маркиза! — посрещна я гръмкият глас на Пари Дюверни в парижкия дворец и полилеите затрепериха.

Само като чуеше гласа му, човек разбираше защо всички му се подчиняват. Той беше пълна противоположност на елегантния си брат и навярно тъкмо поради различието си двамата се допълваха превъзходно. Миналата година почина брат им Клод Пари и оттогава

двамата ръководеха семейната фирма — първородният, Антоан, си бе отишъл още преди няколко години.

Пари Дюверни я прие широко засмян.

— Каква радост да ви видя отново, маркизо! — извика той и се наведе да ѝ целуне ръка.

В негово присъствие Жан винаги се чувстваше като младо момиче.

— Е, мосю Пари Дюверни, след като вие отказвате да дойдете в Рим, Рим трябва да дойде при вас — отвърна с усмивка тя и седна в предложеното ѝ кресло.

Пари Дюверни се засмя и се настани насреща ѝ.

— Маршалът е трогнат от отношението на краля — съобщи той и ѝ намигна весело. — И ви намира извънредно привлекателна. Ужасно съжالياва, че не е с двайсет години по-млад и няма нужните титли.

Поласкана, Жан се засмя.

— Това изобщо не му пречи да ухажва красивите жени. Повярвайте, господа, този човек е все така опасен!

— Права сте, скъпа, както винаги — ухили се Пари Дюверни.

— Въпреки воднянката той продължава да сменя любовниците си — намеси се с усмивка Пари дьо Монмартел. — Този любовен живот е уморителен дори за младеж.

Тримата поговориха за последните военни действия, за трудностите при снабдяването на армията и за победата при Року. Пари Дюверни имаше работа навън и скоро се сбогува, но не преди да обещае, че много скоро ще я посети във „Версай“. Когато излезе, в салона се възцари тишина.

— Предполагам, идвате в дома ни не само защото сте искали да видите брат ми, маркизо.

— Прав сте. Надявам се да ми помогнете с малко информация.

— Някой човек от Двора ли имате предвид?

— Да. Граф Дьо Морпа.

— Министъра? — Банкерът се замисли за момент. — И така, семейството му от поколения служи на краля на Франция. Баща му изпаднал в немилост, но дядо му е бил кралски канцлер.

— Известно ми е — отвърна бързо Жан. Познаваше семейната история на Морпа. Свали ръкавиците си и се обърна отново към Пари

дъо Монмартел: — Интересува ме що за човек е той. Какъв е характерът му, има ли личен живот...

Пари дъо Монмартел я наблюдаваше с интерес.

— Ще позволите ли да попитам защо?

— Човек трябва да познава враговете си, за да се пребори с тях — отговори сериозно Жан.

— Значи предполагате, че именно той ви пише онези гадни писма?

— За съжаление не мога да го докажа — отвърна тихо тя.

Пари дъо Монмартел стана от креслото и й протегна ръка.

— Елате, искам да ви покажа нещо.

Двамата влязоха в малка стая без прозорци, граничеща с кабинета му. На стената висеше голям портрет на четиримата братя Пари, подобен на онзи в кабинета. Банкерът натисна скрит в стената механизъм и картината се плъзна настрана. Появиха се няколко по-малки овални портрета. Смаяна, Жан позна кралските министри и други влиятелни придворни. Пари дъо Монмартел й кимна сериозно.

— Вие сте абсолютно права. Човек трябва да познава враговете си, за да се пребори с тях. А за мен е важно постоянно да виждам лицата им.

Банкерът се обърна към портрета най-вдясно. От платното високомерно ги гледаше безполовото лице на граф Дъо Морпа.

— Жан-Фредерик Филипо, граф Дъо Морпа — представи го Пари дъо Монмартел. — Разгледайте внимателно това лице, Жан! Питате ме какъв човек е? Амбициозен, интелигентен, с остър език, готов на всичко, за да получи признанието на краля. Мечтае да стане първи министър, и то много по-силно от Ришельо и Д'Аржансон. Готовността му да служи безусловно на краля е по-голяма от тази на всеки друг министър или държавен секретар. Несъмнено Морпа е превъзходен министър.

Точно там е проблемът, помисли си с гняв Жан — талантът и уменията на Морпа са извън всяко съмнение. Още една причина, поради която кралят държи на него.

— Това ми е ясно — промълви тя, впила поглед в картината. Гордата, иронична усмивка върху тесните червени устни, хладните сини очи, финият, остро изрязан нос, странната безполовост на лицето му... — А какъв е личният му живот? Носят се разни слухове...

— Да, говорят, че не обичал особено жените. Може би има нещо вярно, а може би и не. — Пари дьо Монмартел вдигна рамене. — Най-важната информация за личния живот на Морпа е, че няма личен живот. Женен е, говори за жени, пред обществото създава впечатление, че има връзки, но нито една дама досега не се е похвалила, че е била в леглото на вътрешния министър. Ние направихме някои проучвания, но не открихме нищо, нищичко! Очевидно графът е безкрайно предпазлив и това не е особено трудно при поста, който заема. Той е шеф на полицията. Шпионите и агентите му са навсякъде.

— Винаги е мразил метресите на краля, нали?

— Права сте.

— Но защо? — попита раздразнено Жан. — Защото са кралски метреси или защото са жени?

— Вероятно и по едната, и по другата причина. Според мен той не понася някой да стои по-близо до краля от него — обясни замислено Пари дьо Монмартел.

Дълго след това, докато каретата я носеше обратно към „Фонтенбло“, Жан не престана да си повтаря това изречение на придворния банкер. Спомни си и какво бе казал Луи: графът умее да ме забавлява като никой друг... Значи тя трябва да измисли нещо, което да забавлява краля повече от остротите на вътрешния му министър. Жан се облегна на кожената тапицерия и затвори очи. Една идея отдавна я занимаваше. Когато шестте коня приближиха двореца, идеята бе придобила ясни очертания.

* * *

Ще си направя собствен театър, реши Жан. Като в „Етиол“. Много отдавна искаше да си има театър. Още като младо момиче инстинктът ѝ бе подсказал възможността да заличи петното на произхода си с дух и пламък. Значи и в Двора трябваше да се отличи с нещо специално, за да затвърди позицията си. Метресите на краля обикновено отговаряха и за кралските забавления, но Жан искаше повече — не само елегантни вечери, разкошни празненства и блестящи тоалети. Мечтаеше си да предложи на краля истинска духовна наслада, да го запознае с модерното изкуство.

Какво ѝ каза Волтер, когато му призна, че се страхува до смърт от официалното представяне в Двора? „Тревогата ви е необоснована, мадам, защото вие сте не само по-красива и по-грациозна, а и много по-умна от повечето дами във «Версай».“ Точно това ще им докаже! Да, тя знаеше, че театърът е много рисковано начинание, но си струваше да опита. Излагаше се на опасност да ѝ се присмиват — декадентската публика във „Версай“ нямаше нищо общо с въодушевените зрители в Париж и „Етиол“. В двора също слушаха музика и гледаха пиеси — това представляваше част от добрия тон, но да застане костюмирана на сцената беше нещо съвсем друго. Повечето придворни ще се зарадват, ако се провали, и ще я подиграват безмилостно. Затова възнамеряваше да изпълни нещо в частните покои на Луи, пред малък кръг зрители. Така ще съумее да достави удоволствие на краля, да му покаже нещо ново и най-важното — да влияе върху избора на зрителите.

Жан открай време обичаше актьорската игра. Наслаждаваше се на вълнението си, когато стоеше на сцената и усещаше как привлича всеобщото внимание. Освен това театърът даваше прекрасна възможност поне за кратко да превърне изкуството в живот, да стане част от този живот.

За да осъществи проекта си, тя се нуждаеше от съгласието на Луи. Едно от правилата в Двора изискваше да се иска съгласието на краля не само по официални, но и по повечето лични въпроси. Ако някой искаше да се ожени или дори да напусне двора за няколко дни, бе длъжен да попита Негово Величество. Затова още същия следобед Жан отиде в частния кабинет на Луи. През високите прозорци падаше слънчева светлина и позлатяваше богато украсената дървена ламперия.

Кралят седеше зад писалището и се занимаваше с кореспонденцията си. Перото се движеше по хартията с леко поскърцване. Всеки ден Луи пишеше писма по час — два. Жан често му правеше компания по това време, също пишеше или четеше книга.

По някое време тя надникна над ръба на книгата и забеляза, че Луи тъкмо чете писмо от министър — разпознаваше ги, защото само дясната половина на листа бе изписана. Лявата оставаше празна, та кралят да записва своите бележки по различните точки. Това беше още едно от строгите правила във „Версай“ и всички държавни секретари и министри пишеха писмата си по този начин. Луи поддържаше оживена

кореспонденция, чрез която уреждаше повечето тайни държавни дела и политически проблеми сигурно защото осъзнаваше, че всяка казана от него дума стига до безброй уши.

Жан огледа малкия кабинет и за пореден път се възхити от реда тук. Всяка папка, всяко чекмедже, всяка лавица имаше етикет, надписан лично от краля.

Луи си пишеше редовно и със семейството, с приятелите и доверениците си. Той пишеше красиво, умееше да си служи с думите, да се изразява елегантно, с лирична лекота. Жан обичаше всяко от писмата, които ѝ бе изпратил.

Кралят завърши писмото и се подписа, а тя остави книгата и се надигна.

— Простете, сир, ще позволите ли да ви откъсна за малко от писането?

— Но разбира се — отговори галантно Луи.

Облечена в сребърна рокля, избродирана с блещукащи полумесеци, Жан отиде при него.

— Намислила съм нещо и бих желала да помоля за вашето разрешение.

— И какво по-точно сте намислили?

Тя се облегна леко на креслото му, наклони глава и го погледна.

— Първо ми обещавайте, че няма да отхвърлите молбата ми!

Кралят остави перото и посегна към ръката ѝ.

— Как да ви дам позволение за нещо, като не знам за какво се отнася?

— Просто ми позволете, сир, моля ви! — усмихна се нежно Жан.

— Когато ме гледате така, не съм в състояние да ви откажа нищо.

— Луи се засмя и се облегна назад. — Е, добре, мадам, имате моето разрешение. — В очите му светна любопитство. — Сега ще ми кажете ли какво сте намислили?

— Искам да си имам театър!

Луи я погледна слисано.

— Но „Комеди Франсез“ и „Комеди Италиен“ редовно дават представления в Двора!

— Така е, но аз искам да си имам свой театър. Моите актьори ще играят само пред избран кръг хора, в интимна среда. Ще ви хареса,

обещавам. — Думите избликваша неудържимо от устата ѝ, гласът ѝ звучеше еуфорично. — Ще даваме комедии, опери, даже балети!

Луи кимна замислено.

— Надявам се, съзнавате какво ще говорят за вас в двора?

— Е, те и сега говорят лошо за мен, нали?

Жан приседна на страничната облегалка, без да му позволи да забележи, че скептичните му думи я изпълниха с несигурност. Какво ще стане, ако изпълнението ѝ не му хареса?

Луи помилва рамото ѝ и притисна лице върху меката материя на ръкава.

— За бога, мадам, вие наистина сте несравнима. Всяка друга жена щеше да поиска диадеми или летен дворец, а вие искате театър!

Жан се засмя дръзко.

— Първо, Ваше Величество, имайте предвид, че с моето желание ще доставям удоволствие на други хора, най-вече на вас, и второ... — тя го прегърна и пошепна съвсем близо до устните му — ... разбира се, че съм несравнима!

Очите му засвяткаха.

— Пречите ми да работя, мадам.

— О, най-смирено моля за прошка, сир!

Жан седна в скута му и впи устни в неговите. Той я притисна силно и тя усети възбудата му. Пръстите ѝ се плъзнаха в отвора на яката и помилваша голата кожа на силните гърди и рамене. Той погали гърдите ѝ, талията, бедрата и дъхът ѝ се ускори. Луи я вдигна на ръце и внимателно я положи върху мекия килим на пода.

Жан разказа за проекта си първо на херцог Дьо Лавалиер и той се въодушеви.

— Ваш собствен театър, тук, във „Версай“? Каква великолепна идея!

Зарадвана, Жан се засмя. Очакваше идеята ѝ да му хареса. Лавалиер споделяше мнението ѝ, че репертоарът във „Версай“ е твърде консервативен. Молиер, Расин, Корней — класици, играни още при Луи XIV. В това, разбира се, нямаше нищо лошо, но модерният театър предлагаше много повече.

— Смятам, че ще е най-добре да съставим постоянна труппа — продължа Жан. — Със собствен статут. Ще играем само пред поканени гости. А който желае да се включи в труппата, непременно трябва да има опит в театрални изяви.

— Много правилно — съгласи се сериозно херцог Дьо Лавалиер. Не искаше никой да го заподозре, че участва в труппа от бездарни аматьори. Очите му светеха. — Представете си, маркизо, ще можем да поставим дори пиеси от Данкур или Дюфрене!

— Точно така — кимна Жан.

Силно се надяваше проектът ѝ да се увенчае с успех. Кралят обичаше разнообразието, а решението ѝ представленията да се изпълняват в частните му апартаменти също беше по вкуса му. „Имате право да си изберете музиканти, художници и занаятчии от двореца — каза ѝ той след като двамата се любиха в кабинета му. — Но ми обещавайте да не давате само пиеси, а и опери. Обичам да ви слушам как пеете.“

— Как мислите, маркизо, кого да включим в театралната труппа? — попита нетърпеливо херцогът.

Жан помисли малко.

— Да започнем с херцогиня Дьо Бранка и херцог Дьо Ниверне. Бихме могли да се обърнем и към граф Дьо Коани, той също обича театъра и участва в представления.

— А херцог Д'Айен?
— Разбира се. И мадам Дьо Марше.
— Точно така!
— И мадам Дьо Сасенаж...

Една камериерка донесе хартия и перо от кабинета на Жан и двамата съставиха списъка на бъдещите актьори от трупата.

— А вие, херцоже, ще заемете поста директор на новия Версайски театър — заяви Жан.

— Аз? — Лавалиер засия. — За мен е чест, мадам. Уверявам ви, че ще сторя всичко по силите си, за да се покажа достоен за този висок пост.

* * *

Валери трепереше с цялото си тяло. Заедно с другите прислужници тя стоеше в тесния коридор, където се намираха стаите на лакеите и камериерките. Рано сутринта управителят и хората му дойдоха да претърсят помещенията им. Работеха системно — местеха легла и шкафове, обръщаха столовете, изваждаха всяка дреха и всяка вещ, чукаха по стените и подовете на малките стаички, в които нямаше място дори да се обърнеш свободно. Очевидно търсеха тайни скривалища. Мосю Колен не пропусна да се извини за претърсването.

— Ужасно съжалявам, че трябва да прибягна до тази мярка, но нямам друг избор. От известно време изчезват много лични дреболии на маркизата, а сега липсват и две писма от кореспонденцията ѝ.

Въпреки учтивия му тон всички разбраха колко сериозно е положението. Валери отчаяно се опитваше да скрие нервността си. Беше се погрижила да не намерят в стаичката ѝ нищо подозрително — унищожи даже писмата от баща си.

Помощниците на мосю Колен влизаха от стая в стая. През цялото време Валери усещаше върху себе си бдителния поглед на управителя. Изведнъж се чуха възбудени гласове — идваха от стаята на Софи. Един от помощниците застава на прага.

— Мосю Колен, мисля, че ги намерихме.
Софи се изненада не по-малко от другите.
— Какво сте намерили?

Без да ѝ обръща внимание, мъжът връчи на управителя две писма.

— Това беше скрито под разхлабена дъска на пода.

— В моята стая? Не може да бъде! — Кръглото лице на Софи пламна. — Никога не съм виждала тези писма!

Валери сведе глава и устреми поглед към върховете на обувките си.

Мосю Колен погледна пликовете — и двата надписани с почерка на краля — и въздъхна.

— Мадмоазел Софи, моля ви да дойдете с мен при маркизата.

— Но аз нямам и понятие как тези писма са се озовали в стаята ми! Моля ви, повярвайте ми! — Софи захълца отчаяно. — Някой нарочно ги е сложил там! Точно така! Невинна съм!

Мосю Колен я хвана за лакътя.

— Ще разкажете всичко на маркизата. Да вървим! А другите да се захващат за работа, веднага!

Прислужниците, проследили сцената с невярващи погледи, побързаха да се отдалечат.

Софи тръгна след управителя, продължавайки да хълца. Общото настроение беше потиснато.

— Защо го е направила? Искам да кажа, каква полза има? — попита тихичко Гийом, който вървеше след Валери.

— Откъде да знам! — Валери вдигна рамене. Чувстваше се замаяна. Никога в живота си не беше правила такива неща.

От салона на маркизата се чу отчаяният плач на Софи, която пламенно уверяваше присъстващите в невинността си. Валери започна да подрежда панделките и лентите в гардероба и чуваше почти всяка дума.

— Аз не съм откраднала писмата! Аз работя за вас, защо да...

Колен се опита да я успокои, намеси се и звънкият глас на маркизата. Двамата я убеждаваха да каже истината, задаваха въпроси, но камериерката упорито отричаше всички обвинения.

Валери не се разбираше особено добре със Софи, ала сега се чувстваше омърсена и виновна за онова, което ѝ причини. Направо ѝ се гадеше. Възможно ли е наистина да е толкова лоша?

След около час Софи излезе от салона хълцайки, със зачервени очи, и отиде в стаята си, за да си събере багажа. Изчезна още на

следващата сутрин. Очевидно маркизата я бе уволнила.

Граф Дьо Морпа остана много доволен от постъпката на Валери.
— Браво на теб. Знаех, че ще се справиш — усмихна ѝ се той.
След този ден Валери не смееше да се погледне в огледалото.
Не знаеше кого презира по-силно — графа или себе си.

* * *

Жан все още не можеше да повярва. Защо Софи бе откраднала писмата? За какво ѝ бяха? Дали са ѝ платили за тях — и ако да, кой? Никога нямаше да разберат, защото камериерката упорито отричаше кражбата. До самия край отстояваше невинността си. Жан я съжали и не отстъпи пред настояването на Колен да я предадат на полицията.

Краткият поглед към часовника ѝ подсказа, че закъснява. Този следобед двамата с херцог Дьо Лавалиер бяха поканили дамите и господата от списъка, за да им представят проекта за новия театър. Под най-строга тайна, разбира се. Срещата щеше да се състои в „Трианон“ — малък дворец в далечния край на Версайския парк. Жан посегна към наметката си. Щяха да я придружават Валери и един паж. Двамата вече я очакваха. Излязоха с бързи стъпки от покоите ѝ и се запътиха към очакващата ги пред мраморното стълбище карета.

Салонът на малкия дворец, където Жан и Луи често организираха частни вечери, вече беше пълен. Идеята на Жан бе посрещната с голямо въодушевление.

— Най-сетне истински театър! — възкликна херцогиня Дьо Бранка.

— Наистина ли ще построите сцена и ще носим костюми? — попита граф Дьо Коани.

Жан кимна и всички заговориха един през друг:

— Като в „Комеди Франсез“!

— Ние ли ще избираме пиесите?

— В Двора няма да се говори за нищо друго, освен за нашия театър!

Шумът в салона беше невъобразим. Херцог Дьо Лавалиер разклати златното звънче на масата.

— Дами и господа, моля ви! Позволете да ви призова към мълчание! — извика той и отново разклати звънчето.

Присъстващите млъкнаха и се обърнаха с очакване към новия директор.

— Благодаря ви — Лавалиер се покашля и започна грижливо подготвената си реч. — Дами и господа, позволете ми да кажа няколко думи! — Изправи гръб и продължи: — Искаме да създадем театър и да представяме в него най-хубавите съвременни пиеси. Всички вие вече имате опит на сцената, но ще се наложи да работим упорито и да репетираме всеки ден. Ако някой не е готов за работа, моля да се оттегли още сега. — Той плъзна изпитателен поглед по лицата на присъстващите, но никой не помръдна. — Прекрасно! Тогава нека преминем към първата точка от дневния ред. Двамата с маркизата стигнахме до извода, че е редно първо да обсъдим статута на трупата.

Новите актьори бързо постигнаха съгласие по първите точки от статута. Всеки член трябваше да има опит на сцената и да си избере тип роли, които да променя само със съгласието на колегите си. Освен това не беше позволено да се отхвърля роля, дори да изглежда второстепенна или твърде напрегаща. Изборът на пиесите, броят на репетициите и датата на премиерата — всичко това щеше да се решава от дамите в трупата. Ала когато се стигна до въпроса за точността, мненията се разделиха.

— Актрисите и актьорите ще имат задължението да идват на репетиция в уреченото време. Който закъснее, ще плаща глоба. Всички са съгласни, надявам се? — попита строго Дьо Лавалиер.

— В никакъв случай, херцоже! — възмути се херцогиня Дьо Бранка. — Не е редно да поставяте дамите на едно ниво с господата.

— Какво означава това, мадам?

— Означава, че ако господинът закъснее, това е неучтивост, но ако дамата закъснее, или е отчаяна, или не е получила добро възпитание.

Дамите заръкопляскаха одобрително.

— Добре, нека се уговорим да отпуснем на дамите неколкominутно закъснение — предложи граф Дьо Коани.

Жан кимна в знак на съгласие.

— Съгласна съм с херцогинята. Би било крайно неучтиво да искаме пари от дама, закъсняла с десетина минути за репетиция.

Доколкото знам, така не се постъпва даже в „Комеди Франсез“!

— Добре. Актрисите получават четвърт час бонус. Съгласни ли са всички? — попита херцог Дьо Лавалиер.

— Твърде малко е! — възрази херцогинята. — Според мен трябва да поискаме половин час — обърна се тя към дамите и като видя всеобщата им подкрепа, херцогът бе принуден да се съгласи.

— Добре, добре... — Дьо Лавалиер въздъхна и вдигна рамене.

* * *

По-късно вечерта Жан разказа на краля за учредяването на трупата и той много се смя.

— Значи дамите имат право сами да определят каква глоба да платят? — попита развеселено Луи, след като прочете статута на новия театър, който Жан му бе донесла за подпис. Макар че в началото бе скептичен, идеята за театрални представления все повече му харесваше. Жан, която седеше пред огледалото и разресваше косата си, се обърна усмихнато към него.

— Според мен постъпихме справедливо.

Това бяха най-прекрасните часове от деня ѝ. Сега кралят беше само неин.

— Не бих посмял да ви възразя — засмя се отново Луи и подписа документа.

— Как е дофинът? Вашият син не е много щастлив от годежа, нали? — попита съчувствено Жан и продължи да четка косата си.

В края на ноември, малко преди Дворът да се върне от „Фонтенбло“ във „Версай“, кралят официално обяви годежа на дофина с принцеса Мария Жозефа дьо Сакс.

Луи въздъхна и лицето му помрачня.

— Така е. Луи Станислас все още тъгува за Мария Тереза. Надявам се новата съпруга да му помогне да преодолее загубата. Франция има нужда от престолонаследник. Когато бях на неговата възраст, отдавна бях станал баща.

Жан му хвърли строг поглед.

— Много рано сте узрели!

Луи избухна в смях и направи крачка към нея.

— Май сте права... бях ненаситен. В началото дори не ми се вярваше, че мога всяка нощ да се любя с жена си, и то с благословията на Църквата.

Жан се опита да си представи как е изглеждал тогава — петнайсетгодишен, току-що оженен, готов да се посвети изцяло на брачните радости. Говореше се, че през първите години двамата с Мария Лешчинска били много щастливи и силно влюбени един в друг. Как ли се е почувствала кралицата, когато съпругът ѝ си е взел първата метреса? Наранена? Ожесточена? Сигурно не ѝ е било лесно. Винаги когато мислеше за Мария Лешчинска, започваха да я мъчат угризения на съвестта. Явно си оставаше типична буржоазка, щом мислеше по този начин! Ако можеше да чуе мислите ѝ, графиня Д'Естрад щеше да я умори от подигравки.

По-добре да поговори с краля за тъгуващия дофин.

— Принцът беше много привързан към своята испанска съпруга. Няма да се справи лесно... — изправи се, застана пред Луи и го погледна с цялата си любов. — Като си представя, че бих могла да ви изгубя... — Гласът ѝ потрепери.

— Не говорете такива неща — спря я твърдо той. Помилва гърдите ѝ, вече видимо уголемени, и корема, който вече се закръгляше. — Бременността ви прави още по-красива — пошепна той, зарови пръсти в косата ѝ и я целуна.

* * *

На следващата сутрин Жан се почувства уморена и не пожела да стане от леглото. По препоръка на графиня Д'Естрад новата камериерка мадам Дю Осе ѝ донесе шоколад, подправен с канела, но и силната напитка не успя да я ободри. Както всеки ден, много посетители щяха да я посетят по време на утринния ѝ тоалет. Все почесто идваха дипломати, посланици и важни придворни. Искаха подкрепата ѝ за разни неща, молеха я за привилегии или за аудиенция при Негово Величество. Очевидно влиянието ѝ върху краля беше нараснало, защото посетителите се трупаха не само при нея, но ходеха и в домовете на Пари дьо Монмартел, Льо Норман дьо Турнем и дори

при брат ѝ Абел с надеждата доверениците ѝ да кажат добра дума за тях, а тя да се застъпи пред монарха.

Тази сутрин се появи мосю Дьо Лос, пратеник на саксонския курфюрст, за да изрази голямата си благодарност за съдействието ѝ при уреждането на брака между дофина и принцеса Мария Жозефа. След това се яви генералният контролър на финансите мосю Дьо Машо д'Арнувил.

Към обед утринният тоалет приключи и Жан се приготви да отиде на църква. Изведнъж ѝ стана зле, започнаха спазми в долната част на корема. Кръвта се отдръпна от главата ѝ.

— Божичко, мадам, защо пребледняхте така?

Жан се олюля и уплашената мадам Дю Осе ѝ помогна да седне, разкопча корсета ѝ и ѝ подаде шишенцето с ароматни соли. Миризмата само засили гаденето. Прониза я остра болка в корема и тя изстена задавено.

— Господи, не!

Жан стисна с все сила корема си, който в този момент се сгърчи за нов спазъм, и мъчително пое въздух.

Камериерката беше бяла като стената.

— Гийом! — извика пронизително тя. Лакеят се появи почти веднага. — Повикай лекар за мадам! Побързай, чуваш ли!

Не по-малко уплашен, Гийом се втурна да тича по коридора.

Бебето! Жан се отпусна на дивана и се преви от болки. Досега се чувстваше толкова добре, а тази сутрин, без причина, ей така изведнъж... не, моля те, Господи, не ми причинявай това! Не ми вземай детето! Опита се да диша равномерно и обгърна с две ръце корема си, за да предпази малкото същество вътре, но спазмите се засилваха с всяка минута. Не, моля, не! Очите ѝ се напълниха със сълзи.

— Лекарят ще дойде веднага, мадам — опита се да я успокои камериерката.

Твърде късно. Жан го знаеше, преди да усети как по бедрата ѝ потече топла кръв.

* * *

Лекарят се оказа безсилен да стори каквото и да било. Тя изгуби бебето, за което копнееше с цялото си сърце. Луи се опита да я утеши с нежна прегръдка.

— Пак ще забременеете — повтаряше ѝ уверено той.

Доктор Кесне също я увери, че е здрава и нищо не ѝ пречи да има други деца, че ранното прекъсване на бременността ще ѝ позволи да оздравее бързо. Но Жан беше неутешима.

Спомни си първия аборт, когато още беше женена за Шарл, за сина си, починал само дни след раждането, а после и за двата аборта тук, във „Версай“. Аз съм неспособна да износя дете, повтаряше си горчиво тя. Чувството за провал се настани трайно в сърцето ѝ и тя изпитваше вина, защото не може да дарява живот със същата лекота като другите жени. Най-голямото ѝ желание беше да роди дете на краля, но постоянно я гризеше страх, че няма да има друго дете освен Александрин.

— Престанете най-сетне, скъпа — скара ѝ се графиня Д’Естрад. — Едно или повече помятания са нещо напълно нормално. Те са част от участва на нашия пол. Половината жени умират при раждането на първото си дете, а вие вече си имате прекрасна дъщеря. Успокойте се, сигурна съм, че ще имате и други деца.

Ала нищо не беше в състояние да излекува болката и тъгата на Жан. Защо, защо ѝ отнеха неродения живот? Често си спомняше ужасните стихове в онова писмо: „... но малката буржоазка страхливо се пита: Този път ще успее ли, или не...“. Ето че пророчеството на анонимния писач се сбъдна! Това я караше да се чувства още по-зле.

Луи се опитваше да насочи мисълта ѝ към други занимания. Вече я познаваше добре и знаеше как да го постигне.

— Щом се възстановите, ще ви помоля да участвате в подготовката на сватбата на дофина — каза ѝ един ден той. — Както знаете, мосю Дьо Ришелъо ще замине за Саксония, за да доведе принцеса Мария Жозефа, затова съм възложил на херцог Дьо Жевр да организира сватбата. Сигурен съм, че вашата женска ръка ще му е от полза в тази трудна задача.

Жан изпита благодарност към своя крал. Знаеше от какво значение е тази сватба и прие молбата на Луи като голямо отличие. А и това беше добър начин да забрави мъката си. Сватбата на дофина щеше да се състои в началото на февруари. Както изискваше обичаят,

преди и след венчавката щеше да има балове и празненства. Затова Жан решително стана от леглото и се зае да преглежда списъци с гости, да обсъжда с архитектите украсата на зали и салони, да измисля нови забавления, да съставя менюта.

Театралният проект също напредваше. Трупата репетираше няколко пиеси едновременно. *La Prejuge a la mode*^[1] от Лашосе, *L'Esprit de contradiction*^[2] от Дюфрене и „Тартюф“ от Молиер. С последната пиеса възнамеряваха да осветят новия театър, за да не разсърдят прекалено много консервативните духове в двора. Налагаше се да се съобразяват най-вече с духовниците, които строго следяха за добрите нрави и осъждаха всеки полъх на свободолюбие.

Жан много искаше да запази театралния проект в тайна, но във „Версай“ нямаше тайни — само за няколко дни първата среща на бъдещата театрална трупа стана известна на целия двор и доведе до най-различни предположения и слухове.

Жан помоли краля да преместят репетициите в „Шоази“.

— Така само ще раздухате още повече любопитството на придворните — предупреди я Луи, но даде съгласието си.

Жан не се страхуваше от любопитството, дори напротив, но не искаше никой да знае кои пиеси репетират. Защото това носеше нещастие.

В началото на декември започнаха редовните репетиции в двореца „Шоази“. Жан ръководеше всички приготовления. Дворецът ѝ предлагаше богати възможности: на нейно разположение бяха най-добрите механици, за да построят сцената, най-прекрасните художници, най-талантливите музиканти. Кралят ѝ бе дал позволение да използва всичко, с което разполага „Версай“, и тя се радваше на тази възможност. Назначи Франсоа Рьобел, генерален музикален директор на Парижката опера, за диригент на оркестъра. Ангажира и Мондорвил, капелмайстор на Кралската капела, както и бившия си учител по музика Желиот.

Докато трупата усърдно репетираше в „Шоази“, във „Версай“ започна строежът на театъра. Жан избра малката галерия към Кабинета на медалите.

— Помещението е твърде малко — възрази Льо Норман дьо Турнем, който ръководеше строителството. — Постарахме се да

намалим сцената, но пак няма да има място за повече от четиринайсет зрителски кресла.

Жан огледа внимателно подиума и дървените стени. Знаеше, че сложната машинария на сцената изисква много място, но пък ограниченият брой зрители щеше да подчертае още повече колко изключителен е нейният театър и това я изпълваше със задоволство. До януари обаче я чакаше още много работа.

* * *

Луи бе свикал Държавния съвет и се съвещаваше с министрите си. Лицето му издаваше напрежение. В момента Франция се намираще в много тежко положение. Победите в Нидерландия не бяха в състояние да го подобрят. Войната продължаваше вече седма година и той копнееше да я приключи, но преговорите, водени от министъра на външните работи, засега не даваха желания резултат. Кралят хвърли зъл поглед към маркиз Д'Аржансон. Този човек не беше достоен за заеманата длъжност — не притежаваше нито нужните способности, нито капчица дипломатичност. Трябваше възможно най-бързо да се отърве от него.

Въпреки недоволството си кралят успя да запази непроницаемо изражение, когато се обърна към министрите:

— Е, господа, мисля, че сме принудени да изпратим още подкрепления на маршал Дьо Бел-Ил, за да използва бунтовете срещу австрийците в Генуа в наша полза.

Министрите кимнаха и Луи се обърна към граф Дьо Морпа:

— А как стои въпросът с нашия военен флот?

— След изтощително сражение с англичаните два от нашите кораби...

В този момент се чу лек шум. Една странична врата се отвори и на прага застана Жан и направи реверанс.

— Много моля за извинение, сир! Не исках да ви попреча.

Заедно с нея в салона сякаш влезе свеж пролетен вятър.

— Никога не ми пречите, мадам — усмихна се кралят. Много добре знаеше какво ще последва. — С какво мога да ви помогна?

— Моля да подпишете този документ, сир.

Луи кимна и протегна ръка. Министрите се спогледаха невярващо.

Жан отиде при него и му подаде списъка с гостите за откриването на театъра. Луи прочете внимателно имената и развеселено установи, че въпреки ограничения брой гости тя бе решила да включи в списъка брат си и мосю Льо Норман дьо Турнем. Пренебрежението на придворните към niskия й произход не й пречеше да държи на своите и кралят я уважаваше за това. Той посегна към перото и се подписа със замах.

— Още ли няма да ми кажете коя пиеса ще играете на премиерата?

Жан кокетно поклати глава.

— Не, сир. Не искам да ви разваля изненадата — отвърна тя и му отпрати един от онези погледи, които го размекнаха още при първата им среща. После направи грациозен реверанс и безшумно излезе от салона. Министрите запазиха слисано мълчание.

* * *

След заседанието на кабинета граф Д'Аржансон излезе с Морпа. Лицето му изразяваше пълно смайване.

— Театрално представление? Добре ли чух?

— О, нима още не знаете? — изсумтя презрително Морпа. Валери още преди седмици му бе разказала за създаването на трупата.

— Не! — отговори с искрена изненада Д'Аржансон. — Нямах представа, че някой е решил да прави театър.

— Маркизата е събрала куп придворни и са създали театрална трупа, която подготвя няколко премиери за следващата година. Малката очевидно се радва, че най-сетне е намерила начин да харчи парите на Негово Величество — изсъска Морпа.

Двамата мъже тръгнаха по коридора. След известно време чуха смях, шумни гласове и изпълнение на музикални инструменти. Когато завиха зад ъгъла, видяха двама лакеи, натоварени с перуки, дамски и мъжки тоалети, да бързат към близкия салон. Любопитството им се събуди, ала в отговор на желанието им да влязат в салона, стражите им препречиха пътя.

— Простете, господа, но не е разрешено да се влиза.

— Знаете ли кой съм аз? — попита с опасно спокойствие Морпа.

— Да, мосю, вие сте граф Дьо Морпа, държавен секретар и министър на Негово Величество — отговори спокойно мускетарят.

— Много добре. Тогава ми дайте път — заповяда Морпа.

— Моля за прошка, мосю, но както вече казах, в момента е забранено да се влиза в този салон. По изричното нареждане на маркиза Дьо Помпадур.

Д'Аржансон изгуби търпение.

— Това е смешно! Маркизата няма право да затваря салони и коридори — изсъска той и понечи да мине покрай стражите, но те застанаха на пътя му.

— Негово Величество потвърди разпореждането, мосю. Морпа и Д'Аржансон се спогледаха почти с ужас.

[1] „Модерен предразсъдък“ — пиесата е насочена срещу широко разпространения предразсъдък, че мъж от висшето съсловие не бива да показва любовта си към собствената си жена. — Бел.прев. ↑

[2] „Духът на противоречието“. — Бел.прев. ↑

В началото на новата година, само няколко дни след като Жан навърши 25 години, кралят уволни маркиз Д'Аржансон. Съобщи му с писмо, че повече не се нуждае от услугите му. Никой в Двора не оспорваше, че това е краят на кариерата и живота на маркиза — защото какво струваше един аристократ, ако вече не можеше да живее във „Версай“ и да служи на своя крал?

Граф Д'Аржансон, братът на министъра, положи отчаяни усилия да спаси главата на брат си и семейната чест. Научавайки вестта, той се вцепени от ужас. Трудно му беше да скрие колко е засегнат, макар кралят да му даде правото на *Grande Entree*^[1] — това беше израз на лично благоволение и знак, че уволнението на брат му няма да му се отрази по никакъв начин. Ала дори тази висока чест (Д'Аржансон бе първият министър, удостоен с нея) не успокои графа.

Жан се зарадва на уволнението на външния министър, но скри задоволството си. Той не беше достатъчно могъщ, за да стане опасен за нея, но беше част от кръга, който правеше всичко, за да я изхвърли от „Версай“.

За съжаление граф Д'Аржансон обвини нея и братя Пари за уволнението на брат му — вероятно защото кралят назначи на негово място маркиз Дьо Пюизиол, дългогодишния съюзник на могъщите финансисти.

Жан се опитваше да пренебрегва студеното поведение на графа и се отнасяше към него дружелюбно и отзивчиво, ала виждаше омразата в очите му. След няколко дни кралят официално обяви, че назначава маршал Дьо Сакс за фелдмаршал на френската армия, и това окончателно вбеси Д'Аржансон. Животът на Жан стана още по-труден. Отвсякъде я обкръжаваха враждебни лица.

Въпреки това тя не се чувстваше нещастна, защото новото развитие на събитията заздрави позицията ѝ в Двора, а кралят открито показваше привързаността си към нея. За новата година ѝ подари прекрасно ковчеже, обковано с диаманти. Върху капачето беше

изкована Бурбонската лилия, съединена с трите кули на фамилията Помпадур. Целият Двор коментираше подаръка му. В ковчето Жан намери полица за голяма сума.

Луи ѝ обеща и друг, много по-прекрасен подарък: да направи баща ѝ и брат ѝ благородници. Това беше най-съкровено то ѝ желание.

— Не ме разбирайте погрешно, сир. Корените на семейството ми ще си останат най-обикновени, но не искам брат ми да се чувства неловко, когато идва да ме посещава — бе подхванала смело темата тя една вечер.

Луи не се изненада особено и прояви разбиране.

— Налага се първо да направим благородник баща ви, та един ден титлата да премине в ръцете на брат ви — обясни с усмивка той. — Сигурно ще намеря за какво да го отлича.

Жан го прегърна с огромна благодарност.

* * *

В зрителската зала на малката галерия, преустроена като театър, се носеше възбуден шепот. След дълго очакване настъпи вечерта на първата премиера.

Жан почти не бе спала от вълнение. Нетърпелива най-сетне да започнат, тя открехна леко тежката зелена завеса и надникна в залата. Видя мосю Льо Норман дьо Турнем, брат си Абел, абат Дьо Берни, маршал Дьо Кас, графиня Д'Естрад и, естествено, краля. Той седеше в средата на първия ред и любопитно оглеждаше изкусно преустроената галерия.

Жан усети как я обзема сценична треска, но не се уплаши. Знаеше, че преди всяко представление е нервна и напрегната, а днес — още повече. През последните дни целият Двор обсъждаше създаването на театралната труппа и появата на кралската метреса на сцената. Придворните наричаха действията ѝ необикновени и скандални. Духовниците ги определиха като безбожни. Жан беше наясно с какво злобно задоволство ще реагират противниците ѝ, ако премиерата не се увенчае с успех.

Тя си припомни театралните представления в „Етиол“ и си заповяда да диша дълбоко и равномерно.

Херцог Дьо Лавалиер, застанал в другия край на сцената, я погледна въпросително. Жан кимна и отстъпи назад. Гърлото ѝ пресъхна съвсем. Херцогът даде знак на лакеите да угасят светлините в залата. Жан усещаше физически очакването на зрителите. Божичко, помисли си стреснато тя, какво ще стане, ако кралят не хареса изпълнението ми? Но вече беше твърде късно за подобни опасения. Музикантите засвириха. Тя се напудри набързо и навлажни устните си.

Завесата се вдигна. Жан излезе на сцената и още с първата дума, която произнесе, се потопи в идентичността на Дорина, камериерката в „Тартюф“. Една от любимите ѝ роли.

Трупата изигра пиесата със страст и с нужната сериозност, което подчертаваше същността на комедията. Така забавните моменти и остроумните фрази изпъкваха още по-силно. Още при първия смях на публиката, сред който прозвуча и дрезгавият тембър на краля, Жан разбра, че са спечелили зрителите в залата. Историята на лицемера Тартюф беше добре позната и популярна, но изпълнението също беше много важно.

Още докато завесата падаше, кралят стана от стола си.

— Дами и господа, позволявам ви да аплодирате!

Той заръкопляска въодушевено и зрителите последваха примера му. Някои викаха „браво“. Изпълнителите излязоха и се поклониха. Луи се качи на сцената и целуна ръката на Жан.

— Грандиозно! А изпълнението ви беше зашеметяващо, мадам! Вие наистина сте най-прекрасната жена на света — пошепна той в ухото ѝ.

— Благодаря, сир.

Жан направи грациозен реверанс. Чувстваше се безкрайно щастлива.

Премиерите следваха една след друга и публиката ги приемаше въодушевено. Придворните преследваха Жан с молби за покани, някои даже коленичеха пред нея. Всеки искаше покана, всеки настояваше да присъства в залата — още повече, след като стана известно, че след представлението актьорите и зрителите вечерят с краля и метресата му и вечерта завършва с малък бал, на който се танцуват менует и контраданс. Даже принц Дьо Конти и маршал Дьо Ноай помолиха Жан да им даде покани.

Вече никой не злословеше за изпълненията ѝ — само клерикалите продължаваха да я наричат безбожница.

Трупата даваше представления през цялата пролет. Освен първите три произведения подготвиха комедията на Данкур *Les Trois Cousines*^[2] и две опери. Театърът щеше да затвори врати само докато траеха празненствата около сватбата на дофина.

* * *

Саксонската принцеса вече бе напуснала Дрезден и почетното шествие, водено от Ришельо, бавно приближаваше бъдещата ѝ родина. Заедно със семейството си и неколцина избрани придворни кралят замина за „Шоази“, за да посрещне Мария Жозефа и да я придружи до „Версай“.

— Според мен Негово Величество постъпи много смело, като определи за пратеник на френския двор тъкмо херцог Дьо Ришельо, който да придружава принцеса Дьо Сакс по дългия път до „Версай“ — изкоментира иронично графиня Д’Естрад.

Дамите седяха в малкия салон на „Шоази“ и играеха карти. Очакваха принцесата на следващия ден.

— Разправят, че саксонката не била особено красива. Някои даже я наричат груба... — допълни с въздишка херцогиня Дьо Бранка.

Жан взе нова карта.

— Успокойте се, дами, херцог Дьо Ришельо не се занимава с девственици — рече язвително тя.

Графинята и херцогинята я погледнаха смаяно. Жан се изчерви.

— Мислех, че това е всеизвестно... — опита се да поправи грешката си тя.

Херцогиня Дьо Бранка остави една карта.

— Явно познавате херцога по-добре от нас.

Жан пренебрегна изпитателния ѝ поглед.

— Жалко за дофина. Все още тъгува за починалата си съпруга, а втората му жена май ще се окаже грозна. Бедничкият! — въздъхна лицемерно графиня Д’Естрад.

* * *

Саксонската принцеса наистина не беше особено красива, но излъчваше известно очарование и дружелюбие — това установи Жан, когато на следващия ден за първи път видя Мария Жозефа в „Шоази“. Принцесата говореше френски с твърд немски акцент, но придворните не ѝ се разсърдиха, защото тя трогателно ги помоли да поправят грешките ѝ — надявала се много скоро да подобри френския си.

— Много се радвам да се запознаем. Маршалът ми е разказвал много за вас — каза тя на Жан, когато я представиха.

Граф Дьо Сакс, естествено, не бе пропуснал да я уведоми, че маркизата се е застъпила за годежа с дофина.

— Радостта е изцяло моя, Ваше Височество — отговори с усмивка Жан. Бъдещата съпруга на дофина веднага ѝ стана много по-симпатична от предишната.

За съжаление дофинът не споделяше това мнение. Жан проследи как Луи Станислас хладно ѝ подаде бузата си за целувка и след това изобщо не я удостои с внимание. Ала Мария Жозефа се оказа достойна бъдеща кралица на Франция — тя запази пълно спокойствие и не се показва засегната.

* * *

Сватбата се състоя само след няколко дни. След венчавката кралят даде банкет и бал. Стотици придворни придружиха новобрачните до спалнята им и ги сложиха в леглото.

Новите покои на дофина и дофината все още не бяха завършени и се наложи младата двойка да прекара първата си брачна нощ в същата спалня, където дофинът бе спал със своята испанска принцеса.

Според обичая завесите на леглото останаха вдигнати. Така придворните присъстваха символично на консумирането на брака и потвърдиха легитимността на династията. Новата дофина лежеше със зачервено лице, докато съпругът ѝ, очевидно обзет от спомени, се насълзи и отчаяно зарови лице във възглавниците.

Накрая кралят се смили над новобрачните, спусна завесите и заповяда на присъстващите да се оттеглят.

— За Бога, сякаш не присъствахме на първа брачна нощ, а на жертвоприношение — промърмори маршал Дьо Сакс. Жан тайно се съгласи с него. Никой не се учуди, когато на следващата сутрин камериерките съобщиха, че бракът не е консумиран.

Кралят остана много недоволен. Жан усещаше безпокойството му и се опита да го утеши.

— Мария Жозефа е много мила млада жена. Дофинът има нужда от малко време, за да свикне с нея.

Луи я изгледа почти сърдито.

— Време ли? Та той е на 17 години и от месеци не е бил с жена! За какво му е време? Никой не изисква да се влюби пламенно в жена си!

Жан избухна в смях. Кралят се ядоса още повече.

— Вие ми се надсмивате, мадам!

— Не, разбира се, прощавайте! Просто се питам дали не приемате нещата твърде сериозно. Това беше първата нощ на младото семейство. Дофинът е бил обзет от спомени, това е разбираемо.

— Знам, че момчето тъгува, но личните му чувства не са от значение. Той е длъжен да създаде престолонаследник, и то възможно най-бързо — отговори строго кралят.

Слава Богу, безпокойството на краля се оказа напразно. Само след няколко дни една възбудена камериерка разказа на маршал Дьо Сакс, че дофинът напълно е осъзнал отговорността си пред Франция. Един следобед събрал смелост и без много да се церемони, се съединил с уплашената дофина.

— Атаката дошла изненадващо, вражеската позиция се отбранявала смело, но бързо осъзнала необходимостта да се предаде — разказа с широка усмивка маршалът по време на вечерята в апартамента на Жан.

Кралят въздъхна облекчено. Жан знаеше, че всеки ден главната камериерка съобщава на маршала какво прави младата двойка. Несъмнено Дьо Сакс се чувстваше лично засегнат, задето дофинът пренебрегва племенницата му.

— Е, да се надяваме, че атаката е завършила удовлетворително и за двете страни — заключи Жан и маршалът избухна в смях. Очите му

светеха.

— Само ако знаете как завиждам на краля, маркизо.

* * *

Граф Дьо Морпа спря за момент и погледна през прозореца. Отсрещната страна на двора беше обляна в светлина. В Кабинета на медалите цареше трескава суетня. Актьорите от трупата се обличаха за представление. След приключването на празненствата около женитбата на дофина Дворцовият театър поднови представленията си. Тази вечер щяха да представят едноактната опера „Еригона“. Маркизата щеше да изпълни главната роля. Придворните разправяха, че пеела прекрасно. Морпа, естествено се съмняваше, но даже тази жалка личност да имаше най-чистия, най-съвършения глас в цяла Франция, той не би изтърпял цели два часа да я гледа и слуша на сцената. Изпълваше го диво презрение към придворните, които с всички средства се домогваха до покана за представление.

Същевременно Морпа беше достатъчно честен пред себе си, за да признае, че идеята ѝ е гениална. С този театър маркизата си бе създала собствена сцена, където да се представя пред краля с всичките си прелести, с евтиното си прелъстителско изкуство, във все нови лица и роли. Редом с това тя вече разполагаше със средство да влияе и върху обкръжението на краля. Който не ѝ беше приятен, оставаше извън залата. Да, във „Версай“ настъпваха нови времена.

Морпа продължи пътя си. Двама пажове осветяваха коридора пред него. Рангът му изискваше да се придвижва с носилка, но той мразеше да се люлее по коридорите на двореца. Носилките бяха за старци и старици.

Маркиза Дьо Помпадур се оказа много по-интелигентна и много по-съобразителна, отколкото бе смятал за възможно. И по-опасна — защото зад нея стояха братята Пари. Благодарение на Валери той знаеше, че финансистите я посещават редовно и обсъждат всички нейни действия. Братята Пари притежаваха несметни богатства, следователно и голяма власт. Лека-полека те окупираха Двора. Все повече придворни им бяха длъжници. Точно те ли трябваше да са доверениците на маркизата? — запита се гневно Морпа. Да, тя беше

техният коз. И други, разбира се, я обожаваха: маршал Дьо Сакс, мосю Льо Бел, първият камердинер на Негово Величество, маркиз Дьо Пюизиол — и него бяха купили като генералния финансов контролор Машо д'Арнувил. Да не говорим за мосю Жанел, генералния директор на кралските пощи. Морпа стисна устни. Преди няколко дни научи нещо невероятно. Подозрението му, че някой проверява пощата, и то не само кралските пощенски карети, а и някои частни куриери, се потвърди.

Графът решително вирна брадичка. Имаше план. Крайно време беше кралят да разбере каква змия носи в пазвата си. Морпа зави с енергични крачки и влезе в северното крило на двореца.

Само след няколко минути застана пред покоите на кардинал Дьо Роан. Тази вечер висшият духовник даваше прием в чест на архиепископ Дьо Ларошфуко. Франсоа Жером дьо Ларошфуко, братовчед на Морпа, бе пристигнал във „Версай“ от Рим и щеше да остане само няколко дни. Архиепископът изпълняваше длъжността кралски посланик във Ватикана. Очакваше го блестящо бъдеще. Скоро щеше да стане кардинал, а се говореше също, че *Grand Aumonier du Roi*^[3] кардинал Дьо Роан, който беше вече на възраст, смята да го направи свой наследник.

— Колко се радвам да ви видя, скъпи братовчедо! — Морпа целуна ръка на архиепископа и поздрави учтиво кардинал Дьо Роан и другите гости. Присъстваха монсиньор Бойе, отец Перюсо, граф Д'Аржансон и Кристоф дьо Бомон, новият архиепископ на Париж.

— Как сте? Мога ли вече да ви поздравя с кардиналски сан? — попита Морпа.

Ларошфуко се усмихна.

— Да, мисля, че можете, но официалната церемония ще се състои чак през април. — Отпи глътка вино и добави: — През декември ще се върна в Двора.

— Чудесни новини, скъпи братовчедо.

— Трябва да призная с каква радост очаквам завръщането във „Версай“ след две години в Рим. Още повече че папата ме натовари със свещената мисия да защитавам интересите на Светия престол в родината си.

— Негово Светейшество е много проникателен, щом е разбрал колко спешно се нуждае Двортът от хора като вас — намеси се

архиепископът на Париж, който стоеше до тях.

Едва 43-годишен, той беше твърде млад за високия си сан, но тясното му лице излъчваше силна енергия. Бомон беше известен със строгите си религиозни принципи. Дълго се бе колебал дали да заеме поста архиепископ на Париж и прие едва след изричното настояване на краля.

Архиепископ Дьо Ларошфуко му кимна с благодарност.

— Разкажете ми какво ново има в Париж и Версай — помоли той. — С безкрайно учудване научих, че кралят все още е влюбен в мадам Дьо Помпадур.

Морпа изкриви уста.

— Да, за нещастие. Отскоро дамата играе театър, за да забавлява любовника си.

— Театър? — учуди се още повече архиепископът.

Граф Д'Аржансон се присъедини към тях с чаша в ръка.

— Маркизата определя не само какви пиеси ще изпълнява трупата, а и кой има право да седи редом с краля в зрителната зала. Само си представете! Негово Величество седи сред буржоа с купени или откраднати титли!

Архиепископът очевидно не повярва на думите му. По-късно, когато отидоха да вечерят в съседния салон и лакеите им сервираха първото ястие, той отново подхвана темата.

— Бог ми е свидетел, господа, аз бях твърдо убеден, че тази жена няма да се задържи в Двора повече от няколко седмици.

— Влиянието ѝ върху Негово Величество е застрашително — обади се мосю Бойе и костеливите му пръсти стиснаха крехката кристална чаша. — Но това не е за учудване, като имаме предвид, че маркизата постоянно общува с поети и философи от Париж, до един еретици. Тази жена застрашава реда и правото в държавата!

Духовниците разказаха на Ларошфуко, че след смъртта на дофината кралят за малко се отвърнал от любовницата си, но после двамата отново се сблизиха.

— Според мен положението е още по-лошо отпреди. Негово Величество я отрупва с подаръци и открито показва колко държи на нея — заключи кардинал Дьо Роан.

— Не бива да се предаваме — Д'Аржансон си отрязва второ парче фазан. — Още един аборт и нищо чудно въпросът да се уреди от само

себе си. Дамата очевидно е доста крехка...

— Не можем да разчитаме на това — отсече монсиньор Бойе.

Морпа остави вилицата и се обърна към духовника:

— Досега само два фактора са успявали да отделят краля от метресите му. Първо, натискът на Църквата, който, ако позволите да отбележа, трудно постига успех, и второ...

— Простете, мосю Морпа — прекъсна го новият архиепископ на Париж, — но точно там е въпросът. Църквата е длъжна да се намеси. — Строгийт, но мелодичен глас увеличава слушателите. Морпа разбра защо цял Париж се стича на проповедите му. — Как свещениците ще учат простите хора в енориите си на морал, как ще ги задължават да спазват Божиите закони, след като кралят не ги зачита?

Морпа се отказа да обяснява втория фактор, който би могъл да откъсне краля от метресата му. Архиепископ Дьо Бомон очевидно умееше да убеждава хората в правотата си. С него в столицата щеше да завее друг вятър — министърът беше убеден в това.

— Вие сте абсолютно прав. Църквата е длъжна да се намеси — повтори тихо Морпа и отново се замисли за собствените си планове. Новият архиепископ също щеше да получи роля в тях.

В края на март приключи първият сезон на театъра. Последното представление се състоя на 18 март и донесе пикантна изненада. Кралят покани съпругата си да гледа пиесата.

Жан научи новината от херцог Дьо Лавалиер и пребледня.

— Божичко, защо точно днес? Ще играем *Le Prejuge a la mode*. Какво ще си помисли кралицата?

Комедията разказваше историята на мъж, който става за смях пред обществото, влюбвайки се в собствената си съпруга.

— Ирония на съдбата — отговори весело графиня Д'Естрад, която ѝ гостуваше.

Скоро стана ясно, че дофинът и двете му сестри също ще присъстват на представлението, и Жан се почувства още по-зле. Искаше ѝ се да промени програмата, но всички покани вече бяха раздадени, а и беше трудно да променят сцената, декорите и костюмите само за един следобед.

Накрая реши да отиде при херцогиня Дьо Люин, която след въвеждането ѝ в двора изпълняваше ролята на посредница между нея и кралицата.

— Много ви благодаря, че се съгласихте да ми отделите няколко минути... — започна колебливо Жан, щом херцогинята я прие.

Мадам Дьо Люин носеше скромно боне, изпод което се подаваха посивелите ѝ коси. Лицето ѝ излъчваше любезност. По възраст Жан можеше да ѝ бъде дъщеря.

— Заповядайте, седнете. Какво ви води при мен, маркизо? — попита тя и остави гергефа си.

Жан реши да бъде напълно откровена.

— Съжалявам, че ви занимавам с тези неща, херцогиньо, но вероятно знаете за намерението на Нейно Величество кралицата да дойде на театралното представление довечера.

Мадам Дьо Люин кимна.

— По желание на краля. Чух за това. — В гласа ѝ звънна съжаление.

— Аз съм безкрайно щастлива, че кралицата ще ми окаже честта да ме гледа на сцената, но за нещастие научих за идването ѝ едва днес, иначе щях да включа в програмата някоя по-подходяща комедия.

— Какво имате предвид?

— Ще представим *Le Prejuge a la mode*.

— О! — Херцогинята я погледна малко объркано, но после се засмя. — Според мен, маркизо — продължи тя след добре премерена пауза, — Негово Величество кралят вероятно не е знаел, че довечера ще представите точно тази пиеса, но кралицата ще ви бъде много благодарна, защото аз веднага ще я уведомя какво ще гледа.

— Много ви благодаря — поклони се учтиво Жан.

— За мен беше удоволствие, маркизо.

Въпреки очакванията представлението премина с голям успех. Мария Лешчинска се появи с децата си. Казаха, че Мария Жозефа страдала от неразположение, но Жан предположи, че дофинът ѝ е забранил да гледа такава неподходяща пиеса. Началното сърдечно отношение между нея и саксонската принцеса доста охладня, откакто младата жена живееше изцяло под влиянието на дофина и сестрите му. Мария Жозефа избягваше да говори с нея, само я поздравяваше. Очевидно се опитваше да забрави, че кралската метреса е изиграла важна роля за осъществяването на брака ѝ.

Дофинът и сестрите му изгледаха пиесата с каменни лица. За разлика от тях кралицата явно се забавляваше. Следеше сцените с

ведро лице, а след края заръкопляска заедно с другите зрители.

— Очарователно представление, маркизо.

— Ваше Величество е много добра към мен. Радвам се, че ви хареса — отговори Жан с дълбок реверанс.

Мария Лешчинска кимна. Негримираното ѝ лице светеше.

— Намирам съдържанието на комедията за много поучително — заключи тя и Жан бе готова да се закълне, че е видяла в кафявите ѝ очи иронични искри.

[1] Привилегия, давана на избрани приближени свободно да влизат на церемонията по обличането на краля. — Бел.прев. ↑

[2] „Тримата братовчеди“. — Бел.прев. ↑

[3] Длъжност в двора, заемана от висш прелат, обикновено кардинал, който отговаря за всички църковни дела на държавата. — Бел.прев. ↑

Следвайки ритъма, установил се с годините, през пролетта кралят замина за Фландрия при войската. Жан реши да прекара седмиците на отсъствието му в двореца „Креси“.

Преустройството на сградите и изграждането на новия парк беше в пълен ход. Веднага след като пристигна в Креси с Александрин, Жан обиколи имението с Абел, който бе дошъл да я види, и остана очарована от просторния парк, огрян от пролетното слънце.

Двамата спряха край канала и се загледаха към високия склон. Терасирането му бе почти приключено и гледката беше впечатляваща. Жан обичаше мирната, идилична атмосфера на „Креси“.

— Струва ми се, успяхме.

— Да — кимна Абел. — В началото си мислех, че този планински склон ще разваля цялата гледка.

Жан се усмихна, стисна ръката му и размаха розовия слънчобран.

— Искам веднага да ми кажеш има ли жена в живота ти — заповяда с усмивка тя.

Радваше се да има Абел само за себе си — във „Версай“ двамата се срещаха редовно на вечеря и в театъра, но твърде рядко им се удаваше възможност да останат насаме.

Брат й сведе глава.

— Жена ли? Не, няма жена.

Жан не му повярва, защото Абел беше красив мъж и жените направо се биеха за него.

— Кажи ми коя е. Обещавам да не се разсърдя. Сигурно е от Париж...

Абел поклати глава.

— Повярвай, Жан, в живота ми няма жена.

— Е, ще се примиря с този отговор — тя го хвана подръка. — Знаеш ли, сега си добра партия.

В гласа ѝ прозвуча искрена радост. Малко преди да замине за Фландрия, Луи даде благородническа титла на баща ѝ. Франсоа Поасон получи имението „Вандиер“ и стана „синьор“. Така Абел се сдобил с правото да носи същата титла.

— И защо смяташ така? — засмя се Абел. — Сигурно защото един ден вероятно ще стана маркиз?

Жан разбра колко по-важна е титлата за нея, отколкото за него. Тя искаше да е сигурна, че Абел ще заеме полагащата му се позиция в Двора.

— Според мен това е голямо отличие за нашето семейство, братко. — Гласът ѝ прозвуча строго.

— Несъмнено, но то не ми е нужно.

Тя въздъхна примирено. Брат ѝ беше невероятен, но имаше труден характер. Изобщо не се интересуваше от мястото си в обществото. Неговата страст бяха изкуството и архитектурата. Часове, даже дни наред говореше за известни художници и архитекти и му беше все едно дали е синьор или маркиз, дали живее в Двора, или не. Жан му завиждаше за младежкото безгрижие, защото самата тя вече знаеше колко важни са титлата и мястото в обществото.

— Според мен трябва да се ожениш.

— Стига, Жан! — простена театрално Абел.

— Говоря сериозно — остана твърда тя. — И съвсем честно ще ти кажа, че някои дами вече проявяват интерес към обвързване с теб.

Абел я погледна смаяно.

— Да не би да твърдиш, че са идвали да те молят за ръката ми?

— Не, разбира се! — засмя се Жан. — Тези работи не стават така. Започва се с леки намеци, които постепенно стават по-ясни. Впрочем, дамите са очарователни. Интересуваш ли се за кого става дума? Дъщерята на маршал Дьо Лаувандал, младата мадмоазел Дьо Лавалиер, принцеса Дьо Шиме...

— Жан!

Абел се отдръпна от нея, ала тя не се отказваше толкова лесно.

— Рано или късно ще се наложи да се ожениш. Защо да не избереш най-добрата партия сега, когато имаш отлични възможности?

— Няма да се оженя! — извика решително Абел.

„Положението е абсурдно“, рече си развеселено Жан. Някога, когато ѝ заповядаха да се ожени за Шарл, тя много искаше да е на

мястото на брат си... да има неговите възможности. Мислите ѝ продължиха нататък. Всъщност тя и днес нямаше избор. Да, беше официална метреса, но какво ще стане, ако един ден кралят престане да я обича? Изпитваше известно успокоение, че семейството ѝ е получило титла и имение и баща ѝ има право да предава тази титла на бъдещите поколения. Тя не разполагаше с никакви привилегии... освен ако не роди дете на Луи. Лицето ѝ потъмня. След два спонтанни аборта едва ли ще успее... Но да не мисли повече за себе си.

— Ако един ден все пак размислиш, братко... — гласът ѝ изразяваше надежда.

Абел избухна в смях.

— Ако размисля, ще дойда при най-страхотната сватовница във Франция — при теб.

* * *

Пари дьо Монмартел излезе от срещата с чуждестранните банкери много доволен и се качи в каретата. Разговорите минаха добре. Вече беше сигурен, че кралят ще получи необходимите му пари, за да продължи войната.

Слънчевият майски ден още повече повдигна настроението му. Недалеч от площад „Вандом“ каретата спря и банкерът слезе, за да отиде в магазина на бижутера Берже. Бе поръчал скъпо колие за младата си съпруга и искаше да види напредва ли изработката му. Колието се състоеше от редица розови и бели диаманти и се отличаваше със свършена красота. Пари дьо Монмартел си представи как ще реагира съпругата му и се засмя. Изпитваше потребност да ѝ прави скъпи подаръци. Мари-Ан дьо Бетюн произхождаше от достопочтеното благородническо семейство Сюли и той се стремеше да отговори на очакванията ѝ. Още не можеше да повярва, че преди две години младата жена се съгласи да стане съпруга на един от най-богатите финансисти в страната.

— Отлична работа — отбеляза Пари дьо Монмартел, нареди на секретаря си да плати и излезе навън, размахвайки бастунчето си.

* * *

Множеството, изпълнило площада, зарева. Уличният певец Феро се метна върху паметника на Франсоа I, накриви шапка, зае удобна поза и запя.

Слушаха го не само бедни хора, но и богати граждани. Всички харесваха песните му. Феро винаги заставаше нависоко, за да вижда надалеч. Знаеше, че всеки миг може да се появи полиция, но се стараше да не мисли какво го очаква, ако го заловят. Уличният хлапак Пиер, който раздаваше листчетата с текста на слушателите, също бе получил строго нареждане да се оглежда за полицаи и тайни агенти, Феро задрънка с лютнята и запя най-новата си песен:

*Тя е буржоазка малка,
ала живее като курва жалка.
Нали жена е, харесва я Луи,
а тя пък се продава за пари, пари, пари...*

Зрителите избухнаха в смях. Феро прокара ръка по лютнята.

Пари, пари, пари...

— Тя е курва! — изкрещя гневно дрипава жена с мазни коси. — Има се за нещо голямо, ама не е! Ние гладуваме, а тя купува дворци и прахосва парите на краля!

Феро вече знаеше как реагират хората. Преди две седмици получи поръчка да обикаля града и да изпълнява новата песен. Моментът беше избран умело — парижани прекараха дълга, сурова зима, продължителната война повиши цената на хляба, много хора гладуваха.

Феро си спомни, че вчера сред навалищата видя човек с отрязана дясна ръка. В последно време по улиците просека все повече осакатени войници на краля. Лицето на мъжа пламтеше от

възмущение. „Оная Помпадур даже си е построила театър, а тия пари щяха да стигнат цял Париж да се снабди с хляб“ — развика се гневно той и хората му повярваха.

Възможно ли беше един театър да струва толкова скъпо? Феро нямаше представа как изглеждат сцената и зрителната зала и какво правят актьорите. Но сигурно беше вярно. Разправяше се още, че мадам Помпадур имала баня от чисто злато и огледала с диамантени рамки.

Ала докато наблюдаваше жената с мазните коси, Феро за пореден път се запита дали пък сакатият войник и тази жалка кресла не са получили богато възнаграждение за услугите си — като него. Всъщност, какво го интересуваше? По-добре да си изпее песента и да се маха.

*Вижте жалката мръсница,
станала е кат старица,
по зъбите — петна жълтеят.
Парцал е тя мръсен, парцал, парцал,
с дух от тялото отдавна отлетял...*

Преди да завърши куплета, Феро забеляза как Пиер сваля шапка и започва да му маха възбудено. Уличният певец завърши изпълнението си с шумен акорд, поклони се пред публиката, скочи от паметника и се скри в тълпата.

Двама полицейски агенти крачеха с извадени саби към множеството. Хората захвърлиха листчетата с текста на песента и се разбягаха.

* * *

Пари дьо Монмартел стоеше пред бижутерския магазин и се наслаждаваше на върволицата от карети, носилки и пешеходци по улицата. Скоро обаче се появиха първите бягащи хора и той проследи с учудване как двама полицаи разпръснаха тълпата край паметника.

Паважът се покри със захвърлени листове хартия. Банкерът набучи един на бастуна си и го вдигна, любопитен да разбере какво пише.

*Парцал е тя мръсен, парцал, парцал,
с дух от тялото отдавна отлетял...
Продажна, гнила и дребна е душата,
простотии само ѝ сипят устата.
Да, долна е тая пуста Поасон, сон, сон.*

Пари дьо Монмартел се вцепени. Прибра листа в джоба на жакета и забърза към каретата си. Доброто му настроение отлетя в миг.

* * *

Щом се прибра у дома, той се заключи в кабинета си и отново прочете текста на песента. След кратък размисъл реши да говори с мосю Бериер, а после да уведоми маркизата. Бериер беше новият главен полицейски лейтенант на Париж. Наскоро замени оттеглилия се Фейдо дьо Марвил и се ползваше с благоволението на дворцовия banker.

Главният полицейски лейтенант пристигна само след няколко часа. Прочете текста на песента и се намръщи.

— Това не е само оклеветяване на маркизата, а и обида на Негово Величество — заяви сериозно той.

— И аз съм на това мнение, мосю Бериер — подкрепи го Пари дьо Монмартел.

— Не смятате ли за редно да уведомим краля?

Банкерът замислено поклати глава.

— Не. Първо трябва да открием нещо конкретно. Вижте, проблемът е, че случаят попада в сферата на отговорност на мосю Морпа.

— Точно така — потвърди Бериер. Службата му беше подчинена на министъра.

— А както вероятно знаете, отношенията между маркизата и графа са доста трудни. Убеден съм, че мосю Морпа или няма да проведе разследване, или ако го проведе, то няма да е в интерес на маркизата — добави след кратка пауза банкиерът.

— Разбирам. Вие бихте желали засега мосю Дьо Морпа да не узнава нищо за случващото се — заключи спокойно Бериер.

— Точно така — отвърна Пари дьо Монмартел. Новият главен полицейски лейтенант очевидно схващаше бързо.

— Ще видя какво мога да направя. Никак не е просто да пазим делата в тайна от министъра.

— Разбирам ви напълно, ала маркизата ще ви бъде много задължена, ако се постараете, мосю Бериер.

Зарадван, шефът на парижката полиция се усмихна.

— Ще направя всичко по силите си, мосю.

* * *

Събуди я чуруликането на птичките. Слънцето влизаше в спалнята през тесния отвор между завесите. Жан се протегна сънено и отвори очи. Погледът към златния часовник на камината показваше вече десет. Спокойствието в Креси се отразяваше благотворно на съня ѝ. Във „Версай“ човек никога не можеше да се наспи. През последните седмици се чувстваше отпочинала и изпълнена с нови сили. Посегна към сребърното звънче и повика камериерката.

Скоро се чуха стъпки. Появи се Валери, скрила буйната си коса под чисто бяло боне.

— Добро утро, мадам, добре ли спяхте? — попита тя и сложи пантофите пред леглото.

— Да, благодаря, Валери — Жан изпита топло чувство към младото момиче, което ѝ прислужваше така предано след уволнението на Софи. Сръчна и пъргава, Валери вдигна завесите и ѝ подаде тънкия копринен халат.

— Моля те, Валери, кажи на мадам Дю Осе, че искам да се изкъпя.

— Разбира се, мадам. — Валери излезе и след малко отново се появи с чаша шоколад.

Жан пийна малко от горещата напитка и отиде в банята, където я посрещна благотворна топлина.

— Благодаря, това е всичко — каза тя на Валери, която проверяваше температурата на водата.

Изчака камериерката да излезе и тогава се съблече. За разлика от другите благородни дами тя се чувстваше неловко в присъствието на прислужниците и никога не се показваше пред тях гола.

Застана пред голямото огледало, поставено върху кафявочервен мрамор, какъвто покриваше стените и пода на банята, и съсредоточено огледа тялото си. Опънатата ѝ кожа блестеше перлена сред изпаренията, гърдите ѝ изглеждаха пълни и стегнати, хълбоците ѝ бяха приятно закръглени, а талията ѝ си оставаше все така тънка и грациозна. Лицето ѝ, обрамчено от дългата кестенява коса, не бе загубило красотата си. През последните години скулите ѝ се бяха очертали малко по-ясно, а очите и пълните устни изпъкваха по-силно. Беше вече на 25 години — не младо момиче, а зряла жена. Опита се да се види с очите на Луи и се засмя. Беше убедена, че е красива, но понякога се питаше дали кралят ще продължи да я намира привлекателна, когато остарее. Както винаги, когато мислеше за това, я обзе безпокойство. Луи беше мъж с горещ темперамент, с буйни страсти, а Дворът гъмжеше от красиви жени, жадуващи да му се отдадат. Замислена, тя се отвърна от огледалото и влезе в голямата вана. Топлата вода, ароматизирана с портокалови цветове, санталово дърво и рози, я отпусна и успокои. Дали някой ден Луи ще се откаже от нея заради някоя по-млада? Връзката между тях беше толкова силна, че в момента това ѝ се струваше невъзможно. Жан се облегна назад и затвори очи.

Луи ѝ липсваше — дрезгавият му глас, начинът, по който я гледаше с тъмните си очи, усещането на топлото му тяло, притиснато нощем към нейното, миризмата на кожата му, ласките, които продължаваха да я вълнуват като през първите им дни.

Радваше се, че той ще се върне скоро. През юли френската армия завладя Лафелд и се подготвяше да атакува Берхен-оп-Зом. Луи разчиташе военните успехи да му осигурят добра стартова позиция при започване на мирните преговори.

Жан въздъхна тихо. Отдалечаването от изнервящия Версайски двор ѝ се отразяваше добре. В последно време не само се чувстваше

по-силна физически, но и имаше достатъчно време за размисъл. Сега, от разстояние, проблемите с придворните ѝ се струваха дребни, маловажни и беше безсмислено да ги превръща в драма. Вече беше в състояние да се смее на страха и вълнението си от анонимните писма. Как позволи на наглия граф Дьо Морпа да я извади от равновесие? Учудваше се на самата себе си. Графът просто ревнуваше, това бе съвсем ясно.

Все пак успя да покаже на Морпа къде му е мястото. След началото на театралния сезон той не участваше често в личния живот на краля. Досега Луи не бе възразил срещу отсъствието му.

Жан излезе от ваната и се уви в приготвената хавлия. Изсуши се набързо, облече отново халата, обу пантофите и позвъни за камериерката, за да ѝ помогне да се облече. В „Креси“ не идваха посетители за утринния тоалет и всичко ставаше много бързо. Мадам Дю Осе стегна корсета, после върза двете фусти. Жан отказа кринолин и избра бяла дневна рокля, чиято пола се отваряше в триъгълник върху фуста от дантели и волани, а нагоре образуваше същата форма, само че там триъгълникът бе украсен с панделки.

Александрин вече я чакаше с нетърпение. Тригодишното момиченце се хвърли в прегръдките на майка си, сякаш не се бяха виждали дни наред. Руси къдрици обрамчваха прелестната главичка.

— Маман, маман, сънувах фея!

— Сънувала си фея? — повтори с усмивка Жан, вдигна я на ръце и я целуна.

Малката кимна възбудено.

— Пожела ли си нещо, ангелчето ми?

— О, да! — И Александрин се зае да описва подробно красивия си сън.

Денят беше слънчев и топъл. Жан остави работата за следобед и да излезе навън с малката. Придружени от мадам Дю Осе и бавачката, двете разгледаха новите градини със зеленчуци, с подправки и с млади овощни дръвчета.

— Виж, съкровище, малините вече са узрели — Жан откъсна няколко червени плодчета. Александрин умираше за малини. Веднага ги глътна и засия.

— Сладки са — заяви доволно тя и размаза малко сок по бузките си.

— Да, скъпа, също като теб — засмя се Жан, пое кърпичката, която ѝ подаде бавачката, и избърса лицето на дъщеря си.

Двете се запътиха бавно към двореца. Откъм входната алея долетя тропот на коне и скърцане на колела. Явно им идваха гости. Появи се златножълта карета с двама лакеи, облечени в същия цвят. Със спирането ѝ притичалите слуги отвориха вратичката и спуснаха подвижната стълбичка. Слезе достолепен господин с позлатен бастун в ръка.

Жан го позна отдалеч. Пари дьо Монмартел. Ходеше изправен и горд както винаги, но за пръв път ѝ направи впечатление, че се движи бавно и леко сковано. Сребърносивият жакет му стоеше безупречно. Носеше обичайната си дълга, напудрена перука, защото не се водеше по новата мода в Двора и защото не криеше възрастта си — наскоро бе навършил 57 години. Въпреки дългия път от Париж дотук по облеклото му не се виждаше нито една гънчица, а по лъскавите обувки нямаше дори една пращинка.

Жан остави Александрин при бавачката и изтича да го посрещна.

— Мосю Пари дьо Монмартел!

Мъжът се поклони тържествено.

— Маркизо. Извинете ме, че се появявам без предизвестие.

— Да ви извиня? Но моля ви! — засмя се тя. — Знаете, че винаги се радвам да ви видя. Честно казано, през последните седмици се наслаждавах на твърде много спокойствие.

Двамата влязоха в салона и лакеят веднага поднесе разхладителни напитки. Отскоро готвачът приготвяше много приятна смес от охладена вода, мента, лимон и гренадин. Банкерът огледа одобрително издържания в бяло и жълто салон и отпи голяма глътка от освежителното питие.

— Боя се, че не само копнежът да ме видите ви е накарал да изминете дългия път от Париж до „Креси“ — подхвана Жан.

— Не искам да ви притеснявам, маркизо, но е точно така. — Пари дьо Монмартел остави чашата. Лицето му изведнъж бе станало сериозно. — Откровено казано, тревожа се. Наскоро по случайност станах свидетел как уличен певец изпълняваше песен, посветена на вас, а един хлапак раздаваше листове с текста...

Извади от джоба си лист хартия и го подаде на Жан.

— Парцал е тя мръсен, парцал, парцал, с дух от тялото отдавна отлетял... — Жан не дочете стиховете до края. Изкриви презрително устни и вдигна рамене. — Да, тъжно е, но вече свикнах да ме очернят по всякакви начини. Ако питате мен, хората, написали това, трябва да бъдат затворени в Бастилията. Те обиждат не само мен, а и своя господар, краля!

— Права сте, маркизо, но това не е анонимно писмо, а текст на песен и се разпространява целенасочено из Париж.

— Целенасочено?

— Точно така. Песента не само се пее; тя е напечатана, за да я прочетат възможно повече хора. Хартията е скъпа. Никой уличен певец няма толкова пари.

Жан разбра накъде бие гостът ѝ и потръпна.

— Значи някой от Двора се опитва да разпространява тези мръсни лъжи по мой адрес и в Париж?

— Това е истината. — Банкерът я гледаше сериозно с кафявите си очи. — Вече уведомих мосю Бериер, новия главен полицейски лейтенант на Париж, и го помолих за помощ. Вчера получих потвърждение, че песента е била изпълнена на други два площада в града и пак са раздавали текста.

След кратко мълчание Жан поклати глава.

— Не знам... — трудно ѝ беше да повярва, че някой я мрази толкова силно. И без това не се ползваше с добро име, защо искат да ѝ навредят още повече? — Благодарна съм на мосю Бериер, задето се е заел лично с моя случай — продължи след малко тя. — Трябва да решим как ще постъпим. Защото онези очернят не само мен, но и Негово Величество краля. Същевременно си мисля, че не бива да надценяваме тази улична песничка...

Пари дьо Монмартел решително поклати глава. Очевидно не споделяше мнението ѝ.

— Вижте, мосю, понякога придаваме твърде голямо значение на дреболии. В Париж открай време се пеят мръсни песнички за кого ли не, а вие самият още в самото начало ме предупредихте, че като метреса ще бъда заобиколена от завистници.

— Права сте, но...

Жан стана и се усмихна.

— Хайде да разгледаме двореца, за да престанете да мислите за лоши неща. Надявам се да останете за вечеря.

Докато му показваше библиотеката и стаите за гости, двамата водеха учтив разговор, но bankerът си остана все така замислен. Жан бе решила да не позволява никакви си жалки памфлети да я извадят от равновесие. За съжаление не подозираше колко голяма грешка прави.

* * *

Само няколко дни след посещението на Пари дьо Монмартел пристигна радостната новина, че френската армия е влязла в град Берхен-оп-Зом. Падна още един бастион на нидерландците и Луи реши да се върне във Франция още в края на септември. Писа ѝ за намерението си да спре за кратко в двореца Компьен — надявал се тя да го чака там, за да удовлетвори на спокойствие копнежа си по нея, преди да се върне във „Версай“. Писмото беше нежно и я развълнува дълбоко. Прекрасно щеше да е да прекара няколко дни сама с Луи, преди дворът да се премести във „Фонтенбло“ както всяка есен.

На път за Компьен Жан смяташе да остане няколко дни в Париж, да се види със старите си приятели и с Абел. Отиде на представленията в „Комеди Франсез“ и Парижката опера, вечеря в градския дворец на херцог Дьо Лавалиер, излезе на покупки. Веднага ѝ направи впечатление колко се е променил градът. Някогашната жизнерадост бе изчезнала, цареше потискаща атмосфера. Хората явно страдаха от войната. По улиците просека стотици осакатени в сраженията войници.

Жан потегли към Компьен дълбоко замислена.

* * *

Срещата ѝ с Луи беше бурна и страстна. Двамата бяха копнели един за друг и физически, и душевно.

Месеците, прекарани на бойното поле, бяха изваляли тялото му. Жан милваше възхитено мускулестите му ръце и крака, огрени от

матовата светлина на свещите. Отдавна бе минало полунощ. Луи пристигна в Компьен вечерта и двамата най-сетне бяха сами.

След малко кралят се отдели от нея и стана, за да налее вино в две чаши. Жан се взираше в гърба му, все още замаяна от бурния любовен акт. Познаваше всяка подробност от тялото му и още по-силно ѝ се искаше да го нарисува без никаква дреха.

Явно усетил, че тя го наблюдава, Луи се обърна и ѝ подаде чашата с иронична усмивка.

— Харесва ли ви това, което виждате, мадам?

Жан бе обзета от смущение — пронизващият му поглед все още извикваше червенина на бузите ѝ.

— Харесване е слаба дума за възхищението ми, сир — отвърна тихо тя и отпи глътка вино.

Кралят отново се отпусна в леглото до нея.

— Е, аз мога само да ви върна комплимента. — Помилва голото ѝ тяло и я погледна строго. — Седмиците, които сте прекарвали без мен, са ви се отразили толкова добре, че започвам да се изпълвам с подозрения. Да не сте удостоили с благосклонността си друг мъж? — попита с привидна небрежност той и също отпи глътка вино.

— Друг мъж? — повтори неразбиращо Жан.

Пръстите му се преплетоха с нейните.

— Ами да. Мосю Дьо Ришельо ми е споменавал, че някога в Париж господата се биели за благоволенieto ви. Разбирам ги напълно.

Жан се смая. Шеги ли си правеше кралят, или наистина ревнуваше?

— Мосю Дьо Ришельо допуска голяма грешка, правейки заключения за живота на другите от собствения си живот — отговори язвително тя.

Луи се наведе над нея.

— Вие сте възхитителна, скъпа. Обиждате се от нещо, което всяка друга дама в Двора би приела като комплимент. Сега разбирам колко много ми липсвахте — въздъхна той и я целуна.

Жан беше щастлива, защото кралят очевидно се чувстваше добре. Победите бяха повдигнали духа му. Завоеванията в Нидерландия му осигуриха желаната позиция за началото на мирните преговори и края на войната.

— Маршал Дьо Сакс и английският лорд Къмбърленд вече се срещнаха, за да уточнят условията за преговорите. Маркиз Дьо Пюизиол и лорд Сендуич разговарят в Лиеж — разказа ѝ Луи на следващата сутрин, докато закусваха.

— Вярвате ли, че всички ще се съгласят да преговарят за мир? — попита с надежда Жан.

— Да. Ще се срещнат на неутрална територия. В Аахен. Датата е определена за следващата година.

Жан се замисли.

— Европа жадува за мир. Смятате ли обаче, че прусаците и англичаните са готови на отстъпки?

Луи кимна и си отчупи парче хляб.

— Длъжни са да го направят. Войната погълна огромни средства, всички държави задлъжняха за години напред. Ако най-сетне не спрем да се избиваме, ще полетим в пропастта.

Жан кимна. Знаеше, че дори братя Пари са в затруднено положение и с нетърпение очакват края на войната. Години наред бяха печелили от военните действия, но в последно време им ставаше все по-трудно да намират исканите от краля и министрите средства. Факт беше, че Европа е изложена на опасност от икономически и финансов колапс.

* * *

Жан и Луи прекараха в Компьен само няколко дни. Скоро се върнаха в Париж и заминаха заедно с целия Двор за „Фонтенбло“.

Кралят обичаше да ходи на лов, но тази есен се отдаде предимно на политически дискусии. Жан също му говореше за политика. Състоянието на страната се влошаваше. Непрекъснатите сражения между кораби почти спряха морската търговия, на която Франция дължеше голяма част от благосъстоянието си. Стопанството беше отслабено, а реколтата — толкова лоша, че през зимата ги чакаше глад. Бедняците в Париж вече гладуваха и сред народа тлееше недоволство. Жан разказа на краля за многото просяци по улиците и той помрачня още повече. Той самият усещаше, че поданиците му вече не го посрещат с предишното ликуване.

— Народът се нуждае от мир. Тази война продължи прекалено дълго.

Жан се уплаши. Луи очевидно реагираше чувствително на всички промени в страната. Тя си спомни подигравателните песнички по неин адрес и се зарадва, че кралят не знае нищо за тях. Наивно си затвори очите пред реалността и повярва, че мирът и стопанското оживление ще повдигнат духа на народа и парижани ще престанат да я очернят.

Жан остана възхитена от китайския порцелан, който ѝ показваше мосю Дюво. Мястото му беше в „Креси“. Белите чашки за чай и чинийките с шарки в червено и златно изглеждаха невероятно крехки, а изработката беше невероятна. В Европа по подобен начин работеше само фабриката за порцелан в Майсен. Жан съжеляваше, че никой майстор във Франция не е в състояние да произведе такава красота.

— Ще взема този сервиз. Моля, изпратете ми го заедно с другите неща.

— За мен е чест, маркизо. — Мосю Дюво се поклони раболепно.

Жан кимна учтиво и му позволи да я придружи до изхода. Беше началото на ноември и тя бе дошла на разходка в столицата. В последно време не идваше често. Двамата с херцог Дьо Лавалиер вече подготвяха следващия театрален сезон. Смятаха да представят няколко нови пиеси, сред които *Le mariage fait et rompu*^[1] от Дюфрене и *Les Dehors trompeurs*^[2] от Боаси, както и няколко опери. Жан поръча от столицата платове и аксесоари за костюмите, а после намина при мосю Дюво.

Навън духаше неприятен студен вятър. Небето висеше сиво и мръсно над големия град и тя потрепери. Зимата идваше и смяната на сезона я изпълни с меланхолия. Мразеше студените месеци.

Както винаги, около каретата ѝ се бе събрала тълпа. Хората се отдръпнаха, за да ѝ сторят място, но продължиха да я зяпат безсрамно, за да запомнят някоя пикантна подробност и да има за какво да говорят през следващите дни.

Вместо да се качи бързо в каретата, както правеше обикновено, Жан забави крачка. Дотолкова беше свикнала с напудрените и намазани с руж физиономии на придворните, че тези голи лица с бръчки и неравности, със зачервени от студа бузи и белези от шарка я изпълниха с неловкост. Все пак успя да се усмихне любезно, но бързо извърна глава.

Кочияшът отвори вратичката, един от лакеите ѝ подаде ръка, за да ѝ помогне да се качи. Тъкмо стъпи на стълбичката, когато нещо прелетя във въздуха и плесна върху лакираната в синьо карета.

Жан изписка уплашено, ала в същия миг разбра, че някой е хвърлил по нея развален домат.

— Курво! Унижаваш нашата кралица и крадеш парите на краля!
— изкрещя гневен глас.

Лакеите се втурнаха към непознатия, но той бързо изчезна в тълпата.

— Курво! — долетя гласът му отдалеч.

Жан се разтрепери неудържимо. Сокът на домата бе пръснал върху ръкава ѝ и върху фината материя се бе образувало грозно червено петно сякаш от кръв. Картината остана запечатана в паметта ѝ.

В прилив на гордост и за да не покаже страха си, тя се обърна към тълпата с високо вдигната глава. Четеше по лицата им като в отворена книга. Някои хора бяха уплашени и я гледаха с ужас и съжаление, други обаче бяха обзети от злобна радост и я зяпаха безсрамно. Те ме мразят, помисли си тя и потрепери. Парижани вярваха в небивалиците, които разпространяваха зложелателите ѝ. Обвиняваха я, че пилее богатството на краля, унижава кралицата и е ненаситна за власт и богатство.

Дълго след като седна в каретата си и потегли към Фонтенбло, Жан продължи да вижда пред себе си лица на гладни парижани.

* * *

Мосю Бериер се поклони толкова дълбоко, че едва не загуби равновесие.

— Вие ми оказвате твърде голяма чест, маркизо.

Жан му кимна любезно. Бе помолила главния полицейски лейтенант на Париж да се срещне с нея в градския дом на Пари дьо Монмартел. Банкерът покани мосю Бериер да се настани в едно от креслата в кабинета му.

— Миналата седмица се случи нещо крайно неприятно, мосю Бериер — започна без увъртания bankerът. — Пред магазина на мосю

Дюво тълпата нападнала маркизата. Народът гневно изразил недоволството си.

— И аз чух за това. Отвратително!

Жан се разхождаше нервно напред-назад, но като чу думите на полицейския началник, спря.

— Мосю Бериер, много ви моля да откриете кой пуска подигравателните песнички по мой адрес. Трябва да знам дали обикновените граждани си правят шеги, или някой целенасочено се опитва да опетни доброто ми име. — Въпреки нервността си тя говореше овладяно и властно.

— Уверявам ви, че ще направя всичко, за да заловя извършителя, мадам. Налага се обаче да действам предпазливо, защото граф Дьо Морпа е издал заповед всяко очерняне на Негово Величество да се преследва неумолимо и да се наказва най-строго, ала същевременно е заповядал да не обръщаме внимание на клеветите срещу вас — обясни Бериер с видимо смущение.

Жан присви очи.

— Това не ме учудва особено — промълви тихо тя. Знаеше, че министърът няма особен интерес да защитава доброто ѝ име. Сигурно се радваше, че парижани ѝ се подиграват със зловни песнички.

— Разбирам в колко трудно положение се намирате, мосю Бериер — продължи тя, — но повярвайте, ще се постарая да ви се отплатя. Никога не забравям хората, на които дължа благодарност.

— Ще сторя всичко по силите си, маркизо. Повярвайте, за мен е огромна чест да ви служа. — Бериер отново се поклонил дълбоко и се сбогува.

Жан не беше в състояние да забрави случилото се пред магазина на Дюво. За първи път в живота ѝ я бяха нападнали физически, но не това беше най-страшното. Народният гняв я засегна много по-дълбоко от враждебността на висшите аристократи. Страшно ѝ беше да мисли, че хората имат толкова лошо мнение за нея.

— Недей така, Жан, в Париж се разпространяват памфлети за кого ли не — утеши я Абел, който на следващия ден я посети заедно с Льо Норман дьо Турнем.

Тя поклати глава.

— Не разбирам защо се говорят такива неща за мен.

Льо Норман дьо Турнем вдигна рамене. Като бивш главен данъчен откупчик той беше свикнал с народното недоволство — хората мразеха събирачите на данъци, защото се обогатявали за чужда сметка.

— Времената са тежки, скъпа. Хората мръзнат и гладуват, затова се радват, когато има срещу кого да издигнат глас, за да излеят гнева си — обясни той.

Жан не беше убедена.

— Иска ми се да сте прав — промълви тя и се зае с писмата, наредени върху сребърната табла. Поне днес нямаше анонимно писмо. Затова пък бяха пристигнали две пакетчета. В едното имаше моистри от платове и Жан го остави настрана, за да ги разгледа по-късно. Второто представляваше кутия, в каквито обикновено изпращаха бижу или парфюм. Нито име, нито печат показваха от кого е. Жан огледа пратката от всички страни и внимателно отстрани восъка от шнуровете. Сигурно беше подарък. Непознати хора, надяващи се да спечелят благосклонността ѝ, често ѝ изпращаха подаръци.

Отвори пратката и видя вътре сребърна кутийка, също запечатана с восък. Не намери картичка.

— Странно пакетче... — пошепна тя повече на себе си, отколкото към двамата мъже.

Льо Норман дьо Турнем внимателно наблюдаваше действията ѝ и изведнъж скочи разтревожено.

— Почакайте!

Жан замръзна насред движението.

Без да каже дума, той взе кутийката от ръцете ѝ и я огледа внимателно.

— Щом няма подател, не бива да я отваряте лично.

— Какво ви притеснява?

— Не съм сигурен, но един откупчик на данъци, мой стар приятел, веднъж преживя крайно неприятна изненада с подобно пакетче.

Повикаха Гийом. Льо Норман дьо Турнем му нареди да сложи маска и дебели ръкавици и да отвори кутийката в съседното помещение.

— Наистина, скъпи чичо, намирам, че преувеличавате... — рече колебливо Жан, щом лакеят излезе.

— Може би сте права, но...

Силен гръм от съседното помещение прекъсна думите му.

В първия миг Жан се вцепени от уплаха. После скочи и последва мъжете, изтичали да видят какво става.

Черен дим изпълваше малкия салон. Върху масата, на която Гийом бе отворил кутията, лежах парченца стъкло. Лакеят свали от лицето си прашната маска и се закашля.

— Съжалявам, мадам...

Очевидно бе ужасен от настъпилия хаос.

— Няма за какво да се извинявате, Гийом — отвърна глухо Жан.
— Радвам се, че сте жив и здрав.

— В кутията имаше тъмна фиола. Отворих я и тя експлодира — разказа лакеят, когато се поуспокои.

Льо Норман дьо Турнем разгледа смръщено черния прах, покрил масата.

— Да не пипаме нищо, преди да разберем какво е.

Уплашени от гърма, отекнал в жилището, дотичаха мадам Дю Осе и Валери. Главната камериерка чу последните думи на Льо Норман дьо Турнем.

— Да повикаме ли доктор Кесне, мадам?

Жан едва сега осъзна какво са искали да й сторят и пребледня като смъртник.

— Бързо иди да доведеш доктора! — заповяда мадам Дю Осе, обърната към Валери. Ала момичето не реагира. Стоеше и с широко отворени очи се взираше в почернялата от прах масичка.

— Не ме ли чуваш? Върви да доведеш доктор Кесне!

Най-сетне Валери се отърси от вцепенението си и излезе тичешком.

* * *

Луи моментално прекъсна съвещанието си с граф Д'Аржансон и отиде при нея.

— Наистина ли пратката е експлодирала? — попита стъписано той.

Жан кимна. Случилото се беше кошмар, от който се надяваше да се събуди.

— Нямахте подател. Ако не беше мосю Льо Норман дьо Турнем...

Луи стисна ръката ѝ и се обърна към доктор Кесне, който беше настъргал малко прах на лист хартия и го миришеше.

— Смятате ли, че е отрова?

— Не, вероятно не. Само барут. Все пак ще го изследвам, за да съм сигурен.

Луи попипа кутията и рече:

— Граф Дьо Морпа ще се заеме с разследването. Някой от пажовете да го повика. Веднага.

Жан стисна зъби, за да не възнегодува срещу тази заповед. Не искаше графът да я вижда в това състояние, ала той беше министърът, на когото се подчиняваше цялата парижка полиция.

Морпа се появи само след минути и се поклони пред краля. Съобщиха му за случилото се.

— Поверявам случая във вашите ръце, графе. От само себе си се разбира, че разследването трябва да се води под най-строга тайна — заяви кралят.

— Разбира се, сир — отвърна Морпа и нареди на секретаря си да събере черния прах и стъкълцата от фиолата в кутийка. — Не се тревожете, маркизо, много скоро ще разберем дали съдържанието на фиолата е било отровно — допълни графът. Жан никак не хареса усмивката, плъзнала по тънките му устни.

* * *

Валери избяга навън. Нуждаеше се от чист въздух. Опита се да диша дълбоко и да се успокои, но цялата трепереше. Какво щеше да се случи, ако маркизата сама бе отворила пакета? В гърлото ѝ се надигна гадене. Подозираше кой е изпратил фиолата.

Какво да правя? — запита се отчаяно момичето, седна на стълбата и отпусна глава върху коленете си. Графът никога няма да ѝ позволи да си отиде. Ами ако с маркизата се случи нещо непоправимо?

* * *

След около седмица граф Дьо Морпа посети краля и Жан, за да им съобщи резултатите от разследването. В праха имало съвсем незначително количество барут.

— В стъклената фиола най-вероятно е имало малък фойерверк и при отварянето се е стигнало до лека експлозия. Навярно някой си е позволил лоша шега с маркизата.

— Наистина ли? — Жан го измери със студен поглед. Резултатът от разследването не я учуди ни най-малко. Дори фиолата да беше пълна с най-страшната отрова, той не би го съобщил пред краля.

— Да, маркизо. — Както винаги в присъствието на Луи Морпа олицетворяваше самата учтивост. — Ако бяхте отворили фиолата, нямаше да ви се случи нищо лошо — освен уплахата, естествено.

— Колко успокоително, мосю.

Той пренебрегна сарказма ѝ.

— Както и да е, надявам се резултатът от разследването да ви задоволява. Би било много по-страшно, ако някой наистина е искал да ви отрови, нали? — заяви Морпа толкова невинно и с толкова фалшива любезност в гласа, че Жан изпита желание да го зашлеви. Едва удържаше гнева си.

— Графът е прав. Успокойте се, мадам, във фиолата не е имало отрова — каза ѝ Луи по-късно, когато останаха сами.

Жан не каза нищо и той я прегърна утешително.

— Не се притеснявайте. Мосю Дьо Морпа ще стори всичко по силите си, за да открие кой си е позволил това безсрамие, и ще накаже виновника. Но и аз съм сигурен, че някой си е позволил лоша шега — Луи я помилва нежно по бузата. — Не виждам кой би имал интерес да ви отрови и изобщо да ви стори зло. Вие сте най-милата жена на света.

Гледаше я с искрена топлина и за момент Жан се изкуши да му разкаже всичко: за анонимните писма и за подигравателните песнички, за нападението в Париж и за грубостите на Морпа, за враждебността и обидите на придворните. Копнееше да се сгуши в прегръдката му и да му признае всичко, но съзнаваше, че е невъзможно. Откъде да започне? Той не би разбрал защо е мълчала досега. С мълчанието си допусна грешка, а нямаше как да върне времето.

Луи я помилва по косата и тя изпита чувството, че той знае какво става в сърцето ѝ.

— Страхувам се — призна тихо тя и това беше самата истина.

След експлозията на фиолата сънуваше кошмари, а денем трепереше, че наистина искат да я отровят или дори да ѝ посегнат с оръжие.

— Не искам да се страхувате — рече нежно Луи и прегръдката му за момент я обгърна в сладка илюзия за уют и сигурност. — Не бих понесъл да ви сторят зло.

* * *

Неприятен студен дъжд биеше по стъклата и въпреки огъня в помещението беше студено и влажно. Северните външни стени не позволяваха на кабинета да се затопли добре. Ала мосю Бериер не се притесняваше от студа. От опит знаеше, че на студено мисли по-добре. Докато четеше докладите на агентите, тревогата му нарастваше. Гладуващите и просещите в Париж непрестанно се увеличаваха. Проблемът ставаше все по-сериозен. Той въздъхна и се опита да се съсредоточи върху разследването на подигравателните песнички срещу маркизата. В този миг чу бързи стъпки и след секунди в кабинета нахлу секретарят му.

— Мосю Бериер, мосю Бериер! Току-що пристигна каретата на министъра! — извика задъхано младият мъж.

Бериер се учуди. Граф Дьо Морпа рядко идваше тук. Обикновено го викаше в кабинета си във „Версай“. Полицейският лейтенант машинално оправи кафявия жакет и шалчето на врата си, разтърси перуката и изпъна гръб.

Ударите на металния връх на бастуна възвестиха отдалеч приближаването на министъра.

— Графе, каква чест! — възкликна мосю Бериер, когато секретарят му отвори вратата с дълбок поклон, и скочи от стола си.

Морпа махна пренебрежително.

— Да си спестим учтивостите, съор Бериер — рече той, съзнателно подчертавайки буржоазния произход на полицейския

лейтенант с това обръщение. Така не оставяше съмнение кой от двамата е носител на властта. — Нямам никакво време.

Бериер учтиво наклони глава.

— Ще кажа направо — продължи графът. — Научих, че си губите времето с разследване на някакви жалки памфлети срещу маркиза Дьо Помпадур. И сте ангажирали с тази работа десетки агенти.

Бериер отдавна знаеше, че рано или късно министърът ще научи всичко, затова просто кимна.

— Да, но само доколкото в тези памфлети е засегната честта на Негово Величество, графе.

Морпа завъртя бастуна си.

— Желая да спрете това разследване. Нашите агенти са нужни за по-важни неща. Не се занимавайте с реномето на кралската метреса.

— Тук става въпрос за обида на Негово Величество — осмели се да възрази Бериер.

— Нима се опитвате да изразите друго мнение? — попита хладно Морпа.

Погледите им се срещнаха. Бериер много добре знаеше, че министърът не го харесва, защото не е раболепен като предшественика си.

— Разбира се, не, графе.

— Добре. Недвусмислено подчертавам, че става въпрос за заповед от моя страна.

— Тъй вярно, графе.

Министърът се обърна към вратата.

— За съжаление мадам Дьо Помпадур е малко истерична. Ако се впуснем да издирваме източника на клеветите и грубите думи по неин адрес, ще се наложи да ангажираме цялата градска полиция. Метресите на краля никога не са се радвали на особена популярност в града и това е напълно естествено. Помислете върху думите ми.

Бериер се усмихна учтиво.

— Разбира се, мосю.

Министърът излезе от кабинета му и Бериер изчака, докато ударите на бастуна му заглъхнаха в далечината. Седна отново на стола едва когато сградата утихна.

Лицето му пламтеше, по челото му се стичаха вадички пот. По-добре да свали перуката. От този момент нататък министърът щеше да го държи под око, това беше повече от ясно.

[1] „Сключен и разтрогнат брак“ — комедия, в която бракът е разтрогнат, защото всички смятат, че съпругът е починал, но тъкмо когато вдовицата се кани да се омъжи повторно, той се завръща. — Бел.прев. ↑

[2] „Вън лъжци“. — Бел.прев. ↑

В началото на годината Луи ѝ подари „Ла Сел-сен-Клу“. Сградата приличаше повече на голяма селска къща, отколкото на дворец, но тъкмо в това се състоеше очарованието ѝ. Жан я откри при една от разходките си и веднага я описа вьодушевно на Луи. Малкият дворец имаше неоченимото предимство да се намира недалеч от Версай и човек спокойно можеше да прекара там вечерта или края на седмицата. Луи също хареса интимната атмосфера на „Ла Сел“.

Жан започна да организира там празненства по различни поводи. Обикновено участваха не повече от 30 души. Тази вечер ориенталски ухания изпълваха сводестите помещения. Големите двукрили врати бяха отворени и разкриваха редица от разкошни покои. Блестящи златни материи покриваха стените, подовете бяха застлани с дебели персийски килими, в малки фонтани се плискаше вода, а придворните, облечени във фантастични роби, седяха под балдахини върху възглавници, наредени около ниски масички. Лакей с тюрбани, в дълги одежди сервираха напитки и отбрани ястия на фона на арабска музика.

— Прекрасна идея! — Херцогиня Дьо Бранка се отпусна върху възглавниците и разтвори ветрилото си. Огледа жадно тъмнокожия лакей, който ѝ наля вино, и попита: — Ваш ли е този момък?

— Мой? Не, разбира се — отвърна Жан, учудена от думите на херцогинята. Все пак се намираха във Франция, не в колониите. — Работи за херцог Дьо Ниверне, който беше така любезен да ми го предостави за вечерта.

Херцогинята отпи голяма глътка вино и проследи с поглед излизация лакей.

— Как смятате, дали слуховете, че тези момчета са щедро надарени от природата, отговарят на истината? — попита тя, без да си прави труда да говори тихо.

— Съжалявам, но не знам нищо по въпроса — отговори почти сърдито Жан.

Младият чернокож лакей беше достоен за уважение, но, подобно на повечето придворни, херцогинята нито за миг не се замисляше, че слугите също са хора с ум и сърце. Аристократите от „Версай“ се държаха така, сякаш на света съществуват само те. Камериерките и слугите представляваха неодушевени предмети, длъжни да ги обслужват. Жан не бе заплашена да стане като тях. Произходът ѝ я бе белязал завинаги. Освен това помнеше много добре как слугите обсъждат господарите си. Малката Франсоаз, сестра на готвачката, ѝ разказваше всякакви неща за персонала в дома на Льо Норман дьо Турнем.

Луи я помилва по тила и тя потрепери. Кралят разговаряше с граф Дьо Коани и херцог Д'Айен, но се обърна към нея.

— Е, прекрасна султанке, не знам за какво да ви поздравя повече — за това празненство или за невероятния ви костюм.

Жан се засмя поласкана. Тоалетът ѝ, ушит специално за тази вечер, наистина впечатляваше. Бяла, дълбоко изрязана роба, плътно прилепнала към тялото, с широки ръкави, подплатени с тънък муселин, цялата избродирана със злато. Под робата Жан носеше шалвари, а на краката си — турски копринени пантофи. В косата ѝ бяха заплетени наниз перли, зад лявото ухо бе затъкнато цвете, украсено с няколко пера.

— Радвам се, че и двете ви харесват, сир.

Погледът му се плъзна по тялото ѝ. Червените шалвари, които се подаваха изпод робата, със сигурност нямаше да се харесат на духовниците в Двора.

Кралят разгледа любопитно наргилетата, внесени от лакеите, и отбеляза:

— Вашето умение да се вживявате в нови роли не престава да ме вълнува, мадам.

— В крайна сметка си оставам една и съща — отвърна тихо тя.

Луи, облечен в скъпи одежди на османски султан, се наведе над нея.

— Тъкмо това ме възхищава у вас, мадам. Всяко ново преобразяване ми показва колко сложна личност сте.

Сигнал на фанфари прекъсна разговора им. Влязоха танцьорките: четири боси млади жени, загърнати в прозрачни воали,

дотичаха в салона и веднага се задвижиха в ритъма на музиката — отначало бавно, после все по-бързо.

Луи прегърна Жан, тя се облегна на гърдите му. За момент забрави грижите си и се наслади от сърце на близостта му и на прекрасното представление.

Още не бе преодоляла ужасната случка с избухналата фиола. Макар да се стараеше да се държи както винаги, оттогава проявяваше особена предпазливост и подозираше всеки около себе си. Миналата нощ даже сънува херцогиня Дьо Шатору. Двете пиеха чай и херцогинята ѝ каза с усмивка: „Каквото и да си мислите, скъпа моя, аз бях отровена.“ Изглеждаше също толкова надменна и превзета като приживе. Жан се събуди, окъпана в пот. Чувстваше се заплашена. Единствено доктор Кесне успя да я успокои поне малко, като я увери, че прахът наистина е бил само барут. Ала Жан продължи да чува шума от експлозията. Някой очевидно искаше тя да трепери от страх и бе успял. Заедно със страха обаче растеше и гневът ѝ. Няма да стоя и да гледам как някой ме клевети, старе се да очерни доброто ми име и да унищожи любовта ми към краля, повтаряше си решително тя.

Усещаше, че съществува връзка между събитията от последните седмици и месеци — анонимните писма, подигравателните песнички, пратката, — и подозираше намесата на граф Дьо Морпа. Беше наивно да вярва, че ще съумее да държи министъра в шах, отдалечавайки го от частния живот на краля. Тъкмо усилията ѝ в тази посока го бяха накарали да я мрази още по-силно. За разлика от граф Д'Аржансон или принц Дьо Конти Морпа никога нямаше да я остави на мира. Щеше да се бори с нея докрай.

Жан си спомни какво ѝ разказа главният полицейски лейтенант. Граф Дьо Морпа изрично му заповядал да спре разследването.

Загледана в ориенталските танцьорки, Жан отпи глътка вино и си каза, че Дворът на „Версай“ е твърде малък и двамата с министър Морпа няма да продължат да живеят там заедно.

* * *

Гийом пръв откри, че Валери е изчезнала. Сутринта не се яви при главната камериерка и мадам Дю Осе го изпрати да види какво ѝ е.

— Валери! — извика Гийом и почука силно по вратата на стаичката ѝ. — Валери? Тук ли си?

Никой не му отговори и той влезе. Нямаше никого. Леглото беше грижливо оправено, простият дървен кръст си висеше на стената. Униформата на Валери — рокля, престилка, кърпа за раменете и бяло боне — лежеше грижливо сгъната върху завивката. Всички лични вещи на момичето липсваха.

Гийом провери навсякъде. Раклата за дрехи също беше празна. Усецаше се само лек дъх на лавандула. Валери бе изчезнала!

Гийом огледа още веднъж помещението и забеляза върху дрехите плик с цвят на слонова кост. „До маркиза Дьо Помпадур...“

* * *

Жан седеше в салона си и разговаряше с абат Бридар дьо Лагард, който се грижеше за библиотеката ѝ. Винаги когато имаше време, вземаше някоя книга и се зачиташе. Вече притежаваше почти три хиляди тома. Още от детството си се радваше на печатното слово, което я отвеждаше в други светове.

— Непременно искам да прочета превода на „Робинзон Крузо“ и „История на Кливланд“ — рече тя и отметна двете заглавия в списъка, представен от абата. В този момент се появи мадам Дю Осе с писмо в ръка.

— Простете, мадам, но смятам, че трябва да прочетете това веднага.

Жан се уплаши. Лицето на камериерката изглеждаше необичайно развълнувано.

— Случило ли се е нещо?

— Валери е изчезнала — съобщи кратко главната камериерка.

Абат Бридар дьо Лагард се поклони учтиво.

— По-късно ще дойда пак, мадам.

— Благодаря ви, абате — кимна разсеяно Жан.

Мадам Дю Осе изчака духовникът да излезе от салона и подаде плика на господарката си.

— Намерихме го на леглото ѝ. Адресирано е до вас.

Жан отвори плика и зачете:

Мадам, когато четете тези редове, аз ще съм напуснала „Версай“. Защото злоупотребих с доверието ви и ви измамих. Извърших нещо нечестно и непростимо — но смятах, че нямам друг избор...

Моля ви, не се доверявайте на никого.

Валери

Какво, за бога, означаваше това? Жан се взираше замаяно в писмото. Не знаеше кое я порази повече — добре оформеният почерк и подобрите думи, които издаваха образована личност, или мистериозното съдържание.

— Значи нещата ѝ ги няма?

— Не, мадам. Оставила е униформата си и това писмо.

Жан я помоли също да прочете писмото.

— Какво ли има предвид?

Мадам Дю Осе се смути не по-малко от господарката си.

— Нямам никаква представа, мадам. Момичето не е откраднало нищо. Щом открихме, че е изчезнала, проверихме навсякъде.

Жан въздъхна.

— Какво означава това. Нима е извършила нещо нечестно?

Погледът ѝ се плъзна към прозореца — навън се сипеше ситен сняг. Вече беше началото на март, но от няколко дни отново валеше сняг. Всичко се беше объркало — и хората, и природата. Жан нервно забарабани с пръсти по лакираната масичка. Дали Валери е имала нещо общо с онзи пакет?

Спомни си с какъв ужас реагира момичето и отхвърли това предположение. Харесваше Валери повече от другите камериерки и ѝ бе трудно да приеме, че я е мамила. В спомените ѝ изплува разплаканото лице на Софи, която не преставаше да я уверява в невинността си... Дали постъпи несправедливо с бедното момиче?

Вечерта Жан разказа за изчезването на камериерката си на графиня Д'Естрад.

— Най-лошото е, че не Софи, а вероятно Валери е откраднала писмата от писалището ми — заключи тя.

Двете бяха изиграли партия фараон в покоите на кралицата и сега се разхождаха между масите. Луи разговаряше с децата си —

дофина и принцесите Аделаида и Анриета.

— О, скъпа, не си го слагайте на сърцето. С камериерките човек винаги има ядове — подхвърли разсеяно графинята.

Жан не беше склонна да забрави случилото се. Постъпката не подхожда на Валери, повтаряше си тя. Да изчезне просто ей така, да остави писмо...

Двете спряха до масата, на която играеха херцог Дьо Дюра, принц Дьо Домб и граф Дьо Коани. Лицето на Коани изразяваше недоволство — той губеше непрекъснато, а принц Дьо Домб печелеше. Коани вече бе проиграл половината си парижки дворец. Въодушевляването, с което придворните играеха карти, оставаше загадка за Жан. От сумите, изгубени и спечелени на игралната маса, ѝ се завиваше свят. Тя беше готова да даде цяло състояние за дворец, картина или безценна рокля, но да заложи всичко на една карта или на зарове и да вярва в късмета си? Това не ѝ доставяше никакво удоволствие. А придворните бяха буквално вманиачени в хазартните игри. Даже набожната кралица играеше на зарове. Немалко аристократи се бяха простили с цялото си имущество в игралните салони и ако не бяха хора като Пари дьо Монмартел, сигурно щяха да стигнат до самоубийство.

— О, това е кардинал Дьо Роан, нали? — пошепна в ухото ѝ графинята.

Жан проследи погледа ѝ и видя духовника в другия край на салона заедно с Ларошфуко, който в края на годината се бе завърнал от Рим във „Версай“. Наблизо стоеше братовчед му, граф Дьо Морпа, задълбочен в разговор с монсиньор Бойе. И двамата се опираха върху белия мраморен бюст на Луи XIII.

— Да, той е.

— Според мен Ларошфуко е доста млад за кардинал, какво ще кажете? Истинска радост за окото в сравнение с другите клерикали. Дали си има любовница?

— Опитайте си късмета — предложи ѝ иронично Жан.

Със своите 46 години Ларошфуко наистина беше млад за кардинал и тя се надяваше, че ще е по-модерен и по-отворен от другите духовници в Двора. Ала роднинството с Морпа го правеше не толкова симпатичен.

— Божичко! — извика в този момент граф Дьо Коани и всички глави се обърнаха към него. Трите купчинки златни монети на масата отидоха в ръцете на принц Дьо Домб.

Жан изпита съжаление към бедния глупак. „Май е изгубил и другата половина от парижкия си дворец“, помисли си тя и се нареди да си върви.

Вече се зазоряваше. Двете карети мъчително си пробиваха път през снега. Трябваше да се срещнат на горската поляна край брега на Сена между село Отьой и имението „Бианкур“.

Граф Дьо Коани, загърнат в подплатена с кожи наметка, се взираше с неподвижно лице в мрака зад замъгления прозорец.

Д'Айен, разположил се срещу него, знаеше от опит, че в такива моменти мъжът има нужда от цялата си сила, за да се концентрира и да се помоли. За всичко друго вече беше много късно.

Каретата спря. Един лакей отвори вратичката. Херцог Д'Айен стисна ръката на Коани и го погледна право в очите.

— Сигурен съм, че ще го победите, но внимавайте, когато се завърта надясно — това му е специалитетът.

— Благодаря ви — кимна Коани. — Вие сте истински приятел. — Понечи да слезе, за да се изправи пред неизбежното, но отново се обърна към херцога: — Ако това не свърши добре... нали знаете... ще предадете ли нещо от мен на Негово Величество?

— Разбира се — отговори сериозно Д'Айен.

— Кажете му, че го моля да ми прости за това, което съм направил, и съм загинал щастлив, защото в негово лице съм имал не само велик крал, но и скъп приятел.

— По-добре си помислете как ще го уведомите за смъртта на принц Дьо Домб.

Коани се усмихна криво.

Каретата пристигна на уговореното място точно в часа на мрака преди зората — наложи се лакеите да запалят факли, за да осветят поляната, където щеше да се състои дуелът. Водите на Сена блещукаха черни в сиянието на факлите. В другия край на поляната се появи принц Дьо Домб със секунданта си принц Дьо Конти. Изражението му беше напълно спокойно.

Д'Айен се постара да скрие тревогата си. Домб беше известен не само с гордостта, но и с изключителните си умения на фехтовач. Коани

не биваше да го предизвиква с онази забележка, помисли си горчиво херцогът. След като миналата нощ загуби почти всичко, Коани скочи от масата и изсъска презрително: „Човек трябва да е копеле, за да има чак такъв късмет!“. С тази забележка улучи ахилесовата пета на принца — той беше внук на узаконения син на Луи XIV и метресата му мадам Дьо Монтеспан. Лицето му посивя, после почервения от гняв. Поне десетина души чуха грубата забележка и само след два часа в дома на граф Дьо Коани се появи принц Дьо Конти в ролята на секундант.

Дано Бог му помогне! — помоли се пламенно херцог Д'Айен, докато двамата мъже събличаха жакетите си и се изправяха един срещу друг по риза и жилетка с извадени шпаги.

Двамата секунданти се погледнаха и херцог Д'Айен кимна.

— Ен гард! — извика принц Конти.

Двамата мъже кимнаха безмълвно.

Принц Дьо Конти вдигна ръка.

— Господа! Започвайте!

Викът му отекна над поляната. Дуелът започна.

Двете шпаги изсвистяха във въздуха и се удариха една о друга.

Само след няколко минути херцог Д'Айен разбра, че Коани няма шанс. Принцът не само беше по-едър и по-опитен, но и се движеше с учудваща бързина по заснежената земя. Още през първите минути Коани на два пъти изгуби равновесие. Отвърщаше с видими усилия на атаките на принца, едва отбиваше ударите, сипеци се върху него. Принцът постепенно го изтласка към края на поляната. Острието на шпагата му разряза ръкава на противника и по бялата материя изби кръв. Болката сякаш вдъхна на улучения нови сили и той започна да парира по-сръчно нападенията на принца. Успя даже да контраатакува, ала принцът се отдръпна и само ризата му се скъса.

Домб много бързо си възвърна превъзходството. Блестящото стоманено острие улучи Коани право в гърдите. Графът притисна ръка върху раната и залитна. Лицето на принца изрази удовлетворение. Божичко, помисли си ужасено Д'Айен, този човек се стреми не просто да победи Коани, а да го убие! В следващия миг шпагата на Домб отново изсвистя заплашително и нанесе смъртоносен удар...

* * *

Дебел сняг покриваше паважа на почетния двор чак до мраморния двор. Короните на дърветата от двете страни на Авеню дьо Пари и покривите на Екюриен бяха загърнати в бели палта.

По време на церемонията Луи често-често поглеждаше навън и не преставаше да се учудва. Не си спомняше друга толкова снежна и продължителна зима. Камерхерът му помогна да облече жакета. Слънцето сияеше и кралят се радваше на лова, назначен за обедните часове. Мислите му вече бяха при конете и галопираха през пресния сняг.

В покоите му влезе гвардеец.

— Ваше Величество, херцог Д'Айен!

Луи кимна. Бе забелязал отсъствието на своя капитан по време на церемонията.

Херцогът застава на прага и се поклони дълбоко.

— Ваше Величество.

Луи взе джобния си часовник и го погледна.

— Добро утро, херцоже. Времето е прекрасно за лов и... — кралят видя изражението на херцога, стресна се и млъкна.

Д'Айен падна на колене.

— Ваше Величество, нося ви лоша вест.

Луи кимна със сериозно лице.

— Говорете.

— През нощта граф Дьо Коани пострада при тежка злополука — започна глухо херцогът, без да гледа краля в лицето. — Между Париж и „Версай“ колата му се обърнала в канавката и... графът си счупил врата.

Луи се вцепени. Познаваше Коани от детството си. Беше един от малкото придворни, които смяташе за свои истински приятели.

— Мъртъв ли е? — попита тихо той.

— Да, Ваше Величество — отговори също така тихо херцог Д'Айен.

Кралят потрепери. Господи, лично той бе помолил графа да се върне от Париж във „Версай“, за да отидат заедно на лов. В противен случай бедното момче никога нямаше да попадне в снежната буря. Видя лицето на приятеля си, веселите му очи, чу топлия му смях и усети как върху него падна тъмна сянка. Не, невъзможно беше Коани да е мъртъв!

Изведнъж осъзна, че присъстващите придворни го гледат. По лицата им се четеше съчувствие и ужас. Не би могъл да понесе нито едното, нито другото. Рязко им обърна гръб.

— Извинете ме, господа.

Без да каже дума повече, кралят излезе от покоите си с бързи крачки.

* * *

Жан бе помолила Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем да я посетят, за да им разкаже за изчезването на Валери. Двата ѝ обещаха да действат връзките си в Париж, за да научат нещо повече за момичето, а тя настоя да потърсят и Софи.

— Мадам, Негово Величество — съобщи главната камериерка, влязла безшумно в салона.

Жан кимна, без да показва учудването си. Невъзможно беше церемонията на утринния тоалет да е завършила толкова бързо.

— Моля да ме извините, господа — промълви тя и последва мадам Дю Осе към съседния салон Луи стоеше до прозореца.

— О, сир, толкова е хубаво...

Той се обърна към нея и при вида на лицето му Жан забрави всякакъв етикет.

— За бога, какво се е случило?

— Граф Дьо Коани... претърпял е злополука.

Жан пребледня. Луи ѝ разказа как е загинал приятелят му, докато тя напразно търсеше думи за утеха.

— Каква безсмислена смърт — да умре в карета — заключи горчиво Луи. Очите му бяха пълни със сълзи.

Жан отиде при него и улови двете му ръце, студени и безкръвни.

— О, любими мой, толкова съжалявам — прошепна съкрушено тя.

— Винаги пълен с живот и жажда за действие... — продължи безутешно Луи.

— Бедният Коани... — Жан също харесваше графа и не можеше да повярва, че е мъртъв.

Луи я погледна отчаяно.

— Аз съм виновен за смъртта му. Помолих го да се върне от Париж през нощта, за да отидем заедно на лов.

— Не говорете така, сир! — извика изненадано Жан. — Вината не е ваша! Никой не можеше да знае, че ще продължи да вали сняг.

Думите ѝ не го утешиха. Тя видя как сълзите се стичат по бузите му и изпита дълбоко съчувствие към страданието му. Той се измъчваше със самообвинения и тя отчаяно търсеше начин да му помогне. Прегърна го и се притисна с все сила до гърдите му. Знаеше колко е тежко да изгубиш добър приятел.

— Вие не сте виновен — повтори няколко пъти.

Съзнаваше, че кралят се чувства безсилен да предотврати загубите, които го връхлитаха отново и отново.

„Той е прав. Граф Дьо Коани е загинал от безсмислена смърт“, каза си Жан по-късно, когато Луи отиде в Държавния съвет. После обаче си спомни какво ѝ бе разказала графиня Д’Естрад и изтръпна. Словесен сблъсък между принц Дьо Домб и Коани. Следвайки внезапен импулс, Жан реши да посети херцог Д’Айен.

Капитанът на гвардейците се надигна с мъка от стола си, когато един лакей я въведе в салона му. Изглеждаше невероятно потиснат. Опита се да направи поклон, но се получи само леко олюляване. Ризата му беше измачкана, шалчето висеше на шията му. Беше пил, за да забрави.

— Маркизо...

Виното не бе успяло да заличи добрите му маниери. Той ѝ посочи учтиво едно кресло, без ни най-малко да покаже учудване от посещението ѝ.

— Мосю Д’Айен — подхвана решително Жан, без да обръща внимание на стъклените му очи, — сигурно не е нужно да ви казвам, че съм потресена от новината за смъртта на граф Дьо Коани. Негово Величество е съкрушен.

Херцогът мълчеше и се взираше във върховете на обувките си.

— За нещастие Негово Величество смята, че не друг, а той е виновен за злополуката, при която графът е загинал.

Д’Айен я погледна объркано и започна да се събужда от обхваналата го апатия.

— Негово Величество не носи никаква вина за смъртта на граф Дьо Коани!

— Да, но той твърди, че е виновен, защото помолил графа да се върне от Париж във „Версай“ през нощта, за да отидат на лов. Кралят смята, че ако не го е бил помолил да се върне, графът е щял да остане жив... а това не е истина, нали? — попита меко Жан.

Д'Айен закри лицето си с ръце и сведе глава. След малко въздъхна тежко.

— Съжалявам, маркизо, но не мога да ви кажа какво се случи тази нощ.

Жан нетърпеливо плесна с ръце и го погледна настойчиво.

— Искам още да ви кажа, мосю, че знам за словесния сблъсък между графа и принц Дьо Домб... Имало е дуел, права ли съм?

Д'Айен изкриви лице.

— Не вярвайте на слуховете, мадам.

Жан скочи.

— Според мен, мосю, кралят ще се успокои, като разбере, че скъпият му приятел не е загинал при злополука с каретата, а е умрял за своята чест.

Д'Айен се опита да се засмее.

— Дуелът се наказва със смърт, мадам.

— Не исках да кажа, че сте длъжен да признаете на краля участието си в наказуемо деяние, мосю. Но сте длъжен да кажете истината на своя приятел — заключи хладно Жан и си излезе.

* * *

Късно вечерта след заседанието на Държавния съвет Луи се оттегли в частните си покои с Жан и отказа да вечеря и да вижда друг освен нея. Льо Бел съобщи, че е дошъл херцог Д'Айен.

— Съжалявам, Ваше Величество, но той настоява да говори с вас.

— Добре, добре, поканете го да влезе.

Херцогът влезе в салона и се поклони дълбоко. Жан изпита безкрайно облекчение. С нетърпение очакваше появата му. Този мъж не я е разочарова. Гвардейският капитан беше човек на честта.

— Радвам се, че идвате да ме видите, херцоже — заговори глухо кралят. — Знам, че и вие като мен тъгувате за смъртта на граф Дьо

Коани. Вярвате ли, че добрият Коани наистина си е отишъл от нас? Та той беше само на 45 години! Изглеждаше млад, изпълнен с жажда за нови дела. И ми беше истински приятел...

Д'Айен се покашля смутено.

— Ваше Величество, малко преди смъртта си графът ме помоли да ви кажа нещо.

Луи го погледна объркано.

— Не разбирам. Нима сте били до него? Значи не е умрял сам.

— Аз бях негов... секундант.

Кралят се вцепени. Само след миг лицето му се затвори, очите му светнаха заплашително. Жан се уплаши ужасно. Молбата ѝ към херцог Д'Айен да каже истината щеше да го отведе в Бастилията!

Капитанът на гвардейците разказа с твърд глас как се бе стигнало до дуела.

— Графът ме помоли да ви предам желанието му да му простите. Иска да знаете, че винаги е бил щастлив да има във ваше лице не просто велик крал, на когото е служил с чест, а и... най-скъп приятел — гласът му пресекна и той сведе глава.

Луи му обърна гръб и застана до прозореца.

— Благодаря ви, мосю Д'Айен.

Херцогът се поклони.

— Вероятно съзнавате, че съм длъжен да ви накажа. Като секундант вие сте одобрили този съдбоносен дуел.

Д'Айен пребледня, но запази самообладание и вдигна глава.

— Да, Ваше Величество, имате пълното право да ме накажете според закона.

— Моля ви, сир... — намеси се развълнувано Жан.

Кралят се обърна и строгият му поглед я застави да замълчи.

— Позволявам ви да продължите да изпълнявате службата си при мен, мосю, но през следващите четири седмици не искам да ви виждам нито на лов, нито на частните ми вечери.

— Тъй вярно, сър — отвърна Д'Айен и сведе глава, за да скрие облекчението си.

Пролетта се завърна, появя топъл вятър. В градините на „Версай“ се появиха първите пролетни цветя, градинарите изнесоха от оранжерии палмите, лимоновите дръвчета и другите екзотични растения, любими на краля. Във фонтаните и езерцата отново бълбукаше бистра вода.

Снегът, споходил страната в началото на март, най-сетне се стопи, а с него се разсеяха и тъмните сенки около загадъчната смърт на граф Дьо Коани.

Жан обаче живееше в тревога. Нито слънцето, нито цъфтящата природа бяха в състояние да прогонят безпокойството й, защото приближаваше Великден. Времето, от което най-много се страхуваше и което най-силно мразеше. През Страстната седмица Дворът винаги гъмжеше от духовници. Тогава даже най-фриволните придворни се замисляха за моралните си принципи, защото кардиналът и епископите му страстно заклеяваха греховността на светските радости и убеждаваха паството си, че Страшният съд приближава.

Всяка година по Великден кралят се измъчваше от угризения на съвестта: живееше в грях с метресата си и не смееше да приема свето причастие. Това обстоятелство правеше неморалността му публична и засилваше чувството за вина. Дълбоко в душата си Луи беше силно вярващ и Жан съзнаваше, че не може да го промени. Той имаше голямото желание да живее като крал на всички християни, да бъде пример за народа си и духовниците в двора безогледно използваша вярата му.

Жан беше достатъчно честна да признае, че този обрат в мислите и чувствата на Луи оставаше чужд и неразбираем за нея. През тези дни разстоянието помежду им се увеличаваше и това я изпълваше със страх. Луи не говореше, постоянно се молеше и не спеше при нея, а сам в частните си покои.

Самата тя се отвращаваше от лицемерната атмосфера на Великденския празник. Без изобщо да си помисли да сложи по-малко

руж или да прикрие деколтето си с шал, както правеха кралицата и придворните ѝ дами, тя отиде на месата. През цялото време пренебрегваше унищожителните погледи на монсиньор Бойе и отец Перюсо и се радваше, че не живее през Средновековието, защото двамата непременно щяха да я пратят на кладата като вещица. Понесе с високо вдигната глава страстните им обвинения срещу прелюбодеянието и плътските желания.

Луи ѝ благодари, заедно през тези вечери даваше в покоите си концерти с църковна музика. Бе поканила мосю Желиот от Париж, който омагьоса с изпълнението си не само краля, но и всички други слушатели. Въпреки това седмицата измина в постоянен страх да не би Луи да се поддаде на влиянието и натиска на клерикалите и да се откаже от нея.

Със завръщането на кардинал Дьо Ларошфуко от Рим и с назначаването на нов парижки архиепископ влиянието на духовенството в Двора растеше — Жан го усещаше съвсем ясно.

И този път обаче страхът ѝ се оказа необоснован. Великден отмина и Дворът се върна към старите си навици. Вечер Луи отново влизаше в покоите ѝ със същата естественост както преди.

— Благодаря на Бога, че Великден отмина. Нямахте да издържате нито ден повече без вас — каза ѝ той и я положи на леглото.

Жан с радост установи, че седемте дни въздържание са засилили страстта му.

* * *

Камерхерът помогна на господаря си да съблече новия жакет и му подаде подплатен с коприна халат. Вечерята при краля премина без особени събития. След като маркизата приключи с втория театрален сезон, кралят отново го канеше по-често. Въпреки това в отношенията им се долавяше промяна. Луи му показваше, че го цени, по време на утринната церемония и вечер се обръщаше често към него, но в думите и жестовете му личаха дистанция и хлад. Графът изпадна в паника. Да, той все още беше един от кралските довереници, но вече не го допускаха в най-тесния кръг на приближените. Потиснат, Морпа отиде в кабинета си и въпреки късния час отново седна зад

писалището. Все още не разбираше напълно как коварната маркиза бе успяла да отчужди краля от него.

В кабината гореше буен огън. Лакеят му донесе чаша горещ лайков чай, за да успокои раздразнения му стомах. Както винаги, когато седеше тук, Морпа съзнателно насочи погледа си към портретите на дядо си и баща си, за да не забравя кой е и откъде идва. Той, Жан-Фредерик Фелипо, граф Дьо Морпа, не допускаше поражения. Маркизата бе постигнала няколко дребни победи, но нямаше да спечели генералното сражение.

А къде ли изчезна Валери? За нещастие половината Двор разбра какво се е случило, защото малката глупачка бе оставила писмо до господарката си. „Колко е предвидлива — каза си злобно Морпа, — за да не посмея да тръгна по следите ѝ.“ Но и той постъпи умно: докато преместваха баща ѝ от Бастилията в друг затвор, жандармите му дадоха възможност да избяга. После Морпа собственоръчно унищожи делото му. Тези хора вече не съществуваха.

Морпа отпи глътка горещ чай и зачете седмичния доклад от Париж, донесен сутринта от главния полицейски лейтенант. Бериер се намираще под постоянно наблюдение, но очевидно бе приел предупреждението сериозно и спазваше нарежданията му. Морпа прелисти с опитна ръка страниците на обемистия доклад. Бунтовете на бедняците зачестяваха и това го тревожеше. Преживяха сурова зима и нарастващият брой на просяците се превръщаше в сериозен проблем. По принцип полицията си затваряше очите за просията и скитничеството, макар законът да ги забраняваше. Предвид новите обстоятелства обаче Морпа реши да разпореде няколко зрелищни ареста, за да сплаши останалите.

Положението в града отговаряше на целите му. Едва ли не всеки ден се появяваха нови подигравателни песнички и памфлети. Разпространяваха ги в колежа и в университета, по улиците и пазарите, из парковете. Не му беше трудно да пуска нови слухове по адрес на маркизата, които се разнасяха из града с невероятна бързина. Морпа беше убеден, че кралят ще остане силно впечатлен от новината за непопулярността на метресата му. Луи обичаше народа си и не би проявил равнодушие към мнението му относно любовницата си.

Графът изпи чая и изпита облекчение от настъпилото успокоение в стомаха и нервите му. Ще дочете доклада и ще си легне.

* * *

В късния следобед Жан четеше ръкописа на неизвестен млад поет, изпратен ѝ от Кребийон с молба да се застъпи за него, ала не успяваше да се съсредоточи върху текста. Мислите ѝ отново и отново се връщаха към разговора с Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем. Двата дойдоха при нея рано сутринта, за да ѝ съобщят какво са узнали за Валери. Всичките ѝ документи и свидетелства били фалшиви. Никога не била работила в дома на италианска херцогиня, нито при друга дама. „Сигурно съм била сляпа“, укоряваше се Жан. Сега си припомняше при колко много случки би трябвало да заподозре, че нещо не е наред. Начинът, по който момичето сресваше косата ѝ или подреждаше тоалетната масичка, показваше липса на опит, но тя харесваше тъкмо личното отношение и нетрадиционните похвати на младата камериерка.

Жан въздъхна и остави ръкописа. Освен това Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем бяха открили, че момичето произхожда от обедняло благородническо семейство. Според слуховете баща ѝ бил арестуван заради контрабанда на сол, но и той, и делото бяха изчезнали безследно. Следите на бащата и дъщерята се губеха. Едва ли щяха да ги намерят.

Двата ѝ съобщиха също, че Софи се е върнала в Лотарингия и в момента работи при някакви местни благородници. Жан, която изпитваше угризения на съвестта, се успокои донякъде от новината.

Време беше да повика мадам Дю Осе, за да се преоблече — в шест кралят даваше в официалните зали прием за чуждестранните посланици и пратеници.

* * *

Барон фон Книпхаузен, посланик на Австрия, се потеше обилно — с оглед на могъщата му фигура това не беше учудващо. Жан отвори ветрилото си и се усмихна учтиво, докато се мъчеше да следва хъркащия му френски с ужасно твърд акцент. Малките му кръгли очички се впиха дръзко в деколтето ѝ и усмивката бързо замръзна на

устните й. Как смееше да я унижава така! Жан открай време не понасяше прусаците, и то не само заради нечестното им поведение и навика им постоянно да сменят фронтовете по време на войната, а и защото пруският крал Фридрих II много обичаше да пуска груби шеги по неин адрес.

— Моля да ме извините за момент, бароне...

— Но разбира се, маркизо — прусакият улови ръката й и я погледна жадно. — Позволете, впрочем, да ви уверя, че сте безкрайно красива жена. Ако един ден кралят насочи интереса си другаде, аз... — не завърши изречението, само се засмя многозначително.

— Веднага щом това се случи, аз ще постъпя в манастир, мосю — отговори твърдо Жан и издърпа ръката си. Кимна му студено и се отдалечи.

За бога, как е възможно някои мъже да се държат така невъзпитано! Следващия път щеше да се скара сериозно с Волтер, който по необясними причини харесваше прусаците и Фридрих II непрестанно го канеше да му гостува. Само небето знаеше как изискан дух като Волтер общуваше с такива грубияни.

Жан размаха ветрилото си и в същия миг срещна погледа на граф Дьо Морпа, който стоеше само на няколко крачки и очевидно я наблюдаваше. Където и да отидеше тя, той се появяваше много скоро. Демонстративно му обърна гръб и се запъти към краля, който стоеше в другия край на залата и разговаряше със саксонския и испанския посланик.

Тема на разговора беше предстоящият мирен конгрес. Луи жадуваше преговорите за мир най-сетне да започнат, но положението беше много сложно. В някои части от Европа все още воюваха — в Нидерландия маршал Дьо Сакс тъкмо се готвеше да атакува Маастрихт, — но държавите вече бяха започнали да преговарят една с друга за връщането или преразпределението на завоюваните с толкова усилия територии. За учудване на Жан Луи не възнамеряваше да задържи новите си владения.

— Ще сключи мир като крал, а не като търговец с държави — обясни й той вечерта, когато останаха сами.

— Това означава ли, че сте готов да се върнете към статуквото?

— Да. Не искам да присъединя нови територии към Франция, а да постигна траен мир и равновесие на силите в Европа.

— Значи ще се откажете от градовете, които превзехте в Нидерландия?

Луи кимна.

— Ако ги запазя, споровете с англичаните ще продължат.

— Но всички славни сражения, всички усилия, които положихте... — Жан беше дълбоко впечатлена от благородството на своя крал, ала не допускаше, че маршал Дьо Сакс ще се зарадва да чуе как ще се наложи да изтегли войските си от завладените градове и ще ги върне в ръцете на неприятеля.

Луи разбра какво става в сърцето ѝ.

— Вижте, всяко ново завоевание носи полза, но тя е кратковременна. Територията на Франция е максимално разширена. Ако кралството ми стане още по-голямо, ще ми е по-трудно да го управлявам и да се грижа за сигурността на поданиците си. И сега си имаме проблеми с колониите... да не говорим, че не е законно.

Жан се замисли. Луи имаше право — моралните аспекти на войната също бяха важни, Франция се бе намесила в спора за австрийското наследство главно за да не застраши равновесието в Европа и да не допусне англичаните и австрийците да станат прекалено могъщи. Следователно Луи имаше право да постави под въпрос законността на завоеванията си. Тя си спомни, че през детските и младежките му години кардинал Дьо Фльори упорито му е повтарял колко важен е мирът за доброто на народа и страната му. Това убеждение стоеше в основата на възгледите му. Фльори му бе внушил да управлява според принципите на великия му предшественик свети Луи. Религиозните убеждения и възпитанието, получено от сегашния френски крал, изискваха да върне завладените области, към които не можеше да има законни претенции. Жан му се възхищаваше за тези морални принципи.

— Вие сте велик крал — пошепна тя и го целуна с цялата си нежност.

Гордееше се с него и беше твърдо решена да допринесе, доколкото ѝ бе възможно, за увеличаване на славата и честта му.

Париж, пулсираща столица, пълна с живот, с пъстри улици и уникална смесица от хора от всички краища на света и от всички съсловия. Град, несравним с никой друг. Тук имаше всичко, което човек би могъл да си пожелае, стига да има пълна кесия. Париж беше различен от всички други градове.

Гордо и със съжалително пренебрежение гледаха парижани на хората от провинцията и от чужбина, лишени от привилегията да живеят като тях на пъпа на света. Защото в Париж се раждаха всички духовни и художествени течения на Европа, тук се правеха най-важните открития и всеки парижанин беше свидетел как се върти колелото на историята.

Напълно естествено беше хората от този град да се интересуват страстно от всяка новост. В кафенетата, по улиците, пазарите и площадите, на пейките в парковете се събираха жени и мъже, за да обсъждат последните новини, да клюкарстват, да разпространяват слухове и анекдоти, дошли от Двора или от Правосъдната палата. Най-усърдно разпространяваха слухове и анекдоти хилядите секретари, лакеи и куриери на висшестоящите, а народът на Париж ги разнасяше из града.

„Тъкмо там е проблемът“, установи тази сутрин главният полицейски лейтенант и се намръщи недоволено, докато четеше поредния доклад на агентите си. Начините за комуникация в града трудно се разгадаваха — и това се отнасяше както за слуховете, така и за разпространението на подигравателните песнички по адрес на маркизата. Случаят, изложен от един агент, би могъл да послужи за образец. Преди седмица полицията арестува двама 382 студенти — някой донесъл, че са говорили злонамерено за Двора и са рецитирали клеветнически стихове. Полицията си имаше доста ефикасни методи на разпит: заплашиха младежите, че ако не кажат откъде е стихотворението, рецитирано от тях, ще ги смятат за автори на подигравателните куплети. В случая обаче се наложи да арестуват все

нови и нови заподозрени: двамата студенти получили стихотворението от свой колега, той от свой приятел, той пък от млад преподавател, който пък го взел от някакъв абат, а той го видял на писалището на един от своите събрата — и така до безкрай, без да се стигне до истинския автор.

Нарастващият брой памфлети изправяше Бериер пред сериозен проблем — точно сега, когато работата му бе допълнително затруднена, поради факта че граф Дьо Морпа недвусмислено му бе забранил да преследва авторите на подигравките срещу маркизата. Налагаше се да действа много предпазливо, затова продължи разследването само с няколко доверени агенти, а официално заяви, че преследва единствено клеветниците на Негово Величество.

В кабинета влезе Жак, един от доверените му хора.

— Простете, мосю Бериер, но току-що пристигна вест от таен агент с указание за мястото, където днес следобед ще има изпълнение на уличен певец.

Бериер застана нащрек. Лошото му настроение отлетя в миг. От седмици очакваха такъв случай.

— Незабавно изпратете полицаи. Инкогнито, разбира се.

* * *

Феро се чувстваше уморен. През нощта пи много, и то тежко, силно вино — това се оказа първата му фатална грешка за деня. Миналата вечер в кръчмата „Льомонтие“ някакъв непознат му връчи нови текстове, стихчета и карикатури, за да ги разпространи по улиците. Заплащането беше повече от щедро, Феро гуля цяла нощ и не се прибра вкъщи, поради което носеше у себе си всички текстове, карикатурите и парите — втората фатална грешка за деня.

Сутринта изпълни песните на площада недалеч от Конския пазар. Навсякъде вонеше на конска тор, но Феро не се плашеше от миризмите, пък и площадът беше много оживен. Повечето хора се спираха, слушаха песните му, смееха се. Публиката се състоеше главно от оборски ратаи, слугини, кочияши, улични продавачи и просяци.

Както винаги, Пиер раздаваше текста и следеше за полицаи. Феро се вдъхновяваше все повече.

Ръкоплясканията го опияниха и той продължи като в транс. Затова със закъснение чу виковете на Пиер, който от доста време му правеше отчаяни знаци.

— Полиция! Полиция!

Тук Феро извърши третата си грешка — вместо мигом да потъне в тълпата, той се огледа слисано, защото никъде не се виждаха униформени. Много късно забеляза четирима мъже, облечени като обикновени граждани, застанали сред слушателите. В този миг те извадиха шпагите си и единият хвана момчето.

— Пуснете ме! — изпищя Пиер и се опита да се отскубне, но полицаят го държеше здраво. — Не!

Паникьосан, Феро изпусна лютнята. Нямаше как да помогне на момчето. Скочи от зида, където бе застанал, с намерение да избяга.

Хората се разпръсваха уплашено. С тъглчето на окоото си Феро забеляза двама с шпаги, които вървяха право към него с мрачни лица. Направи остър завой и вместо надясно към кметството, хукна наляво към Сена — четвъртата и най-страшната му грешка, защото веднага зад ъгъла едва не се набучи на острието на блестяща шпага. Спря като закован. В следващия миг някой го улови изотзад. Бе попаднал в капан!

* * *

Полицейският лейтенант изтърси върху писалището си съдържанието на торбата, която агентите му откриха у певеца. Намерените днес вещественни доказателства бяха повече от всички събрани досега. Текстовете на песни и стихотворения в десетки копия, карикатури, изобразяващи краля, вързан с верига за маркиза Дьо Помпадур и братя Пари. Бериер се уплаши.

Отведоха певеца в Бастилията и го подложиха на разпит. Не се церемониха много с него, обвиниха го в тежки престъпления, но той упорито твърдеше, че му плащат, за да разпространява песните и текстовете. Не знаел кой му плаща, но бил убеден, че е благородник. Арестуваха и собственика на кръчмата „Льомонтие“, ала той отрече да има нещо общо с певеца, Феро обаче заяви друго: именно кръчмарят го свързал с така наречения му работодател. Първоначално агентите приеха версията на уличния певец като измишльотина, за да се спаси

от доживотен затвор. Но торбичката със златни монети ги опроверга. Главният полицейски лейтенант подреди блестящите луидори на купчинки и ги загледа замислено. Невъзможно бе уличният певец да ги е спечелил с труда си. Освен това печатането на стиховете и карикатурите струваше много пари.

Веществените доказателства — а и инстинктът му — казваха, че Феро говори истината. Певецът е бил нает от посредник на човек, който много е внимавал следите да не стигнат до него.

Бериер сложи и последния луидор върху купчинката и въздъхна. Дългът му изискваше веднага да уведоми министъра. „Ще му докладвам по-късно“, реши той, грижливо събра копията от стиховете и карикатурите, добави монетите и отнесе всичко със себе си.

* * *

Жан стисна до болка облегалката на стола. Не беше в състояние да откъсне поглед от отпечатаната карикатура: кралят, вързан с верига за нея и братя Пари. Намираше се в кабинета на Пари дьо Монмартел.

После взе едно от стихотворенията, но веднага го остави настрана и продължи да прелиства купчината. Никога не беше виждала толкова много копия наведнъж. Идеше ѝ да заплаче.

Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем я наблюдаваха тревожно. Банкерът ги бе поканил да го посетят (поради службата си Льо Норман дьо Турнем живееше във „Версай“), като ги бе помолил да побързат. Жан знаеше, че той постъпва така само когато се е случило нещо наистина важно, но не беше очаквала тази купчина клеветнически стихове и карикатури.

Странно, ала днес не се чувстваше нито наранена, нито обидена. Усецаше само как в гърдите ѝ се надига студен, непримирим гняв. Този път няма да прости на хората, осмелили се да я клеветят по този отвратителен начин. Които и да бяха, те създаваха у народа изопачена, фалшива представа за нея и на всичкото отгоре представяха краля като слаб, безволев владетел. Обида на величеството представляваше тежко престъпление и тя се надяваше полицията да открие извършителите, а съдът да ги осъди да прекарат остатъка от живота си в Бастилията.

Досега не беше мислила по този начин и сама се учуди от твърдостта си.

— Заловихте ли човека, осмелил се да напише и да нарисува тези неща? — обърна се тя към главния полицейски лейтенант.

Мосю Бериер, застанал с учтиво сведена глава, вдигна поглед.

— Да, заловихме уличния певец, който изпълняваше тези отвратителни песнички и раздаваше текстовете им на слушателите. Но аз се съмнявам, че именно той е авторът на песните и карикатурите.

Жан изненадано вдигна вежди.

Бериер смутено премести тежестта на тялото си от единия крак върху другия.

— Ще бъда честен, маркизо... — започна колебливо той. — След внимателно разследване и като имам предвид резултатите от последните седмици, вече съм сигурен, че следите водят от Париж към „Версай“. Някой плаща на този уличен певец и на други като него да разпространяват злостни клевети по ваш адрес.

В кабинета се възцари тишина.

— Наистина ли смятате, че престъпникът идва от Двора? — попита с учудващо спокойствие Жан.

Бериер кимна.

Пари дьо Монмартел бе изказал същото предположение. Да, двамата имаха право. Парчетата от мозайката изведнъж заеха местата си и оформиха цялостната картина. Тя просто не искаше — по-точно, страхуваше се да повярва, че разпространението на песните и карикатурите в Париж е свързано със случващото се във „Версай“: анонимните писма, избухналата фиола, изчезването на Валери. Подозрението беше чудовищно, но вярно. „Не за първи път се оказва, че съм твърде лековерна и не съм дорасла за интригите в двора“, укори се горчиво Жан.

— Веднага трябва да предприемем нещо! — извика възбудено Льо Норман дьо Турнем.

Жан кимна. След малко посочи веществените доказателства.

— Уведомихте ли министър Морпа за арестите и за всичко това?

Полицейският лейтенант поклати глава.

— Не, маркизо, още не. Вероятно няма да ме разберете, но ще ви кажа само, че в Министерството на полицията често изчезват важни

доказателствени материали. Сметнах за по-подходящо първо да узнаете вие.

— Много съм ви благодарна, мосю Бериер — отвърна любезно Жан и се усмихна. — Смятам обаче за редно да уведомите не само министъра, а и Негово Величество.

Бериер не успя да скрие ужаса си.

— Не, маркизо! Министърът никога няма да ми прости, ако подкопая авторитета му по такъв начин. Това със сигурност ще ми струва поста.

Жан се усмихна и приглади полите си.

— Няма да подкопаете авторитета му, мосю Бериер. Сигурна съм, че самият министър ще ви нареди незабавно да уведомите краля. Вярвайте ми...

Идеята се бе оформила за секунди в главата ѝ. Луи трябваше да узнае какво става в Париж. Ако Бериер занесе памфлетите на граф Дьо Морпа, министърът положително ще ги потули. За съжаление полицейският лейтенант нямаше право да подмине своя началник и да се обърне директно към краля. Тя също не можеше да разкрие истината на Луи, защото щеше да изложи мосю Бериер — той бе извършил наказуемо деяние, предавайки тайна полицейска информация на Пари дьо Монмартел и на кралската метреса.

Оставаше само едно решение. Бериер трябваше да получи заповед от самия Морпа и спокойно да докладва на краля.

Планът ѝ не беше труден за изпълнение. Жан знаеше, че в края на седмицата графът ще замине за Орлеан. Бериер ще му изпрати куриер, който ще се яви при министъра в събота вечерта. Морпа вероятно няма да отиде лично във Версай, а ще прати куриера обратно с нареждане до полицейския лейтенант да изчака завръщането му. С малко късмет и с помощта на мосю Жанел, генералния директор на пощите, ще подменят писмото с друго, в което Морпа ще помоли своя главен полицейски лейтенант незабавно да уведоми краля. Подмяната ще се извърши на някоя от пощенските станции, където куриерите сменят конете. Мосю Бериер ще се сдобие с убедително доказателство, че е уведомил министъра и е изпълнил разпореждането му. Морпа безспорно ще разбере, че са го изиграли, но няма как да предприеме мерки срещу Бериер.

Пари дьо Монмартел и Льо Норман дьо Турнем веднага одобриха плана ѝ. Лесно ще фалшифицираме печата и почерка — увери я bankerът. Жан-Батист, довереният копист на Жанел, ги умеел тези неща.

Планът ѝ успя напълно. Морпа получи писмото на Бериер в събота вечер и незабавно му изпрати отговор с недвусмислената заповед да не предприема нищо до понеделник. Хората на Пари дьо Монмартел подмениха писмото в пощенската станция Ла Вале, докато куриерът обядваше, а палтото му го чакаше на гърба на коня.

В неделя сутринта, още преди изгрев-слънце, главният полицейски лейтенант на Париж получи фалшифицирания отговор на министъра. Зарадван, той незабавно изпълни заповедта на Морпа и отиде във Версай, за да разкаже на краля какви обиди по адрес на величеството се разпространяват в Париж.

* * *

Пътуването от Орлеан до Версай премина повече от неприятно: изровени пътища, дъжд и бандити, които за щастие се разбягаха, виждайки герба на министъра и въоръжените му придружители. Граф Дьо Морпа въздъхна облекчено, когато най-сетне съзря двореца през прозорчето на каретата. През последния час беше задрямал и сега се опита да раздвижи скованите си, изстинали крайници.

Факли осветяваха палата. „Версай“! И след повече от 30 години дворецът сияеше със същото величие и великолепие като при първото му посещение — тогава беше малко момче и бе дошъл тук с баща си.

Каретата мина през златната порта и зави наляво към министерското крило. Морпа се уви в наметката и слезе. Каква беше изненадата му, когато бе посрещнат от швейцарски гвардейци.

— Негово Величество кралят желае да ви види незабавно, графе!

Министърът кимна спокойно. Същевременно умът му работеше трескаво — сигурно имаше причини за това изненадващо повикване! Първо помисли, че е станало някакво политическо събитие — но тогава кралят щеше да помоли да го види, не да пожелае. Думата „желае“ означаваше, че Луи е ядосан или го обвинява в нещо — а това

би било наистина ужасно. Така размишляваше Морпа, докато вървеше с бързи крачки след швейцареца през коридорите на двореца.

Стомахът му се присви от лошо предчувствие. Нямахше ни най-малка представа защо Луи го е повикал, но с влизането в частния кабинет на краля изпита чувството, че е попаднал в капан. В кабинета, освен краля, бяха и мадам Помпадур, и мосю Бериер. Писмото на главния полицейски лейтенант! Защо, защо му писа да чака? Глупава постъпка. Трябваше веднага да тръгне обратно.

* * *

Жан проследи с тайно задоволство как усмивката замръзна върху устните на министъра, щом видя нея и Бериер.

— Ваше Величество!

Луи кимна ледено.

— Очаквах да се върнете по-рано, мосю!

— Моля за прошка, Ваше Величество, но... стана злополука — отвърна смутено Морпа.

Жан го погледна изненадано. Беше сигурна, че лъже. След хладния прием от страна на Луи отговорът му беше чисто интуитивен.

Луи кимна и посочи към масата, където бяха наредени стихове, текстове на песни и карикатури.

— Както чувам, тези памфлети се появяват в Париж не за първи път! Защо трябваше да науча за тях едва днес, графе? — попита остро той.

Морпа хвърли кратък поглед към масата.

— Извинете ме, Ваше Величество, но не исках да ви безпокоя излишно с подобни глупости.

— Как си позволявате да премълчавате пред мен, че народът се осмелява да се подиграва на своя крал и да го осъжда, мосю Морпа?

Кралят почти не бе повишил глас, но говореше така авторитетно, че всички присъстващи в кабинета се уплашиха. Очите му се присвиха, горната устна леко се издаде напред. Луи беше бесен от гняв, но не защото министърът му не го бе уведомил, а защото не можеше да повярва, че простият народ се е одързостил да изказва мнението си за своя крал и господар.

— Простете, сир, но не вие сте обект на народното възмущение — Морпа хвърли пренебрежителен поглед към Жан и продължи: — Народът не понася лука, в който живее маркизата, и не иска да търпи повече безумното ѝ прахосничество. Защото народът гладува. Обикновените хора страдат от последствията на войната...

Как смееше! Жан се обърна като ужилена. Очите ѝ изпускаха искри.

— Никой не знае по-добре от вас, графе, че това са злостни клевети!

Морпа вдигна рамене.

— Прощавайте, маркизо, но аз не съм в състояние да преценя кое е клевета и кое — не. Народът не обича метресите на Негово Величество, защото е дълбоко привързан към своя крал и неговата законна кралица.

Жан изгуби контрол над себе си.

— Забравяте се, мосю!

Графът спокойно наклони глава.

— Сигурно защото казвам истината, маркизо.

Луи, който досега бе гледал през прозореца, се обърна към присъстващите.

— Достатъчно, мосю Морпа. — Тонът му беше леден. — Честно казано, вие оставихте у мен впечатлението, че вече не контролирате град Париж. Надявам се постът, който заемате, да не ви претоварва. Намерете авторите на тези памфлети и ги арестувайте по възможност най-скоро! Казвам ви го във ваш собствен интерес.

Морпа се поклони дълбоко.

— Разбира се, Ваше Величество.

Когато се надигна и удостои Жан със зъл поглед, тя отново разбра, че в Двора няма място и за двамата.

* * *

След излизането на граф Дьо Морпа и мосю Бериер Луи седна зад писалището си, за да отговори на писмо от граф Д'Аржансон. Само напрегнатото му чело показваше, че все още е гневен. Жан събра смелост и отиде при него.

— Позволете да ви кажа нещо, сир...

Погледът му веднага се стопли.

— Не искам да се притеснявате от грубите приказки на Морпа. Той ще намери извършителите, уверявам ви!

— Не е това... Сир, аз знам доста отдавна за тези памфлети.

— Знаели сте и не сте ми казали нищо? Защо?

Жан закърши ръце. Луи отново говореше като крал и това я изваждаше от равновесие.

— По същата причина, която спомена министърът. Защото омразата и враждебността в песните, стиховете и карикатурите засягат мен.

Луи се ядоса още повече.

— Лъжете се, мадам. Ако бяхте метреса на друг, нямаше да сте обект на присмех и подигравка! — почти извика той.

Жан кимна. Той беше абсолютно прав и това я караше да се чувства още по-виновна, задето не му е казала цялата истина.

— Простете ми, сир, но има още една причина, поради която си мълчах.

Вече нямаше връщане назад.

Луи я погледна изпитателно.

— Продължавайте!

— Според мосю Бериер авторът на карикатурите и песните е от Двора. Аз също вярвам в това, защото от много време получавам анонимни писма с подобно съдържание.

— Какво искате да кажете?

Жан стисна зъби. Не бе очаквала разговорът да е толкова труден.

— Подозирам кой е авторът... — изпъна рамене и заключи твърдо: — Граф Дьо Морпа!

— Не!

В първия момент Жан си помисли, че е направила грешка. Май не биваше да произнася името на министъра... Ала тя събра сили и се приближи още към Луи.

— Повярвайте ми, сир, не бих обвинила никого без основания. Този човек застана срещу мен още от самото начало. Той е интелигентен и разполага с възможности да унищожава доказателствата. Никой не смее да го изобличи публично. И главното — той знае колко много означава за вас обичта на народа ви!

Луи поклати глава.

— Графът работи за мен от трийсет години. Баща му е работил за регента, дядо му е служил на моя працядо... Не би посмял да извърши подобна подлост!

— Сир... — Жан падна на колене, така очите ѝ бяха на едно ниво с неговите. — Веднъж вече едва не сте прогонили граф Дьо Морпа от Двора, нали? Защото се е скарал с предишната ви метреса, херцогиня Дьо Шатору. Само преждевременната ѝ смърт е спасила Морпа от заточение, права ли съм?

Луи мълчеше.

Жан пое дълбоко дъх и хвърли последния си коз:

— Мнозина в Двора твърдят, че херцогинята не е починала от естествена смърт...

Луи я погледна изумен, но тя усети, че пак отказва да ѝ повярва.

— Откакто получих пакетчето с фиолата, живея в постоянен страх и с мен да не се случи нещо подобно — завърши тихо Жан.

— Наистина ли вярвате, че някой се стреми да ви отнеме живота?

Тя кимна решително.

Луи мълча дълго.

— Дайте ми доказателства — помоли най-сетне той. — Искам доказателства, че граф Дьо Морпа наистина е автор на тези клеветнически писания и се е провинил и в друго отношение. Преди това не мога, а и не искам да предприема нищо срещу него.

В гласа му звучеше властност, но лицето му изведнъж стана много уморено.

* * *

Както бе очаквал Бериер, министърът го повика още на следващата сутрин. Дългият коридор с каменна настилка към служебните помещения беше пълен с просители.

— Нека веднага да се разберем — започна Морпа, който правеше утринния си тоалет и изобщо не си даде труда да го поздрави. — Ще се погрижа да изгубите поста си. Децата ви и всички членове на семейството ви никога няма да получат работа на територията на

Франция. Обещавам ви го, съор Бериер. Но първо искам да разбера... от чисто любопитство... — обърна се към полицейския лейтенант с бръснача в ръка и воднистите сини очи го пронизаха като две стрели — ... как посмяхте да покажете памфлетите на краля въпреки изричната ми заповед?

Бериер се изпоти целият.

— Простете, графе, но не ви разбирам... Самият вие ми наредихте да постъпя така!

— Как смееете да ме лъжете в очите?

— Не, мосю, не ви лъжа! — По дяволите, къде бе дянал писмото? Бериер зарови възбудено в папката, която носеше подмишница. Ръцете му трепереха неудържимо. — Моля заповядайте, мосю — рече с пресекващ глас той, когато най-сетне намери писмото от министъра.

Морпа не отрони нито дума. Почеркът беше съвсем същият, печатът също.

— Откъде го имате? — попита дрезгаво той.

— Донесе ми го куриерът от Орлеан!

Министърът го изгледа недоверчиво.

— Не си въобразявайте, че ще ме измамите! Ще разбера дали говорите истината — отсече накрая той и стана от стола. — И ще ви държа под око!

Бериер се оттегли с омекнали колене. Беше започнал да разбира какво се е случило в действителност. Без да каже дума повече, графът премина към задачите за деня. Поиска всеки ден да получава доклад от Париж.

— Ще арестувате всички подозрителни и ще се отнасяте с подобаваща строгост към всяко лице, заподозряно в клевета срещу Негово Величество — заключи той. За маркизата не спомена нищо.

Граф Дьо Морпа се постара да покаже на краля, че е достоен да изпълнява длъжността си и Париж е изцяло под негов контрол. Полицията арестува десетки улични певци, продавачи по пазарите и студенти, хванати да пеят песни и да рецитират стихове. Истинските автори и подбудителите на клеветническите памфлети обаче останаха неизвестни.

След като седмици наред беше премълчавал пред краля враждебността на парижани, сега Морпа правеше точно обратното и това явно му доставяше удоволствие. Всеки ден показваше на краля нови стихове и текстове на песни, злобно подигравачи метресата му.

Жан кипеше от гняв, защото ѝ беше ясно какво цели Морпа с това поведение. Двамата с министъра вече не се стараеха да прикриват взаимната си враждебност. Вече целият Двор знаеше, че се мразят. Само Луи пренебрегваше напрежението между нея и графа. Това беше в характера му и Жан съзнаваше, че той няма да предприеме нищо срещу своя министър, защото въпреки всичко продължава да цени работата му. Следователно налагаше се бързо да намери доказателства за вината на Морпа.

Постепенно арестите и строгостта на полицията започнаха да дават резултат. Парижани вече не получаваха нови памфлети, нямаше кой да изпълнява нови песни срещу маркизата. През октомври 1748 г. започна Мирният конгрес в Аахен и хората в страната се изпълниха с надежди за бъдещето. Макар и бавно, настроението в Париж се подобряваше.

Луи остана твърд в решението си да подпише мирния договор като крал и да върне завзетите територии. Европейските страни изявиха готовност да признаят претенциите на Мария Терезия към трона и да приемат съпруга ѝ Франсоа дьо Лорен като император. При установяването на новите граници се взе решение страните да се завърнат към статуквото — с изключение на Силезия. Франция се задължи да признае протестантското наследство на Англия.

Възражения възникнаха единствено срещу искането на англичаните от Франция да бъде изгонен Бони принц Чарли, наследник на Стюартите, който след поражението от Къмбърленд бе потърсил убежище в страната.

Макар и неохотно, кралят се съгласи и с тази последна точка, защото интересите на Франция изискваха мир с Англия. Продължаващите конфликти и морски битки затрудняваха търговията, а френската военна флота беше твърде слаба, за да се изправи срещу англичаните.

— Знам, не е особено почетено да гоним принца от страната — призна Луи пред Жан, — но трябва да призная, че и аз не бих търпял британците да дадат убежище на френски принц с претенции към моя трон.

— О, принцът положително ще намери убежище в друга страна — отговори ведро Жан.

Тя познаваше Бони принц Чарли — двамата се бяха срещали няколко пъти в Двора. Той очевидно не беше особено огорчен от бягството и емиграцията си. Само месеци след като стотици, дори хиляди смели шотландци загинаха за него в сражението при Кулодън или паднаха в английски плен, той мислеше единствено за забавленията си в Париж.

— Май не го цените особено — отбеляза с усмивка Луи.

— Не твърдя това, защото не се познавам отблизо с него, но ако трябва да съм честна, принцът ми изглежда доста... лекомислен.

Луи се засмя, но бързо стана отново сериозен.

— Е, въпреки това е принц, а Стюартите винаги са имали близки връзки с Франция. В момента обаче мирът с Англия е много по-важен за страната ни.

Държавният съвет и Дворът приеха по различен начин резултатите от мирните преговори. Маркиз Дьо Пюизиол и Машо д'Арнувил одобриха споразумението, ала военните и министърът на войната останаха ужасени. По тази точка маршал Дьо Сакс, граф Д'Аржансон и принц Дьо Конти по изключение се оказаха на едно мнение. И тримата приеха трудно, че се налага да върнат на неприятеля завзетите с толкова усилия градове. Ала никой не посмя да изкаже мнението си пред краля.

Само един човек в Двора не запази гледната си точка в тайна — херцог Дьо Ришельо. През декември той се върна от експедиция в Генуа и оттогава се държеше като войнолюбив пълководец.

— Наистина ли ще се откажете от всички територии, завладени от френската армия, сир? — попита той само няколко дни след завръщането си.

След лова двамата с краля похапваха в един от павилионите в парка.

Луи кимна и отпи глътка вино.

— Да. Искам траен мир за Франция.

Граф Дьо Морпа, също заел място на масата, се обърна към Ришельо с видимо пренебрежение:

— Дори да си оставим само едно парченце земя в Нидерландия, ще имаме постоянен конфликт с Англия.

Ришельо го изгледа презрително, но се въздържа от коментар.

Жан наблюдаваше двамата мъже с нарастващ интерес. Не че се радваше особено на завръщането на Ришельо, но предпочиташе откритата арогантност и дързостите на херцога пред потайното коварство на графа. Засега Морпа проявяваше голяма сдържаност към нея, но тя не се заблуждаваше от поведението му. Министърът продължаваше да се бори за отстраняването ѝ — усилията му бяха повече от ясни. В момента мълчеше, но това беше затишие пред буря.

— Не ви разбирам, Ваше Величество — обади се след малко Ришельо. — Конфликтът с англичаните няма как да бъде избегнат. Спомнете си отвъдокеанските ни колонии.

Кралят изтри устата си със салфетка, украсена с герба му, и отговори с любезна усмивка:

— Оценявам високо военните ви успехи, мосю Ришельо, и много държа на съветите ви, но въпросът е приключен. Няма да променя решението си — сложи ръка върху рамото на херцога и заключи: — Освен това не е редно да досаждаме на дамите. По-добре да сменим темата.

— Прав сте, сир — поклони се учтиво Ришельо.

Младата графиня Дьо Монморанси, за която всички говореха, че е най-новото завоевание на херцога, се усмихна кокетно.

— О, ние много се интересуваме как господата решават съдбините на Европа — изчурулика тя и хвърли закачлив поглед към

краля с впечатляващо сините си очи. В отговор Луи се усмихна.

Още по време на лова графинята се постара да привлече вниманието му. Жан се учуди как така не я е забелязала досега в Двора и си обеща да я държи под око. Забеляза, че принцеса Дьо Роан е видяла смръщването ѝ и се усмихва злобно, затова побърза да отвърне глава. Няма да отговори на предизвикателството на тази змия.

След закуската участниците в лова отново възседнаха конете. Жан помилва шията на своята бяла кобила, нахлузи ръкавиците и пое камшика от ръцете на пажа. Тъкмо щеше да възседне коня и чу гласа на Морпа зад близкото дърво.

— Е, мосю Ришельо, кралят изглежда най-сетне е разбрал къде е истинският ви талант — в любовните приключения с дамите.

— Целият свят знае, че вие имате съвсем други предпочитания, мосю Морпа — отговори небрежно херцогът.

Жан чу шум и само след миг конят на Ришельо изскочи иззад дървото. Жан се отдръпна уплашено. Пажът едва успя да задържи бялата кобила.

Ришельо стегна юздите на черния си жребец и я погледна пронизващо.

— Маркизо.

— Херцоже...

Жан се смути ужасно, защото той очевидно смяташе, че тя е подслушала разговора му с Морпа. Херцогът подигравателно изкриви уста, обърна се настрана и препусна по пътеката.

Жан го проследи със замислен поглед. Колко различни бяха безполовият граф Дьо Морпа и едрият, мъжествен херцог Дьо Ришельо! Пълна противоположност не само външно, но и по характер. Позициите и властта им в Двора също се различаваха. Морпа дължеше всичко, което беше, на заемания пост и на дългата си вярна служба като министър, докато Ришельо разполагаше с огромно влияние само благодарение на приятелството си с краля и на личното благоволение на Луи.

Жан потегли в бавен тръс, питайки се дали тлеещият конфликт между двамата мъже не би ѝ помогнал по някакъв начин в битката срещу Морпа. От гърдите ѝ се отрони въздишка. Трябваше да намери начин да отстрани министъра, преди той да е нанесъл следващия си удар.

Херцог Дьо Ришелъо не престана да занимава мислите ѝ. След завръщането си от Генуа той съвсем естествено застана на предишното си място до краля, сякаш беше едно от старите му ловни кучета. Дамите отново започнаха да го преследват. Жан наблюдаваше как млади придворни се тълпят около него, ахкат и охкат и го молят да им разказва още и още за военните си подвизи. Херцогът явно си бе поставил за цел да намери нова метреса на краля. Жан следеше с интерес как след завръщането му в Двора нахлу цяла армада от млади красавици. Ришелъо очевидно се надяваше Луи да не устои на прелестите им и много скоро да замени сегашната си метреса с друга.

Това не я тревожеше особено. Беше сигурна в чувствата на краля и вярваше, че нито една от неопитните млади дами не е опасна за нея. Не и след радостната вест, която ѝ съобщи доктор Кесне. Отново беше бременна и това я направи безмерно щастлива. Луи се зарадва не помалко от нея и тя откри в радостта му най-голямото, най-прекрасното потвърждение на любовта му към нея. Щастието я обграждаше като с ореол и тя изглеждаше по-красива от всякога.

„Май ще се наложи херцогът да измисли нещо по-добро, за да ме отстрани от мястото ми“, помисли си тя една вечер, докато го наблюдаваше. Стоеше зад Луи, който играеше карти с херцог Д'Айен, принц Дьо Конти, дофина и графиня Дьо Шеврьоз. Ришелъо се появи с две дами — млади и много красиви — и се запъти право към масата на краля.

Луи посрещна триото с усмивка.

— О, херцоже, радвам се да видя, че войната не ви е лишила от способността да се радвате на живота.

— Както знаете, Ваше Величество, аз не обичам да се лишавам от нищо.

Принц Дьо Конти излезе от играта и мястото му зае графиня Дьо Перио, една от придружителките на Ришелъо. Всички сложиха облозите си на масата, графинята раздвижи ръка и уж неволно помете с ръкава си една от монетите на краля.

— Божичко, колко съм несръчна! — изписка тя и се наведе да вдигне монетата. Направи го съвсем бавно, за да позволи на Луи да види пицното ѝ деколте. Кралят очевидно хареса закръгленостите ѝ, защото се усмихна. Младата дама му връчи монетата. — Извинете ме, сир...

— Няма нищо, мадам...

— Мадмоазел, Ваше Величество, мадмоазел графиня Дьо Перио — отвърна със сладък гласец младата дама.

— Благодаря ви, мадмоазел Дьо Перио.

Жан стисна ветрилото си. Никога нямаше да престане да се учудва на безсрамието, с което тези жени правеха аванси на краля. И то в нейно присъствие.

Сякаш усетил за какво мисли тя, Луи се обърна, взе ръката ѝ и я вдигна към устните си.

— Днес изглеждате прелестно, мадам. Казах ли ви вече колко сте красива? — Одобрителният му поглед се плъзна по роклята от бял атлаз и сложната прическа, в която блестяха сапфири.

— Благодаря ви, сир.

Мадмоазел Перио се усмихна кисело. Играта продължи.

Ришельо се наведе към Жан с предизвикателно святкащи очи.

— Моите комплименти, маркизо — произнесе с тих глас той. — Не очаквах при завръщането си да ви заваря все още във „Версай“. Както вече съм казвал, вие очевидно притежавате неподозирани таланти.

— За разлика от вас, херцоже. — Жан се усмихна любезно и отвори ветрилото си. — Ако това е всичко, което имате да предложите — тя хвърли ироничен поглед към пищното деколте на мадмоазел Дьо Перио, — ще се окаже, че неприятелите ви са били прави. Напразно се стремите да достигнете висотата на своя правуйчо, кардинала.

Очите му потъмняха, но в следващия миг той се засмя гърлено.

— Ще видим, маркизо.

Доктор Кесне ѝ подписа укрепващи отвари.

— Чисто профилактично — обясни лекарят.

Била в отлично здраве, увери я той. Жан предположи, че ѝ дава лекарствата главно заради нервите — тя живееше в постоянен страх да не би пак да претърпи спонтанен аборт.

Доктор Кесне се опитваше да я успокои. Препоръча ѝ да спи много, да избягва вълнения и да живее с мярка както досега. Не ѝ забрани да участва в представленията, само я посъветва да не се напруга прекалено много. След два месеца, през март, сезонът щеше да приключи и понеже играеше главната роля в почти всички пиеси, Жан се зарадва, че не се налага да спре преждевременно. Не искаше

състоянието ѝ да стане известно — двамата с Луи и този път се разбраха да държат бременността ѝ в тайна възможно най-дълго. Жан се довери само на графиня Д'Естрад — тя се бе проявила като вярна приятелка след предишния ѝ аборт. Но първо я закле да не казва на никого.

Както и при предишната си бременност Жан се чувстваше великолепно. За доброто ѝ състояние допринасяше и фактът, че откакто Бериер разказа на краля за памфлетите в Париж, тя бе получила едно-единствено анонимно писмо. Очевидно граф Дьо Морпа, усетил промененото отношение на краля, проявяваше предпазливост.

Много ѝ се искаше да вярва, че укорите на краля са били достатъчни да накарат Морпа да се вразуми. Ала не мина много време и тя разбра, че той никога няма да се примири с нея. Това се случи по време на вечеря в частните покои на краля, където допускаха само избрани придворни.

— Според мен Мармонтел е много талантлив млад автор. Трагедиите му са прекрасни — сподели Жан с херцог Дьо Ниверне. — Ако мога да направя нещо за мосю Мармонтел, моля веднага да ми кажете.

Тя седна и с грациозен жест оправи диплите на розовата си пола. Едва тогава забеляза върху чинията си тъничък свитък хартия, завързан с красива панделка и запечатан с миниатюрен печат.

— О, изненада! От вас ли е, сир?

Луи разговаряше с херцог Дьо Ришельо и учудено поклати глава.

Жан се усмихна, сигурна, че той просто иска да я държи в напрежение. Любопитна да види подаръка на краля, тя развърза панделката, счупи печата и прочете посланието, написано с едри букви:

„Помнете — гнилите корени цвят не раждат.“

Усмивката замръзна на устните ѝ и Жан побърза да прибере писмото в чантичката си. Луи очевидно забеляза, че нещо не е наред.

— Добре ли сте, мадам?

Тя кимна. Пулсът ѝ се ускори, но си заповяда да не губи самообладание.

— Но да, сир...

— Неприятна вест ли получихте? — попита от другия край на масата граф Дьо Морпа.

Жан бавно обърна глава към него. Във воднистите сини очи светеше коварство. Ако досега все пак изпитваше някакви съмнения, че именно той е авторът на анонимните писма, в този момент те се разсеяха без остатък.

Без да бърза, Жан потопи лъжица в супата.

— О, пак е едно от онези безвкусни стихчета, които постоянно ми изпращат, графе — отвърна небрежно тя и удостои Морпа със сладка усмивка. На масата се възцари мълчание.

Кралят не каза нищо. Едва по-късно, когато останаха сами, поиска да види писмото и го прочете със смръщено чело.

— Значи това беше на мястото ви още когато влязохте в салона?

Жан кимна.

Отвратен, кралят хвърли анонимното писмо в огъня. Морпа бе допуснал грешката да сложи посланието си върху чинията ѝ по време на частна вечеря — макар да нямаше доказателства кой го е писал, кралят се убеди, че писмата идват от Двора.

След дълги преговори на 12 февруари 1749 година в Париж най-сетне официално бе подписан Договорът от Аахен. Ала народът реагира не както Луи и Дворът бяха очаквали. След шумния арест и последвалото изгонване на Бони принц Чарли от страната — шотландецът отказа да напусне Франция и кралят се принуди да прибегне до тази драстична мярка — настроението в столицата отново се влоши. Хората мърмореха и ругаеха повече от всякога. Компромисите, направени от краля в мирния договор, бяха посрещнати с недоумение, Франция не е спечелила нищо — така смяташе народът. Дори напротив: завладените градове Фонтеноа, Року, Лафелд и Маастрихт, превърнали Луи в герой, бяха върнати на неприятеля без нищо в замяна. Същевременно Фридрих II, който бе започнал войната, задържа Силезия и никой не си помисли да го накаже. Каква несправедливост! Държавата имаше огромен дълг, стопанството беше в руини, вече втора година реколтата бе слаба и народът беше прекарал гладна зима. Десятъкът — данък, събиран само през военните години, не бе отменен. Хората обвиняваха краля, че са принудени да плащат за кралското му великодушие, докато той и главно метресата му пилеят безогледно. Памфлети и подигравателни песнички, насочени не само срещу Жан, но и открито срещу монарха, се разпространяваха из града и полицията не успяваше да ги спре. Налагаше се граф Дьо Морпа почти всеки ден да се оправдава пред Негово Величество и пред Двора за положението в Париж и всички го критикуваха ожесточено.

„Това е единственото радващо обстоятелство в голямата беда“, помисли си Жан. Прочете още веднъж писмото на Абел и въздъхна дълбоко. Брат ѝ беше присъствал на официалните празненства по случай мирната прокламация. *„Цареше призрачна тишина — пишеше Абел. — Никакви въодушевени викове, че войната е свършила.“* Нито един не извикал „Да живее кралят“. На всичкото отгоре по време на фойерверките на брега на Сена станала ужасна злополука и хората я

възприели като лоша поличба. „Глупав си като мира“ — това било най-новото ругателство в Париж, което многократно отеквало по пазарите и площадите.

„Какъв ужас“, рече си Жан. Защо хората реагираха толкова зле на мира, нали го желяеха не по-малко от краля? Възмутена от несправедливостта на простолюдието, тя не беше в състояние да се успокои.

— Парижани са подли — оплака се тя на графиня Д'Естрад, докато се преобличаше за репетиция в театъра. — Твърдят, че новият театър, построен от краля за мен, струвал два милиона ливри. Два милиона, представяте ли си! А аз знам, че разходите възлизат на не повече от двацет хиляди екю. Кралят на Франция има пълно право да отдели такава смешна сума за собствените си забавления, нали?

— О, скъпа, не обръщайте внимание на тези смешни слухове — махна с досада графинята, докато си избираше парфюм от тоалетката на Жан. — Ах, какъв небесен аромат! Разберете, хората просто търсят върху кого да излеят недоволството си. Не приемайте сериозно глупавите им приказки.

Жан замълча. В последно време се бе отчуждила от графинята и знаеше защо. Тя приемаше всичко с пълно безразличие.

Лошото беше, че парижани преувеличаваха безмерно не само разходите за театъра. Същото се говореше и за преустройството на новия ѝ дворец „Белвю“ и за малкия ермитаж^[1] в парка на „Версай“, подарен ѝ от краля. Лицето ѝ се зачерви от гняв. Мисълта, че народът обвинява краля за нейното привидно прахосничество, я оскърбяваше дълбоко. А най-страшното беше, че нямаше как да се защити.

За разлика от Жан Луи реагира на грозните слухове с надменността на абсолютен монарх.

— Хората нямат право да съдят краля си — отсече категорично той, когато на вечеря Жан спомена настроенията в Париж.

По лицето с гордо вирната брадичка ясно личеше какво има предвид: той беше миропомазан, всерхристиянски крал, определен от Бога да управлява Франция и народа. Критиката срещу него и действията му представляваше обида на Величеството — тежко престъпление.

Въпреки това сърцето ѝ подсказваше, че той страда от недоволството на парижани.

— Ох, сир, парижани са капризни. Държат се като малки деца, на които са отнели играчката — опита се да го успокои тя по-късно през нощта.

И двамата не можеха да заспят. Загърнати в дебели наметки, излязоха на терасата, за да погледат звездите. Жан се притисна към своя крал и нежно помилва бузата му.

— Знаем... — той улови ръката ѝ и целуна меката длан. — Но ние искаме децата ни да са щастливи, нали?

— Прав сте, но не е възможно винаги да изпълняваме желанията им. Правим някои неща за тяхно добро, но те не го разбират.

Луи се усмихна благодарно. Носеше тежък товар и отговорност, ала го приемаше като своя съдба. Жан усещаше колко е самотен и много искаше да му помогне, същевременно обаче съзнаваше колко по-различен е той от другите хора. Луи я прегърна и двамата мълчаливо вдигнаха глави към звездите.

[1] От френски — отшелническа килия. През 1746 г. Луи XV подарява на маркиза Дьо Помпадур шест хектара в парка на двореца „Фонтебло“, където тя натоварва архитекта Габриел (1698–1782) да ѝ построи кокетно жилище и го нарича „моята отшелническа обител“. — Бел.ред. ↑

Белият кон, най-кроткият от двайсетте коня на маркизата, носеше името Албоен. Добродушен, вече на години, той не се стараеше да се доказва, както твърдеше конярят Себастиен. В момента той стоеше пред бокса му в средата на конюшната и белият жребец нетърпеливо го побутваше с муцуна.

— С възрастта ставаш все по-лаком, драги — ухили се Себастиен и извади от джоба на палтото си ябълка. После нахлузи юздата на коня, сложи му дамско седло и затегна ремъците.

— Себастиен! Къде си се скрил? — извика нетърпеливо главният коняр, който чакаше отвън.

Себастиен въздъхна. Какво пак беше сгрешил? Излезе тичешком в двора и видя Августин, главния коняр, да стои под навеса с гневно изражение и ръце, опрени на хълбоците.

— Защо още не си разходил Персивал? И конюшната още не е почистена! Как, мислиш, ще реагира ротмистърът, като види какво става тук?

Себастиен кимна нещастно.

— Много съжалявам, но ротмистърът ми заповяда първо да оседлая Албоен, защото маркизата желае да излезе на езда.

— Колко време ти трябва, за да оседлаеш един кон? Побързай, ако обичаш — изръмжа главният коняр; очевидно не желаше да признае, че не е бил осведомен за това нареждане. — Хайде, какво чакаш!

Себастиен се върна с бързи крачки в конюшната. Знаеше, че ако не побърза, ще си има ядове с ротмистъра, а това беше далеч по-неприятно от вечните критики на главния коняр.

Влезе в помещението и се затича към бокса на Албоен, ала чу шум от падаща кофа. Обърна се стреснато: една сянка бързо избяга навън. Какво ли беше това?

Белият кон изглеждаше неспокоен.

— Уплаши ли те някой, добричкият ми? — попита съчувствено Себастиен. Учуди се, защото обикновено Албоен не реагираше страхливо на шумове.

Даде му още една ябълка и го изведе на двора. Споменът за преобърнатата кофа бързо изчезна от главата му.

Просторният парк изглеждаше наистина величествен. Жан и Луи яздеха бавно по широката алея, следвани от личните кралски гвардейци. Феличе и Цезар тичаха наоколо и лаеха весело. Артур и Силви, любимите кучета на краля, не се отделяха от господаря си.

— Сигурна ли сте, че не е много уморително за вас? — попита Луи и Жан се усмихна.

— О, не, та ние едва се движим! Албоен е най-спокойният ми кон — отговори тя, макар днес белият жребец да изглеждаше малко нервен. Тя го помилва по шията и отново зарея поглед към безкрайния хоризонт, който я успокояваше.

— Свежият въздух явно ви се отразява добре — Луи помилва розовата ѝ буза.

Да, Жан се радваше, че е навън. В последно време проявяваше голяма чувствителност към миризми. Десетките парфюмирани и напудрени хора в двореца ѝ причиняваха гадене и понякога се опасяваше да не припадне. Доктор Кесне я уверяваше, че това е напълно нормално за жена в нейното състояние, но Жан не си спомняше да е реагирала така, докато беше бременна с Александрин.

— Ще възложат на Машо д'Арнувил да започне работа върху данъчна реформа — съобщи неочаквано Луи.

Жан отново помилва Албоен, ала жребецът нервно разтърси глава.

— Вероятно ще замените десятъка с друг данък?

Финансовите проблеми на страната не бяха тайна за никого.

Генералният контролор на финансите също бе разговарял с нея по въпроса. Кралят се намираше в трудно положение: от една страна, на народа бе обещано с настъпването на мира да бъде премахнат военният данък десятък, от друга обаче, задлъжнялата държава спешно се нуждаеше от нови постъпления.

— В известна степен да. Мисля за по-малък данък, разпределен по друг начин.

Жан се учуди безкрайно.

— Наистина ли смятате да обложите с данък първото и второто съсловие?

Кралят отдавна говореше за обновяване на данъчната система, но ако наистина бе решил да посегне на привилегиите на аристокрацията и клира, мнозина щяха да го обвинят в ерес.

Луи подсвирна на кучетата и те се втурнаха напред по алеята.

— Засега мосю Машо д'Арнувил работи върху реформата тайно. Ще изчакаме и ще видим как финансовият съвет ще приеме предложенията му.

Жан кимна замислено. Направи й впечатление, че щом някое от кучетата се приближи, белият кон се извъръща надясно. Все по-трудно й се удаваше да го укроти. „Да не е болен“, запита се разтревожено тя.

— Хайде, стига... какво ти става днес?

В този миг едно от кучетата профуча покрай тях и докосна коня. Албоен изцвили стреснато и се вдигна на задните си крака. Жан съобразително стегна юздите, но вместо да стъпи на предните си крака, уплашеното животно подскочи и препусна по алеята. Тя изпищя и отчаяно се опита да се задържи на седлото, докато конят галопираше като бесен.

— Помощ!

Само след минута се плъзна от седлото, изгуби опора, описа висока дъга във въздуха и падна на земята.

Силният удар я зашемети. Имаше чувството, че си е изпочупила всички кости. Положи огромни усилия, за да си поеме дъх. Друга част от нейното аз забеляза как Луи скача от коня и се навежда над нея с ужасено лице.

— Жан!

Помогна й да се изправи на крака и тя се опита да стъпи здраво на земята, но й се зави свят. Синият жакет на Луи се разми пред очите й. Жан стисна зъби и погледна в разтревоженото лице на краля.

— Ранена ли сте?

— Нищо ми няма — произнесе с мъка тя и се опита да се усмихне, ала пак й се пригади. Болките станаха непоносими. Усещаше долната част на тялото си като откъсната. Погледна се и изплака отчаяно. По светлата пола на костюма за езда бързо се разпростираше червено петно.

— Господи, не!

Той проследи погледа ѝ и се обърна към гвардейците.

— Бързо, повикайте лекар! Веднага!

Жан потъна в черен мрак.

По-късно си спомняше само откъслеци от този ужасен ден. Главата ѝ, положена в скута на Луи, шишенце с амоняк под носа ѝ, грижовни ръце я полагат в постлана с мека материя кола. Отново и отново тъмните, изпълнени с болка очи на краля и гласът му: „Всичко ще се оправи! Всичко ще се оправи!“. И двамата обаче знаеха, че нищо няма да се оправи. Разкъсващите болки отново я тласкаха в черния мрак.

По-късно в спалнята ѝ. Лекарци, много лекарци. Не само доктор Кесне, а и останалите кралски лекарци. Помолиха Луи да излезе. Камериерки тичаха напред-назад с кани гореща вода и окървавени кърпи. От нея ли идваше цялата тази кръв?

Мадам Дю Осе държеше ръката ѝ и по бузите ѝ се стичаха сълзи. Жан отново изгуби бебето.

Върху нея падна черна сянка, влезе в тялото ѝ и стигна чак до сърцето. Още една загуба. Най-болезнената от всички досега.

След три дни висока температура и гърчове Жан потъна в дълбок сън, който я дари с милостта на забравата. Много хора бдяха до леглото ѝ: графиня Д'Естрад, херцогиня Дьо Бранка, Абел... Луи държеше ръката ѝ. Температурата спадна и болката се върна, завладя я като пламтящ огън, разпротря се по цялото ѝ тяло. Измъчваше я чувство за вина. Защо излезе на езда в нейното състояние? Тя беше виновна за смъртта на нероденото дете. Защо не умря заедно с детето си?

Минаха дни. Жан продължаваше да се чувства изтощена и болна. Мисълта, че трябва да стане и да продължи да живее както досега, я ужасяваше. Едва навършила 27 години, тя се чувстваше безсилна като старица. Лежеше и апатично понасяше всичко, което правеха с нея. Даже Луи не беше в състояние да ѝ даде утеха.

Две седмици след падането графиня Д'Естрад седна до леглото ѝ и започна да я укорява:

— Мила, не бива да живеете само с болката. Това състояние не може да продължава вечно.

Жан се взираше в копринените завеси на леглото и мълчеше. Неспособна да понесе дълго строгия поглед на графинята, скри лице в

шепи.

— Защо? Защо ми отнеха детето, което желяех така силно? — изплака горчиво тя.

Графинята я помилва по косата.

— Беше случайност. Трагична злополука.

— Сякаш се е откъснало парче от мен — продължи отчаяно Жан. Изпита усещането, че в нея се е отворил шлюз и цялата ѝ болка избива навън. — Толкова исках дете от Луи! — изплака тя. — Понякога... понякога се питам дали Бог не иска да ме накаже!

— О, не! Недейте така, маркизо!

Двете жени се обърнаха стреснато към вратата. На прага стоеше Луи.

— Тук едно мило същество много иска да ви види, мадам — рече нежно той и поведе малката Александрин към леглото на майка ѝ.

— Маман!

Жан се надигна във възглавниците.

— Детенцето ми! Ангелчето ми! — Едва в този миг осъзна, че през последните две седмици изобщо не е помислила за дъщеря си.

Малката се хвърли в ръцете ѝ с присъщата си буйност.

— Болна ли си, мамо?

Жан безмълвно поклати глава.

— Защо плачеш тогава? — учуди се малката.

— Защото много ми липсваше, съкровище — отговори Жан и я притисна още по-силно до гърдите си, докато по бузите ѝ се търкаляха едри сълзи.

Погледна към Луи над главата на Александрин и видя, че кралят се усмихва.

* * *

Още от самото начало мосю Бериер се усъмни, че Себастиен крие нещо. Докато го разпитваше, конярят заекваше и усукваше края на ризата си. Държеше се, сякаш лично е бутнал маркизата от гърба на коня, но и той потвърди думите на ротмистъра и на главния коняр: белият кон бил най-възрастният и най-кроткият в конюшната на маркизата. Нищо не било в състояние да го извади от равновесие. Този

ден обаче нещо бе станало с животното и Бериер беше сигурен, че Себастиен знае защо. Затова реши да отведе момъка в Париж. Друга обстановка по време на разпит обикновено правеше чудеса. И в този случай опитът му се потвърди. Себастиен едва не се разплака, когато го доведоха в полицията — очевидно беше слушал страшни истории за Бастилията и за жестоките методи на разпит. Лесно щяха да му измъкнат всичко, което знаеше.

— Хайде, момко, признай! Сигурно си сложил нещо в храната на старата кранта. Някой ти е платил за това, нали?

Себастиен зяпна ужасено.

— О, не! Никога не бих постъпил така, повярвайте ми!

— Не ме прави на глупак — отвърна грубо Бериер. — Сложил си нещо в храната на животното, нали?

— Не съм! Моля ви, повярвайте ми! — Бедният момък захълца отчаяно и съвсем тихо призна: — Случи се друго.

Бериер наостри уши.

— Какво друго?

Себастиен подсмръкна.

— Намерих нещо в колана на седлото...

Полицейският лейтенант остана много учуден, ала само след миг недоверието му се събуди.

— Защо ми го казваш едва сега?

— Защото ме беше страх мосю Августин, главният коняр, да не ме изхвърли от работа, като разбере, че не съм проверил повторно колана на седлото — отговори с треперещ глас момъкът и разказа на полицейския лейтенант какво се бе случило през онзи следобед. Как го повикали навън и как на връщане забелязал бягаща сянка и чул шум от преобръщане на кофа. — След като върнахме Албоен в обора, намерих в колана на седлото нещо лошо... стоманено острие...

Полицейският лейтенант кимна мрачно. Момъкът беше прав — никой нямаше да повярва на историята му.

— И ти изхвърли острието, за да не те обвинят, така ли?

Себастиен се поколеба, но после поклати глава.

— Не. Тук е, у мен.

И започна да изпразва джобовете си пред очите на Бериер. Дебел черен конец, монета, треска, с която вероятно си чистеше зъбите — и желязно острие.

Бериер бързо скри учудването си и посегна към уликата. Поради натиска на колана острието се е забивало все по-дълбоко в плътта на бедното животно. Нищо чудно, че се е изнервило.

Момъкът продължаваше да го гледа със страх като заек в капана.

— Вярвам ти, затова ще те пусна да си вървиш, но при едно условие.

Зарадвам, Себастиен кимна.

— Няма да казваш на никого за острието! На никого, чуваш ли? Случката трябва да си остане между нас!

Полицейският лейтенант остана доволен, че инстинктът му отново не го е подлъгал. Банкерът Пари дьо Монмартел се бе обадил да му разкаже за злополуката и да го помоли да разследва случая дискретно, без да уведомява граф Дьо Морпа.

— Разбрахме ли се?

— Да, мосю, ще си мълча — обеща твърдо Себастиен.

* * *

Животът е въпрос на навик. Или поне повечето неща от живота. Човек свиква и с доброто, и с лошото — с добрите и красивите неща бързо, с лошите малко по-бавно и неохотно, но с времето се пригажда и към тях. Така стана и с Жан. Тя свикна с враждебността на придворните, проявила се още при влизането ѝ в Двора. Стана нечувствителна към обидите. Анонимните писма, подигравателните стихчета и песни вече не я нараняваха както преди. В известна степен самата тя прояви готовност да се примири с тях. Бе готова да плати тази цена за всичко прекрасно, с което я даряваше любовта на краля.

За съжаление враговете ѝ не си останаха само с писмата и песните. Доказателството се намираще в ръцете ѝ, между палеца и показалеца на дясната ѝ ръка. Даже без натиск стоманеното острие ѝ причиняваше болка. Живо си представяше как се е измъчвал Албоен, когато металът се е забивал в хълбока му. Това мъничко парче метал беше причината за спонтанния ѝ аборт. Жан не се усъмни нито за миг, че виновникът е граф Дьо Морпа. Той се бе опитал да я убие и замалко да успее! Натъртванията по тялото ѝ още личаха, но най-страшна беше загубата на очакваното е такъв копнеж бебе! Отново болка изгори

сърцето ѝ. Все още се чувстваше слаба и нямаше никакво желание за живот. Доктор Кесне ѝ обясни, че е изгубила много кръв, и я помоли да се щади повече.

— Ще минат няколко седмици, докато си възвърнете силите, маркизо.

Жан се взираше втренчено в парченцето метал, причинило нещастията ѝ.

— Не мога да повярвам — промълви беззвучно тя.

— Ако ми позволите тази забележка, маркизо, смятаме, че оттук нататък трябва да сте много предпазлива — каза главният полицейски лейтенант.

Жан кимна безмълвно.

— Най-добре се погрижете някой да опитва ястията и напитките ви. Поне за известно време. За всеки случай — подкрепи го Льо Норман дьо Турнем.

Пастроктът ѝ и Пари дьо Монмартел пристигнаха във „Версай“ заедно с мосю Бериер веднага щом разбраха как е станала злополуката.

— Ще ви задам един въпрос, мосю — обърна се Жан към главния полицейски лейтенант, — и ви моля да ми отговорите честно. Вярвате ли, че зад покушението срещу мен стои граф Дьо Морпа?

Бериер се поколеба за миг, но кимна.

— Всички улики сочат към него, маркизо. За съжаление обаче не разполагаме с еднозначни доказателства.

— Много ви благодаря за откровеността, мосю Бериер.

Полицейският лейтенант се сбогува и Жан остана сама с двамата си довереници. Реши да говори направо.

— Кралят ми каза, че е готов да махне граф Дьо Морпа от Двора, но се нуждае от основателна причина.

— Може би не е зле да се съюзите с някого от противниците му в Двора — предложи след кратък размисъл Пари дьо Монмартел.

Жан разбра веднага за кого става дума и всичко в нея се възпротиви.

— Сериозно ли смятате, че е добре да вляза в заговор с херцог Дьо Ришельо?

Пари дьо Монмартел вдигна рамене. Личните отношения не го вълнуваха особено.

— И защо не? Той е най-сериозният противник на Морпа в Двора — усмихна се многозначително и добави: — Знаем какъв труд полагат шпионите му, за да открият грешки в работата на Морпа като министър.

— Мосю Пари дьо Монмартел е прав — подкрепи го решително Льо Норман дьо Турнем.

Жан беше готова да заплаче. Припомни си надменната усмивка и дръзките погледи на Ришельо и потрепери. Беше в двора повече от три години, а той продължаваше да се отнася към нея като към евтина парижка проститутка, готова да преспи с всекиго за няколко ливри. „Приемете комплиментите ми, маркизо. Не очаквах да ви заваря още в Двора при завръщането си.“ Не! Няма да го моли за помощ! Та тя не може да го понася!

От друга страна обаче... Съюзът с Ришельо откриваше много възможности.

Наистина ли шпионите на херцога следят всяка стъпка на Морпа? Думите на Пари дьо Монмартел не излизаха от ума ѝ.

Следобед двамата с краля излязоха да се поразходят в градината на малкия ермитаж край Драконовата порта. Луи стисна ръката ѝ и измери с тревожен поглед хлътналото ѝ лице.

— Добре ли сте? Още сте доста бледа.

— Много по-добре съм — побърза да отговори Жан. — Доктор Кесне смята, че съм бледа, защото съм изгубила много кръв.

Опита се да се усмихне, но усети металното острие върху кожата си и потрепери. Обзе я силно желание да разкаже всичко на краля, но осъзна, че няма да успее да го убеди. Липсваха ѝ доказателства за вината на Морпа. Подозрението щеше да падне върху бедния Себастиен, който не би могъл да се защити.

Луи кимна замислено.

— Искам да се храните по-добре.

Жан се намръщи многозначително.

— Значи ме намирате за мършава?

Луи се засмя облекчено.

— Не, скъпа моя. Много добре знаете, че каквато и да сте, аз ви намирам за най-красивата жена на света.

Жан изпита известно съмнение. Беше отслабнала и продължаваше да губи килограми. Изпитваше страх да не би някоя

жена с пищни форми да привлече Луи. Едва потисна тежката си въздишка. Сигурно беше нервна само защото последствията от спонтанния аборт държаха краля далеч от леглото ѝ.

Той я прегърна и я привлече към себе си.

— Много искам да оздравеете бързо и да възстановите силите си.

Думите му я успокоиха, ала дълбоко в себе си знаеше, че ще оздравее истински едва когато граф Дьо Морпа изчезне от Двора.

Започна да наблюдава тайно херцог Дьо Ришельо. Отбелязваше много точно и най-дребните му сблъсъци с Морпа, пренебрежителното свиване на устните, когато той влизаше в салона, задоволството, когато кралят хокаше своя министър. Пари дьо Монмартел се оказа прав — зад жестовете на Ришельо прозираше нещо повече от враждебност. Той мразеше Морпа, макар умело да прикриваше чувствата си под високомерната маска на потомствен аристократ, който стои много по-високо от графа.

Как да го накара да ѝ помогне? Точно него! Жан си спомни един от принципите на маршал Дьо Сакс: моментът на изненадата е най-важната предпоставка за успешно нападение. Най-добре лично да посети херцога. Сложи си малко руж, за да прикрие бледината на бузите си, и излезе от покоите си.

— Съжалявам, но в момента моєю Дьо Ришельо не желае да бъде обезпокояван — заяви лакеят. Очевидно не я позна, защото лицето ѝ беше скрито под дантелено було.

— Сигурна съм, че херцогът ще ме приеме — отговори спокойно Жан и му подаде запечатан плик.

Лакеят изчезна. Тя имаше достатъчно време да разгледа креслата и двата лакирани китайски скрина в преддверието, в отлична хармония с яркочервените завеси и тежкия гоблен на стената. „Този мъж има вкус, трябва да му го призная“, помисли си с усмивка Жан.

— Моля мадам да ме последва — покани я лакеят и тя тръгна след него по широк коридор с множество врати. За Версайските условия херцогът разполагаше с просторно и удобно жилище и мнозина му завиждаха за това.

От близкия салон долетя звънък женски смях и Жан изкриви уста. Естествено. С какво друго би могъл да се занимава Ришельо по това време на деня... Лакеят я въведе в малък салон.

Херцогът не я остави да го чака дълго. Появи се по домашен халат, без яка и шалче. Жан изпита облекчение, като видя, че поне носи панталон до коленете и чорапи.

— Моля да ме извините за небрежния вид, мадам, но тъкмо бях зает...

— О, съжалявам, че ви попречих.

— Няма нищо. Несъмнено ще мога да си доставя същото удоволствие и по-късно — отговори той с подигравателна усмивка.

Жан вдигна булото и за момент в погледа на херцога се мярна несигурност. Не беше обичайно кралската метреса да дойде в апартамента му рано следобед. Все пак той бързо си възвърна самоувереността.

— Горя от желание да узная на какво дължа тази висока чест да ме посетите в жилището ми, мадам.

Херцогът посочи шафрановожълтия диван и небрежно приседна в креслото насреща ѝ.

Жан се усмихна, доволна от водещата си роля.

— Дойдох при вас, херцоже, защото вярвам в нашия общ интерес.

— Сериозно? — ухили се дръзко мъжът. — Нямах представа, че сте готова да изневерите на краля. С което в никакъв случай не отричам абсолютната ви способност да задоволявате двама любовници.

Жан пренебрегна думите му.

— Имам предвид граф Дьо Морпа.

Херцогът наостри уши.

— Какво ви е накарало да предположите, че имаме общ интерес по отношение на тази личност?

Скръсти ръце пред гърдите си и Жан неволно се възхити на необикновения осмоъгълен рубин, който грееше върху пръстена му. Беше го наследил от правуйчо си, кардинала, а той, от своя страна, го бе получил в дар от Луи XIII.

— Хайде да си спестим този театър, мосю. Знам, че изгаряте от желание граф Дьо Морпа да се махне от Двора. Вашите шпиони от доста време се опитват да открият слабости в работата му, по-специално в ръководството на кралската флота. Аз... аз искам да ви подкрепя.

Ришелъо не се опита да скрие смайването си.

— И как ще изглежда вашата... подкрепа? — попита той.

Жан въздъхна недоволно. Всяка дума в устата на този човек звучеше като намек за интимност.

— Ще се погрижа кралят да бъде уведомен незабавно и по правилния начин за всичко, което откриете в ущърб на министъра.

— Това мога да го направя и аз, маркизо.

Жан се усмихна едва забележимо.

— Лъжете се, мосю Дьо Ришелъо. Да бъдем честни: кралят ви цени като близък приятел, но много лесно би ви заподозрял в нелоялност, ако разкритикувате министъра му, права ли съм?

Ришелъо кимна мрачно и се наведе към нея.

— Някой казвал ли ви е колко е опасно да се месите в тези отношения? Въпреки красотата ви...

— За съжаление се оказа, че е много по-опасно да не се меся в тези отношения — отговори твърдо Жан и се надигна.

Ришелъо скочи и застана пред нея.

— Ще помисля върху предложението ви, мадам. — Поклони се, целуна ѝ ръка и я задържа в своята. — Ами ако ви доставя желаните сведения и в замяна поискам една нощ с вас? Ще ми дадете ли една нощ срещу прогонването на министъра? — Очите му светнаха дръзко.

Жан издърпа ръката си с ледено изражение. Ришелъо избухна в луд смях.

— Опасявам се, че не сте готова, маркизо. Много жалко, защото щяхме да се забавляваме отлично. Явно в най-дълбоката си същност вие си оставате малката буржоазка, каквато бяхте.

Жан също се засмя.

— Сигурно сте прав, херцоже — отвърна тя и го дари със загадъчна усмивка. После спусна булото над лицето си и излезе от салона.

* * *

Минаха две седмици. Ришелъо бе помолил краля да му даде отпуск по семейни причини и замина неznайно къде. След това пристигна писмо.

Мадам,

По наскоро обсъждания въпрос има ново развитие и се надявам да ви заинтересува. Както чух, следващата неделя и вие като мен ще вземете участие в малкото празненство на мадам Шатле и мосю Волтер. Там ще ви разкажа всичко.

С най-голямо уважение,

Луи Франсоа Арман дьо Винеро дю Плеси, маршал
херцог Дьо Ришельо

Жан прочете писмото с облекчение. Още преди няколко дни беше получила покана за празненството на Волтер и мадам Дю Шатле. По същото време Луи бе предвидил среща с кардиналите и епископите и възнамеряваше да вечеря с тях. Метресата нямаше място сред духовниците, затова Луи не се възпротиви на отиването ѝ в Париж. Само доктор Кесне я изгледа укорително, като чу за плановете ѝ.

— Помолих ви да избягвате пътуванията, маркизо. Разбрахме се да се щадите повече.

— Знам, знам, докторе — отговори ведро Жан. — Но повярвайте ми, това отиване в Париж ще допринесе за оздравяването ми много повече от всяка почивка.

Най-сетне дойде и неделата. Жан се радваше на предстоящата вечер. Не само защото очакваше да научи с какви сведения разполага Ришельо, а и защото очакваше да се срещне с много от старите си парижки приятели.

Жан влезе в празнично осветения салон. Мадам Дьо Тенсен, мадам Дьо Сесак и мадам Дьо Винтимий веднага я наобиколиха. Присъстваха и маршал Дьо Сакс, и много поети и философи. Жан познаваше добре Волтер, Мармонтел и Кребийон, но младите, свободни по дух интелектуалци все още ѝ бяха чужди. Много скоро се разгоря бурна, страстна дискусия и тя се почувства като в младите си години. Волтер я запозна с писателя Жан Жак Русо, с маркиз Дьо Монтескьо, с математика и философа Жан Батист льо Ронд д'Аламбер, незаконен син на мадам Дьо Тенсен, и с мрачен млад поет на име Дени Дидро. Жан го помнеше от едно посещение при доктор Кесне и знаеше, че творбите му са трън в очите на кралската цензура.

В центъра на оживения разговор стоеше новият амбициозен проект на интелектуалците. Енциклопедията — своеобразен универсален лексикон със статии за науките, за философията и изкуствата, за религията, но и за различните занаяти и ежедневните занимания. Жан се заслуша с нарастващ интерес.

Появи се Емили дю Шатле — домакинята на вечерта. Поздрави първо Жан и я целуна по двете бузи.

— Толкова се радвам, че успяхте да дойдете! — възкликна тя и я отведе по-далеч от мъжете.

— Разбрах, че имам повод да ви поздравя — рече топло Жан. От Волтер бе узнала, че мадам Дю Шатле чака дете.

— А, да — отвърна смутено дамата. — На моята възраст... малко необичайно, нали разбирате? Много се надявам детето да не е идиот. Би било голям удар за Мосю Волтер... и за мен, разбира се.

— Не говорете така! Ще родите гений, сигурна съм. При тези родители не е възможно друго. Прекрасно е да имате дете.

Жан разбираше, че Емили дю Шатле е загрижена не само за бебето, но и за себе си. След четиридесетгодишна възраст раждането ставаше риск и за майката.

Домакинята се засмя.

— Елате, скъпа. Мосю Дьо Ришельо ви очаква. Накара ме да му обещавам веднага да ви отведе при него. После ще си побъбрим на воля.

Жан влезе в будоар, доста отдалечен от салоните на къщата. Тъмночервено копринено кадифе покриваше стените на малкото помещение, два удобни дивана канеха посетителите да поседнат — или по-скоро да полегнат. „Най-подходящото място за среща с Ришельо“, каза си с насмешка тя.

При влизането ѝ херцогът се изправи учтиво. По изключение лицето му беше напълно сериозно.

— Маркизо, за мен е чест.

— Мосю.

Той ѝ подаде дебела папка.

— Мисля, че намерих, каквото търсехте.

Жан отвори папката и прелисти няколко гъсто изписани страници.

— Доколкото разбирам, това е доклад за състоянието на флота.

Ришельо кимна.

— Да, и в него подробно е описано колко небрежно и опасно е било управлението на граф Дьо Морпа. Източноиндийската компания е изгубила няколко кораба — паднали са в лапите на англичаните, а е можело да се спасят, ако капитаните им са били информирани навреме за опасностите на маршрута. Освен това мосю Морпа е занемарил строежа на нови военни кораби, а това е подсъдно.

Жан загуби дар слово. Получила бе много повече, отколкото очакваше.

Ришельо се поклони.

— Предоставям на вас, мадам, да измислите как е най-добре да доведем тези престъпления до знанието на краля.

— Кралят ще ви бъде много благодарен за тези важни сведения, херцоже. Много повече от мен — увери го откровено Жан и затвори папката.

* * *

Граф Дьо Морпа слушаше подробните обяснения на граф Д'Аржансон само с едно ухо. Беше спал лошо. Стомахът отново му създаваше проблеми. Внезапната проява на добри отношения между маркизата и Ришельо никак не му харесваше. Един агент му бе съобщил, че двамата са разговаряли на празненството у Волтер. Той въздъхна недоволно и отпи глътка чай.

Ришельо и онази Помпадур — всъщност двамата си пасваха перфектно! Сводникът и метресата. Първият камерхер на краля му беше не по-малко омразен от маркизата. Не понасяше начина, по който Ришельо се пъчеше с приятелството на Негово Величество, гадеше му се от проклетото му високомерие. Крайно време беше кралят да възнагради услугите му с титлата херцог — така Ришельо вече нямаше да има по-висок ранг от него.

— Съгласен ли сте с мен?

Въпросът на Д'Аржансон го изтръгна от неприятните мисли. Морпа нямаше понятие за какво се говори, но за всеки случай кимна.

— Да, разбира се... разбира се...

— Добре. — Д'Аржансон си записа нещо и Морпа се постара отново да се съсредоточи върху обсъждането.

— В мирно време бюджетът ще бъде значително съкратен, но имайки предвид, че в колониите рано или късно отново ще се стигне до сблъсък с англичаните... — продължи поучително Д'Аржансон.

В този момент от преддверието се чуха гласове. Вратата се отвори.

— Мадам, министърът е на заседание, сега не можете да... — извика отчаяно секретарят на Морпа.

— Няма да се забавя много — отговори му добре познат женски глас.

Маркизата! Тази жена се превръщаше в кошмар.

Жан влезе в кабинета с високо вдигната глава и папка под мишница. Следваше я графиня Д'Естрад, вечната ѝ сянка. В първия момент Морпа не повярва на очите си.

Жан улови слисания поглед на министъра и се усмихна доволно. Спря пред масата, около която седяха Морпа и Д'Аржансон, кимна учтиво на графа и се обърна към домакина:

— Мосю Дьо Морпа, не искам да говорят зад гърба ми, че викам министрите на краля в покоите си, затова идвам при вас. Според мен е справедливо и вие да получите доклада, който днес ще бъде връчен на краля.

Морпа явно не разбра за какво става дума. Жан му връчи папката и той я отвори.

— Доклад за състоянието на флота?

Жан забеляза несигурните светлилки в очите му. Морпа прелисти набързо страниците, прочете по нещо тук-там, после с презрителен жест тръсна папката на масата.

— Смешно! Знаете ли защо строежът на нови кораби бе занемарен? Защото парите за корабостроене отидоха в други ръце, мадам.

— Навярно е по-точно да се каже, че са потекли по други канали. — Жан изобщо не се стараеше да скрие сарказма в гласа си.

— Точно така, мадам — потвърди графът, ставайки все подързък. — Например във вашия театър. Цял Париж говори как вие пилеете парите на краля.

— Което дължа главно на авторите на онези подли памфлети — Жан опря ръце на кръста си и го погледна предизвикателно. — Впрочем, мосю Морпа, открихте ли най-сетне кои са те?

Той ѝ хвърли надменен поглед.

— Щом узная, ще съобщя на краля, мадам. А сега ви моля да ни извините.

„Явно е овладял тревогата си“, прецени Жан. Погледът ѝ остана все така студен.

— Вие не изпитвате никакво уважение към метресите на краля, графе.

Морпа, който отново се бе навел над документите, вдигна глава.

— Напротив, мадам... — гласът му преливаше от презрение — Винаги съм се отнасял към тях, както заслужават, все едно към кое съсловие принадлежат.

Графиня Д'Естрад шумно пое въздух, граф Д'Аржансон погледна министъра с неподправен ужас.

Жан беше готова да го зашлеви. Най-сетне Морпа показваше истинското си лице. Всичко, което бе изстрадала заради този човек през последните месеци, избликна на повърхността — обидите, страхът, безсилният гняв, болката от загубата на детето. Тя извади от джоба си желязното острие и го тикна пред лицето му.

— А вие винаги сте подценявали кралските метреси, мосю — и продължавате да го правите!

Морпа потрепери.

Жан прибра острието, завъртя се рязко и излезе от салона като генерал след обявяване на война. Носилката я чакаше в коридора.

* * *

Луи прочете доклада до края и започна отначало. Страница по страница, дума по дума.

— Тук са повдигнати тежки обвинения срещу министъра. Нашата флота е в много лошо състояние и поради това са загинали много хора.

Въпреки това не изглеждаше напълно убеден. Жан прочете в очите му въпрос. Очевидно се налагаше отново да му обясни защо толкова държи Морпа да изчезне от Двора. Така да бъде.

— Сир, когато ме направихте това, което съм днес — започна смело тя, — ми казахте, че обичате честността ми. Затова сега ще бъда

честна докрай. Мосю Дьо Морпа ме унижаваше и обиждаше, и то не само публично и пряко, което е достатъчно позорно, а и чрез анонимни стихове, писма и непрестанни опити да настрои народа на Париж срещу мен. — Жан се стараеше да говори с неутрален тон, ала вълнението заплашваше да я надвие. — Убедена съм, че именно той ми е изпратил фиолата, която избухна. Този човек се погрижи да падна от коня... и да изгубя нашето дете.

Гласът ѝ пресекна.

Луи загуби дар слово. Жан направи крачка напред, положи металното острие върху масата и отново отстъпи назад.

— Моля ви за прошка, сир, че говоря така грубо, но аз винаги ще мразя граф Дьо Морпа и няма да се чувствам в безопасност, докато той е в Двора. Знам, би било ужасно министърът да изпадне в немилост заради личните чувства на вашата метреса, затова се постарях да ви предоставя доказателства за неговата обективна вина — свидетелства, че той е лош, безотговорен министър и няма да липсва във вашето правителство — заключи тя и сама се учуди с каква студенина и твърдост говори. Такава обаче беше истината. Или Морпа, или тя — един от двамата трябваше да си отиде.

* * *

В галерията с огледалата цареше вълнение. Още от рано сутринта събраните там придворни си шепнеха възбудено и се опитваха да разберат какво точно се е случило. Правеха се невъзможни предположения, разказваха се недостоверни истории. Най-абсурдното твърдение, стигнало до ушите на херцог Дьо Ришельо, беше, че кралят е обявил намерението си да изгони маркиза Дьо Помпадур от Двора, затова тя отишла при Морпа и му направила сцена.

Херцогът се усмихна потайно. Вчера маркизата бе връчила доклада му на краля и той беше готов да се обзаложи на пръстена на прачичо си, че не нейните, а дните на Морпа в двора са преброени. Министърът на флота разговаряше с граф Д'Аржансон и братовчед си, кардинал Дьо Ларошфуко. Движеше се припряно, изглеждаше необичайно нервен — сякаш предусещаше, че в този момент се решава съдбата му.

Ришелъо реши да се порадва на нещастieto му.

— Добро утро, господа — поздрави той малката група.

Тримата отговориха учтиво на поздрава и херцогът се обърна с лицемерна усмивка към Морпа:

— Доколкото разбрах, вчера сте имали необичайна следобедна визита, графе.

Министърът го погледна раздразнено.

— Да, маркизата. — Хората наоколо замлъкнаха смутено и това явно го вбеси. — Очаквайте посещението на маркизата в покоите ми да ѝ донесе нещастие. Много добре си спомням как някога ме посети мадам Дьо Майи и само след два дни отиде в историята. След нея дойде херцогиня Дьо Шатору, която според слуховете съм бил отровил...

— Млъкнете, братовчеде! — изсъска предупредително кардиналът.

Ала Морпа се изсмя шумно и фалшиво. Очите му светеха трескаво.

— Точно така, аз нося нещастие на всички кралски метреси — заключи дрезгаво той.

Очевидно не забелязваше ужасените погледи на придворните и старанията им да се отдръпнат от него. „Ако не беше толкова отвратителен, сигурно щях да го съжаля“, каза си Ришелъо с насмешка към себе си.

* * *

Жан седеше на нисък стол до писалището на краля. Приказките на министъра в галерията с огледалата се разпространиха като огън във „Версай“ и много бързо стигнаха до ушите на монарха. Луи незабавно повика в кабинета си херцог Дьо Ришелъо и граф Д'Аржансон.

— Моля да повторите думите на граф Дьо Морпа, казани тази сутрин във ваше присъствие, мосю Д'Аржансон — нареди строго Луи.

Жан не помръдваше. Отдавна знаеше, че високомерният Морпа сам ще си нанесе решаващия удар, който ще го прати в гроба. Министърът вече беше част от миналото.

Ужасно смутен, Д'Аржансон повтори дума по дума непредпазливите изказвания на Морпа." ... херцогиня Дьо Шатору, която според слуховете съм бил отровил... аз нося нещастие на всички кралски метреси."

Лицето на краля остана безизразно.

— Потвърждавате ли чутото, мосю Дьо Ришельо?

— Да, сир. Със съжаление трябва да призная, че граф Дьо Морпа употреби точно тези думи.

— Благодаря ви, господа. Може да се оттеглите.

Двамата мъже се поклониха и излязоха от кабинета.

Граф Дьо Морпа прекара вечерта на сватба в столицата. Рано сутринта камериерът му го събуди и с уплашен глас му съобщи, че граф Д'Аржансон желае да го види веднага.

Министърът разтърка очи и простена — в главата му пулсираше силна болка. Камериерът му помогна да облече халата и му подаде дневната перука. Морпа слезе с бавни стъпки по стълбата. Умората и голямото количество погълнат алкохол му бяха осигурили кратък миг на блажено неведение. Ала щом видя официалното изражение на граф Д'Аржансон и придружаващите го гвардейци, Морпа в миг изтрезня и се събуди напълно.

Доколкото му бе възможно, той се постара да запази самообладание и спря на последното стъпало.

— Мосю Д'Аржансон...

Министърът на войната кимна хладно.

— Графе, лично Негово Величество ми възложи да ви предам това писмо.

Морпа едва не получи удар. Олюля се и се хвана за парапета.

— Заточение...

— Съжалявам — рече тихо Д'Аржансон.

Ясно си личеше с какво огромно неудоволствие изпълнява възложената му задача. Връчи му запечатаното писмо и отстъпи крачка назад.

Мосю Дьо Морпа,

Обещах ви, че когато престана да се нуждая от услугите ви, ще ви го съобщя лично. С това писмо ви нареждам да се оттеглите от поста си на държавен секретар и министър. Понеже имотът ви Поншартрен се намира твърде близо до „Версай“, моята воля е до края на тази

седмица да се оттеглите в Бурж и там да не приемате никого освен близките си роднини.

Не желая отговор.

ЛУИ

Замаян, Морпа седна на стълбата и се втренчи в писмото на краля. Само с няколко думи Луи бе разрушил живота му и всичко, което той беше. Това се случи в четвъртък, на 24 април 1749 година.

* * *

Дворът посрещна с недоверие и ужас прогонването на министър Морпа. Граф Дьо Морпа, един от най-могъщите министри в кралството, да бъде изхвърлен от Двора? Конфликтът му с фаворитката на краля беше всеобщо известен. Придворните следяха със задоволство и възхищение как министърът упорито отказва да се отнася почитателно с кралската метреса, камо ли да я ухажда, както постъпваха много други мъже от Двора. Морпа не се опитваше да скрие какво е мнението му за издигналата се над своята класа буржоазка. А сега съдбата му изглеждаше подпечатана.

Кралят не уведоми никого по какви причини е уволнил министъра. На следващия ден се появи в Държавния съвет, следван от дофина и от херцог Дьо Ришельо, който изглеждаше в отлично настроение.

— Добър ден, господа. — Луи пренебрегна питащите лица на своите съветници. — Граф Дьо Морпа е уволнен от заеманите длъжности — заяви лаконично той и продължи спокойно: — Вече съм определил кой ще го замести. Граф Дьо Руй става министър на военния флот, граф Дьо Сен Флорентен ще бъде *maison du rois*^[1] а граф Д'Аржансон е назначен за министър на Париж. — Кралят кимна на тримата мъже, които се поклониха дълбоко. — Мосю Д'Аржансон, като ви назначавам за министър на град Париж, аз ви оказвам специално доверие, но ви препоръчвам да изпълнявате задълженията си с по-голямо старание от предшественика си. Господа, нямам какво повече да кажа по въпроса.

Кралят кимна отново и излезе. Министрите го проследиха с изумени погледи.

* * *

Първите вълнения около уволнението на Морпа се уталожиха. Дворът се върна към обичайното си ежедневие. Никой не говореше за министъра, никой не споменаваше името му. Само след няколко дни изглеждаше, сякаш всички го бяха забравили.

Жан обаче долавяше, че след падането на министъра придворните се отнасят към нея с повече респект, признават влиянието ѝ и се боят от властта, която демонстрира по толкова впечатляващ начин. Тя прие новото отношение към себе си с мълчание — навярно защото не изпитваше чувство на триумф. Не се стремеше да играе ролята на влиятелна метреса, в случая просто не ѝ бе останал избор. Със или без влияние върху краля — среден път очевидно нямаше. Последните три години ѝ дадоха добър, макар и болезнен урок. Сега разбираше какво е имал предвид Пари дьо Монмартел, когато ѝ бе казал, че ако иска да се задържи в Двора, трябва да овладее изкуството на интригата.

Успя да се отърве от най-страшния си враг. Граф Дьо Морпа бе уволнен и вече не живееше във „Версай“. Как ли я мразеше сега! Сигурно ще продължи да разпространява злобни стихчета и песнички срещу нея и краля, но това щеше да му е много по-трудно, защото Бурж се намираще далеч от столицата. А и наследникът му граф Д'Аржансон щеше да действа с цялата си твърдост срещу разпространителите на злобните памфлети, за да се представи добре пред краля.

Жан се чувстваше доволна. Никога досега позицията ѝ в Двора не е била толкова стабилна и важна. Другите министри и държавните секретари се стремяха да поддържат добри отношения с нея, а конфликтът с Ришельо вече представляваше част от миналото. Никой в двора не подозираше, че двамата са съучастници в изгонването на Морпа. След заминаването на графа Ришельо малко се обиди, защото кралят не му предложи място в Държавния съвет, но Жан го утеша с обяснението, че кралят много държи на военните му постижения и

смята за по-разумно той да пилее таланта си в други области. Ришелъо знаеше, че е най-близкият човек на краля — а сега и на метресата му, — затова се укроти бързо. Вярно, мечтаеше да стане министър-председател, но не беше маниак на тази тема. Докато постът оставаше незает, щеше да си живее спокойно.

Жан се засмя доволно. „Кой би помислил, че един ден общият интерес ще ни направи съюзници“, каза си тя, докато седеше пред огледалото и се взираше в бледото си лице. Закашля се мъчително и се уплаши. Злополуката, абортът и напрежението от последните седмици бяха оставили видими следи. От няколко дни страдаше от настинка, но се надяваше да се оправи бързо, защото вече спеше спокойно и дълбоко, без да се страхува от нищо.

— Пристигна доктор Кесне, мадам — съобщи госпожа Дю Осе.

Жан кимна и потисна новия пристъп на кашлица, докато вървеше към паравана, за да се съблече с помощта на камериерката.

— Как сте, доктор Кесне? — попита тя, когато след малко се появи с разхлабен корсет и само по фуста.

— Благодаря, добре съм, маркизо.

Докторът извади инструментите от чантата си, изправи се пред пациентката и я измери с изпитателен поглед.

— А вие как сте? — попита той и започна прегледа.

— Добре съм, само малко съм настинала — отговори Жан и седна на тапицирания стол.

— Нужно е да почивате повече, маркизо — настоя лекарят, щом приключи с прегледа. — Кашлицата ви изтощава допълнително.

Жан отиде отново зад паравана, за да се облече.

— Опитвам се, доктор Кесне, но нали знаете какъв е животът в Двора. Вечери, празненства, приеми, пътувания, вечният церемониал... Трудно е да откраднеш няколко часа за почивка.

Излезе иззад паравана и даде знак на камериерката да ги остави сами.

— Тялото ви се нуждае от почивка, за да се възстанови — обясни лекарят и ѝ подаде чаша с разтвор от стрити на прах билки. Жан послушно ги изпи до дъно.

— Организмът ви е много отслабнал, маркизо. Като ваш лекар съм длъжен да ви предупредя, че всяка следваща бременност ще е не само крайно рискована, но и безотговорна.

В първия момент Жан не разбра точния смисъл на думите му. В следващия се уплаши като малко момиче.

— Преувеличавате, за да ме накарате да почивам повече, нали докторе?

Лекарят поклати глава и въздъхна.

— Не, маркизо. Говоря съвсем сериозно. Ако забременеете още веднъж, ще платите с живота си.

Жан изохка стреснато. Нещо в нея сякаш се пръсна на хиляди парченца. След аборта се страхуваше, че вече не е в състояние да износи дете, но никога не бе допускала да се стигне дотам доктор Кесне да ѝ забрани да забременява. „Той просто е свръхпредпазлив“, опита се да се успокои тя, ала дълбоко в себе си знаеше за настъпилата в тялото ѝ промяна. Все още не беше напълно възстановена, не се чувстваше силна и бодра като преди. Въпреки това отказа да признае истината. Лекарите също бяха хора, те също можеха да се излъжат! Често се случваше да предричат, че някой ще умре, а той се възстановяваше от тежката болест и напук на тях живееше още много години. Или обявяваха някоя жена за ялова, а тя раждаше по няколко деца. Доктор Кесне сигурно се лъжеше и за нея.

Жан беше готова да се разплаче. Толкова силно желаше да има дете от Луи — повече от всичко друго на света! Ако умре при раждането... е, добре, значи такава ѝ е била съдбата. Всяко раждане беше опасно за живота на майката и бебето. Въпреки това ще опита всичко, за да забременее отново.

— Кралят не бива да узнае в никакъв случай — рече настойчиво тя. — Обещавате ли ми да мълчите?

Лекарят кимна примирено. Очевидно съобразяваше какво става в главата ѝ.

— Разбира се, мадам.

Нито тя, нито той забелязаха как пред полуотворената врата бавно се отдръпна една сянка — стъпка по стъпка, без ни най-малък шум...

* * *

След представлението на „Комеди Франсез“ придворните се събраха в Салона на Венера, където им сервираха освежителни напитки. Херцогиня Дьо Бранка разговаряше с херцог Дьо Ришельо, но междуременно хвърли замислен поглед към маркиза Дьо Помпадур и графиня Д'Естрад в другия край на салона. Напоследък забелязваше промяна в отношението на графинята към маркизата. Съвсем дребни признаци, без особено значение, ала острият ѝ поглед не я лъжеше: графинята се мръщеше открито зад гърба на кралската метреса; по лицето ѝ се изписваше задоволство, чуеше ли някой да злослови по адрес на приятелката ѝ; изкуственото дружелюбие при разговорите ѝ с маркизата — всичко това свидетелстваше за промяна.

Херцогиня Дьо Бранка отдавна се чудеше какво всъщност свързва двете жени. Представиха ги в двора по едно и също време, а се познаваха от Париж, понеже графиня Д'Естрад беше братовчедка на съпруга на маркизата. Дотук с общото между двете. Те се различаваха не само външно и по характер, но и по мястото си в Двора, да не говорим за влиянието им. „Колкото и да не харесваме произхода на маркизата, все пак тя е официална метреса на краля“, каза си херцогинята. А след прогонването на Морпа целият двор разбра какво влияние има тя върху него. Докато графинята, макар и от аристократично семейство, беше просто една от многото дами във „Версай“. Хората я познаваха само като приятелка на маркиза Дьо Помпадур и понякога се смееха на злюбните ѝ шеги. „Всичко това създава опасна предпоставка за завист и ревност — прецени херцогиня Дьо Бранка, — но странно как така умна жена като маркизата не го осъзнава.“ Начинът, по който се отнасяше към графинята, показваше, че ѝ се доверява сляпо и изобщо не забелязва настъпилата промяна. Нима наистина не подозираше нищо?

Херцог Дьо Ришельо очевидно бе уловил погледа на херцогинята.

— Да, да, всички ги мислят за най-добри приятелки... Истината обаче е друга: маркизата държи змия в пазвата си.

Херцогиня Дьо Бранка го изгледа смаяно. Дали и той бе научил онова, което знаеше тя?

[1] Лице, което отговаря за военната, гражданската и духовната администрация на монарха. — Бел.прев. ↑

Луи замислено въртеше перото между пръстите си. На масата пред него лежах разгърнати плановете на двореца „Белвю“, купен за Жан миналата година, защото гледката много хареса и на двамата, но той почти не ги поглеждаше. Очевидно мислите му витаеха другаде. Само по себе си това беше много учудващо, защото кралят обичаше да разглежда строителни плановете. Жан го наблюдаваше внимателно. От няколко дни дълбоки бръчки прорязваха красивото му лице. Причината беше катастрофалната финансова ситуация на страната. Войната не само бе изчерпила държавната хазна, а и я беше натоварила с огромен дълг, който нямаше как да се плати с обичайните приходи. Същевременно граф Дьо Руй, новият министър на флота, всеки ден настояваше пред краля да започне строеж на нови кораби. Защото Франция беше длъжна да се подготви за бъдещите морски битки с англичаните.

Въвеждането на нов данък изглеждаше неизбежно. Ала народът и без това беше в ужасно положение.

— Обмисляте предложенията за новия данък, нали? — попита тихо Жан.

Преди няколко дни Машо д'Арнувил бе представил на краля окончателните си предложения — след като седмици наред изслушва най-различни съвети и мнения, а после членовете на Държавния съвет обсъдиха идеите му.

Луи кимна мрачно.

— Смятам да разреша на мосю Д'Арнувил да определи двайсетпроцентов данък.

— Данъкът е справедлив — кимна спокойно Жан. — Една пета от доходите от имуществото не е толкова много.

Жан знаеше не по-зле от краля, че данъкът е справедлив, но и опасен, защото предвиждаше облагане и на привилегированите съсловия — аристокрацията и клира. Финансовият министър възнамеряваше да обложи с данък доходите от земята, търговията и

натрупаното богатство, но не засягаше надниците на работниците и приходите на дребните селяни и арендатори.

Луи въздъхна и остави перото.

— Наясно съм, че данъкът ще срещне съпротива. Особено клирът ще се разгневи ужасно... но това е за доброто на Франция и моята воля е да го въведем възможно най-скоро.

Жан помилва ръката му.

— Вие сте господарят на тази страна. Аристокрацията и клирът са длъжни да ви се подчиняват. А народът ще ви бъде благодарен.

Луи кимна, ала лицето му остана непроницаемо. Посегна отново към перото, но не го взе, а се обърна към нея и я изгледа изпитателно.

— Доктор Кесне е бил вчера при вас. Какво каза?

Загрижената нежност, с която ѝ говореше, я свари неподготвена. Внезапните обрати в настроението му не преставаха да я изненадват. Само за секунди Луи беше в състояние да премине от близост и доверие към хладно пренебрежение и обратно. Внезапната интимност, появила се така изведнъж, направи двойно по-трудно намерението ѝ да не му признае истината.

— О, всичко е добре — отговори тя и се опита да се усмихне безгрижно, ала от настойчивия му поглед бузите ѝ пламнаха.

— Радвам се да го чуя.

Луи я прегърна и Жан с болка осъзна, че за нищо на света не иска да го загуби, все едно на какъв риск би се подложила с нова бременност.

— Според мен това е най-доброто място за конюшните — кралят отново се наведе над плановете за „Белвю“.

* * *

Публичното оповестяване на новия данък предизвика вълнения, каквито никой не очакваше. Засегнатите недвусмислено изразиха възмущението си. Парламентаристите надаваха гневни викове. Магистратите, които също трябваше да плащат данък, отказаха да подпишат закона. Наложиха се Луи да каже тежката си дума, за да разберат господата в червените роби какви са правата и задълженията им спрямо краля.

Най-силно се възмути духовенството. В парижкия дворец на кардинал Дьо Роан отново се състоя тайна среща между придворните духовници и архиепископа на Париж.

Старият кардинал беше много болен и лакеите го отнесоха в залата на носилка. За всички присъстващи беше ясно, че дните му са преброени и Всемогъщият много скоро ще го повика при себе си, а постът му ще се оваканти. Неспособен да говори, кардинал Дьо Роан само кимна с трепереща глава към Ларошфуко, отдавна спряган за негов наследник, да открие съвещанието.

— Ваше Превъзходителство сигурно ще се съгласи с мен — започна новият кардинал, след като се поклони почтително, — че ние в никакъв случай не можем да приемем облагане на клира с данък.

Ново кимване потвърди мнението на кардинала.

Бомон, архиепископът на Париж, скочи от мястото си.

— Църквата винаги е била щедра. Ние даваме предостатъчно пари за публичните разходи на краля, но това е доброволно дарение. Не сме задължени да плащаме данък, ние правим жестове на великодушие! — Очите му святкаха гневно, ръцете му бяха стиснати в юмруци. — Янсенистите ликуват! След като Парламентът одобри безбожния нов данък, наложен от онзи еретик Машо д'Арнувил, те открито изразяват подкрепата си.

Според Бомон янсенистите, които имаха многобройно представителство в Парламента, Върховният съд и парижкото кметство, представляваха най-голямото зло за Франция. Привърженици на учението на Августин, те проповядваха милост и вяряваха, че човек може да спаси душата си само по Божие благоволение — ако Бог го е определил като достоен да бъде спасен. Ватиканът застъпваше друго мнение, затова още през 1713 г. папата бе издал вулата *Unigenitus*, с която обяви янсенизма за ерес и го забрани.

— Какво друго би могло да се очаква от Машо д'Арнувил? — обади се мрачно монсиньор Бойе. — Той е протеже на мадам Дьо Помпадур, а всички знаем какъв е произходът на тази жена. Няма съмнение на кого трябва да благодарим за тази безсрамна идея.

— Влиянието на фаворитката е опустошително — подкрепи го пламенно отец Перюсо, изповедникът на краля.

Ларошфуко много искаше да попита двамата придворни духовници защо досега не са предприели нищо срещу метресата на

краля, която открито общуваше със свободомислещи философи и поети и подкрепяше издаването на произведенията им, но си замълча. Само плъзна поглед към голямата картина на стената, изобразяваща Апокалипсиса. Винаги я беше харесвал. За момент си представи братовчед си, граф Дьо Морпа, някога толкова могъщ, а сега заточен в Бурж заради онази жена. Не допусна обаче никой да забележи вълнението му.

— Съгласен съм с вас, господа. Този данък е изключително опасен. Той подкопава основите на Светата ни църква. Трябва да покажем силата си.

Докато говореше, Ларошфуко оглеждаше лицата на присъстващите. Духовенството рядко проявяваше такава решителност. И такова единство.

* * *

Жан изпусна гравьорската игла, с която работеше. Опитваше се да изработи копие на красиво гравирани полускъпоценен камък, създаден от любимия ѝ майстор Жак Ге. Кралят влезе и ядно затръшна вратата зад гърба си. Посещението на кардиналите и епископите го бе изнервило до крайност.

— Господата клирици бяха извън себе си — съобщи той с необичайно остър глас.

— Нима това ви учудва, сир?

— Да ме учудва? — Кралят се изсмя горчиво. — Знаете ли, мадам, докато слушах пламенните им речи, ме обзе чувството, че не говорим за облагане с нов данък, а за отлъчване.

— За тях разкриването на църковните имуществата е равносилно на отлъчване — отвърна спокойно Жан.

Луи се отпусна в едно кресло.

— Толкова ли не разбират, че ги облагам с данък не за да се обогатя аз, а за да платим заедно дълговете на страната и за да мога да я защитавам от враговете ни и в бъдеще?

— О, сир, хоризонтът на епископите и кардиналите невинаги стига до небето — отбеляза сухо Жан. — Господата умират от страх да не изгубят привилегиите си.

Луи се намръщи още повече.

— За съжаление сте права. Точно за това става дума. Привилегиите им са от времето, когато духовенството е било изцяло освободено от данъци, но тогава свещениците живеели в бедност и доходите им зависели единствено от даренията на вярващите. За съжаление това е било много, много отдавна — заключи с въздишка той.

Жан се изправи и отиде при него. Започна внимателно да разтрива раменете му, сковани от напрежение. Знаеше, че Луи се измъчва не само от срещата с клира, а и от разговорите с членовете на семейството си, главно с кралицата и дофина. Повлияни от разгневените духовници, през последните дни те непрекъснато се опитваха да го разубедят за новия данък. Постепенно мускулите му се отпуснаха и той въздъхна доволно.

— Клирът ще има нужда от повече време, докато свикне с мисълта за плаща данъци — утеши го нежно тя.

— Дано...

Луи стана и захвърли жакета си. Жан се усмихна и го прегърна. Той я целуна страстно, ала в следващия миг се освободи от прегръдката ѝ.

— Прощавайте, мадам, но е време да си лягаме. Умирам за сън. Денят беше ужасно изтощителен.

Без да повика камердинера си, кралят започна да се съблича.

Жан го погледна учудено, но не се възпротиви.

* * *

Времената бяха трудни. Краят на войната бе донесъл надежда, че страната отново ще заживее в мир и спокойствие, но сега Франция трябваше да се пребори и с вътрешнополитическите си конфликти. Парламентът и Църквата упорито се съпротивляваха на новия данък, народът в Париж се бунтуваше. По улиците на столицата ясно личаха стопанските последствия от последните години. Кварталите „Сен Антоан“ и „Сен Марсел“, където живееха бедняците, постоянно се разрастваха. Малко щастливци успяваха да си наемат стая в някоя порутена къща и настаняваха там цялото си семейство. Повечето хора

живееха в набързо сковани навеси, спяха под мостовете или на открито между къщите, близо до вонящите канавки, треперещи от глад и студ.

Богаташките квартали също променяха облика си. По улиците все по-често се срещаха скитници и просяци. Кражбите, сбиванията и нападенията зачестиха и вече никой не смееше да излезе навън след смрачаване. Полицията с мъка удържаше обществения ред.

— Положението е отчайващо, сир — докладва мосю Д'Аржансон. — Просяците и гладните подклаждат народното недоволство, а това настроение е идеалната хранителна среда за разпространяване на бунтовнически позиви. Подигравателните стихчета за вас и маркизата отново се увеличиха.

Кралят очевидно не повярва на думите му.

— Нима искате да кажете, че не сте в състояние да овладеете положението?

— Не това исках да кажа, Ваше Величество. Мисля, че е време отново да забраним просията и скитничеството, и идвам да помоля Ваше Величество да издаде съответното нареждане. Това решение е спешно необходимо за сигурността на града.

Луи кимна замислено.

— Ще заповядам да подготвят наредбата.

И Жан, и кралят одобряваха строгите мерки на граф Д'Аржансон. Вече имаше доста арестувани, заподозрени в разпространение на памфлети срещу краля и метресата му. Жан не съжаляваше арестуваните. Помнеше какви стракове преживя и се надяваше извършителите да получат заслужено наказание.

След заточването на Морпа тя редовно викаше при себе си Бериер, за да ѝ разказва за положението в града. Знаеше колко е важно да е добре осведомена.

За щастие главният полицейски лейтенант се разбираше добре с новия министър.

— Съвместната ни работа върви отлично, но понякога имам усещането, че графът не ми се доверява напълно — призна ѝ един следобед Бериер. Жан го бе поканила в ермитажа — луксозна малка вила в северния край на парка, където можеше да остане насаме с краля.

Признанието на главния полицейски лейтенант не я учуди особено. Д'Аржансон знаеше, че Бериер е нейно протеже, препоръчан

от братя Пари. Кралят също канеше редовно младия служител и лично му даваше заповеди, без да се допитва до министъра.

— Вероятно разбирате, мосю Бериер, че благоволенieto, оказвано ви от краля, неизбежно събужда недоверие — отвърна с усмивка тя и отвори ветрилото си. — В Париж наистина ли е толкова неспокойно?

Главният полицейски лейтенант се намръщи.

— Да, за съжаление. Но аз съм много по-загрижен заради поведението на Църквата. Колкото и да са различни, духовниците от Париж и „Версай“ са на едно мнение относно новия данък. Нашите агенти узнаха, че са постигнали съгласие да не плащат.

Жан кимна угрижено.

— Негово Величество очакваше да му създадат трудности.

Бериер я погледна нерешително. Очевидно имаше да ѝ каже още нещо.

— Бих желал да ви съобщя, маркизо — подхвана след кратко покашляне той, — че Църквата обвинява главно вас за решението на краля да обложи църковните имоти с данък.

Жан размахна ветрилото си. Новината не я впечатли особено.

— Не ми разкривате нищо ново. Още откакто влязох в Двора, господа клерикалите започнаха да ме обвиняват във всички смъртни грехове.

— Ако ми позволите една забележка, маркизо: би трябвало да ги приемете сериозно — продължи решително Бериер. — Известно ми е, че в момента клирът прави всичко, за да привлече на своя страна кралицата и дофина.

„И успява“, помисли си мрачно Жан. И това не беше ново за нея. Тя помилва дръжката от слонова кост на ветрилото и се замисли. Дофинът от седмици настояваше пред баща си да освободи клира от новия данък...

Гийом влезе със съобщението, че е пристигнал кралски паж, и прекъсна разговора им. Влезе едър млад мъж в зелена униформа — той често ѝ носеше писмата от Луи. Направи дълбок поклон и ѝ връчи малко пакетче.

— Предавам ви това по заповед на Негово Величество, мадам.

— Благодаря, кавалере.

Подобно на всички млади мъже, обучавани в двора, и този беше от благороден произход. Жан го дари с ласкава усмивка и се развесели, когато той се изчерви, докато напускаше салона заднешком.

Тя остави пакетчето настрана и се обърна отново към своя гост:

— Много съм ви благодарна за сведенията, мосю Бериер. Високо оценявам лоялността ви и ви уверявам, че ще се постарая да ви се отблагодаря по някакъв начин — изпрати го с усмивка тя.

Без да е нова, информацията му я накара да се замисли. Досега не беше отдавала особено внимание на духовниците в двора. От само себе си се разбираше, че кралската метреса не може да е в добри отношения с висшето духовенство. До днес не смяташе свещениците за сериозна опасност, но сега вече не беше толкова сигурна.

Погледът ѝ падна върху пакетчето. Какво ли ѝ изпраща кралят? Любопитството ѝ се събуди. Отвори кутийката и възкликна възхитена. Гривна от съвършено шлифовани перли. И медальон с миниатюрен портрет на Луи. Една от картините, които особено обичаше: кралят се усмихваше едва забележимо, очите му ѝ говореха нежно.

Жан изпита огромно облекчение и лошото предчувствие, което я измъчваше през цялата сутрин, се разсея. Този подарък казваше много повече от думите.

Снощи двамата с краля присъстваха на театрално представление, после и на късната вечеря и се прибраха в покоите ѝ много късно. Луи се излегна на леглото и я изчака да се съблече с помощта на камериерките. Жан излезе иззад паравана само по копринен халат, застана пред него и остави дрехата да се свлече бавно от раменете ѝ. Светлината на запалените свещи очертаваше съвсем ясно тялото ѝ под дантелената нощница и тя изглеждаше гола пред него.

Луи я гледеше втренчено.

— Прекрасна сте, мадам.

— Наистина ли?

Тя се отпусна на леглото до него и го прегърна. Целунаха се и тя усети съвсем ясно възбудата му, ала най-неочаквано той се отдели от нея.

— Прощавайте, мадам, нещо не се чувствам добре.

Никога не ѝ беше казвал такива думи. Смаяна от поведението му, тя го погледна въпросително, но той я помилва по косата и я целуна по челото, сякаш всичко беше наред. Не каза нищо повече и почти веднага

угаси свещите. Жан дълго не можа да заспи. Той вече не я желаше! И, което беше още по-лошо, вече не я обичаше! Това я изпълваше с ужас. Мъчеше се да разбере какво става, лежеше будна и се вслушваше в равномерното му дишане. Едва на разсъмване потъна в неспокоен сън.

Сега се взираше замислено в перлената гривна. Веднага я бе сложила на китката си. Луи ѝ се усмихваше от медальона и сякаш ѝ казваше, че миналата нощ не е от значение за връзката им. Трогната от този благороден и толкова интимен жест, тя се успокои напълно.

Граф Д'Аржансон вървеше с енергични крачки по коридора, сляп за лукса и удобствата в двуетажния си нов апартамент в Лувъра. Длъжността министър на град Париж изискваше да прекарва поне два дни от седмицата в столицата. Заседания, комисии, безброй срещи и аудиенции изпълваха времето му и той не се задържаше дълго в апартамента си.

Секретарите и чиновниците, които срещаше по пътя си, се кланяха дълбоко. Появи се племенникът му, Антоан-Ръоне дьо Воайе дьо Полми, слабичък младеж с будни очи, който носеше папка с писма и наредби за подпис и тръгна след чичо си.

— Надявам се срещата с кардинала да е преминала приятно?

Д'Аржансон бе обядвал с кардинал Дьо Ларошфуко, тъкмо поел службата на починалия кардинал Дьо Роан и сега натоварен с църковните дела на Франция.

— Не бих казал. Духовенството се съпротивлява с всички сили срещу новия данък.

— Негово Величество няма да се зарадва много.

— Със сигурност няма — потвърди графът и започна да подписва донесените документи.

Племенникът му беше една от най-важните му опори в министерството. Изпълняваше безброй задачи и следеше дали чиновниците следват съвестно указанията на министъра. Графът му имаше абсолютно доверие. Полми беше син на брат му, изпаднал в немилост. Умно, амбициозно момче с несъмнен талант за управление и за дипломатическа служба. Двамата не разговаряха за прогонения, но беше ясно, че Антоан-Ръоне желае на всяка цена да изкупи вината на баща си.

Графът му върна папката с доволна усмивка.

— Много ти благодаря.

— О, няма защо, чичо — отговори зарадван Дьо Полми.

Д'Аржансон го проследи със замислен поглед. Много му се щеше собственият му син Марк-Ръоне да прилича повече на племенника му, ала той беше пълна противоположност на Антоан-Ръоне. Недисциплиниран и развейпрах, за нещастие той вярваше, че ще направи кариера в двора само с красивата си външност и с подвизите си по време на войната. Как да му обясни колко греша? За да го забележат във „Версай“, човек се нуждаеше от съвсем други качества: разум, самообладание и дългосрочна стратегия за печелене на съюзници. Който не умееше да сдържа чувствата си, се излагаше на голяма опасност. Нали видяха какво стана с граф Дьо Морпа! Неспособността му да крие враждебността и омразата си към маркизата му струваше всичко — службата, властта, поста, общественото признание. Заточен в Бурж, той беше едно нищо и дворът отдавна го беше забравил.

Графът извади пакетче с прахчета, предписани му от лекаря за подаграта, и изсипа едно в чаша вода. Изчака да се разтвори добре и го изпи на малки глътки. Трябваше да признае, че падането на Морпа го шокира и ужаси. Все още виждаше обезумялото лице на графа, когато пое от ръцете му писмото на краля.

Д'Аржансон отпи глътка от сладникавия разтвор. Ужасяваше се не толкова от внезапността на случилото се с Морпа, колкото от неподготвеността на министъра и се закле да не допусне същото да се случи и с него. В момента позицията му беше по-стабилна от всякога. Той беше най-важният министър в държавата. Кралят го ценеше, разбираше се добре и с Машо д'Арнувил. След края на войната маршал дьо Сакс се бе оттеглил в двореца си „Шамбор“ и не го притесняваше, а маркиза дьо Помпадур открито му показваше благосклонността си. Ухили се подигравателно, като си припомни как ежедневно си пращаха учтиви писъмца. Ала не биваше да се подава на илюзии. Тя беше не само могъща, но и опасна. Освен това главният полицейски лейтенант Бериер редовно ѝ докладваше за положението в града.

Графът изпи чашата до дъно и изкриви лице. Разговорът с кардинала не му излизаше от ума. Новият данък бе увеличил неприязънта на клира срещу маркизата. Дватамата с кардинала постигнаха съгласие да работят за отстраняването ѝ.

— Дори да оставим настрана факта, че тя е прелюбодейка и живее в грях с краля, не бива да забравяме колко опасно за всички е

нарастващото ѝ влияние — заключи мрачно кардиналът. След изгонването на братовчед си той имаше да урежда лични сметки с маркизата.

— Напълно съм съгласен с вас, кардинале — Д'Аржансон обаче премълча, че наскоро си е осигурил надежден източник на информация от близкото обкръжение на маркизата.

* * *

Жан понасяше с леко раздражение движенията на камериерката, която четкаше косата ѝ. Умората заплашваше да я надвие. Остави настрана новелата „Принцеса Дьо Монпасие“, която четеше, и въздъхна. Не беше чудно, че се чувства зле. Тази нощ спа не повече от три часа. В последно време Луи си лягаше на разсъмване. „Нарочно избягва интимност с мен“, повтаряше си съкрушено тя и се чудеше какво да предприеме.

Беше едва на 27 години, а имаше чувството, че животът ѝ е на път да рухне като къщичка от карти. Етеричните масла оказаха благотворното си въздействие. Скоро щеше да дойде графиня Д'Естрад и да разсее мрачните ѝ мисли с шегите си.

— Добро утро, скъпа! — Графинята, отскоро пристрастена към необичайно ярките цветове, днес носеше оранжева рокля. Целуна Жан по двете бузи и се намръщи леко, като улови аромата на мента.

— Да нямате мигрена?

— Не, просто съм малко уморена — отговори Жан. — И съм благодарна за всяко отклоняване на вниманието. Хайде, разкажете ми, има ли нещо ново в Двора?

Както обикновено, графинята първо се огледа любопитно, преди да заговори.

— За съжаление не се случва нищо интересно. Казват, че старата херцогиня Дьо Бюфон починала. Нищо друго. — Настани се на табуретката, донесена от лакея, и продължи: — Иначе Дворът говори само за вас. — В този миг зърна перлената гривна и възкликна възхитено: — Божичко, какви прекрасни перли! От Негово Величество ли са?

Жан кимна.

— Боже, как ви завиждам!

Жан въздъхна и графинята я изгледа учудено.

— Но какво ви става?

— О... — Жан даде знак на камериерката да ги остави сами. Обзета от отчаяние, копнееше да поговори с някого. — Кралят... мисля, че той вече не ме желае — призна задавено тя.

— Невъзможно!

— О, възможно е. Няколко пъти ме отблъсна, а в последно време си ляга необичайно късно и веднага заспива от изтощение — разказа нещастно Жан, докато трескаво въртеше пръстена на пръста си.

Графинята махна пренебрежително.

— Не се притеснявайте, скъпа, сигурно не е добре със здравето. Случва се и с най-жизнените мъже. — Взе гривната и се разсмя. — Докато Негово Величество ви прави такива прекрасни подаръци, няма от какво да се страхувате.

— Така ли мислите?

— О, сигурна съм — отговори през смях графиня Д'Естрад.

Жан се обърна отново към тоалетката си, без да забележи задоволството, изписало се в очите на приятелката ѝ. Взе шишенце с парфюм и откри писмото на Волтер, оставено наблизко.

— Чухте ли вече ужасната вест за мадам Дю Шатле? — попита тъжно тя.

Графинята кимна. Емили дю Шатле бе починала от родилна треска само няколко дни след раждането на дъщеря си.

— Мосю Волтер не е на себе си от мъка и не иска да вижда никого — сподели угрижено Жан.

Трагичната съдба на мадам Дю Шатле ѝ припомни, че и тя има проблеми със здравето и една евентуална бременност крие сериозни опасности. Въпреки това отново си пожела да забременее — това би било най-голямото ѝ щастие. Мислите ѝ се върнаха към Луи. Думите на графинята я успокоиха, макар и само до известна степен. Дано се окаже права. Дано това да е само временно неразположение. Имаше ли друго обяснение за поведението на краля? Както обикновено, той идваше при нея по няколко пъти на ден, а тя ходеше навсякъде с него, освен когато той отиваше при съпругата и децата си. В края на седмицата Жан и Луи обикновено отиваха в някой от малките дворци, преустроени от нея.

След няколко дни двамата бяха в „Шоази“. Театърът на Жан даде представление и тя изпълни главната роля. Луи ръкопляскаше въодушевено и ѝ целуна ръка, когато тя слезе от сцената.

— Бяхте невероятна, мадам.

— Благодаря ви, сир.

Жан беше абсолютно сигурна, че в очите му блести желание.

— Видяхте ли! — пошепна в ухото ѝ графиня Д’Естрад, която следеше разговора им. — Повече не ми говорете глупости. Негово Величество направо ви поглъща с поглед.

Жан се усмихна благодарно и се постара да прогони съмненията си.

* * *

Граф Д’Аржансон се намираше в необичайно добро настроение. Новината, която му съобщиха, изглеждаше твърде хубава, за да е вярна. Той обикаляше с бързи крачки Огледалната зала, където придворните стояха на малки групи и разговаряха оживено. На подиума в дъното свиреше малък оркестър.

Кардинал Дьо Ларошфуко, в компанията на монсиньор Бойе и отец Перюсо, му кимна учтиво и го изчака да се приближи.

— Наистина не е трудно да се разбере чие протеже е мосю Машо д’Арнувил — той хвърли гневен поглед към голямата двукрила врата.

Оттам току-що бе влязла маркиза Дьо Помпадур, заобиколена от десетина придворни. Оказваха ѝ повече почести, отколкото на кралицата. Сред придружителите ѝ беше и главният кралски финансов контрольор. Вървеше отляво на маркизата и весело ѝ говореше нещо, без да се притеснява, че всички духовници в страната са настроени срещу него.

Д’Аржансон хвърли бърз поглед към кралската метреса. Забележително красива жена — нямаше как да не го признае. Но каква полза от красотата ѝ?

— Спокойно, господа, мисля, че дните ѝ в двора са преброени — съобщи ведро той.

Кардиналът недоверчиво вдигна вежди.

— Моля, не ми се сърдете, мосю Д'Аржансон, но това се твърди още откакто дамата влезе в двора, нали? А оттогава властта и влиянието ѝ непрекъснато растат.

— Напълно сте прав, кардинале, но повярвайте ми, положението се променя — увери го министърът. — До мен достигна слух, че от доста време кралят не е влизал в леглото ѝ.

Тримата висши духовници го погледнаха смаяни и Д'Аржансон се засмя доволно. Самият той реагира с огромна изненада на новината, ала не се съмняваше нито за миг в достоверността на информацията. Погледът му отново се спря върху маркизата. Колко ли страда, че кралят я отхвърля?

Късно през нощта жената, донесла му радостната вест, отиде в покоите му. Сдържаната ѝ красота го омайваше.

Загърнатата в яркочервена пелерина, скрила лице под качулката, тя влезе в спалнята му и разтвори пелерината. Отдолу беше само по корсаж и копринени чорапи. Графът веднага пламна.

— Възхитен съм, графиньо — пошепна той и направи крачка към нея.

Жената се засмя гърлено и го остави да я отведе до леглото. Повечето мъже не я намираха красива, но Д'Аржансон не споделяше мнението им.

— Не искам маркизата да узнае за нас — предупреди го графиня Д'Естрад, когато двамата най-сетне утолиха страстите си.

Министърът кимна. Ако откриеха връзката им, щеше да стане опасно и за двамата. Той отиде да налее вино, подаде ѝ чашата и отново легна до нея.

— Значи Негово Величество продължава да я избягва?

Графинята се облегна на възглавниците и пи жадно.

— Ами да! Само преди дни маркизата отново ми призна колко е нещастна. Всъщност аз отдавна подозирах, че Негово Величество вече не я желае — обясни пренебрежително тя.

Д'Аржансон я наблюдаваше с интерес. Какво я бе накарало да се обърне срещу приятелката си? Тя беше от благороден произход и струваше много повече от фалшивата маркиза — вероятно ѝ бе омръзнало да стои в сянката ѝ. Той си спомни първата им нощ: след като се бяха любили, тя се обърна към него и го попита дали е спал с нея само за да получи информация за маркизата.

— Не беше нужно. И без да се любите с мен, щях да ви разкажа всичко, което желаете да узнаете.

Тогава Д'Аржансон се засмя и я целуна по остроносовете.

— Не говорете така, скъпа.

Ала и двамата бяха наясно, че той е започнал връзката с нея само защото се е надявал да научи повече за маркиза Дьо Помпадур — интимни подробности, които да използва срещу нея. Много скоро обаче чарът на графинята му замая главата. Тя беше интелигентна и страстна жена, а тази комбинация го възбуждаше.

Графиня Д'Естрад никога не говореше лошо за маркизата, но той долавяше желанието ѝ — не по-малко силно от неговото — да я види прогонена от двора. Очевидно ѝ харесваше мисълта именно тя да сложи край на бляскавата ѝ кариера.

— Разсъждавах много по въпроса и разбрах какво ни липсва. Красива млада жена, която да привлече вниманието на краля — графинята го стрелна с поглед и изпи чашата си до дъно.

— Но Негово Величество получава достатъчно предложения в тази посока — възрази с усмивка Д'Аржансон.

Тя се обърна към него и погледът ѝ го накара да се почувства неловко. Очевидно се опитваше да прецени дали наистина е толкова интелигентен, колкото се говореше.

— Прав сте, но тези жени не са в близкото обкръжение на краля и той почти не ги забелязва.

Д'Аржансон избухна в смях. Графинята му харесваше все повече.

— Значи смятате за необходимо да променим положението?

Вместо да отговори, тя го целуна страстно и двамата подпечатаха с устните си безмълвния си договор за свалянето на маркизата.

* * *

Много скоро Жан установи, че има нов неприятел, несравнимо по-страшен от предишните, защото беше невидим, но присъстваше навсякъде и непрестанно я измъчваше. Това беше собствената ѝ ревност. Опасното чувство я връхлетя изневиделица и я завладя, без тя да е в състояние да му се противопостави. Изведнъж започна да

забелязва всяка поне малко красива дама, която се изпречваше на пътя на краля. Доскоро не обръщаше внимание на армията от анонимни лица, а сега навсякъде виждаше съперници. Всеки поглед, всяка усмивка, и най-малките знаци на благосклонност от страна на краля будеха в сърцето ѝ дива ревност. За първи път в живота си се измъчваше от съмнения в собствената си стойност. Стоеше пред огледалото и се питаше защо вече не привлича краля. Дали бе изгубила младостта и красотата си, без самата тя да забележи?

В отчаянието си стигна дотам да помоли брат си за съвет. Абел тъкмо се готвеше да замине за Италия. Предстоеше му едногодишно образователно пътешествие в Южната страна, с което щеше да приключи образованието си. Щяха да го придружават архитектът Суфло, художникът Кошен и абат Льо Блан. Жан се радваше, че брат ѝ ще отиде в Италия, но денят на заминаването наближаваше и мисълта за предстоящата раздяла я изпълваше с болка.

Абел тъкмо отбелязваше на картата кои градове ще посети, когато тя го прекъсна.

— Кажи ми честно, братко, остаряла ли съм?

Абел се слиса.

— Ти? Остаряла?

Жан кимна нещастно.

— Не съм ли станала по-малко привлекателна?

Сините очи на Абел се разшириха от изненада. В следващия миг младият мъж избухна в луд смях.

— Мили Боже, Жан, откъде ти хрумна тази безумна мисъл? Да не си сляпа? Кралят те обича, а всеки мъж между осем и осемдесет години, който те види, не е способен да откъсне поглед от теб. В парижките салони те описват с такива силни думи, че вече се научих да се правя на глух, защото иначе трябваше да ги викам един по един на дуел.

— Наистина ли? — Жан не бе очаквала да чуе чак такива ласкателства, но се почувства поне малко утешена. — Ще ми кажеш ли какво си говорят господата?

— Жан!

— Само се пошегувах — засмя се смутено тя.

Абел я погледна втренчено и тя разбра, че се е издала. Той взе ръката ѝ между дланите си и попита с топъл глас:

— Има ли проблеми между теб и Негово Величество, мила?

За първи път ѝ направи впечатление колко си приличаха ръцете им. Същите закръглени форми, същите дълги пръсти, даже полумесеците на ноктите бяха еднакви. Само дето ръката на брат ѝ беше доста по-широка и силна...

— Не, разбира се.

Лъжата излезе лесно от устните ѝ. Не искаше да безпокои брат си. Предстоеше му дълъг път и тя искрено му желаше само приятни преживявания. Затова игриво го удари с ветрилото.

— Нали знаеш какви сме ние, жените! От време на време ни обзема страх, че губим привлекателността си — отвърна тя и побърза да промени темата.

След няколко дни двамата се сбогуваха с прегръдка и Абел обеща да ѝ пише редовно.

— Само като си помисля колко нови неща ще видиш и започвам да ти завиждам, Абел — промълви тя и незабелязано попи една сълза от окото си.

— Като се върна, ще ти разкажа всичко — обеща той и я целуна.

Жан кимна и го проследи със замъглен от сълзи поглед, докато изчезна зад ъгъла. За момент му завидя за свободата и възможностите, които се разкриваха пред него. Брат ѝ щеше да открие нов свят, а тя...

Спомни си как бе реагирал, когато го попита дали е остаряла, и неволно се засмя. Думите му изляха балсам върху наранената ѝ душа. Чувстваше се доста по-стара, отколкото беше в действителност. Последните години бяха невероятно напрягащи.

„Ако наистина не съм изгубила красотата си, защо Луи отказва да спи с мен?“ — питаше се нещастно тя. Дали е свикнал с нея и му е станало скучно? Дали му липсва примамката на новото?

В края на седмицата двамата отидоха в „Белвю“ с малък кръг придворни. Въпросът не преставаше да броди като призрак в главата ѝ. Луи се отнасяше към нея както преди, дори беше станал още по-нежен. На публично място слагаше ръка на талията ѝ, целуваше ѝ ръка, милваше я по бузата. С нищо не показваше, че вече не са любовници. Нежностите му я объркваха още повече, защото не ѝ позволяваха да разбере какво се е променило между тях. Нервите ѝ се опънаха до скъсване и на няколко пъти беше готова да избухне и без заобикалки да го попита каква е причината за въздържанието му. Думите напиреха на

устните ѝ, но разумът я съветваше да не започва този разговор, защото се страхуваше до смърт от отговора на краля.

Накрая реши да подходи по друг начин. Ще се опита да открие дали Луи все още изпитва нещо към нея. Колкото и неприятно да ѝ беше, реши да използва старото, изпитано средство: друг мъж.

Марк-Франсоа граф Дьо Шомон — млад и красив придворен — ѝ се стори подходящ обект. Бе участвал във войната като бригаден офицер, бе получил много отличия и — това беше най-важното — носеше му се славата, че след завръщането си от бойното поле се проявява като страхотен любовник и много дами се домогват до благоволението му. Графът не принадлежеше към най-тесния кръг около Негово Величество, но вече няколко пъти беше участвал в частните вечери и редовно посещаваше театралните представления. След кратко наблюдение Жан установи, че младежът сменя любовниците само за да се утвърди в собствените си очи. Същинската му цел беше да се издигне. Достатъчно бе да му отправи кратка усмивка и той започна да я следва като вярно кученце и да я обсипва с комплименти.

— Чух, че са ви отличили за смелостта ви, графе — каза му една вечер Жан, докато двамата стояха малко настрана от придворните в залата и тя криеше лицето си зад ветрилото.

— О, не си струва да говорим за това — отвърна той и я удостои с пламенен поглед.

— Е, все пак маршал Дьо Сакс се изказа много похвално за вас — възрази тя. Излъга го, но постигна целта си — младото му лице засия от удовлетворена суетност.

Граф Дьо Шомон се наведе към нея и докосна ръката ѝ.

— Моля да ми простите, маркизо, но вие сте толкова красива, че ме оставяте без дъх.

Пръстите му се плъзнаха леко навътре в ръкава и помилваха китката. Крайно време беше да го отблъсне, но Жан забеляза с ъгълчето на окото си, че Луи, който разговаряше в другия край на залата с принц Дьо Конти и графиня Дьо Перио, ги наблюдава. Затова се засмя тихичко и се приближи още малко към графа, за да му позволи да усети аромата на парфюма ѝ.

— Играете опасна игра, мосю.

Ръката му се плъзна още малко нагоре.

— Знам, мадам, и пак ви моля да ми простите, но не мога другогаче.

— Жалко извинение, графе.

Жан го погледна предизвикателно изпод полуспуснатите си мигли.

Пръстите му я притиснаха доста силно. Виждайки пламтящото му лице, тя се уплаши да не би младежът да се забрави напълно. Време беше да спре.

— Винаги държа да изпълняват дадените ми обещания, мадам.

— Още от първия момент разбрах, че сте такъв, графе...

Жан издърпа ръката си. Луи ги наблюдаваше неотстъпно.

По-добре да не прекалява.

— Боя се, че се налага да продължим този интересен разговор друг път, графе — пошепна тя.

— Още отсега горя от копнеж, маркизо.

Жан се усмихна и го остави, за да отиде при краля.

Луи не показва с нищо дали се е засегнал от флирта ѝ с младия Дьо Шомон, и това я ядоса. Целуна ѝ ръка и продължи да разговаря и да се шегува с придворните както винаги.

Тази реакция окончателно я извади от равновесие. Завладя я гняв. „Е, щом му е все едно, защо пък наистина да не стана любовница на младия граф Дьо Шомон“, каза си сърдито тя. Той поне я намираше привлекателна.

Обидена до дън душа, Жан не бе в състояние да разговаря с никого.

Кралят я придружи до покоите ѝ и там най-сетне заговори за случилото се.

— Не смятате ли, че днес позволихте на граф Дьо Шомон да покаже възхищението си към вас публично? — попита уж меко Луи, но в гласа му ясно се усещаше неодобрение.

Това вече беше прекалено! Жан се обърна към него със святкаци от гняв очи.

— О, дори не допуснах, че изобщо сте забелязали как той ме ухажва...

Кралят я погледна изненадан.

— Не беше редно да ме предизвиквате по този начин с графа, мадам.

Готова да отиде докрай, тя издържа на погледа му.

— Наистина ли, сир? А не си ли помислихте, че именно вие сте причината да се държа така?

С тези думи тя премина всяка граница и наруши етикета — съзнаваше го, но в момента ѝ беше безразлично. Омръзнало ѝ беше да лежи будна и да чака кралят да я пожелае както преди.

Беше толкова гневна, че ѝ се искаше да хвърли нещо по него. Очите ѝ се напълниха със сълзи.

Лицето му внезапно се промени.

— Жан!

Отиде при нея и я привлече в прегръдките си.

— Не!

Жан се откъсна от него и в погледа ѝ пламна решителност. Вече не се страхуваше. Крайно време беше да разбере какво става. Гласът ѝ прозвуча отчаяно:

— Искам да знам защо вие...

Луи улови ръката ѝ и я стисна така силно, че я заболя.

— Забравяте се — рече строго той.

Погледът му я накара да замълчи. В зениците му се четеше неумолимост и тя разбра колко е безсмислено да очаква отговор. Обърна се и избухна в плач.

— Не бива, скъпа — пошепна Луи и отново я прегърна.

* * *

След няколко дни Жан и графиня Д'Естрад се разхождаха в оранжерията.

— Вече не разбирам нищо — призна съкрушено Жан. — Старае се да показва навсякъде, че всичко е постарому, а в действителност...

Спря под едно разклонено дърво и несъзнателно започна да къса листа от ниско надвисналите клони.

— Според мен това е добър знак. Кралят несъмнено ви обича както преди.

Жан продължи да къса зелените листа. Наистина се чувстваше обичана от Луи. През последните дни обаче се питаше дали нежността и вниманието му не са просто признание за преживяното в миналото.

Кралят я съжаляваше — това беше най-ужасното. Захвърли листата на пътеката.

— Защо тогава не ми каже истината?

— Защото му е неприятно да говори по такъв въпрос. Не бива да търсите причината за липсата на желание у него единствено в себе си — окуражи я графиня Д'Естрад и се уви в подплатената си наметка. През зимата и в оранжерията беше доста студено. — Нима не разбирате, скъпа — кралят е мъж, а силният пол често има проблеми с твърдостта...

Жан изохка смаяно. Изобщо не беше помислила за това. Наистина ли Луи имаше проблеми с мъжествеността? Идеята ѝ се стори абсурдна. Тя не можеше да си представи, че кралят, страстен мъж с гореща кръв, е в състояние да живее дълго без насладите на плътската любов. По-рано се любеха всяка нощ. „Колко седмици и месеци минаха, откакто не сме били заедно?“ — запита се нещастно тя. Означаваше ли това, че Луи ѝ изневерява с други жени? Или графинята е права?

— Не се тревожете излишно, маркизо — посъветва я графиня Д'Естрад, когато се прибраха в двореца.

— Ще се опитам — въздъхна Жан. — Благодаря ви.

Двете поздравиха няколко придворни и прекосиха Огледалната зала. Внезапно графиня Д'Естрад спря.

— О, ето я и племенницата ми! Ще позволите ли да ви я представя?

— Разбира се — усмихна се Жан.

Приятелката ѝ постоянно ѝ говореше за младото момиче, наскоро представено в Двора. По знак на графинята племенницата се приближи с плаха усмивка.

— Шарлот Розали дьо Романе — представи я графинята.

Момичето направи дълбок, почтителен реверанс, сякаш се кланяше пред кралицата. Жан се усмихна трогната. Шарлот Розали беше много хубавичка. Кестеняви къдрици обрамчваха гладкото бяло лице с огромни кехлибарени очи, излъчващо нещо детско и естествено. Закрилническият ѝ инстинкт мигом се пробуди. Веднага разбра какво е имала предвид графинята, като ѝ каза, че е загрижена за племенницата си.

— Момичето е наивно и това ме притеснява. В Двора ще се възползват от наивността ѝ.

— Не се притеснявайте, графиньо. Ще я взема под крилото си и ще се погрижа да ѝ намеря добра партия — беше ѝ обещала Жан и се зарече да спази думата си.

— Много се радвам да се запозная с вас. Виждам, че графинята не е преувеличила, когато ми разказваше за племенницата си. Вие сте прекрасна млада жена — рече топло Жан.

Шарлот Розали засия от радост и отново направи реверанс.

— Мадам е много добра...

Жан разтвори ветрилото си.

— Е, мадмоазел, щом сте племенница на графинята, значи сте и моя роднина. За мен ще е удоволствие да ви помогна според възможностите си, за да се чувствате добре в Двора. Не се притеснявайте да ме потърсите, когато имате нужда от помощ или съвет.

Бузите на момичето пламтяха.

— О, мадам, не заслужавам толкова благосклонност...

Жан я хареса още повече.

— Напротив, скъпа, заслужавате и за мен ще е удоволствие да ви помагам. Роднините и приятелите на графиня Д'Естрад са и мои.

Жан размени поглед с приятелката си. И двете се усмихваха доволно.

Минаха месеци. Вместо да продължава да се измъчва, Жан започна да развива други дейности. Както винаги, когато я обземаше някаква идея, тя изпадна в трескаво вълнение. Постоянно размишляваше и чертаеше планове.

Реши първо да поговори с Пари Дюверни и пастрока си Льо Норман дьо Турнем.

Двамата мъже я посетиха следобед в ермитажа край Драконовата порта. Годиците бяха оставили следи по лицата им. Пастрокът ѝ очевидно старееше и службата в Двора вече не беше по силите му. При едно от последните си посещения — той работеше много и все по-рядко намираще време да идва при нея — ѝ бе признал, че очаква с нетърпение завръщането на Абел, за да предаде цялата работа в ръцете му. Тогава Жан се засмя невярващо, но днес съвсем ясно забеляза приведения му гръб и тънките линии около устата му и разбра, че той говори истината.

За разлика от него Пари Дюверни все още изглеждаше млад и жизнен. Възрастта не намаляваше жаждата му за действие, а гласът му беше все така гръмък.

— Искаш да откриеш военно училище? — попита заинтересовано той и извади табакерата си.

— Да — отговори твърдо Жан. — Ще е предназначено главно за синовете на бедни благородници, паднали във войната, или за останали без средства младежи от добри семейства. Ще построим пансион, където момчетата ще живеят и ще се хранят безплатно, а до него училище.

— Идеята ви е великолепна, маркизо — кимна въодушевено Льо Норман дьо Турнем.

Пари Дюверни го подкрепи.

— Така страната ще си осигури квалифицирани офицери и същевременно ще създаде социална институция за хора, които не могат да си позволят да дадат добро образование на децата си.

Жан се усмихна доволно. Точно такава беше целта ѝ. Много обеднели благородници отиваха в армията — войната беше една от малкото възможности мъжете да печелят прехраната си с почетни длъжности. Ала мнозина падаха в битка или ставаха инвалиди и семействата им оставаха без никакви средства.

Жан се зарадва на реакцията на двамата си довереници. Отдавна мислеше какво да направи, за да умножи славата на краля и да подобри не само неговото, но и своето реноме в обществото. Идеята за военно училище ѝ се стори най-добрата.

Надеждите ѝ се оправдаха — Луи също се въодушеви от плана ѝ. — Военно училище, където кадетите ще получават добро образование — точно от това има нужда армията. При последната ни среща с маршал Дьо Сакс и двамата установихме, че ни липсват добре обучени млади офицери.

Жан кимна. Маршалът бе обсъждал темата и с братя Пари. Тъкмо той ѝ подхвърли идеята да построи военно училище с пансион.

Кралят разпореди първо да се изготви подробен план. Искаше да е сигурен, че новата институция ще разполага с достатъчно средства, преди да обяви създаването ѝ пред Двора и гражданите. Предвиждаше се военното училище да се издържа от допълнителните държавни приходи.

Пари Дюверни бе предложил да създадат фондация и сега загрижено изкриви лице, научавайки от Жан какво е желанието на краля, финансовият контрольор със сигурност щеше да се възпротиви, но Жан изобщо не се притесняваше от реакцията му. В Париж имаше двама мъже, които знаеха как да извлекат допълнителни приходи от държавната хазна, и това бяха братята Пари.

Льо Норман дьо Турнем и кралският архитект Габриел се заеха с плановете на сградата и съоръженията.

Луи често ги викаше в кабинета си, за да се осведоми как вървят нещата, а двамата с Жан до късна нощ седяха над плановете.

— Ако министрите ми имаха вашите блестящи идеи, мадам, кралството ми щеше да процъфтява — въздъхна една нощ Луи, остави перото и я помилва по бузата.

Жан усети как по тялото ѝ пробяга тръпка. Усмихна се несигурно и наля вино от гарафата на масата. Нежностите на краля я изпълваха с надежда един ден предишните им отношения да се възстановят.

Плътската им раздяла продължаваше повече от година... Единствената ѝ утеха беше, че Луи все по-често търсеше съветите ѝ по политически въпроси.

Тя му подаде чаша и той отпи голяма глътка.

— А решихте ли вече в кой манастир ще изпратите Александрин? — попита неочаквано Луи.

— Не, още не. Тази седмица смятам да отида в Париж, за да разгледам „Л'Асомпсион“. — Жан замислено завъртя чашата между пръстите си. През лятото дъщеря ѝ щеше да навърши шест години и беше време да я дадат в манастирско училище.

— Париж не е далеч. Ще я посещавате често — отбеляза нежно Луи, очевидно разбрал какво става в нея. — И не забравяйте да отидете в Париж с чужда карета, не с вашата — добави загрижено той.

Жан кимна. Парижани все още се отнасяха враждебно и към нея, и към краля даже след като Луи я помоли да закрие театъра във „Версай“, за да сложи край на слуховете, че харчела безогледно парите му. Тя не се възпротиви, защото ѝ ставаше все по-трудно да съставя програма за всеки сезон и да ръководи актьорската труппа. Сега даваха представления само от време на време, и то в малките дворци „Шоази“, „Креси“ и „Белвю“.

Жан очакваше пътуването до Париж със смесени чувства. Вълната от арести, чрез които Д'Аржансон се надяваше да прочисти града от просяци и скитници, предизвика бурно недоволство. Носеха се безумни слухове за отвличания, твърдеше се, че полицията арестувала и напълно невинни деца, които си играели на улицата.

Жан знаеше, че Луи е дълбоко обезпокоен от настроението на обикновените хора.

— Нужно е много време, за да спечелиш обичта на народа, и съвсем малко, за да я изгубиш — каза ѝ той след завръщането ѝ от Париж. — Спомням си как ликуваха след победата при Фонтеноа. Нарекоха ме многообичаният Луи, а сега... сега май съм най-мразеният Луи.

В гласа му звучеше огорчение. Враждебността на народа го нараняваше дълбоко и понякога дори го плашеше. Веднъж се довери на Жан, че тайно се боял един ден да не го сполети съдбата на първия крал от династията на Бурбоните, Анри IV, пронизан от коварен убиец на улицата.

Жан помилва ръката му.

— Дълбоко в сърцата си парижани продължават да ви обичат, сир. Не обръщайте внимание на безумните позиви, които подклаждат недоволството им... Радвам се, че в лицето на мосю Д'Аржансон имаме строг министър, а мосю Бериер е надежден главен полицейски лейтенант. Те ще преследват бунтовниците с необходимата строгост, бъдете сигурен.

— Дано сте права...

Кралят погледна към златния часовник на камината и се изправи.

— Моля да ме извините за тази нощ, мадам. Чака ме още много работа.

— Разбира се, сир.

Жан се усмихна сковано. В последно време Луи често се оттегляше с обяснението, че има още работа. Тя обаче беше убедена, че това е просто претекст, за да не прекарва нощите в покоите ѝ.

Луи я целуна за довиждане и усмивката ѝ застина в маска. Никога не беше дори помисляла колко по-голяма полза ще има от артистичния си талант в реалния живот, а не на сцената. За щастие успя да запази самообладание, докато той излезе.

* * *

Рано сутринта мосю Бериер пристигна от Париж във „Версай“. Слезе от каретата и мина със затворено лице между хората, които като всеки ден изпълваха площада пред двореца. С влизането свали тривърхата си шапка и се запъти право към покоите на маркизата, която вече го очакваше. Никога не я бе посещавал в толкова ранен час и направо се зашемети от гледката, която се разкри пред очите му. Утринният тоалет представляваше наистина разкошна церемония. Маркизата седеше в позлатено кресло, а фризьор и две камериерки се суетяха около нея. Един лакей тъкмо бе донесъл пощата и докато преглеждаше писмата, Жан разговаряше с управителя мосю Колен и с абата, поел грижа за библиотеката ѝ. На тоалетката ѝ лежеше книга от Монтескьо, а по столовете бяха нахвърлени мостри от платове, панделки, изкуствени цветя, перли и още какво ли не.

— Добро утро, мосю Бериер — маркизата се обърна към ранния посетител и го дари с омагьосваща усмивка, сякаш за нея нямаше нищо по-прекрасно от възможността да го поздрави.

— Мадам — Бериер направи дълбок поклон.

Жан вдигна дясната си ръка и след едва забележимото движение на пръстите ѝ всички прислужници напуснаха стаята.

Двамата останаха сами. Тя беше напълно облечена, но в срещата им имаше нещо твърде интимно и Бериер се смути.

Маркизата се усмихна с разбиране. „Тази жена знае как въздейства върху мъжете“, помисли си с възхищение полицейският лейтенант. Същевременно усмивката ѝ беше невинна като на младо момиче. Бериер се взираше замаяно в сивите ѝ очи и отговори на усмивката ѝ, все едно беше глупав ученик. Сега вече си даваше сметка защо кралят я обича така пламенно и е преодолял всички трудности, за да я направи своя метреса. Маркиза Дьо Помпадур беше възхитителна. На колко ли години беше? Според акта за раждането на двайсет и осем, но изглеждаше на не повече от двайсет и пет.

— Надявам се, че сте добре?

Мекият, мелодичен глас го изтръгна от мечтанията. Жан отново се усмихна.

— Благодаря, маркизо, не мога да се оплача.

Бериер сведе глава към ръцете ѝ и видя как тънките ѝ пръсти нервно си играят с изкуствено цвете. Очевидно беше напрегната.

— Е, какво научихте, мосю Бериер? Моля ви, не ме щадете. Той има друга любовница, нали?

Независимо от спокойно изречените думи лицето ѝ изведнъж побеля от страх.

Бериер поклати глава.

— Не, мадам. Кралят няма друга... любовница.

Жан не успя да скрие облекчението си.

— Само че Негово Величество редовно ходи в Парк о Серф^[1]...

— В Двора на елените? Какво има там?

„Явно не е чувала никога за това място“, прецени Бериер и се покашля смутено.

— Ами... къща, където са настанени млади момичета и жени, които биха могли да се харесат на Негово Величество. Мосю Льо Бел, първият кралски камердинер, урежда тези неща.

Жан остана силно изненадана.

— Искате да кажете бордей?

— О, никога не бих си позволил да го назова с тази дума, мадам, но съм принуден да призная, че се изразихте точно.

Жан отново призова на помощ актьорския си талант и успя да запази самообладание. Бериер бе готов да повярва, че новината за забавленията на краля в онова заведение не я е наранила особено дълбоко. Само тя знаеше, че никога не бе преживявала толкова дълбоко унижение.

— Много ви благодаря, мосю Бериер.

Полицейският лейтенант въздъхна. Още не бе свършил.

— Маркизо, аз съм ваш предан приятел, затова се чувствам длъжен да ви съобщя още нещо.

Жан хвърли цветето на пода и го погледна въпросително.

— Мадам, отскоро графиня Д'Естрад има любовна връзка с граф Д'Аржансон.

— Графиня Д'Естрад? Невъзможно! — възкликна невярващо Жан.

Бериер запази мълчание.

— Сигурен ли сте? — попита съвсем тихо тя.

Той кимна.

* * *

Жан остана сама и даде воля на сълзите си. Да, очакваше да чуе, че Луи спи с други жени, но когато подозренията ѝ се потвърдиха, се почувства много зле. В известна степен се чувстваше облекчена, че кралят посещава онова заведение. Ако имаше любовница от Двора, щеше да е много по-лошо. Не би могла да понесе подобно унижение. Друга жена да заеме мястото ѝ, а тя да живее в постоянен страх да не я изгонят. Живо си представяше как ще тържествуват придворните. Няма да им достави това удовлетворение, в никакъв случай.

Оказа се обаче, че Луи търси кратки любовни приключения, нищо повече. През главата ѝ минаваха мъчителни въпроси. С какви жени се среща там кралят? Сигурно са по-млади и по-красиви. Явно умеят да задоволяват потребностите му по-добре от нея. Това я

изпълни с горчивина. Представи си голи женски тела, пламтящи от страст очи и в гърдите ѝ се надигна дива ревност, примесена с гняв. Смачка кърпичката си и я хвърли на пода. Скочи и започна да се разхожда из стаята. Слава богу, тази сутрин Луи имаше среща с дофина и няколко духовници от Двора. Ако в този момент се появише в покоите ѝ, тя нямаше да се въздържи и щеше да му направи сцена. Съзнаваше, че няма право да изисква от него каквото и да било, и това я измъчваше. Той не беше обикновен любовник или съпруг, той беше кралят на Франция. А тя не искаше да го изгуби. По никакъв начин.

Мислите ѝ се насочиха към другата новина, донесена от мосю Бериер. Най-добрата ѝ приятелка, графиня Д'Естрад, е станала любовница на граф Д'Аржансон! След прогонването на граф Дьо Морпа Жан беше в добри отношения с министъра на град Париж, но тайно в себе си продължаваше да го причислява към своите врагове. Връзката на приятелката ѝ говореше за липса на лоялност и това я възмути. Навярно графинята не ѝ бе казала нищо за тайния си любовник, защото се страхуваше от реакцията ѝ? Да, беше разбираемо. Жан се опита да се успокои.

По обед двете отидоха на църква и Жан се постара да скрие, че е научила тайната на приятелката си.

— В последно време лицето ви сияе, скъпа. Изглеждате, сякаш сте влюбена — подхвърли тя и ѝ намигна съзаклятнически.

— Аз? Влюбена? — Графинята се изчерви, но веднага се овладя. — О, не, маркизо, в момента не изживявам дори малко приключение. Нали знаете, нямам вкус към драматичните сцени. Не съм привърженичка на дълбоките чувства — заключи тя с решително поклатане на главата.

— О, нима? — Жан се почувства повторно предадена от тази лъжа и огледа приятелката си много по-внимателно отпреди. Странно как не бе забелязала по-рано дребните знаци, които показваха чувствата на графинята: блестящ поглед, безпокойство, постоянна усмивка на устните, нови рокли в ярки цветове. Дамата несъмнено беше влюбена!

„Всъщност какво ме интересува с кого прекарва нощите си графинята“, каза си решително Жан. Много по-важно беше, че вече е наясно с любовния живот на краля. Как да разбере дали все още означава нещо за своя високопоставен любим?

* * *

В порутена, изкривена от ветровете къщурка недалеч от Сена, в квартал, обитаван от водоносци, перачки, дребни търговци и продавачи на пазара, се бе настанила старата циганка. Сега се наричаше мадам Льо Бон. Понякога изчезваше за около седмица, за да събира билки в горите и да си почине от градската суета и шумотевица. Обличаше се добре, в къщата ѝ имаше мебели и вече гледаше на ръка не по улиците, а в дома си. Имаше много посетители, защото хората говореха, че предсказанията ѝ почти винаги се сбъдват.

Циганката не се интересуваеше особено от парите, оставяни от посетителите на масата ѝ. Преди доста време получи щедро възнаграждение за едно от предсказанията си. Отдавна бе прочела по крехката детска ръка, че собственицата ѝ е щедра и великодушна.

По обед старицата беше сама вкъщи. Пред вратата спря карета и само след минута някой почука силно. На прага застана дама, загърната в плътна наметка, с лице, скрито под черен воал. Циганката не се учуди особено. Очакваше появата ѝ и ѝ кимна като на стара позната.

Бяха минали само няколко години от последната им среща и дамата все още беше много красива, но циганката веднага забеляза настъпилата промяна. Съдбата, изписана на ръката ѝ, се отразяваше в цялата ѝ личност — не само във външността, а и в начина, по който се движеше и говореше. Наивността и колебливостта бяха останали в миналото. Тази нова жена беше могъща, притежаваше власт и беше готова да се бори за щастието си. Ала не подозираше, че не всичко се постига с борба.

Жан мълчаливо зае място до малката маса. Свали шапката си и само движението, с което приглади ръкавиците, издаде напрежението ѝ.

— Защо ме удостоихте с високата чест да дойдете в дома ми, мадам? — попита старицата с обичайния си дрезгав, зловец глас и се наведе към посетителката. — Искате пак да погледна в бъдещето ви?

Очите им се срещнаха и Жан се почувства неловко. Май не биваше да идва тук. Ала циганката вече бе взела ръката ѝ и се взираше в линиите.

— Искате да знаете дали кралят продължава да ви обича, нали?

Жан кимна.

Старата помилва дланта ѝ.

— Да, обича ви.

Жан погледна в сбръчканото лице срещу нея и отчаянието ѝ избликна изведнъж.

— Но щом ме обича... защо тогава... защо не ме докосва... защо ходи при други жени?

Циганката пусна ръката ѝ и я измери с неразгадаем поглед.

— Пътищата на съдбата невинаги са прави. В повечето случаи е нужно да завиваш наляво или надясно, красавице — рече след малко тя.

Жан мълчеше.

— Някоя ще се опита ли да оспори мястото ми? — попита след малко тя.

Старицата се засмя и поклати глава.

— Никога не прави грешката да подценяваш другите жени, но от мен да знаеш — нито една от тях няма да бъде опасна за теб.

Жан въздъхна облекчено. Безпомощна и уплашена, тя бе прибегнала до последното средство, за да си помогне — потърси старата циганка, която ѝ бе предсказала, че ще стане метреса на краля. „Кралят ме обича, а единствено това има значение“, мислеше си тя, докато пътуваше обратно към Версай.

* * *

Думите на циганката я успокоиха, но възникнаха други проблеми. Папа Бенедикт XIV обяви 1751 година за *Jubile* — Света година — и призова французите да измолят Божията благословия за втората половина на века. По този специален повод на големите грешници бе дадена възможността да се разкаят и да получат опрощение за греховете си.

Този апел очевидно беше отправен главно към краля — за пореден път. С още по-голяма настойчивост отпреди духовниците в Двора се стараеха да убедят Луи, че е крайно време да се откаже от грешния си живот и да се раздели със своята метреса. „Каква ирония

на съдбата — повтаряше си Жан, докато слушаше месата: — тъкмо когато във връзката ми с краля няма никакъв грях, придворните клирици пламенно ни обвиняват в двойно прелюбодеяние.“

В действителност протестът беше насочен не толкова срещу грешния живот на краля, колкото срещу новия данък. Духовниците упорито отказваха да обявят пред главния финансов контролър какви са доходите им и така проваляха събирането на данъка. Освен това не пестяха усилия да организират нови и нови прояви на смирение и набожност през Светата година, за да демонстрират пред краля колко голямо е влиянието им върху народа. Столицата изведнъж се превърна в град на пламенно вярващи. Камбаните на катедралите биеха непрекъснато, по улиците се точеха процесии, мало и голямо изпълняваше религиозни песнопения. Хората стояха на колене пред църквите, чакаха на опашка, за да влязат, а блъсканицата беше толкова страшна, че всеки ден имаше ранени. Даже най-големите църкви не бяха в състояние да поберат напирещите маси.

Горди със своята власт, епископите произнасяха заплашителни проповеди. Мнозина заплашваха да се оттеглят в далечен манастир и да не служат повече в църква, ако кралският финансов контролър Машо д'Арнувил продължи да ги преследва с искания за данъци. Кралицата, децата ѝ, а с тях и всички вярващи притискаха краля да се откаже от новия данък. Заповедта му била против божественото право, твърдяха те.

— Ако отнемете авторитета на Църквата, много скоро народът ще престане да ви се покорява — обясняваше дофинът на баща си.

Луи се колебаеше.

— Вероятно синът ми е прав — каза той една вечер на Жан. — Продължаващите бунтове в Париж, онези грозни памфлети — народът още отсега изразява неуважението си към властта.

Жан кимна замислена. Разбираше колко му е трудно да вземе правилното решение.

— Прав сте, сир, народът на Париж не уважава властта, но това няма нищо общо с новия данък... Въпреки това обаче ми се струва, че в тези неспокойни времена не бива да рискуваме открито неподчинение на клира спрямо короната. Това би могло да се превърне в сериозен проблем за вас и правителството — отговори откровено тя.

Луи мрачно забарабани с пръсти по масичката.

— Те го знаят, затова се държат така — заключи гневно той.

За съжаление и той съзнаваше безсилието си пред тази демонстрация на власт на Църквата. Към края на годината даде съгласието си клирът да не бъде облаган с данък. Жан обаче предполагаше, че по този начин Луи изразява благодарността си към небето, защото в края на лятото новата дофина, след няколко спонтанни аборта и една дъщеричка, най-сетне бе дарила живот на здраво момченце. Луи беше прещастлив. Малкият херцог на Бургундия осигуряваше наследството на трона.

[1] Дворът на елените. — Бел.прев. ↑

Върху черната лакирана масичка лежах няколко червени копринени кърпички, напръскани от мосю Лий с различни аромати. Жан ги помириса по няколко пъти и най-сетне избра омайна смес от санталово дърво, рози и жасмин.

— Направихте превъзходен избор, мадам — поклони се мосю Лий и се изправи.

Жан така и не бе успяла да го отучи да приема поръчките ѝ на колене. Ориенталецът с бадемовидните черни очи търгуваше с ароматни масла и парфюми от цял свят. Идваше редовно при Жан, за да ѝ представи най-новите, най-екзотичните си продукти. И сега извади от куфара две фиоли и внимателно ѝ ги подаде. Тя го бе помолила да ѝ донесе аромати за салона, където щеше да се състои днешната вечеря.

— Имам и нещо специално за вас, мадам — ориенталецът се усмихна съзаклятнически. — Аромат, на който никой мъж не може да устои.

Жан се усмихна развеселена. Почтителността му не беше в състояние да я измами. Той беше отличен търговец. А тя беше доброволна жертва, защото обичаше всякакви аромати. Притежаваше най-различни съдчета и дори порцеланови цветя, в които слагаше ароматизирани парчета плат, за да замиришат като оригинала. В зависимост от времето и повода използваше за покоите си специално подобрени аромати, а и често сменяше парфюмите си.

Помириса фиолата, пълна с кехлибарена течност, после разтърка капчица парфюм върху китката си. Наистина прекрасен аромат.

— Какво е това?

— Нещо уникално — отговори е усмивка търговецът. — Донесоха ми го от Персия. Съдържа млади цветни листенца от орхидеи, счукани семена от мак, прах от слонова кост и есенция от индийски рози.

Не се наложи да я убеждава. Жан веднага купи парфюма.

— Пожелавам ви всичко, което правите, и красотата ви винаги да се намират под щастлива звезда, маркизо — сбогува се търговецът с обичайните дълбоки поклони и удряне на чело о пода.

След няколко часа Луи и Жан откриха празника с менует. Разпръснатите по пода розови листенца ухаеха зашеметяващо. Вечерта обещавахе да е много успешна. След няколко танца Жан застана пред една статуя и се огледа доволно. Придворните явно се възхищаваха от изкусно декорираното помещение.

В другия край на салона стоеше Шарлот Розали. През пролетта младата дама се бе омъжила за граф Дьо Шоазьол-Бопре. Жан организира венчавката в двореца „Белвю“ и даде разкошен бал, на който се появи дори кралят.

Тази вечер съпругът на Шарлот Розали не беше сред гостите, защото бе отишъл за няколко дни в Париж. Вместо него бе дошъл братовчед му, граф Дьо Шоазьол-Сенвил. Жан го поздрави с кратко кимване. Сенвил беше близък приятел на принц Дьо Конти и тя не го харесваше особено, но понеже вече беше роднина на Шарлот Розали, изпълни молбата на младата дама да го покани.

Много по-интересна обаче беше промяната, настъпила с Шарлот Розали. Наивното, покорно момиче се бе превърнало в самоуверена млада жена, която очевидно се забавляваше да предизвиква господата от Двора. Говореше се, че дофинът си е загубил ума по нея. Жан се усмихна с разбиране.

Появи се австрийският посланик граф Фон Кауниц.

— Позволете да отбележа, че вашите празненства винаги са уникални, маркизо — поздрави я галантно той. — Нейно Величество, австрийската кралица Мария Терезия, ви изпраща най-сърдечни поздравии.

Жан се усмихна зарадвана. Лакей в ливрея поднесе на графа чаша шампанско. Той отпи глътка и двамата тръгнаха да се поразходят из салона.

Кауниц посочи с глава краля, който разговаряше с херцог Дьо Ришельо.

— Нейно Величество, Мария Терезия Австрийска, силно разчита Негово Величество френският крал да влезе в съюз с нашата страна.

Посланикът, естествено, отдавна знаеше, че Жан тайно подкрепя бъдещия алианс с Австрия. Запазвайки мълчание, тя само се усмихна

отново. Непринуденият разговор между двамата в действителност представляваше опит за промяна на френската политика с нейна помощ.

Междувременно Жан бе добила опит в подобни разговори. Емисари и посланици често се опитваха да я привлекат на своя страна с надеждата тя да се застъпи за тях пред краля.

— Алиансът между католически държави звучи привлекателно, графе. Ала, повярвайте ми, все още е твърде рано за такава стъпка — рече тихо тя. — Министрите на краля се чувстват свързани с Прусия. Въпреки това ще си позволя да отбележа, че Негово Величество има други планове и е склонен да разгледа въпроса за съюз с Австрия.

Фон Кауниц видимо се зарадва.

— Ако ми позволите да предам думите ви на императрицата, маркизо, ще бъда най-щастливият човек на света.

Жан се усмихна и наклони глава.

— Направете го. И, моля, предайте на Нейно Величество моите най-дълбоки почитания.

Посланикът се поклони и Жан продължи нататък. От време на време спираше, поздравяваше гостите и се оглеждаше за Луи. Искаше да му разкаже за разговора с Кауниц, но не го виждаше никъде.

Размени няколко думи с Льо Норман дьо Турнем, който изглеждаше необичайно блед и от доста време не се чувстваше добре. Лекарите вече няколко пъти му бяха пускали кръв, но нищо не помагаше.

— Починете си, чичо — посъветва го загрижено Жан. — Още утре ще ви изпратя доктор Кесне. Той има повече ум в главата си от целия Медицински факултет.

Той й кимна уморено, благодари й и се сбогува. Жан го проследи с тревожен поглед.

— Прекрасно празненство, маркизо, наистина — поздрави я херцогиня Дьо Бранка, която обикаляше салона с приятелката си, херцогиня Дьо Мирпоа.

— Благодаря ви — отговори Жан и се извърна към графиня Д'Естрад, увлечена в разговор с граф Д'Аржансон. Приятелката й все още не й бе казала нищо за тайната си любовна връзка.

Херцогинята проследи погледа й и се засмя многозначително.

— Знаете ли, маркизо, целият свят ви смята за пресметлива, но според мен сте, извинявайте, наивна.

Жан не се изненада особено от забележката ѝ.

— Защо, херцогиньо? — попита тя, решила да бъде откровена. — Нима смятате, че не знам нищо за връзката на графинята с министъра? Не я одобрявам, но тя все пак ми е приятелка и се опитвам да не я осъждам.

— Браво на вас, маркизо... но въпреки това продължавам да твърдя, че сте наивна.

Жан вдигна рамене. Отдавна бе престанала да се притеснява какво мислят другите за нея.

— Понякога враговете ни са по-близо до нас от приятелите ни — заключи дълбокомислено херцогинята, кимна ѝ учтиво и се отдалечи.

„Какво странно изказване! Какво ли има предвид?“ — запита се Жан и въздъхна.

Изведнъж закопня за малко спокойствие. Стигна до една странична врата и успя да мине незабелязано в съседния салон. Застана до прозореца и се загледа навън. Обикновено просторният парк я успокояваше, но днес това не се случи. Чувстваше се уморена. Понякога нямаше сили да се държи, както се очакваше от кралската метреса. А и в действителност тя вече не беше метреса на краля. Беше ѝ омръзнало да е постоянно нащрек и да подозира всеки човек в Двора.

Свали ръкавиците си и приглади напудрената фризура. Точно тогава чу звънък женски смях от малкото сепаре наблизко и се стресна.

— Но моля ви, Ваше Величество! — възкликна жената и отново се засмя.

Жан се вцепени. Жената в сепарето беше Шарлот Розали, а мъжът с нея — Луи!

Обърна се в момента, когато двамата влязоха в салона. Част от нея отбеляза подробностите от външния им вид с такава точност, че би могла да ги нарисува: ръката на краля около талията на младата дама, разрошената коса и зачервените устни на Шарлот Розали, смачканият ръкав на роклята и — най-ужасното — триумфалната ѝ усмивка.

Луд гняв, ужас, дива ревност, но и панически страх обзеха Жан. Стоеше като вкаменена, неспособна да се помръдне. Искаше земята да се разтвори и да я погълне. Защо Господ не ѝ спести това унижение?

Само след минута кралят вдигна глава и я видя. В първия момент явно се почувства неудобно, но бързо се овладя и се отдели от Шарлот Розали.

С дразнещо бавно движение графинята вдигна ръкава на роклята си и се поклони пред своя господар.

— Ще бъда много щастлива, ако продължим разговора си на друго място и по друго време, Ваше Величество — рече тя и запърха изкусително с дългите си мигли. После хвърли надменен поглед към Жан и излезе от салона с гордо вирната глава.

Жан все още не бе способна да се раздвижи. Стоеше и гледаше Луи с неразбиращ поглед.

— Каквото и да мислите, мадам, то е без значение — рече той без капчица вълнение в гласа.

Постепенно вцепенението я напусна и кръвта зашумя в главата ѝ.

— Не ми дължите обяснение, сир — отвърна хладно тя.

— Точно така, мадам, защото няма какво да ви обяснявам.

Жан не повярва на ушите си. Най-сетне успя да се обърне и да избяга от салона. Най-страшният ѝ кошмар се бе превърнал в действителност.

* * *

След време ѝ беше много трудно да си спомни как е издържала до края на празненството. Ходеше сред гостите, разговаряше, усмихваше се... и успя някак да стигне до покоите си.

Мадам Дю Осе я изгледа ужасена, но не посмя да отрони дума. Потънала в сълзи, Жан мина покрай нея, прибра се в спалнята си и се заключи. Хвърли се на леглото и плака, докато сълзите ѝ пресъхнаха. От дете не беше плакала така. Напрежението и страховете от последните месеци я надвиха. Вече беше сигурна, че Луи има нова любовница. И не някоя друга, а Шарлот Розали! Племенницата на графиня Д'Естрад! Това ли ѝ беше благодарността, че се погрижи за нея като за родна дъщеря?

Жан не се усъмни нито за миг, че зад интригата стои графиня Д'Естрад. Единствената ѝ приятелка я бе предала. Защото тя, глупачката, ѝ се беше доверила, че Луи вече не спи с нея...

В сърцето ѝ се бореха гняв и отчаяние. Какво страшно унижение! Дали ще го преживее...

Утрото дойде, но тя все още не бе в състояние да затвори очи. Позвъни и поръча на мадам Дю Осе да съобщи на посетителите, че днес няма да има утринен тоалет.

— Много съжалявам, но мадам е неразположена и днес няма да приема — чу се след малко енергичният глас на главната камериерка.

Херцогиня Дьо Бранка обаче не допусна да бъде отпратена.

— Предайте на маркизата, че ще стоя тук и ще чакам, докато ме приеме.

Миналата вечер херцогинята бе видяла триумфалната усмивка на Шарлот Розали и си беше извадила правилното заключение.

Жан заповяда да я въведат в спалнята ѝ. Нямахме смисъл да се преструва. Ясно ѝ личеше, че е плакала цяла нощ. Херцогинята въздъхна съчувствено. Жан стисна устни. Беше отчаяна и много искаше да изплаче мъката си на някого, но не посмя. Предателството на графинята я бе убедила колко опасно е да довериш на някого интимните си тайни.

— Скъпа, подобни неща се случват с всички нас, и то неведнъж — подхвана сърдечно херцогинята.

Жан си спомни какво ѝ бе казала Дьо Бранка снощи и кимна. „Понякога враговете ни са по-близо до нас от приятелите...“ Дали е искала да я предупреди? Наистина ли беше толкова глупава, или просто не бе пожелала да я разбере?

— Вие сте знаели всичко, нали? — попита тихо Жан.

Херцогинята поклати глава.

— Не знаех, скъпа, но подозирах.

— Тя беше най-близкият ми човек в Двора, а се съюзи с враговете ми и стигна дотам, че ми натрапи племенницата си, за да е близо до краля — рече горчиво Жан.

— О, маркизо, завистта е много човешко чувство, а графинята отдавна даваше да се разбере колко ѝ е неприятно да живее във вашата сянка. За нещастие вие притежавате всичко, което тя иска да има — красота, дух, очарование, власт и любовта на Негово Величество... Ще позволите ли да попитам какво каза кралят за случилото се снощи? — добави с лека усмивка тя.

Жан въздъхна. Надяваше се Луи да дойде при нея, но той не се появи... Още един лош знак.

— Кралят отрече всичко — обясни едва чуто тя. Гневът ѝ отново се събуди. — Но ако бяхте видели роклята и косата на графинята...

— О, мила, нима не знаете, че жените постоянно му се предлагат? Кой мъж би могъл да устои? А Луи е истински мъж — отвърна сухо херцогинята. — Ще ви кажа нещо, но между нас да си остане. Вие сте му метреса вече седем години и той се нуждае от известно разнообразие. Няма нищо лошо да се позабавлява и с други жени. Важното е, че продължава да ви обича.

Жан я погледна нещастно.

— Ако това беше истина, нямаше да плача... Обаче кралят... той не спи с мен от месеци.

— Защо, за Бога? — попита изненадано херцогинята.

— Нямам представа!

— Страстта му към вас е охладняла, предполагам, но може и да не съм права. Пак ви казвам, важното е, че Негово Величество все още ви обича. Оставете го да си поиграе с онова незряло момиче. Много скоро ще му омръзне и пак ще се върне при вас.

Колко хубаво беше да чуе подобни окуражителни думи! Графинята говореше убедено, тя беше жена с опит, но въпреки това не успя да я утеши напълно.

* * *

„Животът в Двора е като игра на карти — мислеше си граф Дьо Сенвил. — Добра ръка и няколко жокера все още не решават крайния резултат. Нужни са още стратегия, интуиция, поне малко късмет в подходящия момент и не на последно място добра памет. Играчът трябва да помни кои карти са минали и кои остават.“

Точно за последното ставаше дума. Той никак не харесваше мадам Дьо Помпадур, ала беше сигурен, че би било грешка да я подценява. Едва ли имаше друг човек в Двора, който всеки път успяваше да обърне нещата в своя полза. Придворните многократно бяха предричали прогонването ѝ, но досега тази съдба сполетяваше

само враговете ѝ. Графът не виждаше причини този път да се случи нещо различно.

Сенвил изсипа малко емфие от златната табакера и го оформи на купчинка върху ръката си. Обстановката около него беше достойна за театралната сцена. Братовчед му, граф Дьо Шоазьол-Бопре, стоеше като изгубен пред камината, докато съпругата му Шарлот Розали обясняваше на леля си, графиня Д'Естрад, и на граф Д'Аржансон как е протекла срещата ѝ с краля. Ако се съдеше по изражението ѝ, младата дама беше сигурна в победата си.

— ... а после ми каза, че съм невероятно красива и очарователна...

Сенвил слушаше с половин ухо глупавите приказки на младата дама и се опитваше да разбере защо братовчед му не показва никакво вълнение. Нима не възразяваше жена му да го мами с краля? Е, той още от самото начало беше против женитбата му...

— ... сигурна съм, че ще ме направи своя официална метреса.

При последните думи на снаха си граф Сенвил вдигна скептично червеникавите си вежди и се обърна към единствения човек в салона, който според него притежаваше здрав разум.

— Сериозно ли очаквате Негово Величество да прогони маркизата? — попита той.

Граф Д'Аржансон се усмихна многозначително.

— Да, мосю Дьо Сенвил, не само очаквам, но и вярвам. Кралят отдавна вече не споделя леглото със споменатата дама и тя бързо губи властта си върху него.

Шарлот наклони глава и хвърли предизвикателен поглед към братовчедата на съпруга си.

— Негово Величество е луд по мен. Готов е да направи всичко, за което го помоля.

Сенвил се усмихна снизходително. Подобно самодоволство беше крайно опасно в Двора.

— Наистина ли мислите така?

— А вие наистина ли не ми вярвате?

Мъжът вдигна рамене. Харесваше му да ѝ показва до каква степен не я приема насериозно. Това я вбесяваше и той го знаеше. Колкото по-често ѝ отказваше признание, толкова по-силно ставаше желанието ѝ да му докаже, че заслужава друго отношение.

Младата дама вирна брадичка.

— По-добре проявете повече уважение към мен, графе. Все пак сте мой братовчед и също може да спечелите от новата ми позиция като официална кралска метреса.

Сенвил се поклонил пренебрежително. Точно този факт го изпълваше с дълбоко безпокойство, но се въздържа да ѝ го съобщи.

* * *

Нищо в поведението на Луи не издаваше, че е влюбен в друга жена. Продължаваше да идва в покоите ѝ по всяко време на деня, търсеше съветите ѝ, разговаряше с нея по най-различни въпроси, даже прекарваше нощите при нея, макар и без да я докосва. Никога не споменаваше името на Шарлот Розали, а Жан, силно уплашена от вероятността двамата да се разделят завинаги, не смееше да го попита.

Отношението на Луи с нищо не издаваше намерение да се откаже от нея.

Жан много искаше да вярва, че кралят е прекарал само една нощ с младата дама и тя не означава нищо за него, но здравият разум ѝ говореше друго. Погледите, които кралят и графинята си разменяха, начинът по който той ѝ целуваше ръка и се усмихваше, и не на последно място победоносното изражение на Шарлот Розали не оставяха съмнение, че връзката им не е просто кратко приключение. Двамата продължаваха да се срещат.

Точно когато страхът и ревността ѝ стигнаха върхната си точка, Жан получи вест, която я накара да забрави личните си грижи.

Шарл льо Норман дьо Турнем бе сполетян от внезапна смърт. Поради разклатеното си здраве не могъл да се възстанови от силна треска, която го застигна в „Етиол“. Жан обезумя от мъка. Човекът, който беше до нея от най-ранното ѝ детство, който ѝ беше повече от баща... Без него никога нямаше да стане това, което беше сега.

Защо си отиде от света толкова рано? Жан проля горчиви сълзи.

Писа на Абел, който наскоро се бе завърнал от обиколката в Италия, и го помоли да отиде при нея. Луи също бе потресен от неочакваната смърт на своя верен служител.

— Много съжалявам, мадам. И аз тъгувам за него. Той беше добър човек и най-умният директор на кралските строежи, който съм имал — рече той и нежно я прегърна.

Погребаха Льо Норман дьо Турнем тържествено в Париж. „Смъртта му дойде точно една година след кончината на маршал Дьо Сакс“, помисли си Жан и неволно вдигна поглед към небето. Не се съмняваше, че двамата мъже са били приети в рая въпреки земните си грехове. Чуваше дълбоките им гласове и си представяше как се наслаждават на райските блаженства, обсъждат живота си на земята и се смеят.

Луи също не остана пощаден от ударите на съдбата. През февруари 1752 г. след кратко боледуване с висока температура, неочаквано почина дъщеря му, 24-годишната принцеса Анриета. В скръбта си Луи потърси утеха при Жан — тя умееше да го успокоява като никой друг в Двора.

Тя беше изпълнена със съчувствие към любимия си, но за първи път споделяше едно мнение с клириците и се надяваше той да приеме тази смърт като предупредителен знак от небето.

Следващите седмици ѝ донесоха разочарование. Връзката между Луи и Шарлот Розали продължаваше. Жан следеше с ужас дребните знаци на внимание, с които кралят обсипваше младата дама, но се стараше да пази достойнството си. Все пак Луи потърси утеха при нея, не при другата, и тя продължаваше да бъде официалната метреса на краля. Ала докога щеше да се запази това положение? Тя нямаше да издържи още дълго. Един ден унижението и мъката щяха да я убият...

Докато Жан се бореше с демоните на ревността и страха от края на връзката ѝ с Луи, в Париж стана произшествие, което щеше да има дълготрайни политически последици за цялата страна.

Абат Дьо Льомер беше на смъртно легло. Ярките лъчи на пролетното слънце влизаха необезпокоявани през прозорците на малката стая. Навън пееха весели птици, ала Льомер знаеше, че няма да доживее до лятото. В топлия мартенски ден на 1752 г. той изпрати прислужника си да доведе свещеник, за да приеме последното причастие.

При появата на монсиньор Буетен умореното му лице се озари от усмивка.

— Абате... — Льомер стисна ръката на колегата си с измършавелите си пръсти. — Времето ми дойде.

Буетен си спомни указанията на архиепископа.

— Имаш ли изповеден билет, братко?

Старецът мъчително обърна глава към него.

— Наистина ли ми е нужно удостоверение?

Буетен кимна с непроницаемо изражение.

— Да, от свещеник, който признава принципите на вулата Unigenitus.

Болният въздъхна дълбоко. Да, Льомер знаеше за указанията на Парижкия архиепископ свещениците и викариите да дават последно опрощение и причастие едва след като са се уверили, че умирацията се е изповядал пред духовник, който признава папската вула, но ги смяташе само за слухове.

— Нямам изповеден билет, братко, и съвсем открито ще ти призная: не одобрявам вулата Unigenitus.

Буетен го погледна строго.

— В такъв случай не мога да ти дам последно причастие, братко Льомер. — Гласът му се извиси. — Ще умреш без опрощение и последно помазване.

Старецът се опита да се надигне на лакти. В погледа му блесна страх.

— Ти си Божи служител като мен, братко. Господ знае, че през целия си живот съм му служил вярно. Моля те, дай ми опрощение... — Разтърси го пристъп на кашлица и той падна върху възглавниците.

Ала Буетен вече бе взел наметката си.

— Не — отговори рязко той и си отиде.

В първия момент Льомер загуби дар слово, но после гневът му вдъхна сили. Седна в леглото и саморъчно написа писмо до Парламента, в което описа поведението на свещеника с най-силни думи. Пратеникът го отнесе още същия ден. И тогава събитията се заредиха едно след друго.

Магистратите, в голямата си част янсенисти, се възмутиха от дън душа. Поканиха Буетен да се яви пред Парламента, ала той отказа. Осъдиха го на парична глоба и му наредиха незабавно да даде опрощение на умирация абат Льомер, но той изчезна.

Епископите много скоро узнаха за случилото се и побесняха, задето Парламентът си позволява да се меси в църковните дела. Събраха се и отидоха при краля.

Луи отмени наредбата на Парламента и повика при себе си председателя и двамата президенти на камарите, за да им съобщи, че магистратите нямат право да се месят в делата на Църквата.

През това време нещастният абат Льомер продължаваше да се надява на последно опрощение. На петия ден си отиде, молейки се на Небето да прояви милост към бедната му душа.

— Помилуй ме, Господи! — извика пламенно той и почина без подкрепата на свой събрат.

Новината за смъртта му се разпространи из града като пожар. Хората полудяха. Хиляди излязоха на улицата, още повече взеха участие в погребението на добрия абат.

В Двора не знаеха какво да правят. Председателят на Парламента внесе ново оплакване срещу свещеника, но архиепископът на Париж защити решението на Буетен. Независимо че кралят бе отменил нареждането, магистратите продължиха да търсят провинилия се свещеник. Враждата между Парламента и клира взе застрашителни размери.

— Абат Дьо Буетен трябва да бъде отстранен от общността. Поведението му възбуди хората до крайност, то е против мира и съгласието — отсъди мрачно Луи. — Въпреки това магистратите от Парламента нямат право да пренебрегват решенията ми — допълни той. Всеки ден обсъждаше темата с Жан, търсеше съветите и утехата ѝ.

— Прав сте, сър — кимна успокоително тя. — И двете страни се държаха ужасно, но аз бих ги определила по-скоро като заинатели се деца. Не разбирам подобно поведение. Нима нямат поне малко ум в главата си!

Луи нетърпеливо забарабани с пръсти по перваза на камината. Гневът му нарастваше с всеки ден. Макар да не го признаваше публично, той обвиняваше за случилото се в еднаква степен и Парламента, и клира. Не беше нужно да се постъпва по такъв детински начин. Постъпката на свещеника отприщи народното недоволство, а кралят нямаше как да го потуши, защото и той нямаше право да се меси в решенията на Църквата. Клирът използваше всяка възможност да демонстрира авторитета и влиянието си в страната, а реформаторският Парламент с янсенистки настроените магистрати открай време му беше трън в очите.

— Комисията, която свикахте, ще реши въпроса, сир. Решението ѝ ще е задължително за всички — опита се да го успокои Жан.

В желанието си да се прояви като миротворец кралят бе събрал епископи и членове на Държавния съвет, за да вземат решение по случая.

Луи кимна и тръгна да се разхожда по стаята.

— Дълбоко се съмнявам, че комисията ще вземе някакво решение. Засега господата не стигат до единно мнение.

Кралят грабна една цепеница и я хвърли в огъня.

Жан не каза нищо повече. В такива моменти връзката му с графинята ѝ изглеждаше незначителна. Той вярваше на нея, не на другата. Нейното мнение беше важно за него. Това със сигурност доказваше, че тя все още означава нещо за него. Може би е добре да се опита да не придава чак толкова значение на отношенията му с Шарлот Розали. От гърдите ѝ се отрони тиха въздишка.

* * *

Още на следващия ден обаче, докато присъстваше на държавния прием в Салона на Аполон, Жан осъзна неспособността си да преодолее своята ревност. Напрегнато следеше как Шарлот Розали преследва краля с погледи и при всяко негово обръщане му хвърля сладка усмивка. Положението ставаше непоносимо.

Жан и брат ѝ Абел, застанали в близост до кралското семейство, разговаряха със саксонския и с испанския посланик.

— Поздравявам ви с новата ви служба директор на кралските строежи — рече испанецът.

— Благодаря, мосю. Надявам се кралят да е доволен от мен, както беше доволен от предшественика ми — отвърна скромно Абел.

Той не обичаше официалните приеми и Жан се радваше, когато се съгласяваше да я придружава. Присъствието му ѝ вдъхваше сили. Макар да тъгуваше за Льо Норман дьо Турнем, тя беше щастлива, че брат ѝ ще живее близо до нея.

Абел често ѝ разказваше за Италия. Докато отсъстваше, ѝ изпращаше дълги писма и подаръци — картини, рисунки и гравюри на паметници и произведения на изкуството, миниатюрни мозайки, скъпоценни камъни. Ала всичко това бе несравнимо с живите му разкази за преживяното в чуждата страна. Той и придружителите му прекараха в Италия почти две години, изучаваха изкуството, архитектурата и историята на страната. Абел ѝ описваше археологически находки, колекциите на краля на Неапол и на папата, особеностите на античното строителство. Гордееше се, че се е запознал с елита на колекционерите и любителите на изкуството в Рим, Флоренция и Северна Италия. Жан му завиждаше за всичко, което е видял.

Саксонският посланик я изтръгна от тези мисли.

— Мадам, съзнавате ли, че извън границите на Франция се говори много често за вас? — попита той с несравнимия си акцент.

— Надявам се, само добри неща, мосю.

— О, разбира се — побърза да я увери саксонецът. — Хората славят красотата ви, описват приказните празненства, които давате, и са възхитени с каква страст поощрявате изкуството и литературата във вашата страна.

Жан кокетно размаха ветрилото си.

— О, скъпи графе, това не е кой знае каква заслуга! Господ е благословил нашата страна с големи таланти и аз се старая да ги направя известни.

Макар да се опитваше да се съсредоточи в разговора, тя видя с ъгълчето на окото си как Шарлот Розали разговаря с краля в другия край на салона. Ясно си личеше кокетството ѝ. „Проклетата малка безсрамница!“ — помисли си тя и ревността отново я загриза болезнено.

Жан се обърна отново към саксонския посланик и се усмихна дружелюбно.

— Аз пък ви завиждам за прекрасния порцелан, който произвеждате в Майсен.

Покланикът се поклони поласкано.

— В Дрезден ще се радват да го чуят.

Ненадейно се появи кралят. Посланиците се поклониха дълбоко. Луи се усмихваше.

— Не позволявайте на маркизата да ви заслепи с очарованието си, господа. Нейната интелигентност и ум са по-остри от тези на всичките ми министри — той дари Жан с топъл поглед.

— Вече имахме удоволствието да го установим, Ваше Величество — отговори учтиво саксонският посланик.

Жан усмихнато наклони глава. В същия миг усети как някой я наблюдава и леко се извърна. Граф Дьо Сенвил стоеше само на няколко метра от нея и очевидно бе чул думите на краля, защото в погледа му светеше учудване.

Жан отговори на погледа му с видима хладина. Точно той ли! „Сигурно вече се чуди каква длъжност да си избере, когато братовчедка му стане официална метреса на краля“, помисли си горчиво тя.

* * *

Най-сетне приемът свърши и Жан въздъхна облекчено. Все трудно ѝ ставаше да пази самообладание. Най-тежко ѝ беше да се преструва пред графиня Д'Естрад. Следобед седна пред тоалетката си и се загледа потиснато в огледалото със златна рамка.

Херцогиня Дьо Бранка дойде да я посети и не одобри поведението ѝ.

— Скъпа моя, вразумете се най-после! Онова незряло хлапе не е в състояние да ви оспори мястото при краля — укори я тя.

— Знам, но понякога усещам, че вече нямам сили да се боря. Постоянните лъжи и интриги ме отвращават. Някога смятах Двора за място, мечтано от всяка жена... — Жан се усмихна меланхолично и сложи на ръката си перлената гривна, подарък от Луи. — А се оказа, че тук царят единствено фалш и лицемерие.

— Е, понякога това е много забавно — отвърна иронично херцогинята, но виждайки изражението на Жан, веднага спря. — Простете, маркизо. Вие го обичате истински, нали? — В гласа ѝ прозвуча искрено съчувствие.

Жан кимна. Да, тя обичаше Луи. Едва сега, след толкова години, когато той се любеше с друга жена, го осъзнаваше напълно. Беше готова да се бори за него с всички средства, но как да го направи, като не можеше да използва оръжията на своя пол? Тази мисъл я изпълни с горчивина.

* * *

Луната хвърляше сребърна светлина в просторния салон. Беше късна вечер и дворецът бе потънал в тишина. Граф Дьо Сенвил, току-що завърнал се от вечеря с принц Дьо Конти, си наля чаша вино и седна зад писалището си. Почти бе приключил с последното писмо за деня, когато лакеят съобщи, че е дошла братовчедка му.

Сенвил учудено погледна часовника. Почти полунощ. По това време не се ходи на посещение дори у роднини.

Енергичните крачки и триумфалното изражение на графинята веднага му подсказаха, че се е случило нещо благоприятно за нея. Стана от стола и направи лек поклон.

— Графиньо. Защо ме удостоявате с честта на това късно посещение?

Тя се усмихна, без да отговори на погледа му, и с горда физиономия седна на креслото пред писалището.

— Не ми вярвахте, нали? — Бръкна в деколтето си и извади снопче писма с кралската лилия. — Той ме обича. Тук го имате черно на бяло.

„Пила е много шампанско“, разбра Сенвил. Би било редно да я отпрати незабавно, преди да е продължила с недискретностите, ала любопитството надделя. Шарлот Розали хвърли писмата на масата. Очевидно бе дошла при него с желанието да се докаже. „Защо ли й е толкова важно да я призная? — запита се развеселено той. — Сигурно защото още от самото начало бях против брака й.“

— Кралят ще изгони маркизата — заяви Шарлот Розали и се наведе към него. — Какво ще кажете сега?

Сенвил прочете няколко писма с нарастваща изненада. „Неочакван триумф“, прецени недоволно той и вдигна глава.

— Поздравявам ви — рече хладно той. — Кралят явно е загубил ума си по вас.

„Негово Величество положително няма представа какъв недискретен и нечист характер се крие зад това ангелско лице с големи очи на сърна“, помисли си той. Май се налагаше да предприеме нещо в тази посока.

* * *

Най-неприятното на слуховете във „Версай“ беше, че един ден стигаха до всеки, независимо дали искаше да ги чуе, или не. Новината за обещанието на краля да направи младата графиня Дьо Шоазьол-Бопре своя официална метреса и да прогони маркиза Дьо Помпадур, се разпространи със светкавична бързина и неизбежно стигна до Жан.

Както винаги през най-трудните моменти в живота си тя реагира със забележително спокойствие. Решението й беше твърдо. Една дума от краля — и тя ще си отиде. Ще напусне Двора с достойнство и с високо вдигната глава.

Ала херцогиня Дьо Бранка, която в тези тежки времена й беше солидна опора, не желаше да чува за подобно поведение.

— Стига глупости, маркизо, това са само клюки. Вероятно малката Шоазьол-Бопре и графиня Д’Естрад целенасочено

разпространяват слухове, за да ви изнервят. Не вярвам кралят да ви прогони.

Жан много искаше херцогинята да се окаже права.

— Вие сте истинска приятелка. Най-добрата, която мога да си пожелаая.

— О, не преувеличавайте — отвърна с леко смущение херцогинята.

Мадам Дю Осе влезе в салона и връчи на господарката си картичка.

Лицето на Жан помрачня.

— Не виждам защо трябва да приема точно граф Дьо Сенвил, и то точно в този момент.

Главната камериерка кимна с лека усмивка.

— Посетителят ме предупреди, че ще реагирате точно по този начин, и ме помоли да ви предам, че много настоява да ви види.

Жан бе готова да откаже, но я обзе любопитство. Беше безсмислено да оставя впечатлението, че се крие от него.

— Поканете го в малкия салон... Нали ще ме извините, херцогиньо?

— Естествено, маркизо.

Херцогиня Дьо Бранка се сбогува, Жан почака малко и влезе при графа.

Сенвил направи дълбок поклон.

Жан го огледа внимателно. Без да е особено едър, тялото му издаваше физическа сила. В сините очи светеше войнственост. Жан си спомни за молбата му преди години да го подкрепи да получи полк. Тогава не успя да му помогне, защото маршал Дьо Сакс вече бе взел друго решение. От този момент нататък той стана много сдържан, дори враждебен. По тъжна ирония на съдбата граф Дьо Сенвил се бе възпротивил на женитбата на братовчед си с Шарлот Розали. А сега тъкмо тази връзка щеше да му помогне да направи кариера.

— Защо ми оказвате честта да ме посетите, графе? — попита хладно Жан.

Мъжът се поклони отново. „Не е много по-възрастен от мен“, помисли си Жан. Свежите бузи и пълните устни го правеха да изглежда по-млад, но първите бръчки вече прорязваха челото му. Хладното посрещане явно не го засегна.

— Ще бъда напълно откровен, мадам. Не сме приятели, но сметох за свой дълг да ви покажа това писмо...

Жан погледна смаяно листа, изписан с почерка на Луи.

— Ще ви го дам в знак на доверие — продължи графът.

Тя прие писмото мълчаливо. Още от първия ред разбра на кого е писал кралят. Заболя я ужасно да прочете истината. Той желаше тялото на онази жена, но не само него. Някога беше отправял същите думи и към нея. Светът ѝ рухна и тя се отпусна тежко върху креслото. Предсказанието на старата циганка отекна в главата ѝ. *Нито една от другите жени няма да стане опасна за теб...* Е, този път очевидно се е излъгала. Жан въздъхна и прочете отново последния ред: „... с радост ще изпълня желанието ви да живеете близо до мен.“

Трябваше ѝ време да се овладее. Погледна Сенвил с недоумение.

— Защо ми носите доказателство за изневярата на краля, графе?

Сенвил се поклони за трети път.

— Простете надменността ми, маркизо, но аз не желая семейството ми да стане известно с факта, че съпругата на братовчед ми е била избрана за официална метреса на краля. Първо, но мое мнение споменатата дама не е достатъчно интелигентна, за да ви конкурира сериозно, и второ, не вярвам в способността ѝ да се задържи дълго в тази позиция.

Жан вдигна вежди. Обяснението му не я обиди ни най-малко, даже я развесели.

— Нямах представа, че сте толкова остроумен, графе... Какво изкуство — едновременно ми ударихте плесница и ми направихте комплимент.

Мъжът сведе поглед.

— Освен това е редно да знаете и друго — графинята очаква дете.

Жан едва не избухна в плач, но успя да се овладее. „Младата дама явно има късмет“, помисли си горчиво тя. Стана и подаде писмото на граф Дьо Сенвил. Той я изгледа с огромно учудване.

— Не искам да изпаднете в немилост, защото сте откраднали писмото на краля, мосю. Прочетох, каквото трябваше. Много ви благодаря. Задължена съм ви. — По устните ѝ се плъзна примирена усмивка. — Ако утре все още съм в Двора, няма да ви навредя, бъдете сигурен.

Графът се поклони и излезе. Жан остана сама с горчивината си.

* * *

Вечерта Луи дойде в апартамента ѝ и още по енергичните му крачки тя разбра, че е в лошо настроение. Бе прекарал следобеда в пореден разгорещен дебат с епископите и парламентарния президент. Чувайки вратата да се отваря зад гърба ѝ, Жан не се обърна.

— За бога, тези хора няма ли да престанат да се карат!

Тя се опря тежко на облегалките на стола и се изправи. Като видя израза на лицето ѝ, кралят млъкна стъписан.

— Какво ви е?

Жан приклепна в дълбок дворцов реверанс, какъвто правеше само при официални случаи.

— Ваше Величество, моля за вашето позволение да напусна Двора.

Очите му се разшириха невярващо.

— Какво, за бога, искате да кажете?

„Той наистина не разбира — помисли си Жан — или не иска да разбере.“ Очите ѝ се напълниха със сълзи.

— Не желая повече да стоя на пътя ви, сир. Бъдете щастлив с графиня Дьо Шоазьол-Бопре.

Луи изхъмка недоволно и намести перуката си.

— Мадам, веднъж вече ви казах, че се мамите относно намеренията ми. Нямам какво повече да добавя по темата.

Жан вирна брадичка.

— Ваше Величество, аз съм ваша поданица и ви дължа послушание, но съм и жена, дълго време живяла с вас, затова мисля, че заслужавам да бъдете искрен с мен. Научих от сигурен източник какво сте обещали на графиня Дьо Шоазьол-Бопре и си позволявам да цитирам думите ви. — Тя пое дълбоко дъх и продължи с треперещ глас: — „Ще ви дам всичко, което желаете, за да сте щастлива. С радост ще изпълня желанието ви да живеете близо до мен.“

В погледа му ясно пролича въпрос — откъде е узнала всичко това? — ала Жан го пренебрегна.

— Надявам се да разберете, че и аз имам гордост и достойнство, затова искам да си отида, преди да ми заповядате — заключи смело тя, опитвайки се да преглътне задушавашите я сълзи.

— От кого чухте тези думи? — попита кралят със строг глас и пребледняло лице.

Жан не избегна погледа му.

— Ще ме разберете: честта не ми позволява да назова името.

— Настоявам да получа отговор, мадам.

— Не, не мога... А и няма значение. Вече целият Двор знае, че вие отдавна не изпитвате страст към мен, сир — обясни хладно тя.

Луи я погледна слисан.

— В името на онова, което беше между нас, сир, ви умолявам да ми позволите да напусна Двора.

Лицето му се промени. Явно бе разбрал, че тя говори сериозно.

— Мили боже, Жан... — гласът му се пречупи. — Това не е вярно! — Изведнъж доби вид на стар, уморен човек. — Просто не мога да понеса мисълта да ви загубя.

Отиде при нея и улови ръцете ѝ.

— Наистина ли не разбирате? Не исках да застраша живота ви с нова бременност! — В очите му светна горчивина. Пусна я и стисна ръце в юмруци. — Господ ми е свидетел колко нощи съм лежал буден, изпълнен с копнеж да ви любя...

Жан не повярва на ушите си. Наистина ли е престанал да се люби с нея, защото се е страхувал, че тя ще забременее отново и ще умре?

— Но... откъде знаете? — попита беззвучно тя.

Луи извърна лице.

— Стоях пред вратата, докато разговаряхте с доктор Кесне. Чух всичко... Аз ви обичам, Жан — заяви дрезгаво той. — Не си представям живота без вас.

През всичките тези години не беше чувала от устата му обяснение в любов. Жан се разплака — от облекчение, но и от тъга, че двамата бяха преживели толкова страдания.

— Но защо не ми казахте? — попита с пресекващ глас тя. — Поне щях да знам защо ме отблъсквате.

Луи затърси правилните думи.

— Аз... просто не можах. Простете ми.

— А мадам Дьо Шоазьол-Бопре? — попита тихо Жан.

Кралят нежно попи една сълза от бузата ѝ.

— Кратковременно забавление без особено значение. Нищо повече.

— Ала... писмото ви...

Луи вдигна рамене.

— Само празни комплименти. Дребен израз на благодарност за вниманието, с което ме удостоява. Никога не съм обещавал на мадам Дьо Шоазьол-Бопре да я направя своя метреса.

Жан си припомни, че графинята очаква дете от краля, но замълча тактично. Друг път щяха да говорят по въпроса.

Луи зарови пръсти в косата ѝ.

— Искам до себе си само вас, мадам... Затова не мога и не искам да ви позволя да напуснете „Версай“.

Жан изтри сълзите от очите си и направи опит да се усмихне. Кралят се наведе и я целуна.

* * *

Шарлот Розали се оглеждаше в огледалото и си представяше какво бляскаво бъдеще я очаква. За щастие още не бе започнала да пълнее и никой не подозираше бременността ѝ. В пристъп на великодушие обеща на братовчед си да роди бебето в Париж, за да избегне скандала. Обърна се към леля си, която се грижеше за нея по-трогателно от всякога.

— Няма да напусна Двора — заяви решително младата жена. — Не е нужно. Никой не знае дали детето е от краля или от съпруга ми. Няма да стане скандал.

Графиня Д'Естрад явно изпитваше известни съмнения.

— Боя се, скъпо дете, че ще се наложи да се съобразите с желанието на краля.

Шарлот Розали се взря недоволно в огледалото.

— Сега най-важното е да се отървем от маркизата. Не разбирам защо не го е направил отдавна, след като вече не спи с нея!

Графинята вдигна рамене.

— Навикът е сила, скъпа.

Шарлот Розали извади от сребърна кутийка кадифена бенка и се огледа съсредоточено, питайки се дали да я сложи на бузата, или на брадичката си. Отново си представи как ще заживее като *maitresse en titre* и въздъхна доволно. Очакваха я скъпоценности, дворци, придворни, които се кланят почтително... Припомни си реакцията на братовчед си, когато му показа писмата от краля, и пак се нацупи. Защо не иска да ѝ повярва?

Силно чукане по вратата я изтръгна от мислите ѝ.

— Да?

Появи се млада камериерка.

— Херцог Д'Айен по поръка на Негово Величество, мадам.

Графиня Д'Естрад ахна изненадано. Поласкана, Шарлот Розали кимна — обикновено Луи ѝ изпращаше писма и покани по пажове.

— Добро утро, мосю Д'Айен — поздрави тя с грейнало лице.

Капитанът на гвардейците не отговори на поздрава. Подаде ѝ запечатан плик и отстъпи крачка назад с непроницаемо изражение.

— Мадам Дьо Шоазьол-Бопре, заповядано ми е лично да ви връча писмо от Негово Величество.

Шарлот Розали счупи печата и прочете кратката вест. Лицето ѝ пребледня, пръстите ѝ затрепериха.

Графиня Д'Естрад издърпа листа от вледенените ѝ ръце и прочете на глас:

Мадам,

Уведомявам ви, че моята воля е вие и съпругът ви да напуснете Двора през следващите 12 часа. Не желая отговор.

ЛУИ

Графиня Д'Естрад се обърна към херцога и попита с пресекващ глас:

— Гонят я от Двора?

Д'Айен кимна.

— Заповядано ми е да се уверя лично, че графинята и съпругът ѝ ще напуснат Двора до вечерта.

Жан трябваше да си признае, че на сутринта след прогонването на Шарлот Розали ѝ достави особено удоволствие да влезе в Огледалната зала. Херцогиня Дьо Бранка бе посетила младата дама предишната вечер и ѝ разказа със зловна радост каква бъркотия заварил в покоите на графинята, как лакеи и камериерки бързали да опаковат багажа. Научавайки, че младата жена през цялото време плакала горчиво, Жан не изпита съчувствие. Съпругът ѝ и графиня Д'Естрад едва я удържали да не изтича при краля.

— Искам да ви кажа, маркизо, с какво удоволствие наблюдавах как големите им планове се провалиха с гръм и трясък — заключи херцогиня Дьо Бранка. — Графиня Д'Естрад на колене ме умоляваше да ви уверя, че не е знаела нищо за връзката между племенницата ѝ и краля.

Жан не повярва на ушите си. Нима графинята сериозно се надяваше тя да приеме лъжите ѝ за чиста монета?

Още на следващата сутрин обаче графиня Д'Естрад се появи на утринния ѝ тоалет.

— Господи, скъпа, нямах представа колко неблагодарна и недостойна е племенницата ми! Ще ми простите ли, че ви я представих и ви помолих да я вземете под крилото си?

Жан нямаше ни най-малко желание да продължи тази игра.

— Хайде да си спестим този недостоен театър, графиньо — отсече хладно тя.

— О, нали не допускате да имам нещо общо с тази жалка история?

— Доскоро ме уверявахте и че нямате връзка с граф Д'Аржансон — продължи още по-хладно Жан.

Графиня Д'Естрад почти загуби самообладание.

— Толкова малко ли означаваше приятелството ни за вас? — попита горчиво Жан.

— Ако ви бях разказала с кого прекарвам нощите си, щяхте да ме намразите — процеди през зъби графинята.

Жан видя как в очите ѝ блесна враждебност и потръпна. Спомни си думите на херцогиня Дьо Бранка по адрес на бившата ѝ приятелка и

кимна замислено. Как е била толкова сляпа, та не е виждала завистта и ревността, ясно изписани върху това красиво лице? Е, сега ще си разчистят сметките.

— Да, признавам, нямаше да остана въодушевена от признанието ви — започна спокойно тя, — но като моя приятелка бяхте длъжна да ми кажете истината. Сигурно щях да ви простя и това, но днес не мога да ви простя, че предадохте приятелството ни и всичко, което ни свързва, с намерението племенницата ви да ме измести от позицията на *maitresse en titre*.

Графинята пребледня. Вдигна отбранително ръце и изобрази приятелско изражение.

— Нищо подобно не съм направила, маркизо! Как можяхте да си го помислите! Аз ви смятам за най-близката си приятелка!

Жан я измери с неодобрителен поглед. Щеше да я уважава много повече, ако бе намерила сили да признае истината. Разбираше страховете на графинята от последствията на интригата, която бе предизвикала. Бившата ѝ приятелка имаше основание да се страхува. Ако зависеше от нея, веднага щеше да я прогони от Двора, ала засега не можеше да стори нищо. Графиня Д'Естрад беше придворна дама на принцесите и официално не бе извършила нищо, което да оправдае прогонването ѝ. Един ден обаче Жан щеше да ѝ поиска удовлетворение. Предателството не се прощава.

Жан се усмихна хладно.

— Е, графиньо, като моя приятелка сигурно ще се зарадвате да узнаете, че кралят ме обезщети щедро за малкото си приключение с племенницата ви. Ще ме удостои с титлата херцогиня.

Графиня Д'Естрад пребледня още повече.

— Аз... поздравявам ви, маркизо.

Жан кимна високомерно.

— А сега ви моля да ме извините.

Графиня Д'Естрад направи тромав реверанс и излезе от салона с бързи крачки.

* * *

Церемонията по обявяването ѝ за херцогиня щеше да се състои след няколко дни. Както някога, когато я представиха в Двора, придворните изпълниха официалните салони, за да присъстват на удостояването ѝ с високата чест.

Церемониалмайсторът удари по пода с жезъла си. Жан направи дълбок реверанс пред Луи и сведе глава.

— Негово Величество Луи, крал на Франция, удостоява Жан Антоанет, маркиза Дьо Помпадур, баронеса Дьо Брет, Ла Ривиер и Сен Сир ла Рош, дама на Креси Кув, Треон, Оне, Гарансиер, Льо Буле ле дю Еглиз, Сен Реми сюр Авре и Боаси ан Друе, с ранга на херцогиня, считано от днешния ден — възвести церемониалмайсторът.

Придворните си зашепнаха възбудено. Застанал в най-далечния ъгъл на залата, херцог Дьо Ришельо се наведе към ухото на Д'Аржансон, който следеше церемонията с ледено изражение.

— Херцогиня! Забележително постижение, нали графе? Ето че рангът ѝ стана по-висок от вашия. Ще се налага да ѝ се кланяте и да стоите прав в нейно присъствие.

Ришельо се засмя развеселено и графът му хвърли унищожителен поглед. Бръчиците около устните му станаха още по-дълбоки.

* * *

Късно през нощта Луи застана усмихнат пред Жан и сложи ръка на рамото ѝ.

— Е, мадам, как ви харесва новата ви титла?

Жан изпита необяснима плахост.

— Чувствам се много особено, сир... и смятам, че не беше нужно...

Титлата и свързаните с нея привилегии нямаха значение. Смяташе да продължи да се нарича само маркиза Дьо Помпадур. Едно беше важно — той да я обича и да я иска до себе си.

Луи сложи пръст върху устните ѝ, наведе се и я целуна. Сърцето ѝ ускори ритъма си. Дано целувката продължи вечно! Вдигна ръце и го прегърна. Копнежът по него ѝ причиняваше физическа болка. Луи я

притисна до себе си, но в следващия миг решително се освободи от прегръдката ѝ.

— Лека нощ, херцогиньо — рече тихо той, кимна ѝ и излезе от спалнята ѝ.

Отново я обзеха страх и ревност. Наистина ли стоеше далече от леглото ѝ само защото се страхуваше тя да не забременее отново? Нима нямаше и други възможности, които биха им позволили да споделят страстта си без опасност от забременяване? Пак започнаха да я измъчват съмнения. Да, риск имаше, но тя не се боеше от рискове.

Изведнъж си спомни за друга от метресите на Луи — мадам Дьо Винтимий, тази преди херцогиня Дьо Шатору — беше я загубил при раждане... Дълбоко в себе си чувстваше, че тревогата му е искрена и той все още я обича, но не бе в състояние да победи страха, че ще го изгуби.

Никога ли вече нямаше да се забрави в прегръдките му? При тази мисъл я обзе паника. Самотата се спусна върху нея като тъмна сянка и тя се разтрепери.

Франсоа Буше кимна въодушевено.

— Прекрасно, маркизо — рече той и отново потопа четката в боята, за да нанесе няколко бързи щриха върху скицата, която изготвяше за бъдещия портрет с маслени бои.

Ръката ѝ вече бе изтръпнала, но Жан притежаваше дисциплина и успя да запази меката усмивка върху лицето си. Седеше в грациозна поза, горната част на тялото леко изпъната назад, стъпалата кръстосани, а в ръце държеше разтворена книга. Позата ѝ изглеждаше напълно естествена в удобния тапициран стол — сякаш някой я е изнаенадал, докато чете. Ала привидно лекото и спокойното винаги е свързано с напрежение и усилия.

След малко художникът ѝ направи знак, че е време за кратка почивка, и тя въздъхна облекчено. Стана и с лека стъпка се отправи към току-що влезлия в салона дребен мъж в тъмен, избродиран със злато жакет.

— Много се радвам да ви видя, бароне. Как сте днес?

— Много ви благодаря, маркизо, чувствам се отлично — отговори барон Дьо Монтескьо и се поклони. Откритото му лице с подчертано голям аристократичен нос светна.

Жан познаваше писателя от парижките салони. Бе прочела с възхищение неговите „Персийски писма“, а по-късно прочете тайно и оспорваната, забранена от цензурата книга „За духа на законите“, в която баронът развиваше теорията си за държавата.

— Загрижен съм за Енциклопедията. През последните години вложихме в нея толкова много работа и усилия — допълни Монтескьо. — Цензорите отказват да вдигнат забраната върху първите два тома.

Жан кимна.

— Знам, доктор Кесне ми разказа. Вижте, бароне, в момента клириците се стремят да забраняват практически всичко. Ако намеря удобен случай, ще се застъпя за вас пред Негово Величество, ала не обещавам нищо. Религиозната партия има силни позиции в двора. —

Тя хвана барона подръка и двамата направиха няколко крачки из салона. — Кажете ми, знаете ли нещо за моя приятел Волтер, който ни напусна? Как се чувства в „Сансуси“?

Дълбоко покрусен от смъртта на спътницата си и след няколко освирквания на пиесите му от капризната парижка публика, поетът бе заминал за Прусия и се беше установил в двора на Фридрих II.

— Знам, че тайно копнее за Франция — Монтескьо се наведе към нея и очите му светнаха закачливо. — Ще ви издам една тайна, маркизо: нашият приятел е вбесен от скъперничеството на прусаците.

— Пада му се — отговори с добре изиграна строгост Жан. — Не биваше да напуска краля и всички нас.

Буше приключи със скиците и я помоли отново да заеме мястото си на стола.

— Надявам се да направя нещо за вас, бароне — рече тя и се сбогува с посетителя.

— Благодаря ви, маркизо. Знам колко високо цените свободата на духа.

Жан се настани на стола, но само след две минути главната камериерка съобщи за граф Дьо Сенвил.

За ужас на Буше, който тъкмо бе започнал да рисува, Жан скочи веднага.

— Но мадам! — извика отчаяно художникът.

— Графе!

Сенвил й целуна ръка.

— Моите уважения, мадам.

Жан го хвана подръка и го поведе към другия край на салона.

— Вече се готвех да изпратя някого да ви доведе — започна укорително тя.

Графът се усмихна, но изглеждаше потиснат. По тайните канали на „Версай“ кралят много скоро бе научил кой е показал писмото на Жан и оттогава го наказваше с явно незачитане.

— Какво ще кажете да ви назначат за посланик в Рим?

Графът явно не повярва в думите й.

— Това е преголяма чест за мен, маркизо, но не допускам Негово Величество да предпочете недостойната ми личност за такава важна служба.

Жан стисна ръката му и се засмя.

— Това е моя грижа, графе.

Тя знаеше, че трябва само да изчака благоприятна възможност и да подсказе на краля какво да направи. Нескончаемите кавги между Парламента и клира измъчваха Луи и той беше постоянно в лошо настроение.

Следобед Жан отиде в работния кабинет на краля. Абел и архитект Габриел му показваха последните планове за площада в чест на краля и победите му в Париж. Луи ценеше високо Абел, който се интересуваше от строителството и пренебрегваше собствената си личност — качество, твърде рядко срещащо се във „Версай“.

— Статуята на Ваше Величество ще бъде поставена тук, а по протежението на този канал ще засадим цветни лехи. — Грижливо поддържаната ръка на Абел описа дъга над чертежа.

Жан се усмихна на брат си, а кралят кимна доволно.

— Много добре. А донесохте ли плановете за преустройството на Кралското военно училище?

— Разбира се, сир. — Габриел разви руло хартия.

— Оставете ги тук. Утре ще ви съобщя какви промени желая да внеса.

— Разбира се, Ваше Величество.

Двамата мъже се оттеглиха с поклони и Жан пристъпи към краля.

— Видяхте ли вече скиците за статуята на Бушарон?

Кралят кимна с отсъстващ вид и я поведе към съседния салон. На масата ги очакваха закуски, красиво подредени в геометрични форми. Жан взе чиния със златен ръб и сложи в нея малко пастет от фазан с пресни маслини, добави гълъбови крилца с мед и грозде и поднесе чинията на краля.

Луи седна на канапето и ѝ посочи мястото до себе си.

— Пак мислите за ужасните пререкания между Парламента и клира, нали? — пошепна нежно тя.

Луи вдигна глава.

— Да. Днес магистратите осъдиха още двама свещеници. Този път не в Париж, но това още повече влошава положението. Не мога да допусна и провинциалните парламенти да тръгнат по пътя на парижкия. Ще ги предупредя за последен път и ще им дам да разберат

какви ще са последствията от деянията им — заключи той и посегна без апетит към пастета.

Жан отпи глътка вино.

— Ако имат ум в главата си, магистратите ще се постараят да постигнат примирие. Това ще укрепи позицията им спрямо епископите — тя приглади полата си и се приближи още малко към Луи. — Кажете ми, сир, вярно ли е, че Енциклопедията е забранена окончателно?

Кралят рязко остави чинията си.

— Монсиньор Бойе ми даде да прочета няколко откъса и се принудих да призная колко е прав. Книги като Енциклопедията подкопават авторитета на монархията и Църквата. Те са безотговорни.

Жан не беше готова да се предаде толкова бързо.

— Аз пък си мислех, че Енциклопедията съдържа само умни и полезни идеи... — продължи невинно тя.

Кралят я изгледа недоверчиво.

— Достатъчно, мадам. Въпросът е решен. По-добре се дръжете настрана. Хората и без това коментират колко сте близка с онези свободомислещи еретици.

— Няма да сторя нищо, което да предизвика недоволството ви — обеща тихо тя. Познаваше го достатъчно добре, за да разбере по тона му, че няма да постигне нищо. — Налага се обаче да ви занимая с още един въпрос. Както знаете, граф Дьо Сенвил би могъл да заеме вакантния посланически пост в Рим.

— Не желая да говоря за графа, мадам — прекъсна я строго Луи.

Жан се отдръпна малко от него.

— Простете, сир, но в случая съм принудена да настоя на своето. Става въпрос за честта ми.

Кралят я погледна неразбиращо.

— Вие отказвате да направите графа посланик само защото именно той ми даде информация за вашите обещания към мадам Дьо Шоазьол-Бопре, права ли съм?

— Информация ли? Графът е откраднал мое писмо. Това е проява на нелоялност.

Жан се изправи бавно.

— Значи вече съжалявате, че днес до вас седя пак аз, а не мадам Дьо Шоазьол-Бопре?

— Глупости!

— Тогава го назначете за посланик!
Между веждите на краля се вдълба бръчка.
— Иначе?

Луи скръсти ръце пред гърдите си. Сега не беше нейният любим, а кралят на Франция. Интимният момент бе отлетял. В такива случаи Жан обикновено отстъпваше, но днес отговори на погледа му с цялата си упоритост.

— Иначе ще напусна „Версай“, защото вече не бих могла да гледам графа в очите.

Кралят я погледна смаяно и избухна в луд смях.

— За бога, мадам, вие сте единственият човек, който никога не отстъпва, науми ли си нещо. — Явно не ви е страх от мен. Е, добре, ще изпълня желанието ви.

— Много ви благодаря, сир. Графът няма да ви разочарова — обеща тя и го дари с пламенен поглед, без да допусне да се забележи какво облекчение изпитваше.

* * *

Тъмните сенки под очите на граф Д'Аржансон ставаха все по-дълбоки. Постоянните болки го изтощаваха. Последният пристъп на подагра дойде изненадващо и продължи цяла седмица. Оттогава и ръцете, и краката го боляха адски. Ала душевната мъка беше по-силна от физическата болка. Как можа да се провали по този жалък начин! Беше твърдо убеден, че прелестите на графиня Дьо Шоазьол-Бопре ще омагьосат краля и той ще прогони маркиза Дьо Помпадур. Вместо това младата дама отиде в изгнание, а метресата на краля бе издигната в ранг на херцогиня!

Новата херцогиня се отнасяше към министъра любезно и отзивчиво, но Д'Аржансон не се мамеше за истинските ѝ чувства към него. Зад усмихнатата фасада очите ѝ оставаха студени. Тя знаеше, че той и графиня Д'Естрад са изковали плана за нова метреса на Луи, и този факт не му даваше покой.

След прогонването на племенницата ѝ графиня Д'Естрад дни наред не беше на себе си. Умираще от страх да не би маркизата да ѝ

отмъсти за предателството. Д'Аржансон едва успя да я успокои. Властта на Помпадур не стигаше чак дотам.

Лакеят му помогна да си облече палтото и Д'Аржансон посегна към обкования със злато бастун, който в момента му служеше не като моден аксесоар, а като опора при ходене. Излезе в коридора и се запъти към стълбището, за да слезе в двора. Имаше покана за вечеря у кардинал Дьо Ларошфуко и каретата вече го очакваше.

Кой би помислил, че кралят ще отхвърли красива млада жена и ще задържи метресата, с която не спи повече от година?

— Имам чувството, че тази жена го е омагьосала — сподели той малко по-късно с кардинал Ларошфуко.

Компанията се бе разпръснала из просторния салон; двамата, застанали до прозореца, гледаха навън към осветения от факли парк.

— Нали знаете, монсиньор Бойе отдавна твърди, че маркизата е в съюз с Дявола. За разлика от него аз я намирам за много интелигентна. Затова е съумяла да направи краля душевно зависим от себе си — усмихна се хладно кардиналът. — Това е много по-опасно за безсмъртната душа на Негово Величество.

Графът се опря по-здраво на бастуна си и въздъхна.

— Трудно е да предприемем нещо срещу нея. Днес е по-могъща от всякога.

Дьо Ларошфуко приглади червената си роба и кимна мрачно.

— Така е, мосю. Положението е непоносимо.

— А как е братовчед ви мосю Морпа?

— Зле — съжалително вдигна рамене кардиналът. — За деен човек като него няма нищо по-страшно от заточението.

— Предайте му поздрави — помоли Д'Аржансон. Студена тръпка пробяга по гърба му. Ами ако някой ден го сполети същата съдба?

* * *

Мек вятър полюляваше високата трева. Ездачите и каретите се спускаха бавно по склона. На отсрещния хълм се издигаше дворецът „Белвю“. Кралят и Жан бяха поканили отбрана компания на неколкодневен излет. Жан бе изготвила точен план за всеки ден от

пребиваването им в „Белвю“. Предвиждаше лов и пикници, първата вечер щеше да даде театрално представление, после бал, а точно в полунощ — фойерверки с музика. Искаше Луи да си почине и да забрави ядовете от последните дни и седмици. Сблъсъкът с Парламента се бе изострил до крайност.

Кралят издаде категорична забрана магистратите да се занимават с изповедните билети и опрощаването на греховете на умиращите. Магистратите обаче отказаха да регистрират наредбата като постъпила в Парламента, което означаваше, че тя няма да влезе в сила. Сам по себе си този акт на неподчинение беше нетърпим, но магистратите проявиха още по-голямо безсрамие, като заплашиха да спрат работа, докато кралят не приеме възраженията им срещу изповедните билети.

И тогава чашата преля. Кралят заповяда да арестуват четирима магистрати и заплаши останалите със заточение. Кралските пратеници им връчиха заповед да напуснат Париж през следващите 24 часа и да се установят в определените им провинциални градове. Върховният съд на Парламента понечи да се възпротиви и членовете му също получиха заповед за заточение.

Ужасена от поведението на Парламента, Жан подкрепи суровите мерки на Луи.

— Само вашата твърдост и непоколебима строгост ще сломят тази безсрамна съпротива и ще вразумят господата магистратите, сир — каза му тя, но дълбоко в себе си се учудваше на късогледството на парламентаристите. Нима не виждаха, че с неподчинението си само укрепват позицията на клира?

Жан приближи коня си към белия жребец на Луи. Лицето на монарха оставаше безизразно, но тя усещаше съвсем ясно напрежението и болката му. Той знаеше много добре, че не е в състояние да държи Парламента далеч от Париж. За момента беше свикал заместваща камара, която да поеме съдебните дела.

Като я видя, Луи се усмихна.

— Прекрасен пролетен ден — отбеляза той и Жан разбра колко ѝ е благодарен, задето му е дала възможност да напусне „Версай“ за няколко дни.

Дворецът „Белвю“ се намираще сред веригата възвишения между Севр и Мьодон. Още отдалеч се виждаше яркоцветното море от местни и чужди растения. Луи намали темпото, за да се възхити на

геометричните фигури, образувани от лехите с нарциси, зюмбюли и лалета в различни цветове.

— Зашеметяваща гледка.

— Харесва ли ви? — попита усмихната Жан.

Не беше лесно да се снабди с толкова много лалета. Макар и не така скъпи, както преди няколко години, те ѝ струваха доста пари.

Двамата влязоха в двора преди каретите. Един паж помогна на Жан да слезе от седлото и ѝ подаде слънчобран. Тя приглади тясното жакетче с дантелена яка, което бе облякла, и изчака конярите да отведат кобилата ѝ в конюшните. Дворът бързо се изпълни с хора. Придворните слизаха от каретите, лакей разтоварваха багажа, пажове тичаха насам-натам. Трийсетина души щяха да прекарат края на седмицата в „Белвю“, ала със слугите и гвардейците се събираха почти двеста и всеки трябваше да получи подслон и храна.

Жан отвори чадърчето си и погледът ѝ падна върху млада жена, която тъкмо слизаше от каретата си. Кралят стоеше съвсем близо до нея и тя му се усмихна прелъстително. Жан се вцепени. Не познаваше дамата, но бързо се сети, че кралят бе прибавил към списъка братовчедката на херцог Дьо Дюра, наскоро представена в двора.

Новачката беше красива и в гърдите ѝ отново се надигна добре познатата ревност. „За бога, това никога няма да свърши!“ — помисли си отчаяно тя и проследи как Луи подхвърли нещо на младата жена, а тя избухна в писклив смях.

Чувайки гласа на предполагаемата си съперница, Жан се отпусна. Не, явно се е заблудила. Тази жена не представляваше опасност за нея.

* * *

Вечерта представиха пиесата *Le philosophe marie*^[1] от Детуш, после вечеряха и излязоха навън да гледат фойерверките. Малката компания слезе по алеята към брега на Сена. В далечината се виждаха светлините на Париж.

Майската вечер беше топла и приятна. Лакеи сервираха освежителни напитки. В няколкото опънати шатри бяха наредени

кресла и канапета. На брега свиреше камерен оркестър. Луи прегърна Жан и двамата се отправиха към украсената тераса над реката.

— Вие сте невероятна, мадам. „Белвю“ е прекрасен.

Поласкана, Жан се усмихна. Музикантите замлъкнаха и зачакаха началото на фойерверките. В този миг прозвуча крясък. Последваха го гневни гласове.

В първия момент Жан не разбра какво се случва. Огледа се смаяно и най-сетне забеляза, че на другия бряг на Сена се е събрала тълпа. Хората крещяха и размахваха юмруци към нея.

— Курво! Само пилееш парите на краля!

Думите отекнаха като гръм в главата ѝ. Жан изохка ужасено. Луи също се обърна. Лицето му не предвещаваше нищо добро. Даде знак на херцог Д'Айен, който повика гвардейците и те се метнаха на конете си.

— Уличнице! Пръскаш пари за празненства, а ние гладуваме! — разкрещяха се отново хората на отсрещния бряг.

В сцената имаше нещо призрачно. Придворните не смееха да помръднат.

Нещо прелетя във въздуха и плесна във водата недалеч от брега. Жан изпищя уплашено и се разтрепери цялата, въпреки че хората бяха далече и не можеха да я нападнат.

Лицето на Луи помрачня още повече. Някой заповяда на музикантите да продължат да свирят. Зазвуча гръмка музика. Гвардейците бързо прекосиха реката и всички видяха как недоволните се разбягаха по полето. Граф Д'Аржансон, застанал близо до Жан в компанията на графиня Д'Естрад, отпи глътка шампанско и се усмихна доволно. Какво по-добро можеше да се случи? Народът ясно показва на краля какво мисли за метресата му.

* * *

Кралят настоя вечерта да продължи според плана, ала настроението остана потиснато. Никой не хареса фойерверките, никой не пожела да танцува. Излетът беше провален.

Жан стоеше до прозореца в спалнята си и нещастно се взираше в нощта. Малко след като приключи с преустройството на „Белвю“, на

другия бряг също се бяха събрали недоволни хора, но тогава никой не посмя да я наругае както днес.

— Тези хора ме обвиняват в неща, които не са верни! — извика горчиво тя. Луи, излегнал се на канапето, стана и отиде при нея.

— Те са само няколко недоволни безделници. Ще бъдат наказани за безсрамието си — изрече спокойно той. Гвардейците бяха заловили двама-трима. Оказаха се скитници и наемни работници.

— Нищо лошо не съм им направила! — изплака отчаяно Жан. Луи внимателно я обърна към себе си.

— Не сте, разбира се. А и не дължите никому сметка. Водите живот, съответстващ на ранга ви и на мястото, което заемате до мен. Той ви е даден от Бога.

Кралят я целуна нежно и Жан се притисна до гърдите му. Нуждаеше се от него. Обичаше го с цялата сила на сърцето си. Целувката им стана страстна, но след малко Луи се освободи от ръцете ѝ и отстъпи крачка назад.

— Моля ви, останете при мен! — пошепна задъхано тя.

Кралят сложи пръст върху устните ѝ. Помилва я по бузата и се усмихна меланхолично.

— За съжаление не можем да променим нещата — рече той, целуна я по челото и се обърна към вратата. — Лека нощ, мадам.

Жан проследи излизането му с безсилно отчаяние.

[1] „Жененият философ“. — Бел.прев. ↑

На пръв поглед вилата, скрита сред високи дървета и акуратно подрязани храсти, в края на павирана улица, изглеждаше съвсем обикновена. Нищо не подсказваше какво се случва зад прозорците на двуетажната постройка.

Колата спря и Жан стисна ръце в юмруци. Опита се да диша спокойно и постепенно се овладя. Страхуваше се от онова, което я очакваше вътре. Беше поръчала карета, макар че дворецът бе съвсем наблизо и би могла да дойде пеша. Държеше обаче да е сигурна, че никой няма да я види. Доверяваше се изцяло на кочияша си, който ѝ служеше от години.

Жан спусна воала пред лицето си и слезе от каретата. Мина през портичката и пое по виещата се алея към вилата, която се издигаше на върха на малко възвишение. Градината наоколо изглеждаше добре поддържана, имаше и павилион. Жан почука на вратата.

Мина доста време, докато ѝ отворят.

На прага застана мосю Льо Бел, първият кралски камердинер. Това я облекчи, защото значително опростяваше задачата, с която бе дошла тук.

— Мадам?

Жан вдигна воала върху шапката си. Лицето на камердинера замръзна от ужас.

— Божичко, мадам... маркизо...

Жан кимна хладно и влезе в къщата.

— Успокойте се, мосю Льо Бел, и затворете вратата. Отдавна знам за съществуването на това... заведение.

Напълно овладяна, тя плъзна поглед по елегантно обзаведения салон. Вита стълба водеше към втория етаж и това ѝ причини леко гадене. Там вероятно бяха спалните.

— Искам да видя момичетата.

Льо Бел преглътна мъчително. Явно се страхуваше.

— Мадам, не знам дали... Искам да кажа, не мога... Негово Величество...

— Кралят няма да узнае за посещението ми, мосю, уверявам ви — Жан се обърна към десния коридор. — Оттук ли?

Камердинерът разбра, че няма да я отклони от намерението ѝ, и кимна. Отведе я в сепаре, обзаведено с кресло и тапициран стол.

За момент Жан изпита угризения на съвестта. Нямахше право да прониква в интимната сфера на Луи.

Льо Бел посочи стената, в която беше пробита шпионка.

— В момента не всички са тук... две липсват — обясни с треперещ глас той.

Жан отмести капачето на шпионката и видя голям, елегантно обзаведен салон, където седяха шест млади момичета. На пръв поглед приличаше на среща на приятелки. Момичетата разговаряха, смееха се, пиеха кафе, играеха карти. Жан прецени, че повечето са на около 17 години. Бяха различни — руси, брюнетки, червенокоси, една с разкошни форми, две слаби и грациозни... Всяка изглеждаше по свой начин привлекателна и красива.

Макар да знаеше за съществуването им, Жан усети болезнено пробуждане в сърцето. Почувства се обидена и наранена, макар момичетата да бяха от простолюдието и да не представляваха конкуренция за нея. Тя пусна капачето на шпионката и се обърна към камердинера. Застанал зад нея, той нервно кършеше ръце.

— И мадмоазел О'Мърфи ли е тук? — попита тя, старайки се гласът ѝ да звучи равнодушно.

Льо Бел поклати глава.

— В момента е в градината.

Изведе я на терасата и Жан веднага позна момичето в бяла рокля, което се разхождаше по алеите и късаше цветя. Чула стъпки, тя се обърна и се усмихна с ангелското си лице. Необикновената красота на младата дама личеше отдалеч. Ненапразно я наричаха Ла Морфиз. Говореше се, че е дъщеря на ирландски обуцар, баща на пет-шест момичета. Грижата му била да се отърве от тях. Буше я нарисувал гола, кралят видял картината и поискал да се запознае с момичето, после я довел в своята къща за удоволствия. Мадмоазел О'Мърфи живееше тук от месеци.

Жан се обърна безмълвно. Бе видяла достатъчно.

Върна се в сепарето. Запъвайки се, Льо Бел ѝ разказа, че грижата за момичетата е поверена на мадам Бертран и няколко слуги. Някои момичета оставали тук не повече от седмица, други — като Луиз О'Мърфи — се задържали с месеци. Повечето нямали представа кой е тайнственият им любовник, защото кралят много държал на дискретността.

— Негово Величество няма сериозна връзка с нито една от тях — увери я камердинерът.

— Моля, не ме разбирайте погрешно, мосю Льо Бел — отвърна хладно Жан, вперила поглед в ръкавиците си. — Нямам нищо против Негово Величество да се разсейва тук от държавните дела. Чисто физически, разбира се.

Тя извади от наметката си кесия и погледна пронизващо кралския камердинер.

— За вас няма да представлява трудност да се погрижите пребиваващите тук дами да са... как да се изразя... достатъчно простодушни, за да се изключи още от самото начало, че някоя от тях би могла да се появи в Двора.

Жан сложи кесията на масата пред Льо Бел.

— Надявам се, че се разбираме, мосю?

Камердинерът кимна и сведе глава.

— Разбира се, маркизо. Ще направя, каквото мога.

Жан се запъти към вратата, но се обърна още веднъж.

— Този кратък разговор между нас никога не се е състоял, нали?

Тя се качи в каретата и въздъхна облекчено. Облегна се на тапицираната седалка и затвори очи. Обзе я внезапно изтощение. Докато каретата я носеше обратно към двореца, от очите ѝ се стичаха сълзи.

* * *

Щом се прибра, Жан се затвори в покоите си и отказа да приема посетители. Нуждаеше се от време, за да дойде на себе си. Смяташе, че е постъпила добре, като е отишла да види момичетата. Льо Бел ще изпълни молбата ѝ — не се съмняваше в него. Кралят ще задоволява сексуалните си желания е млади момичета, които не представляват

опасност за позицията ѝ в Двора. Всичко беше правилно. И въпреки това Жан се чувстваше ужасно.

Лицата на момичетата от Парк о Серф витаеха като зли духове в главата ѝ. Особено ангелското лице на Луиз О'Мърфи...

Виждаше я да лежи гола и страдна в обятията на Луи... Не беше в състояние да прогони от съзнанието си тези страшни картини.

Мадам Дю Осе ѝ донесе бадемово мляко и Жан го изпи с благодарност. Седна пред тоалетката и се огледа внимателно в голямото огледало. Лицето ѝ все още беше красиво, но тя остаряваше. Много се уплаши, като видя колко млади са момичетата от онази вила. А тя, макар и само на 31 години, вече беше почти стара...

Въздъхна и стана. По-добре да напише писмата, които отлагаше от дни. Така ще отклони вниманието си.

Барон Дьо Монтеско все още не бе получил отговор на молбата си. Тя седна зад писалището, отвори малката златна мастилница и потопа перото в мастилото. Започна да пише, отначало бавно, после все по-бързо.

Съобщи първо на Монтеско, а после и на Дидро, който също я бе помолил да се застъпи за Енциклопедията, че за съжаление не е в състояние да стори нищо, за да им помогне. За нещастие според твърденията на цензурата много от статиите в нея влизали в противоречие с религията и авторитета на краля. Накрая Жан изрази надежда да им помогне при друг случай.

Следващото писмо беше до дъщеря ѝ Александрин. „Как сте, ангелче мое? Майка ви копнее възможно най-скоро да ви прегърне с цялата си нежност...“

Александрин постъпи в манастир и ужасно ѝ липсваше. Майката искаше да вижда дъщеричката си по-често и възнамеряваше да купи къща в Париж. Даже вече си бе набелязала Пале д'Еврьо. Местоположението и паркът бяха прекрасни, но самата къща не удовлетворяваше вкуса ѝ. Вероятно щеше да я събори и да изгради нова според своите представи. Жан се усмихна иронично: монсиньор Дьо Бомон, архиепископът на град Париж, ѝ бе дал да разбере, че тя е грешница и той няма да благослови основите на параклиса, който възнамеряваше да построи в градината. Жан му намекна, че по този начин ще лиши целия ѝ персонал от достъп до Божия дом, а служителите ѝ нямат никаква вина за нейните грехове. Отговорът не

закъсня: съвсем близо до Пале д'Еврьо имало църква и хората от персонала можели да ходят там, когато поискат!

Бомон беше фанатичен католик и Жан отдавна знаеше, че е изпълнен с дълбока омраза към кралската метреса. Не я щадеше даже в проповедите си и непрекъснато насъскваше простия народ срещу нея.

„Нито Бомон, нито другите висши духовници са такива моралисти, за каквито се представят“, помисли си горчиво Жан. Тя беше трън в очите им, защото бе много близка с краля и той се вслушваше в съветите ѝ.

Сгъна писмото до Александрин и разтопи восък за печата. Клириците бяха най-страшните ѝ неприятели. Не се страхуваше от тях, макар, подобно на граф Дьо Морпа преди време, те да се опитваха да настройват хората срещу нея. Нима не съзнаваха, че по този начин вредят не толкова на нея, колкото на Франция и на краля? Жан ги презираше за това. За щастие Луи вече не се поддаваше толкова лесно на влиянието им.

Спомни си какво се случи наскоро, на Великден, и въздъхна. Кралят отиваше на меса, някакъв мъж се хвърли по лице пред него и му връчи петиция. Редом с многото смешни клевети по неин адрес там бе написано, че в името на Бога Луи непременно трябва да се раздели с маркиза Дьо Помпадур — в противен случай отмъстителната ръка на Всемогъщия ще се простре върху страната и кралят и всички поданици ще бъдат наказани за слабостта на господаря им. Този човек явно не беше оръдие на Бога, а на духовенството. Жан много искаше мъжът да бъде наказан за безсрамието си, но Луи само му предаде чрез пратеник да си пусне кръв и да прочисти мозъка си от лудостта.

Тя притисна печата върху разтопения восък. Как ли ще реагират клириците, като разберат, че Луи отдавна вече не споделя леглото с нея? Ще престанат ли да я клеветят и обиждат? Май трябва да обмисли внимателно този въпрос. Във всеки случай религиозните фанатици ще се лишат от единственото си основателно обвинение срещу нея. Жан се вгледа в своя герб: три кули, запечатани върху изстиващия червен восък. В главата ѝ започваше да се оформя план...

* * *

Топлите летни дни бяха най-прекрасното време във „Версай“. В цъфтящото си многообразие паркът на двореца беше наистина прекрасен. Придворните се разхождаха с гондоли по многобройните канали, в амфитеатъра трупи изнасяха театрални и оперни представления. Вечер Дворът се събираше под светлината на факлите край някое от многото изкуствени езера, украсени със статуи на грациозни нимфи и могъщи мраморни богове, за да наблюдават илюминации, фойерверки и избликващи фонтани, придружени от изпълненията на кралския оркестър.

Жан обичаше най-много боскетите — малки паркове в парка, заобиколени от висок жив плет, за да не се виждат отвън. В някои от тях се издигаха каскади и фонтани, в други бяха построени пещери и колонади, а в един имаше амфитеатър и островче с мост. Петнайсет на брой, оформени тематично, те се различаваха по декорацията и видовете растения. В тези закътани местенца се организираха приеми и представления, но и тайни срещи.

Тази вечер Желиот даде концерт в амфитеатъра, а после придворните тръгнаха да се разхождат покрай езерата и фонтаните. Всички обичаха да наблюдават как от спокойната водна повърхност избликват струи, събират се и се разделят, образуват невероятни форми и плисват върху водата, за да се появят отново само след минута.

Въпреки прекрасната вечер Жан усещаше, че Луи е замислен. Пак се тревожеше за политиката на страната. Музиката и прекрасните изпълнения на Желиот го разведриха само за малко.

— Искам още веднъж да заминете като мой пратеник в Понтоаз, братовчедо — обърна се той към принц Дьо Конти.

— Пак ли трябва да разговарям с председателя на Парламента, сир?

Луи кимна. От езерото пред тях буквално изригна ветрило от водни струи. Сиянието на факлите и свещите се пречупи в безброй светещи точки.

— Смятате ли да върнете магистратите в Париж? — попита Жан, когато двамата се запътиха обратно към двореца.

— Да, смятам, че си научиха урока — отвърна мрачно Луи. Намерението му беше да се срещне на четири очи с председателя на Парламента Мопьо, затова бе помолил принц Дьо Конти да замине за Понтоаз.

— А очаквате ли и епископите да проявят склонност да отстъпят?

— Да, мисля, че да. Ще наредя на двете партии за в бъдеще да пазят абсолютно мълчание по въпроса.

Кралят стана и се запъти към вратата, но Жан го спря.

— Сир, моля ви да ми отделите още малко от скъпоценното си време.

Луи се поколеба. „Сигурно бърза да отиде при младата мадмоазел О’Мърфи“, помисли си с болка Жан. Тя преодоля гордостта си и нежно сложи ръка върху неговата.

— Моля ви!

Луи седна отново.

— Архиепископ Бомон ми събщи, макар и непряко, че отказва да благослови параклиса в бъдещия ми дом в Париж.

— Защо? — учуди се Луи.

— Защото живея в грях с вас, сир — усмихна се иронично Жан.

Кралят въздъхна раздражено.

— Кълна се в Бога, когато помолих монсиньор Бомон да стане архиепископ на град Париж, нямах представа, че е толкова дребнав.

Жан подмина забележката му е мълчание.

— Вижте, сир, всъщност аз от доста време не живея в грях с вас.

Кралят не реагира. Жан събра смелост и продължи:

— Размислих, сир, и се питам дали не е редно да уведомяте своя изповедник и отговарящия за църковните дела на краля какви са действителните ни отношения.

Луи поклати глава.

— Вие сте моята официална метреса, мадам.

Жан се отпусна на колене пред него, защото искаше очите им да са на едно ниво, и го погледна настойчиво.

— И искам да остана с вас до края на живота си, сир. — Поколеба се малко и добави: — Знам за момичетата в Парк о Серф.

Луи се намръщи неодобрително.

— Както веднъж вече ви казах, мадам, тези жени нямат ни най-малко значение.

Жан се усмихна и продължи, без да показва колко трудно ѝ е да произнесе тези думи:

— Знам, сир, и те не ме притесняват, докато оставам единствената, която има място в сърцето ви.

Луи стисна ръката ѝ. В очите му светна горчивина. Той я привлече към себе си и силно я притисна до гърдите си. Топлият му дъх погали кожата ѝ.

— Моето сърце винаги ще ви принадлежи, мадам — обеща той с типичния си тих, дрезгав глас.

Тази нощ Жан за първи път от много време не сънува голото тяло на Луиз О'Мърфи.

* * *

След като проведе важния разговор е Луи за възможността да разкрият пред двора, че вече не спят заедно, Жан промени поведението си.

При всеки удобен случай разказваше открито и свободно, че с краля я свързва само нежно приятелство. Била, естествено, все така загрижена на първо място за щастието и славата на Негово Величество, уверяваше тя смаяните си слушатели. Придворните се чудеха на безгрижния тон, с който кралската метреса говореше за края на плътската си връзка с краля — все едно им съобщаваше, че Луи ѝ е купил нов дворец. Дни наред в Двора не се обсъждаше нищо друго. Метреса, която не спи с краля — нещо нечувано! Беше само въпрос на време Луи да дари сърцето си на друга жена. Мъже и жени започнаха да сключват облози коя ще е щастливката, която ще прогони маркиза Дьо Помпадур.

Единствен изповедникът на краля не повярва в уверенията на Луи. Още преди доста време, за първи път през Светата година, кралят заяви, че вече не поддържа плътска връзка с маркиза Дьо Помпадур. Защо тогава продължаваше да прекарва много нощи в покоите ѝ? Защо маркизата все още беше официална метреса и се ползваше с всички привилегии?

В действителност отец Перюсо споделяше изцяло мнението на кардинал Дьо Ларошфуко — духовното влияние на маркизата върху владетеля е много по-страшно от плътските удоволствия, които двамата споделяха.

— Ваше Величество трябва да се откаже изцяло от тази жена, само така душата ви ще се освободи от вината — повтаряше упорито той, но погледът на краля ясно му показваше, че Луи не е готов за такава стъпка. Поне засега.

Жан не бе очаквала друга реакция от клира и продължаваше да следва набелязания план — да свали от себе си главното обвинение на религиозната партия.

— Даже в Библията трудно ще се намери място, където Господ обявява приятелството между двама души за грях — каза тя на херцогиня Дьо Бранка, докато двете обикаляха порцелановата манифактура във Венсен.

— Права сте, скъпа, но не подценявайте фанатизма на клириците — възрази херцогинята, докато разглеждаше най-новите порцеланови изделия, изложени в специална зала.

След като разведе двете високопоставени дами, директорът се оттегли дискретно и те можеха да разговарят необезпокоявани. Жан отдавна подпомагаше порцелановата манифактура и мечтаеше да я направи равностойна на майсенската. Открай време имаше слабост към фините, толкова изискани изделия, но и се надяваше производството на порцелан да стане важен източник на приходи за държавата.

Херцогиня Дьо Бранка вдигна към светлината розова вазичка със златни орнаменти и я огледа с интерес.

— Негово Величество все още не получава опрощение, нали?

Жан кимна.

— Нито той, нито аз. Честно казано обаче, не мога да си представя как кралят ще се обрече на целомъдрие. Все пак той притежава огнения темперамент на Бурбоните.

Херцогинята кимна и двете продължиха към следващата маса.

— Не казвате нищо за вашия темперамент...

— За моя... — Жан вдигна една чаена чаша, изработена много по-фино от останалите експонати, и кимна одобрително. За съжаление порцеланът, изработен във Франция, все още не изглеждаше така крехък и прозрачен като майсенския. Май трябваше отново да говори с директора.

— Да не би да намекувате за слуховете, че съм фригидна? — попита с леко смущение тя. — И до мен стигнаха приказки за моята

студенина и безчувственост. Затова съм била прогонила краля от леглото си...

Херцогинята съсредоточено изучаваше златния ръб на една чиния.

— О не, разбира се, маркизо.

Жан се засмя с разбиране. Изражението на приятелката ѝ ясно издаваше, че тъкмо този въпрос я интересува.

— Страдам и усещам болезнено липсата му — призна честно тя. Не беше нужно да си спестява горчивата истина. — Но за жените е по-лесно да живеят без страст, отколкото за мъжете, нали?

— Не съм толкова сигурна — отвърна замислено херцогинята. — Аз, например, трудно бих се отказала от плътските удоволствия. Но познавам и доста дами, които с радост биха прогонили съпрузите си от своите спални — допълни иронично тя.

Жан разгледа една тумбеста кана за чай и отново кимна одобрително. Херцогинята имаше пълно право. И нейният брак с Шарл беше ужасен. Нощите я изпълваха с отвращение. С Луи още от самото начало беше различно. Той беше нежен и мил и в същото време толкова мъжествен и страстен, че тя напълно естествено му отговори със същото. Обзе я дълбока тъга. Защо не можеше да преживее поне още една страстна нощ с него...

— Този сервиз е възхитителен — отбеляза херцогинята и ѝ показа каничка за мляко със същата форма като голямата кана.

— Чудесен е — съгласи се Жан, — освен това много харесвам зеленото. — Хвърли бърз поглед към големия стенен часовник и се обърна отново към приятелката си: — Бихте ли ме извинили за малко? Искам да разменя няколко думи с директора, а после ще се приберем във „Версай“.

Секретарят, който чакаше пред изложбената зала, я отведе в кабинета на директора. Жан му описа какви промени очаква да се направят. Искаше по-светли цветове и по-тънки стени на чашите и купичките.

Директорът, дребен, набит мъж с голям нос, обеща да направи всичко по силите си. Радваше се, че има такава могъща покровителка, и правеше всичко, за да ѝ угоди. За пръв път от доста години насам манифактурата работеше с пълен капацитет. Жан идваше редовно във Венсен, независимо от дългия и труден път.

На връщане, докато херцогиня Дьо Бранка дремеше до нея, тя отново се замисли как да убеди краля да премести порцелановата фабрика по-близо до „Версай“.

В манастира Дьо л'Асомсион майката игуменка не успя да довърши обедната си молитва. Прибрала полите на одеждата си, тя тичаше след младата монахиня към спалнята на момичетата.

— Откога е зле, сестро Агнес?

— От сутринта, майко. След месата внезапно получи гърчове.

— Възможно ли е да е яла нещо развалено?

— Не, със сигурност не, майко. Момичетата вечеряха едно и също.

Игуменката въздъхна угрижено. Какво ще правят, ако момичето се окаже сериозно болно?

Агнес отвори тежката дъбова врата и влезе в спалнята на момичетата. Просторното помещение беше построено и обзаведено за манастирски възпитаници от благороден произход. Две камини осигуряваха приятна топлина и през зимата. Стените бяха покрити със светло платно, от същата материя бяха и параваните, които разделяха леглата. В другия край на помещението се издигаше олтар със златен кръст, украсен със свежи цветя, където момичетата казваха утринната си молитва.

Александрин спеше в последното легло отляво.

Момиченцето очевидно се чувстваше зле. Видът му уплаши игуменката. Сестра Ан-Мари, която бдеше до леглото, бе сложила върху челото на малката влажна кърпа, но бузките на детето пламтяха. Александрин стенеше от болки и се мяташе неспокойно.

— Коремът ме боли... умирам... — проплака жално тя.

— Веднага отнесете момичето в стаята за болни и повикайте доктор Никола — заповяда игуменката, наведе се и помилва горещата бузка на момичето.

Сестра Агнес хукна към изхода.

Лекарят пристигна само след половин час. Температурата на Александрин непрестанно се покачваше.

— Слава богу, че дойдохте, мосю Никола — посрещна го разтревожената игуменка. — Направихме всичко, за да свалим температурата, но...

Лекарят прегледа страдащото дете. Сложи ръка върху горещото чело, после надникна в очите на малката и опипа жлезите на шията ѝ.

— Откога е в това състояние?

— От сутринта. След утринната меса получила гърчове.

Лекарят вдигна загрижено рунтавите си вежди. Отметна завивката и внимателно опипа коремчето на момичето. И то като жлезите на шията беше подуто и твърдо. Александрин простена от болка.

— Няма нищо, малката ми — пошепна лекарят и отново я зави. Даде знак на игуменката да се оттеглят настрана и заговори със сериозно изражение: — Веднага уведомете родителите на детето. Болестта е крайно опасна.

Игуменката изохка ужасено.

— Това означава ли...

Лекарят кимна мрачно.

— Съжалявам. Молете се за нея. Понякога Господ прави чудо...

* * *

Луи бе поканил в „Белвю“ кардинал Дьо Ларошфуко, монсиньор Бойе, Машо д'Арнувил и граф Д'Аржансон, за да обсъдят продължаващия спор между Парламента и клира и да стигнат до някакво решение. Четиримата влиятелни мъже бяха насядали около масата, Жан седеше на нисък стол до креслото на краля. Често участваше в такива съвещания, но обикновено не се включваше в разговора и се изказваше само когато Луи се обръщаше пряко към нея. Всички знаеха колко важно е за краля нейното мнение. Поради нарастващото ѝ влияние някои придворни тайно я наричаха новия министър-председател. Тя се радваше да чува, че притежава такава власт и оставяше хората да вярват във всемогъществото ѝ, за да държи неприятелите си в страх. Вече знаеше как да действа с интригантите в Двора.

Истината беше друга: Луи в никакъв случай не беше манипулираният крал, за какъвто го представяха. Той се интересуваше от мнението ѝ, обменяше мисли с нея, защото ѝ вярваше безусловно и знаеше, че тя винаги е искрена, но никога не ѝ позволяваше да се намесва в управлението на страната.

— Господа, преди няколко дни разговарях с председателя на Парламента мосю Мопьо и реших, че Парламентът много скоро трябва да се върне в Париж.

Кардинал Дьо Ларошфуко наклони глава.

— Ваше Величество, проявявам разбиране към необходимостта от завръщането на Парламента в столицата, защото магистратите са длъжни да пазят реда в страната, но се надявам най-сетне да са разбрали, че е време да престанат да арестуват свещеници.

Машо д'Арнувил се усмихна пренебрежително.

— Простете, кардинале, но ако свещениците не отказваха да дават последно опрощение на умиращите без изповедни билети, никой не би си помислил да ги арестува. Нека бъдем честни — вие насъсквате хората срещу Парламента и янсенистите само за да демонстрирате могъществото си и вече никой да не посмее да посегне на привилегиите ви.

„Главният финансов контролър е много смел човек, щом така открито изказва мнението си пред краля“, помисли си Жан, която споделяше възгледите му. Лицето на монсиньор Бойе моментално се разкриви от гняв.

— Намеквате за данъка, нали? Как си позволявате! Искате да разрушите дадения от Бога ред на земята!

— Млъкнете, господа! Забранявам да се говори с този тон в мое присъствие — намеси се енергично Луи.

Мъжете веднага сведоха глави.

— Всичко е казано. Забранявам и на Парламента, и на клира да говорят повече по въпроса.

На вратата се появи камериер с писмо в ръка.

— Простете, Ваше Величество, писмото пристигна току-що — обясни той и се поклони дълбоко. — За мадам маркизата е. Пратеникът каза, че е много спешно.

Жан скочи и грабна писмото от ръката на камериера. От манастира. Обзе я уплаха. Защо ѝ пишеха? Счупи печата и разгъна

белия лист. Прочете няколкото реда, написани от майката игуменка, и очите ѝ се разшириха. Нещо у нея отказваше да разбере съдържанието на писмото. Изведнъж ѝ се зави свят и тя се свлече на пода.

Луи скочи стреснат.

— Веднага донесете вода! И ароматни соли, бързо! — извика той, подхвана Жан и я настани на близкия тапициран стол. После вдигна писмото, изплъзнало се от безсилните ѝ пръсти.

Париж, юни 1754 г.

До маркиза Дьо Помпадур

Мадам,

С прискърбие трябва да ви съобщя ужасната новина, че вашата дъщеря, мадмоазел Александрин льо Норман д'Етиол, почина вчера от внезапен пристъп на треска. Лекарят не можа да стори нищо, за да ѝ помогне. Неутешими сме от вашата загуба. Дано Бог ви помогне в този труден за вас час и облекчи болките ви.

Нито солите, нито водата успяха да върнат Жан в съзнание. Луи извика лекарите.

Отнесоха я в покоите ѝ и ѝ пуснаха кръв. Най-сетне тя се свести от припадъка си, ала веднага си спомни какво се бе случило и изпищя от болка. Замята се трескаво, вдигна висока температура. Скоро контурите на действителността се размиха. Зарей се между световите, търсейки смъртта. Нервна треска, предизвикана от шока, казаха кралските лекари. Доктор Кесне знаеше колко дълбоко я е засегнала загубата на единственото ѝ дете.

Състоянието ѝ се влоши.

В продължение на два дълги дни кралят трепереше от страх, че Жан ще последва дъщеря си, и не се отделяше от леглото ѝ. Най-сетне температурата спадна.

Когато се върна в съзнание, светът ѝ изглеждаше чужд. Усещаше само болка, празнота и безнадеждност. Вече си нямаше нищо, нищичко! Бог я бе наказал. Лишил я беше от единственото ѝ дете. Отнел ѝ бе дъщерята, малкото ѝ ангелче! Тя беше на 32 години — и сам-сама на света. Непрекъснато мислеше за Александрин,

представяше си я като бебе, когато акушерката я сложи за първи път в ръцете ѝ и тя разбра, че това е най-щастливият миг в живота ѝ. После, когато малката се учеше да ходи и да говори, викаше майка си и с весел смях се хвърляше в прегръдките ѝ... А само преди няколко дни седеше в скута ѝ и си играеше с косите ѝ. „Маман, ти винаги ухаеш хубаво.“

Жан обезумя от мъка. Непрекъснато плачеше. По бузите ѝ тихо, безшумно се стичаха сълзи. Смъртта на Александрин отвори всички стари рани. Всеки ден си припомняше смъртта на момченцето си и спонтанните аборти — дечицата, които не ѝ бе съдено да роди.

Луи усещаше какво става с нея и я утешаваше, доколкото можеше. Седеше до нея, държеше я в прегръдките си и мълчеше. Жан му беше благодарна, че не се опита да я утешава с думи, защото думите не бяха в състояние да намалят страданието ѝ. Луи инстинктивно усещаше, че тя няма друг изход, освен да понесе този страшен удар на съдбата. Неговото присъствие, близостта му се оказаха от съществено значение Жан да остане жива в тези страшни дни.

Тя получи много съболезнователни писма. Дори кралицата ѝ изпрати съчувствени думи:

Само който го е преживял, може да разбере болката на майката, изгубила дете. Страдам с вас, маркизо, и се надявам Бог да ви дари с утеха и надежда в този тежък час от вашия живот.

Мария Лешчинска

Жан остана трогната от писмото и побърза да благодари на кралицата. Мария Лешчинска ѝ съчувстваше искрено, защото самата тя бе погребала четири от десетте си деца. Принцеса Анриет бе починала само преди две години.

Жан дълго мисли какво я свързва с кралицата на Франция. Двете бяха твърде различни и външно, и по характер, но бяха преживели много горчивини и разочарования. Вероятно затова още от самото начало се отнасяха една към друга с уважение и не се опитваха да си вредят.

* * *

Погребаха Александрин в семейната гробница, където вече лежеше Луиз Поасон, майката на Жан и Абел. Жан помоли скулптора Пигал да отлее за гроба ангел и сложи върху лицето му портретче на дъщеря си, което особено обичаше. Като видя за първи път ангела, тя избухна в сълзи.

Време беше да преодолее тъгата си. Вече знаеше как да крие болката си, но дълбоко в сърцето ѝ остана да зее черна дупка. Раната не искаше да се затвори. „Никога няма да бъда отново, каквато бях, преди да загубя Александрин“, повтаряше си тя.

Съдбата очевидно бе решила да я подложи на още едно изпитание. Само след десет дни пристигна вест, че е починал баща ѝ Франсоа Поасон. Абел прие смъртта му много тежко. Лекарите отдавна бяха казали, че баща им е зле със сърцето и трябва да се пази. Несъмнено мъката от загубата на любимата му внучка го беше сломила и той не бе успял да преодолее болката си. Жан тъгуваше за баща си и силите отново я напуснаха.

* * *

Колкото и да се преструваше на силна и нагла, дълбоко в сърцето си херцогиня Дьо Бранка беше сърдечна и добра. Наблюдаваше с нарастваща загриженост състоянието на маркизата и в същото време ѝ се възхищаваше. В обществото Жан се държеше със завидно самообладание — усмихваше се, шегуваше се, разговаряше любезно, сякаш нищо не се е случило. Ала щом останеше сама, веднага слизаше от сцената и се отдаваше на отчаянието и депресията. Херцогинята се боеше приятелката ѝ да не стане жертва на душевното си състояние. След смъртта на детето си Жан носеше тъмни дрехи и дантели и вече не използваше руж и червило. Понякога приличаше на призрак. Не само кралят, а и брат ѝ, и другите ѝ близки се тревожеха за нея.

Накрая херцогинята не издържа. Налагаше се да сложи край на това положение!

— Отиваме на разходка — заповяда един ден тя.

Бе дошла да види Жан и от известно време наблюдаваше как маркизата седи неподвижно, втренчила поглед в ръба на роклята си. Херцогинята стана и енергично позвъни за камериерката. Жан вдигна глава и се помъчи да се усмихне:

— Простете ми, но аз ще си остана тук.

— Не искам да чувам възражения!

Жан видя строгата линия около устата ѝ и въздъхна. Не намери сили да възрази отново и се надигна.

Свежият въздух веднага оказа своето въздействие. Кучетата тичаха около нея и лаеха възбудено. Цезар изчезна в живия плет, но скоро се върна с пръчка и ѝ я поднесе тържествено. Жан го помилва и кучето доволно размаха опашка.

— Останаха ми единствено Цезар и Феличе — промълви горчиво тя.

Херцогинята застана пред нея със святкащи от гняв очи. Хвана я за раменете и я раздруса.

— Много добре знаете, че това не е вярно! Кралят ви обича. Направо е полудял от тревога за здравето ви. В името на Негово Величество и в името на Франция ви казвам, че това трябва да престане!

Жан я погледна стреснато. Нещо в нея ѝ подсказваше колко права е херцогинята. Тя бе престанала да разговаря с Луи. Политиката и Дворът ѝ бяха безразлични. Откакто Александрин си отиде, нищо нямаше значение за нея. Ако продължи да живее както досега, ще извърши предателство спрямо детето си.

Обзеха я угризения на съвестта. Луи беше до нея в най-черните ѝ дни, а тя, вместо да му се отблагодари, престана да го подкрепя. От гърдите ѝ се отрони тежка въздишка.

— Моля ви, преодолейте мъката си. Кралят има нужда от вас — настоя тихо херцогинята.

Жан кимна. И внезапно се почувства утешена.

След разходката помоли мадам Дю Осе да ѝ извади друга рокля.

— Не черна, светлосиня — добави тя, колкото и да ѝ беше тежко на сърцето. Застана пред огледалото и се вгледа в изпитото си лице. Не приличаше на себе си. — Моля, донесете ми и руж.

След час Жан вървеше към кабинета на краля. В момента той провеждаше заседание с министрите. Присъстваха граф Д'Аржансон,

маркиз Дьо Пюизиол, граф Дьо Сен Флорентин, мосю Машо д'Арнувил и херцог Дьо Ришельо.

Луи я посрещна зарадван.

— Прекрасно е, че ни оказвате чест с присъствието си, мадам.

Жан направи реверанс. Един гвардеец ѝ донесе стол.

— Пристигна лоша вест — съобщава мрачно кралят. — В долината на Охайо отново се е стигнало до сблъсъци с англичаните.

Сраженията по границата между френската и британската територия продължаваха цяла година и вече всички съзнаваха, че конфликтът няма да се реши по мирен път.

— Вероятно имате намерение да построите нови кораби? — попита Жан и погледна към Машо д'Арнувил. Той вече не беше главен финансов контролор — само преди дни бе назначен за министър на военния флот.

— Да, вече съм ги поръчал.

— Може би не бива да приемаме положението в Канада толкова сериозно, Ваше Величество. Онези места са далеч от цивилизацията — подхвърли граф Д'Аржансон и министрите отново подхванаха разговор за възможните последствия от конфликта.

* * *

Чувството, че Луи има нужда от нея, вдъхна нови сили на Жан. Със смъртта на Александрин умря и надеждата ѝ един ден да предаде всичко, което е постигнала през живота си, на собствената си плът и кръв. Вече не очакваше Абел да се ожени. Тя беше като дърво, което не ражда плодове. Заедно с нея щеше да си отиде и родът ѝ.

Луи бе останал единственият център на живота ѝ. Оттук нататък щеше да живее само за него.

Жан отдавна бе оставила зад гърба си ролята на метресата, заета единствено с грижи за развлеченията на краля. С годините тя се беше превърнала в доверено лице и съветница на Луи. Сега започна да се занимава още по-активно с политиката и управлението на Франция. Изучаваше задълбочено политическите процеси, приемаше посланици, министри и пратеници, за да я информират за всички важни събития,

стараеше се да съветва и подкрепя решенията на Луи със солидни аргументи.

Вътрешнополитическите конфликти все така застрашаваха мира и реда в страната. По заповед на краля през септември Парламентът се върна в Париж. Както бе обещал, той веднага изиска и от магистратите, и от клира да пазят абсолютно мълчание по въпроса с изповедните билети. Ала монсиньор Бомон, архиепископът на Париж, остана твърд в решението си да не се подчинява на кралския авторитет.

Търпението на Луи се изчерпваше. Един ден той дойде в покоите на Жан и ѝ разказа за доклада на Д'Аржансон, посветен на най-новите безредици в Париж.

— По нареждане на монсиньор Бомон още един свещеник е отказал да даде последно опрощение на умиращ.

Жан тъкмо дочиташе писмо на граф Дьо Сенвил от Рим. Побърза да го остави настрана и възкликна:

— Каква подлост! Даже архиепископът на Париж няма право да се противопоставя на заповедите ви.

— Търпението ми свърши — Луи опря дясната си ръка на хълбока — типична поза, когато беше недоволен от нещо, и се намръщи още повече.

„Архиепископът ще изпита на гърба си цялата сила на кралския гняв“, помисли си доволно Жан.

И се оказа права. Граф Д'Аржансон връчи на архиепископ Бомон заповед за заточение. По заповед на краля висшият духовник трябваше да се оттегли до второ нареждане в провинциалното си имение.

Парламентът ликуваше. За съжаление безредиците в страната продължиха, защото магистратите се опитаха да използват заточаването на архиепископа в своя изгода. Според Жан положението започваше да става опасно. В момента Парламентът беше много повреден за краля, отколкото своенравният парижки архиепископ. Бунтовният дух в Париж, липсата на респект у народа — всичко това Жан бе изстрадала на собствен гръб и виждаше ясно опасността от един опърничав парламент. По този въпрос се оказа на едно мнение с кралското семейство и придворните духовници. Всички заедно убеждаваха краля да вземе строги мерки срещу самозабравилите се парламентаристи.

Луи реши да приключи веднъж завинаги спора за изповедните билети чрез намесата на висша религиозна инстанция и Жан се съгласи с него, че най-висшият съдник е папа Бенедикт XIV.

— Епископите ще използват всички средства, за да насъскат папата срещу нас, и ще представят положението едностранчиво — предрече мрачно Луи.

— Да, а министърът на външните работи няма да си помръдне пръста, за да ви помогне в тази битка — заключи горчиво Жан и предпазливо предложи: — Не би ли могъл да се намеси граф Дьо Сенвил?

— Хм... — Луи все още не понасяше да чува това име, напомнящо му за аферата с графиня Дьо Шоазьол-Бопре.

Жан реши да пренебрегне възраженията му.

— Ако позволите, ще го помоля да поиска частна аудиенция при папата, за да му разясни как стоят нещата. Никой няма да узнае.

Луи кимна колебливо и постепенно лицето му се разведри.

— Идеята ми се струва добра...

— Графът ще се радва да ви услужи.

Кралят се усмихна подигравателно.

— Е, щом е така, нека мосю Дьо Сенвил покаже дали е добър дипломат, или не.

Той взе ръката ѝ и я целуна.

— Казах ли ви вече, че във ваше лице съм изгубил един превъзходен министър, мадам?

Жан направи съвършен дворцов реверанс и се усмихна гордо.

— Не, сир, днес за първи път чувам тези хубави думи.

* * *

Масата беше подредена със стил, съдовете и приборите бяха съвършено съчетани, макар пред всеки гост да имаше различно декорирани чинии от порцелановия сервиз с тесен златен ръб.

Възхитена, принцеса Дьо Роан вдигна високо тъмносинята чаша за супа и посочи двете птичета, кацнали на цъфтящо клонче.

— Невероятно, маркизо! И тази чаша ли е от колекцията, проектирана от мосю Буше? — попита високо тя.

Жан кимна и едва удържа напирещата на езика ѝ иронична забележка. Доскоро принцесата се възползваше от всеки удобен случай, за да я подиграва, а сега непрекъснато я ласкаеше. Понякога Жан не знаеше кое е по-непоносимо: надменността, с която я посрещаха преди, или лицемерните ласкателства сега. В Двора тя ценеше компанията на твърде малко дами и господа. Херцогиня Дьо Бранка заемаше първото място, но тя харесваше и херцогиня Дьо Мирпоа, дребна дама с будни очи и близка приятелка на Дьо Бранка. Съпругът ѝ беше посланик в Лондон, а тя — придворна дама на кралицата. Жан хвърли бърз поглед към графиня Д'Естрад. Ако имаше начин, щеше да я изхвърли завинаги от салона си.

— Принцесата е права — обади се херцог Дьо Ришельо. — Скоро ще започнем да конкурираме саксонците.

Жан се засмя. Херцогът беше непоносим, но поне винаги казваше, каквото мисли.

— Точно такава е намерението ми, херцоже. Искам да произвеждам висококачествен френски порцелан, равностоеен и дори по-добър от майсенския.

Жан беше много доволна от порцелановия сервиз. Помнеше колко мъчително тръгна в началото и затова високо ценеше постигнатото. Нищо не беше, както трябва — нито материалът, нито глазурата и боите. Първите порцеланови изделия, извадени от пещта, изглеждаха ужасно и изобщо не можеха да се сравняват с качеството на майсенските. Месеци наред изпробваха различни видове суровина, даже поискаха пръст от Саксония. После промениха рецептурата и температурата в пещите и стъпка по стъпка подобряваха качеството на порцелана. Жан се обърна към мосю Буше и мосю Фалконе да ѝ помогнат за цветовете и декорирането на изделията. Двамата художници ѝ представиха различни проекти: пейзажи, сцени с деца, цветни гирлянди, фигурки. Благодарение на тях френският порцелан придоби специфични художествени качества.

В последно време всички купуваха порцелан — не само кралят, но и търговецът на луксозни вещи Лазар Дюво, който имаше клиенти по целия свят. Жан обаче имаше още по-амбициозни планове.

Огледа гостите си и се усмихна чаровно.

— Много се радвам, че новият порцеланов сервиз ви харесва, дами и господа. Предупреждавам ви обаче: моят дълг към страната

изисква да ви накарам да подкрепите стопанството на Франция, като редовно купувате от новия порцелан.

Ришелъ се засмя развеселено.

— О, мадам, веднъж намислите ли нещо, не се спирате пред никакви препятствия, за да го осъществите. Знам го от собствен опит, затова още утре ще отида лично в манифактурата във Венсен, за да направя своята поръчка.

— Това наричам аз истински патриот — засмя се Луи, проследил разговора с доволна усмивка.

Отношенията между Машо д'Арнувил, вече министър на военния флот, и граф Д'Аржансон открай време бяха сложни. Причината не се криеше само в личната им неприязън. Д'Аржансон никога не прости на бившия финансов контрольор за начина, по който му се отблагодари за застъпничеството: просто стана фаворит на кралската метреса.

Всъщност Машо д'Арнувил веднага бе проумял, че официалната метреса на Луи и нейните довереници, братя Пари, ще му помогнат да направи кариера много повече, отколкото министърът на войната. Оттогава двамата мъже проявяваха сдържаност и студенина един към друг, било по време на заседанията в Държавния съвет, било при обсъждане на общи проблеми с краля. Тази сутрин обаче и двамата забравиха враждебността си. Личните чувства отстъпиха на заден план пред вестта, донесена току-що от изтощен куриер.

— Как са посмели! — извика за втори път Машо д'Арнувил, докато четеше краткото писмо.

Британците коварно нападнали два френски кораба в плитчините пред Нюфаундленд и ги пленили. „Алкида“ и „Лис“ представляваха част от подкреплението, изпратено от Луи през пролетта в Квебек и Луисбург, след като стана известно, че английският крал Джордж не само е поискал от Парламента огромни средства за защита на новите колонии и ги е получил незабавно, но вече е изработил и план за нападение по море и по суша.

Френска флота от 13 кораба бе потеглила от Брест, ала за нещастие три от тях се отделили от останалите в гъстата мъгла.

Според писмото, донесено от куриера, англичаните ги нападнали в открито море и ги изтикали към плитчините пред Нюфаундленд. Имайки предвид несигурното политическо положение, адмирал Дьо Хокар, командир на „Алкида“, попитал през рупора дали Англия и Франция са във война, или в мир.

„В момента цари мир“ — отговорил английският адмирал Боскауън и след минута атакувал с всички оръдия. Само третият кораб, „Дофин Роял“, успял да обърне и да избяга от полесражението. „Алкида“ и „Лис“ нямали никакъв шанс срещу английската ескадра и били пленени с целия товар и екипажа.

— Наложително е веднага да уведомим краля — прецени Д'Аржансон, не по-малко ядосан от Машо д'Арнувил.

Министърът на флота кимна и извади часовника си. Почти девет. Кралят вероятно бе приключил с утринния тоалет. Дворът пребиваваше в „Компиен“ и церемонията по обличането продължаваше по-кратко, отколкото във „Версай“.

Машо д'Арнувил се оказа прав. Луи тъкмо избираше копчета за маншети от ковчезето със скъпоценности и разговаряше с маркизата и братовчед си принц Дьо Конти. Присъстваше и дофинът, който обсъждаше нещо с двама придворни.

Двамата министри влетяха в кралските покои, без да чукат, и предизвикаха всеобщо учудване.

— Ваше Величество! — извика задъхано граф Д'Аржансон и се отпусна на колене.

Машо д'Арнувил последва примера му.

— Какво има, господа?

— Прощавайте за безпокойството, Ваше Величество — продължи Д'Аржансон, — но току-що пристигна куриер. Англичаните са обстрелвали и пленили два наши кораба пред бреговете на Канада. „Алкида“ и „Лис“ са тежко повредени, а осемстотин французи са британски пленници.

Жан скочи от мястото си. Това беше едностранно обявяване на война. Луи бутна настрана камериера, който оправяше жакета му.

— Какво казахте?

Д'Аржансон повтори съобщението.

— Новината несъмнено е достоверна, сир — заяви твърдо Машо д'Арнувил.

— Осемстотин души са пленени?

Луи веднага свика Държавния съвет. Министрите и държавните секретари изслушаха новината с ужас. Провокацията на англичаните не можеше да бъде оставена без отговор.

Кралят седеше с непроницаемо изражение начело на голямата, овална конферентна маса, върху която бе разстлана картата на света, и барабанеше с пръсти по скъпата дървесина.

— Кога точно е станало произшествието?

— Преди малко повече от четири седмици, на 8 юни следобед, Ваше Величество — докладва Машо д'Арнувил. — Англичаните не възнамеряват да се извинят официално.

Кралят кимна решително и се обърна към министъра на външните работи граф Дьо Руй.

— Съобщете на нашия посланик херцог Дьо Мирпоа незабавно да напусне Лондон. Същото важи и за посланика ни в Хановер. Изпратете нареждане до всички англичани да напуснат Франция през следващите 14 дни. Искам възможно най-скоро да получа подробен доклад от нашите тайни агенти.

— Веднага, Ваше Величество.

Луи стана и направи няколко крачки из залата.

— Вие как виждате положението, мосю Д'Аржансон? — обърна се той към министъра на вътрешните работи.

— Според мен това е чудовищен акт на пиратство, сир. Англичаните си позволяват твърде много. Войната е неизбежна. Редно е по най-бързия начин да мобилизираме войските си и да нанесем удар на англичаните на европейска суша. Най-добре в Нидерландия.

— Ако нападнем Нидерландия, ще засегнем австрийските, а не английските интереси, графе — възрази Жан.

Д'Аржансон я измери с враждебен поглед.

— Да, мадам, защото Австрия винаги е била съюзник на Англия и наш изконен враг. Улучим ли Австрия, улучваме Англия.

Жан не се впечатли от обяснението му.

— Това беше правилно в миналото, но междуременно съотношението на силите се промени. Австрия отдавна вече не е силната монархия, каквато беше. Прусия обаче е страна без граници, която се превръща в сериозна заплаха за Европа.

Д'Аржансон не успя да скрие гнева си.

— Това е абсурдно, мадам. Нима намеквате за алианс с Австрия?

— Нищо не намеквам — усмихна се Жан. — Просто си помислих, че тъкмо вие ще одобрите идеята за алианс между католически държави.

— Не смесвайте различни неща, мадам!

— Повярвайте, графе, знам какво говоря.

Луи вдигна ръка и се обърна към министъра на военния флот:

— Вие какво мислите по въпроса, мосю Д'Арнувил?

— Аз съм на мнение, че първо трябва да проведем преговори с потенциалните ни съюзници, Ваше Величество. Не сме подготвени за война, затова е добре да се опитаме да спечелим време.

След повече от три часа разгорещени обсъждания кралят освободи министрите и държавните секретари, като им благодари за изказаните мнения, без да им даде да разберат какво решение е взел.

— Много бих искал да предотвратя тази война — отбеляза замислено Луи, когато остана насаме с Жан в частния си кабинет. Той седеше зад писалището си и четеше доклади от агенти и посланици.

Жан го наблюдаваше тревожно. Нещо злокобно се бе изписало в очите му. Мислите му проникваха в бъдещето и се опитваха да преценят какви ще са последствията за страната и народа, ако започне нова война.

— Разбирам ви напълно, сир, но англичаните няма да ни оставят на мира, докато не завладеят цялата търговия с колониите.

Луи намести перуката си.

— Знам, знам... Крал Джордж не се интересува от войната на континента. За него е важна единствено възможността да нахлуе в колониите и да завладее богатството им. И сам да търгува с целия свят. — Мъката му беше очевидна. — Положих толкова усилия да постигна траен мир в Европа, а всичко се оказа напразно. Съзнавам, че не мога да предотвратя войната. Ще се наложи да се изправим срещу англичаните. Ала мосю Машо д'Арнувил е прав. Нужно ни е време да се подготвим.

Положението беше много по-трудно, отколкото по времето на Войната за австрийското наследство. Тесният съюз с Испания от времето на починалия Филип II вече не съществуваше. Прусия се бе оказала ненадежден съюзник, а според докладите на тайните агенти англичаните вече водели преговори с руската царица.

— Според мен Австрия ще е наш стабилен партньор — обади се тихо Жан, която бе отгатнала мислите на краля.

Луи изкриви лице.

— Това означава да излезем открито срещу Фридрих II и да го пратим при англичаните. Не бива да подценяваме тази опасност.

— Абсолютно сте прав, сир. Но ако сключите споразумение с Фридрих II, никой не може да ви гарантира, че пруският крал ще го спази, нали?

— Точно така. Тъкмо затова ми е трудно да реша — отвърна уморено Луи.

Австрийският посланик Щаремберг, наследник на граф фон Кауниц, също знаеше, че Франция е принудена да избира между Прусия и Австрия. Още през следващите дни той започна всеки ден да ходи при Жан и да разговаря надълго и нашироко с нея. Тя, разбира се, разказа на краля за настойчивостта му.

Луи вече бе дал заповед за въоръжаване на кавалерията, пехотата и военния флот. Същевременно полагаше огромни усилия ако не да предотврати, то поне да забави неизбежното.

Европа бе обзета от тревога. Между кралските и княжеските дворове непрестанно препускаха куриери и тайни агенти. Чужди пратеници и посланици молеха за аудиенции, за да защитят интересите на своите страни и да сключат изгодни съюзи. Генералите и офицерите трескаво подготвяха армиите.

* * *

Абат Дьо Берни бе прекарал цели четири години като посланик във Венеция и Жан беше прещастлива отново да поздрави стария си приятел във „Версай“.

— О, абате, прекрасно е да ви видя пак след такава дълга раздяла!

— Маркизо. — Абатът ѝ целуна ръка със същата приятелска усмивка както преди. Изглеждаше доста пълен — италианската храна явно му се услаждаше, — но иначе не се беше променил особено. Ноктите му бяха с безупречен маникюр, кафявите очи святкаха весело под черната шапка. Жан си спомни какви слухове бяха стигнали до „Версай“ и неволно се засмя. Старият ѝ приятел бе пренебрегнал духовния си сан и се бе впуснал в любовни приключения.

Двамата отидоха заедно в Огледалната зала, за да побъбрят с придворните и чуждите посланици, преди да се появи кралят. Жан хвана абата подръка и двамата тръгнаха да се разхождат покрай огромните огледала. Десетки жени и мъже ги поздравяваха почтително и се кланяха.

— Държа непременно да ми разкажете за Венеция. Градът наистина ли е толкова красив, колкото го описват?

Берни кимна и двамата застанаха до един висок прозорец, за да подишат свеж юлски въздух.

— Венеция е прекрасна, маркизо, но нищо не може да се сравни с „Версай“ — той посочи с широко движение на ръката величествената панорама пред очите им. — Честно ви казвам, след четири години в чужбина съм щастлив да се завърна тук. За съжаление няма да остана дълго. — Предстоеше още през август абат Дьо Берни да замине като посланик в Мадрид.

— Никой не знае какво му готви бъдещето — усмихна се загадъчно Жан. Знаеше за намерението на краля да използва абата за други цели.

Приблужи се австрийският посланик граф фон Щаремберг и Жан го представи. Тримата поведоха учтив разговор, но скоро ги прекъсна звънък женски глас:

— Мосю Дьо Берни?

Не се налагаше да се обърне, за да разбере коя е дамата. Жан отдавна я следеше с ъгълчето на окоото си и очакваше появата ѝ. Придружена от принцеса Дьо Роан, графиня Д'Естрад поздрави абата с добре изиграна изненада и се усмихна прелъстително на австрийския посланик.

Жан се усмихна ледено. Вече три години понасяше присъствието на бившата си приятелка. Никога нямаше да ѝ прости. Графинята открито я следеше и шпионираше в полза на Д'Аржансон. Няколко пъти я бе заловила да чете писмата ѝ и даже един меморандум, изпратен от краля. Редовно разпитваше главната ѝ камериерка мадам Дю Осе, но тя беше достатъчно умна и даваше уклончиви отговори, а после уведомяваше господарката си. Очевидно и днес графинята се надяваше да изкопчи някоя интересна информация от разговора с абата и австрийския посланик.

Жан съзнаваше каква опасност представлява бившата ѝ приятелка. Още повече че кралят се опитваше да преговаря с Австрия чрез нея, знаейки, че откритите дипломатически контакти ще предизвикат силна съпротива в Двора. Ако не внимаваше, граф Д'Аржансон щеше да си извади точни заключения от незначителните детайли, които му съобщаваше любовницата му.

Късно вечерта, докато камериерките я обличаха в официална рокля в бяло и златно, Жан отново се замисли за графиня Д'Естрад. Вечерта щеше да има празненство с илюминации в парка. Жан хареса новата си прическа по античен маниер: косата ѝ беше вдигната на малък кок, украсен с перли и диаманти, отстрани на лицето падаха ситни къдрички. Налагаше се да поговори с краля за графинята. За съжаление не разполагаше с доказателства за нейната недискретност.

За щастие принцеса Аделаид, чиято придворна дама беше графиня Д'Естрад, не я харесваше особено. От известно време Жан наблюдаваше с интерес как се обтягат отношенията между принцесата и придворната ѝ дама.

— Бих казала, че не ви е особено приятно да имате придворна дама като графиня Д'Естрад, Ваше Височество — подхвърли небрежно Жан, докато двете с принцесата наблюдаваха как от фигурите на Нептун, нимфите и рибите бликат струи вода. Наблизо стояха помалките сестри на принцесата — мадам Виктоар, мадам Софи и мадам Луиз, завърнали се преди няколко години от манастира в Двора.

Аделаид я изглежда високомерно.

— Учудвам се от интереса ви, маркизо — отвърна тя и отметна глава също като баща си.

Жан не се притесни особено от резкия отговор. След като стана известно, че вече не споделя леглото на Луи, отношенията ѝ с кралското семейство се подобриха значително. Често канеше принцесите и дофина на частните си вечери и празненства и те идваха с удоволствие. Това беше добре и за нея, защото Луи обичаше децата си, ценеше присъствието им и ѝ беше благодарен.

Тази вечер принцеса Аделаид беше облякла сребърносиня роба с дълъг шлейф, запазен за принцесите и кралицата. Младата дама, наскоро навършила 24 години, изглеждаше много добре. Жан си спомни за Александрин и сърцето ѝ се сви от болка. Никога нямаше да види дъщеря си като красива девойка. Потрепери, загърна се в столата

от фина златна дантела, умело драпирана от камериерките, и отново се обърна любезно към мадам Аделаид:

— Както знаете, някога именно аз помолих да вземете графинята за своя придворна дама.

— Именно! — Принцесата кимна на няколко придворни, които минаха покрай тях и се поклониха. Жан отвори ветрилото си.

— Ще бъда откровена с вас, Ваше Височество. Аз самата се излъгах ужасно в графиня Д'Естрад. Тя не е такава, за каквата я смятах. Само затова ви попитах доволна ли сте от услугите ѝ. Ако нямате възражения срещу нея, моля да извините любопитството ми — завърши тя и учтиво склони глава.

Аделаид я измери с преценяващ поглед.

— Ще бъда благодарна на краля, ако ми намери по-подходяща придворна дама — отсече сърдито тя.

Жан се бе надявала да чуе точно това.

Още на следващия ден тя сподели с Луи подозрението си, че графинята я шпионира.

— Трябва да намеря доказателства, знам, но не е лесно. От днес нататък ще я търпя близо до себе си само по ваша изрична заповед, сир — заяви решително тя. — Освен това съм длъжна да ви съобщя, че дъщеря ви, мадам Аделаид, е недоволна от услугите на графинята и желае друга придворна дама.

Луи се намръщи. Без да отрони дума, отиде в покоите на дъщеря си. Съдбата на графиня Д'Естрад бе решена.

* * *

Граф Д'Аржансон умееше да се владее, но узнавайки за прогонването на любовницата си, побеля като платно и заудря с юмруци по стената. Никога, никога не беше очаквал маркиза Дьо Помпадур да стигне дотам. Обзе го непримирим гняв.

Тази жена му обявяваше война. Затова бе посегнала на графинята. Край на любезностите. Вече няма да разговаря с нея, няма дори да я поздравява. Двамата никога няма да се помирят. Той ще се бори с нея и ще я унищожи.

В първия пристъп на гнева си Д'Аржансон беше готов да прибегне до крайни мерки, за да отстрани маркизата от пътя си. Познаваше добър майстор на отрови от Париж. Мисълта за бавната, мъчителна смърт на омразната жена му достави истинска наслада. Виждаше я да се гърчи от болки, да се бори за глътка въздух, докато отровата изгаря вътрешностите ѝ... Не, твърде рисковано е да я убие. А и през последните години тя беше станала предпазлива. Слуги опитваха храната и напитките ѝ. Трябваше да намери друг начин да се отърве от нея. Първата му задача беше да се сдобие със съюзници.

Възпламенен от омраза, графът се срещна с кардинал Дьо Ларошфуко.

— Как е мадам Д'Естрад? — попита съчувствено духовникът, докато двамата се разхождаха покрай мраморните колони в малкия парк, ограден от висок жив плет.

— Обезумяла от мъка...

— Кажете ми, графе, вярно ли е, че маркизата се опитва да внуши на краля да влезе в съюз с Австрия? — попита направо кардиналът.

Д'Аржансон кимна мрачно. Двамата продължиха разходката си.

— Според мен усилията ѝ са насочени в тази посока. Във всеки случай редовно се среща с австрийския посланик.

— Тази жена няма чувство за мярка. Влиянието ѝ е по-силно от всякога, а Негово Величество е твърде слаб, за да я възпре.

— Да, започвам да се плаша. Тя ще ни доведе до гибел. Трябва да намерим начин да я спрем.

Кардиналът се позагледа в позлатен фонтан с форма на мида, от който бликаше вода, и се обърна към граф Д'Аржансон:

— Тази вечер съм поканил отец Демаре, монсиньор Бойе и още неколцина духовници. Ще се радвам и вие да присъствате на срещата.

* * *

Събраха се в малък дворец извън Версай, собственост на семейство Ларошфуко. Двете кули и скромната фасада придаваха на уединената сграда по-скоро вид на укрепен замък. Тук открай време се провеждаха тайни сбирки. Духовниците заеха места около кръгла маса

в помещение без прозорци. Дебели килими, окачени по стените, поглъщаха всеки шум. Атмосферата беше напрегната.

Попитаха Д'Аржансон какво мисли за мадам Дьо Помпадур и когато той описа засилващото се влияние на кралската метреса, всички присъстващи кимнаха сериозно и угрижено.

Отец Демаре, новият изповедник на краля, напразно се стараеше да събуди съвестта на Негово Величество.

— Сигурно не му описвате достатъчно ясно какво го очаква след смъртта! — укори го монсиньор Бойе.

Отец Демаре се поколеба, после поклати глава.

— Сигурен съм, че Негово Величество се страхува да умре без опрощение на греховете. Измъчват го кошмари. Копнее за мир с Църквата.

— Ще продължите да му отказвате опрощение и ще засилите натиска върху съвестта на Негово Величество — настоя решително кардинал Дьо Ларошфуко. — А що се отнася до маркизата, тя е омъжена жена и самото ѝ присъствие в Двора е ясен знак за грях!

* * *

Трудности очакваха страната му и Луи изпитваше все по-силна необходимост да склочи своя личен мир с Бога. Копнееше за духовна връзка с Всемогъщия, съзнавайки, че единствено тя ще му вдъхне сили, за да преведе Франция със сигурна ръка през приближаващата криза.

Отдавна знаеше, че е грешник. Не се измъчваше от угризения за многобройните си любовници, защото не им отдаваше значение. Ала в отношенията си със своята метреса бе отишъл твърде далеч. Нарушил беше брачните клетви, и то на много по-дълбоко ниво, защото я обичаше истински и живееше с нея много по-добре, отколкото със съпругата си. Сега вече не ги свързваше страст, ала тя беше най-близкият, най-довереният му човек в Двора. Не съжаляваше за връзката си с Жан и именно това беше най-страшният му грях.

Реши да се възползва от обстоятелството, че от няколко години няма физически контакт с маркизата.

— Не разбирам защо не ми давате опрощение, след като между мен и мадам Дьо Помпадур вече има само приятелство — отбеляза гневно той при една среща със своя изповедник в частния му кабинет.

Зелените очи на отец Демаре го гледаха строго.

— Съжалявам, сир. С цялото си уважение към вас ще кажа, че въпросът е много сериозен. Години наред вие и тази жена извършвахте най-страшното прелюбодеяние. Ако се разкаете за греховете си, ще ви бъде дадено опрощение и ще получите причастие, но преди това маркизата трябва да напусне Двора.

— Не разбирам защо, отче — рече тихо Луи и впи поглед в малкия олтар до стената.

— Защото маркизата няма какво да търси в Двора, сир. Мястото ѝ не е тук. Тя е омъжена жена и е длъжна да се върне при съпруга си.

Неумолимият поглед на отец Демаре показва на краля, че не може да се надява на милост.

* * *

Жан не се уплаши от усилията на клириците да издействат отстраняването ѝ. Нима не опитваха от години да повлияят върху краля? Луи и този път щеше да устои на натиска им.

Едва когато Машо д'Арнувил и абат Дьо Берни я посетиха тайно, за да ѝ разяснят колко сериозно е положението, тя се почувства несигурна. Най-много я объркваше новата аргументация на духовенството. Вече не говореха за греховете на краля, а за нейното прелюбодеяние, и изискваха тя да се върне при съпруга си.

— Откакто се появих в Двора, свещениците опитват какво ли не, за да ме прогонят! — извика гневно тя и скочи от стола. Очите ѝ изпущаха искри. — Сериозно ли смятат за необходимо да се върна при съпруга си след десет години раздяла? Това е смешно!

— Да, звучи невероятно, мадам, но е истина — опита се да я успокои абат Дьо Берни.

Жан пое дълбоко дъх, овладя се и седна отново.

— И какво според вас трябва да сторя, абате?

— Защо не опитате да се помирите с духовниците в Двора? — предложи меко Дьо Берни.

Жан избухна в горчив смях.

— Помирение? Много добре знаете какво би означавало това.

Машо д'Арнувил се усмихна с разбиране.

— Сигурен съм, че ще намерите начин да постигнете съгласие със свещениците, без да се налага да напуснете Двора.

Жан се обърна гневно към него, но си спести забележката. Съзнаваше, че той има право. Това беше единственият начин да запази позицията си.

— Само Бог знае колко ще ми е трудно да подам ръка на тези лицемери — процеди през зъби тя и стана, за да се сбогува.

Когато приятелите ѝ си отидоха, тя се замисли колко много се бе променил животът ѝ. Някога се съветваше с Льо Норман дьо Турнем и Пари дьо Монмартел. За съжаление пастрокът ѝ умря, а Пари дьо Монмартел остаря и почти не идваше в Двора. Абел, погълнат от работата си, обикаляше кралските строежи и избягваше да се застоява във „Версай“. Въпреки че постоянно беше заобиколена от много хора, тя се чувстваше самотна. Но да напусне Двора? Да живее без Луи? Немислимо!

Вечерта отиде на бал. Танцува менует с Луи и когато тъмният му поглед се впи в лицето ѝ, тя неволно си припомни миналите дни. Как танцуваха за първи път на бала с маски в Огледалната зала. Как той застана пред нея в костюм на тис и ѝ подаде ръка...

Докато кралят я водеше обратно към мястото ѝ, тя се обърна към него и попита с усмивка:

— Е, сир, ще ме изгоните ли от Двора?

— За какво говорите?

— Духовниците в Двора искат да ме прогоните, нали?

Кралят се поколеба, после вдигна ръката ѝ към устните си.

— Да, мадам, точно това искат от мен. За да спася вашата и моята душа.

За миг Жан се вцепени. Никога не го беше чувала да говори така. Ала Луи се наведе към ухото и ѝ прошепна:

— Не се тревожете, мадам. Очаквам да се срещнете отново с граф Дьо Щаремберг и чак след тази среща ще ви прогоня.

Като видя слисването ѝ, кралят избухна в смях. Макар да знаеше, че той само се е пошегувал, Жан си пожела да ѝ беше отговорил по друг начин.

Граф Фон Щаремберг влезе в предния салон на „Белвю“ и се поклони сковано пред Жан и абата.

— Маркизо, абате, за мен е чест. Нейно Величество императрица Мария Терезия Австрийска е щастлива, че Негово Величество, всехристиянският крал на Франция Луи, е склонен да се вслуша в нашите предложения. Впрочем, преди няколко дни агенти ни донесоха, че пруският крал тайно води преговори с Англия.

Нито Жан, нито абатът показаха по някакъв начин, че не са чували нищо за действията на Фридрих II.

Тримата седнаха около кръгла, лакирана масичка с извити, богато украсени крака. Графът им връчи писмо от берлински агент.

— Е, Фридрих II открай време обича двойната игра — констатира Жан с непроницаемо изражение. В новината за започналите преговори между Прусия и Англия тя видя само поредното потвърждение на необходимостта от съюз между Франция и Австрия. Съюз между Франция, Австрия и Испания — нима това не представляваше най-сигурната гаранция за траен мир в Европа? Немските и италианските княжества щяха да се присъединят към трите големи сили и на Прусия нямаше да ѝ остане друг избор, освен да се насочи на изток. А Англия щеше да остане без подкрепа на континента. Решението беше разумно, а Жан — достатъчно честна да го признае — открай време се възхищаваше на Мария Терезия. Кралицата бе показала смелост и издръжливост в конфликта за австрийското наследство и беше успяла да се пребори за своята корона, след като европейските владетели не признаха Прагматичната санкция, с която баща ѝ се надяваше да я легитимира на трона.

Щаремберг отвори дебелия папка, която носеше. Днешната среща с австрийския посланик беше уредена в най-строга тайна. Нито един член на Държавния съвет, дори министърът на външните работи граф Дьо Руй не знаеше какво се готви. Луи изненадващо избра абат Дьо Берни да води преговорите с австрийския посланик. Много

благородници от Двора заемаха по-важни позиции и имаха по-дълъг дипломатически стаж зад гърба си, ала абатът се ползваше с пълното доверие на краля. Луи го ценеше високо, защото не беше забъркан в интригите и борбите за власт в Двора.

Предложението на императрицата, представено им от Щаремберг, звучеше примамливо, Франция щеше да получи Нидерландия. Там щеше да управлява Филип Испански, зетят на Луи. Виена обещаваще също да зачита френските интереси в Полша. Срещу това Австрия искаше да получи италианските княжества. Френската армия щеше да окаже подкрепа на австрийците, за да си възвърнат Силезия.

Вечерта Луи прочете внимателно подробно изложения план и откровено не го хареса.

— Предложението на Австрия означава отново да водим война, която ще продължи много години — отбеляза мрачно той.

— За съжаление сте прав — съгласи се Жан. — Но аз виждам в тази стъпка само началото на преговорите. Граф фон Щаремберг изрично подчерта, че е готов за промени.

Луи възложи на абата да отхвърли плана възможно най-дипломатично и да изрази готовност преговорите да продължат. Не искаше прибързано да нападне в гръб Фридрих II и да го тласне в лапите на Англия. Стремеше се да склучи договор, чрез който държавите се задължават да пазят мира в Европа при дългосрочни гаранции за сигурността си. Искаше му се в договора да се включат всички европейски държави освен Англия. Това беше най-доброто решение.

— Може би ще успеете да накарате Прусия също да подпише — окуражи го Жан.

Луи кимна, но ясно си личеше колко дълбоко се съмнява в тази възможност. Европейските държави едва ли щяха да се съгласят на подобен отбранителен съюз.

Докато абат Дьо Берни продължи да се среща с граф фон Щаремберг, Жан започна други, още по-трудни преговори. Искаше да демонстрира пред Църквата добрата си воля и желанието си за помирение. Препоръчаха й свещеник, който може би щеше да прояви разбиране към трудното й положение. Йезуитът отец Дьо Саси беше известен с модерните си възгледи.

Скромно облечена, без руж и скъпоценности, Жан отиде в параклиса му. Посрещна я сърдечен мъж на средна възраст с добродушно лице. Цялото му същество излъчваше милосърдие. Изпълнена е доверие, Жан му изказа желанието си.

— Искате да се изповядате ли, маркизо? — попита изненадано той. — Но разбира се...

Жан го последва в изповедалнята. Коленичи върху пейката, тапицирана с червено кадифе, скръсти ръце, погледна силуета на свещеника зад решетката и сведе глава.

— Отче, кралят и аз не сме в интимни отношения от години и вече не живеем в грях. Затова... искам да помоля за опрощение.

— Искате да кажете, че връзката между вас е чисто духовна, така ли, маркизо? — попита сериозно йезуитът.

— Така е.

— Е, в такъв случай мога да ви дам опрощение. Трябва обаче да вземем предвид, че сте омъжена. Това налага да се върнете при съпруга си.

Жан смаяно вдигна глава.

— Но, отче, аз се надявах да...

— На какво сте се надявали? Че аз съм различен от другите свещеници, така ли?

Дори през решетката си личеше колко много се разсърди свещеникът.

— Идвате при мен само защото ми се носи славата на разбран изповедник? Прав ли съм, маркизо? — Тонът му загуби дружелюбието си.

Жан въздъхна виновно.

— Не, разбира се, отче. Работата е там, че... съпругът ми със сигурност няма да ме приеме обратно.

— Въпреки това ще го помолите да ви прости, а после ще видим. Ако Бог иска, съпругът ви ще прояви снисходителност, маркизо.

Жан кимна безмълвно и се надигна. Беше си представяла изповедта другояче. Докато вървеше обратно към каретата си, тя размишляваше как да постъпи. Думите на свещеника я разтревожиха. Не обичаше Църквата, но вярваше в Бога. След смъртта на Александрин се молеше по-често отпреди и мисълта да умре без опрощение на греховете ѝ се струваше непоносима.

Реша да каже на Луи за посещението си при отец Дьо Саси.

— Изповядах се — съобщи тя още същата вечер.

Начинът, по който ръката му замръзна наред движението, издаде голямото му учудване. Луи остави плановете на новия военен кораб и вдигна глава. Жан го погледна нещастно.

— Отец Дьо Саси ми заяви, че ако искам да получа опрощение, трябва да се върна при съпруга си.

— Но това е абсурд но.

— Прав сте — кимна Жан, — но отецът недвусмислено ми даде да разбере, че няма друг начин.

Луи се извърна към прозореца.

— Не е зле да пишете на съпруга си.

Жан загуби дар слово. Дали говореше сериозно? Наистина ли искаше тя да напусне Двора?

— Сигурен съм, че той няма да ви приеме обратно — обясни тихо Луи и тонът му я накара да застане нащрек. На устата ѝ напиреха десетки въпроси, ала тя не посмя да ги зададе. Кралят се усмихна леко и отново се наведе над плановете.

* * *

Шарл Гийом льо Норман д'Етиол си наля още една чаша вино. Отдаваше се изцяло на радостите на живота и предпочиташе яденето, пиенето и хубавите жени пред службата си като данъчен откупчик. С парите, наследени от чичо си Льо Норман дьо Турнем, си купи разкошна къща в Париж и поддържаше любовницата си мадмоазел Рем, очарователна оперна танцьорка, по която лудееше цял Париж.

Шарл завърза шалчето си и въздъхна доволно. Очакваше го приятна вечер. Кратко посещение в операта, за да се наслади на танца на любовницата си, и дълга вечеря с приятели и дами. Точно по неговия вкус.

Посегна към жакета си, но не успя да се облече. Чу шум зад гърба си и се обърна. На прага на спалнята му стояха двама мъже.

За момент се запита дали пък не е прекалил с виното. Несигурността му премина в страх. Как бяха влезли тези двамата? И най-важното — кои бяха те? Сплетените на плитка перуки,

скъпоценните камъни върху токите на обувките, начинът, по който държаха тривърхата шапка в едната ръка и шпагата в другата — всичко това му подсказа, че са от Двора.

— Извинете, че ви попречихме, мосю — проговори учтиво първият мъж, но не прибра шпагата си. — Вие ли сте Шарл Гийом льо Норман д'Етиол?

Шарл кимна. Не беше способен да произнесе нито дума. Под наметката си мъжът носеше униформа на кралската гвардия. Страхът му нарасна. Каква ли простъпка беше извършил?

Мъжът му връчи запечатан плик.

— Кралят ни възложи да ви предадем това писмо от маркиза Дьо Помпадур.

Чувайки името на жена си, Шарл въздъхна шумно. Повече от десет години нямаше представа какво става с нея — с изключение на слуховете, които се носеха из Париж.

Другият мъж огледа помещението и се усмихна хладно.

— Прочетете го, мосю. Веднага.

Шарл си пожела да не беше пил нищо. Виеше му се свят. Отпусна се на близкия стол, облегна гръб на стената и отвори писмото. Прочете няколкото реда и замаяно тръсна глава. Сигурно имаше някаква грешка. Избухна в истеричен смях.

— Жена ми, благородната маркиза, ме моли да се върне в семейното огнище? — попита невярващо той.

— Вие, естествено, ще отхвърлите молбата й, мосю — обясни студено принц Дьо Субиз.

Шарл млъкна изведнъж и зяпна смаяно. Отново се опита да разбере защо кралят е изпратил служителите си при него. След минута проумя какво става и изкриви уста в злобна усмивка.

— Явно скъпата ми съпруга много държи да отхвърля молбата й, нали? Колко ще й струва...

Херцог Д'Айен загуби търпение. Този жалък тип не заслужаваше дори да го убие с шпагата си. Направи крачка към Шарл, сграбчи го за раменете и го вдигна.

Шарл изохка ужасен.

— Достатъчно, мосю — процеди през зъби Д'Айен. — Седнете и пишете. — Блъсна го към масата и попита строго: — Къде има перо и мастило?

— Искате да ѝ отговоря веднага ли? — попита глухо Шарл. — Няма да го направя... Майчице! — изплака в следващия миг той, защото Д'Айен го цапна по гърба с тъпата страна на шпагата.

— Вземете перо и мастило.

— В съседната стая са — отговори с треперещ глас домакинята. По челото му се стичаха вадички пот.

Принц Дьо Субиз отиде в съседната стая и се върна с перо и мастилница. Натисна Шарл да седне и му подаде перото.

— Пишете — заповяда спокойно той.

— Ама...

Херцогът размаха шпагата и Шарл не посмя да се противи повече.

— Мадам, благодаря ви за писмото... но със съжаление трябва да ви съобщя... че не съм в състояние... да ви простя, докато съм жив — издиктува принцът. Шарл написа, каквото чу, макар ръката му да трепереше все по-силно.

— Много добре — похвали го херцогът. — А сега се подпишете, мосю.

Шарл отново потопи перото в мастилото, сложи подписа си под писмото, сгъна листа и го запечата.

Мъжете най-сетне прибраха шпагите си и Шарл въздъхна облекчено.

Херцог Д'Айен го измери с презрителен поглед, извади от джоба си торбичка с монети и безмълвно я хвърли на масата. После кимна на принц Дьо Субиз и си тръгна, без да пророни дума повече.

* * *

Отец Дьо Саси не беше глупав и си извади правилните заключения, когато много скоро след посещението на маркизата при него дойде кардинал Дьо Ларошфуко, отговорен за църковните дела на краля. Очевидно висшият духовник бе разбрал за намерението на мадам Дьо Помпадур и искаше да разпита изповедника за подробности.

— Както повечето миряни, които идват при мен, маркизата помоли за опрощение... — подхвана предпазливо отецът.

Кардиналът, настанил се в едно кресло, си играеше с чашата за причастие, която прислужниците бяха изнесли за почитване. Златото отразяваше искрящия рубин на пръста му.

— Вие ѝ отказахте, нали?

Кардиналът вдигна глава и погледна въпросително изправения пред него свещеник.

— Казах ѝ, че е длъжна да се върне при съпруга си.

По тънките устни на кардинала се плъзна доволна усмивка.

— Много добре. Не променяйте мнението си. Благодаря ви, братко.

— Направих само онова, което ми диктува съвестта ми пред Бога — отвърна кратко отец Дьо Саси.

Посещението на кардинала обезпокои добрия човек и той посрещна със смесени чувства маркизата, явила се при него отново само след седмица. Както и първия път, тя носеше скромна светлосиня рокля без никакви скъпоценности. В ръце държеше Библията, но в движенията ѝ, в цялото ѝ същество имаше нещо толкова придворно и светско, че дори словото Божие изглеждаше само като украса. Тя очевидно не го съзнаваше.

— Писах на съпруга си, както ме посъветвахте, отче, но той не желае да ме приеме обратно — съобщи Жан и му подаде писмото с безпомощен жест.

Отец Дьо Саси мълчаливо прочете отговора на Шарл.

— Виждате ли? Нямам друг изход, освен да остана тук. А и кралят се нуждае от мен, от съветите ми... Моля ви, отче, позволете ми да приема свето причастие! Каквото и да говорят злите езици... аз искрено се разкайвам за греховете си.

Жан падна на колене и отецът остана безкрайно учуден от дълбокото отчаяние и изтощение в очите ѝ. „Тя е искрена“, разбра отец Дьо Саси. Сърцето му се изпълни със съчувствие.

— Вярвам ви, маркизо, и ви съчувствам... но даже да исках да направя нещо, ръцете ми са вързани — обясни тихо той и поклати глава.

Наведе се и ѝ помогна да стане.

— Не като ваш изповедник, а като човек, запознат е интригите и злобата във „Версай“, ще си позволя да ви дам съвет. Помолете краля

да ви намери някаква официална длъжност. Само тя би оправдала присъствието ви в Двора... ако наистина вече не сте кралска метреса.

Жан едва не извика ужасено. Какво би могъл да направи Луи? Ако тя беше мъж, много лесно щяха да ѝ измислят някаква официална длъжност, но жените нямаха почти никакви възможности да служат на Негово Величество. Единствената официална длъжност беше придворна дама на кралицата или на някоя от дъщерите ѝ, а такава чест Жан нямаше как да заслужи.

Отец Дьо Саси се усмихна сърдечно.

— Хайде да се помолим, маркизо. За дъщеря ви и дано Бог ви помогне да преодолеете болката си.

Двамата коленичиха пред олтара и зашепнаха молитва.

* * *

Мария Лешчинска се завърна от посещението си при францисканските монаси, на които бе връчила събраните дарения за бедните. Още с влизането придворните дами ѝ съобщиха, че кралят желае да разговаря с нея. Това я учуди безкрайно. Най-близката ѝ приятелка, херцогиня Дьо Люин, не можа да ѝ каже нищо повече. Обикновено Луи идваше в покоите ѝ, когато имаше да ѝ съобщи нещо или искаше да се осведоми за здравето ѝ. Кралицата съблече тежкото палто с помощта на камериерките и отново се обърна въпросително към херцогинята.

— Негово Величество помоли да говори с вас на четири очи — обясни тихо Дьо Люин.

Кралицата кимна и безпокойството ѝ нарасна.

— Разбира се. Винаги когато Негово Величество пожелае.

Отпрати придворните дами, камериерките и духовниците и хвърли бърз, нервен поглед в огледалото. Спомни си миналото — тогава кралят идваше в покоите ѝ всеки ден. Бузите ѝ пламнаха, като си припомни нощите, когато двамата почти не намираха време за сън. Ала това беше много отдавна. Тогава тя беше млада, а днес от огледалото я гледаше лице на стара жена. Мария Лешчинска оправи бялото боне на главата си и въздъхна. Нямаше как да върне времето назад.

На прага се появи гвардеец.

— Негово Величество кралят.

Кралицата кимна и стана от креслото.

Луи влезе съвсем сам.

— Мадам — поздрави той, застава пред нея и ѝ целуна ръка. —
Моля ви, мадам, седнете. Благодаря ви, че ми отделихте от времето си.

— Рядко се случва да ме посетите сам, сир — усмихна се кралицата.

Кралят кимна и тя веднага долови напрежението му. Той помълча малко, загледан мрачно пред себе си, после я погледна решително.

— Ще бъда напълно откровен с вас, мадам. Дойдох да ви помоля за нещо.

— Имате молба към мен?

— Да.

— О, сир, вие сте мой съпруг и мой крал. Нищо не бих могла да ви откажа.

— Първо ме изслушайте, мадам.

Кралицата кимна.

— Искам да ви помоля... да направите маркиза Дьо Помпадур своя придворна дама.

Мария Лешчинска се вцепени. Мина доста време, докато си възвърне способността да говори.

— Наистина ли искате това от мен?

— Не искам, моля ви... Знаете, че от години не поддържам интимни отношения с маркизата. Свещениците искат да я пратя обратно при съпруга ѝ. Маркизата му писа и го помоли да я приеме, но той категорично отказа. Маркизата няма друг избор, освен да остане в Двора. Откровено ще ви призная: аз ценя съветите ѝ и не искам да я изгубя. Ала клирът продължава да твърди, че присъствието ѝ във „Версай“ е неморално. Единствената възможност да оправдаем оставането ѝ е да ѝ дадем официална длъжност във вашата свита.

Мария Лешчинска изслуша обясненията на съпруга си с нарастващо неверие.

— Искате твърде много от мен — промълви едва чуто тя.

— Знам, мадам. Напълно сте права.

— Дайте ми време да размисля.

Кралят кимна.

— Много ви благодаря, че ме изслушахте — поклони се леко той и си отиде.

Мария Лешчинска се развълнува като никога досега. Да даде на онази Помпадур длъжността придворна дама? На жената, с която съпругът ѝ години наред бе живял в грях! „Какво значение има дали е престанал да ходи в спалнята ѝ?“ — запита се горчиво тя. Много ясно си личеше, че двамата остават свързани душевно.

Кралицата отвори Библията, прочете няколко откъса и се опита да се помоли, но не успя да се съсредоточи. Уважаваше маркизата, защото тя винаги се държеше с нея с подобаващ респект, никога не се натрапваше, никога не проявяваше високомерие. Не се опитваше да забие клин между краля и съпругата му, точно обратното. Кралицата знаеше, че през първите ѝ години в двора дофинът и сестрите му непрекъснато ѝ вгорчаваха живота, но тя никога не каза и дума срещу тях. Учудващо беше с какво самообладание понасяше проявите на враждебност от всички страни и как смело се опълчваше срещу неприятелите си. Ала бе платила скъпо за щастието си. Мария Лешчинска знаеше, че метресата е копняла да има дете от краля, но вместо това Господ я лиши от единствената ѝ дъщеря...

Кралицата се колебаеше. Предстоеше ѝ да вземе трудно решение. Сърцето ѝ подсказваше какво да направи, но чувството за дълг и дълбоката набожност я възпираха.

* * *

Слухът се разпространи във „Версай“ като пожар. Придворните невярващо клатеха глава. Никога не бяха чували по-смешна новина. Кралицата смятала да назначи маркиза Дьо Помпадур за почетна дама? Пълен абсурд! Добродетелната, строго религиозна Мария Лешчинска да удостои бившата си съперница с високата чест да стане част от придворната ѝ свита? При цялото си добродушие кралицата не допускаше компромиси по въпросите на вярата. Не, невъзможно!

И все пак това се превърна във факт. Много скоро придворните се убедиха, че слухът е верен. Жан Антоанет, родена Поасон, по мъж мадам Д’Етиол, получила от краля титлата маркиза, а след това и херцогиня, бе обявена за тринадесета придворна дама на Нейно

Величество френската кралица. Това се случи на 8 февруари 1756 г. Жан тъкмо бе навършила 34 години.

Научавайки новината, граф Д'Аржансон моментално получил пристъп на подагра, разказа херцогиня Дьо Бранка, която отиде да види Жан малко преди тя за първи път да се представи пред кралицата в качеството си на нова придворна дама.

— А знаете ли какво е казал Негово Височество дофинът? — продължи със зловна усмивка херцогинята.

— Какво? — усмихна се Жан.

— О, какво щастие, че монсиньор Бойе не доживя този ден! — повтори дословно херцогинята, като злобно изимитира провлечения глас на принца.

— Наистина ли? — попита иронично Жан.

Ала когато малко по-късно влезе в салона на кралицата и изпълни предписаните церемониални реверанси, тя се почувства истински щастлива, че епископът бе починал миналата година и вече нямаше да я преследва с мрачни погледи и да се кръсти час по час. Мария Лешчинска бродираше, заобиколена от придворните си дами и от обичайния кръг духовници, които при появата на Жан се намръщиха заплашително. „Нищо ново“, каза си с лека досада тя.

Кралицата ѝ кимна учтиво.

— Маркизо.

Двама лакеи внесоха в салона голям сандък и в очите на кралицата светна любопитство.

— Ваше Величество, бих искала да изразя моята безкрайна благодарност, че ми оказахте честта да ме изберете за своя почетна дама, затова си позволявам волността да ви поднеса най-новия сервиз на кралската порцеланова манифактура. Много се надявам скромният ми дар да ви достави радост.

Лакеите започнаха да вадят от сандъка табли с розови порцеланови съдове със златен ръб и да ги представят пред кралицата с дълбоки поклони.

Кардинал Дьо Ларошфуко буквално зяпна, когато Мария Лешчинска зарадвано взе в ръце една от филигранните, почти прозрачни чашки за чай.

— Прекрасен сервиз! И толкова елегантен! Вече знам, че сте се постарали Кралската манифактура да заработи отново и да подобри

качеството на прохерцогцията. Вече се е преместила в Севр, нали? — попита тя и остави чашката върху таблата.

— Да, Ваше Величество. Венсен е твърде далеч от Версай, а аз исках да следя производството отблизо.

Кралицата кимна и отново посегна към гергефа си.

— Много се радвам на подаръка и ви благодаря.

Жан приклекна в дълбок придворен реверанс и се отдръпна назад. Като тринадесета придворна дама тя не беше длъжна да се явява всеки ден при кралицата, а само да замества други придворни дами при отсъствие или болест. Задачата ѝ се състоеше да присъства на церемониите по ставането и лягането, както и на публичните обеди и вечери, освен това трябваше да ходи с кралицата на меса.

Жан беше благодарна на кралицата, която сложи край на големия ѝ страх и несигурност. Назначаването ѝ беше умела стъпка на Луи и много добър ход срещу клира.

Въпреки радостта си Жан послуша съветите на отец Дьо Саси и направи някои промени в живота си. Поне пред хората се стараше да се показва набожна и смирена. Престана да приема гости по време на утринния си тоалет, посрещаше посланиците и придворните напълно облечена и с прическа, докато бродираше или гравираше. Сутрин носеше прилично дантелено боне и за известно време дори се отказа да слага руж — докато абат Дьо Берни я укори:

— Прощавайте, маркизо, но нито един човек в Двора не вярва в набожността ви.

Жан се съгласи с него. Освен това знаеше, че бледността не ѝ отива.

Харесваше ѝ да чете Библията. Купи от Лазар Дюво няколко скъпи съда за светена вода и разпятия, обсипани със скъпоценни камъни, дари пари за построяване на болница в Креси и се постара да се моли редовно. Молитвата я даряваше с душевен мир. Много искаше да се помири с Църквата, ала отец Дьо Саси ѝ отне илюзията, че външните прояви на набожност ще ѝ отворят пътя към опрощението, докато живее в Двора.

— Господ ще признае усилията, които полагате, маркизо, не се съмнявам, но кардиналът и епископите ще ме принудят и занапред да ви отказвам опрощение.

— Но аз вече съм придворна дама на кралицата! — извика нещастно Жан. Не искаше да умре без свето причастие. Ако наистина имаше небе, Александрин сигурно я очакваше там.

— Много съжалявам, маркизо. С радост бих изпълнил желанието ви, както вече ви казах веднъж, обаче, ръцете ми са вързани.

— Разбирам.

Жан се изправи с достойнство и тръгна към изхода на параклиса. Отец Дьо Саси въздъхна тежко.

— Знаете ли, говорих с един свещеник в Париж за вашия случай — подхвана тихо той, докато я придружаваше до изхода. — Готов е да дойде във „Версай“ и да ви даде опрощение и свето причастие, но само при условие че никой в Двора няма да узнае.

„Май наистина не ми остава друга възможност“, каза си унило Жан. За пореден път бе осъзнала, че е безсилна да се бори с религиозната партия в Двора.

— Да, разбира се, съгласна съм... Да, благодаря ви много, отче. Това ще ме облекчи.

Още на следващия ден в покоите ѝ се появи абат Даниел — млад, приветлив свещеник, близък до кръга на енциклопедистите. Изповяда я, опрости ѝ греховете и ѝ даде свето причастие.

* * *

Докато във „Версай“ все още обсъждаха назначаването на маркиза Дьо Помпадур за придворна дама и коментираха религиозното ѝ усърдие, в Европа станаха много по-важни събития.

През декември Луи изпрати херцог Дьо Ниверне в Берлин, за да покани Фридрих II да се присъедини към планирания отбранителен съюз с Австрия, но и да провери какви са отношенията между Прусия и Англия. Новината, пристигнала от Берлин, шокира цяла Франция: Фридрих II се бе съюзил с англичаните! В Конвенцията от Уестминстър англичаните обещаваха на прусаците подкрепа във войната срещу руската царица, а Прусия, от своя страна се задължаваше да помага на Англия за ХанOVER. Чудовищно! И не толкова изразената готовност на Фридрих II да воюва и с Франция предизвика възмущение, колкото фактът, че не бе обявил

предварително за невалиден съществуващия договор с френския крал и не беше уведомил своя досегашен съюзник за намерението си да сключи споразумение със смъртния враг на Франция. Без информацията, получена от Франция още през септември чрез австрийския посланик, никой в Двора нямаше да знае за разговорите между Фридрих II и Англия и новината щеше да завари страната напълно неподготвена.

Държавните съветници побесняха от гняв.

— В името на Бога, няма да търпим подобно отношение!

— Каква подлост!

— Това означава война!

Министрите и държавните секретари говореха възбудено един през друг.

— Много ви моля да запазите спокойствие, господа — намеси се строго кралят и стана от стола. — Начинът на действие на Прусия ме шокира не по-малко от вас, но той потвърди тайните ми опасения. — Луи се покашля и продължи: — Смятам, че е време да ви съобщя нещо, вече известно на някои от вас: точно по тези причини от доста време сме в преговори с Мария Терезия Австрийска.

Граф Д'Аржансон се изненада най-силно и не съумя да сдържи възмущението си.

— Но, Ваше Величество... как така ще се съюзим с вечния враг Австрия? Това би имало фатални последствия!

Луи го изгледа унищожително и графът веднага млъкна. Жан видя как погледът на министъра се плъзна към нея, но не се стресна от дивата омраза в очите му.

Предателството на Прусия дойде в най-неблагоприятния момент за Франция. Положението беше сериозно като никога досега. Още през януари английският крал Джордж II отхвърли ултиматума, поставен от Франция. Луи бе поискал от англичаните да сложат край на разбойническите нападения в Канада и Индия и да върнат в родината им тристата пленени търговски кораба с почти 6000 пленници.

След като Прусия официално се съюзи с англичаните, съюзът с Виена стана абсолютно необходим за Франция. Луи беше много разтревожен. Макар да не го изразяваше гласно, Жан разбираше какво го притеснява. Ако не сключи съюз с Австрия и Мария Терезия също се съюзи с Англия, страната му ще бъде заобиколена от врагове.

— Какво мислите за положението ни, мадам? — попита я той пред всичките си министри.

Жан усети как мъжете в залата обърнаха погледи към нея, но не се уплаши.

— Императрицата желае да се съюзи с вас и е готова на всякакви отстъпки. Според мен съюзът с Австрия ще бъде само от полза за Франция и... — Тя се закашля мъчително и сведе глава.

Кралят я измери със загрижен поглед и попита тихо:

— Зле ли ви е?

— О, не се безпокойте, нищо ми няма — усмихна се Жан и потисна новия пристъп на кашлица.

Това не беше съвсем вярно. От седмици страдаше от упорит бронхит. В коридорите и залите ставаше ужасно течение и всяка зима беше мъчителна.

Доктор Кесне настойчиво я съветваше да се щади, но как да послуша съвета му при това положение в Европа? „Дано по-скоро се затопли“, помоли се тя — тогава кашлицата ѝ вероятно щеше да изчезне от само себе си.

Луи, неспособен да откъсне мислите си от политиката, се обърна към министрите:

— Дадох нареждане на мосю Дьо Берни и още няколко съветници бързо да подготвят проектодоговор и мога само да се надявам англичаните да изчакат още малко, преди да ни обявят война.

— Моля да ми позволите един въпрос, сир — надигна се граф Д'Аржансон. — Какво ще ни донесе договорот с Австрия? Според мен той само ще ни превърне в инструмент на австрийските интереси. Мария Терезия гори от желание да си отмъсти на Прусия.

Луи го погледна намръщено.

— Мосю Д'Аржансон, новият съюз няма да се състои само от Франция и Австрия. В него ще влезе и Испания. Русия също е заинтересована от подобна връзка. Надявам се като министър на военните дела да проумеете един много важен факт: изолирането на Англия от другите велики сили е решаващо предимство за нас.

Д'Аржансон кимна мълчаливо. Жан го наблюдаваше внимателно. Графът се противеше на предстоящия съюз с Австрия не по политически причини, а защото беше убеден, че идеята е дошла от

нея. Това я вбесяваше. Отдавна ѝ беше омръзнало да понася враждебността му. След края на заседанието тя отиде при него.

— Съжалявам, мосю, но съм длъжна да ви напомня, че служителите на краля като министър и би следвало да го подкрепите, а не да поставяте под въпрос решението му заради лични мотиви. Днес изчерпихте търпението на Негово Величество! — заяви тя с остър тон.

В първия миг Д'Аржансон не повярва на ушите си. Метресата на краля си позволяваше да му говори, все едно ѝ е подчинен! Очите му едва не изскочиха от орбитите.

— Нямате право да ме поучавате, мадам! — процеди през зъби той, завъртя се рязко и излезе от залата.

Жан го проследи с мрачен поглед и въздъхна. За съжаление граф Д'Аржансон се бе превърнал във втори Морпа. Докога щеше да се бори с проклетите придворни? Щом изчезнеше един от неприятелите ѝ, веднага се появяваше друг.

* * *

На 1 май 1756 г. Франция и Австрия обявиха официално сключването на отбранителен съюз. Както можеше да се очаква, Фридрих II и Джордж II реагираха с възмущение. Англия официално обяви война на Франция, независимо че тази война бе започнала още преди месеци. В отговор на отхвърления ултиматум Луи вече бе изпратил към Майорка ескадра военни кораби под командването на херцог Дьо Ришельо.

— Бог да пази вас и Франция, маршале — пожела му на сбогуване Жан и се усмихна ослепително. Херцогът се поклони галантно.

Ришельо завладя острова без особени усилия, ала кралят така и не можа да се порадва на победата. Само след два месеца във „Версай“ пристигна вест, че Фридрих II изненадващо е нахлул в Саксония. Пак без да обяви война.

Дофината, саксонска принцеса, със сълзи на очи умоляваше краля да помогне на семейството ѝ. От родината ѝ идваха потискащи новини. Лайпциг и Дрезден паднаха в ръцете на неприятеля и Саксония капитулира.

Луи изпълни молбата на снаха си. Армия от 24000 души потегли на изток. Войната обхвана и континента.

* * *

Чувството присъстваше постоянно. По-силно дори от подаграта го мъчеше гризяща омраза. Граф Д'Аржансон жадуваше да унищожи маркизата. На всяка цена. Личните му мотиви отдавна бяха отстъпили на заден план. Беше убеден, че прогони ли омразната фаворитка, ще окаже голяма услуга на Франция. Кралят беше слаб и позволяваше на тази жена да го манипулира. Ужасяващият съюз между Франция и Австрия го бе показал от ясно по-ясно. Политиката на „Версай“ се правеше в будоара на метресата, която се опитваше да компенсира липсата на услуги в леглото.

„Достатъчно дълго чаках“, повтаряше си граф Д'Аржансон. През последните седмици понасяше мълчаливо въздържаността на краля, понесе дори публично унижение от страна на маркизата. Тя посмя да го поучава, сякаш е глупав хлапак! Но сега моментът бе настъпил. Народът мразеше кралската метреса по-силно от всякога. За да финансира военните действия, кралят отново въведе военен данък. Парламентът се възпротиви, народът се разбунтува. Луи покани магистратите във „Версай“ и несдържано им заповяда да подпишат наредбата за данъка. Парламентаристите бяха принудени да се подчинят.

Д'Аржансон знаеше, че кралят е много обезпокоен от вътрешнополитическото напрежение. Като си помисли какво съдържа папката, която носеше подмишница, той се усмихна злобно. Щом прочете докладите, кралят ще се разтревожи още повече. В качеството си на министър на град Париж той имаше задължението да информира монарха, че собственият му народ мрази маркизата и я обвинява за мизерията в страната. Подобни настроения лесно можеха да се превърнат в заплаха за краля и той щеше да се постарее да намекне на Негово Величество какъв е единственият изход от ситуацията.

В кабинета си кралят подписваше разни книжа, донесени от принц Дьо Конти. Д'Аржансон учтиво помоли да бъде изслушан.

— Извинете ме, братовчеде, ще продължим след малко — рече кралят и принцът се сбогува с поклон. Луи остави книгата настрана и се обърна към министъра: — Значи желаете лична аудиенция, графе?

— Да, Ваше Величество.

— Е, какво има?

Граф Д'Аржансон се престори, че търси подходящите думи.

— Сир... както знаете, редовно получавам доклади от нашите парижки агенти и от главния полицейски лейтенант... От известно време настроението на народа е драстично влошено...

Кралят кимна сериозно.

— Мосю Бериер ми каза същото — лицето му помрачня. — В неведението си народът предполага, че Парламентът защитава неговите интереси, понеже отказва да увеличим данъците.

— Да, Ваше Величество, но според мен има и друга причина за недоволството сред народа.

— И каква е тя? — попита недоволно кралят и скръсти ръце.

Графът се поколеба. Съзнаваше, че всичко зависи от правилната формулировка.

— Не искам да ме разберете погрешно, сир, и ми е трудно да ви съобщавам подобни факти, но народът открай време храни... как да кажа, доста силна враждебност към маркиза Дьо Помпадур. Междувременно враждебността се е превърнала в дива омраза. — Графът се покашля смутено. — Хората осъждат прахосничеството на маркизата и я обвиняват, че унижава вашата кралица. Народът обвинява вашата метреса за своята бедност... и за предстоящата война. Хората са убедени, че именно тя ви е изтръгнала от лоното на светата ни църква и застрашава спасението на душата ви. Вижте какво пише тук!

Граф Д'Аржансон се поклони дълбоко и подаде на краля донесената папка.

Луи я прелисти и прочете по няколко изречения от тук и там.

— Но това е абсурдно — въздъхна уморено той.

Д'Аржансон кимна бързо.

— Разбира се, Ваше Величество, но пред лицето на войната настроенията на народа са изключително опасни...

Луи го погледна хладно.

— Какво по-точно искате да ми кажете, графе?

Д'Аржансон реши да рискува.

— Че ще ви е много трудно да се сражавате на два фронта, сир — отвърна той с поклон.

Лицето на краля остана непроницаемо.

— Благодаря ви за откровеността, графе. За разлика от вас обаче аз не смятам, че предстоящата война е причина да призная за истина подобни клеветнически обвинения.

Кралят кимна кратко. Аудиенцията беше приключила.

* * *

— Тази жена е в съюз с Дявола! — извика ужасено отец Демаре.

Навън духаше леден вятър и прозорците дрънчаха заплашително. Въпреки лошото време духовниците от „Версай“ се бяха събрали в Париж на поредната си тайна среща. Присъстваше дори монсиньор Дьо Бомон, архиепископът на Париж, макар да беше заточен в провинцията.

Всъщност тази вечер духовниците смятаха да обсъдят папската енциклика относно практиката да се изискват изповедни билети. Отговорът на Светия отец никак не им хареса. Бомон направо побесня. Папата възлагаше на висшите духовници да се въздържат и да не говорят публично за вулата и заявяваше, че само епископите имат право да отказват последно причастие на умиращите. Свещениците не бивало да искат изповедни билети, те били длъжни да изповядат и причестят всеки човек на смъртно легло, даже да е заподозрян в янсенизъм.

Бомон прочете папската енциклика и изпухтя презрително. Светият отец явно беше слаб човек! И беше очевидно кой му е повлиял. Но какво друго да очакват, след като дори посланикът в Рим, онзи Сенвил, беше протеже на мадам Дьо Помпадур! Така съвсем естествено разговорът отново се насочи към кралската метреса.

Вътрешно кардинал Дьо Ларошфуко беше съгласен с отец Демаре. Маркизата наистина беше в съюз с Дявола! Воят на вятъра изведнъж зазвуча в ушите му като предупреждение от небето. Кралят се намираше изцяло под влиянието на метресата си. Надеждата граф Д'Аржансон да убеди Негово Величество да се откаже от маркизата

също бе пропаднала. Аудиенцията на министъра беше останала без никакви последствия. Кардиналът се намръщи заплашително.

— Да бъдем честни — подхвана тежко той, — Негово Величество се е връщал в лоното на Църквата единствено в моментите, когато е заставал пред лицето на смъртта.

— Да, може би човек трябва да види ада с очите си, за да се уплаши истински, кардинале — подкрепи го убедено монсиньор Бомон и кимна многозначително.

В залата се възцари тишина. Двамата висши духовници се спогледаха замислено.

Небето над „Версай“ висеше сиво и безутешно. Скреж покриваше моравите и голите цветни лехи в парка. Тук-там по каналите се бе образувала тънка ледена корица, студеният вятър набраздяваше тъмната водна повърхност. Зимата посрещна новата година със същото студено, недружелюбно време, с каквото се бе сбогувала и със старата. Във всички печки и камини в двореца гореше буен огън, но не успяваше да прогони студа. Високите коридори и официалните зали оставаха необитаеми. Само в малките частни апартаменти на краля беше горе-долу поносимо. Луи не смееше да отмени церемониите по ставането и лягането в кралската спалня, затова реши да се премести за няколко дни в „Трианон“ — малкия дворец в другия край на парка. Кралското семейство щеше да го придружи. Щяха да живеят малко натясно, но поне щеше да им е топло.

Следобеда Луи повика сина си в частния кабинет във „Версай“, за да поговорят за положението в Европа, а после посети дъщеря си, мадам Виктоар, която лежеше с тежка настинка.

Към пет и половина, придружен само от дофина, следван от личната си охрана и капитана на кралските гвардейци, Луи слезе по стълбата в парадния двор. Каретата, която щеше да го отведе в „Трианон“, го очакваше. Вече се стъмняваше и кралят зиморничаво се загърна в дебелината си наметка.

Шпалир от швейцарски гвардейци осветяваше пътя му. Зад тях се бяха събрали десетина любопитни, но Луи не им обърна внимание.

Нито кралят, нито придружителите му забелязаха мъжа в кафяво палто с дълбоко нахлупена шапка, застанал сред хората.

Луи почти бе стигнал до каретата, когато изведнъж забеляза движение отляво. Едра фигура се промуши между слисаните гвардейци, удари охранителя, който вървеше на крачка от господаря си, и се хвърли към монарха. Всичко стана за секунди. Луи усети само

как нещо остро се заби в хълбока му. Ударът беше силен и той се олюля. Пое шумно въздух и се огледа за помощ.

— Мосю Д'Айен... прободоха ме...

Луи се улови за хълбока и усети нещо топло и влажно. Вдигна ръка към лицето си и изохка тихо. Кръв!

— Раниха ме... — прошепна с пресекващ глас кралят.

Наоколо цареше бъркотия. От всички страни се чуваха уплашени викове. Херцог Д'Айен и дофинът се хвърлиха да подкрепят краля.

Луи стоеше и се взираше в ръкавицата си. Опитваше се да разбере какво се е случило. Всичко му изглеждаше недействително.

— Ето го там! Мъжът с шапката! Хванете го! — изрева Д'Айен към гвардейците.

Охранителите на краля се втурнаха в указаната посока. Непознатият се опитваше да се възползва от общото объркване, за да избяга, но гвардейците го настигнаха. Чуха се възбудените им викове, когато го проснаха на земята.

Луи усети как му се зави свят. Някакъв непознат се бе опитал да го убие. Защо, за бога? Той беше неговият крал. Облегна се тежко върху рамото на херцог Д'Айен и заповяда:

— Да не го убиват! Искам го жив!

Отведоха краля в двореца. Опрян на херцога и дофина, той се добра някак до спалнята си. Отказа всякаква помощ. Свали наметката и жакета и видя, че е изгубил много кръв. На ризата му беше избило огромно червено петно. Пред очите му причерня.

Пажовете тръгнаха да търсят лекари. Дворецът беше почти празен, защото кралят и семейството му пребиваваха в „Трианон“. Нищо не беше готово, даже леглото на краля не бе застлано с чисти чаршафи.

Луи се чувстваше невероятно слаб. За момент даже бе изгубил съзнание. Обзе го страх. Ами ако умре без благословия от Църквата? Отново си представи Страшния съд, адските мъчения, вечния огън... Трябва да се изповяда! Надигна се с последни сили.

— Искам свещеник!

Ала нито отец Демаре, нито кардинал Дьо Ларошфуко се намираха в двореца. Тласкан от необходимостта, херцог Д'Айен заповяда да доведат свещеник от града. Кралят беше съгласен с всичко.

Единственото му желание беше да се изповяда и да получи опрощение.

От Париж пристигна абат и кралят помоли да ги оставят насаме.

— Отче, искам да изповядам греховете си и да помоля Всемогъщия за прошка.

Абат Солдини, все още объркан от бързината, с която го бяха довели при краля, кимна замаяно.

— Разбира се... Ваше Величество...

Луи изповяда греховете и простъпките си.

— Разкайвате ли се искрено? Искате ли да не сте извършили тези грехове? — попита абатът и Луи кимна. — Тогава ще ви дам опрощение. Нужно е само да помолите за прошка хората, към които сте били несправедлив, Ваше Величество... Нека се помолим.

Двамата прочетоха кратка молитва и свещеникът извърши последното миросване. Луи въздъхна облекчено. Вече можеше да умре спокоен.

Най-сетне се появи хирургът. Заповяда да съблекат краля и да донесат гореща вода, за да измие раната.

След него дойде и доктор Ламартиниер, един от личните лекари на краля, и прегледа ранения.

— Раната не е дълбока, Ваше Величество, но не знаем дали ножът не е бил в досег с отровни субстанции — изрази загриженост той.

Луи кимна мрачно.

— Имате предвид, че оръжието може да е било отровено?

— За съжаление не изключвам подобна вероятност, господарю. — Лекарят нареди на помощника си да отвори чантата с инструментите и извади ножчето за пускане на кръв. — Веднага ще отворя една вена. Така лошите сокове няма да се събират в тялото ви.

Докторът направи малък разрез и в порцелановата купа закапа тъмна кръв. Луи усети нов пристъп на слабост. Пред очите му се спусна черна пелена. Чувстваше се безкрайно слаб, гадеше му се. Ами ако наистина го бяха отровили?

Кралят видя сълзите в очите на сина си, чу възбудените гласове в преддверието. Съпругата и дъщерите му, научили страшната вест, пристигнаха веднага. Окървавените дрехи и порцелановата купа, пълна с кръв, предизвикаха всеобщ ужас.

— О, татко! — изплака принцеса Аделаид и припадна. Едва успяха да я върнат в съзнание с ароматни соли.

Луи улови ръката на съпругата си.

— Най-искрено ви моля за извинение за всички страдания, които съм ви причинил. Простете ми, моля ви. Умолявам ви, мадам — прошепна с предрезгавял глас той.

Мария Лешчински кимна и очите ѝ се напълниха със сълзи. Кралят помоли за прошка и децата си.

— Спокоен съм, защото знам, че ако умра, Франция ще има подобър владетел, отколкото бях аз — заключи той с поглед към сина си.

Луи Станислас захълца неудържимо.

— О, татко, защо не улучиха мен!

Херцог Д'Айен надникна в стаята.

— Ваше Величество, най-после се появи отец Демаре.

Кралят кимна. Щеше да се изповяда още веднъж.

* * *

Много скоро и Жан научи за атентата. В първия момент се уплаши да не изгуби съзнание. Пред нея сякаш се отвори черна пропаст. Обезумяла от ужас, мадам Дю Осе бе дотичала в салона ѝ и през сълзи ѝ разказа новината.

— О, мадам, някакъв непознат го е пронизал с нож! Отнесли го в спалнята му. Било възможно ножът да е отровен.

Луи прободен с нож? Атентат? Жан стоеше вцепенена и се опитваше да проумее какво се е случило. После инстинктът ѝ пое ръководството и изключи всички други мисли.

— Каретата ми! Веднага!

Грабна наметката си, отстрани камериерката от вратата и тичешком слезе в двора. Мина цяла вечност, докато каретата преодолее разстоянието от „Трианон“ до „Версай“.

„Веднага трябва да го видя!“ — повтаряше си тя и тази мисъл я владееше, докато тичаше по коридорите към кралските покои. Опитваше се да се пребори с паниката, която заплашваше да я надвие. Моля те, Господи, не позволявай Луи да умре, шепнеше си тя. Представата, че би могла да го загуби, разкъсваше сърцето ѝ и тя

тичаше все по-бързо. По бузите ѝ се стичаха сълзи, но тя не ги усещаше. Задъхваше се, ала продължаваше да тича. Пътят до покоите на краля ѝ се стори безкраен.

Най-сетне влезе в преддверието. Пред вратата към спалнята се бяха събрали десетки придворни и си шепнеха загрижено. Виждайки Жан, бързо се разстъпиха да ѝ сторят път, ала двама гвардейци ѝ препречиха пътя.

— Не може да влезете, мадам.

— Какво означава това? Веднага ме пуснете! — извика гневно тя.

— Съжалявам, мадам, но ни наредиха да не ви пускаме вътре.

— Какво?

Жан чу гласове в кралската спалня и понечи да мине между двамата стражи, но единият я задържа.

— Пуснете ме, трябва да отида при него! — изплака отчаяно тя.
— Пуснете ме, умолявам ви!

Вратата се отвори. Появиха се дофинът и отец Демаре. Жан стреснато се отдръпна назад. Луи Станислас се намръщи. Изповедникът на краля я удостои с хладен поглед.

— Няма какво да търсите повече тук, мадам. Ще сторите добре, ако напуснете „Версай“.

— Но аз... — Жан се обърна към дофина: — Ваше Височество, моля ви... баща ви...

Младият мъж високомерно вирна брадичка.

— Кралят се разкая за греховете си и не желае да ви вижда повече.

Ужасена, Жан изохка.

Без да я погледне, дофинът се обърна към гвардейците:

— Придружете мадам до покоите ѝ!

Преддверието изведнъж утихна. Всички погледи се устремиха към Жан. Граф Д'Аржансон не можа да се удържи и се ухили злобно.

Вече нищо нямаше значение за нея. Без да се противи, тя тръгна към изхода между двамата стражи. По бузите ѝ неспирно се стичаха сълзи.

Машо д'Арнувил се изкуши да последва маркизата. Изпитваше дълбоко съжаление към нея. Очевидното задоволство по лицата на

присъстващите му причини гадене. Същите тези хора до вчера чакаха на опашка пред покоите ѝ.

Тъкмо когато се обърна към изхода, някой го хвана за рамото. Граф Д'Аржансон се наведе към ухото му и зашепна настойчиво:

— Чуйте един добър съвет, мосю Д'Арнувил. Не залагайте на бита карта. Звездата на маркизата залезе безвъзвратно.

Машо д'Арнувил се поколеба.

— Дофинът ще се радва да узнае, че може да разчита на вашата лоялност — допълни графът.

Машо д'Арнувил кимна. Презираше се, но остана.

* * *

„Кралят не желае да ви вижда повече.“ Думите отново и отново отекваха болезнено в главата ѝ. Скрила глава във възглавниците, Жан се опитваше да ги заглуши, ала безуспешно. Най-страшното беше, че никой не знаеше в какво състояние е Луи. Тя все още не бе разбрала опасна ли е раната, отровено ли е било оръжието. Помоли се пламенно и обеща да прави всичко, което Бог поиска от нея, само Луи да остане жив. Мисълта да го загуби я подлудяваше. Болката ѝ беше неописуема. Тя го обичаше, нуждаеше се от него. Не си представяше как ще живее без него. Моля те, Всемогъщи, умолявам те, запази живота му...

Мадам Дю Осе съобщи, че са дошли херцогиня Дьо Бранка и херцогиня Дьо Мирпоа. Жан ги прие. Макар и стреснати от ужасната новина, те се опитаха да я успокоят, но не постигнаха много.

— Не ме пуснаха при него! Никой не пожела да ми каже как е!

О, божичко, само да оживее! — плачеше Жан и мачкаше мократа кърпичка между пръстите си.

Минаха часове. Най-сетне се появи доктор Кесне. Идваше от спалнята на краля. Жан скочи от стола и се втурна към него.

— Моля ви, докторе, кажете ми как е той!

— Не се тревожете, маркизо. Негово Величество е много слаб, но ще оцелее. Вече сме сигурни, че ножът не е бил отровен.

Жан изхълца от облекчение. Едва си поемаше дъх. Кесне очевидно се разтревожи от състоянието ѝ.

— Наистина нямате основания за тревога, маркизо. Атенаторът не е успял да рани сериозно Негово Величество, уверявам ви.

Жан кимна и отново заплака. Господ бе чул молитвите ѝ. Как да му се отблагодари?

По-късно, когато всички си отидоха, тя застана до прозореца и се загледа с невиждащи очи в мрака. Съдбата ѝ беше неизвестна. Луи се бе изповядал, бе приел последното миросване, бе помолил семейството си за прошка. Дали щеше да се върне отново при нея?

* * *

В кралската спалня не можеше да се диша. Навън цареше страшен студ и слугите не смееха да отворят прозорците. Докторите бяха заявили, че монархът е много слаб и ако настине, няма да могат да го спасят. Хората влизаха на пръсти и разговаряха само шепнешком. Всички бяха загрижени за краля, но не толкова заради раната, която по мнението на лекарите заздравяваше бързо и нямаше да създава проблеми. Тревожеха се много повече за душевното състояние на Луи. Той лежеше напълно безучастен и изражението му подсказваше, че се е пренесъл в някакъв свой свят.

— Би трябвало да погледнете на тази страшна случка откъм добрата ѝ страна, Ваше Величество — опита се да го ободри кардинал Дьо Ларошфуко. — Най-сетне се върнахте при Бога.

Луи не го слушаше. Едва сега бе осъзнал пълния ужас на случилото се. Човек от неговия народ се беше опитал да го убие!

Защо? Единствено тази мисъл се въртеше в главата му. Спомни си големия съд, известен като *Lit de justice*, състоял се през декември в Париж. Строгата му ръка бе смирила постоянно караците се парламентаристи. Някои магистрати бяха уволнени, другите без възражения приеха папската енциклика срещу изповедния билет и я обявиха за закон. По-късно, докато кралското шествие потегли по обратния път към „Версай“, събралият се народ мълчеше. Кралят ясно видя недоволството и враждебността на хората. Осени го лошо предчувствие. „Май дълбоко в себе си съм знаел какво ме очаква“, помисли си той и потрепери.

Мъжът, опитал се да го убие, се казваше Робер-Франсоа Дамиен. Продължаваха да го разпитват, но според херцог Д'Айен атентаторът говорел небивалици.

Сам ли е планирал покушението, или някой му е помагал? Може би Парламентът, чиито права кралят оряза? Или англичаните? За момент Луи заподозря даже монсиньор Дьо Бомон, архиепископа на Париж, когото бе пратил в изгнание, фанатично набожният духовник имаше много привърженици сред населението на Париж. „Не, невъзможно — каза си решително кралят. — Архиепископът е духовно лице и не би се натоварил с такава вина.“

В този момент в спалнята влезе херцог Д'Айен и кралят веднага го повика при себе си.

— Как мислите, мосю, защо онзи човек се е опитал да убие своя крал?

Луи говореше съвсем тихо и херцогът се наведе към главата му, за да чува по-добре.

— Според мен, Ваше Величество, той е фанатик. Луд. Духът му е непоправимо увреден.

— Искате да кажете, че той ме мрази, както в момента ме мрази и народът ми?

Херцог Д'Айен решително поклати глава.

— О, не, Ваше Величество, народът ви обича!

Кралят кимна уморено и херцогът се оттегли. След кратко мълчание, през което се взираше в златните украси на отсрещната стена, Луи повика министъра на Париж граф Д'Аржансон.

— Сир? — Д'Аржансон се поклонил дълбоко.

— Как мислите, мосю Д'Аржансон, каква е причината за това мерзко дело?

Графът го погледна нерешително. Луи му кимна.

— Настоявам да чуя истината.

— Вижте, сир... хората ви обичат и почитат... но, простете ми, те мразят маркиза Дьо Помпадур... Тя е забила клин между краля и неговия народ...

— Според вас народът желае да я прогоня от Двора, така ли? — попита уморено Луи.

— Боя се, че да, Ваше Величество.

Отец Демаре, който бдеше от другата страна на леглото, се наведе към краля с подканваща усмивка.

— Разберете, сир, и народът ви като Църквата желае да се завърнете в лоното на семейството си.

Луи кимна безмълвно. *Вие сте миропомазаният крал, който по време на коронацията се закле да уважава и пази Светата ни църква. Затова вашата вина е по-тежка от вината на обикновения смъртен.* Страшните думи отекнаха в ушите му. Някога в Мец, когато внезапно се разболя сериозно, чу тези думи от епископа. Уплашен за живота си, кралят заповяда на тогавашната си метреса, херцогиня Дьо Шатору, да напусне града, а епископът го подложи на унижителна процедура — принуди го да се разкае за греховете си публично, пред всички присъстващи.

Слава богу, след атентата получи опрощение на греховете и взе свето причастие. От раменете му се смъкна огромен товар. Ала духовниците в Двора продължаваха да настояват да изгони маркизата.

Луи затвори очи и се помоли на Бога. Предстоеше му да вземе важно решение.

* * *

Минаваха часове, минаваха дни... Жан нито ядеше, нито пиеше. Нощем лежеше будна в леглото си и се взираше в мрака. Надеждата ѝ да види отново Луи или поне да получи вест от него се топеше с всеки изминал ден.

Доктор Кесне идваше всеки ден и я осведомяваше за оздравяването на краля. „Раната на Негово Величество заздравява добре“, разказваше той, но кралят не искал да става от леглото. Бил обзет от меланхолия. Жан стискаше до болка медальона, подарен ѝ от Луи, и милваше портретчето в него. Само ако можеше да отиде при краля, щеше да му помогне да се отърве от мрачните мисли и от чувството за вина...

Опита се да изпрати Абел в покоите на краля, но придворните го бяха прогонили с обидни думи още от преддверието. Властта ѝ бе изчезнала в миг. Вече нямаше полза от ранга и връзките си, дори от

мястото си на придворна дама. Всички с радост очакваха прогонването ѝ.

Докато тя очакваше с тревога вест от краля, салоните ѝ се пълнеха с придворни, дошли уж да ѝ изкажат почитанията си, а в действителност да се порадват на нещастieto и страха ѝ. Не ѝ беше трудно да прозре какво мислят за нея. Всеки искаше да разказва, че е присъствал на последните часове във „Версай“ на гордата, влиятелна маркиза. Жан остана напълно равнодушна към поведението на придворните. Нека си изливат злобата върху нея, нека се надяват на падението ѝ. Един ден се появи Машо д'Арнувил. В сърцето ѝ пламна нова надежда. Отдавна чакаше министърът да дойде при нея и да ѝ разкаже за Луи. Знаеше, че той един от първите е влязъл в спалнята на краля след раняването. Дано, дано да ѝ носи вест от Луи! Развълнувана, Жан буквално изтича в салона.

— Добър ден, мосю Машо д'Арнувил, много се радвам да ви видя! Моля ви, разкажете ми как е кралят!

— Според обстоятелствата — отвърна кратко министърът, който идваше от среща с дофина и мосю Д'Аржансон.

Жан го погледна смаяно. Очевидно не му беше приятно да е тук. Сякаш прочел мислите ѝ, той вдигна глава и я погледна предизвикателно.

— Както вероятно знаете, маркизо, кралят изповяда греховете си и помоли семейството си за прошка. Тук съм със задачата да ви съобщя, че трябва да напуснете „Версай“.

Жан се вцепени.

— Това... той ли го каза?

Министърът кимна, направи кратък поклон и побърза да напусне салона.

* * *

Херцогиня Дьо Бранка, херцогиня Дьо Мирпоа и абат Дьо Берни се явиха в покоите на маркизата веднага щом научиха чудовищната вест. Ясно си личеше колко са развълнувани.

— Той иска да напусна „Версай“ — съобщи Жан.

Седеше в кресло пред огъня и се взираше в празното пространство.

Дребната херцогиня Дьо Мирпоа погледна невярващо към камериерките и прислужничките, които вече прибираха дрехи и разни дреболии в големи сандъци. Някои от момичетата плачеха.

— Веднага спрете да събирате багажа! — заповяда енергично тя. — А вие, маркизо, няма да заминете. Във всеки случай не и преди кралят лично да ви е съобщил желанието си!

Херцогиня Дьо Бранка кимна решително.

— Поискайте лично нареждане от краля! По възможност писмено. Без писмо от Негово Величество никой не може да ви принуди да напуснете „Версай“.

Жан стана от креслото.

— Наистина ли?

Абат Дьо Берни й кимна окуражително.

— Дамите са прави, мадам.

— Е, добре — отвърна тихо тя.

Без да бърза, Жан седна зад писалището и написа няколко реда до Машо д'Арнувил. Съобщи му, че ще напусне „Версай“ само след като получи писмо от Негово Величество. Гийом веднага отнесе писмото на министъра. Макар да беше сигурна, че съдбата й е подпечатана, тя се почувства малко по-спокойна.

* * *

Часовете се точеха безкрайни. Жан едва издържаше на напрежението. Ами ако кралят й изпрати заповед за заточение, завършваща с думите „Не желая отговор.“?

Шум зад гърба й я стресна до смърт. В стаята бе влязла мадам Дю Осе, главната камериерка.

— Още ли няма вест от Негово Величество?

Мадам Дю Осе поклати глава.

Жан се закашля мъчително и камериерката я изгледа загрижено. Донесе й чаша вода и посочи таблата с ядене, останало недокоснато.

— Моля ви, мадам, хапнете малко.

— Не мога — отговори равнодушно Жан и отново се загледа през прозореца.

След малко влезе Гийом.

— Мадам, мосю Бериер е дошъл да ви изкаже почитанията си.

Жан кимна. Знаеше, че сутринта главният полицейски лейтенант на Париж е бил при краля във връзка с атентата.

— Оценявам високо желанието ви да ме посетите в този труден момент, мосю.

Бериер се поклони със сериозно лице.

— Или ви е заповядано да ми донесете заповедта за заточение?

Полицейският лейтенант поклати глава.

— Не, разбира се, мадам. Позволете да кажа колко умен ход направихте, като поискахте лично писмо от Негово Величество. Кралят е в такова настроение, че никой не би посмял да го помоли за подобно писмо.

Жан кимна благодарно.

— А как е Негово Величество?

— Много е потиснат — отвърна мрачно Бериер.

— Не се учудвам — пошепна съчувствено Жан.

Живо си представяше как най-близките му хора се опитват да се възползват от Страшното събитие, за да наложат интересите си и да повлияят върху краля. Защо, защо не можеше да го види поне за малко!

* * *

На единайсетия ден от атентата Луи стана и заяви, че повече няма да пази леглото, ала мрачното му настроение си остана. Не напускаше покоите си. Изпълняваше задълженията си с непроницаемо изражение, изглеждаше примирен и говореше само когато се налагаше да дава важни заповеди на правителството.

Беше почти обед, а той продължаваше да се разхожда по халат, опрян на бастун, под смутените погледи на придворните. Състоянието му будеше всеобща тревога.

— Искате ли да организирам празненство в чест на оздравяването на Ваше Величество? — предложи принцеса Дьо Роан.

Луи ѝ отговори с унищожителен поглед и тя се сви смутено.

В салона се възцари мъртворешка тишина.

След малко дофинът излезе напред и се поклони пред баща си.

— Желаете ли да обядвате с мен и съпругата ми, Ваше Величество?

Кралят поклати глава.

— Много ще се радваме, ако успеем да разсеем малко мрачното ви настроение — настоя Луи Станислас.

— Не желая да обядвам. Моля, вървете си. Ще остана тук.

Кралят даде знак на придворните да се разотидат и те нямаха избор, освен да се подчинят. Дофинът се поклони пръв и излезе с недоволно изражение. Херцогиня Дьо Бранка остана последна.

— Мадам Дьо Бранка?

Херцогинята се обърна с мека усмивка.

— Да, Ваше Величество? — откликна с очакване тя.

Толкова ѝ се искаше кралят да попита за маркизата... Ала Луи мълчеше.

— Сир?

Мина цяла вечност, докато чу молбата му.

— Ще ми направите ли една услуга?

— Разбира се, Ваше Величество.

— Заемете ми наметката си.

Херцогинята го погледна стъписано, но веднага свали наметката си и му я подаде.

— Всичко, каквото пожелаете, Ваше Величество — поклони се дълбоко тя.

Кралят се опита да се усмихне и почти му се удаде.

* * *

Загубила представа за времето, Жан седеше до прозореца и гледаше към безутешния зимен парк навън, но не забелязваше нито голите дървета, нито мраморните и бронзовите скулптури в празните езера. Виждаше само Луи. През последните дни болката и страхът ѝ от неизбежната загуба растяха, а тя бягаше в спомените. Единствено те ѝ носеха някаква, макар и малка утеха. Докато се взираше навън, не

виждаше замръзналите алеи и ледените блокове в Големия канал, а си представяше вековни дървета с току-що напъпили листа. Беше пролет, слънцето топлеше лицето ѝ, каретата препускаше през гората. Затворила очи, тя се наслаждаваше на ароматите на пролетта. А после от храстите изскочи глиган и се удари в каретата. Конете се подплашиха и скочиха в езерото. Тя изпищя, каретата се обърна, тя излетя навън. Водата беше леденостудена и намокри роклята ѝ. Спомняше си всяка подробност — как изтръгна пистолета от ръката на граф Дьо Морпа и застреля бременната дива свиня... как за първи път чу гласа на краля. По устните ѝ плъзна нежна усмивка. Той стоеше на коня си като ангел, слязъл от небето. Или като древен римски бог, сияйно красив в божественото си величие.

Споменът за първата им среща беше толкова жив, сякаш бе станало вчера. Как само огледа мократа ѝ рокля... още тогава тя се почувства магично привлечена от него. Жан помилва медальона на гривната, която не сваляше от ръката си.

— Мадам?

Мина време, докато Жан проумее, че гласът не е изскочил от мечтанията ѝ, а идва от настоящето. Обърна се към него като в транс.

Луи.

Кралят стоеше на прага по халат, наметнат е пелерината на херцогинята, и я наблюдаваше — колебливо, почти плахо. В очите му светеше копнеж.

Гърлото ѝ пресъхна. В следващия миг изпита такова облекчение и такава радост, че ѝ се зави свят. Това беше най-щастливият миг в живота ѝ.

— Сир... — гласът ѝ пресекна.

Погледите им се срещнаха — и двамата не намираха думи. Само след секунди Луи се втурна към нея и я грабна в прегръдките си.

По бузите ѝ потекоха сълзи. Тя се вкопчи в него като удавница.

— О, Жан — зашепна дрезгаво кралят, притисна я до гърдите си и я целуна жадно. — Дано Бог ми прости, защото не мога да живея без вас.

Жан помилва лицето му и нежно избърса сълзите от очите му. Двамата се целунаха отново, както от години не се бяха целували...

В преддверието на кралската спалня се тълпяха придворни. Очакваха началото на церемонията по ставането на краля. Атмосферата беше напрегната. От снощи в двореца се носеха слухове, един от друг по-страшни. Херцог Дьо Ришельо се обърна към херцог Д'Айен, който стоеше до него:

— Представете си само: вчера отишъл при нея в два следобед, след два часа се върнал, за да даде указания на Държавния съвет, после пак отишъл при нея и останал там през нощта.

Застаналият наблизко Машо д'Арнувил очевидно чу думите на херцога, защото се обърна със смъртнобледо лице.

— Какво казахте? Наистина ли е бил при нея?

Ришельо кимна и го изгледа невинно. Отлично знаеше, че именно Машо д'Арнувил е поискал от маркизата да напусне Двора, като ѝ е заявил, че това е желанието на краля.

— О, нима не знаете какво става?

Министърът поклати глава с ням ужас. Гвардейците вече бяха отворили вратата за първото влизане, но Машо д'Арнувил се завъртя рязко и забърза към изхода.

Ришельо и Д'Айен го проследиха с развеселени погледи.

— Няма да изкара още дълго — отбеляза капитанът на гвардията.

— Бих се учудил, ако издържи до пролетта — подсмихна се Ришельо и се запъти към кралската спалня заедно с другите избрани придворни, за да изпълни добре познатата церемония. Пристъпи към леглото на краля, дръпна завесите и се поклони дълбоко.

— Добро утро, Ваше Величество!

Кралят, в отлично настроение, дори не си направи труда да се престори, че е спал.

— Добро утро, мосю.

Ришельо се поклони отново и отстъпи назад. Луи се протегна с наслада.

— Добро утро, господа.

Нямаше как да не забележи едва прикриваното любопитство в очите на придворните, въпросителните им погледи, бдителността, с която следяха жестовете му и се опитваха да ги изтълкуват. Да правят, каквото щат. Никога няма да го разберат. Кралят се обърна към кардинал Дьо Ларошфуко:

— Прекрасно утро! Как мислите, кардинале?

Макар да му личеше, че не споделя мнението на краля, кардиналът се поклони.

— Ами... да, Ваше Величество — промърмори той.

Луи obu пантофите и се изправи енергично. Денят можеше да започне.

* * *

Гийом събщи за мосю Машо д'Арнувил. Жан се запита дали изобщо да го приеме. Ала любопитството победи. Трябва да разбере какво има да й каже. Хвърли поглед в огледалото и се засмя. Почти не беше спала, но сенките под очите й бяха изчезнали като с магическа пръчка.

Министърът влетя задъхан в салона й и се сниши в дълбок поклон.

— Добро утро, маркизо!

Жан остави перото. Дни наред не бе отговаряла на писмата си и искаше да навакса.

— Добро утро, мосю Машо д'Арнувил! Признавам, че съм много учудена да ви видя в салона си.

Министърът се поклони отново.

— О, маркизо, силно се надявам да не сте разбрали неправилно онзиденшното ми посещение при вас!

Жан го измери с хладен поглед.

— Мосю Машо д'Арнувил, в продължение на години имах високо мнение за вас, затова ще ви дам добър съвет: положението се промени, но вие се постарайте да останете лоялен към новите си съюзници. Забравихте лоялността си към мен и ето какво се получи. Желая ви добър ден, мосю.

Жан кимна, без да обърне внимание на ужасеното лице на посетителя, и отново се зае с кореспонденцията си.

* * *

На 1 февруари 1757 г. Машо д'Арнувил и граф Д'Аржансон бяха освободени от заеманите длъжности и напуснаха Двора.

След по-малко от два месеца започна съдебното дело срещу атентатора Робер-Франсоа Дамиен.

Мосю Бериер лично съобщи на Жан каква присъда е произнесла Голямата камара на Парижкия парламент, поела случая. Дамиен очевидно е действал сам, без съучастници, гласеше заключението. Шестдесетте съдии го намериха виновен за обида на Величеството и опит за убийство на краля и го осъдиха на смърт.

Жан прие присъдата с безкрайно облекчение, но и с много болка. Стана й страшно, когато чу как на площад „Дьо Грев“ се събрала огромна тълпа, за да проследи мъчителната смърт на атентатора.

Луи никога не произнесе името на човека, направил опит да го убие.

След седем години

Увита в дебело, подплатено е кожи палто, Жан се взираше замислено през прозореца на каретата.

Тъкмо бе прекарала тежко белодробно възпаление, приковало я за четири седмици към леглото в „Шоази“. Сега се връщаше във „Версай“.

Най-сетне войната бе приключила. След цели седем години. Луи претърпя ужасно поражение, Франция загуби по-голямата част от колониите си в Северна Америка, Канада и Индия, Англия окончателно се превърна във водеща колониална сила. „На френската армия ѝ липсват добри пълководци — мислеше си тъжно Жан, — хора като маршал Дьо Сакс.“

Притисна чело към хладното стъкло. Никога нямаше да преодолее болката от загубата на Франция и победата на Англия. Народът обвиняваше нея — както винаги и за всичко. Тя била пожертвала френските войници за интересите на австрийската императрица. Жан бе престанала да се бори с клеветническите обвинения. Лъжите се разпространяваха твърде отдавна. Никой нямаше да узнае истината. Никой не разбираше каква е тя в действителност.

Спомни си как след уволнението на Машо д'Арнувил и граф Д'Аржансон започнаха да говорят, че кралят се е заслепил от омразата ѝ и само затова е прогонил двамата си верни министри. Само Бог знаеше, че Луи си имаше достатъчно други причини да се откаже от тях...

Жан въздъхна тежко. Оттогава бе изминала цяла вечност. Кой би си помислил, че граф Дьо Сенвил, който вече имаше право да се нарича херцог Дьо Шоазьол, ще стане най-важният кралски министър? Абат Дьо Берни също стана член на Държавния съвет, но само за кратко, защото не показва талант за голямата политика, и след около година кралят го освободи от заеманата длъжност. Берни се утеша

бързо — почти по същото време го направиха кардинал и го повикаха в Рим.

Най-сетне завиха по алеята към „Версай“. През последните седмици Жан се чувстваше толкова зле, че не ѝ се вярваше някой ден отново да се върне в двореца. Ала състоянието ѝ се подобри и тя благодари на небето и на докторите. Все още не се бе възстановила напълно. Здравето ѝ отдавна не беше добро.

През изминалите години властта и влиянието ѝ в Двора непрекъснато растяха, но времето неумолимо вземаше своето. Все по-често се чувстваше уморена и ѝ се искаше да си почине.

Едва навършила 42 години, тя се чувстваше много по-стара с оглед на всичко видяно и преживяно. Повече от двайсет години живееше в Двора и непрекъснато трябваше да се бори и да се доказва.

Затвори очи и отново чу музиката, която през последните седмици не напускаше мислите ѝ. Преди няколко седмици в Двора пристигна необикновено момче и даде концерт пред краля и придворните. Малкият мосю Моцарт. Какъв талант! Цяла Европа говореше за него. Едва бе навършил осем години, а свиреше като виртуоз. „Какво не бих дала да го чуя още веднъж“, помисли си меланхолично Жан.

Умората я надви и тя заспа дълбоко.

* * *

След завръщането ѝ във „Версай“ нещата сякаш тръгнаха на добре. Много скоро се почувства напълно възстановена. Пролетта дойде късно, но алеите в парка вече се изпълваха с пролетни цветя, птиците пееха весело в клоните на напъпващите дървета. Жан се радваше на кратките разходки в парка и приемаше пробуждащия се живот на природата с непозната досега жажда. Луи често я придружаваше.

През последните години двамата живеяха като стара семейна двойка. Кралят не се отказваше от млади любовници, завързваше краткотрайни връзки, но тя си остана жената, към която изпитваше истинска любов, най-близката му довереница, съветница и нежна приятелка; тя познаваше сърцето и душата му.

Уловени за ръка, двамата крачеха бавно по дългата тераса. Луи също имаше трудна съдба. Като крал бе подложен на тежки изпитания — неуспешни войни, постоянно тлеещ конфликт с Парламента, ужасно задлъжняла държава. Все поражения, които той приемаше лично. Винаги искаше само най-доброто, а нерядко постигаше точно обратното, защото хората не разбираха намеренията му. Единствената му грешка беше, че не притежаваше строгостта и неумолимостта на праядо си Луи XIV и не вземаше навреме мерки срещу враговете си. „А моята най-голяма грешка е, че помогнах на твърде много амбициозни мъже да се доберат до важни постове и служби, наивно вярвайки, че ще служат добре на Франция и краля“, помисли си горчиво Жан.

Спря за малко и се загледа във фонтана с драконите и големия басейн с фигурата на Нептун. Издигаха се точно пред тях в края на алеята, започваща от стълбите на терасата. Същата впечатляваща гледка се разкриваше от прозорците на покоите ѝ през първите ѝ години във „Версай“. Изведнъж си спомни предсказанието на циганката, което бе чула като малко момиче. Понякога не ѝ се вярваше, че е стигнала дотук, фонтаните избликваха отново и отново, струите вода се устремяваха към небето приказни и недействителни — също като живота ѝ.

Двамата продължиха разходката си в мълчание. Само от време на време се поглеждаха и се усмихваха. След няколко минути Луи спря и я помилва по бузата.

— Да се връщаме — предложи меко той. — Не бива да се изморявате.

Това беше последната им разходка.

* * *

Жан страдаше от мъчителен задух и висока температура. Не оставаше дълго в леглото, защото не ѝ достигаше въздух. Слагаха я в кресло до прозореца и я обграждаха с възглавници, за да крепят гърба ѝ, но дори в тази поза ѝ беше много трудно да говори. Не си правеше илюзии. Животът ѝ отиваше към края си. Усещаше го и го виждаше в очите на Луи, който идваше при нея всеки ден.

Един ден кралят улови ръката ѝ и я помоли да приеме последно причастие.

— Ще го направя — обеща тихо Жан.

Знаеше, че не бива да отлага повече. Най-страшното беше, че щом приеме последното миросване, двамата с Луи вече нямаха право да се виждат. Моментът на сбогуването бе настъпил.

Изповяда се и абат Катлин ѝ даде последното причастие. Дишането ставаше непоносимо трудно. Само след два дни, вечерта на 15 април 1764 г., Господ я освободи от мъченията. Жан Антоанет маркиза Дьо Помпадур почина от белодробно възпаление на 42-годишна възраст.

Напук на всички придворни правила кралят ѝ позволи да остане във „Версай“ до смъртния си час — само членовете на кралското семейство имаха право да умират в двореца. Това беше последният голям знак на любовта и привързаността му.

Траурната процесия потегли към Париж в бурен и дъждовен ден. Застанал на най-високия балкон на двореца, Луи я проследи с поглед, докато изчезна в гората.

— Мадам си е избрала лош ден за последното пътуване — пошепна той и се разплака.

ПОСЛЕСЛОВ

Подобно на повечето хора, и аз си представях метресата на краля като жадна за власт и лукс, ала един ден ми попаднаха писмата ѝ. Зачетох се и останах възхитена от бликащото очарование и невероятния ѝ дух. Стана ми ясно, че би било добре да науча повече за живота ѝ.

За маркиза Дьо Помпадур е писано много. Биографичните ѝ данни са запазени, разполагаме и с многобройни извори за живота ѝ: мемоари, дневници, писма. През годините излизат много романи и биографии на кралската метреса. Тъкмо в това обстоятелство се крие основната трудност: славата на тази жена и жадният за сензации интерес към нейната личност — не само приживе, а и през годините и десетилетията след това — са създали твърде трудна за разгадаване смес от истински и фалшиви разкази, мемоари и писма, които съвременните автори приемат безкритично, без да са проверили какви истини и лъжи съдържат.

Учудващо е също, че авторите описват живота и интерпретират характера на маркизата, опирайки се главно на свидетелствата на съвременниците ѝ, а те са били най-големите ѝ врагове. Многократно са цитирани, например, дневниците на маркиз Д'Аржансон, прогонен от двора още през 1747 година. През следващите години той се е опирал само на слухове и предположения, да не говорим, че е мразел маркизата и не е имал никакъв интерес да я представи в добра светлина.

Позицията на *Maitresse en titre* във Версайския двор винаги е била трудна и изложена на многобройни атаки. Жан-Антоанет, родена Поасон, се е намирала във възможно най-трудната изходна позиция. Тя е първата жена от буржоазен произход, сдобила се с такава власт и влияние в Двора — не само във Франция, но и в Европа, затова цялата аристокрация я мрази. Мрази я и народът, тъкмо защото се е издигнала до самия Олимп и стои редом с краля.

През целия си живот в Двора маркиза Дьо Помпадур е принудена да се бори с клеветите и обвиненията по неин адрес. Запазени са безброй подигравателни стихчета и памфлети, които заклеймяват неблагородния ѝ произход и уж свързания с него лош характер.

Освен това епохата на Луи XV е трудна политическа фаза за Франция. След кратък период на благосъстояние и мир през първите години от управлението на Луи външно- и вътрешнополитически конфликти сполетяват страната: постоянни спорове с Парламента и клира, Войната за австрийското наследство и Седемгодишната война, която завършва с поражение и страната губи почти всичките си колонии. В резултат от тези събития народът постоянно се бунтува и протестира. Върхът на народното недоволство идва с Великата френска революция.

И днес името Помпадур се асоциира много тясно с тази епоха. В унищожителните оценки на съвременниците четем, че маркизата е била жадна за пари и власт, че именно тя е отговорна за поражението в Седемгодишната война и упадъка на Франция, защото е инициирала съюза с Австрия.

На този фон не е трудно да се разбере защо памфлетистите и мемоаристите продължават да я заклеймяват и след смъртта ѝ. В годините преди и след революцията излизат голям брой биографии, фалшифицирани мемоари и писма, които затвърждават отрицателния образ на маркиза Дьо Помпадур.

Биографията на братята Жюл и Едмон дьо Гонкур, публикувана през 1881 г., окончателно превръща маркизата във властолюбива жена, тласкана от егоистична амбиция, злоупотребила с позицията и влиянието си. Единственото признание на биографите е, че дамата е обичала изящните изкуства и ги е подкрепяла през целия си живот в Двора.

След двайсет години (през 1902) Пиер дьо Нолак за първи път публикува биография със съвсем друг, почти изцяло положителен заряд. Появяват се и други добри книги за маркизата, но образът, създаден от братя Гонкур, до такава степен се е наложил в общественото съзнание, че се запазва до наши дни. Да не забравяме, че през 1998 г. книгата е отново публикувана в Германия и оттогава много писатели са възприели гледната ѝ точка.

Отрицателният образ на мадам Дьо Помпадур винаги се свързва с описанието на слаб, скучаещ крал, който в търсене на все нови и нови развлечения занемарява държавните дела и позволява на метресата да разгърне фаталното си влияние върху съдбините на страната. Този образ на краля е изцяло фалшив и е отдавна оборен. Би трябвало заедно с него да се промени и представата за маркизата. Според френския историк Мишел Антоан Луи XV „заедно с Анри IV е най-интелигентният сред Бурбоните“. Умен, всестранно образован, често връхлитан от пристъпи на меланхолия, той е пословичен със своята работоспособност и напълно е осъзнавал отговорността си като крал. За разлика от працядо си Луи XIV той е затворен и интровертен, обича да се оттегля в личната си сфера, но винаги знае как да наложи авторитета си. Абсолютистката система не позволява на никого, дори на маркиза Дьо Помпадур, да има реална власт редом с монарха. Същинското влияние на Жан е, че поради близостта ѝ до краля тя има възможност да издейства привилегии и служби за определени лица.

Второто невярно твърдение на биографите е обвинението в пражосничество. Те описват маркизата като жадна за пари и забавления, една от основните виновници за фалита на Франция. Днес обаче се знае, че маркиза Дьо Помпадур е получавала твърде малко пари от краля. В записките за приходите и разходите на държавната каса са открити точните суми, с които е разполагала маркизата. Освен специалните подаръци, тя е получавала редовно издръжка за покриване на ежедневните си разходи. От 1745 до 1749 г. сумата се увеличава постоянно, а към края на Войната за австрийското наследство започва да намалява. Приема се, че причината е тежкото положение на държавната хазна, защото горе-долу по същото време, към 1750 г., маркизата закрива и своя театър във „Версай“. Това означава, че тя не е разполагала с неограничени средства, не е харчела пари на воля, не ги е раздавала на приближените си. Напротив, тя е покривала разходите си от собствените си доходи и имоти, случвало се е даже да продава скъпоценностите си, когато е имала нужда от пари в брой. Рангът и позицията ѝ в Двора са я принуждавали да се представя по подобаващ начин. В тогавашната обществена йерархия високопоставените са имали задължението да демонстрират позицията си с високи разходи и разкош. Затова и маркизата, подобно на повечето придворни, е оставила след себе си дългове.

Но да се върнем към романа — в голямата си част „Мадам Дьо Помпадур“ е фикция и това е естествено. Въпреки това много от описаните събития са се случили в действителност точно по този начин. Повечето лица — графиня Д’Естрад, граф Д’Аржансон, граф Дьо Морпа, херцог Дьо Ришелъо и много други — са исторически личности. Измислени са принцеса Дьо Роан, въпреки че е съществувала придворна дама с такова име, и графиня Дьо Шеврьоз. Камериерките Софи и Валери също са измислени, факт е обаче, че през 1746 г. маркиза Дьо Помпадур е пострадала от недискретността на камериерка.

Фигурата на циганката възникна с помощта на гадателката мадам Льобон, която според разкази на съвременници предсказала на малкото момиче, че един ден ще стане метреса на краля. За благодарност маркизата я споменава в завещанието си.

Много от описаните събития са достоверни. Младата мадам Д’Етиол се е срещнала за първи път с краля в горите на Сенар, още приживе на предшественицата си мадам Дьо Шатору. Подробностите около тази първа среща не са известни, не се знае и как точно е започнала връзката между Жан и краля. Повечето разкази на съвременниците звучат доста фантастично, знае се обаче, че мадам Д’Етиол наистина е получила покана за бал с маски във „Версай“ по случай сватбата на дофина, а след няколко дни се е срещнала с краля в кметството на Париж. Според някои източници за тази среща е посредничил Бине, камердинер на дофина. Според мен обаче е много по-вероятно маркизата да е влязла в Двора с протекцията на пастрока си Льо Норман дьо Турнем и братя Пари. Фактите намекват, че не само образованието, което са й дали, но и бракът ѝ с Шарл льо Норман са стъпки в тази посока. Общото им желание е било Жан да си извоюва най-добрата обществена позиция. По онова време братя Пари са сред най-могъщите финансисти във Франция и поддържат тесни връзки с Двора. По време на Войната за австрийското наследство те не само поемат доставките за армията, но и снабдяват държавата с необходимите финансови средства.

Факт е, че от момента на представянето ѝ в Двора маркиза Дьо Помпадур става обект на безброй подигравателни песни и стихове, в които я обиждат и нападат най-грубо. Във връзка с фамилното ѝ име те

са влезли в историята като „поасонади“. Песента на уличния изпълнител Феро е взета направо от оригинала.

Смята се, че повечето клеветнически писания идват от граф Дьо Морпа. Макар да няма ясни доказателства, се твърди, че министърът е отровил херцогиня Дьо Шатору. Факт е също, че мадам Дьо Помпадур е получила фиола, избухнала при отварянето.

Знае се, че малко преди изгонването на графа Жан наистина е изгубила бебето си, а после се е съюзила с херцог Дьо Ришельо, за да предизвика падането на Морпа.

Връзката на краля с Шарлот Розали дьо Шоазьол-Бопре и предателството на графиня Д'Естрад също са действителни събития. Доказана е и ожесточената борба на клира срещу фаворитката. Всички биографи говорят за враждебността на монсињор Бойе и Кристоф дьо Бомон — затова сметнах за възможно да предпоставя същото отношение и при кардинал Дьо Ларошфуко, който е братовчед на граф Дьо Морпа.

Опитът на маркизата да се помири с Църквата, писмото до съпруга ѝ и назначаването ѝ за придворна дама на кралицата под давлением на краля, както и опитите на клириците да се отърват от маркизата след атентата също са действителни събития.

В един съществен аспект обаче романът следва своя линия: любовната история между маркизата и краля. В повечето биографии крайт на сексуалната им връзка или е без коментар, или се обяснява с намалената страст на краля, посрещнатата от маркизата не с болка, а с облекчение, защото тя открай време не харесвала секса и била фригидна. Тези оценки са изведени от един-единствен ненадежден източник — дневника на камериерката мадам Дю Осе. Там е описан епизод, в който отчаяната маркиза признава пред херцогиня Дьо Бранка своята сексуална студенина, която се опитвала да преодолее чрез възбуждащи средства, например шоколад с ванилия и супа от целина с трюфели. Правела го само защото се страхувала да не изгуби любовта на краля.

Жена с интелигентността и образованието на маркиза Дьо Помпадур едва ли би прибегнала до подобни средства, за да промени сексуалния си живот, но не е само това. Абсолютно недостоверно е тя да е говорила за подобни проблеми пред камериерката си. Такова поведение противоречи на съсловното съзнание, а и опасността от

слухове и клюки в Двора е била твърде голяма. Писмата на маркизата показват, че тя много добре е знаела колко важно е да бъде дискретна и сдържана, особено по отношение на личните си проблеми.

Почти сигурно е, че мемоарите на мадам Дю Осе са фалшификация.

От днешна гледна точка е трудно да се прецени какви са били отношенията между маркизата и Луи, защото повечето автори на мемоари от Двора не са принадлежали към най-тесния кръг около краля и правят оценки от дистанция.

Херцог Дьо Крои, един от малкото избрани, които редовно присъствали на частните вечери в апартаментите на краля, описва Луи и Жан като силно влюбени и говори за „нежността, с която кралят се отнасяше към нея, както и за необикновено свободния начин, по който се шегуваше“. За съжаление не са запазени писма, разменяни между маркизата и краля, нито дневници, които биха дали достоверни сведения за връзката им. Затова се ограничаваме с разглеждане на външните факти — а те говорят сами за себе си.

Почти всички съвременници, дори Казанова, описват Луи като необикновено красив мъж с властно излъчване и силно въздействие върху жените. Той е цивилизован, всестранно образован, вече е имал доста метреси, следователно не е бил наивен по отношение на женската пресметливост. Твърде вероятно е да се е влюбил истински в младата мадам Д'Етиол, съпруга на данъчен откупчик. С представянето ѝ в Двора и обявяването ѝ за маркиза Луи прави истински пробив в закостенялата традиция. Това поведение е нетипично за него, защото биографите му постоянно подчертават, че много е държал етикетът да се спазва във всичките му подробности и е пазел наследството на працядо си.

Като имаме предвид колко враждебно е посрещната метресата му в Двора, наистина изглежда учудващо, че кралят — ако след пет-шест години страстта му към Жан наистина е угаснала — не се разделя с нея. Става точно обратното: влиянието ѝ непрекъснато расте и тя се радва на благосклонността му.

След подробни проучвания стигнах до извода, че има друга причина за края на интимната им връзка. Известно е, че още от детството си маркизата е с крехко здраве. Според много източници тя е преживяла поне три аборта (някои източници твърдят, че са шест).

Първият е още по време на брака ѝ, след него ражда две деца. Изглежда ми достоверно, предвид опасността, която би представлявала всяка следваща бременност, кралят да е сложил край на сексуалната им връзка. Особено като се знае, че още от детството си Луи е преживял много загуби на близки хора: докато е дете, измира цялото му семейство, а вече като крал губи две от метресите си. Една от тях, мадам Дьо Винтимий, умира след раждане и съвременници разказват за болката на Луи, който като баща на детето се чувствал отговорен за смъртта ѝ. Измъчван от угризения, той престанал да се храни, а после седмици наред бил мрачен и угрижен. Страхът да не изгуби тази толкова скъпа на сърцето му жена е повече от разбираем.

Дори след края на сексуалната им връзка Луи не помисля да издигне друга жена в ранг на официална метреса. Връзките и аферите му са краткотрайни. Нищо не би му попречило да поддържа добри отношения с маркизата и да направи друга жена своя официална любовница, но той не постъпва така. Когато започва връзка с Шарлот Розали Шоазьол-Бопре и целият Двор очаква младата дама да заеме мястото на маркизата, мадам Дьо Помпадур става херцогиня, а временната любовница получава заповед да напусне двора.

Маркизата остава най-близката довереница на краля до смъртта си. Политическото ѝ влияние расте. Духовниците в Двора не престават да я хулят, но Луи не им отстъпва и ѝ издейства място на придворна дама при съпругата си. Според мемоари на съвременници събитието е възбудило до крайност целия Двор.

Очевидно кралят и маркизата са били свързани не само със спомените за някогашната страст и са общували не само по навик. Много факти говорят, че в случая наистина става дума за историята на една необикновена, голяма любов.

ПРИЛОЖЕНИЕ

СПИСЪК НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ ЛИЧНОСТИ

Абат Дьо Берни (1715–1794) — посланик във Венеция, по-късно министър на външните работи.

Абел-Франсоа Поасон (1725–1781) — брат на Жан.

Александрин льо Норман д’Етиол (1744–1754) — дъщеря на Жан.

Бомон (?-1781) — архиепископ на Париж.

Вовенарг, Люк дьо Клапиер, маркиз дьо (1715–1747) — моралист, автор на „Максими“, реабилитира чувството и страстта.

Волтер, Франсоа-Мари Аруе (1694–1778) — философ, учен, историк, поет, романист, драматург и публицист, един от символите на епохата на Просвещението, водеща фигура на ранния либерализъм, непримирим към религиозния фанатизъм, радетел за прогрес и толерантност. Сред най-популярните му произведения са „Кандид или Оптимизъм“, „Философски писма“ и „Философски речник“.

Граф Д’Аржансон (1696–1764) — министър на войната, по-късно и министър на град Париж и полицията.

Граф Дьо Морпа (1701–1781) — министър на военния флот, министър на град Париж и на полицията, отговарящ за *Maison du Rois*.

Граф Дьо Сакс (1696–1750) — маршал, после генерал-фелдмаршал на френската армия.

Граф Дьо Сенвил (1719–1785) — придворен, по-късно посланик в Рим, министър на външните работи, херцог Дьо Шоазьол.

Граф фон Щаремберг (1724–1807) — австрийски дипломат.

Графиня Д’Естрад (?-1784) — довереница на Жан.

Графиня Дьо Шоазьол-Бопре (1732–1753) — любовница на Луи XV, племенница на графиня Д’Естрад.

Д’Аламбер, Жан Лерон (1717–1773) — френски математик, физик и философ.

Данкур, Флоран (1661–1725) — един от най-добрите последователи на Волтер, автор на драматични творби.

Дидро, Дени (1713–1784) — френски философ, просветител, художествен критик, основател и редактор на Енциклопедията.

Дюфрене, Шарл Ривиер (1648–1724) — френски драматичен писател.

Жан Жак Русо (1712–1778) — философ, писател и музиколог, автор на „Юлия или Новата Елоиза“, „Мечтания на самотния разхождащ се“. Апелира към завръщане към природата, към природната доброта на човека, към обществен договор, който да гарантира правата на всички.

Жан Пари дьо Монмартел (1690–1766) — дворецов банкиер, кръстник на Жан.

Жан-Батист Машо д'Арнувил (1701–1794) — кралски финансов контролор, по-късно министър на военния флот.

Жан-Франсоа Бойе (1675–1755) — епископ на Мирпоа, възпитател на дофина.

Жозеф Пари-Дюверни (1684–1770) — армейски доставчик.

Кардинал Дьо Ларошфуко (1701–1757) — архиепископ на Бурж, по-късно отговарящ за църковните дела на краля.

Кардинал Дьо Роан (1674–1749) — отговарящ за църковните дела на краля.

Клод-Анри Фейдо дьо Марвил (1705–1787) — главен полицейски лейтенант на Париж.

Кребийон, Проспер (1674–1762) — известен френски драматург, автор на трагедии.

Лашосе, Пиер Клод Нивел (1692–1754) — автор на драматични произведения, родоначалник на съзливата комедия.

Луи XV (1710–1774) — крал на Франция.

Луиз-Мадлен Поасон (1699–1745) — майка на Жан.

Луи-Станислас (1729–1765) — син на Луи XV, дофин.

Льо Бел (1696–1768) — пръв камердинер на краля.

Мадам Аделаид (1732–1800) — дъщеря на Луи XV.

Мадам Анриет (1727–1752) — дъщеря на Луи XV.

Мадам Виктоар (1733–1799) — дъщеря на Луи XV.

Мадам Луиз (1737–1787) — дъщеря на Луи XV.

Мадам Софи (1734–1782) — дъщеря на Луи XV.

Мария Лешчинска (1703–1768) — кралица на Франция, съпруга на Луи XV.

Мария-Жозефа дьо Сакс (1731–1767) — втората съпруга на дофина.

Мария-Тереза Рафаела Испанска (1726–1746) — първата съпруга на дофина.

Маркиз Д'Аржансон (1694–1757) — министър на външните работи, брат на граф Д'Аржансон.

Маркиз Дьо Пюизиол (1701–1770) — придворен, министър на външните работи.

Маркиза Дьо Помпадур (1721–1764) — метреса на краля.

Мармонтел, Жан Франсоа (1723–1799) — френски просветител, автор на философски романи, нравоучителни повести, трагедии, статии за Енциклопедията. Член на Френската академия.

Монтескьо, Шарл дьо Секонда, барон дьо (1689–1755) — историк, философ и държавен мислител, пръв освещава принципа за разделението на властите.

Никол дю Осе (1713–1801) — камериерка на Жан.

Отец Демаре (1700–1780) — изповедник на краля.

Отец Перюсо (?-1753) — изповедник на краля.

Принц Дьо Конти (1717–1776) — син на принцеса Дьо Конти, братовчед на краля.

Принцеса Дьо Конти (1693–1775) — леля на краля.

Рене-Никола Бериер (1703–1770) — главен полицейски лейтенант на Париж.

Филиберт Ори дьо Винори (1689–1747) — кралски финансов контрольор.

Филип Нерико, наречен Детуш (1680–1754) — драматург. Шедьовърът му „Прославлените“ е бляскава комедия на нравите.

Фонтенел, Бернар дьо (1657–1757) — френски писател и учен, популяризатор на науката.

Франсоа Буше (1703–1770) — художник.

Франсоа Поасон (1684–1754) — баща на Жан.

Хелвециус, Клод Адриен (1715–1771) — философ, автор на „За духа“, апология на абсолютната чувственост.

Херцог Д'Айен (1713–1793) — капитан на кралската гвардия.

Херцог Дьо Лавалиер (1708–1780) — придворен, директор на частния театър на маркиза Помпадур.

Херцог Дьо Ноай (1678–1766) — маршал и държавен министър, баща на херцог Д'Айен.

Херцог Дьо Ришельо (1696–1788) — първи камерхер на краля, маршал.

Херцогиня Дьо Бранка (1711–1784) — придворна дама, приятелка на маркиза Помпадур.

Херцогиня Дьо Мирпоа (1707–1798) — довереница на Жан.

Херцогиня Дьо Шатору (1717–1744) — метреса на краля.

Шарл Гийом льо Норман д'Етиол (1717–1799) — данъчен откупчик, съпруг на Жан.

Шарл Франсоа Пол льо Норман дьо Турнем (1684–1751) — генерален данъчен откупчик, пастрок на Жан, по-късно генерален директор на кралските строежи.

хронология

1710 — на 15 февруари е роден Луи XV, правнук на Краля Слънце Луи XIV.

1715 — на 1 септември умира Луи XIV и Луи XV се възкачва на трона, а Орлеанския херцог става регент.

1721 — на 30 декември се ражда Жан-Антоанет Поасон, бъдещата маркиза Дьо Помпадур.

1722 — на 25 октомври 12-годишният Луи е коронясан в Реймс.

1725 — Годерж и женитба на Луи XV и Мария Лешчинска от Полша.

1741 — женитба на Жан-Антоанет Поасон и Шарл Гийом льо Норман д'Етиол; начало на Войната за австрийското наследство.

1745 — първа среща между Луи XV и Жан-Антоанет д'Етиол; Жан получава благородническа титла и на 14 септември е представена в Двора.

1748 — мирът от Аахен слага край на Войната за австрийското наследство.

1752 — маркиза Дьо Помпадур става херцогиня.

1754 — ражда се Луи-Огюст, бъдещият Луи XVI, син на дофина и съпругата му Мария Жозефа дьо Сакс.

1756 — мадам Дьо Помпадур е назначена за придворна дама на кралицата; начало на Седемгодишната война.

1757 — на 5 януари е извършен атентат срещу краля.

1763 — мирът от Париж слага край на Седемгодишната война.

1764 — на 15 април умира маркиза Дьо Помпадур.

1765 — Умира дофинът Луи-Станислас.

1774 — на 10 май умира Луи XV, внукът му Луи XVI става крал на Франция.

1789 — начало на Френската революция.

1793 — на 21 януари е гилотиниран Луи XVI.

РАЗХОДКА ПО СЛЕДИТЕ НА МАДАМ ДЪО ПОМПАДУР

Докато правех проучванията си за романа, използвах най-различни писмени източници, но посещавах и местата, където е живяла маркизата и които имат някаква връзка с нея. Те ме вдъхновяваха и ми позволиха да усетя атмосферата на онова време.

Много места, играли важна роля в живота на маркизата, и голяма част от богатството ѝ са унищожени от революцията и трудното време след нея. По целия свят — в музеи и частни колекции — са разпръснати нейни портрети и лични вещи. Въпреки това в Париж и околностите са запазени доста места, които можем да разгледаме и днес. За онези, които планират ваканция и имат желание да се потопят в живота на маркизата, давам някои препоръки и предложения. Съсредоточила съм се върху френската столица и „Версай“.

Париж

Париж е градът, където Жан се е родила и отраснала. Няма съмнение, че свободомислещата и интелектуална атмосфера на града ѝ е оказала дълбоко влияние много преди да е разбрала каква съдба я очаква.

Ако днес се поразходите из Пале Роял и квартала около Лувъра, или излезете на площад „Воге“ в Маре, лесно ще се потопите в атмосферата на XVII и XVIII век.

1. „Л’Еглиз сен Йосташ“

Тук е кръстена Жан-Антоанет Поасон, тук се е състояла и венчавката ѝ с Шарл Гийом льо Норман д'Етиол. Църквата е от XVI век (1532–1637) и представлява стилова смесица от ренесанс и готика. Една от най-впечатляващите и най-красивите в Париж. 108 м дълга, 44 м широка и 34 м висока, тя е почти колкото „Нотр Дам“. Струва си да я посетите.

2. Лувърът

Музеят Лувър без съмнение е най-забележителното място в Париж. Сбирката с картини от XVIII век е много впечатляваща и позволява да си представим онова далечно време. Тук ще откриете няколко портрета на маркиза Дьо Помпадур, например един от 1750 г., излязъл изпод четката на Франсоа Буше, и друг от 1755 г., рисуван от Морис-Кантен дьо ла Тур. Има и портрети и скулптури на Луи XV. Портрети на краля и маркизата могат да се видят и във „Версай“, и в „Трианон“.

3. Рю „Сен Оноре“

Улица „Сен Оноре“, известна днес със скъпи магазини, елегантни хотели и големи музеи, е играла роля и в живота на Жан.

На тази улица се е намирал салонът на мадам Дьо Тенсен. Къщата ѝ, за съжаление разрушена, е била срещу „Нотр Дам дьо л'Асомсион“, където Жан дава дъщеря си Александрин в манастирското училище. Някогашният манастир, известен с просторните си градини, е стигал чак до оранжерията на „Тюйлери“.

На улица „Сен Оноре“ е и домът на мадам Жофрен, където Жан е била приета едва след сватбата си. Под номер 374 той съществува и до днес.

На улица „Сен Оноре“ е и магазинът *Au Chagrin du Turquie* на Лазар Дюво, както и други магазини за продажба на картини, мебели, керамика, осветителни тела, огледала и други предмети на изкуството.

Ако се разходим по „Сен Оноре“, не бива да пропускаме Пале Роял — двореца, където Луи XV е прекарал детството си, — и градината му. Намират се срещу Лувъра. Още Казанова описва градината в мемоарите си. По времето на Жан там е имало кафенета,

магазини, езера и фонтани. В романа кралят и Жан отиват там инкогнито през нощта, за да се позабавляват сред народа. По онова време градината е била доста по-голяма.

4. Пале д'Еврьо — днешният Елисейски дворец

На улица „Фобург сен Оноре“, която започва от западния край на улица „Сен Оноре“ и днес е една от най-люксоznите и най-скъпите парижки улици, се намира и този известен дворец.

През 1753 г. маркиза Дьо Помпадур купува имота, тогава в покрайнините на Париж, построен през 1718–1720 г. за граф Д'Еврьо. Жан харесва двореца не само заради красивата архитектура и голямата градина, а и защото се намира в близост до манастира „Дьо л'Асомсион“, където учи дъщеря ѝ Александрина. Както е описано в романа, архиепископът на Париж отказва да освети параклиса.

След смъртта на Жан кралят наследява Пале д'Еврьо. Днес това е Елисейският дворец, седалище на френския президент. За съжаление е затворен за посетители и може да бъде разгледан само отвън. Вътре е запазен салонът „Помпадур“ — някогашната приемна на маркизата, където днес приемат държавни глави от цял свят.

5. Военното училище

Кралското военно училище е създадено през 1750 г. по инициатива на маркиза Дьо Помпадур и армейския доставчик Пари Дюверни. Целта е млади благородници от бедни семейства и около 500 синове на офицери да получат професионално военно образование. Проектът е на архитекта Жак-Анж Габриел, строежът започва през 1751 г. Училището е открито през 1756 г., но поради Седемгодишната война и финансовите трудности строителството продължава до 1773 г.

Един от кадетите в училището е Наполеон.

Сградите се намират на площад „Жофре“. Там и днес се обучават млади офицери. Посещение се разрешава след писмено запитване. Струва си да разгледате комплекса отвън или от Айфеловата кула, до която се стига много лесно през моравите на Марсово поле.

6. Отел дьо Вил

Кметството, където и днес заседава управата на града, е изгорено през 1871 г., но сградата е реконструирана в първоначалния си вид от XVII век. Смята се, че именно там младата мадам Д'Етиол е танцувала за първи път с краля.

Площад „Отел дьо Вил“ е известен с кървавата си история — никога се е казвал площад „Дьо Грев“ и е бил място на публичните екзекуции. Там е екзекутиран и Робер Дамиен, който извършва покушение срещу Луи XV.

7. Порцелановата манифактура в Севр

Севр е предградие на Париж. Недалеч оттам, между възвишенията на Севр и Мьодон, се е намирал дворецът „Белвю“ на маркиза Дьо Помпадур. Днес са запазени малки части от него по улица „Басе дьо ла Терас“, алея „Помпадур“ и „Руте дес Гардс“.

Ако пътуваме с кола от „Версай“ през Мьодон и Севр към Париж, ще си представим величествената гледка от двореца към Париж и Сена.

През 1756 г. маркизата премества кралската порцеланова манифактура от Венсен в Севр. Тя подпомага работата на предприятието, купува порцелан и привлича важни клиенти като краля и търговеца Лазар Дюво. Произведените там съдове и цветовете са повлияни от вкуса ѝ. Маркизата привлича на работа в манифактурата известни художници като Буше и Фалконе.

Днешната манифактура произвежда висококачествен порцелан. Предлага се групова обиколка на ателиетата. Посетителите могат да разгледат и малък музей на порцелана, където се съхраняват ценни сервизи от основаването на манифактурата преди повече от 250 години.

8. Дворецът „Фонтенбло“

Дворецът се споменава още през XII век в харта на Луи VII. Дворът отивал там всяка есен и кралят ходел на лов в околните гори. „Фонтенбло“ е по-далеч от Париж в сравнение с „Версай“, но ако

имате време, непременно го посетете! Размерите и величието на двореца се разкриват едва когато го видите откъм парка.

През 1725 г. там се е състояла венчавката на Луи XV с Мария Лешчинска, а през 1765 г. в двореца умира дофинът, единственият син на Луи XV.

През 1749 г. кралският архитект Габриел построил в парка ермитаж, предназначен за маркиза Дьо Помпадур.

www.musee-chateau-fontainbleau.fr

9. Версай

Версай, естествено, заслужава най-голямо внимание, защото маркизата е живяла там почти 20 години, а и защото никое друго място не олицетворява в такава степен какво е представлявало издигането ѝ до официална метреса на краля.

Разгледайте не само двореца, но и градчето Версай — там са конюшните, кралските зеленчукови градини и много стари градски дворци.

10. Дворецът „Версай“

Дворецът и паркът правят силно впечатление. „Версай“ е реставриран и обновен и днес посетителите се възхищават почти на някогашния му блясък. Особено внушителен е паркът със своите канали и боскети — малки паркове в парка с различна архитектура.

Била съм няколко пъти във „Версай“ и препоръчвам на всички, които имат време, да останат там по-дълго. Дворецът и паркът изглеждат много различни сутрин и вечер, когато големите тълпи туристи са си заминали или още не са дошли. Тогава комплексът се представя пред зрителя в цялата си красота. Човек може да разгледа на спокойствие салоните, залите, кабинетите и да добие конкретни впечатления как е живял някога Дворът.

Редом с официалните помещения, където се е разигравал общественият живот, можем да разгледаме и частните покои на маркизата. През първите години в двореца тя е живяла в северното крило. Налага се да се запишете за определен час, защото обиколката

на покоите се прави нередовно, но при интерес и предварително запитване от ваша страна може да се организира и за едно лице.

Апартаментът, в който маркизата е живяла след 1751 г., се намира в партера на северното крило и гледа към кралските градини. За да посетите този апартамент, известен като *Appartements des Mesdames*, защото след смъртта на маркизата там се преместват дъщерите на Луи, не е нужно да чакате организирана обиколка. Той е отворен обаче само в края на седмицата.

Имате възможност да разгледате и частните покои на Луи XV — само с екскурзовод и след предварително записване. Ако разполагате с време, възползвайте се от това предложение, за да се убедите колко различен е бил официалният живот на монарха, винаги заобиколен от придворни, от частната сфера на Луи и неговата метреса.

През лятото в парка на „Версай“ се организират музикални модни представления по исторически образец (нощем с фойерверки), концерти и театрални представления. Препоръчвам ви непременно да видите *Grandes Eaux* и да не пропускате представлението на Нептун.

За да се подготвите за посещението си във „Версай“ и да откриете конкретни предложения за сезона, разгледайте уебстраницата на двореца.

www.chateauversailles.fr

11. „Малък Трианон“, „Голям Трианон“

Дворецът, разположен в другия край на парка на „Версай“, северно от Големия канал, е нещо като вила, построена от Луи XIV, за да има спокойно, уединено местенце. Правнукът му Луи XV и метресата му мадам Помпадур също обичали това място. Павилион Франсез е построен през 1749–1750 г. от архитекта Габриел. Около двореца има просторни градини и дори истински селски двор. По желание на маркизата бил изграден още един дворец — „Малкият Трианон“, но строителството приключило едва четири години след смъртта ѝ.

12. Отел дьо Резервоар

Сградата, известна и като хотел „Помпадур“, е в близост до двореца. През 1751 г. Луи заповядал да го построят за маркизата. Служил е като склад за мебели и хранителни продукти, както и за подслоняване на персонал. Там са се провеждали обаче и тайни срещи с посланици и дипломати. Следващите собственици добавят четири етажа, но първоначалната сграда е била двуетажна.

През 1764 г. маркизата умира във „Версай“ — последно благоволение от страна на Луи — и тялото ѝ престоява в Отел дьо Резервоар, преди да бъде пренесено в Париж.

Издание:

Автор: Клаудия Циглер

Заглавие: Мадам Дьо Помпадур

Преводач: Ваня Пенева

Година на превод: 2013

Език, от който е преведено: немски

Издание: първо

Издател: ИК „ЕМАС“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2013

Тип: роман

Националност: немска

Излязла от печат: 29.10.2013

ISBN: 978-954-357-244-1

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/9850>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.